รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี ๒๕๖๗

เล่ม ๑

รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
ประจำปี ๒๕๖๗
เล่ม ๑

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
Office of The Constitutional Court

ชื่อหนังสือ **รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี ๒๕๖๗ เล่ม ๑**
ISBN: 978-616-8344-11-8
ปีที่พิมพ์ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗
จำนวน ๖๐๐ เล่ม
จัดทำโดย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์)
เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐-๒๑๔๑-๗๗๗๗ Call Center ๑๒๐๑
โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๙๕๒๒
www.constitutionalcourt.or.th
E-mail: saraban@constitutionalcourt.or.th
พิมพ์ที่ บริษัท แอคทีฟ พริ้นท์ จำกัด
๙ ซอยลาดพร้าว ๖๔ แยก ๑๔ แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐
โทร. ๐-๒๕๓๐-๔๑๑๔ โทรสาร ๐-๒๑๐๘-๘๙๕๐-๕๑
E-mail : tanapress@gmail.com

สารบัญ

หน้า

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ หรือไม่ ๓

- ความเห็นส่วนตนของ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ๕๔
- ความเห็นส่วนตนของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ๖๙
- ความเห็นส่วนตนของ นายปัญญา อุดชาชน ๘๒
- ความเห็นส่วนตนของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ๙๑
- ความเห็นส่วนตนของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ๑๐๕
- ความเห็นส่วนตนของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ๑๒๐
- ความเห็นส่วนตนของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ๑๓๖
- ความเห็นส่วนตนของ นายอุดม รัฐอมฤต ๑๗๕

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ ๑๙๓

- ความเห็นส่วนตนของ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ๒๒๑
- ความเห็นส่วนตนของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ๒๓๓
- ความเห็นส่วนตนของ นายปัญญา อุดชาชน ๒๔๓
- ความเห็นส่วนตนของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ๒๔๙
- ความเห็นส่วนตนของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ๒๕๘
- ความเห็นส่วนตนของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ๒๖๘
- ความเห็นส่วนตนของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ๒๗๕
- ความเห็นส่วนตนของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ๒๘๓
- ความเห็นส่วนตนของ นายอุดม รัฐอมฤต ๒๙๔

หน้า

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ .....๓๐๗

- ความเห็นส่วนตนของ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ๓๓๙
- ความเห็นส่วนตนของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์.....๓๕๑
- ความเห็นส่วนตนของ นายปัญญา อุดชาชน.....๓๖๑
- ความเห็นส่วนตนของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม.....๓๗๓
- ความเห็นส่วนตนของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ๓๘๕
- ความเห็นส่วนตนของ นายจิรนิติ หะวานนท์.....๓๙๕
- ความเห็นส่วนตนของ นายนภดล เทพพิทักษ์.....๔๐๓
- ความเห็นส่วนตนของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์.....๔๑๔
- ความเห็นส่วนตนของ นายอุดม รัฐอมฤต.....๔๔๐

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๖**

วันที่ ๑๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง **ประธานสภาผู้แทนราษฎร** **ผู้ร้อง**

นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม **ผู้ถูกร้อง**

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ หรือไม่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร (ผู้ร้อง) ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

นายชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะ รวม ๕๔ คน เข้าชื่อเสนอคำร้องต่อผู้ร้องว่า ความเป็นรัฐมนตรีของ นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (ผู้ถูกร้อง) สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ หรือไม่ โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ก่อนที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งดังกล่าว ผู้ถูกร้องมีอาชีพประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างโดยเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด และเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องจดทะเบียนโอนสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องมีอาชีพประกอบกิจการทำโรงโม่หิน โดยจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๓๔ และเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ในปี ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท และกลับเข้าเป็นกรรมการบริษัทอีกครั้งในปี ๒๕๕๘ ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท การกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าวถือเป็นความผิดปกติวิสัยของวิญญูชนในการประกอบธุรกิจ เป็นพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่า เป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง กล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นกิจการภายในครอบครัวของผู้ถูกร้อง การโอนสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งมิใช่เครือญาติและเป็นบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมเป็นเรื่องผิดปกติวิสัย อีกทั้งการทำสัญญาโอนสิทธิเงินลงหุ้นในราคาพาร์ (ต้นทุน) ขัดกับมูลค่าสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่าราคาที่ซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นระหว่างกันและกิจการที่มีผลกำไรสูงขึ้นทุกปี นอกจากนี้ การโอนสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าว ไม่พบหลักฐานการโอนเงินชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับผู้ถูกร้อง ที่สอดคล้องกับช่วงระยะเวลาที่ซื้อขายหรือโอนสิทธิเงินลงหุ้น และไม่ปรากฏหลักฐานการทำธุรกรรมทางการเงินหรือแจ้งการเบิกถอนเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ จากข้อเท็จจริงเมื่อปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ยื่นแบบการเสียภาษีแสดงรายได้ต่อกรมสรรพากร ระบุว่ามีรายได้เพียง ๑๐๘,๐๐๐ บาท ต่อปี หรือเฉลี่ยเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท ต่อเดือน จากการเป็นลูกจ้างพนักงานบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่มีผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัท (นายจ้าง) และจากหลักฐานที่ปรากฏในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด พบว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำเงินส่วนตัวให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมหลายครั้งโดยไม่มีการทำสัญญาและไม่มีดอกเบี้ย รวมเป็นจำนวนเงินกว่า ๒๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

นำเงินดังกล่าวให้ผู้ถูกร้องกู้ยืม โดยไม่ปรากฏหลักฐานการกู้ยืมและไม่พบหลักฐานการโอนเงินหรือการทำธุรกรรมทางการเงินประกอบกับไม่พบการแจ้งต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามระเบียบของธนาคารและตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ในขณะที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ดำรงสถานะเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้บริจาคเงินและประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคภูมิใจไทยทั้งในนามห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริจาคในนามส่วนตัวรวมเป็นเงิน ๑๓,๕๖๗,๐๐๐ บาท ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่ได้เป็นผู้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง และไม่มีทรัพย์สินหรือรายได้ที่สอดคล้องกับรายจ่ายจำนวนมาก อีกทั้งในช่วงเวลาการโอนสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าว สถานที่ตั้งของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นบริเวณที่ดินพิพาทกับการรถไฟแห่งประเทศไทย จึงเป็นการผิดปกติวิสัยที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะซื้อสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าว ประกอบกับหลังจากผู้ถูกร้องโอนสิทธิเงินลงหุ้นไปแล้วยังคงเป็นที่ปรึกษาของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยได้รับเงินค่าที่ปรึกษาจากห้างหุ้นส่วนปีละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ในขณะที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้ถือหุ้นใหญ่ไม่ได้รับเงินหรือค่าตอบแทนใด ๆ และผู้ถูกร้องยังยินยอมให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ รวมทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ใช้สถานที่พักอาศัยของตนในการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง กระทั่งต่อมาแจ้งย้ายสถานประกอบกิจการก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเพียง ๒๓ วัน นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่เคยมีอาชีพรับเหมาก่อสร้างมาก่อน โดยเฉพาะการประมูลงานกับหน่วยงานราชการในกระทรวงคมนาคม แต่ภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นช่วงที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๕ เสนองบประมาณในฐานะเป็นรองประธานกรรมาธิการวิสามัญฯ ทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับการว่าจ้างจากกระทรวงคมนาคมจำนวนหลายโครงการในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ซึ่งน่าจะเป็นผลจากการที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมไม่ว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม จากข้อมูลและหลักฐานข้างต้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่าในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม แต่ผู้ถูกร้องยังคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น อย่างแท้จริง

เป็นการกระทำต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) อันเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ผู้ร้องตรวจสอบลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องแล้วเห็นว่า มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันเข้าชื่อเสนอคำร้องจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง จึงส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑)

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๔ คน ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

สำหรับการสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง และหากให้ผู้ถูกร้องยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารราชการแผ่นดิน จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

๑. ผู้ถูกร้องปฏิเสธข้อกล่าวหาของผู้ร้องและชี้แจงว่า การใช้สิทธิของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ก่อนผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ พรรคฝ่ายค้านเคยยื่นญัตติขออภิปรายไม่ไว้วางใจ ผู้ถูกร้องชี้แจงพร้อมแสดงพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เพื่อยืนยันว่าการซื้อขายดังกล่าวเป็นนิติกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกร้องมิได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หากผู้ร้องเห็นว่าคำชี้แจงของผู้ถูกร้องขัดแย้งต่อข้อเท็จจริงหรือไม่ถูกต้องควรที่จะยื่นคำร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายหลังการอภิปรายไม่ไว้วางใจดังกล่าว แต่ผู้ร้องและพรรคฝ่ายค้านกลับเพิกเฉยทิ้งเวลาจนใกล้วันเลือกตั้งและมายื่นคำร้องเป็นคดีนี้ โดยบรรยายคำร้องอันเป็นเท็จและบิดเบือนปกปิดข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องเคยชี้แจงแสดงหลักฐานไว้ และตั้งข้อสงสัยอันมิใช่ข้อเท็จจริงโดยปราศจากหลักฐานอันแจ้งชัด ขณะที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นหุ้นส่วนหรือหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นหรือกรรมการของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เนื่องจากผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนหรือหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตั้งแต่วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นระยะเวลากว่า ๑ ปี ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องออกจากการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ และลาออกจากการเป็นกรรมการตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๒๗ ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นหุ้นส่วนหรือหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นหรือกรรมการในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

๒. กรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องยังคงเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น หรือผู้ถือหุ้นในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของ นายเอกราช ชิดชอบ และ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า นายเอกราช ชิดชอบ เข้าร่วมลงทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๑,๐๐๐ บาท ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐

จนถึงปัจจุบัน และเคยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๒ โดยไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าว และได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้นของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท มีหน้าที่ในการบริหารกิจการของบริษัทตามวัตถุประสงค์ของบริษัทและตามนโยบายที่ได้รับจากผู้ถือหุ้น ตั้งแต่วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และไม่มีอำนาจในการแต่งตั้งกรรมการบริษัท ส่วนข้อสงสัยเกี่ยวกับธุรกรรมการกู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ที่ระบุในงบการเงินว่าไม่มีการทำสัญญาระหว่างกันนั้น นายเอกราช ชิดชอบ โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้ข้อมูลแก่ทนายผู้ถูกร้องว่า ในช่วงปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๔ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท และชำระเงินกู้ยืมคืนให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บางส่วน จำนวน ๒ ครั้ง รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๙๕,๓๐๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันยังคงมียอดเงินกู้ยืมระยะยาวคงเหลือเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๕๐,๒๐๐,๐๐๐ บาท เนื่องจากประมาณปี ๒๕๕๙ บริษัทขาดสภาพคล่องทางการเงินและไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ถูกร้องติดต่อ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เพื่อขอกู้ยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ย นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีความสนใจในกิจการของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จึงเห็นเป็นโอกาสอันดีที่จะใช้เป็นข้ออ้างในการเข้าเป็นผู้ถือหุ้นในภายหลัง และหากเกิดกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ยืมได้ตามสัญญา และจะใช้สิทธิความเป็นเจ้าหนี้ในการบังคับให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มาเป็นของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยปัจจุบันกำลังเจรจากับผู้ถือหุ้นของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพื่อหักกลบลบหนี้โดยการแปลงหนี้เป็นทุน ในช่วงปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินโดยไม่มีดอกเบี้ย จำนวน ๒ ครั้ง รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๘๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาผู้ถูกร้องชำระเงินกู้ยืมคืนเต็มจำนวน เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ แล้ว ส่วนกรณีการไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างกันนั้น เนื่องจากฝ่ายบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด บันทึกรายการกู้ยืมเงินดังกล่าวว่าเป็นการกู้ยืมเงินระยะยาวไม่มีดอกเบี้ย เพราะได้รับทราบจากผู้ถือหุ้นว่าการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นเรื่องภายในของบริษัท ผู้ถือหุ้นไม่ติดใจเรื่องดอกเบี้ย ซึ่งอยู่ในวิสัยที่สามารถทำได้ตามปกติ

๓. กรณีข้อสงสัยเกี่ยวกับสถานะทางการเงินและความสามารถในการบริหารกิจการของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เมื่อประมาณปี ๒๕๓๘ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้ามาเป็นคู่ค้าทางธุรกิจกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในการรับจ้างตักหินและจัดหาจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องจักรกลในอุตสาหกรรมโรงโม่หินเพื่อเสนอขายให้กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จนเป็นที่รู้จักมักคุ้นของผู้ถูกร้องถึงปัจจุบันรวมเป็นระยะเวลากว่า ๒๘ ปี เมื่อพิจารณาจากเอกสารวุฒิการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเครื่องจักรกลและการบริหารงานเป็นอย่างดี ก่อนที่จะรู้จักกับผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และครอบครัวประกอบธุรกิจค้าข้าวและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองไม่น้อยกว่าหกร้อยล้านบาท และมีเงินหมุนเวียนในบัญชีส่วนตัว ระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๖ อีกไม่น้อยกว่าหนึ่งพันล้านบาท และมีเงินลงทุนในกองทุนเปิดระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปัจจุบัน ซึ่งมีมูลค่าการเคลื่อนไหวในกองทุนเปิดดังกล่าวอีกประมาณสี่ร้อยล้านบาท อันเป็นแหล่งที่มาของเงินที่ใช้ในการซื้อสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และปล่อยกู้เงินให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ส่วนกรณีข้อสงสัยในธุรกรรมการซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นระหว่าง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นั้น เมื่อประมาณกลางปี ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องได้แจ้ง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ว่าต้องการขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ของผู้ถูกร้องทั้งหมด เนื่องจากผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ คุ้นเคยกับธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นโอกาสที่จะได้เข้าไปเป็นหุ้นส่วนของกิจการดังกล่าว ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีคุณสมบัติของผู้รับจ้างในการเข้าร่วมประกวดราคากับหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ การตกลงซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นในราคาดังกล่าว เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่มีการระบุเป็นจำนวนหุ้นแต่จะถูกระบุเป็นจำนวนเงินของผู้เป็นหุ้นส่วน ดังนั้น วิธีคิดมูลค่าของห้างหุ้นส่วนจำกัดแบบ “มูลค่าตามบัญชี” จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการคิดคำนวณราคาซื้อขาย ประกอบกับไม่ได้เป็นกิจการที่มีความซับซ้อนและมีความเหมาะสมทางด้านต้นทุนในการทำธุรกรรม ซึ่งหากพิจารณาจากแบบนำส่งงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ปี ๒๕๕๙ เห็นได้ว่าในขณะนั้น ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีมูลค่าสินทรัพย์ จำนวน

๑๕๖,๖๔๗,๑๒๖.๔๓ บาท แต่มีสินทรัพย์ที่ไม่มีความเสี่ยงเพียง ๒ รายการ รวมเป็นมูลค่าตามบัญชีเพียง จำนวน ๘๗,๖๔๗,๑๒๖.๔๓ บาท เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าสิทธิเงินลงหุ้นของผู้ถูกร้องถึง จำนวน ๓๑,๘๕๑,๘๗๓.๕๗ บาท อีกทั้งการขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ทั้งที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีรายได้จากการประกอบกิจการสูงถึง จำนวน ๒๓๖,๑๗๔,๖๙๖.๑๗ บาท หากพิจารณาจากกำไรสุทธิ จำนวน ๑๑,๕๙๐,๒๑๙.๔๓ บาท เห็นได้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับกำไรสุทธิจากผลประกอบการในปี ๒๕๕๙ คิดเป็นเพียงร้อยละ ๕ ของรายได้ทั้งหมด ในปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๔ มีผลประกอบการกำไรสุทธิคิดเป็นร้อยละ ๒.๗ ถึง ๓.๓ ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งถือเป็นผลประกอบการตามปกติของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ดังนั้น เมื่อได้ข้อตกลงในราคาที่เหมาะสมดังกล่าวข้างต้น นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ใช้เงินลงทุนจากบัญชีส่วนตัวมาชำระเงินค่าสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าวด้วยวิธีการโอนเงินผ่านธนาคารไปยังบัญชีส่วนตัวของผู้ถูกร้อง จำนวน ๓ งวด โดยงวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๔. กรณีข้อสงสัยที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีชื่อเป็นลูกจ้างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้ข้อมูลแก่ทนายผู้ถูกร้องว่า เมื่อประมาณปี ๒๕๕๐ ก่อนหน้าที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะเป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีโรคประจำตัวเป็นโรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง และเบาหวาน ซึ่งเป็นหนึ่งในโรคที่มีภาวะแทรกซ้อนที่บริษัทประกันภัยไม่รับทำประกัน จึงขอเข้าเป็นพนักงานของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด เพื่อจะใช้สิทธิตามกฎหมายประกันสังคมในกรณีที่ต้องรักษาตัวจากโรคดังกล่าว ต่อมาประมาณปลายปี ๒๕๕๙ บริษัทดังกล่าวมีความจำเป็นต้องให้ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ออกจากการเป็นพนักงาน ซึ่งเป็นเวลาเดียวกันที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ รู้จักมักคุ้นกับผู้ถูกร้องแล้ว จึงขอสมัครเป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพื่อใช้สิทธิตามกฎหมายประกันสังคมอย่างต่อเนื่อง ผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยจึงตกลงให้ความช่วยเหลือ

๕. กรณีข้อสงสัยว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริหารกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ด้วยตนเองหรือไม่ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้ข้อมูลกับทนายผู้ถูกร้องว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้บริหารกิจการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ด้วยตนเอง ผู้ถูกร้องไม่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยแสดงหลักฐานเป็นสำเนาใบวางบิลที่ใช้ในการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น

๖. กรณีข้อสงสัยในธุรกรรมการบริจาคเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้แก่พรรคภูมิใจไทย นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า นิติบุคคลทั้งสองดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างและธุรกิจโรงโม่หิน ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๔ ที่พรรคภูมิใจไทยจะไม่สามารถรับเงินบริจาคได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริจาคเงินดังกล่าว

๗. กรณีข้อสงสัยว่า ภายหลังจากที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซื้อสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากผู้ถูกร้อง เหตุใดไม่ดำเนินการจดทะเบียนย้ายสถานที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของห้างหุ้นส่วนในทันที ยังคงใช้ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ในบริเวณใกล้กันกับภูมิลำเนาของผู้ถูกร้อง นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้ข้อมูลแก่ทนายผู้ถูกร้องว่าเนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีความจำเป็นต้องใช้สถานที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่เดิมเพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินกิจการและติดต่อประสานงานกับคู่ค้าและผู้ประกอบการ ตลอดจนธนาคารที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการในระยะแรก หลังจากที่ได้จดแจ้งข้อมูลให้แก่คู่ค้า ผู้ประกอบการ และธนาคารทุกรายได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนโดยทั่วไปแล้ว จึงจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่จากบ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ นอกจากนี้ บ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้ถูกร้องนั้น ตั้งอยู่บนโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๒ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอาคารที่พักและที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงดังกล่าว เป็นเพียงผู้อยู่อาศัยเท่านั้น

ส่วนบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ อันเป็นที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ซึ่งเป็นสถานที่ใหม่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตั้งอยู่บนโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๓ และ ๓๔๗๖ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอาคารที่พักและที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เช่นเดียวกัน ซึ่งต้องได้รับความยินยอมในการใช้สถานที่จากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยมิได้มีความเกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้อง

๘. กรณีข้อสงสัยว่า ผู้ถูกร้องในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นั้น จากการตรวจสอบเอกสารสัญญาจัดจ้างโครงการของกรมทางหลวงชนบท ไม่ปรากฏว่ามีชื่อผู้ถูกร้องในเอกสารสัญญาหรือเอกสารใด ๆ ที่บ่งชี้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น

ดังนั้น จากข้อเท็จจริงข้างต้นเห็นได้ว่า ขณะที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องมิได้เป็นหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้ถือหุ้น หรือกรรมการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ประกอบกับ นายเอกราช ชิดชอบ มิได้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น หรือเป็นกรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แทนผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีหลักฐานทางธุรกรรมการเงินพิสูจน์ว่า ใช้เงินของตนในการซื้อสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากผู้ถูกร้องจริง อีกทั้งแสดงให้เห็นว่ามีฐานานุรูปมากเพียงพอที่จะให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าวได้ อันเป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มิได้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แทนผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องมิได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ตามข้อกล่าวหาของผู้ร้อง

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ สรุปได้ดังนี้

๑. กรณีการชำระค่าซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่าง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับผู้ถูกร้อง จำนวน ๓ งวด รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท น่าเชื่อว่าเป็นการอ้างธุรกรรมอื่นที่มีการทำธุรกรรมเป็นปกติระหว่างกันก่อนหน้านี้และในช่วงเวลาดังกล่าวหลายธุรกรรม และคัดเลือกบางธุรกรรมมาใช้เป็นหลักฐานเพื่อกล่าวอ้างให้ดูสมจริง

๒. กรณีการจ่ายเงินของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในการให้เงินกู้ยืมแก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด หรือนำมาชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ผู้ถูกร้อง หรือเพิ่มทุนในห้างหุ้นส่วนดังกล่าว ตลอดจนบริจาคเงินให้พรรคภูมิใจไทยนั้น จากเอกสารตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเห็นได้ประจักษ์ชัดว่า ปริมาณเงินหมุนเวียนในบัญชีเงินฝากธนาคาร และบัญชีกองทุนก่อนการทำธุรกรรมต่าง ๆ รวมกันทุกบัญชีแล้ว ยังเป็นเงินจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่จ่ายออกไป เป็นข้อสงสัยว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำเงินมาจากที่ใด หรือจากบุคคลใด เพื่อนำมาเป็นรายจ่ายจำนวนมากดังกล่าว ประกอบกับไม่พบรายการเบิกถอนเงินจากบัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีกองทุนใด ๆ ที่สอดคล้องกับรายจ่ายดังกล่าว นอกจากนี้ ยังพบข้อมูลว่าในห้วงเวลาปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๓ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ยื่นแบบแสดงรายได้พึงประเมินเพื่อเสียภาษีต่อกรมสรรพากรโดยระบุว่ามีรายได้เพียงปีละ ๑๐๘,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ไม่มีอาชีพอันอาจเป็นแหล่งที่มาของรายได้จำนวนมากตามคำชี้แจงได้ อีกทั้งภายหลังเข้าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และเป็นช่วงเวลาที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม โดยเฉพาะในปี ๒๕๖๒ ถึงปี ๒๕๖๕ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีการทำธุรกรรมทางการเงินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ตั้งแต่ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท) อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ข้อมูลการทำธุรกรรมการเงินของตนถูกรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยพบการทยอยฝากถอนเงิน ครั้งละ ๑,๘๐๐,๐๐๐ ถึง ๑,๙๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์ในการเป็นตัวแทนทางธุรกิจ โดยอาจมีเจตนาปกปิด ซ่อนเร้นแหล่งที่มาที่แท้จริงของเงินที่นำมาใช้ทำธุรกรรม นอกจากนี้ ยังมีข้อสงสัยอีกหลายประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับผู้ถูกร้อง เช่น กรณีที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีภูมิลำเนาอยู่อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี แต่กลับสามารถดำเนินการออกโฉนดที่ดินบริเวณเขากระโดง จำนวน ๘ โฉนด หรือ ๔๐ ไร่ ในตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยทำการออกโฉนดเมื่อปี ๒๕๖๓ และยังไม่ปรากฏแหล่งที่มาในการซื้อที่ดินว่ามาจากบัญชีใด เพราะที่ดินบริเวณดังกล่าวมีมูลค่าค่อนข้างสูง

๓. ตามที่ผู้ถูกร้องยอมรับตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า สาเหตุที่ทำนิติกรรมโอนสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นั้น เนื่องจากมีความประสงค์ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมิได้มีสาเหตุเกิดจากกิจการของห้างหุ้นส่วนตกอยู่ในสถานการณ์ขาดทุน

หรือขาดสภาพคล่องทางการเงิน จึงไม่จำเป็นต้องขายกิจการ ในทางกลับกันสถานะทางการเงินและอัตราการเติบโตในกิจการของห้างหุ้นส่วนในช่วงเวลาดังกล่าวมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง เชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้มีเจตนาที่จะขายสิทธิเงินลงหุ้นให้กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ อย่างแท้จริง เป็นเพียงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพรางเพื่อให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าตนไม่ต้องด้วยข้อห้ามตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ ทั้งที่ตนยังรับประโยชน์และมีอำนาจในการควบคุมกิจการ

๔. หลักฐานงบการเงินปี ๒๕๖๒ ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ซึ่งเป็นเอกสารมหาชน มีมูลน่าเชื่อว่าหลักประกันที่ห้างหุ้นส่วนทำกับธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) อาจเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกร้อง หุ้นส่วนผู้จัดการ หรือเครือญาติ เพื่อทำธุรกรรมขอวงเงินการออกหนังสือค้ำประกัน (BG) ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะออกจากการเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการ

๕. เอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ปรากฏข้อมูลว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เคยให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินในขณะที่เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไม่จำกัดความรับผิด จำนวน ๔ ครั้ง จำนวนเงิน รวม ๑๐๘,๔๙๙,๐๐๐ บาท โดยจำนวนเงินกู้ยืมในครั้งที่ ๓ และครั้งที่ ๔ เป็นจำนวนเงินเดียวกันและตรงตามที่ปรากฏในงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ณ สิ้นปี ๒๕๕๙ สิ้นปี ๒๕๖๐ และสิ้นปี ๒๕๖๑ และพบว่าเงินที่ผู้ถูกร้องกู้ยืมดังกล่าว จำนวน ๖๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ได้ปิดลงในปี ๒๕๖๓ ขัดแย้งกับเอกสารที่ผู้ถูกร้องนำส่งประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าได้ชำระเงินกู้ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐๘,๔๙๙,๐๐๐ บาท รวมทั้งพบว่าผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับเงินกู้ยืมดังกล่าว อันมีมูลน่าเชื่อว่ามีเจตนาแจ้งรายการอันเป็นเท็จเพื่อปกปิดบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๖. เอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องน่าเชื่อว่ามีการทำย้อนหลัง หรือเป็นเอกสารที่ไม่สมบูรณ์ขาดรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญบางประการ หรือไม่สามารถอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของเอกสารได้ โดยพบว่าใบรับวางบิลของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ จำนวน ๖ ฉบับ ระบุที่อยู่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น อยู่ที่บ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าว

ที่อยู่คือบ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นบ้านของผู้ถูกร้อง ที่มีสถานะเป็นเจ้าบ้านและอยู่อาศัยเพียงคนเดียว มีมูลน่าเชื่อว่าเป็นการจัดทำหลักฐานย้อนหลังอันเป็นเท็จและเป็นสาระสำคัญ โดยสถานที่ตั้งเลขที่ ๓๐/๑๗ (แห่งใหม่) เพิ่งจดทะเบียนย้ายสถานประกอบการเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ อย่างไรก็ตาม บ้านเลขที่ ๓๐/๒ และบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ มีที่ตั้งอยู่ในรั้วบ้านเดียวกันกับที่ตั้งของบ้านผู้ถูกร้อง ที่ตั้งพรรคภูมิใจไทย สาขาบุรีรัมย์ ที่ตั้งบ้านและสนามโกคาร์ทซึ่งเป็นของตระกูลเครือญาติของผู้ถูกร้องทั้งสิ้น เชื่อว่าสัญญากู้ยืมเงินมีการจัดทำย้อนหลังทั้งหมด เนื่องจากขัดแย้งต่องบการเงิน และหมายเหตุงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่ระบุว่าเป็นเงินกู้ยืมเพื่อเสริมสภาพคล่อง ไม่มีการทำสัญญาหรือคิดดอกเบี้ยระหว่างกัน พิจารณาได้จากงบการเงินปี ๒๕๖๐ และปี ๒๕๖๑ ของบริษัทซึ่งถือเป็นเอกสารมหาชนที่ต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองของเจ้าหน้าที่ ประกอบกับลายมือชื่อของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และผู้ถูกร้องที่ลงนามในสัญญาแตกต่างจากลายมือชื่อในเอกสารอื่นซึ่งจัดทำในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน รวมทั้งไม่ปรากฏว่ามีการติดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร

๗. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องไม่ปรากฏหลักฐานในข้อสาระสำคัญ เช่น แหล่งที่มาของเงินรายได้ของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ หลักฐานการยื่นแบบและการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และครอบครัว หลักฐานการชำระเงินกู้ยืมคืน (บางส่วน) ให้กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด หลักฐานการเสียภาษีเงินได้จากการที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงิน หลักฐานแหล่งที่มาของเงินในการนำมาซื้อกองทุนต่าง ๆ ระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปัจจุบันของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ หลักฐานการซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้น จำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งปกติวิสัยต้องมีหลักฐานเนื่องจากการโอนเงินในแต่ละครั้งมียอดเงินจำนวนมาก

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

๑. อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจัดส่งรายการจดทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงห้างหุ้นส่วนจำกัดของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปัจจุบัน สำเนางบการเงินของ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และเอกสารหลักฐานข้อมูลการเป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือกรรมการในนิติบุคคลของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๑๖ แห่ง รวมถึงเอกสารหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒. อธิบดีกรมสรรพากรจัดส่งแบบแสดงรายการเสียภาษีของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น สรุปได้ดังนี้

๒.๑ ปี ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องมีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๘๐๐,๐๐๐ บาท และมาตรา ๔๐ (๒) จำนวน ๑๔๔,๐๐๐ บาท จ่ายโดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปี ๒๕๖๒ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๖๓๘,๔๓๖.๗๗ บาท จ่ายโดยสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๘๓๒,๕๘๗.๗๔ บาท และมาตรา ๔๐ (๒) จำนวน ๕๗,๒๙๐.๓๒ บาท จ่ายโดยกองทุนเพื่อผู้เคยเป็นสมาชิกรัฐสภา

๒.๒ ปี ๒๕๕๖ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๑๘,๐๐๐ บาท ปี ๒๕๕๗ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๑๘,๐๐๐ บาท ปี ๒๕๕๘ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๐๘,๐๐๐ บาท จ่ายโดยบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด (ปี ๒๕๕๙ ไม่มีข้อมูล) ปี ๒๕๖๐ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๙๙,๓๐๐ บาท ปี ๒๕๖๑ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๐๘,๐๐๐ บาท ปี ๒๕๖๒ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๐๘,๐๐๐ บาท ปี ๒๕๖๓ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๐๘,๐๐๐ บาท ปี ๒๕๖๔ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๔๗๗,๐๐๐ บาท และปี ๒๕๖๕ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ บาท จ่ายโดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

๒.๓ ปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๖๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นำส่งแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล (แบบ ภ.ง.ด.๕๐) รวม ๑๑๔ ฉบับ

๓. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจัดส่งสำเนาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของผู้ถูกร้อง ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และกรณีพ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖

๔. ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จัดส่งเอกสารหลักฐานการจ้างและการจ่ายเงินกรณีผู้ถูกร้องเป็นที่ปรึกษาของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น สำเนางบการเงินของ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๖๕ และหลักฐานการโอนเงินค่าตอบแทนที่ปรึกษา ได้แก่ สำเนาสมุดบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๓๐๘-๑-๔๓๔๗๖-๙ แสดงรายการจำนวนเงิน ๓๘๘,๐๐๐ บาท โดยระบุท้ายรายการด้วยลายมือว่า “ค่าตอบแทนที่ปรึกษา” สำเนาสมุดบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ แสดงรายการจำนวนเงิน ๓๘๘,๐๐๐ บาท โดยระบุท้ายรายการด้วยลายมือว่า “ค่าตอบแทนที่ปรึกษา หจก.บุรีเจริญ (นายศักดิ์สยาม)” วันทำรายการ “๑๒/๑๒/๑๗” และสำเนาสมุดบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ แสดงรายการจำนวนเงิน ๓๘๘,๐๐๐ บาท โดยระบุท้ายรายการด้วยลายมือว่า “ค่าตอบแทนที่ปรึกษา หจก.บุรีเจริญ (นายศักดิ์สยาม)” วันทำรายการ “๐๗/๑๒/๑๘” นอกจากนี้ ตามสำเนางบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๖๕ ปรากฏรายการในส่วนค่าใช้จ่ายที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับค่าตอบแทนผู้บริหาร จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท ในเอกสารหมายเหตุประกอบงบการเงิน ปีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ และ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ และปรากฏรายได้และหนี้สินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยรอบปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๖๕

๕. ธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) จัดส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นระหว่างผู้ถูกร้องกับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ประกอบด้วย รายการเคลื่อนไหวของบัญชีเลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงเป็นบัญชีเลขที่ ๑๔๕-๒-๔๖๕๑๖-๒ รายการเคลื่อนไหวของบัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ชื่อบัญชี นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รายการเคลื่อนไหวของบัญชีเลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงเป็นบัญชีเลขที่ ๘๘๔-๒-๐๑๐๕๕-๘ และรายการเคลื่อนไหวของบัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ ชื่อบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงเป็นบัญชีเลขที่ ๘๘๔-๒-๐๑๙๑๖-๑ รวมทั้งชี้แจงที่มาของกระแสเงินฝากของรายการเดินบัญชีจากการตรวจสอบข้อมูลของรายการฝากเข้าบัญชี บัญชีเลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ (ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงเป็นบัญชีเลขที่ ๑๔๕-๒-๔๖๕๑๖-๒) รวม ๕ รายการ ปรากฏว่าเป็นรายการ (ATS รายการเข้า/ตัดบัญชี อัตโนมัติ) ที่โอนมาจากบริษัทหลักทรัพย์ธนชาต จำกัด (มหาชน) รวมถึงสำเนาสัญญาค้ำประกันระหว่างห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่นกับธนาคาร ในปี ๒๕๔๘

๖. บริษัทหลักทรัพย์ ธนชาต จำกัด (มหาชน) ชี้แจงว่า จากการตรวจสอบข้อมูลระหว่างปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๖๕ ไม่พบว่าผู้ถูกร้องเป็นลูกค้าของบริษัท ไม่พบข้อมูลการโอนเงินจากบัญชีบริษัท หลักทรัพย์ ธนชาต จำกัด (มหาชน) ไปยังบัญชีของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และไม่พบว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีการโอนเงินเข้าบัญชีบริษัท หลักทรัพย์ ธนชาต จำกัด (มหาชน)

๗. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินชี้แจงว่า จากการตรวจสอบฐานข้อมูลของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๖๕ ไม่ปรากฏรายงานการตรวจสอบเส้นทางการเงินระหว่างผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และไม่ปรากฏการรับเรื่องเกี่ยวกับการตรวจสอบเส้นทางการเงินของบุคคลดังกล่าว

๘. ผู้ถูกร้องชี้แจงเพิ่มเติมว่า ได้รับชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ด้วยวิธีการรับโอนเงินผ่านบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ชื่อบัญชี นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ โดยในการทำสัญญาโอนสิทธิเงินลงหุ้นกับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ตามสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ สำหรับเหตุที่ผู้ถูกร้องยื่นคำร้องขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เนื่องจากผู้ถูกร้องได้รับชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ครบถ้วนเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ และใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าประมาณ ๑ เดือน

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกร้องกับ นางสาววรางสิริ ระกิติ นั้น ผู้ถูกร้องรู้จัก นางสาววรางสิริ ระกิติ ในระหว่างปี ๒๕๖๑ ถึงปี ๒๕๖๒ ซึ่งในขณะนั้น ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการ และ นางสาววรางสิริ ระกิติ เป็นพนักงานฝ่ายการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ต่อมาทราบว่า นางสาววรางสิริ ระกิติ คบหาอยู่กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จนถึงปัจจุบัน

ในขณะที่ผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ผู้ถูกร้องบริหารกิจการทั้งหมดตามวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน โดยกำหนดค่าตอบแทนให้กับตนเองตามสมควรพิจารณาจากผลประกอบการและความจำเป็นในการใช้จ่ายของผู้ถูกร้อง เนื่องจากเงินลงทุนเกือบทั้งหมด

เป็นของผู้ถูกร้อง และหลังจากที่ผู้ถูกร้องโอนสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ภาระหน้าที่ในการบริหารกิจการทั้งหมดและความรับผิดชอบเป็นของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แต่เพียงผู้เดียว ส่วนจะกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ตนเองอย่างไรนั้น ผู้ถูกร้องไม่ทราบ

๙. นายเอกราช ชิดชอบ กรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ชี้แจงว่า การกู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีหลักฐานเป็นหนังสือแม้ไม่ติดอากรแสตมป์ก็ไม่ทำให้สัญญากู้ยืมเงินไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ชำระหนี้คืนบางส่วนให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๗ ล้านบาท และในปี ๒๕๖๒ จำนวน ๗๘.๓ ล้านบาท รวมทั้งสิ้นประมาณ ๙๕ ล้านบาทเศษ คงเหลือประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท ยังไม่สามารถชำระคืนได้ โดยจะมีการตกลงให้ชำระหนี้เป็นหุ้นของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ต่อไป กรณีที่ผู้ถูกร้องเช่าที่ดินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพื่อปลูกบ้านพักอาศัย เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ นั้น มีการตั้งสำนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ที่บ้านพักอาศัยดังกล่าวด้วย โดยหลังจากที่ผู้ถูกร้องโอนสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีการตกลงกันให้ย้ายสำนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งยังคงอยู่บนที่ดินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และเป็นบริเวณใกล้เคียงกันกับที่ตั้งสำนักงานเดิมเพื่อความสะดวกในการประกอบกิจการ โดย นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เช่าที่ดินดังกล่าวกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นข้อตกลงกรณีพิเศษ

๑๐. นายอนุทิน ชาญวีรกูล หัวหน้าพรรคภูมิใจไทย ชี้แจงว่า พรรคภูมิใจไทยไม่มีความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์ใด ๆ กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แต่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เคยบริจาคทรัพย์สินประเภทผลงานวิจัยโครงการศึกษาวิจัยปัญหาเฉพาะด้านของประเทศและนำเสนอแนวความคิดในการแก้ปัญหา เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒ คิดเป็นมูลค่า ๒,๗๗๐,๐๐๐ บาท และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น บริจาคเงินให้พรรคภูมิใจไทย เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ จำนวน ๔,๘๐๐,๐๐๐ บาท และเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕ จำนวน ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑๑. นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงว่า ตนเป็นเพื่อนกับผู้ถูกร้องตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ จากการรับจ้างตักหินกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยมีรายได้ทั้งก่อนและหลังซื้อสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากการประกอบธุรกิจตักหินรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตลอดจนดำเนินธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และลงทุนหุ้นหรือกองทุนและซื้อขายทองคำ ปัจจุบันยังคงประกอบธุรกิจดังกล่าว รวมทั้งธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ซึ่งธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของตนและครอบครัวมีลักษณะเป็นการนำเงินของครอบครัวมารวมกันแล้วนำไปซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อเก็งกำไร โดยการซื้อมาขายไปในระยะสั้นและนำผลกำไรไปลงทุนต่อซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ ถึงปัจจุบัน สำหรับสาเหตุที่เลือกลงทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เนื่องจากเห็นโอกาสในการลงทุนธุรกิจเกี่ยวกับการรับเหมาก่อสร้างที่สามารถเข้าทำสัญญากับภาครัฐได้ทันทีโดยไม่ต้องเริ่มกิจการใหม่ ส่วนสาเหตุที่เข้าเป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แม้ตนจะมีแหล่งรายได้จำนวนมาก นั้น เนื่องจากต้องการใช้สิทธิตามกฎหมายประกันสังคมในฐานะพนักงานเพื่อรักษาโรคประจำตัว จึงเข้าเป็นพนักงานของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จนถึงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ต่อมาได้เข้าเป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เพื่อใช้สิทธิตามกฎหมายประกันสังคมต่อไป โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับจำนวนเงินเดือนที่ได้รับ และไม่ต้องการรับภาระทางภาษีเงินได้ ซึ่งฝ่ายบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กำหนดค่าตอบแทนจำนวน ๙,๐๐๐ บาท เป็นไปตามความต้องการของตน ส่วนกรณีการบริจาคให้แก่พรรคภูมิใจไทย นั้น ตนบริจาคทรัพย์สินประเภทผลงานวิจัยโครงการศึกษาวิจัยปัญหาเฉพาะด้านของประเทศและนำเสนอแนวความคิดในการแก้ปัญหา เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒ มูลค่า ๒,๗๗๐,๐๐๐ บาท

สำหรับกรณีที่ตนทำสัญญาโอนสิทธิเงินลงหุ้นกับผู้ถูกร้อง นั้น ได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกรายของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตามสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ และชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ครบแล้ว จึงดำเนินการรับโอนสิทธิเงินลงหุ้นเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ โดยใช้ระยะเวลาเพียง ๑ เดือนเท่านั้น สำหรับแหล่งที่มาของเงิน

ในการโอนสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าวมาจากเงินลงทุนและผลกำไรที่ได้จากการประกอบธุรกิจส่วนตัวซึ่งรวบรวมไว้ในกองทุนต่าง ๆ โดยงวดที่ ๑ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาจากการขายกองทุนเปิดธนชาต Income Plus เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ งวดที่ ๒ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาจากการขายกองทุนเปิดธนชาต Income Plus และกองทุนเปิดธนชาต DPlus เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ และงวดที่ ๓ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท มาจากการขายกองทุนเปิดธนชาต Income Plus เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งกองทุนดังกล่าวมีแหล่งที่มาของเงินจากการซื้อกองทุน เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท โดยใช้เงินจากการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โอนผ่านบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ (ถนนปลัดเมือง) จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท และเงินสดจากการทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

หลังจากที่ได้รับโอนสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากผู้ถูกร้องย้ายสำนักงานแห่งใหญ่ของห้างหุ้นส่วนจากบ้านเลขที่ ๓๐/๒ เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งยังคงอยู่บนที่ดินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในพื้นที่ใกล้เคียงกันกับที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่เดิมเพื่อความสะดวกในการประกอบกิจการโดยเช่าที่ดินจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เนื่องจากบริษัทดังกล่าวมีหนี้เงินกู้ยืมกับตนจำนวนสองร้อยกว่าล้านบาท

กรณีค่าตอบแทนและการบริหารเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตนในฐานะเจ้าของกิจการไม่จำเป็นต้องกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ตนเอง หากต้องการใช้จ่ายเงินในกิจการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวหรือค่าใช้จ่ายส่วนตัวจะสั่งให้ฝ่ายการเงินเบิกจ่ายเงินให้แก่ตน ทั้งนี้มอบหมายให้ นางสาววรางสิริ ระกิติ ซึ่งคบหาอยู่กับตนเป็นผู้ควบคุมดูแลทางการเงินและการเบิกจ่ายธนาคารตลอดจนการเข้าทำสัญญากับคู่ค้า ส่วนตนเป็นผู้ควบคุมดูแลบริหารจัดการงานก่อสร้างทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนและโดยส่วนตัวตนไม่เคยเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของกระทรวงคมนาคมหรือส่วนราชการอื่น ๆ

นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในช่วงปี ๒๕๓๐ ถึงปี ๒๕๓๘ เคยเป็นพนักงานประจำเรือสินค้า มีรายได้สูงสุดประมาณ ๕๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ระหว่างปี ๒๕๓๘ ถึงปี ๒๕๖๐ มีอาชีพรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น

และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยมีมูลค่าการซื้อขายและบริการซ่อมบำรุงไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ล้านบาท โดยได้รับกำไรสุทธิจากการรับจ้างประมาณร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าดังกล่าว หรือประมาณ ๕๐ ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีรายได้จากค่านายหน้าจากการชี้ช่องในการขายเครื่องจักร อะไหล่ และบริการซ่อมบำรุงให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นเงินสดโดยไม่หักภาษีจากผู้ขาย และยังมีรายได้จากการประกอบธุรกิจตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยรับค่าจ้างเป็นเงินสดทุกครั้ง รวม ๒๒ ปี มีกำไรสุทธิประมาณ ๑๕๔ ล้านบาท ทั้งนี้ ไม่ได้แสดงรายได้ต่อกรมสรรพากร ปัจจุบันมีทรัพย์สินคงเหลือกับบริษัทหลักทรัพย์ พาย จำกัด (มหาชน) ประมาณ ๑๑๙,๐๘๙,๐๐๐ บาท และเป็นเจ้าหนี้ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มียอดหนี้คงเหลือ ๒๒๐ ล้านบาท อยู่ระหว่างการแปลงหนี้เป็นทุน สำหรับธุรกิจของตนเองและครอบครัวเคยประกอบกิจการค้าข้าว โดยนำรายได้และผลกำไรจากกิจการดังกล่าวมาเป็นทุนในการประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เช่น เมื่อปี ๒๕๒๖ ครอบครัวเคยซื้อที่ดินมาในราคา ๕๘๐,๐๐๐ บาท และต่อมาปี ๒๕๕๗ ขายที่ดินดังกล่าวในราคา ๑๒๙ ล้านบาท ส่วนเงินที่ให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืม นั้น มาจากเงินรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด หลังจากการลงนามในสัญญากู้ยืม ตนมิได้นำเงินทั้งหมดเข้าบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่จะเป็นการทยอยเบิกครั้งละห้าแสนถึงหนึ่งล้านบาท และเมื่อต้องการเงินเพิ่มจะทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติมและจะบันทึกการกู้ยืมเงินไว้ในงบการเงินของบริษัทดังกล่าว และส่วนมากรับชำระเงินกู้ยืมคืนเป็นเงินสด สำหรับเส้นทางการเงินที่นำมาชำระค่าโอนสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ผู้ถูกร้อง นั้น การซื้อกองทุนรายการต่าง ๆ มาจากเงินสดที่ได้รับจากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร ให้แก่ห้างหุ้นส่วนดังกล่าว และรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ยกเว้นในส่วนการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ส่วนหนึ่งมาจากการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยโอนผ่านธนาคาร จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท

๑๒. นางสาววรางสิริ ระกิติ หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ชี้แจงว่า ระหว่างปี ๒๕๖๑ ถึงปี ๒๕๖๖ ตนเป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตำแหน่งพนักงานการเงิน และรู้จักผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งเป็นนายจ้าง ตนทราบจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ว่า ผู้ถูกร้องขายสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในช่วงปี ๒๕๖๐ และโอนสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าว เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ต่อมา นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนดังกล่าว ให้แก่ตนโดยเสน่หา รวมจำนวน ๓,๐๐๐ บาท และมอบหมายให้ตนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ มีหน้าที่ดูแลการเงินของกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และเป็นผู้ลงนามในสัญญากับคู่ค้าทั้งภาครัฐและเอกชน อีกทั้งเป็นผู้มีอำนาจเบิกจ่ายเงินจากธนาคารเพื่อใช้ในกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตามความประสงค์ของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ส่วนเรื่องค่าตอบแทนของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นั้น ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ไม่ได้จ่ายโดยตรง แต่เบิกจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามคำสั่งของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ สำหรับการประมูลและเป็นคู่สัญญาในโครงการของกระทรวงคมนาคม นั้น นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ควบคุมดูแลบริหารจัดการทั้งหมด ตนไม่เคยเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของกระทรวงคมนาคมหรือส่วนราชการอื่น ๆ เป็นการส่วนตัว แต่ทำในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น

๑๓. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ชี้แจงว่า โฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๒ เลขที่ดิน ๖๓ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๓ เลขที่ดิน ๖๔ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๔๗๖ เลขที่ดิน ๖๒ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่บริเวณติดกัน ส่วนโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๔๖๖ เลขที่ดิน ๖๐ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียง โดยมีลำห้วยสาธารณประโยชน์คั่นกลาง

๑๔. นางวารุณี ชัยธนาพร ชี้แจงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นพี่ชายของตน ครอบครัวเคยประกอบกิจการค้าข้าวซึ่งเป็นกงสีของครอบครัว และนำรายได้และผลกำไรจากกิจการดังกล่าวไปซื้ออสังหาริมทรัพย์ เช่น ในปี ๒๕๒๖ ได้ซื้อที่ดินในราคา ๕๘๐,๐๐๐ บาท และต่อมาในปี ๒๕๕๗ ขายที่ดินดังกล่าวในราคา ๑๒๙ ล้านบาท เป็นต้น อันแสดงให้เห็นว่าครอบครัวมีรายได้และผลกำไรจากการประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์รวมเป็นมูลค่าหลายร้อยล้านบาท ประมาณปี ๒๕๓๘

นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำเงินของครอบครัวประมาณ ๒๐ ล้านบาท เพื่อไปลงทุนทำธุรกิจตักหินที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีผลกำไรปีละหลายล้านบาท และมีการต่อยอดธุรกิจเพื่อซื้อกิจการก่อสร้างและโรงโม่หิน ทั้งนี้ สมาชิกในครอบครัวสามารถนำเงินไปใช้ได้โดยไม่ต้องขอความยินยอม เพียงแต่แจ้งวัตถุประสงค์และจำนวนเงินให้ทราบเท่านั้น แต่จำไม่ได้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำเงินของครอบครัวไปให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมหรือไม่ จำได้เพียงว่าในช่วงปี ๒๕๕๗ นำเงินของครอบครัวไปลงทุนในกองทุน จำนวน ๑๐ ล้านบาท

๑๕. พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ชี้แจงว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๓ การทำธุรกรรมฝาก - ถอน - โอนเงินจากบัญชีธนาคาร/บัญชีกองทุนของผู้ถูกร้องมียอดเงิน วัน และเวลาในการทำธุรกรรมเชื่อมโยงสัมพันธ์กับบัญชีธนาคารของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งมียอดเงินรวมเกินกว่าราคาสิทธิเงินลงหุ้น จำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เกินกว่าจำนวนดังกล่าวเป็นนิติกรรมที่ไม่เปิดเผยและไม่ปรากฏในคำชี้แจงข้อเท็จจริง จะเห็นได้ว่าการชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้น จำนวน ๓ ครั้ง ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้รับจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นเงินที่หมุนเวียนมาจากบัญชีของผู้ถูกร้องทั้งสิ้น ดังนั้น การชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่าง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับผู้ถูกร้อง รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพรางโดยเจตนาที่แท้จริงให้ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ถือหุ้นแทน ข้ออ้างของบุคคลทั้งสองไม่สมเหตุสมผลหลายประการ ไม่ว่ากรณีการเป็นพนักงานลูกจ้าง การให้กู้ยืมเงินโดยไม่มีการทำสัญญากู้ยืมเงินและไม่มีการคิดดอกเบี้ยต่อกัน รายการบัญชีเงินฝากและบัญชีกองทุนไม่สอดคล้องกับรายจ่ายการบริจาคเงินให้พรรคภูมิใจไทย และการทำธุรกรรมทางการเงินจำนวนมาก โดยไม่มีการแจ้งต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนการมีปริมาณเงินหมุนเวียนในบัญชีจำนวนมาก แต่ไม่พบข้อมูลการชำระภาษี แสดงให้เห็นถึงความไม่สุจริตของการทำหน้าที่พลเมืองดี

๑๖. นายปกรณ์วุฒิ อุดมพิพัฒน์สกุล ชี้แจงว่า สัญญากู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับผู้ถูกร้อง จำนวน ๒ ฉบับ อาจเป็นเพียงการทำเอกสารย้อนหลัง และไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสัญญากู้ยืมเงินระหว่าง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๗ ฉบับ การทำสัญญาทั้งสองกรณีดังกล่าวมีข้อพิรุธถึงความไม่สอดคล้องกับงบการเงินที่ระบุในหมายเหตุประกอบงบการเงินของทุก ๆ ปีว่าเงินให้กู้ยืมส่วนนี้ “ไม่มีการทำสัญญา”

ซึ่งโดยปกติวิสัยแล้วนักบัญชีควรเรียกเอกสารจากบริษัทและไม่มีเหตุอันใดที่บริษัทจะไม่ส่งเอกสาร หากเอกสารนั้นมีอยู่จริง และไม่ปรากฏหลักฐานการติดอากรแสตมป์ ซึ่งตามปกติวิสัยของวิญญูชนการให้กู้ยืมเงินจำนวนมาก ต้องติดอากรแสตมป์ตามกฎหมาย เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการฟ้องร้องคดีแพ่ง

๑๗. บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน อีสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด ส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับรายการเคลื่อนไหวกองทุนและการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus (T-IncomePlus) และกองทุน TMB-T-ES-DPlus (T-DPlus) ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่ผู้ถือหน่วยลงทุน เลขที่ ๐๐๒-๐-๖๓๒๒๙-๗ โดยรายการซื้อกองทุน มีดังนี้ ๑. กองทุน TMB-T-ES-IPlus (T-IncomePlus) จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ซื้อที่ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง โดยเงินสด ๒. กองทุน TMB-T-ES-DPlus (T-DPlus) จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และกองทุน TMB-T-ES-IPlus (T-IncomePlus) จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซื้อที่ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง โดยเงินโอนจากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และ ๓. กองทุน TMB-T-ES-IPlus (T-IncomePlus) จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซื้อที่ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ โดยเงินโอนจากธนาคารธนชาต (จำกัด) มหาชน สาขาบุรีรัมย์ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ ชื่อบัญชี หจก. บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งปรากฏลายมือชื่อของผู้ถูกร้องในหลักฐานการโอนเงินและจากเลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ซึ่งปรากฏลายมือชื่อของผู้ถูกร้องในหลักฐานการโอนเงิน

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการไต่สวนพยานบุคคล รวมทั้งสิ้น จำนวน ๘ ปาก โดยให้พยานบุคคล จำนวน ๒ ปาก ได้แก่ นางกอบกุล ถีระวงษ์ และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้พยานบุคคล จำนวน ๖ ปาก ได้แก่ นางสาววราภรณ์ เทศเซ็น นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นางสาววรางสิริ ระกิติ นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย และ นางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมเบิกความเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

๑. นางกอบกุล ถีระวงษ์ ผู้ตรวจสอบบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ชี้แจงว่า การตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตักหินให้โรงโม่หิน และรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด พยานจะเรียกเอกสารเพื่อมาตรวจสอบเฉพาะกรณีที่มีปัญหาหรือรายการที่มีข้อน่าสังเกตเรื่องราคา หรือที่มีมูลค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญ หรือประเภทสินทรัพย์ที่ไม่เคยใช้มาก่อน เป็นต้น ผลการตรวจสอบจะเป็นดุลพินิจที่จะพิจารณาในหน้ารายงานของผู้ตรวจสอบ โดยรายละเอียดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินได้มีการบันทึกไว้ตามเอกสารหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ จนถึงปี ๒๕๖๔ ว่า บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินเพื่อเสริมสภาพคล่อง ไม่มีการทำสัญญา หรือคิดดอกเบี้ยระหว่างกันใด ๆ สำหรับงบการเงินปี ๒๕๕๙ อยู่ภายใต้ผู้ตรวจสอบบัญชีท่านอื่น

๒. พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ชี้แจงว่า รายการทำธุรกรรมการโอนเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๙๐ ล้านบาท สอดคล้องกับรายการธุรกรรมการเงินในบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ของผู้ถูกร้อง ระหว่างวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ ซึ่งมีวัน - เวลา ทำรายการ และยอดจำนวนเงินที่ทำธุรกรรมตรงกับที่พยานเคยชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๓. นางวราภรณ์ เทศเซ็น พนักงานธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง เบิกความว่า การซื้อกองทุนนั้น สามารถทำได้โดยการจ่ายด้วยเงินสด การโอนจากบัญชีธนาคาร หรือจ่ายด้วยเช็ค อีกทั้งยังสามารถซื้อกองทุนได้ที่เคาน์เตอร์ธนาคารทุกสาขา และการขายกองทุนต้องทำรายการสั่งขายกองทุนก่อนล่วงหน้า เงินจากกองทุนจะโอนเข้าบัญชีที่รองรับหรือบัญชีที่ผูกไว้กับบัญชีกองทุนดังกล่าว จากนั้น จึงจะสามารถถอนเงินจากบัญชีดังกล่าวได้ ทั้งนี้ การซื้อกองทุนเป็นเงินสดไม่จำเป็นต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากเป็นเงินลงทุน อย่างไรก็ตาม การถอนเงินสดจำนวนมากจากธนาคารต้องมีการแจ้งให้ธนาคารทราบล่วงหน้า สำหรับรายการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ทำรายการซื้อเป็นเงินสด ส่วนการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นการซื้อจากการถอนโอนบัญชีเลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ ไม่ได้ซื้อที่สาขาตลาดบางบัวทอง

๔. ผู้ถูกร้องเบิกความว่า ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด บริษัทขาดสภาพคล่องโดยมีสาเหตุจากการทุจริตของพนักงานในช่วงปี ๒๕๕๒ ถึงปี ๒๕๕๗ ไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอความช่วยเหลือจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่หิน จัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร และเป็นผู้สำรองจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว เมื่อบริษัทขายหินได้แล้วจึงนำรายได้มาหักกลบลบหนี้ ต่อมาบริษัทไม่สามารถชำระเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายคืน นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ตามที่ตกลงกันไว้ จึงทำสัญญากู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งเป็นการรวมยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน จำนวน ๖ ครั้ง สำหรับกรณีที่มีหลักฐานปรากฏรายการฝากและถอนเงิน เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นการชำระเงินกู้ยืมฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ส่วนรายการฝากและถอนเงิน เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นการคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ จัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และรายการฝากเงินและถอนเงินเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท จากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไปยังกองทุน TMB-T-ES-IPlus บัญชีเลขที่ ๐๐๒-๐-๖๓๒๒๙-๗ ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นการคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ จัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์

นอกจากนี้ ระหว่างปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องเคยโอนเงินไปยังบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และบัญชีของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นการชำระเงินกู้ยืม

ฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ที่ผู้ถูกร้องกู้ยืมเพื่อเพิ่มทุนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ แต่การที่สัญญาฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ เป็นการทำสัญญากู้ยืมกันย้อนหลังเนื่องจากระบบบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีปัญหาจากการทุจริตทำให้ความผิดพลาดดังกล่าวก็อาจเกิดขึ้นได้ ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ และเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ รวมทั้งสิ้น ๘๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท ชำระคืนให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ ตามที่ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๖ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องรู้จัก นายชัยรัตน์ อุดมรัตนสิริชัย สมัยที่รับราชการเป็นปลัดอำเภอ กรมการปกครอง แล้วลาออกมาทำงานกับผู้ถูกร้องในตำแหน่งผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น การที่ นายชัยรัตน์ อุดมรัตนสิริชัย ลงนามเป็นพยานในสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด นั้น เป็นเรื่องปกติเนื่องจากทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อยู่บริเวณใกล้กัน ส่วนเรื่องการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท ผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจในบริษัทเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง แม้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อยู่ในช่วงขาดสภาพคล่องทางการเงินก็ตาม อีกทั้งผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ภายหลังจากการโอนสิทธิเงินลงหุ้น แต่ยังคงช่วยเหลืออยู่ถึงประมาณเดือนเมษายน ๒๕๖๒ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นของบริษัท บุรีเจริญท่าทราย จำกัด ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๔๙,๐๐๐ หุ้น ในปี ๒๕๖๑ โดยชำระเงินค่าหุ้น เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ และโอนหุ้นของบริษัท ศิลาชัย โกคาร์ท จำกัด ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๑๐,๘๐๐ หุ้น และ นางสาววรางสิริ ระกิติ จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น

๕. นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เบิกความว่า มีรายได้เดือนละประมาณ ๒๐ ล้านบาท โดยส่วนใหญ่จะเก็บไว้เป็นเงินสดเพราะจำเป็นต้องใช้จ่ายในการประกอบกิจการเป็นรายวัน ซึ่งลักษณะการประกอบกิจการเป็นการรับจ้างตักหินให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยจัดหาผู้รับจ้างรายย่อยเพื่อมารับจ้างตักหินอีกทอดหนึ่ง และรับรายได้จากอัตราต่อรองค่าจ้างของผู้รับจ้างรายย่อยในแต่ละช่วง การประกอบกิจการจะไม่มีสำนักงานในการดำเนินกิจการ โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จะเป็นผู้ตรวจสอบปริมาณหินและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำส่งฝ่ายการเงิน

ตามระเบียบของบริษัท หลังจากนั้น จะแจ้งยอดค่าจ้างให้ทราบเพื่อตั้งเบิกค่าจ้าง บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขาดสภาพคล่องเนื่องจากการทุจริตของพนักงานในช่วงปี ๒๕๕๘ เพื่อเห็นแก่ความสัมพันธ์กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่มีมานานจึงตกลงสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แต่ในช่วงแรกบริษัทไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนให้แก่ตนได้ ขอให้ตั้งตนเป็นเจ้าหนี้และเข้าทำสัญญากู้ยืมเงิน จำนวน ๘ ครั้ง โดยรวมยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน ในปี ๒๕๖๐ ได้รับเงินคืนจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นเงินที่ได้สำรองค่าจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ ค่าจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร จำนวน ๒ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ส่วนวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ เป็นการชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินด้วยเงินสด จำนวน ๑๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ ในช่วงปี ๒๕๖๐ สำรองจ่ายเงินประมาณ ๒๐ ล้านบาท เป็นค่าน้ำมัน ค่าอะไหล่ หรือวัสดุที่ใช้ในการทำถนน ให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เพราะได้รับผลกระทบจากการทุจริตเช่นเดียวกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งต่อมาได้รับเงินจำนวนดังกล่าวคืนแล้ว และนำไปชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น

กรณีการซื้อกองทุนเปิดธนชาต TMB-T-ESHPlus (T-Income Plus) เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ นั้น ผู้จัดการกองทุนขอให้ช่วยซื้อกองทุนเพื่อทำยอดในช่วงสิ้นปี จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท โดยเงิน จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เป็นเงินที่ได้รับโอนจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพื่อชำระเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ของปี ๒๕๖๐ ส่วนเงิน จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินที่ได้รับโอนจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ ชื่อบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เพื่อชำระเงินสำรองค่าใช้จ่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ของปี ๒๕๖๐ ซึ่งก่อนหน้านี้เคยชี้แจงว่าเป็นเงินสด เนื่องจากเป็นความเข้าใจคลาดเคลื่อน ส่วนเรื่องค่าตอบแทนการเป็นห้างหุ้นส่วนผู้จัดการ นั้น เห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีเงินเดือน แต่มีเพียงครั้งเดียวในปี ๒๕๖๖ ที่จ่ายเป็นเงินปันผล ซึ่งหุ้นส่วนทุกคนได้ตามสัดส่วนการถือหุ้นโดยคำนวณจากเงินกำไรสะสม สำหรับการซื้อหุ้นของบริษัท บุรีเจริญท่าทราย จำกัด จำนวน ๔.๙ ล้านบาท นั้น ผู้ถูกร้องประสงค์จะเล่นการเมืองและธุรกิจดังกล่าวเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายจึงขายหุ้นให้กับตน

๖. นางสาววรางสิริ ระกิติ เบิกความว่า ในปี ๒๕๖๑ ตนเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่การเงินที่ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และในปี ๒๕๖๒ เข้ามาเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีหน้าที่ลงนามในคู่สัญญากับบุคคลภายนอกตามที่ได้รับมอบหมายจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ส่วนการดำเนินกิจการของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีหน้าที่รับจ้างตักหิน ให้กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยจัดหาซับพลายเออร์มาทำงานแทน ในเรื่องของการตักหิน ขุดเจาะ ระเบิดหิน ตัดหิน นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะไปหาคนเข้ามาทำงานส่งให้กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แทน โดยการรับเงินจะแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรก บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จะจ่ายเป็นเงินโอนให้กับซัพพลายเออร์ ส่วนที่สอง บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จะจ่ายเป็นเงินสด ให้กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ตามข้อตกลงกันระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยซัพพลายเออร์จะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับภาษี ตนไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ การกู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ที่เกิดขึ้น ก่อนเข้าเป็นพนักงานบริษัท แต่ทราบเฉพาะการกู้ยืมเงิน เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๑ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ จำนวน ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จำนวน ๙๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท เนื่องจากบริษัทขาดสภาพคล่องโดยมีสาเหตุ จากการทุจริตของพนักงาน จึงทำข้อตกลงกับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้เป็นผู้สำรองจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ในกิจการของบริษัท ตลอดจนกู้ยืมเงินหมุนเวียน ต่อมาบริษัทไม่สามารถชำระเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายคืน นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ตามที่ตกลงกันไว้ จึงเป็นที่มาของการทำสัญญากู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยรวมยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน ส่วนการจ่ายเงินแก่ผู้บริหาร หุ้นส่วนผู้จัดการ และลูกจ้างของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะรวบรวมนำใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันมาตั้งเบิกทางระบบบัญชีเพื่อบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายและรับเป็นเงินสด ในแต่ละเดือน โดยเฉลี่ยเดือนละ ๒๐,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ตนไม่ทราบว่าใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมัน ดังกล่าวมีรายการซึ่งเป็นรถยนต์ของผู้ถูกร้องรวมอยู่ด้วย นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้โอนเงินปันผล จำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และบันทึกในบัญชี งบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น สำหรับ นายชัยรัตน์ อุดมรัตนสิริชัย

เป็นผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และตนเป็นผู้มอบอำนาจให้ไปลงนามในสัญญาการประมูลงานของห้างหุ้นส่วน อนุมัติใบสั่งซื้อ นอกจากนี้ ตนไม่ทราบว่าตนได้รับโอนหุ้นบริษัท ศิลาชัย โกคาร์ท จำกัด จากผู้ถูกร้อง จำนวน ๑,๐๐๐ บาท

๗. นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย เบิกความว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปัจจุบัน ตนเป็นพนักงานบัญชีอิสระรับทำบัญชีให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยรับทราบข้อมูลว่าบริษัทจ้าง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ดำเนินการเกี่ยวกับการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ จัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร และเป็นผู้สำรองจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าว โดยจะรวบรวมรายละเอียดค่าใช้จ่ายและนำส่งให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการจัดทำใบสำคัญการจ่ายเงินหรือใบรับวางบิลในแต่ละครั้ง และเสนอขออนุมัติเห็นชอบจากกรรมการผู้มีอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป หลังจากนั้น นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้กำหนดวิธีการรับชำระเงินโดยจะขอรับชำระเป็นเงินสดหรือโอนเงินเข้าบัญชีโดยตรง แล้วแต่กรณี ตนทราบว่ามีการกู้ยืมเงินกันระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และมีการคืนเงินกู้ยืมบางส่วน รวมทั้งมีการทำสัญญากู้ยืมเงินกัน แต่ตนไม่เคยเห็นสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าว จึงจัดทำงบการเงินโดยระบุว่าไม่มีการทำสัญญาใด ๆ นอกจากนี้ ทราบว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๙,๐๐๐ บาท และต่อมาเพิ่มเป็นเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท เพราะมีหน้าที่ยื่นประกันสังคมให้กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่ไม่ทราบเหตุผลการขึ้นเงินเดือน

๘. นางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ เบิกความว่า ในปี ๒๕๖๒ ถึงปัจจุบัน เป็นพนักงานบัญชีรับทำบัญชีให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตนทราบว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้รับจ้างตักหินให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่ไม่ทราบเรื่องที่ผู้ถูกร้องโอนสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และไม่ทราบว่าก่อนเข้าซื้อสิทธิเงินลงหุ้น นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ทำหน้าที่ใดในห้างหุ้นส่วน (ตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ชี้แจงว่า ในปี ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้รับผิดชอบในการสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ประมาณ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท) แต่ทราบว่าผู้ถูกร้องเคยกู้ยืมเงินจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น สำหรับการจ่ายเงินให้แก่คู่ค้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์

เป็นผู้โอนเงินให้แก่ผู้จัดการโครงการผ่านระบบอินเตอร์เน็ตแบงค์กิ้ง และผู้จัดการโครงการจะเป็นผู้นำเงินสดไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์โดยจะรวบรวมใบสำคัญจ่ายเงินเพื่อส่งให้ฝ่ายการเงินเพื่อบันทึกรายการเป็นหลักฐานต่อไป สำหรับค่าตอบแทนของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้รับโดยการนำใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันมาตั้งเบิกทางระบบบัญชีเป็นค่าใช้จ่ายและรับเป็นเงินสดในแต่ละเดือน ทั้งนี้ ตนไม่ทราบว่าใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันดังกล่าวมีรายการซึ่งเป็นรถยนต์ของผู้ถูกร้องรวมอยู่ด้วย แต่ทราบว่ามีการจ่ายเงินปันผลจำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๖ ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์

ผู้ร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า การโอนสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างผู้ถูกร้องกับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จากพยานหลักฐานปรากฏชัดแจ้งว่าไม่ได้มีเจตนาที่แท้จริงในการทำสัญญาซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นและไม่มีการโอนเงินชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นกันอย่างแท้จริง โดยหลักฐานการโอนเงินที่อ้างว่าเป็นการชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นนั้นเป็นเพียงธุรกรรมปกติที่บุคคลทั้งสองกระทำระหว่างกัน นอกจากนี้ หากพิจารณาพยานหลักฐานเห็นได้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นบุคคลที่ไม่มีอาชีพหรือรายได้ที่เพียงพอต่อการซื้อสิทธิเงินลงหุ้น อีกทั้งยังปรากฏหลักฐานเส้นทางการเงินในการโอนชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีแหล่งที่มาของเงินจากบัญชีธนาคารของผู้ถูกร้อง บัญชีธนาคารของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของและมีอำนาจในการบริหารกิจการนิติบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ ยังพบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีทั้งก่อนและหลังจากการทำนิติกรรมซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นที่ทำให้เห็นว่าผู้ถูกร้องยังคงไว้ซึ่งหุ้นและยังเป็นเจ้าของมีอำนาจครอบงำ สั่งการ และการบริหารจัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อาทิ การยินยอมให้ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ใช้สถานที่ตั้งที่ประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ในทะเบียนบ้านของผู้ถูกร้องก่อนเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม แม้ต่อมาย้ายที่ตั้งของห้างหุ้นส่วน แต่ก็ยังอยู่ในบริเวณที่พักอาศัยของผู้ถูกร้อง หรือกรณีของ นางสาววรางสิริ ระกิติ ที่เป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งอยู่ในการกำกับควบคุมดูแลภายใต้บังคับบัญชาและเป็นผู้ใกล้ชิดได้รับความไว้วางใจจากผู้ถูกร้อง โดย นางสาววรางสิริ ระกิติ ถือหุ้นเพียง ๓,๐๐๐ บาท แต่มีฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเข้ามาบริหารการเงินในกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยให้มีอำนาจในการเบิกถอนเงินหรือทำธุรกรรมทางการเงิน รวมถึงมีอำนาจลงนามในสัญญาต่าง ๆ กับภาครัฐ เป็นต้น ผู้ร้องเห็นว่า จากเอกสารคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง

และพยานผู้ถูกร้อง ตลอดจนเอกสารที่นำมาประกอบคำชี้แจงไม่มีน้ำหนักให้รับฟังได้ ประกอบกับพยานของผู้ถูกร้องให้การขัดแย้งต่อข้อเท็จจริงและขัดต่อเหตุผลหลายประการ อีกทั้งเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ ไม่มีพยานหลักฐานมาสนับสนุนคำชี้แจงได้ รับฟังได้ว่าการซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นเป็นเพียงนิติกรรมอำพรางและไม่มีการชำระราคา จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท จริง และเงินจำนวนดังกล่าวพิสูจน์จากเส้นทางการเงินได้อย่างชัดแจ้งว่าเป็นเงินของผู้ถูกร้อง ดังนั้น ผู้ถูกร้องยังคงไว้ซึ่งหุ้นตามที่ผู้ร้องกล่าวหาอันเข้าข่ายฝ่าฝืนกระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ จึงทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗

ผู้ถูกร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า คำร้องของผู้ร้องไม่ครบองค์ประกอบความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และไม่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว อีกทั้งไม่ปรากฏว่ามีชื่อผู้ถูกร้องเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานรัฐ การซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีค่าตอบแทนและชอบด้วยกฎหมายแล้ว ต้องด้วยข้อสันนิษฐานของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องซื้อขาย และหุ้นส่วน บริษัท และการที่พันตำรวจเอก ทวี สอดส่องยืนยันข้อเท็จจริงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าผู้ถูกร้องโอนเงินให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ระหว่างปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๙๐,๐๙๙,๑๓๕ บาท และพลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ ยังคงเป็นผู้ค้ำประกันให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จนถึงปัจจุบัน ไม่มีมูลความจริงและเป็นความเท็จ และตามที่ นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย เบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเหตุที่ไม่มีการบันทึกข้อมูลรายการธุรกรรมไว้ในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด สอดคล้องกับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้อง เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ ส่วนผู้ถูกร้องเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเงิน จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ เป็นเงินที่ผู้ถูกร้องกู้ยืมจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

เพื่อนำมาเพิ่มทุนห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ โดยเป็นการทำสัญญากู้ยืมเงินย้อนหลัง นั้น เป็นการสำคัญผิดในข้อเท็จจริง ซึ่งแท้จริงแล้วกรณีการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นการนำมาเพิ่มทุนห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องไม่เคยสั่งให้พนักงานขับรถยนต์นำใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันไปเบิกค่าใช่จ่ายและไม่เคยได้รับเงินค่าน้ำมันรถยนต์จากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ผู้ถูกร้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันรถยนต์ของผู้ถูกร้องไปเบิกค่าใช้จ่ายกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ดังนั้น ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ไม่ได้เป็นหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้ถือหุ้น และหรือลูกจ้างของนิติบุคคลใด ๆ การซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างผู้ถูกร้องกับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นนิติกรรมที่เสียค่าตอบแทนและชอบด้วยกฎหมายแล้ว นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องนำส่งสำเนาคำพิพากษาโดยปรากฏความเสียหายจากการทุจริตภายในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ คดีหมายแดงที่ ๑๕๖๔/๒๕๕๙ วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ มูลค่าความเสียหายที่ศาลพิพากษาให้จำเลยต้องคืนเงินยักยอกไป จำนวน ๑,๑๒๗,๐๐๐ บาท และการทุจริตภายในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ คดีหมายแดงที่ ๓๒๐๙ - ๓๒๑๑/๒๕๖๒ วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ มูลค่าความเสียหายที่ศาลพิพากษาให้จำเลยต้องคืนหรือใช้ราคาทรัพย์รวม ๒,๑๘๑,๐๗๓.๖๐ บาท และตามคำพิพากษาศาลจังหวัดบุรีรัมย์ คดีหมายแดงที่ อ ๕๖๗/๒๕๖๕ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๕ โดยปรากฏตามคำฟ้องมีความเสียหายจากการกระทำของจำเลยทั้งสองร่วมกันลักหิน จำนวน ๓๖,๙๓๗.๔๗๖ ตัน รวมเป็นเงิน ๑๐,๕๑๑,๒๓๔.๐๘ บาท ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์และโจทก์ร่วม

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงและเอกสารของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำเบิกความในวันไต่สวนพยานและคำแถลงการณ์ปิดคดีของคู่กรณีและเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๘ คณะรัฐมนตรี วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ ...” มาตรา ๑๘๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสาม บัญญัติว่า “รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการต้องห้ามของรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งยังคงหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีให้เป็นไปโดยสุจริตและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ รวมทั้งการมุ่งมั่นทำงานในตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานบ้านเมือง อันเป็นมาตรการหนึ่งของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีเป็นไปโดยสุจริตมิได้มีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว การจำกัดสิทธิการถือหุ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ มิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด สิทธิในการถือหุ้นของรัฐมนตรียังคงมีอยู่เพียงแต่ถูกจำกัดให้ถือหุ้นตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด คือ พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน

หรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือรัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ในกรณีที่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในส่วนที่เกินกว่าร้อยละห้า และรัฐมนตรีประสงค์จะได้รับประโยชน์จากหุ้นที่เกินดังกล่าว มาตรา ๕ กำหนดให้รัฐมนตรีต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบอีกครั้งภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้โอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้นิติบุคคลนั้น

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งดังกล่าว ผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๘ และเป็นกรรมการในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปีเดียวกัน ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงตกลงที่จะโอนสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดย นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนเงินชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ รวม ๓ งวด ได้แก่ งวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท และเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงห้างหุ้นส่วนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการ และโอนสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นจำนวนเงิน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละเก้าสิบเก้าของทุนทั้งหมด

ของห้างหุ้นส่วน และให้ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้าเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นกรรมการในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การโอนสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ของผู้ถูกร้องให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ดังกล่าว เป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง เนื่องจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่ได้เป็นผู้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง สัญญาการโอนสิทธิเงินลงหุ้น ฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ เป็นโมฆะ หุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ยังคงเป็นของผู้ถูกร้อง โดยมี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นตัวแทนหรือนอมินีในการครอบครองดูแลหุ้น ผู้ถูกใช้ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกร้องให้ดำเนินการแทนเท่านั้น อันทำให้ผู้ถูกร้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า จากพยานหลักฐานบัญชีธนาคารของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ (เอกสารหมาย ศ ๑๔/๑๐) เอกสารของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน อีสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด (เอกสารหมาย ศ ๕๔/๑ - ๒) ประกอบกับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และเอกสารประกอบ (เอกสารหมาย ศ ๓๐/๓ และ ศ ๓๑/๑ - ๔) ปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

เงินงวดที่ ๑ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนให้แก่ผู้ถูกร้องเพื่อชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น มาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus (เดิมชื่อ T-IncomePlus) ของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๘,๔๐๒,๗๐๐ บาท โดยแหล่งที่มาของเงินส่วนหนึ่งมาจากการสับเปลี่ยนกองทุน TMB-T-ES-DPlus เข้ามา จำนวน ๒๑,๐๘๐,๕๗๙.๙๗ บาท และมาจากการซื้อกองทุนด้วยเงินสด เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ส่วนเงินงวดที่ ๒ โอนให้แก่ผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น มาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus ของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๑๔,๓๘๘.๓๖ บาท และจากการขายกองทุน TMB-T-ES-DPlus (เดิมชื่อ T-DPlus) ของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๑๕,๐๐๘,๙๓๔.๙๕ บาท

โดยกองทุนทั้งสองรายการดังกล่าวมีแหล่งที่มาของเงินส่วนหนึ่งมาจากการซื้อกองทุนโดยการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ แบ่งเป็นกองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และกองทุน TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวม จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารของธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วย สำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๔๗-๘ นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ พบว่าเงินที่นำมาซื้อกองทุนจำนวนดังกล่าว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้รับโอนมาจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๔๔ นาฬิกา (เอกสารหมาย ศ ๑๔/๑๐) โดยโอนออกจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในวันดังกล่าว เวลา ๑๕.๔๒ นาฬิกา (เอกสารหมาย ศ ๖๓/๑๔๐) และปรากฏว่าในวันเดียวกันบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้รับโอนมาจากบัญชีของผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เวลา ๑๕.๔๐ นาฬิกา (เอกสารหมาย ศ ๖๓/๑๔๐) โดยโอนออกจากบัญชีของผู้ถูกร้องในวันดังกล่าว เวลา ๑๕.๓๖ นาฬิกา (เอกสารหมาย ศ ๖๒/๓)

สำหรับเงินงวดที่ ๓ โอนให้แก่ผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท นั้น มาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus ของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยเงินส่วนหนึ่งมาจากการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน อีสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด พบว่าเงินที่นำมาซื้อกองทุนจำนวนดังกล่าว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้รับโอนมาจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท และมาจากบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ อีก จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีผู้ถูกร้องเป็นผู้นำฝากเงิน เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐

ข้อเท็จจริงจากหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ พร้อมทั้งเอกสารประกอบ (เอกสารหมาย ศ ๓๐/๒ - ๓ ศ ๓๒/๑ ศ ๔๒/๔ และ ศ ๔๘/๑) ที่ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเงินที่นำมาซื้อกองทุนรายการดังกล่าว

มาจากเงินสดซึ่งได้จากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ยกเว้นในส่วนของการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เงินส่วนหนึ่ง จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มาจากเงินโอนของบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๘๘๔-๒-๐๑๐๕๕-๘ (เดิมเลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘) เพื่อชำระหนี้เงินกู้ยืม ซึ่งขัดแย้งกับเอกสารของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน อีสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด ที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีเพียงการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท เท่านั้นที่เป็นการซื้อด้วยเงินสด ส่วนรายการอื่น ๆ เป็นการซื้อด้วยเงินโอนจากบัญชีธนาคาร (เอกสารหมาย ศ ๗๐/๑ - ๑๕) และขัดแย้งกับเอกสารสำเนางบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปี ๒๕๖๐ จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เอกสารหมาย ศ ๕๘/๗๙) ประกอบกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องและเอกสารประกอบ (คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หน้า ๗ และเอกสารหมาย ถ ๒๐/๑ - ๓) และหนังสือแจ้งข้อเท็จจริงของ นายเอกราช ชิดชอบ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และเอกสารประกอบ (เอกสารหมาย ศ ๒๕/๑ และ ศ ๒๖/๑) ปรากฏข้อเท็จจริงว่าในปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการชำระหนี้เงินกู้ยืมให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เพียง ๑๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท แม้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและคำเบิกความต่อศาลในชั้นการไต่สวนพยานบุคคลว่าข้อเท็จจริงตามที่กล่าวอ้างในหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงสองฉบับของตนก่อนหน้านี้เกิดจากความเข้าใจผิดของตนเนื่องจากตอบด้วยความจำและโดยปกติตนจะซื้อกองทุนด้วยเงินสดเป็นหลักก็ตาม แต่คำชี้แจงของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีลักษณะกลับไปกลับมาไม่น่าเชื่อถือ จึงไม่อาจรับฟัง

นอกจากนี้ กรณีการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และ TMB-T-ES-DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวนรวม ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อพิจารณาจากเส้นทางการเงินระหว่าง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และผู้ถูกร้อง พบว่า เงิน จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นเงินที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้รับโอนเงินมาจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐

จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และในวันและเวลาที่ใกล้เคียงกันก่อนที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จะโอนเงินให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริษัทได้รับโอนเงินมาจากบัญชีของผู้ถูกร้องจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แม้ว่าผู้ถูกร้องและ นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินจำนวนดังกล่าวจากบัญชีผู้ถูกร้องไปยังบัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นการชำระเงินกู้ยืมที่ผู้ถูกร้องเคยกู้ยืมบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ โดยผู้ถูกร้องเบิกความว่ารับเงินกู้ยืมโดยโอนผ่านทางบัญชีธนาคารดังกล่าว แต่จากการตรวจสอบบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปี ๒๕๕๘ ตามสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ (เอกสารหมาย ศ ๖๓/๖๐) ในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ไม่ปรากฏว่ามีเงิน จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โอนออกจากบัญชีดังกล่าว และตลอดทั้งปี ๒๕๕๘ บัญชีดังกล่าวมีเงินในบัญชีไม่ถึง ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เอกสารหมาย ศ ๖๓/๔๔ - ๖๘) ซึ่งย้อนแย้งและแตกต่างจากการส่งมอบเงินกู้ยืมตามสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท (เอกสารหมาย ถ ๑๖/๑) และฉบับลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เอกสารหมาย ถ ๑๗/๑) ซึ่งในวันที่ทำสัญญาดังกล่าวปรากฏยอดเงินโอนออกจากบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด (เอกสารหมาย ศ ๖๓/๑๐๘ และ ศ ๖๓/๑๒๔) อีกทั้งเมื่อพิจารณาเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง (เอกสารหมาย ถ ๒๐/๓ และ ถ ๒๐/๖) ที่ นายเอกราช ชิดชอบ ให้ข้อมูลแก่ทนายความของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ถูกร้องในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท และปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เท่านั้น นอกจากนี้ ในสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ระบุวัตถุประสงค์การกู้ยืมเงิน จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ว่าเพื่อใช้เพิ่มทุนจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แต่จากการตรวจสอบเอกสารของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เอกสารหมาย ศ ๘/๕๓ - ๖๖) การจดทะเบียนเพิ่มทุน จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ของผู้ถูกร้องเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดขึ้นก่อนการกู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าว กรณีดังกล่าวผู้ถูกร้องเบิกความต่อศาลว่า เป็นการทำสัญญากู้ยืมเงินย้อนหลังย่อมทำให้ข้อกล่าวอ้าง

เกี่ยวกับสัญญากู้ยืมเงินเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ขาดความน่าเชื่อถือ แม้ว่าผู้ถูกร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีในภายหลังว่าการเบิกความดังกล่าวเป็นการสำคัญผิดในข้อเท็จจริง เนื่องจากการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นการนำไปเพิ่มทุนในวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินเพิ่มจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่กรณีการเพิ่มทุน จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดังกล่าว ผู้ถูกร้องเบิกความว่าเงิน จำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินส่วนตัวจากการทำงาน ประกอบกับจากการตรวจสอบเอกสารของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เอกสารหมาย ศ ๘/๖๗ - ๗๗) ปรากฏใบสำคัญรับชำระเงินค่าหุ้น/เงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระบุว่า ห้างหุ้นส่วนได้รับชำระเงินลงหุ้นจากผู้ถูกร้องโดยฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘ ซึ่งข้อความตามเอกสารดังกล่าวขัดแย้งกับยอดเงินตามสำเนารายการเคลื่อนไหวของบัญชีดังกล่าวในวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘ (เอกสารหมาย ศ ๗๖/๒) ซึ่งปรากฏยอดเงินโอนเข้าบัญชีเพียง ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จึงมีข้อพิรุธว่า เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องเพิ่มทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จริงหรือไม่ นอกจากนี้ แม้ว่าตามรายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้อง เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ จะปรากฏว่า มีรายการเงินโอนเข้าบัญชีดังกล่าวในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่น่าเชื่อได้ว่าเงินดังกล่าวมาจากการกู้ยืมเงินจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด คำชี้แจงดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟัง

ส่วนการโอนเงิน จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในวันและเวลาที่ใกล้เคียงกับที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด รับโอนเงินมาจากผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดังกล่าวข้างต้น แม้ว่าผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และ นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยสาเหตุที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้ามาสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นางสาววรางสิริ ระกิติ

และ นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นสอดคล้องกันว่า ในช่วงปี ๒๕๕๘ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขาดสภาพคล่องทางการเงินเนื่องจากการทุจริตของพนักงานและผู้บริหารในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ ผู้ถูกร้องจึงขอความช่วยเหลือจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้ช่วยเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ โดยให้ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้สำรองจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดไปก่อน ตลอดจนกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน โดย นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะทยอยส่งมอบเงินสดหมุนเวียนให้กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นระยะ แต่ต่อมาบริษัทไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้ จึงเป็นที่มาของการทำสัญญากู้ยืมเงินจำนวนแปดครั้ง โดยเป็นการรวมยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน โดยในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓ สัญญา ในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓ สัญญา ในปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑ สัญญา และในปี ๒๕๖๔ จำนวน ๑ สัญญา รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท การชี้แจงข้อเท็จจริงของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรองค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้มาตรวจพยานหลักฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ ของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ (เอกสารหมาย ศ ๔๒/๔) ที่กล่าวอ้างว่า ภายหลังการลงนามในสัญญากู้ยืมเงิน นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มิได้นำเงินทั้งหมดเข้าบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่จะเป็นการทยอยเบิกเป็นกรณี ๆ ไป โดยจะนำเงินสดมาให้บริษัทกู้ยืมครั้งละประมาณห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท และเมื่อเงินกู้ใกล้จะเต็มวงเงินตามสัญญาแล้ว จะมีการทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติมจนเป็นที่มาของสัญญากู้ยืมเงินหลายฉบับ และมีการลงบันทึกการกู้ยืมเงินไว้ในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และการชำระเงินกู้ยืมส่วนมากเป็นการชำระคืนด้วยเงินสด มีเพียงบางครั้งที่โอนผ่านทางธนาคาร

นอกจากนี้ ที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้รับความเสียหายจากการทุจริตทำให้ขาดสภาพคล่องและต้องกู้ยืมเงินจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แต่ข้อเท็จจริงจากสำเนาคำขอท้ายคำฟ้องต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของตนปรากฏค่าเสียหายรวมกันประมาณ ๑๒ ล้านบาท เท่านั้น ประกอบกับจากสำเนาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ในคดีหมายเลขแดงที่ ๓๒๐๙ - ๓๒๑๑/๒๕๖๒ และสำเนาคำพิพากษา

ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ ในคดีหมายเลขแดงที่ อ ๕๖๗/๒๕๖๕ ที่ผู้ถูกร้องยื่นประกอบคำแถลงการณ์ปิดคดี ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษาให้ผู้กระทำความผิดใช้ราคาแก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นจำนวน ๒,๑๘๑,๐๗๓.๖๐ บาท ส่วนศาลจังหวัดบุรีรัมย์พิพากษายกฟ้อง ในกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ฟ้องขอให้ผู้กระทำความผิดใช้ราคาทรัพย์ เป็นจำนวนเงิน ๑๐,๕๑๑,๒๓๔.๐๘ บาท (เอกสารหมาย ถ ๔๐/๑๙ ถ ๔๐/๔๑ ถ ๔๐/๕๖ และ ถ ๔๐/๑๑๑) โดยความเสียหายตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า เกิดจากการทุจริตของพนักงานบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไม่สอดคล้องกับยอดเงินตามสัญญากู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมมากถึง ๑๓๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท

อีกทั้งข้อกล่าวอ้างที่ว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขาดสภาพคล่องทางการเงิน นั้น เมื่อพิจารณาจากผลประกอบกิจการของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามที่ปรากฏในงบการเงินของบริษัท ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ (เอกสารหมาย ศ ๕๘/๙๙ ศ ๕๘/๘๗ ศ ๕๘/๗๒ ศ ๕๘/๕๖ และ ศ ๕๘/๓๙) พบว่า ส่วนมากการประกอบกิจการของบริษัทมีผลกำไร อีกทั้งระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงิน จำนวนสามครั้ง รวมเป็นเงินกว่า ๑๒๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท แม้ผู้ถูกร้องเบิกความว่า การทำสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีสาเหตุเนื่องจากผู้ถูกร้องไม่มั่นใจว่าอาจจะมีการทุจริตภายในบริษัทอีกหรือไม่ จึงต้องการนำเงินในบัญชีของบริษัทออกมาไว้ที่ตน แต่ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวขัดแย้งกับข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ (เอกสารหมาย ศ ๖๓/๔๔ - ๑๖๑) ที่ในระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัทมีการสะสมเงินไว้ในบัญชีจำนวนหลายสิบล้านบาทในระหว่างที่ผู้ถูกร้องยังมิได้กู้ยืมเงินเพื่อนำเงินออกจากบัญชีของบริษัท อีกทั้งยังปรากฏข้อเท็จจริงตามสำเนางบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปี ๒๕๖๐ (เอกสารหมาย ศ ๕๘/๗๘) ประกอบกับคำเบิกความของผู้ถูกร้องว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท ซึ่งแม้ว่าสภาพคล่องของบริษัทไม่ดีเท่าที่ควร แต่เนื่องจากเป็นความประสงค์ของผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจในบริษัท จึงมีการจัดซื้อเครื่องบินดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ในขณะที่ผู้ถูกร้องเป็นเลขาธิการพรรคภูมิใจไทย นอกจากนี้ หากการโอนเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในวันและเวลาที่ใกล้เคียงกับที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด รับโอนเงินมาจากผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท กรณีเงิน จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินที่บริษัทคืนเงินสำรองจ่ายให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยไม่มีความสัมพันธ์กับเงินที่รับโอนมาจากผู้ถูกร้อง เมื่อพิจารณาจากสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ (เอกสารหมาย ศ ๖๓/๑๔๐) ปรากฏว่าช่วงระยะเวลาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะโอนเงินเข้าบัญชีบริษัท จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท บริษัทมีเงินในบัญชีดังกล่าวประมาณ ๔๐ ถึง ๕๐ ล้านบาท ซึ่งเพียงพอต่อการคืนเงินสำรองจ่ายให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีเงินของผู้ถูกร้องเข้ามาในบัญชีของบริษัทก่อน เมื่อพิจารณาเอกสารประกอบบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และ นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย (เอกสารหมาย ถ ๓๙/๕๗๓ - ๕๙๖ ถ ๔๐/๓๗๖ - ๓๙๙ และ ศ ๗๓/๙๕๖ - ๙๗๙) ที่ยืนยันข้อเท็จจริงว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการคืนเงินสำรองจ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักรตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แต่ไม่มีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ชำระเงินให้แก่คู่ค้าต่าง ๆ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และไม่ปรากฏหลักฐานใบสำคัญจ่ายเงินหรือใบรับวางบิลที่เกี่ยวข้อง มีเพียงเอกสารสรุปรายการผู้รับจ้างและรายงานการชั่งน้ำหนักหินของโรงโม่หินซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นภายในบริษัทเท่านั้น แม้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และ นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย เบิกความว่าหลักฐานการสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวไม่ปรากฏชื่อ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เนื่องจากเป็นวิธีการทำธุรกิจของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยหาบุคคลอื่นมารับรายได้เพื่อจัดการภาษีแทน ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวไม่มีน้ำหนักเมื่อเทียบกับพยานหลักฐานต่าง ๆ ตามข้อสงสัยที่กล่าวมาข้างต้น คำชี้แจงของผู้ถูกร้องจึงไม่มีเหตุผลที่จะรับฟัง

ส่วนกรณีการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานจากสถาบันทางการเงินต่าง ๆ พบว่า เงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุนดังกล่าวเป็นเงินซึ่งโอนมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน)

ชื่อบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีผู้ถูกร้องในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นผู้นำฝากเงิน และโอนมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท โดยผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการบริษัทเป็นผู้นำฝากเงินโดยในส่วนของเงิน จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ซึ่งโอนมาจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และ นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด คืนเงินสำรองจ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักรตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และในส่วนของเงิน จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งโอนมาจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และ นางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วนในปี ๒๕๖๐ ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แต่การชี้แจงข้อเท็จจริงของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรองค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้มาตรวจพยานหลักฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ พร้อมทั้งเอกสารประกอบ (เอกสารหมาย ศ ๓๐/๓ ศ ๓๒/๑ ศ ๔๒/๔ และ ศ ๔๘/๑) ว่าเงินที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุนรายการดังกล่าวส่วนหนึ่ง จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาจากเงินสดซึ่งได้จากการรับจ้างให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และอีกส่วนหนึ่ง จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มาจากการรับโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จากการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมในปี ๒๕๖๐ นอกจากนี้ ในส่วนของการชำระเงินสำรองจ่ายของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท กรณีมีข้อสงสัยหลายประการเช่นเดียวกับกรณีการชำระเงินสำรองจ่ายเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกันระหว่างการทำสัญญากู้ยืมเงินและการสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ

ที่ไม่สอดคล้องกับข้อกล่าวอ้างว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นจำนวนเงินความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่ไม่สอดคล้องกับยอดเงินตามสัญญากู้ยืมเงินจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในปี ๒๕๕๙ หรือผลประกอบกิจการของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ที่ส่วนมากบริษัทมีผลกำไร หรือกรณีระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ถูกร้อง หรือการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของผู้ถูกร้อง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเอกสารประกอบบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และ นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย (เอกสารหมาย ถ ๓๙/๘๓๔ - ๘๕๕ ถ ๔๐/๔๐๐ - ๔๒๑ และ ศ ๗๓/๙๘๐ - ๑,๐๐๑) ไม่มีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ชำระเงินให้แก่คู่ค้าต่าง ๆ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อีกทั้งเอกสารดังกล่าวไม่ปรากฏหลักฐานใบสำคัญจ่ายเงินหรือใบรับวางบิลที่เกี่ยวข้อง มีเพียงเอกสารสรุปรายการผู้รับจ้างและรายงานการชั่งน้ำหนักหินของโรงโม่หินซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นภายในบริษัทเท่านั้น และในส่วนของการชำระเงินสำรองจ่ายของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แม้ผู้ถูกร้องและ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เบิกความว่าในช่วงปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๕๙ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับผลกระทบจากการทุจริตของพนักงานเช่นเดียวกับกรณีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จนเป็นเหตุให้ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้ามาสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แต่จากสำเนาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ที่ผู้ถูกร้องยื่นประกอบคำแถลงการณ์ปิดคดี ปรากฏยอดความเสียหาย ๑,๑๒๗,๐๐๐ บาท เท่านั้น และไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดเพิ่มเติมที่บ่งชี้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับความเสียหายจากการทุจริตดังกล่าว อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากสำเนางบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ (เอกสารหมาย ศ ๙/๙๒ - ๙๓ ศ ๙/๘๖ - ๘๗ ศ ๙/๖๔ - ๖๕ ศ ๙/๕๐ - ๕๑ และ ศ ๙/๓๕ - ๓๖) ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผลการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนมีผลกำไรโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสิบล้านบาท รายได้จากการประกอบกิจการมีแนวโน้มที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง และไม่เคยประสบภาวะขาดทุนหรือขาดสภาพคล่องทางการเงิน อีกทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีการกู้ยืมเงินระยะยาวจากบุคคลใดแต่กลับเป็นฝ่ายที่ให้เงินกู้ยืมระยะยาวแก่บุคคลอื่น

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเอกสารประกอบบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และ นางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ (เอกสารหมาย ถ ๓๙/๕๙๗ - ๘๓๓ และ ศ ๗๔/๓๔๔ - ๕๘๐) ไม่มีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ชำระเงินให้แก่คู่ค้าต่าง ๆ ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น

เมื่อพิจารณาจากข้อพิรุธหลายประการประกอบกับพยานหลักฐาน พฤติการณ์แวดล้อมกรณีที่สอดรับกันแล้ว ย่อมมีความน่าเชื่อได้ว่าเงินที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และ TMB-T-ES-DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวนรวม ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มิได้เกิดจากธุรกรรมการกู้ยืมเงินหรือการสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่ผู้ถูกร้องและพยานบุคคลต่าง ๆ กล่าวอ้าง ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องและของพยานบุคคลต่าง ๆ จึงเป็นเพียงการกล่าวอ้างเพื่อให้เจือสมกับพยานหลักฐานของสถาบันทางการเงินต่าง ๆ ที่ปรากฏความสัมพันธ์ของเส้นทางการเงินระหว่างผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ประกอบกับแม้เงินที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุนรายการต่าง ๆ ดังกล่าวมิได้โอนมาจากบัญชีธนาคารของผู้ถูกร้องโดยตรง แต่มาจากบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องอยู่ในฐานะผู้มีอำนาจในการใช้จ่ายเงินของนิติบุคคลทั้งสองแห่ง โดยหากพิจารณาประกอบกับคำเบิกความของผู้ถูกร้องกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ แม้บริษัทจะขาดสภาพคล่องตามที่กล่าวอ้าง แต่ผู้ถูกร้องก็ใช้อำนาจในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจในบริษัทจัดซื้อเครื่องบินดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของตน ถึงแม้จะไม่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการของบริษัทโดยตรง นับเป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงอำนาจในการใช้จ่ายเงินของนิติบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ถูกร้อง แม้ว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินในการซื้อกองทุนดังกล่าวจะเกิดขึ้นในปี ๒๕๖๐ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในปี ๒๕๖๒ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องและ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ยอมรับว่าการตกลงโอนสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เกิดขึ้นเนื่องจากเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะเตรียมลงสมัครรับเลือกตั้ง

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันแสดงให้เห็นถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้ถูกร้อง ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่ได้จากพฤติการณ์แวดล้อมที่เป็นพิรุธน่าสงสัยหลายประการประกอบกันมีน้ำหนักรับฟังได้ว่า เงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นเงินของผู้ถูกร้อง

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าทรัพย์สินของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และครอบครัวหลายรายการเป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาในช่วงเวลาก่อนการซื้อสิทธิเงินลงหุ้นเป็นเวลานานหรือเกิดขึ้นภายหลังการโอนสิทธิเงินลงหุ้นกับผู้ถูกร้องในปี ๒๕๖๑ อีกทั้งรายการบัญชีเงินฝากและบัญชีกองทุนเปิดจำนวนมากของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ล้วนมีความเคลื่อนไหวบัญชีในลักษณะที่มีเงินเข้าและออกหลายครั้ง โดยมิได้มีเงินฝากสุทธิจำนวนเป็นหลายพันล้านบาท ตามที่ผู้ถูกร้องหรือ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้าง แม้จะปรากฏเอกสารหลักฐานว่า ครอบครัวของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ขายที่ดินเมื่อปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๒๙ ล้านบาทก็ตาม (เอกสารหมาย ถ ๒๓/๑ - ๒๔๖ ถ ๒๔/๑ - ๔๐ และ ศ ๔๔/๑๐) แต่การขายที่ดินประกอบกับรายการทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้น ก็ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจำนวนมากของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในช่วงเวลาเดียวกัน

ส่วนที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้างว่ามีรายได้จากการประกอบอาชีพรับจ้างจัดหาเครื่องจักรอะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น รวมทั้งรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ และมีรายได้ต่อเดือนประมาณ ๒๐ ล้านบาท นั้น จากเอกสารการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ (เอกสารหมาย ศ ๓/๑๔ - ๔๐) ซึ่งเป็นเอกสารมหาชน ปรากฏข้อเท็จจริงว่าในระหว่างปีภาษี ๒๕๕๖ ถึง ๒๕๖๕ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษีจากการเป็นลูกจ้างของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อีกทั้งไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ประกอบธุรกิจกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ไม่ปรากฏรายการทรัพย์สินใดของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจดังกล่าว รวมถึงไม่ปรากฏเอกสารหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นถึงการประกอบธุรกิจของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เช่น สัญญาหรือข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดหาผู้รับจ้าง ใบสำคัญจ่ายเงิน ใบเสร็จรับเงิน ใบวางบิล เป็นต้น ประกอบกับการที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้างว่าเป็นลูกจ้าง

ของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เนื่องจากต้องการสิทธิประกันสังคมโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับจำนวนเงินเดือนและไม่ต้องการรับภาระทางภาษีเงินได้ จึงกำหนดค่าตอบแทนเพียงเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นมา บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพิ่มค่าตอบแทนรายเดือนให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท ทั้งที่ช่วงเวลาดังกล่าว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้าเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แล้ว และไม่ได้มีตำแหน่งใด ๆ ในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งขัดกับคำเบิกความของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ที่ว่าการจ่ายค่าตอบแทนเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท และเพิ่มขึ้นอีกเป็นเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ไม่ได้เป็นการจ่ายเงินกันจริง และต่อมากลับเบิกความว่า ได้นำเงินดังกล่าวไปจ่ายคืนเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คำชี้แจงและคำเบิกความของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จึงเป็นพิรุธน่าสงสัยหลายประการ ไม่อาจรับฟังได้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ที่มีความสามารถเพียงพอในการชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เปลี่ยนแปลงจากบ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นที่อยู่เดียวกับบ้านพักอาศัยของผู้ถูกร้อง เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนวันที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเพียง ๒๓ วัน โดยสถานที่ทั้งสองแห่งล้วนตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันและอยู่ในที่ดินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามเอกสารของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ (เอกสารหมาย ศ ๓๖/๑ และ ศ ๔๑/๑) ด้วย

สำหรับข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า เอกสารใบวางบิลของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ที่ผู้ถูกร้องใช้ประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริหารกิจการด้วยตนเองโดยผู้ถูกร้องไม่เคยเข้ามาเกี่ยวข้อง น่าเชื่อว่ามีการจัดทำขึ้นมาย้อนหลัง นั้น เห็นว่า เมื่อตรวจสอบเอกสารหลักฐานดังกล่าวพบว่าที่อยู่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตามใบวางบิลในระหว่างวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ (เอกสารหมาย ถ ๒๙/๑ - ๒๑) ระบุที่อยู่เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งที่ในช่วงเวลาดังกล่าวห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ยังคงตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ (เอกสารหมาย ศ ๘/๑๔๙) โดยเป็นไปตามสัญญาของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ (เอกสารหมาย ศ ๘/๑๕๔) แม้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เบิกความว่า กรณีเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ในวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ ดังกล่าวเป็นการแจ้งจดทะเบียนในภายหลังเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาตามเอกสารใบวางบิลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ช่วงเวลาดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันที่ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนตกลงกันให้เปลี่ยนแปลงที่อยู่ของห้างหุ้นส่วนนานถึง ๑ ปีเศษ ซึ่งเป็นการขัดกับปกติวิสัยของการดำเนินธุรกิจ เอกสารใบวางบิลดังกล่าวจึงไม่น่าเชื่อถือ

อีกทั้งกรณีภายหลังที่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้ามาเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ไม่ได้กำหนดให้มีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ตนเอง ดังเช่นที่ผู้ถูกร้องเคยกระทำเมื่อครั้งยังเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แต่หากเมื่อใด นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ต้องการนำเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มาใช้จ่ายส่วนตัว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะรวบรวมใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันมาตั้งเบิกทางระบบบัญชีเพื่อบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายและรับเป็นเงินสดในแต่ละเดือน แต่จากการตรวจสอบหลักฐานการเบิกค่าน้ำมันของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในช่วงเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แล้ว ตามเอกสารประกอบบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของ นางสาววรางสิริ ระกิติ และ นางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ ปรากฏใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมัน จำนวน ๑๙ รายการ ที่ระบุเลขทะเบียนรถยนต์ของผู้ถูกร้อง จำนวน ๒ คัน และใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันในช่วงเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไปแล้วอีกจำนวนหนึ่งที่ระบุรายการว่า “ติดตามนาย” ประกอบเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ระบุทรัพย์สินของผู้ถูกร้องว่ามีรถยนต์ยี่ห้อ TOYOTA เลขทะเบียน กข ๘๙๙๙ บุรีรัมย์ ครอบครองเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และยี่ห้อ VOLKSWAGEN เลขทะเบียน ฮย ๔๙๙๗ กรุงเทพมหานคร ครอบครองเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่ง นางสาววรางสิริ ระกิติ และ นางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ เบิกความว่า

ตนไม่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว ทั้งที่บุคคลทั้งสองมีหน้าที่ดูแลเรื่องการเงินและบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และเป็นผู้นำส่งหลักฐานการเบิกค่าน้ำมันของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญ กรณีดังกล่าวผู้ถูกร้องชี้แจงตามคำแถลงการณ์ปิดคดีว่า ตนไม่ทราบว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เคยขอใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันจากพนักงานขับรถของตนหรือไม่ และไม่เคยได้รับเงินค่าน้ำมันจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น หรือเคยสั่งให้พนักงานขับรถนำใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันไปเบิกค่าใช้จ่ายกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เมื่อพิจารณาคำเบิกความของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ที่ทราบดีว่าหากผู้ถูกร้องเข้าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นธุรกิจต้องห้ามที่ผู้ถูกร้องไม่อาจเป็นเจ้าของได้ ดังนั้น วิญญูชนทั่วไปย่อมไม่นำใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารที่ปรากฏความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์กับผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาใช้เบิกเงินกับห้างหุ้นส่วนที่เป็นธุรกิจต้องห้ามมิให้ผู้ถูกร้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม กรณีจึงเป็นข้อพิรุธน่าสงสัยว่าผู้ถูกร้องยังคงมีส่วนเกี่ยวข้องในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น

สำหรับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบริจาคเงินของ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้แก่พรรคภูมิใจไทย ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องเป็นเลขาธิการพรรค (ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องเป็นเลขาธิการพรรคภูมิใจไทยตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ถึงปัจจุบัน) นั้น เอกสารของพรรคภูมิใจไทย (เอกสารหมาย ศ ๒๘/๑ และ ศ ๒๙/๑ - ๒๑) ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคภูมิใจไทย โดยบริจาคในนามส่วนตัวเป็นทรัพย์สินประเภทผลงานวิจัย มูลค่า ๒,๗๗๐,๐๐๐ บาท ในปี ๒๕๖๒ และบริจาคในนามของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นเงิน จำนวน ๔,๘๐๐,๐๐๐ บาท ในปี ๒๕๖๒ และจำนวน ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในปี ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในปี ๒๕๖๑ แล้ว ไม่ปรากฏว่าช่วงเวลาก่อนการโอนสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เคยบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคภูมิใจไทย หรือมีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ใด ๆ กับพรรคภูมิใจไทยมาก่อน ประกอบกับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เบิกความว่าก่อนหน้าที่ตนจะรับโอนสิทธิเงินลงหุ้นจากผู้ถูกร้อง ตนไม่เคยบริจาคเงินให้กับพรรคภูมิใจไทย กรณีเป็นข้อพิรุธน่าสงสัยว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์

และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ไม่เคยมีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ใด ๆ กับพรรคภูมิใจไทย แต่ช่วงเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แล้ว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น กลับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้พรรคการเมืองที่ผู้ถูกร้องมีตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรค

ดังนั้น จากข้อพิรุธหลายประการดังกล่าวประกอบกับพฤติการณ์แวดล้อมทั้งปวงแห่งคดี จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องกับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ตกลงนำเงินของผู้ถูกร้องทำธุรกรรมต่าง ๆ ในนามของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยขั้นตอนสุดท้ายมีการนำเงินนั้นซื้อกองทุน TMB-T-ES-DPlus และกองทุน TMB-T-ES-IPlus ชื่อ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แล้วขายกองทุนดังกล่าวชำระค่าสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องเช่นนี้ เงิน จำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ยังเป็นของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงยังคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยมี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ครอบครองหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และดูแลห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แทนผู้ถูกร้องมาโดยตลอด อันเป็นการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗” วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม ...” และมาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรี

ที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเสียงข้างมากจึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิรนิติ หะวานนท์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนภดล เทพพิทักษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม รัฐอมฤต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๖**

วันที่ ๑๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ร้อง
	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติในหมวด ๘ คณะรัฐมนตรี บัญญัติว่า "ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ ..." โดยมาตรา ๑๘๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด" วรรคสอง บัญญัติว่า "ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" วรรคสาม บัญญัติว่า "รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้" และวรรคสี่ บัญญัติว่า "มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วน

หรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย”

บทบัญญัติดังกล่าวยังคงหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๕๑ คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๑ และคำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๒ สรุปได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีให้เป็นไปโดยสุจริตและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ รวมทั้งการมุ่งมั่นทำงานในตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานบ้านเมือง อันเป็นมาตรการหนึ่งของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีเป็นไปโดยสุจริตมิได้มีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ ผู้ถูกร้องได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งดังกล่าวผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๘ และเป็นกรรมการในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปีเดียวกัน ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะเตรียมลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงตกลงที่จะโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้กับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงห้างหุ้นส่วนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและได้โอนเงินลงหุ้นให้นายศุภวัฒน์ฯ เป็นจำนวนเงิน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐.๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละเก้าสิบเก้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วน และให้นายศุภวัฒน์ฯ เข้าเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการ และรับโอนชำระเงินค่าเงินลงหุ้นจากนายศุภวัฒน์ฯ โดยนายศุภวัฒน์ฯ ได้โอนเงินชำระค่าเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชีนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ รวม ๓ งวด ได้แก่ งวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่

๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นกรรมการในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒

ประเด็นที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ของผู้ถูกร้องให้กับนายศุภวัฒน์ฯ ดังกล่าว เป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง เนื่องจากนายศุภวัฒน์ฯ ไม่ได้เป็นผู้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง สัญญาการโอนหุ้นฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ จึงเป็นโมฆะ หุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ยังคงเป็นของผู้ถูกร้อง โดยมีนายศุภวัฒน์ฯ เป็นตัวแทนหรือนอมินีในการครอบครองดูแลหุ้น ผู้ถูกใช้ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกร้องให้ดำเนินการแทนเท่านั้น อันทำให้ผู้ถูกร้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวได้ นั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีการชำระเงินค่าหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ของนายศุภวัฒน์ฯ ให้กับผู้ถูกร้อง จากพยานหลักฐานบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ฯ เอกสารของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน อีสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด หนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของนายศุภวัฒน์ฯ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และเอกสารประกอบ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับเส้นทางการเงินที่นายศุภวัฒน์ฯ โอนเงินชำระค่าสิทธิลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง จากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชีนายศุภวัฒน์ฯ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชีของผู้ถูกร้อง เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ รวม ๓ งวด ได้แก่ งวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท นั้น พบว่า

งวดที่ ๑ มาจากการซื้อขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus พบว่า เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์ฯ ย้ายเงินกองทุนของตนเองจากบัญชี TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๒๑,๐๘๐,๕๗๙.๙๗ บาท ไปซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และได้ซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท รวม ๒ รายการ เป็นเงินจำนวน ๔๔,๐๘๐,๕๗๙.๙๗ บาท เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์ฯ ขายคืนกองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวนเงิน ๓๘,๔๐๒,๗๐๐.๐๐ บาท นำเงินชำระการซื้อหุ้นงวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท มิได้มีเส้นทางการเงินเกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องแต่อย่างใด

งวดที่ ๒ พบว่า เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องโอนเงินออกจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของตนเองจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และในวันเดียวกัน บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โอนเงินของบริษัท จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท จากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ไปเข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของนายศุภวัฒน์ฯ ต่อมาในวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์ฯ โอนเงินไปซื้อกองทุน TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ในวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์ฯ ขายคืนกองทุน TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๑๕,๐๐๘,๙๓๔.๙๕ บาท และขายคืนกองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวน ๒๐,๐๑๔,๓๘๘.๓๖ บาท รวมเป็นเงินที่ขายคืนกองทุนทั้งสองแห่ง เป็นเงิน ๓๕,๐๒๓,๓๒๓.๓๑ บาท นายศุภวัฒน์ฯ นำไปชำระเงินงวดที่ ๒ ในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวนเงิน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โดยเข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ของผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องโอนเงิน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ชำระหนี้เงินกู้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

งวดที่ ๓ การชำระค่าซื้อหุ้นของนายศุภวัฒน์ฯ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท มีแหล่งที่มาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งนายศุภวัฒน์ฯ ซื้อกองทุนดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท โดยมีแหล่งที่มาของเงินซึ่งโอนจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท

หนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของนายศุภวัฒน์ฯ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ พร้อมทั้งเอกสารประกอบ ที่ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เงินที่นำมาซื้อกองทุนรายการดังกล่าวมาจากเงินสดซึ่งได้จากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) (จำกัด) ยกเว้นในส่วนของการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เงินส่วนหนึ่งจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มาจากเงินโอนของบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๘๘๔-๒-๐๑๐๕๕-๘ (เดิมเลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘) จากการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งมีความขัดแย้งกับเอกสารสำเนางบการเงินของ

บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปี ๒๕๖๐ จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ประกอบกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องและเอกสารประกอบ และหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของนายเอกราช ชิดชอบ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ โดยปรากฏว่า ในปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการชำระหนี้เงินกู้ยืมให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ เพียง ๑๗,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แม้ว่านายศุภวัฒน์ฯ จะชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความต่อศาลในชั้นการไต่สวนพยานบุคคลว่า ข้อเท็จจริงตามที่กล่าวอ้างในหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงสองฉบับของตนก่อนหน้านี้เกิดจากความเข้าใจผิด เนื่องจากตอบด้วยความจำเพราะปกติตนจะซื้อกองทุนด้วยเงินสดเป็นหลัก กรณีดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าคำชี้แจงของนายศุภวัฒน์ฯ มีลักษณะไม่ชัดเจนแน่นอน ไม่สอดคล้องกับยอดเงินตามความเป็นจริง จึงไม่น่าเชื่อว่าการโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นเงินของนายศุภวัฒน์ฯ

กรณีการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และ TMB-T-ES-DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวนรวม ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เมื่อพิจารณาเส้นทางการเงินระหว่างนายศุภวัฒน์ฯ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และผู้ถูกร้อง แล้ว พบว่าเงินจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ที่นายศุภวัฒน์ฯ นำมาซื้อกองทุน เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นเงินที่นายศุภวัฒน์ฯ ได้รับโอนเงินมาจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และในวันและเวลาที่ใกล้เคียงกันก่อนที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จะโอนเงินให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้รับโอนเงินมาจากบัญชีของผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ในกรณีนี้ผู้ถูกร้องและนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินจำนวนดังกล่าวจากบัญชีผู้ถูกร้องไปยังบัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นการชำระเงินกู้ยืมที่ผู้ถูกร้องเคยกู้ยืมของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ และผู้ถูกร้องเบิกความว่าได้รับเงินกู้ยืมโดยโอนผ่านทางบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวด้วย แต่จากการตรวจสอบบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปี ๒๕๕๘ ตามสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ กลับไม่ปรากฏว่ามีเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โอนออกจากบัญชีดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลอดทั้งปี ๒๕๕๘ บัญชีดังกล่าวมีเงินในบัญชีไม่ถึง ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งแตกต่างจากการส่งมอบเงินกู้ยืมตามสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และฉบับลงวันที่

๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งปรากฏรายการเคลื่อนไหวของบัญชีที่มีรายการโอนออกจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ และเมื่อพิจารณาเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ที่นายเอกราช ชิดชอบ ให้ข้อมูลแก่ทนายความของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ถูกร้องในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เท่านั้น

นอกจากนี้ ในสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ระบุวัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินว่าเพื่อใช้เพิ่มทุนจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แต่จากการตรวจสอบเอกสารของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า การจดทะเบียนเพิ่มทุน จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ของผู้ถูกร้อง ระบุวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดขึ้นก่อนการกู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกร้องเบิกความต่อศาลว่าเป็นการทำสัญญากู้ยืมเงินย้อนหลัง และภายหลังผู้ถูกร้องได้ยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีว่าการเบิกความดังกล่าวเป็นการสำคัญผิดในข้อเท็จจริง เนื่องจากการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นการนำไปเพิ่มทุนในวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โดยผู้ถูกร้องได้กู้ยืมเงินเพิ่มจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับสัญญากู้ยืมเงิน และจากการตรวจสอบรายการความเคลื่อนไหวทางบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไม่ปรากฏว่ามีรายการที่เกี่ยวข้องกับรายการดังกล่าวแต่อย่างใด นอกจากนี้ กรณีการเพิ่มทุน จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ดังกล่าว ผู้ถูกร้องเบิกความว่าเงินจำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เป็นเงินส่วนตัวจากการทำงาน และจากการตรวจสอบเอกสารของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ปรากฏใบสำคัญรับชำระเงินค่าหุ้น/เงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระบุว่าห้างหุ้นส่วนได้รับชำระเงินลงหุ้นจากผู้ถูกร้องโดยฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘ ซึ่งข้อความตามเอกสารดังกล่าวขัดแย้งกับยอดเงินตามสำเนารายการเคลื่อนไหวของบัญชีดังกล่าวในวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘ ที่ปรากฏยอดเงินโอนเข้าบัญชีเพียง ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท จึงมีข้อพิรุธว่าเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องได้เพิ่มทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จริงหรือไม่ ดังนั้น แม้ว่ารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้อง เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ จะปรากฏว่ามีรายการเงินโอนเข้าบัญชีดังกล่าวในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แต่ไม่ปรากฏ

พยานหลักฐานที่น่าเชื่อได้ว่าเงินดังกล่าวมาจากการกู้ยืมเงินจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด คำชี้แจงดังกล่าวของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

กรณีการโอนเงิน จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท จากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ ในวันและเวลาที่ใกล้เคียงกับที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด รับโอนเงินมาจากผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท นั้น เห็นว่า จากการที่ผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ฯ และนางสาวฐิติมาฯ ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ โดยสาเหตุที่นายศุภวัฒน์ฯ เข้ามาสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ฯ นางสาววรางสิริฯ และนางสาวฐิติมาฯ ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่าสอดคล้องกันว่า ในช่วงปี ๒๕๕๘ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขาดสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจากการทุจริตของพนักงานและผู้บริหารในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ ผู้ถูกร้องจึงขอความช่วยเหลือจากนายศุภวัฒน์ฯ ให้ช่วยเป็นดำเนินการเรื่องเครื่องจักร การซ่อมบำรุงเครื่องจักร การผลิตหิน และเป็นผู้สำรองค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดไปก่อน ตลอดจนกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน ซึ่งนายศุภวัฒน์ฯ จะทยอยส่งมอบเงินสดหมุนเวียนให้กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นระยะ ต่อมาบริษัทไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ ได้ จึงเป็นที่มาของการทำสัญญากู้ยืมเงินจำนวนแปดครั้ง โดยเป็นการรวมยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน ในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓ สัญญา ในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓ สัญญา ในปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑ สัญญา และในปี ๒๕๖๔ จำนวน ๑ สัญญา รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ทั้งนี้ การชี้แจงข้อเท็จจริงของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรองค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้มาตรวจพยานหลักฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ ของนายศุภวัฒน์ฯ ที่กล่าวอ้างว่า ภายหลังการลงนามในสัญญากู้ยืมเงินนายศุภวัฒน์ฯ มิได้นำเงินทั้งหมดเข้าบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่จะเป็นการทยอยเบิกเป็นกรณีไป โดยจะนำเงินสดมาให้บริษัทกู้ยืมครั้งละประมาณ ๕ แสนบาท ถึง ๑ ล้านบาท เมื่อเงินกู้ใกล้จะเต็มวงเงินตามสัญญาแล้วจะมีการทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติม จนเป็นที่มาของสัญญากู้ยืมเงินหลายฉบับที่มีการลงบันทึกการกู้ยืมเงินไว้ในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งการชำระเงินกู้ยืมบางครั้งเป็นการโอนผ่านทางธนาคาร แต่ส่วนมากเป็นการชำระคืนด้วยเงินสด

กรณีที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้รับความเสียหายจากการทุจริตทำให้ขาดสภาพคล่องและต้องกู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ฯ แต่ข้อเท็จจริงจากสำเนาคำขอท้ายคำฟ้องต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของตน ปรากฏค่าเสียหายรวมกันประมาณ ๑๒ ล้านบาท เท่านั้น โดยความเสียหายตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าเกิดจากการทุจริตของพนักงานบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไม่สอดคล้องกับยอดเงินตามสัญญากู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับนายศุภวัฒน์ฯ ในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมมากถึง ๑๓๗,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากผลประกอบกิจการของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามที่ปรากฏในงบการเงินของบริษัท ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ส่วนมากบริษัทมีผลกำไร และช่วงระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้ให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินจำนวนสามครั้งรวมเป็นเงินกว่า ๑๒๘,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แม้ผู้ถูกร้องเบิกความว่าการทำสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีสาเหตุเนื่องจากผู้ถูกร้องไม่มั่นใจว่าอาจจะมีการทุจริตภายในบริษัทอีกหรือไม่ จึงต้องการนำเงินในบัญชีของบริษัทออกมาไว้ที่ตน แต่ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวขัดแย้งกับข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ที่ในระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัทมีการสะสมเงินไว้ในบัญชีจำนวนหลายสิบล้านบาทในระหว่างที่ผู้ถูกร้องยังมิได้กู้ยืมเงินเพื่อนำเงินออกจากบัญชีของบริษัท และยังปรากฏข้อเท็จจริงตามสำเนางบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปี ๒๕๖๐ ประกอบกับคำเบิกความของผู้ถูกร้องว่า บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท แม้ว่าสภาพคล่องของบริษัทไม่ดีเท่าที่ควร แต่เนื่องจากเป็นความประสงค์ของผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจในบริษัทในการจัดซื้อเครื่องบินดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในขณะที่ผู้ถูกร้องเป็นเลขาธิการพรรคภูมิใจไทย นอกจากนี้ หากการโอนเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ในวันและเวลาที่ใกล้เคียงกับที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด รับโอนเงินมาจากผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ไม่มีความสัมพันธ์กับเงินที่รับโอนมาจากผู้ถูกร้อง แต่เมื่อพิจารณาสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ปรากฏว่าช่วงระยะเวลาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะโอนเงินเข้าบัญชีบริษัท จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท บริษัทมีเงินในบัญชีดังกล่าวประมาณ ๔๐ ถึง ๕๐ ล้านบาท ซึ่งเพียงพอต่อการคืนเงินสำรองจ่ายให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้มีเงินของผู้ถูกร้องเข้ามาในบัญชีของบริษัทก่อนแต่อย่างใด และจากบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ฯ และนางสาวฐิติมาฯ ที่ยืนยันข้อเท็จจริงว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ แล้ว กลับไม่มีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นว่านายศุภวัฒน์ฯ เป็นผู้ชำระเงินให้กับคู่ค้าต่าง ๆ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด รวมทั้งไม่ปรากฏหลักฐานใบสำคัญจ่ายเงินหรือใบรับวางบิลที่เกี่ยวข้อง แต่มีเพียงเอกสารสรุปรายการผู้รับจ้างและรายงานการชั่งน้ำหนักหินของโรงโม่หินซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นภายในบริษัทเท่านั้น ประกอบกับนายศุภวัฒน์ฯ และนางสาวฐิติมาฯ เบิกความว่าการที่หลักฐานการสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่ปรากฏชื่อนายศุภวัฒน์ฯ เนื่องจากเป็นวิธีการทำธุรกิจของนายศุภวัฒน์ฯ โดยหาบุคคลอื่นมารับรายได้เพื่อจัดการภาษีแทน ดังนั้น ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวจึงไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังได้

กรณีการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท นั้น เมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานจากสถาบันทางการเงินต่าง ๆ พบว่าเงินที่นายศุภวัฒน์ฯ นำมาซื้อกองทุนดังกล่าวเป็นเงินซึ่งโอนมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท มีผู้ถูกร้องในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นผู้นำฝากเงิน และโอนมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มีผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการบริษัทเป็นผู้นำฝากเงิน โดยเงินที่โอนมาจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด นี้ ผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ฯ และนางสาวฐิติมาฯ ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ และในส่วนของเงินที่โอนมาจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นายศุภวัฒน์ฯ และนางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วนในปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ แต่การชี้แจงข้อเท็จจริงของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรองค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้มาตรวจพยานหลักฐานของศาลรัฐธรรมนูญ มีความขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่นายศุภวัฒน์ฯ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญตามหนังสือชี้แจง

ข้อเท็จจริง ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ พร้อมทั้งเอกสารประกอบว่าเงินที่นายศุภวัฒน์ฯ นำมาซื้อกองทุนรายการดังกล่าวส่วนหนึ่ง จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท มาจากเงินสดซึ่งได้จากการรับจ้างให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และอีกส่วนหนึ่ง จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มาจากการรับโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จากการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมในปี ๒๕๖๐ นอกจากนี้ ในส่วนของการชำระเงินสำรองจ่ายของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท กรณีมีข้อพิรุธหลายประการเช่นเดียวกับกรณีการชำระเงินสำรองจ่ายเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกันระหว่างการทำสัญญากู้ยืมเงินและการสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ระหว่างนายศุภวัฒน์ฯ และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับข้อกล่าวอ้างว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่ว่าขาดสภาพคล่องทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นจำนวนเงินความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่ไม่สอดคล้องกับยอดเงินตามสัญญากู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ฯ ในปี ๒๕๕๙ หรือผลประกอบกิจการของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ที่ส่วนมากมีผลกำไรหรือกรณีระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ถูกร้อง หรือการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ ประกอบกับสำเนาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ที่ผู้ถูกร้องยื่นประกอบคำแถลงการณ์ปิดคดีปรากฏความเสียหายเพียง ๑,๑๒๗,๐๐๐.๐๐ บาท โดยไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดที่บ่งชี้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับความเสียหายจากการทุจริตดังกล่าวจำนวนมาก อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากสำเนางบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผลการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนมีผลกำไรโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสิบล้านบาท รายได้จากการประกอบกิจการมีแนวโน้มที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่เคยประสบภาวะขาดทุนหรือขาดสภาพคล่องทางการเงิน และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าห้างหุ้นส่วนมีการกู้ยืมเงินระยะยาวจากบุคคลใด มีแต่เป็นฝ่ายที่ให้เงินกู้ยืมระยะยาวแก่ผู้ถูกร้อง หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และเมื่อพิจารณาบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายศุภวัฒน์ฯ และนางสาวอัญชลีฯ ไม่ปรากฏว่ามีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นว่านายศุภวัฒน์ฯ เป็นผู้ชำระเงินให้กับคู่ค้าต่าง ๆ ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ด้วย

จากข้อพิรุธหลายประการ ประกอบพยานหลักฐาน และพฤติการณ์แวดล้อม ย่อมมีความน่าเชื่อได้ว่าเงินที่นายศุภวัฒน์ฯ นำมาซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และ TMB-T-ES-DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวนรวม ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มิได้เกิดจากธุรกรรมการกู้ยืมเงินหรือการสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่ผู้ถูกร้องและพยานบุคคลต่าง ๆ กล่าวอ้าง ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องและพยานบุคคลต่าง ๆ เป็นเพียงการกล่าวอ้างเพื่อให้เจือสมกับพยานหลักฐานของสถาบันทางการเงิน ที่ปรากฏความสัมพันธ์ของเส้นทางการเงินระหว่างผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ฯ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่ได้จากพฤติการณ์แวดล้อมที่เป็นพิรุธน่าสงสัยหลายประการ จึงมีน้ำหนักรับฟังได้ว่าเงินที่นายศุภวัฒน์ฯ นำมาชำระค่าเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นเงินของผู้ถูกร้อง มิใช่เงินของนายศุภวัฒน์ฯ ตามที่ผู้ถูกร้องอ้างแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าทรัพย์สินของนายศุภวัฒน์ฯ และครอบครัว หลายรายการเป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาในช่วงเวลาก่อนการซื้อหุ้นเป็นเวลานานหรือเกิดขึ้นภายหลังการซื้อขายหุ้นกับผู้ถูกร้องในปี ๒๕๖๑ รายการบัญชีเงินฝากและบัญชีกองทุนเปิดจำนวนมากของนายศุภวัฒน์ฯ มีความเคลื่อนไหวบัญชีในลักษณะที่มีเงินเข้าออกหลายครั้งแต่มิได้มีเงินฝากสุทธิจำนวนเป็นหลายพันล้านบาทตามที่ผู้ถูกร้องหรือนายศุภวัฒน์ฯ กล่าวอ้าง อีกทั้งแม้จะปรากฏเอกสารหลักฐานว่า ครอบครัวของนายศุภวัฒน์ฯ มีรายได้จากการขายที่ดินเมื่อปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๒๙ ล้านบาท และมีการแสดงเอกสารหลักฐานอันแสดงถึงฐานะของนายศุภวัฒน์ฯ ก็ตาม แต่การขายที่ดินประกอบกับรายการทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นก็ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจำนวนมากของนายศุภวัฒน์ฯ ในช่วงเวลาเดียวกัน

กรณีที่นายศุภวัฒน์ฯ กล่าวอ้างว่ามีรายได้จากการประกอบอาชีพรับจ้างจัดหาเครื่องจักรอะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น รวมทั้งรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ และมีรายได้ต่อเดือนประมาณ ๒๐ ล้านบาท นั้น เห็นว่า จากเอกสารการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของนายศุภวัฒน์ฯ ซึ่งเป็นเอกสารมหาชน ปรากฏข้อเท็จจริงว่าในระหว่างปีภาษี ๒๕๕๖ ถึง ๒๕๖๕ นายศุภวัฒน์ฯ มีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษีจากการเป็นลูกจ้างของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่านายศุภวัฒน์ฯ ประกอบธุรกิจกับบริษัท ศิลาชัย

บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น รวมทั้งไม่ปรากฏพยานหลักฐานหรือรายการทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องหรือที่แสดงให้เห็นถึงการประกอบธุรกิจของนายศุภวัฒน์ฯ

กรณีที่นายศุภวัฒน์ฯ กล่าวอ้างว่าเหตุที่ต้องแจ้งว่าเป็นลูกจ้างของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพราะต้องการสิทธิประกันสังคมและไม่ต้องการรับภาระทางภาษีเงินได้ จึงกำหนดค่าตอบแทนเพียงเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นมา บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพิ่มค่าตอบแทนรายเดือนให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ เป็นจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท ทั้งที่ช่วงเวลาดังกล่าวนายศุภวัฒน์ฯ ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่เข้าเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แล้ว ซึ่งขัดกับคำเบิกความของนายศุภวัฒน์ฯ ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า การจ่ายค่าตอบแทนเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท และเพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ไม่มีการจ่ายเงินกันจริง แต่ต่อมากลับเบิกความว่าได้นำเงินดังกล่าวไปจ่ายคืนเงินเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คำชี้แจงและคำเบิกความของนายศุภวัฒน์ฯ จึงเป็นพิรุธน่าสงสัยอันไม่อาจรับฟังได้ว่านายศุภวัฒน์ฯ เป็นผู้ที่มีความสามารถเพียงพอในการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้เปลี่ยนแปลงจากบ้านเลขที่ ๓๐/๒ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นเลขที่เดียวกับบ้านพักอาศัยของผู้ถูกร้อง ไปเป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนวันที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเพียง ๒๓ วัน โดยสถานที่ทั้งสองแห่งล้วนตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันและอยู่ในที่ดินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

ประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า เอกสารใบวางบิลของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ที่ผู้ถูกร้องใช้ประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงว่านายศุภวัฒน์ฯ ได้บริหารกิจการด้วยตนเองโดยผู้ถูกร้องไม่เคยเข้ามาเกี่ยวข้องแต่อย่างใด น่าเชื่อว่ามีการจัดทำขึ้นมาย้อนหลัง นั้น เห็นว่า เมื่อตรวจสอบเอกสารหลักฐานดังกล่าวพบว่าที่อยู่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตามใบวางบิลในระหว่างวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ระบุที่อยู่เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งที่ในช่วงเวลาดังกล่าวห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ยังคงตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ ๓๐/๒ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักแห่งใหญ่ต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ โดยเป็นไปตามสัญญาของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน

เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ แม้ว่านายศุภวัฒน์ฯ เบิกความว่ากรณีเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ในวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ เป็นการแจ้งจดทะเบียนในภายหลัง แต่เมื่อพิจารณาตามเอกสารใบวางบิลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ช่วงเวลาดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันที่ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนตกลงกันให้เปลี่ยนแปลงที่อยู่ของห้างหุ้นส่วนนานถึง ๑ ปีเศษ ซึ่งเป็นการขัดกับปกติวิสัยของการดำเนินธุรกิจ กรณีเป็นข้อพิรุธน่าสงสัยว่าเอกสารใบวางบิลดังกล่าวมีการจัดทำขึ้นมาย้อนหลัง ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

กรณีภายหลังที่นายศุภวัฒน์ฯ เข้ามาเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และไม่ได้กำหนดให้มีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ตนเองดังเช่นที่ผู้ถูกร้องเคยกระทำเมื่อครั้งยังเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แต่หากเมื่อใดนายศุภวัฒน์ฯ ต้องการนำเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มาใช้จ่ายส่วนตัว นายศุภวัฒน์ฯ จะรวบรวมใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันมาตั้งเบิกทางระบบบัญชีเพื่อบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายและรับเป็นเงินสดในแต่ละเดือน แต่จากการตรวจสอบหลักฐานการเบิกค่าน้ำมันของนายศุภวัฒน์ฯ ในช่วงเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ แล้ว ตามเอกสารประกอบบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนางสาววรางสิริ ระกิติ และนางสาวอัญชลีฯ ปรากฏใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันจำนวน ๑๙ รายการ ที่ระบุเลขทะเบียนรถยนต์ของผู้ถูกร้อง จำนวน ๒ คัน และใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันในช่วงเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ ไปแล้วอีกจำนวนหนึ่งที่ระบุรายการว่า “ติดตามนาย” ประกอบเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ระบุทรัพย์สินของผู้ถูกร้องว่า มีรถยนต์ยี่ห้อ TOYOTA เลขทะเบียน กข ๘๙๙๙ บุรีรัมย์ ครอบครองเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และยี่ห้อ VOLKSWAGEN เลขทะเบียน ฮย ๔๙๙๗ กรุงเทพมหานคร ครอบครองเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่งนางสาววรางสิริฯ และนางสาวอัญชลีฯ เบิกความว่าตนไม่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าว ทั้งที่บุคคลทั้งสองมีหน้าที่ดูแลเรื่องการเงินและบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และเป็นผู้นำส่งหลักฐานการเบิกค่าน้ำมันของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญ กรณีดังกล่าวผู้ถูกร้องชี้แจงตามคำแถลงการณ์ปิดคดีว่า ตนไม่ทราบว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เคยขอใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันจากพนักงานขับรถของตนหรือไม่ และไม่เคยได้รับเงินค่าน้ำมันจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น หรือเคยสั่งให้พนักงานขับรถนำใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันไปเบิกค่าใช้จ่ายกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และเมื่อพิจารณาคำชี้แจงของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ที่ทราบดีว่าหากผู้ถูกร้องเข้าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นธุรกิจต้องห้ามที่ผู้ถูกร้องไม่อาจเป็นเจ้าของได้ ดังนั้น โดยวิญญูชนทั่วไปแล้วย่อม

ไม่นำใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารที่ปรากฏความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์กับผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มาใช้เบิกเงินกับห้างหุ้นส่วนที่เป็นธุรกิจต้องห้ามมิให้ผู้ถูกร้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม กรณีจึงเป็นข้อพิรุธน่าสงสัยว่าผู้ถูกร้องยังคงมีส่วนเกี่ยวข้องในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น

สำหรับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบริจาคเงินของนายศุภวัฒน์ฯ ให้กับพรรคภูมิใจไทยในระหว่างที่ผู้ถูกร้องเป็นเลขาธิการพรรค นั้น จากเอกสารของพรรคภูมิใจไทย ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายศุภวัฒน์ฯ ได้บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคภูมิใจไทย โดยบริจาคในนามส่วนตัวเป็นทรัพย์สินประเภทผลงานวิจัย มูลค่า ๒,๗๗๐,๐๐๐.๐๐ บาท ในปี ๒๕๖๒ และบริจาคในนามของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นเงินจำนวน ๔,๘๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ในปี ๒๕๖๒ และจำนวน ๖,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ ในปี ๒๕๖๕ ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงระยะเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ ในปี ๒๕๖๑ แล้ว และไม่ปรากฏว่าช่วงเวลาก่อนการโอนหุ้นดังกล่าวนายศุภวัฒน์ฯ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เคยบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคภูมิใจไทย หรือมีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ใด ๆ กับพรรคภูมิใจไทยมาก่อน ประกอบกับนายศุภวัฒน์ฯ เบิกความว่าก่อนหน้าที่ตนจะรับโอนหุ้นจากผู้ถูกร้อง ตนไม่เคยบริจาคเงินให้กับพรรคภูมิใจไทย กรณีเป็นข้อพิรุธน่าสงสัยว่านายศุภวัฒน์ฯ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ไม่เคยมีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ใด ๆ กับพรรคภูมิใจไทย แต่ช่วงเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์ฯ แล้ว บุคคลทั้งสองกลับมีการบริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้พรรคการเมืองที่ผู้ถูกร้องมีตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรค

ข้อพิรุธที่น่าสงสัยหลายประการดังกล่าว ประกอบกับพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี จึงฟังได้ว่านายศุภวัฒน์ฯ เป็นผู้ครอบครองหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และดูแลห้างหุ้นส่วนดังกล่าวแทนผู้ถูกร้องมาโดยตลอด การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมาตรา ๔ (๑) ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตั้งแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า "ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗" วรรคสาม บัญญัติว่า "ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม ... " และมาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า "เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง" บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรีที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๖**

วันที่ ๑๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง

นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ความเห็น

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ ปรากฏว่า ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องประกอบธุรกิจเกี่ยวกับรับเหมาก่อสร้างและโรงโม่หิน กล่าวคือ ผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ซึ่งประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างโดยประมูลงานรับเหมาก่อสร้างของหน่วยงานของรัฐ อีกทั้งเป็นกรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ประกอบกิจการโรงโม่หิน ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เนื่องจากผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและต้องการดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดของผู้ถูกร้องในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นเงินลงหุ้นจำนวนทั้งสิ้น ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละเก้าสิบเก้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วน และให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้าเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการ โดยได้มีการ

ทำสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ แต่ทั้งนี้ สัญญาฉบับดังกล่าวมิได้ระบุว่ามีการชำระราคาค่าหุ้นกันแต่อย่างใด และไม่ปรากฏว่ามีหลักฐานการทำสัญญาจะซื้อจะขายหรือสัญญาซื้อขายหุ้นดังกล่าวระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับผู้ถูกร้อง อีกทั้งไม่พบหลักฐานการชำระราคาค่าหุ้นที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ต้องชำระให้แก่ผู้ถูกร้องที่สอดคล้องกันกับช่วงระยะเวลาที่โอนหุ้นดังกล่าว นอกจากนี้ ไม่ปรากฏหลักฐานการทำธุรกรรมทางการเงินหรือแจ้งการเบิกถอนเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่อย่างใด มีแต่เพียงธุรกรรมการฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารของผู้ถูกร้องโดยวิธีการโอนเงินจากบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และผู้ถูกร้อง กล่าวอ้างว่าเป็นการโอนเงินเพื่อชำระราคาค่าหุ้น โดยมีการโอนเงินทั้งหมด ๓ งวด

จากพยานหลักฐานบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เอกสารของบริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุน อีสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด และเอกสารประกอบ ปรากฏข้อเท็จจริงดังนี้

งวดที่ ๑ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนเงินให้แก่ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยเงินจำนวนดังกล่าวมาจากการขายกองทุนของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งกองทุนดังกล่าวมาจากการสับเปลี่ยนเงินลงทุนในกองทุนและมาจากการซื้อกองทุนด้วยเงินสด เป็นจำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

งวดที่ ๒ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนเงินให้แก่ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยเงินดังกล่าวมาจากการขายกองทุนของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ซึ่งซื้อเป็นเงินโอน แต่ทั้งนี้ เงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุนดังกล่าวมาจากการที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้รับชำระหนี้เงินสำรองจ่ายจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยวิธีการโอนเงิน เป็นจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นวันเดียวกันกับที่ผู้ถูกร้องชำระหนี้กู้ยืมเงินโดยโอนเงินให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องได้โอนเงินให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้โอนเงินให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ภายหลังจากนั้นในทันที

งวดที่ ๓ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนเงินให้แก่ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยเงินดังกล่าวมาจากการขายกองทุนของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ ซึ่งกองทุนดังกล่าว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้นำเงินที่ได้รับจากการรับชำระหนี้เงินสำรองจ่ายจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นเงินโอน จำนวน

๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นเงินโอน จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มาซื้อกองทุนดังกล่าว

รวมจำนวนเงินทั้งหมด ๓ งวดที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งร้อยสิบเก้าล้านห้าแสนบาทถ้วน) แต่ทั้งนี้ จำนวนเงินดังกล่าวเกินจากราคาค่าหุ้นที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ต้องชำระให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นจำนวนเงิน ๑,๐๐๐ บาท

ในส่วนของเงินที่นำมาชำระราคาค่าหุ้นดังกล่าว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้การว่า ครอบครัวประกอบธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ จึงมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ต่อมาตนได้นำเงินของครอบครัวมาลงทุนประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อะไหล่เครื่องจักร ซ่อมบำรุงเครื่องจักร โดยจัดหาเครื่องจักร อะไหล่เครื่องจักร และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น อีกทั้งประกอบธุรกิจรับจ้างตักหิน โดยรับจ้างตักหินให้แก่โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ทั้งนี้ การประกอบธุรกิจดังกล่าวเป็นไปในลักษณะของคนกลางจัดหาเครื่องจักร อะไหล่เครื่องจักร ตลอดจนผู้รับจ้างช่วง อีกทั้งรับค่าจ้างเป็นเงินสด จึงไม่ปรากฏชื่อของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในใบเสนอราคาที่มีการยื่นให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่อย่างใด เมื่อธุรกิจดังกล่าวมีผลประกอบการเป็นไปด้วยดีส่งผลทำให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น โดยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินภายในตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๘ แปลง เนื้อที่รวมกว่า ๔๐ ไร่ ซึ่งที่ดินบริเวณดังกล่าวมีราคาค่อนข้างสูง และได้มีการนำเงินสดไปลงทุนซื้อกองทุนมูลค่ารวมกันกว่าร้อยล้านบาท ทั้งนี้ การที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ต้องซื้อกองทุนมูลค่าหลายล้านบาทด้วยเงินสด เนื่องจากการประกอบธุรกิจของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ รับค่าจ้างเป็นเงินสดและต้องมีการเก็บเงินในรูปแบบของเงินสดเป็นจำนวนกว่า ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจในแต่ละวัน อย่างไรก็ตามไม่ปรากฏหลักฐานว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ประกอบธุรกิจและมีรายได้จากการประกอบธุรกิจ ตลอดจนมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมากจริงตามที่กล่าวอ้าง อีกทั้งไม่ปรากฏว่ามีพยานหลักฐานเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินอันเป็นที่มาของเงินสดที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ใช้ในการซื้อกองทุนดังกล่าวตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด นอกจากนี้ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๔ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้มีการนำเงินส่วนตัวให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมหลายครั้งในรูปแบบของวงเงินค่าใช้จ่าย โดยส่งมอบเป็นเงินสดและมีการทำสัญญากู้ยืมเงินในภายหลังจำนวน ๘ ฉบับ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ต้องกู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เนื่องจากบริษัทประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินอันเนื่องมาจากปัญหาการทุจริตภายใน โดยการกู้ยืมเงินดังกล่าวไม่ได้มีการคิด

ดอกเบี้ยระหว่างกัน แต่ทั้งนี้ ไม่ปรากฏพยานหลักฐานการทำธุรกรรมทางการเงินหรือการส่งมอบเงินกู้ตามสัญญากู้ดังกล่าว โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้ชำระเงินกู้คืนให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๙๕,๓๐๐,๐๐๐ บาท และยังคงค้างชำระอยู่อีกเป็นจำนวน ๒๕๐,๒๐๐,๐๐๐ บาท และในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้ให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินจากบริษัท เป็นจำนวนเงิน ๑๒๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยไม่ได้มีการคิดดอกเบี้ยระหว่างกัน ทั้งนี้ การกู้ยืมเงินดังกล่าวมีสาเหตุมาจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ประสบปัญหาการทุจริตภายในบริษัท ผู้ถูกร้องจึงต้องการนำเงินสดออกจากบริษัทเนื่องจากไม่ไว้ใจพนักงานภายในบริษัท โดยผู้ถูกร้องได้ชำระเงินกู้ยืมดังกล่าวคืนให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ครบถ้วนแล้ว นอกจากนี้ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้มีการสำรองเงินจ่ายค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการให้แก่ทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินอันเนื่องมาจากปัญหาการทุจริตภายในห้างหุ้นส่วนและบริษัทดังกล่าว โดยเงินสำรองจ่ายดังกล่าวนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้รับชำระคืนจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นเงินโอน จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นเงินโอน จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ และ ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ในวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่งต่อมานายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำเงินดังกล่าวมาชำระราคาค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง แต่ทั้งนี้ ในส่วนของการรับชำระหนี้ดังกล่าวจากทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่ปรากฏพยานหลักฐานเกี่ยวกับเอกสารการรับชำระหนี้ดังกล่าวแต่อย่างใด

จากข้อเท็จจริง ปรากฏว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้ยื่นแบบการเสียภาษีต่อกรมสรรพากร โดยระบุว่ามีรายได้เพียง ๑๐๘,๐๐๐ บาท ต่อปี จากการเป็นลูกจ้างหรือพนักงาน บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งผู้ถูกร้องเคยเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าว และในปัจจุบันมีนายเอกราช ชิดชอบ ซึ่งเป็นเครือญาติของผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัท โดยมีรายได้เฉลี่ย ๙,๐๐๐ บาท ต่อเดือน และภายหลังจากที่มีการโอนหุ้น ในเดือนเมษายน ๒๕๖๔ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้มีการปรับขึ้นเงินเดือนของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็น ๑๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ในกรณีดังกล่าว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้การว่าตนไม่เคยต้องการที่จะรับเงินเดือนหรือได้รับการปรับขึ้นเงินเดือนจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นการสื่อสารที่ผิดพลาด และต่อมาได้นำเงินเดือนดังกล่าวทั้งหมดไปชำระคืนให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

การที่ปรากฏชื่อของตนว่าเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เนื่องจากตนต้องการใช้สิทธิประกันสังคมจึงขอร้องผู้ถูกร้องให้ใส่ชื่อตนเข้าไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทดังกล่าว เพื่อที่จะได้ใช้สิทธิประกันสังคมในการรักษาโรคเบาหวาน ความดัน และไขมันในเลือดสูง ซึ่งเป็นโรคประจำตัวของตนเอง ทั้งนี้ เมื่อมีโรคประจำตัวเป็นจำนวนมาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จึงไม่สามารถทำประกันสุขภาพได้ นอกจากนี้ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่มีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการรับเหมาก่อสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจรับเหมาก่อสร้างให้หน่วยงานของรัฐโดยวิธีการประมูลงาน แต่ทั้งนี้ ภายหลังจากที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้ซื้อหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มาจากผู้ถูกร้องและเข้าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนดังกล่าวได้เข้าประมูลงานและได้รับการว่าจ้างงานรับเหมาก่อสร้างจากหน่วยงานของรัฐภายใต้กระทรวงคมนาคมซึ่งมีผู้ถูกร้องเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดังกล่าวเป็นจำนวนมาก อีกทั้งภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ซึ่งมีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ยังคงใช้สถานที่เดิมซึ่งอยู่ภายในที่ดินเดียวกันกับที่พักอาศัยของผู้ถูกร้องในการประกอบกิจการ โดยที่ดินดังกล่าวเป็นของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และต่อมาภายหลังได้มีการจดแจ้งย้ายสถานที่ประกอบกิจการ แต่ก็ยังคงอยู่ภายในที่ดินแปลงเดิม และผู้ถูกร้องยังคงได้รับค่าตอบแทนในส่วนของการเป็นที่ปรึกษาให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ภายหลังจากที่มีการโอนหุ้น เป็นจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท ต่อปี โดยไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่ามีการทำสัญญาว่าจ้างกันระหว่างห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น กับผู้ถูกร้อง แต่อย่างใด นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงยังปรากฏอีกว่า ได้มีการนำใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันรถยนต์ซึ่งระบุทะเบียนรถยนต์ของผู้ถูกร้องตามที่ได้มีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นำไปเบิกค่าใช้จ่ายกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและโอนหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แต่ทั้งนี้ ในกรณีดังกล่าวผู้ถูกร้องให้การว่า ไม่เคยได้รับเงินค่าน้ำมันรถยนต์ดังกล่าวจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้การว่าใบเสร็จอะไรที่ถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย ตนเองสามารถนำมาเบิกเงินจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เพื่อเป็นการนำเงินออกจากห้างหุ้นส่วนได้ โดยถือว่าเป็นการนำเงินออกมาเพียงเล็กน้อย

อนึ่ง ในส่วนของปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินอันเนื่องมาจากปัญหาการทุจริตภายในของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จากข้อเท็จจริง ปรากฏว่าศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ได้มีคำสั่ง ในคดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๖๔/๒๕๕๙

ให้ผู้กระทำความผิดฐานยักยอกคืนเงินที่ยักยอกไปให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นจำนวนเงิน ๑,๑๒๗,๐๐๐ บาท ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ได้มีคำสั่งในคดีหมายเลขแดงที่ ๓๒๐๙ - ๓๒๑๑/๒๕๖๒ ให้ผู้กระทำความผิดใช้ราคาทรัพย์ให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นจำนวนเงิน ๒,๑๘๑,๐๗๓.๖๐ บาท และศาลจังหวัดบุรีรัมย์ มีคำพิพากษา ในคดีหมายเลขแดงที่ อ๕๖๗/๒๕๖๕ ยกฟ้อง ในกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ฟ้องขอให้ผู้กระทำความผิดใช้ราคาทรัพย์ เป็นจำนวน ๑๐,๕๑๑,๒๓๔.๐๘ บาท ทั้งนี้ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวที่ผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้างว่า บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินอันเนื่องมาจากปัญหาการทุจริตภายใน ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ทางบริษัทได้มีการจัดซื้อเครื่องบิน มูลค่ากว่า ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๘ คณะรัฐมนตรี โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ (๑) ตาย (๒) ลาออก (๓) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ (๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๑” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย” ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติและต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสาม บัญญัติว่า “รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว โดยกำหนดให้การกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖

หรือมาตรา ๑๘๗ ถือว่าเป็นเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด เนื่องจากมีเจตนารมณ์ในการกำหนดมาตรการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้เป็นรัฐมนตรี ในส่วนที่เกี่ยวกับองค์กรธุรกิจที่รัฐมนตรีมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรี แต่ทั้งนี้ มาตรา ๑๘๗ วรรคสอง ได้มีการกำหนดหลักการอันเป็นการยกเว้นมาตรการดังกล่าว โดยกำหนดให้หากรัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และวรรคสาม กำหนดให้รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย อันเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคสี่

การบัญญัติในลักษณะดังกล่าวมีการบัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๙ และบัญญัติทำนองเดียวกันในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๙ ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้เป็นมาตรการป้องกันมิให้รัฐมนตรีมีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว อันเป็นการควบคุมผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรี ให้เป็นไปโดยสุจริตและคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งของตนเอื้อประโยชน์แก่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ตนเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น เพื่อให้รัฐมนตรีไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการใด และไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำ อิทธิพล หรืออาณัติของผู้ใด อันจะทำให้สามารถทำหน้าที่ได้โดยอิสระ โดยเป็นการจำกัดสิทธิในการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมาตรา ๔ บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่เกิน

ร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือรัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด อันมีความมุ่งหมายที่จะมิให้รัฐมนตรีถือหุ้นเป็นจำนวนมากของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท จนทำให้เป็นผู้มีอำนาจจัดการห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้นในเวลาเดียวกับที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี แต่ทั้งนี้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้รัฐมนตรีสามารถโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ถูกจำกัดสิทธิให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นเข้ามาจัดการทรัพย์สินและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแทนได้ โดยต้องแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และต้องดำเนินการโอนหุ้นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ โดยห้ามมิให้รัฐมนตรีเข้าเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทไม่ว่าในทางใด ๆ โดยที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวนำข้อห้ามเรื่องการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทของรัฐมนตรีไปบังคับใช้กับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และไม่ว่าการถือหุ้นนั้นจะเป็นการถือหุ้นของตนเองโดยตรง หรือเป็นการถือหุ้นแทนก็ตาม รวมตลอดจนบุคคลที่รัฐมนตรีมอบหมายให้ถือหุ้นแทนด้วย เพื่อป้องกันมิให้เกิดการปกปิดซ่อนเร้นทรัพย์สินของรัฐมนตรี

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องออกจากเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ก่อนที่จะได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยการโอนหุ้นดังกล่าวไม่ได้มีการทำสัญญาจะซื้อจะขายหรือสัญญาซื้อขายระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์กับผู้ถูกร้อง อีกทั้งไม่ปรากฏพยานหลักฐานเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินหรือแจ้งการเบิกถอนเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นการดำเนินการเพื่อชำระราคาค่าหุ้นซึ่งมีมูลค่าสูงถึง ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท (หนึ่งร้อยสิบเก้าล้านสี่แสนเก้าหมื่นเก้าพันบาทถ้วน) แต่มีหลักฐานเป็นเพียงสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ อันเป็นการดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งภายในสัญญาฉบับดังกล่าวมิได้ระบุว่ามีการชำระราคาค่าหุ้นกันแต่อย่างใด และรายการฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารของผู้ถูกร้องโดยวิธีการโอนเงินจากบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งการโอนเงินดังกล่าว

เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการทำสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ โดยมีการโอนเงินในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งร้อยสิบเก้าล้านห้าแสนบาทถ้วน) ทั้งนี้ การโอนเงินดังกล่าวไม่ได้เป็นการโอนเงินในวันและเวลาเดียวกันในทุกเดือนอันเป็นลักษณะของการกำหนดให้ต้องโอนเงินเพื่อชำระราคาค่าหุ้นในรูปแบบของการผ่อนชำระราคาเป็นงวด ๆ ประกอบกับยอดรวมเงินฝากดังกล่าวเกินจากราคาค่าหุ้นเป็นจำนวนเงิน ๑,๐๐๐ บาท จึงเป็นกรณีอันควรเชื่อได้ว่า รายการฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารของผู้ถูกร้องโดยวิธีการโอนเงินจากบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ดังกล่าวมิใช่การโอนเงินเพื่อชำระราคาค่าหุ้นตามที่ผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้างแต่อย่างใด และถึงแม้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะให้การว่าครอบครัวประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ส่งผลทำให้มีทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการนำเงินของครอบครัวมาลงทุนประกอบธุรกิจของตนเอง เมื่อธุรกิจมีผลประกอบการเป็นไปด้วยดี จึงมีทรัพย์สินเป็นของตนเองเป็นจำนวนมาก โดยถือครองที่ดินหลายแปลงภายในตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง และได้มีการนำเงินสดไปลงทุนซื้อกองทุน อีกทั้งได้มีการนำเงินส่วนตัวให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเป็นจำนวนเงินกว่า ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมไปถึงได้มีการสำรองเงินจ่ายค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการให้กับทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่จากข้อเท็จจริง ฟังได้ว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้ยื่นแบบการเสียภาษีต่อกรมสรรพากร โดยระบุว่ามีรายได้เพียง ๑๐๘,๐๐๐ บาท ต่อปี จากการเป็นลูกจ้างหรือพนักงานของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยมีรายได้เฉลี่ย ๙,๐๐๐ บาท ต่อเดือน และภายหลังจากที่มีการโอนหุ้นดังกล่าว ในเดือนเมษายน ๒๕๖๔ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้มีการปรับขึ้นเงินเดือนของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็น ๑๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ประกอบกับไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ประกอบธุรกิจจนประสบความสำเร็จและมีรายได้ตลอดจนทรัพย์สินเป็นจำนวนมากตามที่กล่าวอ้าง อีกทั้งในส่วนของการกู้ยืมเงินและการสำรองเงินจ่ายให้แก่ทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าได้มีการส่งมอบเงินกู้ยืมกันจริงตามที่ได้มีการทำสัญญากู้ยืมระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๘ ฉบับ เป็นจำนวน ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท และไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าได้มีการสำรองเงินจ่ายให้แก่ทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จึงไม่อาจรับฟังได้ว่าบริษัท ศิลาชัย

บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้มีการกู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นจำนวนเงิน ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท และไม่อาจรับฟังได้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้มีการสำรองเงินจ่ายค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการให้แก่ทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ประกอบกับการกู้ยืมเงินและการสำรองเงินจ่ายดังกล่าว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้การว่าเป็นการกู้ยืมเงินและสำรองเงินจ่าย เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินอันเนื่องมาจากปัญหาการทุจริตภายใน แต่ทั้งนี้ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ได้มีคำสั่ง ในคดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๖๔/๒๕๕๙ ให้ผู้กระทำความผิดฐานยักยอกคืนเงินที่ยักยอกไปให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นจำนวนเงิน ๑,๑๒๗,๐๐๐ บาท และศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ได้มีคำสั่งในคดีหมายเลขแดงที่ ๓๒๐๙ - ๓๒๑๑/๒๕๖๒ ให้ผู้กระทำความผิดใช้ราคาทรัพย์ให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นจำนวนเงิน ๒,๑๘๑,๐๗๓.๖๐ บาท นอกจากนี้ ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ อ๕๖๗/๒๕๖๕ ยกฟ้อง ในกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ฟ้องขอให้ผู้กระทำความผิดใช้ราคาทรัพย์ เป็นจำนวน ๑๐,๕๑๑,๒๓๔.๐๘ บาท เมื่อพิจารณาจากค่าเสียหายดังกล่าวประกอบกับงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ย่อมเห็นได้ว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไม่ได้ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินจนถึงขนาดที่จะต้องให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ สำรองเงินจ่ายค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการให้ก่อนแต่อย่างใด อีกทั้งบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไม่ได้ประสบปัญหาถึงขนาดที่จะต้องกู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นจำนวนเงิน ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท และในช่วงเวลาดังกล่าวที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้างว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน ปรากฏข้อเท็จจริงว่า บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้มีการสั่งซื้อเครื่องบินเป็นจำนวนเงิน ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น จึงเป็นกรณีอันควรเชื่อได้ว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่ได้ประกอบธุรกิจจนประสบความสำเร็จ มีทรัพย์สินเป็นจำนวนมากตามที่กล่าวอ้าง อีกทั้งไม่ได้มีการนำเงินส่วนตัวไปให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืม เป็นจำนวนเงินกว่า ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท และไม่ได้สำรองเงินจ่ายค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการให้แก่ทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้ชำระหนี้ดังกล่าวให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ อันเป็นที่มาของเงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาชำระราคาค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง จึงต้องถือเสมือนว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์

ไม่ได้นำเงินของตนเองมาชำระราคาค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องในลักษณะของผู้ที่ต้องการซื้อหุ้นของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวเพื่อเข้ามาประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างตามวิสัยและพฤติการณ์ของนักธุรกิจทั่วไป

เมื่อไม่อาจรับฟังได้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ประกอบธุรกิจจนประสบความสำเร็จมีทรัพย์สินมากเพียงพอที่จะชำระราคาค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง เป็นจำนวนเงิน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท อีกทั้งนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง แต่กลับซื้อหุ้นในห้างหุ้นส่วนซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการรับเหมาก่อสร้างเป็นจำนวนเงินกว่า ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยไม่ได้มีการทำสัญญาจะซื้อจะขายหรือสัญญาซื้อขายดังเช่นวิญญูชนพึงกระทำ ประกอบกับภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องโอนหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ปรากฏว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ยังคงใช้สถานที่ประกอบกิจการอยู่ภายในที่ดินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อันเป็นที่พักอาศัยของผู้ถูกร้อง และถึงแม้ว่าภายหลังจะได้มีการจดทะเบียนย้ายสถานที่ประกอบกิจการ แต่ก็ยังคงอยู่ภายในที่ดินแปลงเดียวกัน อันเป็นที่ดินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งผู้ถูกร้องเคยเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าว และกรรมการผู้มีอำนาจจัดการแทนของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปัจจุบัน คือ นายเอกราช ชิดชอบ ซึ่งเป็นเครือญาติกับผู้ถูกร้อง อีกทั้งมีการนำใบเสร็จรับเงินค่าน้ำมันรถยนต์ของผู้ถูกร้องไปเบิกเงินกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องออกจากหุ้นส่วนผู้จัดการและได้มีการโอนหุ้นทั้งหมดในห้างหุ้นส่วนดังกล่าวให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และผู้ถูกร้องยังคงได้รับค่าตอบแทนจากการเป็นที่ปรึกษาให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ภายหลังจากที่โอนหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นจำนวนเงิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท ต่อปี และภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ห้างหุ้นส่วนดังกล่าวได้เข้าประมูลงานและได้รับการว่าจ้างงานรับเหมาก่อสร้างจากหน่วยงานของรัฐซึ่งอยู่ภายใต้กระทรวงคมนาคมอันมีผู้ถูกร้องเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดังกล่าวเป็นจำนวนมาก เมื่อการโอนหุ้นดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะมีการทำสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น อันเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เมื่อไม่ได้มีลักษณะเป็นการซื้อขายหุ้นประกอบกับพฤติการณ์ดังกล่าวข้างต้นย่อมเล็งเห็นได้ว่า กรณีดังกล่าวผู้ถูกร้องให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แทนผู้ถูกร้อง ซึ่งได้รับการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม อันเป็นการคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องกระทำการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ ที่กำหนดให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็น

หุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือรัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ทั้งนี้ เมื่อผู้ถูกร้องกระทำการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ซึ่งเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องย่อมสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ แล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย” ดังนั้น จึงต้องนำรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องโดยอนุโลมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณาหากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” ทั้งนี้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ โดยมิได้กำหนดให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นและถูกนำมาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรีโดยอนุโลมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม หยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) โดยสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ คือ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๖**

วันที่ ๑๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ร้อง
	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ความเห็น

มาตรการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ของผู้เป็นรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวกับองค์กรธุรกิจที่รัฐมนตรีมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นบทบัญญัติครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๙ เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีให้เป็นไปโดยสุจริตและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ทั้งนี้ การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) ตามหลักสิทธิการดำเนินคดีที่เป็นธรรม

หลักสิทธิการดำเนินคดีที่เป็นธรรม (Rights to Fair Trial Principle) เป็นหัวใจสำคัญและเป็นหลักการพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความยุติธรรมซึ่งเป็นกลไกหรือแนวทางปฏิบัติของศาลในการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม โดยเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับของประเทศต่าง ๆ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. ๑๙๔๘ (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ ๑๐ ที่กำหนดให้ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาคและเต็มที่ในอันที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและเปิดเผยจากศาลที่อิสระและเที่ยงธรรม และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๗๖ (International

Covenant on Civil and Political Rights) ข้อ ๙ ที่กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของกระบวนการยุติธรรมของประเทศสมาชิกให้ปฏิบัติตาม ทั้งนี้ เพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งความเป็นธรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๑๗๐ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐

(๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๑

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ด้วย

ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

มาตรา ๑๘๗ รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด

ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้

มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย

๒. พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๔ รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ในห้างหุ้นส่วนจำกัด รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

(๒) ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด รัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีด้วยความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้อง และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติ ศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ด้านกระบวนการ ได้ปฏิบัติตามหลักสิทธิการดำเนินคดีที่เป็นธรรมอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ ประกอบด้วย การให้คู่กรณีได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา การพิจารณาคำร้องขอให้เพิกถอนคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ การแสวงหาข้อเท็จจริงจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมสรรพากร คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุนอิสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด การออกนั่งพิจารณาเพื่อไต่สวนพยานบุคคลและการทำคำแถลงการณ์ปิดคดีรวมระยะเวลาตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องพิจารณาวินิจฉัย คือ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ จนถึงวันแถลงด้วยวาจา ประชุมปรึกษาหารือ และลงมติ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗ เป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน ๑๔ วัน และเห็นว่าคำร้องของผู้ร้องครบองค์ประกอบความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑)

(๒) ด้านข้อเท็จจริงรับฟังได้เป็นข้อยุติ โดยมีเหตุผลสำคัญที่สนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีในความสัมพันธ์ระหว่างนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตัคชั่น ประกอบด้วยส่วนสำคัญ จำนวน ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก ความสัมพันธ์เส้นทางการเงิน กล่าวคือ จากการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจง และเอกสารของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การไต่สวนพยานและคำแถลงการณ์ปิดคดี ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ มีฐานะเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและมีฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตัคชั่น ซึ่งตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และผู้ถูกร้องเป็นเพื่อนสนิทสนมรู้จักกันมากับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยต่อมานายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้าเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตัคชั่น สำหรับความสัมพันธ์เส้นทางการเงิน พบว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้โอนเงินชำระค่าเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ รวม ๓ งวด ได้แก่ งวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งมีแหล่งที่มาของเงินจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus (เดิมชื่อ T-IncomePlus) ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๘,๔๐๒,๗๐๐.๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งมีแหล่งที่มาของเงินจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๑๔,๓๘๘.๓๖ บาท และจากการขายกองทุน TMB-T-ES-DPlus (เดิมชื่อ T-DPlus) ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๑๕,๐๐๘,๙๓๔.๙๕ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งมีแหล่งที่มาของเงินจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๖,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

เมื่อพิจารณาถึงแหล่งที่มาของเงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาชำระค่าเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง ข้อเท็จจริงปรากฏว่ากรณีกองทุน TMB-T-ES-IPlus ซึ่งนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ขายออกเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๘,๔๐๒,๗๐๐.๐๐ บาท เพื่อนำมาชำระค่าเงินลงหุ้นในงวดที่ ๑ กองทุนรายการดังกล่าวมีแหล่งที่มาของเงินส่วนหนึ่งมาจากการสับเปลี่ยนกองทุน TMB-T-ES-DPlus เข้ามาจำนวน ๒๑,๐๘๐,๕๗๙.๙๗ บาท และมาจากการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ส่วนกรณีกองทุน TMB-T-ES-IPlus และ TMB-T-ES-DPlus ซึ่งนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ขายออกเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๑๔,๓๘๘.๓๖ บาท

และ ๑๕,๐๐๘,๙๓๔.๙๕ บาท ตามลำดับ เพื่อนำมาชำระค่าเงินลงหุ้นในงวดที่ ๒ กองทุนทั้งสองรายการดังกล่าวมีแหล่งที่มาของเงินส่วนหนึ่งมาจากการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ แบ่งเป็นกองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และกองทุน TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และกรณีกองทุน TMB-T-ES-IPlus ซึ่งนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ขายออกเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๖,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เพื่อนำมาชำระค่าเงินลงหุ้นในงวดที่ ๓ กองทุนรายการดังกล่าวมีแหล่งที่มาของเงินส่วนหนึ่งมาจากการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท

สำหรับเส้นทางการเงินโดยการโอนเงินฝากจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้แก่ผู้ถูกร้องทั้ง ๓ งวดดังกล่าว มีข้อเท็จจริง ดังนี้

(๑) งวดที่ ๑ เงินฝาก จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เป็นการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เป็นการซื้อด้วยเงินสด

(๒) งวดที่ ๒ เงินฝาก จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เป็นการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และ TMB-T-ES-DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท มาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ในวันเดียวกันคือ วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เงินจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาทนี้เป็นเงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้รับโอนมาจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และในวันเดียวกันคือวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้รับโอนมาจากบัญชีของผู้ถูกร้อง ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โดยผู้ถูกร้องอ้างว่าเป็นการชำระเงินกู้ยืมที่ผู้ถูกร้องเคยกู้ยืมบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่จากการตรวจสอบสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ไม่ปรากฏว่ามีเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โอนออกจากบัญชีและตลอดทั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๘ บัญชีดังกล่าวมีเงินในบัญชีไม่ถึง ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แต่อย่างใด กรณีจึงเป็นลักษณะทำนองเดียวกันกับข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๑/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

(๓) งวดที่ ๓ เงินฝาก จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เป็นการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ได้รับโอนมาจากบัญชีของผู้ถูกร้อง ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) จากบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตัคชั่น โดยผู้ถูกร้อง จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และจากบัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยผู้ถูกร้อง จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท

ดังนั้น เมื่อพิเคราะห์จากความสัมพันธ์เส้นทางการเงินแล้ว แสดงให้เห็นว่า จุดเริ่มต้นของการโอนเงินมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้อง เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ผ่านบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตัคชั่น บัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด บัญชีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และโอนเงินฝากกลับบัญชีของผู้ถูกร้องในที่สุด

ส่วนที่สอง ระยะเวลาดำเนินธุรกรรม กล่าวคือ ช่วงระยะเวลาโอนเงินฝากซื้อกองทุน ขายคืนกองทุนและโอนเงินฝากกลับบัญชีของผู้ถูกร้องมีห้วงระยะเวลาที่สัมพันธ์กันและใกล้เคียงกันมากผิดปกติวิสัยของการซื้อกองทุนและขายคืนกองทุน ดังนี้

(๑) งวดที่ ๑ ซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๑๐ น. และขายคืนกองทุน TMB-T-ES-IPlus วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ น. ต่อมาโอนเงินฝากเข้าบัญชีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๘.๒๕ น. และโอนเงินฝากกลับบัญชีของผู้ถูกร้องในวันเดียวกันคือวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๒.๐๑ น.

(๒) งวดที่ ๒ โอนเงินออกของบัญชีผู้ถูกร้องในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๓๖ น. เข้าบัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๔๒ น. โอนเงินออกจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เข้าบัญชีของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในวันเดียวกันเวลา ๑๕.๔๔ น. ต่อมาวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ โอนเงินออกจากบัญชีของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซื้อกองทุน TMB-T-ES-DPlus และ TMB-T-ES-IPlus ในวันเดียวกันเวลา ๑๐.๑๗ น. ต่อมาวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ ขายคืนกองทุน TMB-T-ES-DPlus เวลา ๑๐.๓๘ น. และขายคืนกองทุน TMB-T-ES-IPlus เวลา ๑๐.๔๑ น. และต่อมาวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ โอนเงินฝากเข้าบัญชีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เวลา ๐๘.๒๐ น. และโอนเงินฝากกลับบัญชีของผู้ถูกร้องในวันเดียวกันคือวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๒๖ น.

(๓) งวดที่ ๓ ซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๔.๐๕ น. และขายคืนกองทุน TMB-T-ES-IPlus วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๕๗ น. ต่อมาวันที่ ๕

มกราคม ๒๕๖๑ โอนเงินฝากเข้าบัญชีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เวลา ๐๘.๐๕ น. และโอนเงินฝากกลับบัญชีของผู้ถูกร้องในวันเดียวกัน เวลา ๑๑.๐๕ น.

ดังนั้น เมื่อพิเคราะห์ตามระยะเวลาดำเนินธุรกรรมแล้ว แสดงให้เห็นว่ามีเจตนาโยกย้ายเงินโดยผ่านกลไกของธุรกิจของผู้ถูกร้องเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

ส่วนสุดท้าย การดำเนินธุรกิจอันเนื่องมาจากการขาดสภาพคล่อง กล่าวคือ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขาดสภาพคล่องอันเนื่องมาจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในบริษัทในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จึงนำเงินมาสำรองจ่ายให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๒ งวด จำนวนเงิน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และ ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตัคชั่น จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โดยมีลักษณะเป็นการรวมยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน รวมถึงฐานะการเงินของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และลักษณะการกู้ยืมเงินมีข้อพิรุธหลายประการ เช่น

(๑) กรณีความเสียหายของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อันเกิดขึ้นจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ตามข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้อง โดยมีการฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดบุรีรัมย์ แต่ปรากฏว่าในคำขอท้ายฟ้องดังกล่าวปรากฏค่าเสียหายประมาณ ๑๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เท่านั้น

(๒) กรณีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แม้สภาพคล่องของบริษัทไม่ดีเท่าที่ควร แต่มีการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

(๓) กรณีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ สำรองจ่ายเงินให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพื่อแก้ไขปัญหาการเกิดสภาพคล่องของบริษัท อันเนื่องมาจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่และยังสำรองจ่ายให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตัคชั่น อีกด้วยเหตุผลทำนองเดียวกัน สำหรับฐานะการเงินของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้ทำประกันสังคม แม้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้ถ้อยคำว่าอยากได้แค่หลักประกันสังคมเท่านั้น โดยไม่อยากใช้ประกันสังคมแต่อย่างใด แต่ข้อเท็จจริงเคยใช้สิทธิประกันสังคมเพื่อรักษาอาการปวดฟันที่โรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอ้างว่ามีเงินก็ไม่สามารถรักษาอาการปวดฟันได้ที่โรงพยาบาลของเอกชน

(๔) กรณีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้ถ้อยคำว่า การสำรองจ่ายเงินให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีทั้งทำสัญญาและไม่ทำสัญญา ทั้ง ๆ ที่การสำรองจ่ายเงินดังกล่าวเป็นจำนวนหลายสิบล้านบาท ในการนี้ พนักงานบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้ถ้อยคำว่าโดยหลักทั่วไปการทำบัญชีของการกู้ยืมเงินต้องทำสัญญาเป็นหลักฐาน

ดังนั้น ด้วยข้อพิรุธที่น่าสงสัยหลายประการดังกล่าวประกอบกับพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี จึงฟังได้ว่าการโอนเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐.๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละเก้าสิบเก้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วน เป็นเพียงการแสดงเจตนาลวง เงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวยังคงเป็นของผู้ถูกร้องโดยมีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ครอบครองหรือดูแลแทนผู้ถูกร้องมาโดยตลอดจนถึงวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมาตรา ๔ (๑) ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้ถูกร้องจึงกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ แล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗” วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม ... ” และมาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของ

รัฐมนตรีที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น **เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป**

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖

นายปัญญา อุดชาชน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๖**

วันที่ ๑๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ร้อง
	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) เพราะก่อนที่ผู้ถูกร้องจะได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องประกอบอาชีพรับเหมาก่อสร้าง โดยเป็นผู้ถือหุ้นและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น อีกทั้งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งประกอบกิจการทำโรงโม่หิน เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๙ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๒ ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด การโอนหุ้นดังกล่าวเชื่อได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง เพราะธุรกิจของห้างดังกล่าวเป็นกิจการภายในครอบครัวของผู้ถูกร้อง การโอนหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์

ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก มิใช่เครือญาติมาเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นเรื่องผิดปกติวิสัย โดยทำสัญญาโอนหุ้นในราคาพาร์ (ต้นทุน) อันขัดกับมูลค่าสินทรัพย์ของห้างดังกล่าวที่มีมูลค่าสูงกว่าราคาที่ซื้อขายหุ้นระหว่างกัน และมีกำไรเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา และไม่พบหลักฐานการโอนเงินชำระค่าหุ้นที่สอดคล้องกับช่วงระยะเวลาที่ซื้อขายหรือโอนหุ้น ไม่ปรากฏหลักฐานการทำธุรกรรมทางการเงินหรือแจ้งการเบิกถอนเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อีกทั้งในปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ นายศุภวัฒน์ยื่นแบบการเสียภาษีแสดงรายได้ต่อกรมสรรพากรระบุว่ามีรายได้จากการเป็นลูกจ้างพนักงานบริษัท ศิลาชัยบุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่มีผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัทในฐานะนายจ้าง เพียง ๑๐๘,๐๐๐ บาทต่อปี หรือเฉลี่ยเดือนละ ๙,๐๐๐ บาทต่อเดือนเท่านั้น โดยเฉพาะในปี ๒๕๖๒ ถึงปี ๒๕๖๕ นายศุภวัฒน์มีการทำธุรกรรมทางการเงินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ข้อมูลการทำธุรกรรมการเงินของตนถูกรายงานไปยังสำนักงานดังกล่าว นอกจากนี้ เมื่อปี ๒๕๖๓ นายศุภวัฒน์ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี สามารถขอออกโฉนดที่ดินในที่ดินบริเวณเขากระโดง ๘ โฉนด หรือ ๔๐ ไร่ ในตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยไม่ปรากฏที่มาของเงินที่ซื้อที่ดินดังกล่าวว่ามาจากบัญชีใด และจากหลักฐานที่ปรากฏในงบการเงินของบริษัทดังกล่าว นายศุภวัฒน์ได้นำเงินส่วนตัวให้บริษัทดังกล่าวกู้ยืมเงินหลายครั้งโดยไม่มีการทำสัญญาและไม่มีดอกเบี้ย อีกทั้งบริษัทดังกล่าวให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมโดยไม่ปรากฏหลักฐานการกู้ยืมเงินดังกล่าว ไม่พบหลักฐานการโอนเงินหรือการทำธุรกรรมทางการเงิน และไม่พบการแจ้งต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แล้วนายศุภวัฒน์ได้บริจาคเงินให้แก่พรรคภูมิใจไทยในนามห้างดังกล่าวและในนามส่วนตัว ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็นผู้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง ไม่มีทรัพย์สินหรือรายได้ที่สอดคล้องกับรายจ่ายจำนวนมาก และในช่วงเวลาการโอนหุ้นดังกล่าว สถานที่ตั้งของห้างดังกล่าวเป็นบริเวณที่ดินซึ่งอยู่ระหว่างการยื่นฟ้องเพิกถอนโฉนดที่ดินต่อศาลปกครองกลาง และศาลฎีกามีคำพิพากษาที่ ๘๐๒๗/๒๕๖๑ และคำพิพากษาที่ ๘๔๒ - ๘๗๖/๒๕๖๐ พิพากษาให้ที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ผิดวิสัยที่นายศุภวัฒน์ซึ่งรู้อยู่แล้วแต่ยังซื้อหุ้นและประกอบกิจการในที่ดินแปลงนั้น และหลังจากการโอนหุ้นดังกล่าว ผู้ถูกร้องยังเป็นที่ปรึกษาห้างดังกล่าวโดยได้รับเงินค่าที่ปรึกษาปีละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท อีกทั้งผู้ถูกร้องยังยินยอมให้นายศุภวัฒน์และห้างดังกล่าวใช้สถานที่พักอาศัยของตนในการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่องจนก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเพียง ๒๓ วัน นอกจากนี้ ในช่วงที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ห้างดังกล่าวได้รับงานจากกระทรวงคมนาคมจำนวนหลายโครงการในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๕ ทำให้เชื่อได้ว่าการโอนหุ้นของผู้ถูกร้องให้แก่นายศุภวัฒน์ดังกล่าว เป็นการแสดง

เจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง สัญญาการโอนหุ้น ฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ จึงเป็นโมฆะ หุ้นจำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ยังคงเป็นของผู้ถูกร้องและบริหารจัดการกิจการของห้างดังกล่าวได้ เมื่อผู้ถูกร้องได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องยังคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างดังกล่าว เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ อันเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องมิได้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนเกินกว่าร้อยละห้าของห้างหุ้นส่วนจำกัดทั้งหมด และมิได้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และเป็นลูกจ้างของบุคคลใด ก่อนผู้ร้องยื่นคำร้องนี้ พรรคฝ่ายค้านได้เคยยื่นญัตติขออภิปรายไม่ไว้วางใจผู้ถูกร้องในประเด็นตามคำร้องมาแล้วเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ซึ่งผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อสภาผู้แทนราษฎรพร้อมนำหลักฐานพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น อันได้แก่ หลักฐานการรับชำระเงินค่าซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นจำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ว่าเป็นนิติกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย หากเห็นว่าคำชี้แจงของผู้ถูกร้องขัดแย้งต่อข้อเท็จจริง ไม่ถูกต้องตรงประเด็น ก็ควรที่จะยื่นคำร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายหลังการอภิปรายไม่ไว้วางใจดังกล่าว แต่กลับเพิกเฉยจนใกล้วันเลือกตั้งครั้งใหม่จึงมีการยื่นคำร้องนี้ เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต การซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าวของผู้ถูกร้องไม่จำเป็นต้องส่งหลักฐานการทำธุรกรรมการบัญชีหรือการแจ้งการเบิกถอนเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามระเบียบของธนาคารและตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่อย่างใด ผู้ถูกร้องได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนหรือหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ นับเป็นระยะเวลากว่า ๑ ปี ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะได้เข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และผู้ถูกร้องได้ออกจากการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ และลาออกจากการเป็นกรรมการของบริษัทดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๒๗ บัญญัติ

ว่า “เอกสารมหาชนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้นหรือรับรองหรือสำเนาอันรับรองถูกต้องแห่งเอกสารนั้น และเอกสารเอกชนที่มีคำพิพากษาแสดงว่าเป็นของแท้จริงและถูกต้องนั้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นของแท้จริงและถูกต้อง เป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายที่ถูกอ้างเอกสารนั้นมายัน ต้องนำสืบความไม่บริสุทธิ์หรือความไม่ถูกต้องแห่งเอกสาร” จากพยานหลักฐานอันเป็นเอกสารมหาชนข้างต้น นายเอกราช ชิดชอบ ได้เข้าร่วมลงทุนในห้างดังกล่าว จำนวน ๑,๐๐๐ บาท ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน โดยเคยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างดังกล่าวระหว่างวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๒ และนายเอกราชจบการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) การบัญชี และปริญญาตรีการบริหารการจัดการการเงินการธนาคาร จึงได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้นของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท ตั้งแต่วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๐ มีหน้าที่ในการบริหารกิจการของบริษัทตามวัตถุประสงค์ของบริษัท การกู้ยืมเงินระหว่างบริษัทดังกล่าว กับนายศุภวัฒน์ที่ระบุในงบการเงินว่าไม่มีการทำสัญญาระหว่างกันนั้น ในช่วงปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๒ ขณะผู้ถูกร้องเป็นกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทดังกล่าวเคยกู้ยืมเงินระยะยาวโดยมีการทำสัญญาและไม่มีดอกเบี้ยจากนายศุภวัฒน์ เพื่อนำเงินมาขยายกิจการของบริษัท ๖ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๙ จำนวน ๔๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๔๗๖ ตั้งอยู่ ณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหลักประกัน กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้เงินต้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๔ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๔๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๒ ตั้งอยู่ ณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหลักประกัน กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้เงินต้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๔๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีประทานบัตรเลขที่ ๒๗๒๖๑/๑๕๑๖๓ เป็นหลักประกัน กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้เงินต้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๓๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๓ ตั้งอยู่ ณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหลักประกัน กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้เงินต้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๖ ครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ จำนวน ๓๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๔๖๖ ตั้งอยู่ ณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานเป็นหลักประกัน กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้เงินต้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๖ และครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๑ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๔๖๖ ตั้งอยู่ ณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ส่วนขยายโรงงานเป็นหลักประกัน กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้เงินต้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๖

ต่อมาในปี ๒๕๖๓ ถึงปี ๒๕๖๔ บริษัทดังกล่าวโดยนายเอกราชได้กู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์อีก ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ จำนวน ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้เงินต้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จำนวน ๙๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๔๗๖ ตั้งอยู่ ณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหลักประกัน กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้เงินต้นให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ ดังนั้น ในช่วงปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๔ บริษัท ดังกล่าวได้กู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ รวมเป็นจำนวน ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท บริษัทดังกล่าวได้ชำระเงินกู้คืนให้แก่นายศุภวัฒน์ ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๑๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๗๘,๓๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นจำนวน ๙๕,๓๐๐,๐๐๐ บาท ยังคงมียอดเงินกู้ยืมระยะยาวจากนายศุภวัฒน์จำนวน ๒๕๐,๒๐๐,๐๐๐ บาท เพราะเมื่อประมาณปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัทดังกล่าวขาดสภาพคล่องทางการเงินและไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ต่าง ๆ อยู่ในสภาพชำรุดบกพร่อง ผู้ถือหุ้นจึงมาขอยืมเงินจากผู้ถูกร้อง แต่ผู้ถูกร้องไม่มีเงินที่จะให้บริษัทดังกล่าวกู้ยืมเงินได้ จึงได้เสนอขอยืมเงินจากคนที่รู้จัก โดยติดต่อนายศุภวัฒน์เรื่องกู้ยืมเงินดังกล่าวโดยไม่คิดดอกเบี้ย โดยเมื่อประมาณปี ๒๕๓๘ นายศุภวัฒน์เป็นคู่ค้าทางธุรกิจกับบริษัทดังกล่าวในการรับจ้างตักหินและจัดหาจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องจักรกลในอุตสาหกรรมโรงโม่หินมาเสนอขายจนเป็นที่รู้จักมักคุ้นของผู้ถูกร้องจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า ๒๘ ปี นายศุภวัฒน์สำเร็จการศึกษาสูงสุดจากศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า ในสาขาวิชาช่างกลเรือ ปริญญาโทหลักสูตรการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเครื่องจักรกลและการบริหารงานเป็นอย่างดี ก่อนที่นายศุภวัฒน์จะได้รู้จักกับผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์และครอบครัวประกอบธุรกิจค้าข้าวและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองไม่น้อยกว่า ๖๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และมีเงินหมุนเวียนในบัญชีส่วนตัวระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๖ อีกไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และมีเงินลงทุนในกองทุนเปิดระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปัจจุบัน ซึ่งมีมูลค่าการเคลื่อนไหวอีกประมาณ ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นายศุภวัฒน์มีความสนใจในกิจการของบริษัทดังกล่าวอยู่แล้ว แต่ไม่สามารถเข้าเป็นผู้ถือหุ้นได้เนื่องจากผู้ถือหุ้นไม่ยินยอม เมื่อบริษัทดังกล่าวต้องการแหล่งเงินกู้เพื่อใช้ในการประกอบกิจการ จึงเป็นโอกาสที่จะใช้เป็นข้ออ้างในการเข้าเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวในภายหลัง โดยหากบริษัทดังกล่าวไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ยืมได้ตามสัญญา จะใช้สิทธิความเป็นเจ้าหนี้ในการบังคับเอาบริษัทดังกล่าวเป็นของตนทันที ซึ่งปัจจุบันนายศุภวัฒน์กำลังเจรจากับผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าวเพื่อหักกลบลบหนี้โดยการแปลงหนี้เป็นทุน นอกจากนั้น ขณะผู้ถูกร้องเป็นกรรมการผู้มี

อำนาจของบริษัทดังกล่าว ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินระยะยาวโดยไม่มีดอกเบี้ยจากบริษัท ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท กำหนดเงื่อนไขการชำระเงินกู้คืนเมื่อได้มีการทวงถามเป็นหนังสือ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท กำหนดการชำระเงินกู้คืนเมื่อได้มีการทวงถามเป็นหนังสือ รวมเป็นจำนวน ๘๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ถูกร้องได้ชำระเงินกู้ยืมคืนให้แก่บริษัทดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ จำนวน ๘๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยฝ่ายบัญชีได้แจ้งให้ผู้สอบบัญชีบันทึกรายการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นการกู้ยืมเงินระยะยาวโดยไม่มีดอกเบี้ย เพราะทราบจากผู้ถือหุ้นว่า การกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นเรื่องภายในของบริษัท และผู้ถือหุ้นก็ไม่ติดใจเรื่องของดอกเบี้ย ซึ่งอยู่ในวิสัยที่สามารถทำได้ตามปกติ และเกิดขึ้นก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ส่วนการขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นั้น ประมาณกลางปี ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับการเลือกตั้งที่จะมาถึงในปี ๒๕๖๒ และเห็นว่านายศุภวัฒน์คุ้นเคยกับธุรกิจของห้างดังกล่าวดีอยู่แล้ว เป็นโอกาสที่จะได้เข้าเป็นหุ้นส่วนของกิจการดังกล่าว ซึ่งนายศุภวัฒน์ซื้อสิทธิเงินลงหุ้นในกิจการดังกล่าวในราคา ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท เนื่องจากในกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นจะไม่มีการระบุเป็นจำนวนหุ้นแต่จะถูกระบุเป็นจำนวนเงินของผู้เป็นหุ้นส่วน วิธีคิดมูลค่าของห้างหุ้นส่วนจำกัดแบบ “มูลค่าตามบัญชี” เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการคิดคำนวณราคาซื้อขาย ประกอบกับไม่ได้เป็นกิจการที่มีความซับซ้อน มีความเหมาะสมทางด้านต้นทุนในการทำธุรกรรม ซึ่งหากพิจารณาจากแบบนำส่งงบการเงินของห้างดังกล่าวของปี ๒๕๕๙ แล้ว ในขณะนั้นมีมูลค่าสินทรัพย์จำนวน ๑๕๖,๖๔๗,๑๒๖.๔๓ บาท มีสินทรัพย์ที่ไม่มีความเสี่ยง คือ เงินสดจำนวน ๖๑,๗๘๔,๑๙๗.๖๑ บาท กับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ มูลค่า ๒๕,๘๖๒,๙๒๘.๘๒ บาท รวมเป็นมูลค่าตามบัญชีเพียง ๘๗,๖๔๗,๑๒๖.๔๓ บาท ต่ำกว่าสิทธิเงินลงหุ้นของผู้ถูกร้อง มีรายได้จากการประกอบกิจการ ๒๓๖,๑๗๔,๖๙๖.๑๗ บาท แต่มีกำไรสุทธิจากผลประกอบการจำนวน ๑๑,๕๙๐,๒๑๙.๔๓ บาท คิดเป็นเพียงร้อยละ ๕ ของรายได้ทั้งหมดเท่านั้น นายศุภวัฒน์ใช้เงินลงทุนจากบัญชีส่วนตัวมาชำระเงินด้วยวิธีการโอนเงินผ่านธนาคารไปยังบัญชีส่วนตัวของผู้ถูกร้อง งวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท แล้ววันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ นายศุภวัฒน์เข้าเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการ และผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการในวันเดียวกัน ซึ่งตามแบบนำส่งงบการเงินห้างดังกล่าว ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๔ ได้รับกำไรสุทธิจากผลประกอบการเพียงร้อยละ ๒.๗ ถึง ๓.๓ ของรายได้ทั้งหมดเท่านั้น ถือเป็นผลประกอบการ

ตามปกติของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง (ยังไม่รวมความเสี่ยงในการบริหารกิจการ) หลังจากที่นายศุภวัฒน์เป็นผู้บริหารกิจการห้างดังกล่าวด้วยตนเองแล้ว ต้องการให้ห้างดังกล่าวมีสภาพคล่องทางการเงินที่ดียิ่งขึ้นสำหรับการประกอบกิจการต่าง ๆ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ นายศุภวัฒน์ ได้เพิ่มทุนจดทะเบียนเป็นเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ด้วยวิธีการโอนผ่านบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์อีกด้วย เหตุที่นายศุภวัฒน์มีชื่อเป็นลูกจ้างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด นั้น เนื่องจากนายศุภวัฒน์มีโรคประจำตัว โรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง และเบาหวาน ซึ่งเป็นโรคที่มีภาวะแทรกซ้อนที่ผู้รับประกันไม่รับทำประกัน นายศุภวัฒน์ได้เคยขอนายอนิรุทธ์ วิศวประทีป ซึ่งเป็นเพื่อนและเจ้าของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด เข้าเป็นพนักงานของบริษัทดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จนถึงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ เพื่อที่จะใช้สิทธิประกันสังคมในกรณีที่ต้องรักษาตัวจากโรคดังกล่าว ต่อมาประมาณปลายปี ๒๕๕๙ นายอนิรุทธ์มีความจำเป็นบางประการจึงให้นายศุภวัฒน์ออกจากการเป็นพนักงานของบริษัท ซึ่งเป็นเวลาเดียวกันที่ได้รู้จักมักคุ้นกับผู้ถูกร้องแล้ว จึงขอเป็นพนักงานของบริษัทดังกล่าวเพื่อใช้สิทธิประกันสังคมต่อไป ผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยจึงให้ความช่วยเหลือตามคำขอ สำหรับการบริจาคเงินของห้างดังกล่าวและบริษัทดังกล่าวให้แก่พรรคภูมิใจไทย นั้น นิติบุคคลดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ประกอบการรับเหมาก่อสร้างและธุรกิจโรงโม่หิน ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๔ ที่พรรคภูมิใจไทยจะไม่สามารถรับเงินบริจาคได้ ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริจาคเงินดังกล่าว เนื่องจากผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และออกจากการเป็นผู้ถือหุ้นตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ การที่ไม่ดำเนินการจดทะเบียนย้ายสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของห้างดังกล่าวและยังคงใช้ที่ตั้งในบริเวณใกล้กันกับภูมิลำเนาของผู้ถูกร้อง นั้น เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้สถานที่ตั้งเดิมเพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินกิจการและติดต่อกับคู่ค้าและผู้ประกอบการ ตลอดจนธนาคารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการในระยะแรก ประกอบกับยังมีเอกสารซองเอกสาร หัวกระดาษจดหมาย ใบเสร็จรับเงิน และแบบฟอร์มภาษีต่าง ๆ ที่ยังสามารถใช้งานได้คงเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก จึงใช้เช่นเดิมไปก่อน แต่หลังจากที่ได้แจ้งข้อมูลให้แก่คู่ค้า ผู้ประกอบ และธนาคารทุกรายได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนผู้จัดการแล้ว จึงยื่นขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงที่ตั้งเป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ ส่วนภูมิลำเนาของผู้ถูกร้องบ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ นั้น ตั้งอยู่บนโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๒ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้องเป็นเพียง

ผู้อยู่อาศัยเท่านั้น และบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหม่ของห้างดังกล่าวอยู่บนโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๓ และ ๓๔๗๖ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัทดังกล่าวเช่นกัน ต้องได้รับความยินยอมในการใช้สถานที่จากบริษัทดังกล่าว ผู้ถูกร้องมิได้มีความเกี่ยวข้องแต่อย่างใด หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมมีทั้งส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตลอดจนหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งกรมทางหลวงชนบทเป็นหน่วยงานอยู่ในสังกัดของกระทรวงคมนาคมด้วย แต่ตามเอกสารสัญญาจัดจ้างห้างดังกล่าวในโครงการของกรมดังกล่าว ไม่ปรากฏว่ามีชื่อของผู้ถูกร้องในเอกสารสัญญาหรือเอกสารใด ๆ ที่บ่งชี้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียในห้างดังกล่าว ผู้ถูกร้องมีหลักฐานทางทะเบียนที่รับรองโดยหน่วยงานราชการที่พิสูจน์ได้ว่าในขณะที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องมิได้เป็นหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้ถือหุ้น หรือกรรมการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่อย่างใด นายศุภวัฒน์มีหลักฐานทางธุรกรรมการเงินพิสูจน์ได้ว่า ได้ใช้เงินของตนในการซื้อสิทธิเงินลงหุ้นในห้างดังกล่าวจากผู้ถูกร้องจริง อีกทั้งมีฐานานุรูปมากเพียงพอที่จะให้บริษัทดังกล่าวกู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าวได้ นายศุภวัฒน์มิได้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างดังกล่าวแทนผู้ถูกร้อง และนายเอกราช มิได้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างดังกล่าว หรือเป็นกรรมการบริษัทดังกล่าวแทนผู้ถูกร้อง ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมิได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ แต่อย่างใด

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ ...” ซึ่งมาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสาม บัญญัติว่า “รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย” เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตั้งแต่

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ และได้โอนหุ้นและความเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๙๙ ให้แก่นายศุภวัฒน์ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ และลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนหรือหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ อีกทั้งลาออกจากการเป็นกรรมการของบริษัทดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันก่อนวันที่ผู้ถูกร้องจะได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยนายศุภวัฒน์ได้ชำระเงินค่าหุ้นจำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ด้วยการโอนเงินจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ รวม ๓ งวด งวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๙๙ ของทุนทั้งหมดของห้างดังกล่าว และนายศุภวัฒน์เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการ โดยได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกรายโดยจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงห้างหุ้นส่วนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ตามเอกสารหมาย ศ ๘/๑๐๑-๑๑๒ เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๔๐ ที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ชักนำเอาบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนโดยมิได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนหมดด้วยกันทุกคน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น” มาตรา ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด ๓ นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย” และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๒๗ บัญญัติว่า “เอกสารมหาชนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้นหรือรับรอง หรือสำเนาอันรับรองถูกต้องแห่งเอกสารนั้น และเอกสารเอกชนที่มีคำพิพากษาแสดงว่าเป็นของแท้จริงและถูกต้องนั้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นของแท้จริงและถูกต้อง เป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายที่ถูกอ้างเอกสารนั้นมายัน ต้องนำสืบความไม่บริสุทธิ์หรือความไม่ถูกต้องแห่งเอกสาร” เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้ร้องได้โต้แย้งหรือมีพยานหลักฐานอันแจ้งชัดว่า สำเนาคำขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน (แบบ หส.๑) และหนังสือรับรองจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายการผู้เป็นห้างหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการ รายการจดทะเบียน (แบบ หส.๒) ของห้างดังกล่าวที่จดทะเบียนไว้ซึ่งถือว่าเป็นเอกสารมหาชนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้นหรือรับรองหรือสำเนาอันรับรองถูกต้องแห่งเอกสารนั้น จึงต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ถูกร้องมิได้เป็นหุ้นส่วนหรือหุ้นส่วนผู้จัดการห้างดังกล่าวแล้ว แต่นายศุภวัฒน์เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างดังกล่าว สำหรับการชำระค่าหุ้น

จำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท นั้น เห็นว่า นายศุภวัฒน์รู้จักกับผู้ถูกร้องตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ เพราะทำงานรับจ้างตักหินกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยนายศุภวัฒน์ประกอบธุรกิจตักหิน รับจ้างจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่บริษัทดังกล่าวและห้างหุ้นส่วนจำกัดบุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นายศุภวัฒน์ดำเนินธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และลงทุนหุ้นหรือกองทุนและซื้อขายทองคำโดยเป็นการนำเงินของครอบครัวรวมกันไปซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อเก็งกำไร โดยจะซื้อมาขายไปในระยะสั้นและนำกำไรที่ได้รับไปลงทุนต่อไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ จนถึงปัจจุบัน นายศุภวัฒน์เป็นกรรมการ/หุ้นส่วนผู้จัดการ หรือหุ้นส่วน/ผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด จำนวน ๑๖ บริษัท ตามเอกสารหมาย ศ ๕๗ มีบัญชีเงินฝากธนาคารทั้งสิ้น ๒๔ บัญชี ตามเอกสารหมาย ถ ๒๓ และนำเงินไปลงทุนในกองทุนเปิดตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ จนถึงปี ๒๕๖๕ มีมูลค่าการลงทุนหลายร้อยล้านบาท ตามเอกสารหมาย ถ ๒๔ ปัจจุบันมีทรัพย์สินในบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์กับบริษัทหลักทรัพย์ พาย จำกัด จำนวน ๑๑๙,๐๘๙,๐๐๐ บาท ตามเอกสารหมาย ศ ๔๓ และมีที่ดินเป็นโฉนดที่ดินในตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ที่มีมูลค่าสูงอีกหลายแปลง ส่วนครอบครัวของนายศุภวัฒน์มีรายได้และกำไรจากการประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์รวมเป็นมูลค่าหลายร้อยล้านบาท และมีอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่อำเภอบางบัวทอง อำเภอปากเกร็ด อำเภอไทรน้อย และอำเภอบางพลับ จังหวัดนนทบุรี ที่มีมูลค่าสูงอีกจำนวนหลายแปลง ตามเอกสารหมาย ถ ๒๒ ถึง ถ ๒๗ ศ ๔๔ ถึง ศ ๔๖ และ ศ ๕๐ ถึง ศ ๕๒ นอกจากนั้น ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ นายศุภวัฒน์รับจ้างตักหินให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ประมาณ ๕,๐๐๐ ตันต่อวัน ได้รับชำระเป็นเงินสดทุกครั้ง ซึ่งในช่วงปี ๒๕๓๘ ถึงปี ๒๕๕๘ มีอัตราค่าบริการ ๑๑ ถึง ๑๕ บาทต่อตัน มีรายได้ประมาณ ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี และตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ถึงปัจจุบัน มีอัตราค่าบริการ ๑๗.๕ บาทต่อตัน มีรายได้ประมาณ ๓๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี นายศุภวัฒน์ได้รับกำไรสุทธิจากการรับจ้างดังกล่าวประมาณร้อยละ ๑๕ ของรายได้ดังกล่าว หรือประมาณ ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี หากคำนวณกำไรสุทธิที่ได้รับจากการรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินศิลาชัย ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ จนถึงปี ๒๕๖๐ รวม ๒๒ ปี มีกำไรสุทธิ ๑๕๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่นายศุภวัฒน์ไม่ได้แสดงรายได้ต่อกรมสรรพากรเนื่องจากคนงานส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างรายวันหรือผู้รับเหมาช่วงซึ่งต้องการรับเงินสดเท่านั้น ๆ ซึ่งการเสียภาษีเป็นหน้าที่ของซัพพลายเออร์หรือผู้รับจ้างตักหินรายย่อยหรือคนงานรับจ้างตักหินรายวันที่นายศุภวัฒน์หามารับจ้างตักหิน โดยนายศุภวัฒน์จะได้รับกำไรเป็นส่วนต่างมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนการขนหินและอัตราต่อรองค่าจ้างของผู้รับจ้างรายย่อยและคนงานรายวันในแต่ละช่วงที่ไปหามาทำงานแทนตามวิธีทำธุรกิจของนายศุภวัฒน์ ตามเอกสารหมาย ศ ๘/๑๐๑-๑๐๒ ศ ๑๔/๑๐ และ ศ ๒๒/๓ และตามคำเบิกความ

ของนายศุภวัฒน์ นางสาววรางสิริ ระกิติ และนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย นอกจากนั้น นายศุภวัฒน์ยังได้ให้เงินกู้ระยะยาวแก่บริษัทดังกล่าวตามที่ปรากฏในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด สำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ และ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ โดยปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๒๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท และปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเสริมสภาพคล่อง ซึ่งไม่มีการทำสัญญาหรือคิดดอกเบี้ยระหว่างกันแต่อย่างใด โดยให้เงินกู้ยืมแก่บริษัทดังกล่าวเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๙ จำนวน ๔๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๔๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๔๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๓๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ จำนวน ๓๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๑ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ จำนวน ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จำนวน ๙๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวม ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่การกู้ยืมเงินแต่ละครั้งดังกล่าวมิได้มีการนำเงินไปเข้าบัญชีของบริษัทดังกล่าวโดยตรง โดยนายศุภวัฒน์จะนำเงินสดที่ได้รับมาจากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างดังกล่าวและรับจ้างตักหินให้บริษัทดังกล่าวมาให้บริษัทดังกล่าวยืมครั้งละประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวงเงินกู้ยืมใกล้เต็มวงเงินแล้ว หากต้องการกู้ยืมเงินเพิ่มอีกก็จะให้กู้ยืมตามวงเงินที่ต้องการ ส่วนมากบริษัทดังกล่าวจะชำระเงินกู้ยืมคืนให้เป็นเงินสด มีเพียงบางครั้งเท่านั้นที่จะโอนผ่านทางธนาคาร ซึ่งเงินที่นายศุภวัฒน์โอนไปชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องตามข้างต้นนั้นมีที่มาจากการซื้อขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus และ TMB-T-ES-DPlus ของนายศุภวัฒน์ โดยการชำระในงวดที่ ๒ วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ มาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-DPlus เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๓๘ นาฬิกา จำนวน ๑๕,๐๐๘,๙๓๔.๙๕ บาท และจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๔๑ นาฬิกา จำนวน ๒๐,๐๑๔,๓๘๘.๓๖ บาท เป็นเงินจากการซื้อกองทุน TMB-T-ES DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๒๔ นาฬิกา จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจากการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๒๔ นาฬิกา จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็น ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินโอนออกจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ของนายศุภวัฒน์ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๑๗ นาฬิกา โดยมีที่มาจากเงินที่ได้รับโอนเข้าบัญชีของนายศุภวัฒน์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๔๔ นาฬิกา จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจากการโอนออกจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา

๑๕.๔๒ นาฬิกา ซึ่งจากบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ และนางสาวฐิติมา สอดคล้องกันว่า เป็นรายการเกี่ยวกับการคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องจักรกระบวนการผลิตของโรงโม่หิน ให้แก่นายศุภวัฒน์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งโอนมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๔๒ นาฬิกา จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเงินจำนวนดังกล่าวโอนมาจากบัญชีของผู้ถูกร้อง บัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๓๖ นาฬิกา จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ถูกร้องและนางสาวฐิติมาชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น และเบิกความสอดคล้องกันว่า การโอนเงินจำนวนดังกล่าวจากบัญชีผู้ถูกร้องไปยังบัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นการชำระเงินกู้ยืมที่ผู้ถูกร้องเคยกู้ยืมบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่นำมาเพิ่มทุนของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ส่วนงวดที่ ๓ วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ได้มาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๕๗ นาฬิกา จำนวน ๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งนายศุภวัฒน์ซื้อกองทุนดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๔.๐๕ นาฬิกา จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท โดยมีแหล่งที่มาของเงินโอนจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งนายศุภวัฒน์และนางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นการชำระเงินคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ส่วนยอดเงินจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ซึ่งผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์และนางสาวฐิติมา ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นสอดคล้องกันว่า เป็นการคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องจักรกระบวนการผลิตของโรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในรอบปี ๒๕๖๐ โดยปรากฏเอกสารหลักฐานการเบิกเงินเพื่อชำระค่าสำรองจ่ายค่าจัดเตรียมและจัดหาเพื่อเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ให้แก่นายศุภวัฒน์ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ และยังสอดคล้องกับหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด สำหรับปีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ และ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ เงินกู้ยืมระยะยาว ที่เป็นเงินกู้ยืมจากนายศุภวัฒน์ ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๒๒๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท และปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่เป็นการกู้ยืมเพื่อเสริมสภาพคล่อง โดยไม่มีการทำสัญญาหรือคิดดอกเบี้ยระหว่างกัน ซึ่งการกู้ยืมเงินเพื่อเสริมสภาพคล่องดังกล่าวนั้น มีคำเบิกความของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ นางสาววรางสิริ และนางสาวฐิติมา ว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นจริง

โดยผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์และนางสาวฐิติมา เบิกความด้วยว่า เพราะมีการทุจริตภายในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยเรื่องทุจริตในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นั้น มาจากลูกจ้างของบริษัทดังกล่าวและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างดังกล่าว ในขณะเกิดเหตุปี ๒๕๕๗ และปี ๒๕๕๘ ทำให้เกิดความเสียหายแก่บริษัทและห้างดังกล่าว มีการดำเนินคดีเท่าที่มีหลักฐานกระทำได้ตามที่ผู้ถูกร้องเบิกความ คือ คดีหมายเลขดำที่ ๒๑๓๗/๒๕๖๐ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๕๕/๒๕๖๒ คดีหมายเลขดำที่ ๒๓๒๒/๒๕๖๐ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๕๖/๒๕๖๒ คดีหมายเลขดำที่ ๘๔๐/๒๕๖๑ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๕๗/๒๕๖๒ ของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ และคดีหมายเลขดำที่ ๑๔๔๗/๒๕๕๘ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๕๔๕/๒๕๕๘ ของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ ตามเอกสารประกอบคำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ถูกร้อง ส่วนการที่นายศุภวัฒน์บริจาคเงินให้แก่พรรคภูมิใจไทยในนามส่วนตัวเป็นทรัพย์สินประเภทผลงานวิจัย จำนวน ๒,๗๗๐,๐๐๐ บาท และในนามห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ในปี ๒๕๖๒ จำนวน ๔,๘๐๐,๐๐๐ บาท และในปี ๒๕๖๕ จำนวน ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเพราะนายศุภวัฒน์มีความสัมพันธ์กับผู้ถูกร้องมานานนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ เคยให้ยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ย และผู้ถูกร้องขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างดังกล่าวโดยไม่แสวงหากำไรหรือผลประโยชน์ตอบแทนอื่นนอกเหนือไปจากมูลค่าของสิทธิเงินลงหุ้น จะสนับสนุนให้ดังกล่าวจึงมิใช่ข้อพิรุธน่าสงสัย ส่วนการจ่ายค่าที่ปรึกษาให้แก่ผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท นายศุภวัฒน์ก็เบิกความว่า เป็นข้อตกลงที่ขอให้ผู้ถูกร้องช่วยเป็นที่ปรึกษาเพื่อแนะนำคู่ค้าต่าง ๆ และ เรียนรู้งาน เพราะรู้เรื่องของเครื่องจักรตามที่เรียนมา ส่วนในเรื่องของการดำเนินการกิจการ ต้องให้ผู้ถูกร้องเป็นที่ปรึกษาให้หนึ่งปี จึงมีการจ่ายค่าตอบแทนตามที่ระบุไว้ ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการจ้างที่ปรึกษาในห้างหุ้นส่วนบริษัททั่วไป ไม่ใช่เรื่องข้อพิรุธน่าสงสัย ส่วนเรื่องสถานที่ตั้งของห้างดังกล่าวและเอกสารใบวางบิลของห้างดังกล่าว ผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์ได้ชี้แจงตามข้างต้นและเบิกความในเรื่องนี้ ไม่เป็นข้อพิรุธน่าสงสัยว่าจะมีการจัดทำขึ้นมาในภายหลัง และการที่ห้างดังกล่าวได้รับงานจากกระทรวงคมนาคมจำนวนหลายโครงการในระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๕ ไม่ปรากฏพยานหลักฐานใด ๆ ของผู้ร้องที่สามารถยืนยันได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ห้างดังกล่าว หรือผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์ใด ๆ ประกอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในปัจจุบันเป็นเรื่องที่ทำกันโดยเปิดเผย หากมีการทุจริตหรือกระทำการจัดซื้อจัดจ้างโดยมิชอบ ก็สามารถร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการทุจริตได้ แต่ก็ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนนี้ ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมิได้กระทำการใด ๆ อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบ

มาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงไม่เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

สำหรับคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ นั้น เมื่ออายุสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๗ (๒) แม้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ จะให้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ก็ตาม แต่ผู้ถูกร้องมิได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเพราะอยู่ในระหว่างคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ เมื่อต่อมามีคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่เข้ารับหน้าที่แล้ว ผู้ถูกร้องจึงพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมแล้ว

จึงเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๖**

วันที่ ๑๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ร้อง
	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

คดีนี้ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ หรือไม่ กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ก่อนผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไม่จำกัดความรับผิด และเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จดทะเบียนโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวนเงิน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท (คิดเป็นร้อยละ ๙๙ ของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด) ให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นอกจากนี้ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในรอบปีบัญชี ๒๕๖๑ เป็นต้นมา บริษัทเปลี่ยนกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจากผู้ถูกร้องเป็นนายเอกราช ชิดชอบ และเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท แต่การกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าวถือเป็นความผิดปกติวิสัยของวิญญูชนที่ประกอบธุรกิจ โดยการโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ดังกล่าวทำสัญญาโอนหุ้นในราคาพาร์ (ต้นทุน) ขัดกับมูลค่าสินทรัพย์ของ

ห้างหุ้นส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่าราคาที่ซื้อขายหุ้นระหว่างกัน เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีผลประกอบการที่กำลังมีแนวโน้มดีขึ้นและมีกำไรเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ทั้งการโอนหุ้นดังกล่าวไม่พบหลักฐานการโอนเงินชำระค่าหุ้นของนายศุภวัฒน์กับผู้ถูกร้องที่สอดคล้องกับช่วงระยะเวลาที่ซื้อขายหรือโอนหุ้น และไม่ปรากฏหลักฐานการทำธุรกรรมทางการเงินหรือแจ้งการเบิกถอนเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ จากข้อเท็จจริงเมื่อปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ปรากฏว่านายศุภวัฒน์ยื่นแบบการเสียภาษีแสดงรายได้ต่อกรมสรรพากร ระบุว่ามีรายได้เพียง ๑๐๘,๐๐๐ บาท ต่อปี หรือเฉลี่ยเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท จากการเป็นลูกจ้างพนักงานบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และหลักฐานที่ปรากฏในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด พบว่า นายศุภวัฒน์ นำเงินส่วนตัวให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินหลายครั้งโดยไม่มีการทำสัญญาและไม่มีดอกเบี้ยรวมเป็นจำนวนเงินกว่า ๒๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด นำเงินดังกล่าวให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมโดยไม่ปรากฏหลักฐานการกู้ยืมและไม่พบหลักฐานการโอนเงินหรือการทำธุรกรรมทางการเงิน ประกอบกับไม่พบการแจ้งต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามระเบียบของธนาคารและตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ในขณะที่นายศุภวัฒน์ดำรงสถานะเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น บริจาคเงินให้พรรคภูมิใจไทยในนามห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริจาคในนามส่วนตัวรวมเป็นเงิน ๑๓,๕๖๗,๐๐๐ บาท บ่งชี้ให้เห็นว่า นายศุภวัฒน์ไม่ได้เป็นผู้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องและไม่มีทรัพย์สินหรือรายได้ที่สอดคล้องกับรายจ่ายจำนวนมาก อีกทั้งในช่วงเวลาการโอนหุ้นดังกล่าว สถานที่ตั้งของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นบริเวณที่ดินพิพาทกับการรถไฟแห่งประเทศไทยซึ่งอยู่ระหว่างการยื่นฟ้องเพิกถอนโฉนดต่อศาลปกครองกลาง โดยศาลฎีกามีคำพิพากษาที่ ๘๔๒ - ๘๗๖/๒๕๖๐ และคำพิพากษาที่ ๘๐๒๗/๒๕๖๑ พิพากษาให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นการผิดวิสัยที่นายศุภวัฒน์ซึ่งรู้อยู่แล้วแต่ยังซื้อหุ้นและประกอบกิจการในที่ดินแปลงดังกล่าว ประกอบกับหลังจากการโอนหุ้นระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องเป็นที่ปรึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับเงินค่าที่ปรึกษาจากห้างหุ้นส่วนปีละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ในขณะที่นายศุภวัฒน์ ในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้ถือหุ้นใหญ่กลับไม่ได้รับเงินหรือค่าตอบแทนใด ซึ่งผิดปกติวิสัยในการทำธุรกิจ อีกทั้งผู้ถูกร้องยังยินยอมให้นายศุภวัฒน์และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ใช้สถานที่พักอาศัยของตนประกอบกิจการอย่างต่อเนื่องกระทั่งต่อมาแจ้งย้ายสถานประกอบกิจการก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเพียง ๒๓ วัน

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายศุภวัฒน์ไม่เคยมีอาชีพรับเหมาก่อสร้างมาก่อน โดยเฉพาะการประมูลงานกับหน่วยงานราชการในกระทรวงคมนาคม แต่ภายหลังการโอนหุ้นระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๕ เสนองบประมาณในฐานะเป็นรองประธานกรรมาธิการวิสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับงานจากกระทรวงคมนาคมจำนวนหลายโครงการในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ซึ่งน่าจะเป็นผลจากการที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมไม่ว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม พฤติการณ์ดังกล่าวทำให้เชื่อได้ว่าการโอนหุ้นของผู้ถูกร้องให้แก่นายศุภวัฒน์เป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง สัญญาการโอนหุ้นฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ เป็นโมฆะ หุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวนมูลค่า ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ยังคงเป็นของผู้ถูกร้อง โดยมีนายศุภวัฒน์เป็นตัวแทนการครอบครองดูแลหุ้นผู้ถูกใช้ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกร้องให้ดำเนินการแทนเท่านั้น เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารับคำร้องไว้วินิจฉัยและสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบคำชี้แจง สรุปได้ว่า ขณะที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องมิได้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เนื่องจากผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนหรือหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตั้งแต่วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ลาออกจากการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ และลาออกจากการเป็นกรรมการตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนายเอกราช ชิดชอบ มิได้เป็นผู้ครอบครองหรือดูแลบริหารกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แทนผู้ถูกร้อง

กรณีข้อสงสัยเกี่ยวกับธุรกรรมการกู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับนายศุภวัฒน์ที่ระบุในงบการเงินว่าไม่มีการทำสัญญาระหว่างกันนั้น ข้อเท็จจริงในช่วงปี ๒๕๕๙

ถึงปี ๒๕๖๔ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท และชำระเงินกู้คืนให้แก่นายศุภวัฒน์บางส่วน จำนวน ๒ ครั้ง รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๙๕,๓๐๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันยังคงมียอดเงินกู้ยืมระยะยาวจากนายศุภวัฒน์ คงเหลือเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๕๐,๒๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับที่มาของสัญญากู้ยืมเงินโดยไม่มีการคิดดอกเบี้ยนั้น เนื่องจากประมาณปี ๒๕๕๙ ขณะผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัท บริษัทขาดสภาพคล่องทางการเงินและไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ถูกร้องติดต่อนายศุภวัฒน์เพื่อกู้ยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ย ส่วนการที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินโดยไม่มีดอกเบี้ยนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในช่วงปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๐ ขณะผู้ถูกร้องเป็นกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้องเคยกู้ยืมเงินระยะยาวโดยไม่มีดอกเบี้ยจากบริษัทจำนวน ๒ ครั้ง รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๘๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาผู้ถูกร้องชำระเงินกู้ยืมคืนให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เต็มจำนวน เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ ส่วนกรณีการไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างกัน เนื่องจากฝ่ายบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แจ้งให้ผู้สอบบันทึกรายการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นการกู้ยืมเงินระยะยาวโดยไม่มีดอกเบี้ย เพราะได้รับทราบจากผู้ถือหุ้นว่าการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นเรื่องภายในของบริษัท และผู้ถือหุ้นไม่ติดใจเรื่องดอกเบี้ย ซึ่งอยู่ในวิสัยที่สามารถทำได้ตามปกติ ข้อเท็จจริงดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

กรณีนายศุภวัฒน์มิได้เป็นผู้ครอบครองหรือดูแลบริหารกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แทนผู้ถูกร้อง เมื่อประมาณปี ๒๕๓๘ นายศุภวัฒน์เข้ามาเป็นคู่ค้าทางธุรกิจกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในการรับจ้างตักหินและจัดหาจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องจักรกลในอุตสาหกรรมโรงโม่หินมาเสนอขายให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จนเป็นที่รู้จักมักคุ้นกับผู้ถูกร้องจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า ๒๘ ปี เมื่อพิจารณาจากเอกสารวุฒิการศึกษาของนายศุภวัฒน์แสดงให้เห็นว่านายศุภวัฒน์เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเครื่องจักรกลและการบริหารงานเป็นอย่างดี ก่อนที่นายศุภวัฒน์จะรู้จักกับผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์และครอบครัวประกอบธุรกิจค้าข้าวและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองไม่น้อยกว่า ๖๐๐ ล้านบาท และมีเงินหมุนเวียนในบัญชีส่วนตัวของนายศุภวัฒน์ ระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๑ อีกไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท มีเงินลงทุนในกองทุนเปิดระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปัจจุบัน ซึ่งมีมูลค่าการเคลื่อนไหวในกองทุนเปิดดังกล่าวอีกประมาณ ๔๐๐ ล้านบาท อันเป็นแหล่งที่มาของเงินที่นายศุภวัฒน์ใช้ซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และปล่อยกู้เงินให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

กรณีข้อสงสัยในธุรกรรมการซื้อขายสิทธิเงินลงหุ้นระหว่างนายศุภวัฒน์ กับผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นั้น เมื่อประมาณกลางปี ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องแจ้งนายศุภวัฒน์ว่าต้องการจะขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ของผู้ถูกร้องทั้งหมด เนื่องจากผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สำหรับการเลือกตั้งที่จะมาถึงในปี ๒๕๖๒ และนายศุภวัฒน์คุ้นเคยกับธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นโอกาสที่จะได้เข้าไปเป็นหุ้นส่วนของกิจการดังกล่าว ประกอบกับเป็นโอกาสทางธุรกิจที่มีคุณสมบัติของผู้รับจ้างในการเข้าร่วมประกวดราคาภาครัฐ ทั้งนี้ การตกลงซื้อขายในราคาดังกล่าว เนื่องจากกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัดจะไม่มีการระบุเป็นจำนวนหุ้นแต่จะถูกระบุเป็นจำนวนเงินของผู้เป็นหุ้นส่วน ดังนั้น วิธีคิดมูลค่าของห้างหุ้นส่วนจำกัดแบบ “มูลค่าตามบัญชี” จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการคิดคำนวณราคาซื้อขาย ประกอบกับไม่ได้เป็นกิจการที่มีความซับซ้อนและมีความเหมาะสมทางด้านต้นทุนในการทำธุรกรรม ซึ่งหากพิจารณาจากแบบนำส่งงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ปี ๒๕๕๙ จะเห็นได้ว่าในขณะนั้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีมูลค่าสินทรัพย์จำนวน ๑๕๖,๖๔๗,๑๒๖.๔๓ บาท แต่มีสินทรัพย์ที่ไม่มีความเสี่ยงเพียง ๒ รายการเท่านั้น คือ เงินสดจำนวน ๖๑,๗๘๔,๑๙๗.๖๑ บาท และที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ มูลค่า ๒๕,๘๖๒,๙๒๘.๘๒ บาท รวมเป็นมูลค่าตามบัญชีเพียง ๘๗,๖๔๗,๑๒๖.๔๓ บาท เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าสิทธิเงินลงหุ้นของผู้ถูกร้องถึง ๓๑,๘๕๑,๘๗๓.๕๗ บาท จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ผู้ถูกร้องตัดสินใจขายสิทธิเงินลงหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์

กรณีการขายสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่นายศุภวัฒน์ ทั้งที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีรายได้จากการประกอบกิจการสูงถึง ๒๓๖,๑๗๔,๖๙๖.๑๗ บาท นั้น โดยเป็นที่รับรู้ของวิญญูชนที่ประกอบธุรกิจโดยทั่วไปว่า รายได้ดังกล่าวยังมิได้มีการหักต้นทุนและค่าใช้จ่าย เพราะเมื่อพิจารณาจากกำไรสุทธิจำนวน ๑๑,๕๙๐,๒๑๙.๔๓ บาท จะเห็นได้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับกำไรสุทธิจากผลประกอบการในปี ๒๕๕๙ คิดเป็นเพียงร้อยละ ๕ ของรายได้ทั้งหมดเท่านั้น ที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า ในปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีรายได้สูงถึง ๘๐๐ ล้านบาทเศษ เมื่อพิจารณาจากแบบนำส่งงบการเงินห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๔ จะเห็นได้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับกำไรสุทธิจากผลประกอบการในปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๔ คิดเป็นเพียงร้อยละ ๒.๗ ถึง ๓.๓ ของรายได้ทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งถือเป็นผลประกอบการตามปกติของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง เมื่อได้ข้อตกลงในราคาที่เหมาะสมดังกล่าวข้างต้น นายศุภวัฒน์ได้ใช้เงินลงทุนจากบัญชีส่วนตัวมาชำระเงิน

ค่าสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าวด้วยวิธีการโอนเงินผ่านธนาคารไปยังบัญชีส่วนตัวของผู้ถูกร้องจำนวน ๓ งวด โดยงวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท

กรณีข้อสงสัยว่าเมื่อนายศุภวัฒน์มีฐานะทางการเงินที่สามารถซื้อสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และปล่อยเงินกู้ให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้ แต่เหตุใดจึงมีชื่อเป็นลูกจ้างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด นายศุภวัฒน์ให้ข้อมูลแก่ทนายผู้ถูกร้องว่า เมื่อประมาณปี ๒๕๕๐ ก่อนที่นายศุภวัฒน์จะเข้ามามีชื่อเป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีโรคประจำตัวเป็นโรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง และเบาหวาน ซึ่งเป็นหนึ่งในโรคที่มีภาวะแทรกซ้อนที่ผู้รับประกันไม่รับทำประกันตามประวัติการรักษาตัวของนายศุภวัฒน์ จึงขอเข้าเป็นพนักงานของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด เพื่อจะใช้สิทธิประกันสังคมในกรณีที่ต้องรักษาตัวจากโรคดังกล่าว ต่อมาปลายปี ๒๕๕๙ บริษัทดังกล่าวมีความจำเป็นต้องขอให้นายศุภวัฒน์ออกจากการเป็นพนักงาน ซึ่งเป็นเวลาเดียวกันที่นายศุภวัฒน์รู้จักมักคุ้นกับผู้ถูกร้องแล้ว จึงขอสมัครมาเป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพื่อใช้สิทธิประกันสังคมต่อไปอย่างต่อเนื่อง ผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยจึงตกลงให้ความช่วยเหลือ

กรณีข้อสงสัยว่านายศุภวัฒน์บริหารกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ด้วยตนเองหรือไม่นั้น นายศุภวัฒน์ได้ให้ข้อมูลแก่ทนายผู้ถูกร้องว่า นายศุภวัฒน์เป็นผู้บริหารกิจการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ด้วยตนเอง ผู้ถูกร้องไม่เคยมาข้องเกี่ยวกับการประกอบกิจการของนายศุภวัฒน์และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยแสดงหลักฐานเป็นสำเนาใบวางบิลที่ใช้ในการประกอบกิจการ ตามสำเนาใบวางบิลของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น หลังจากที่นายศุภวัฒน์ซื้อสิทธิเงินลงหุ้นจากผู้ถูกร้อง เนื่องจากนายศุภวัฒน์ต้องการให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีสภาพคล่องทางการเงินที่ดียิ่งขึ้น เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ จึงได้เพิ่มทุนจดทะเบียนหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยลงทุนด้วยเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

กรณีข้อสงสัยในธุรกรรมการบริจาคเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้แก่พรรคภูมิใจไทยนั้น นิติบุคคลทั้งสองดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างและธุรกิจโรงโม่หิน ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๔ ที่พรรคภูมิใจไทยจะไม่สามารถรับเงินบริจาคได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริจาคเงินดังกล่าว

กรณีข้อสงสัยว่าหลังจากที่นายศุภวัฒน์ซื้อสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากผู้ถูกร้อง เหตุใดไม่ดำเนินการจดทะเบียนย้ายสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของห้างหุ้นส่วนจำกัดในทันที ยังคงใช้ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ในบริเวณใกล้กันกับภูมิลำเนาของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ให้ข้อมูลแก่ทนายผู้ถูกร้องว่า เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีความจำเป็นต้องใช้สถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่เดิม เพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินกิจการและติดต่อประสานงานกับคู่ค้าและผู้ประกอบการ ตลอดจนธนาคารที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการในระยะแรก และหลังจากที่ได้จดแจ้งข้อมูลให้แก่คู่ค้า ผู้ประกอบการ และธนาคารทุกรายได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดโดยทั่วไปแล้ว จึงขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักงานใหญ่ เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ ตามคำร้องขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ นอกจากนี้ บ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้ถูกร้องนั้น ตั้งอยู่บนโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๒ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอาคารที่พักและที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงดังกล่าว เป็นเพียงผู้อยู่อาศัยเท่านั้น ส่วนบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่แห่งใหม่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตั้งอยู่บนโฉนดที่ดินเลขที่ ๓๗๔๓ และ ๓๔๗๖ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอาคารที่พักและที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เช่นเดียวกัน ซึ่งต้องได้รับความยินยอมในการใช้สถานที่จากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยมิได้มีความเกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้อง

คดีมีปัญหาว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ความเห็น

คดีรับฟังข้อเท็จจริงเบื้องต้นได้ว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๓๙ สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ ๓๐/๑ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ ผู้ถูกร้อง เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดและนายสมพงษ์ เส็งน้อยกุล เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๘ มีการแก้ไข

เพิ่มเติมผู้เป็นหุ้นส่วนโดยนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ ผู้ถูกร้อง เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ แก้ไขเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักงานใหญ่เป็นเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องทำสัญญาโอนหุ้นของผู้ถูกร้องในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ให้นายศุภวัฒน์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ แก้ไขเพิ่มเติมผู้เป็นหุ้นส่วน แก้ไขเพิ่มเติมหุ้นส่วนผู้จัดการ โดยมีนายศุภวัฒน์เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการร่วมกับนายเอกราช ชิดชอบ

ตามทางไต่สวนปรากฏหลักฐานว่า นายศุภวัฒน์ได้ชำระเงินค่าสิทธิเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยวิธีการโอนเงินจากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง นนทบุรี บัญชีเลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ของนายศุภวัฒน์ไปยังธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ของผู้ถูกร้อง จำนวน ๓ งวด งวดที่ ๑ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๓ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท

งวดที่ ๑ โอนเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ปรากฏหลักฐานเส้นทางการเงินว่า เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์ย้ายเงินกองทุนจากบัญชี TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๒๑,๐๘๐,๕๗๙.๙๗ บาท มายังกองทุน TMB-T-ES-IPlus และเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์ซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus ด้วยเงินสดจำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์ขายคืนกองทุน TMB-T-ES-IPlus ได้เงินจำนวน ๓๘,๔๐๒,๗๐๐ บาท เข้าบัญชีเงินฝากของนายศุภวัฒน์ ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง บัญชีเลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ แล้วโอนเงินที่ได้จากการขายคืนกองทุนดังกล่าวส่วนหนึ่งจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีเงินฝากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ของผู้ถูกร้อง

งวดที่ ๒ โอนเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ปรากฏหลักฐานเส้นทางการเงินว่า ที่มาของเงินงวดนี้เริ่มต้นจากเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๓๖ นาฬิกา มีการโอนเงินออกจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ของผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ถูกร้องอ้างว่าเป็นการชำระเงินกู้ยืมกรณีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้ผู้ถูกร้องกู้เงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ และในวันเดียวกันเวลา ๑๕.๔๒ นาฬิกา มีการโอนเงินออกจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ของนายศุภวัฒน์ ซึ่งผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์อ้างว่าเป็นการคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องจักร กระบวนการผลิตของโรงโม่หิน ให้แก่นายศุภวัฒน์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันรุ่งขึ้นวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๑๗ นาฬิกา มีการโอนเงินออกจากบัญชีของนายศุภวัฒน์ดังกล่าวจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยนายศุภวัฒน์แบ่งไปซื้อกองทุน TMB-T-ES-DPlus ในวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus ในวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๓๘ นาฬิกา นายศุภวัฒน์ขายคืนกองทุน TMB-T-ES-DPlus ได้เงิน ๑๕,๐๐๘,๙๓๔.๙๕ บาท และในวันเดียวกันเวลา ๑๐.๔๑ นาฬิกา นายศุภวัฒน์ขายคืนกองทุน TMB-T-ES-IPlus ได้เงิน ๒๐,๐๑๔,๓๘๘.๓๖ บาท เงินเข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง เลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ของนายศุภวัฒน์ และในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์โอนเงินจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ เลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ของผู้ถูกร้อง

งวดที่ ๓ โอนเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ปรากฏหลักฐานที่มาของเงินงวดนี้ว่า เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๔.๐๕ นาฬิกา ผู้ถูกร้องได้โอนเงินจากบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และผู้ถูกร้องโอนเงินจากบัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท รวมเป็นเงิน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เพื่อซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus ชื่อนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ต่อมาวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๕๗ นาฬิกา นายศุภวัฒน์ขายคืนกองทุนดังกล่าวได้เงิน ๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท โอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง เลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ของนายศุภวัฒน์ แล้วนายศุภวัฒน์โอนเงิน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท จากบัญชีดังกล่าว เข้าบัญชีเงินฝากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ เลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ของผู้ถูกร้อง โดยนายศุภวัฒน์อ้างว่าเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นการชำระคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ที่นายศุภวัฒน์จ่ายแทนไปโดยโอนมาจากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ ส่วนเงินจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เป็นเงินที่นายศุภวัฒน์รับชำระหนี้การกู้ยืมเงินคืนจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยโอนมาจากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ บัญชีเลขที่ ๘๘๔-๒-๐๑๐๕๕-๘ (เดิมบัญชีเลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘)

เมื่อพิจารณาการโอนเงินชำระค่าสิทธิโอนหุ้นของนายศุภวัฒน์ทั้งสามงวด มีปัญหาว่า การโอนเงินงวดที่ ๑ เงินที่ย้ายมาจากบัญชีกองทุน TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๒๑,๐๘๐,๕๗๙.๙๗ บาท และเงินที่นำมาซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินของนายศุภวัฒน์หรือไม่ ส่วนการโอนเงินงวดที่ ๒ ที่ผู้ถูกร้องโอนเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นเงินที่ผู้ถูกร้องชำระหนี้เงินกู้ยืมให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จริงหรือไม่ และการโอนเงินออกจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายศุภวัฒน์ เป็นการคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องจักรกระบวนการผลิตของโรงโม่หินให้แก่นายศุภวัฒน์หรือไม่ สำหรับการโอนเงินงวดที่ ๓ เงินจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่นำไปซื้อกองทุนบัญชีชื่อนายศุภวัฒน์เป็นการชำระคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ที่นายศุภวัฒน์จ่ายแทนไปหรือไม่ และเงินจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ที่โอนมาจากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นเงินที่นายศุภวัฒน์รับชำระหนี้เงินกู้ยืมจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด หรือไม่ เห็นว่า ต้นทางของเงินที่นายศุภวัฒน์โอนชำระค่าสิทธิโอนหุ้นแต่ละงวด บางงวดเริ่มมาจากการใช้เงินสดที่อ้างว่าเป็นของนายศุภวัฒน์ บางงวดเริ่มมาจากบัญชีของผู้ถูกร้อง บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ทั้งสิ้น บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงินทั้งสามงวดมีเพียงผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์เท่านั้น ในช่วงเวลาที่มีการโอนเงินไปมากัน ผู้ถูกร้องยังเป็นผู้ที่มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ทั้งเมื่อพิจารณาวันโอนเงินทั้งสามงวด ในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ และวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ ตามลำดับ เป็นวันก่อนวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องทำสัญญาโอนหุ้นให้แก่นายศุภวัฒน์ซึ่งเป็นเรื่องผิดปกติในการประกอบธุรกิจที่มีการโอนเงินจำนวนมากชำระหนี้ก่อนทำสัญญาเป็นเวลานานหลายเดือน ประกอบกับฐานะของนายศุภวัฒน์ที่เป็นเพียงลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จึงมีปัญหาต้องพิจารณาว่า เงินที่นายศุภวัฒน์นำมาซื้อสิทธิการลงหุ้นทั้งสามงวดเป็นของนายศุภวัฒน์หรือไม่ หรือเป็นของผู้ใด ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบ

ผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์อ้างว่า เงินจำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินของนายศุภวัฒน์ที่ได้จากดำเนินธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และลงทุนหุ้นหรือกองทุนและซื้อขายทองคำตั้งแต่ก่อนเข้าซื้อหุ้นในกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และยังคงประกอบธุรกิจดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน ซึ่งธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของนายศุภวัฒน์และครอบครัวมีลักษณะเป็นการนำเงินของครอบครัวรวมกันแล้วนำไปซื้อ

อสังหาริมทรัพย์เพื่อเก็งกำไร โดยจะทำการซื้อมาขายไปในระยะสั้น และนำกำไรที่ได้รับไปลงทุนต่อไป ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ จนถึงปัจจุบัน และในระหว่างปี ๒๕๓๘ ถึงปี ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์มีอาชีพรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยมีมูลค่าการซื้อขายและบริการซ่อมบำรุงไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ล้านบาท โดยได้รับกำไรสุทธิจากการรับจ้างประมาณร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าดังกล่าว หรือประมาณ ๕๐ ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีรายได้จากค่านายหน้าจากการชี้ช่องในการขายเครื่องจักร อะไหล่ และบริการซ่อมบำรุงให้กับทางห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นเงินสดโดยไม่หักภาษีจากผู้ขาย และในช่วงปี ๒๕๓๘ ถึงปี ๒๕๖๐ ยังมีรายได้จากการประกอบธุรกิจตักหินให้โรงโม่หินศิลาชัยของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยได้รับชำระเป็นเงินสดทุกครั้ง ได้รับกำไรสุทธิจากการรับจ้างประมาณ ๗ ล้านบาทต่อปี รวม ๒๒ ปี มีกำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจประมาณ ๑๕๔ ล้านบาท

ผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์ยังอ้างอีกว่า บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ รวม ๘ ฉบับ คือ ๑ สัญญากู้ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๙ ให้กู้จำนวนเงิน ๔๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่งมอบเป็นเงินสด ๒ สัญญากู้ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๙ ให้กู้จำนวนเงิน ๔๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่งมอบเป็นเงินสด ๓ สัญญากู้ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ ให้กู้จำนวนเงิน ๔๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่งมอบเป็นเงินสด ๔ สัญญากู้ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๑ ให้กู้จำนวนเงิน ๓๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่งมอบเป็นเงินสด ๕ สัญญากู้ลงวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ ให้กู้จำนวนเงิน ๓๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท ส่งมอบเป็นเงินสด ๖ สัญญากู้ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๑ ให้กู้จำนวนเงิน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่งมอบเป็นเงินสด ๗ สัญญากู้ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ให้กู้จำนวนเงิน ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่งมอบเป็นเงินสด และ ๘ สัญญากู้ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ให้กู้จำนวนเงิน ๙๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่งมอบเป็นเงินสด รวมยอดหนี้เงินกู้ระหว่างนายศุภวัฒน์กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนรายละเอียดการให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงิน นายศุภวัฒน์อ้างว่ามีการส่งมอบเงินกู้ยืมโดยนำเงินสดจากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินศิลาชัย (๑๙๙๑) จำกัด มาให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ยืมครั้งละห้าแสนถึงหนึ่งล้านบาท กรณีเงินกู้ใกล้จะเต็มวงเงินหรือต้องการกู้เงินเพิ่มอีกก็จะมีการทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติม โดยมีการบันทึกการกู้ยืมเงินดังกล่าวไว้ในงบการเงินของบริษัทด้วย และการชำระเงินกู้ยืมคืนด้วยเงินสดเช่นกัน มีเพียงบางครั้งจะโอนผ่านธนาคาร และการซื้อกองทุนเปิดธนชาต Income Plus

จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์ ได้รับเงินมาจากการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท และเงินสดจากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และการรับจ้างตักหินโรงโม่หินบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อีกจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาซื้อกองทุนดังกล่าว

มีปัญหาต้องพิจารณาว่า นายศุภวัฒน์อยู่ในฐานะที่จะซื้อสิทธิการลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงิน ได้หรือไม่

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนปรากฏว่า ในปี ๒๕๕๖ นายศุภวัฒน์มีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๑๘,๐๐๐ บาท จ่ายเงินได้โดยบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด ปี ๒๕๕๗ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๑๘,๐๐๐ บาท จ่ายเงินได้โดยบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด ปี ๒๕๕๘ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๐๘,๐๐๐ บาท จ่ายเงินได้โดยบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด ปี ๒๕๖๐ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๙๙,๓๐๐ บาท จ่ายเงินได้โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปี ๒๕๖๑ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๐๘,๐๐๐ บาท จ่ายเงินได้โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปี ๒๕๖๒ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๐๘,๐๐๐ บาท จ่ายเงินได้โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปี ๒๕๖๓ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๑๐๘,๐๐๐ บาท จ่ายเงินได้โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปี ๒๕๖๔ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๔๗๗,๐๐๐ บาท จ่ายเงินได้โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และปี ๒๕๖๕ มีเงินได้ตามมาตรา ๔๐ (๑) จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ บาท จ่ายเงินได้โดยบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เห็นว่า นายศุภวัฒน์มีเงินได้ที่ยื่นเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นค่าจ้างเพียงอย่างเดียวเป็นเงินจำนวนน้อยมาก ไม่ปรากฏหลักฐานแหล่งที่มาของรายได้อื่นของนายศุภวัฒน์ การอ้างว่ามีรายได้จากการดำเนินธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และลงทุนหุ้นหรือกองทุนและซื้อขายทองคำตั้งแต่ก่อนเข้าซื้อหุ้นในกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และยังคงประกอบธุรกิจดังกล่าวจนถึงปัจจุบันก็ดี การอ้างว่าในระหว่างปี ๒๕๓๘ จนถึงปี ๒๕๖๐ นายศุภวัฒน์มีรายได้จากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรกับมีรายได้จากค่านายหน้าจากการชี้ช่องในการขายเครื่องจักร อะไหล่ และบริการซ่อมบำรุงให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวนมากก็ดี การอ้างว่าในช่วงปี ๒๕๓๘ ถึงปี ๒๕๖๐ ยังมีรายได้จากการประกอบธุรกิจตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ก็ดี เป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ ไม่ปรากฏหลักฐาน

การรับ - การจ่ายใดสนับสนุน ทั้งนายศุภวัฒน์เองก็รับว่าการทำธุรกิจดังกล่าวกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการจ่ายค่าตอบแทนเป็นเงินสด ไม่มีการหักภาษี ณ ที่จ่าย ไม่มีหลักฐานการเสียภาษีเงินได้ ทั้งที่จำนวนเงินที่กล่าวอ้างในการทำธุรกิจมีจำนวนหลักสิบล้านบ้าง ร้อยล้านบาทบ้าง ซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก เป็นการผิดปกติวิสัยของการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับนายศุภวัฒน์เป็นอย่างยิ่ง รับฟังไม่ได้ว่านายศุภวัฒน์มีรายได้จำนวนมากจากการทำธุรกิจตามที่กล่าวอ้างข้างต้น ส่วนกรณีให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงิน นอกจากมีเหตุผลให้เชื่อว่านายศุภวัฒน์ไม่มีเงินพอที่จะให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้เงินดังวินิจฉัยข้างต้นแล้ว ยังมีข้อพิรุธอื่นอีก เช่น นายศุภวัฒน์อ้างว่ายืมกันครั้งละห้าแสนถึงหนึ่งล้านบาท โดยนายศุภวัฒน์สำรองจ่ายไปก่อน แต่ไม่ปรากฏหลักฐานรายละเอียดว่านายศุภวัฒน์จ่ายเงินสำรองในการใช้จ่ายอะไร จำนวนเท่าใด สามารถคำนวณหนี้คงค้างกันอย่างไร เมื่อเงินกู้ใกล้จะเต็มวงเงินหรือต้องการกู้เงินเพิ่มอีกก็อ้างว่ามีการทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติม โดยมีการบันทึกการกู้ยืมเงินดังกล่าวไว้ในงบการเงินของบริษัทด้วย แต่ตามเอกสารหมายเหตุประกอบงบการเงินตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ จนถึงปี ๒๕๖๔ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ระบุว่า เป็นการกู้ยืมเงินเพื่อเสริมสภาพคล่อง ไม่มีการทำสัญญาหรือคิดดอกเบี้ยระหว่างกัน แต่ต่อมาปรากฏว่ามีสัญญากู้ยืมเงินระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เกิดขึ้นจำนวน ๘ ฉบับ จึงไม่สอดคล้องกับข้ออ้างของนายศุภวัฒน์ข้างต้นและงบการเงินที่ระบุในหมายเหตุประกอบงบการเงินของทุก ๆ ปีว่า เงินให้กู้ยืมส่วนนี้ “ไม่มีการทำสัญญา” นอกจากนี้ในสัญญากู้ไม่ปรากฏหลักฐานการติดอากรแสตมป์ ซึ่งตามปกติวิสัยของวิญญูชนการให้กู้ยืมเงินจำนวนมากต้องติดอากรแสตมป์ตามกฎหมาย เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการฟ้องร้องหากจะมีขึ้นในอนาคต ทั้งไม่ปรากฏหลักฐานการชำระเงินกู้ยืมคืนบางส่วนของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้แก่นายศุภวัฒน์ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีข้อพิรุธปรากฏในงบการเงินของบริษัทระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ อีกว่าส่วนมากบริษัทมีกำไร ทั้งในปี ๒๕๖๐ บริษัทยังซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท บ่งชี้ให้เห็นว่าฐานะของบริษัทไม่น่าจำเป็นจะต้องกู้ยืมเงินมาใช้ในการดำเนินกิจการ ทั้งการกู้ยืมเงินจำนวนมากเหตุใดจึงไม่คิดดอกเบี้ยกัน และส่งมอบเงินยืมเป็นเงินสด ซึ่งผิดปกติวิสัยของการทำธุรกิจ จึงมีเหตุผลให้เชื่อว่าไม่มีการกู้ยืมกันจริง เป็นแต่เพียงการทำเอกสารย้อนหลังขึ้นมาเป็นหลักฐานให้สอดคล้องกับข้ออ้างที่ว่านายศุภวัฒน์มีรายได้จากการประกอบธุรกิจต่าง ๆ อยู่ในฐานะให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินได้จริง เพื่อนำไปสนับสนุนว่านายศุภวัฒน์มีเงินซื้อสิทธิการลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้เท่านั้น

เมื่อวินิจฉัยว่า นายศุภวัฒน์ไม่อยู่ในฐานะที่จะซื้อสิทธิการลงหุ้นและให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินได้ มีประเด็นต้องวินิจฉัยต่อไปว่า เงินที่โอนจากบัญชีเงินฝากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง เลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ของนายศุภวัฒน์ เข้าบัญชีเงินฝากธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ เลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ของผู้ถูกร้อง ๓ งวด รวมจำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นของผู้ใด เห็นว่า ปรากฏหลักฐานในการทำธุรกรรมโอนเงินชำระค่าสิทธิลงหุ้น ต้นทางของเงินที่นายศุภวัฒน์โอนชำระค่าสิทธิลงหุ้นงวดแรกเป็นเงินที่นายศุภวัฒน์ย้ายเงินกองทุนจากบัญชี TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๒๑,๐๘๐,๕๗๙.๙๗ บาท มายังกองทุน TMB-T-ES-IPlus และเป็นเงินที่นายศุภวัฒน์ซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus ด้วยเงินสด จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ ต้นทางเริ่มที่ผู้ถูกร้องโอนเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีเงินฝากของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และในวันเดียวกันมีการโอนเงินออกจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีเงินฝากของนายศุภวัฒน์ โดยนายศุภวัฒน์แบ่งไปซื้อกองทุน TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๓ ต้นทางเริ่มที่ผู้ถูกร้องโอนเงินจากบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และผู้ถูกร้องโอนเงินจากบัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท รวมเป็นเงิน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เพื่อซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus ชื่อนายศุภวัฒน์ จะเห็นได้ว่าต้นทางของเงินแต่ละงวดย้ายมาจากกองทุนชื่อนายศุภวัฒน์บ้าง เป็นเงินสดบ้าง และเป็นเงินที่โอนจากบัญชีของผู้ถูกร้องหรือบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่นบ้าง เส้นทางเดินของเงินค่อนข้างสลับซับซ้อนเพื่อให้ยากแก่การตรวจย้อนหาแหล่งที่มาของเงิน แต่มีรูปแบบการโอนเงินทั้งสามงวดขั้นตอนหนึ่งเหมือนกันคือ มีการนำเงินสดหรือเงินที่โอนจากบัญชีของผู้ถูกร้องหรือบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ไปซื้อกองทุน TMB-T-ES-DPlus และกองทุน TMB-T-ES-IPlus แล้วขายกองทุนดังกล่าวโอนเงินเข้าบัญชีของผู้ถูกร้อง ประกอบกับช่วงเวลาตั้งแต่มีการเริ่มทำธุรกรรมย้ายเงินจากบัญชีกองทุน TMB-T-ES-DPlus มาซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จนถึงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นวันโอนเงินงวดสุดท้ายให้ผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องยังเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น กล่าวคือ ในระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และช่วงปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้องจึงมีอำนาจ

โอนเงินออกจากห้างหุ้นส่วนและบริษัทดังกล่าวได้โดยสะดวก รูปคดีเชื่อว่าผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์วางแผนนำเงินของผู้ถูกร้องทำธุรกรรมต่าง ๆ ในนามนายศุภวัฒน์โดยขั้นตอนสุดท้ายมีการนำเงินนั้นซื้อกองทุน TMB-T-ES-DPlus และกองทุน TMB-T-ES-IPlus ชื่อนายศุภวัฒน์ แล้วขายกองทุนดังกล่าวโอนชำระค่าสิทธิลงหุ้นให้ผู้ถูกร้อง เช่นนี้ เงินจำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ยังเป็นของผู้ถูกร้อง รับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยมีนายศุภวัฒน์เป็นตัวแทนในการครอบครองหรือดูแลหุ้นของผู้ถูกร้องไม่ว่าโดยทางใด อันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕)

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกฟ้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว จะมีผลตั้งแต่เมื่อใด

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม บัญญัติให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) โดยอนุโลม ซึ่งความในมาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติไว้ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) และให้มีผลตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง คือวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖

นายจิรนิติ หะวานนท์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๖**

วันที่ ๑๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ร้อง
	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อ ... (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ ... ” ส่วนมาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” วรรคสาม บัญญัติว่า “รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย” ข้อกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการต้องห้ามของรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือ

บริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติซึ่งยังคงหลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีให้เป็นไปโดยสุจริตและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ รวมทั้งการมุ่งมั่นทำงานในตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานบ้านเมือง อันเป็นมาตรการหนึ่งของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีเป็นไปโดยสุจริตมิได้มีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว การจำกัดสิทธิการถือหุ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ มิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด สิทธิในการถือหุ้นของรัฐมนตรียังคงมีอยู่เพียงแต่ถูกจำกัดให้ถือหุ้นตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด คือ พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมาตรา ๔ ได้กำหนดให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือรัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ในกรณีที่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในส่วนที่เกินกว่าร้อยละห้าและรัฐมนตรีประสงค์จะได้รับประโยชน์จากหุ้นที่เกินดังกล่าว มาตรา ๕ กำหนดให้รัฐมนตรีต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบอีกครั้งภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้โอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้นิติบุคคลนั้น

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งดังกล่าวผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๘ และเป็นกรรมการในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปีเดียวกัน ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะเตรียมลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงตกลงที่จะโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัดบุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้กับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้โอนเงินชำระ

ค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (ผู้ถูกร้อง) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ รวม ๓ งวด ดังนี้

งวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และ

งวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

รวมทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงห้างหุ้นส่วนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการ และโอนหุ้นให้กับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นจำนวนเงิน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐.๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละเก้าสิบเก้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วน และให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้าเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและหุ้นส่วนผู้จัดการ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องได้ออกจากการเป็นกรรมการในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ของผู้ถูกร้องให้กับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ดังกล่าว เป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง เนื่องจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่ได้เป็นผู้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง สัญญาการโอนหุ้นฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ จึงเป็นโมฆะ หุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ยังคงเป็นของผู้ถูกร้อง โดยมีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นตัวแทนหรือนอมินีในการครอบครองดูแลหุ้น ผู้ถูกใช้หรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกร้องให้ดำเนินการแทนเท่านั้น อันทำให้ผู้ถูกร้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวได้

พิจารณาจากพยานหลักฐานบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เอกสารของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน อีสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด ประกอบกับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และเอกสารประกอบ ปรากฏข้อเท็จจริงดังนี้

<u>เงินงวดที่ ๑ ที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนให้แก่ผู้ถูกร้องเพื่อชำระค่าหุ้นเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท นั้น</u>

เมื่อตรวจสอบจากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus (เดิมชื่อ T-IncomePlus) ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

จำนวน ๓๘,๔๐๒,๗๐๐.๐๐ บาท โดยเงินส่วนหนึ่งมาจากการสับเปลี่ยนกองทุน TMB-T-ES-DPlus เข้ามาจำนวน ๒๑,๐๘๐,๕๗๙.๙๗ บาท และมาจากการซื้อกองทุนด้วยเงินสด เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

<u>เงินงวดที่ ๒ ที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนให้แก่ผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท นั้น</u>

เมื่อตรวจสอบจากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๑๔,๓๘๘.๓๖ บาท และจากการขายกองทุน TMB-T-ES-DPlus (เดิมชื่อ T-DPlus) ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๑๕,๐๐๘,๙๓๔.๙๕ บาท โดยกองทุนทั้งสองรายการดังกล่าวมีแหล่งที่มาของเงินส่วนหนึ่งมาจากการซื้อกองทุนโดยการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ แบ่งเป็นกองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และกองทุน TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท รวมจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารของธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วย สำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ พบว่าเงินที่นำมาซื้อกองทุนจำนวนดังกล่าว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้รับโอนมาจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๔๔ นาฬิกา โดยโอนออกจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในวันดังกล่าว เวลา ๑๕.๔๒ นาฬิกา และปรากฏว่าในวันเดียวกันบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้รับโอนมาจากบัญชีของผู้ถูกร้องจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เวลา ๑๕.๔๐ นาฬิกา โดยโอนออกจากบัญชีของผู้ถูกร้องในวันดังกล่าว เวลา ๑๕.๓๖ นาฬิกา

<u>ข้อพิรุธทางการเงินของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในการชำระหนี้ให้แก่ผู้ถูกร้องในงวดที่ ๒</u>

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรณีการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และ TMB-T-ES-DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวนรวม ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เมื่อพิจารณาจากเส้นทางการเงินระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และผู้ถูกร้อง พบว่าเงินจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นเงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้รับโอนเงินมาจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์

(๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และในวันและเวลาที่ใกล้เคียงกันก่อนที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จะโอนเงินให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริษัทได้รับโอนเงินมาจากบัญชีของผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แม้ว่าผู้ถูกร้องและนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินจำนวนดังกล่าวจากบัญชีผู้ถูกร้องไปยังบัญชีบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นการชำระเงินกู้ยืมที่ผู้ถูกร้องเคยกู้ยืมบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ โดยผู้ถูกร้องเบิกความว่ารับเงินกู้ยืมโดยโอนผ่านทางบัญชีธนาคารดังกล่าว แต่จากการตรวจสอบบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปี ๒๕๕๘ ตามสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ไม่ปรากฏว่ามีเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โอนออกจากบัญชีดังกล่าว และตลอดทั้งปี ๒๕๕๘ บัญชีดังกล่าวมีเงินในบัญชีไม่ถึง ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งย้อนแย้งและแตกต่างจากการส่งมอบเงินกู้ยืมตามสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และฉบับลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งในวันที่ทำสัญญาดังกล่าวปรากฏยอดเงินโอนออกจากบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อีกทั้งเมื่อพิจารณาตามเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ที่นายเอกราช ชิดชอบ ให้ข้อมูลแก่ทนายความของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ถูกร้องในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เท่านั้น นอกจากนี้ในสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ระบุวัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ว่าเพื่อใช้เพิ่มทุนจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แต่จากการตรวจสอบเอกสารของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า การจดทะเบียนเพิ่มทุนจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ของผู้ถูกร้อง เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดขึ้นก่อนการกู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าว และกรณีดังกล่าวผู้ถูกร้องได้เบิกความต่อศาลว่าเป็นการทำสัญญากู้ยืมเงินย้อนหลังย่อมทำให้ข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับสัญญากู้ยืมเงินเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ขาดความน่าเชื่อถือ แม้ว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีในภายหลังว่าการเบิกความดังกล่าวเป็นการสำคัญผิดในข้อเท็จจริง เนื่องจากการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นการนำไปเพิ่มทุนในวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โดยผู้ถูกร้องได้กู้ยืมเงินเพิ่มจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อีกจำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แต่กรณีการเพิ่มทุนจำนวน

๕๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาทดังกล่าว ผู้ถูกร้องเบิกความว่าเงินอีกจำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เป็นเงินส่วนตัวจากการทำงาน ประกอบกับจากการตรวจสอบเอกสารของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ปรากฏใบสำคัญรับชำระเงินค่าหุ้น/เงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระบุว่า ห้างหุ้นส่วนได้รับชำระเงินลงหุ้นจากผู้ถูกร้องโดยฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘ ซึ่งข้อความตามเอกสารดังกล่าวขัดแย้งกับยอดเงินตามสำเนารายการเคลื่อนไหวของบัญชีดังกล่าวในวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘ ซึ่งปรากฏยอดเงินโอนเข้าบัญชีเพียง ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท จึงมีข้อพิรุธว่าเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องได้เพิ่มทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จริงหรือไม่ นอกจากนี้ แม้ว่าตามรายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้อง เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ จะปรากฏว่ามีรายการเงินโอนเข้าบัญชีดังกล่าวในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แต่ไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่น่าเชื่อได้ว่าเงินดังกล่าวมาจากการกู้ยืมเงินจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด คำชี้แจงดังกล่าวจึงไม่อาจรับฟังได้

กรณีการโอนเงินจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในวันและเวลาที่ใกล้เคียงกับที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด รับโอนเงินมาจากผู้ถูกร้องจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ดังกล่าวข้างต้น แม้ว่าผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยสาเหตุที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้ามาสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้แก่ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นางสาววรางสิริ ระกิติ และนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นสอดคล้องกันว่า ในช่วงปี ๒๕๕๘ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขาดสภาพคล่องทางการเงินเนื่องจากการทุจริตของพนักงานและผู้บริหารในช่วงเวลาก่อนหน้านี้ ผู้ถูกร้องจึงขอความช่วยเหลือจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้ช่วยเป็นดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ โดยให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้สำรองค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดไปก่อน ตลอดจนกู้ยืมเงินสดหมุนเวียนโดยนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะทยอยส่งมอบเงินสดหมุนเวียนให้กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑)

จำกัด เป็นระยะ แต่ต่อมาบริษัทไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้ จึงเป็นที่มาของการทำสัญญากู้ยืมเงินจำนวนแปดครั้งโดยเป็นการรวมยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน โดยในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓ สัญญา ในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓ สัญญา ในปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑ สัญญา และในปี ๒๕๖๔ จำนวน ๑ สัญญา รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท การชี้แจงข้อเท็จจริงของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรองค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้มาตรวจพยานหลักฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ที่กล่าวอ้างว่า ภายหลังการลงนามในสัญญากู้ยืมเงินนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มิได้นำเงินทั้งหมดเข้าบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่จะเป็นการทยอยเบิกเป็นกรณี ๆ ไป โดยจะนำเงินสดมาให้บริษัทกู้ยืมครั้งละประมาณ ๕ แสนบาทถึง ๑ ล้านบาท และเมื่อเงินกู้ใกล้จะเต็มวงเงินตามสัญญาแล้วจะมีการทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติมจนเป็นที่มาของสัญญากู้ยืมเงินหลายฉบับ และมีการลงบันทึกการกู้ยืมเงินไว้ในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และการชำระเงินกู้ยืมส่วนมากเป็นการชำระคืนด้วยเงินสด มีเพียงบางครั้งที่โอนผ่านทางธนาคาร คำชี้แจงดังกล่าวเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ จึงไม่อาจรับฟังได้

<u>เงินงวดที่ ๓ ที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โอนให้แก่ผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท นั้น</u>

เมื่อตรวจสอบจากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๖,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โดยเงินส่วนหนึ่งมาจากการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท

<u>ข้อพิรุธทางการเงินของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในการชำระหนี้ให้แก่ผู้ถูกร้องในงวดที่ ๓</u>

ข้อเท็จจริงจากจากหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ พร้อมทั้งเอกสารประกอบ ที่ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเงินที่นำมาซื้อกองทุนรายการดังกล่าวมาจากเงินสดซึ่งได้จากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักรอะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ยกเว้นในส่วนของการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เงินส่วนหนึ่งจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มาจากเงินโอนของบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๘๘๔-๒-๐๑๐๕๕-๘ (เดิมเลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘)

จากการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขัดแย้งกับเอกสารสำเนางบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปี ๒๕๖๐ จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ประกอบกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องและเอกสารประกอบ และหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของนายเอกราช ชิดชอบ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และเอกสารประกอบ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการชำระหนี้เงินกู้ยืมให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เพียง ๑๗,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แม้ว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความต่อศาลในชั้นการไต่สวนพยานบุคคลว่าข้อเท็จจริงตามที่กล่าวอ้างในหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงสองฉบับของตนก่อนหน้านี้เกิดจากความเข้าใจผิดของตนเนื่องจากตอบด้วยความจำและโดยปกติตนจะซื้อกองทุนด้วยเงินสดเป็นหลักก็ตาม แต่คำชี้แจงของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีลักษณะกลับไปกลับมาไม่น่าเชื่อถือ จึงไม่อาจรับฟังได้

กรณีการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานจากสถาบันทางการเงินต่าง ๆ พบว่าเงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุนดังกล่าวเป็นเงินซึ่งโอนมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โดยมีผู้ถูกร้องในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นผู้นำฝากเงิน และโอนมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท โดยมีผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการบริษัทเป็นผู้นำฝากเงิน โดยในส่วนของเงินจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ซึ่งโอนมาจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และในส่วนของเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท จากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วนในปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แต่การชี้แจงข้อเท็จจริงของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรองค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้มาตรวจพยานหลักฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่

นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ พร้อมทั้งเอกสารประกอบ ว่าเงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุนรายการดังกล่าวส่วนหนึ่งจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท มาจากเงินสดซึ่งได้จากการรับจ้างให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และอีกส่วนหนึ่งจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มาจากการรับโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จากการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมในปี ๒๕๖๐ นอกจากนี้ในส่วนของการชำระเงินสำรองจ่ายของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท กรณีมีข้อสงสัยหลายประการเช่นเดียวกับกรณีการชำระเงินสำรองจ่ายเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกันระหว่างการทำสัญญากู้ยืมเงินและการสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับข้อกล่าวอ้างว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นจำนวนเงินความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่ไม่สอดคล้องกับยอดเงินตามสัญญากู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในปี ๒๕๕๙ หรือผลประกอบกิจการของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ที่ส่วนมากมีผลกำไร หรือกรณีระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ถูกร้อง หรือการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของผู้ถูกร้อง นอกจากนี้เมื่อพิจารณาประกอบกับเอกสารประกอบบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย ไม่มีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ชำระเงินให้กับคู่ค้าต่าง ๆ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อีกทั้งเอกสารดังกล่าวไม่ปรากฏหลักฐานใบสำคัญจ่ายเงินหรือใบรับวางบิลที่เกี่ยวข้อง มีเพียงเอกสารสรุปรายการผู้รับจ้างและรายงานการชั่งน้ำหนักหินของโรงโม่หินซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นภายในบริษัทเท่านั้น และในส่วนของการชำระเงินสำรองจ่ายของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แม้ผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เบิกความว่าในช่วงปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๕๙ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับผลกระทบจากการทุจริตของพนักงานเช่นเดียวกับกรณีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จนเป็นเหตุให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้ามาสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แต่จากสำเนาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ที่ผู้ถูกร้อง

ยื่นประกอบคำแถลงการณ์ปิดคดี ปรากฏยอดความเสียหายเพียง ๑,๑๒๗,๐๐๐.๐๐ บาท เท่านั้น และไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดเพิ่มเติมที่บ่งชี้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับความเสียหายจากการทุจริตดังกล่าว อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากสำเนางบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผลการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีผลกำไรโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสิบล้านบาท รายได้จากการประกอบกิจการมีแนวโน้มที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและไม่เคยประสบภาวะขาดทุนหรือขาดสภาพคล่องทางการเงิน อีกทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีการกู้ยืมเงินระยะยาวจากบุคคลใดแต่กลับเป็นฝ่ายที่ให้เงินกู้ยืมระยะยาวแก่บุคคลอื่น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาประกอบกับเอกสารประกอบบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ ไม่มีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ชำระเงินให้กับคู่ค้าต่าง ๆ ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ ดังกล่าวไม่มีพยานหลักฐานใด ๆ สนับสนุน จึงไม่อาจรับฟังได้

นอกจากนี้ ที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้รับความเสียหายจากการทุจริตทำให้ขาดสภาพคล่องและต้องกู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แต่ข้อเท็จจริงจากสำเนาคำขอท้ายคำฟ้องต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของตน ปรากฏค่าเสียหายรวมกันประมาณ ๑๒ ล้านบาท เท่านั้น โดยความเสียหายตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าเกิดจากการทุจริตของพนักงานบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไม่สอดคล้องกับยอดเงินตามสัญญากู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓ ฉบับ ซึ่งมีจำนวนเงินกู้ยืมมากถึง ๑๓๗,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท

อีกทั้งข้อกล่าวอ้างที่ว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ขาดสภาพคล่องทางการเงิน นั้น เมื่อพิจารณาจากผลประกอบกิจการของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตามที่ปรากฏในงบการเงินของบริษัท ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ พบว่า ส่วนมากบริษัทมีผลกำไร อีกทั้งระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ได้ให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินจำนวนสามครั้ง รวมเป็นเงินกว่า ๑๒๘,๕๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท แม้ผู้ถูกร้องเบิกความว่าการทำสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีสาเหตุเนื่องจากผู้ถูกร้องไม่มั่นใจว่าอาจจะมีการทุจริตภายในบริษัทอีกหรือไม่ จึงต้องการนำเงินในบัญชีของบริษัทออกมาไว้ที่ตน แต่ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวขัดแย้งกับข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน)

ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ที่ในระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัทมีการสะสมเงินไว้ในบัญชีจำนวนหลายสิบล้านบาทในระหว่างที่ผู้ถูกร้องยังมิได้กู้ยืมเงินเพื่อนำเงินออกจากบัญชีของบริษัท อีกทั้งยังปรากฏข้อเท็จจริงตามสำเนางบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปี ๒๕๖๐ ประกอบกับคำเบิกความของผู้ถูกร้องว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท ซึ่งแม้ว่าสภาพคล่องของบริษัทไม่ดีเท่าที่ควรแต่เนื่องจากเป็นความประสงค์ของผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจในบริษัทในการจัดซื้อเครื่องบินดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในขณะที่ผู้ถูกร้องเป็นเลขาธิการพรรคภูมิใจไทย นอกจากนี้หากการโอนเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ในวันและเวลาที่ใกล้เคียงกับที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด รับโอนเงินมาจากผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท กรณีดังกล่าวเป็นเงินที่บริษัทคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยไม่มีความสัมพันธ์กับเงินที่รับโอนมาจากผู้ถูกร้อง แต่เมื่อพิจารณาจากสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ปรากฏว่าช่วงระยะเวลาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะโอนเงินเข้าบัญชีบริษัทจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท บริษัทมีเงินในบัญชีดังกล่าวประมาณ ๔๐ ถึง ๕๐ ล้านบาท ซึ่งเพียงพอต่อการคืนเงินสำรองจ่ายให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท โดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีเงินของผู้ถูกร้องเข้ามาในบัญชีของบริษัทก่อน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาประกอบกับเอกสารประกอบบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย เพื่อยืนยันข้อเท็จจริงว่าบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มีการคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักรตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แต่เอกสารดังกล่าวไม่มีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ชำระเงินให้กับคู่ค้าต่าง ๆ ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อีกทั้งเอกสารดังกล่าวไม่ปรากฏหลักฐานใบสำคัญจ่ายเงินหรือใบรับวางบิลที่เกี่ยวข้อง มีเพียงเอกสารสรุปรายการผู้รับจ้างและรายงานการชั่งน้ำหนักหินของโรงโม่หินซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นภายในบริษัทเท่านั้น แม้ว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย เบิกความว่าหลักฐานการสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่ปรากฏชื่อนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เนื่องจากเป็นวิธีการทำธุรกิจของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยหาบุคคลอื่นมารับรายได้

เพื่อจัดการภาษีแทน ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวมีน้ำหนักน้อยเมื่อเทียบกับพยานหลักฐานต่าง ๆ ตามข้อพิรุธที่กล่าวมาข้างต้น จึงไม่มีเหตุผลที่จะรับฟัง

เมื่อพิจารณาจากข้อพิรุธหลายประการประกอบกับพยานหลักฐานพฤติการณ์แวดล้อมกรณีที่สอดรับกันแล้ว ย่อมมีความน่าเชื่อได้ว่าเงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และ TMB-T-ES-DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวนรวม ๓๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มิได้เกิดจากธุรกรรมการกู้ยืมเงินหรือการสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่ผู้ถูกร้องและพยานบุคคลต่าง ๆ กล่าวอ้าง ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องและของพยานบุคคลต่าง ๆ จึงเป็นเพียงการกล่าวอ้างเพื่อให้เจือสมกับพยานหลักฐานของสถาบันทางการเงินต่าง ๆ ที่ปรากฏความสัมพันธ์ของเส้นทางการเงินระหว่างผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ประกอบกับแม้เงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาซื้อกองทุนรายการต่าง ๆ ดังกล่าวมิได้โอนมาจากบัญชีธนาคารของผู้ถูกร้องโดยตรงแต่มาจากบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องอยู่ในฐานะผู้มีอำนาจในการใช้จ่ายเงินของนิติบุคคลทั้งสองแห่ง โดยหากพิจารณาประกอบกับคำเบิกความของผู้ถูกร้องกรณีที่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ แม้บริษัทจะขาดสภาพคล่องตามที่กล่าวอ้างแต่ผู้ถูกร้องก็ใช้อำนาจในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจในบริษัทในการจัดซื้อเครื่องบินดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของตนและไม่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการของบริษัทโดยตรง นับเป็นการพิสูจน์ให้เห็นถึงอำนาจในการใช้จ่ายเงินของนิติบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ถูกร้อง และแม้ว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินในการซื้อกองทุนดังกล่าวจะเกิดขึ้นในปี ๒๕๖๐ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมในปี ๒๕๖๒ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ยอมรับว่าการตกลงโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เกิดขึ้นเนื่องจากเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะเตรียมลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันแสดงให้เห็นถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้ถูกร้อง ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่ได้จากพฤติการณ์แวดล้อมที่เป็นพิรุธน่าสงสัยหลายประการประกอบกันมีน้ำหนักรับฟังได้ว่าเงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ นำมาชำระค่าเงินลงหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นเงินของผู้ถูกร้อง

สำหรับกรณีทรัพย์สินของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และครอบครัว ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ทรัพย์สินหลายรายการเป็นทรัพย์สินซึ่งได้มาในช่วงเวลาก่อนการซื้อหุ้นเป็นเวลานานหรือเกิดขึ้นภายหลังการซื้อขายหุ้น

กับผู้ถูกร้องในปี ๒๕๖๑ อีกทั้งรายการบัญชีเงินฝากและบัญชีกองทุนเปิดจำนวนมากของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ล้วนมีความเคลื่อนไหวบัญชีในลักษณะที่มีเงินเข้าและออกหลายครั้ง โดยมิได้มีเงินฝากสุทธิจำนวนเป็นหลายพันล้านบาทตามที่ผู้ถูกร้องหรือนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้าง แม้จะปรากฏเอกสารหลักฐานว่า ครอบครัวของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ขายที่ดินเมื่อปี ๒๕๕๗ มากถึง ๑๒๙ ล้านบาทก็ตาม แต่การขายที่ดินประกอบกับรายการทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้นก็ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจำนวนมากของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในช่วงเวลาเดียวกัน

ส่วนที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้างว่ามีรายได้จากการประกอบอาชีพรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น รวมทั้งรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ และมีรายได้ต่อเดือนประมาณ ๒๐ ล้านบาท นั้น

เห็นว่า จากเอกสารการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งเป็นเอกสารมหาชน ปรากฏข้อเท็จจริงว่าในระหว่างปีภาษี ๒๕๕๖ ถึง ๒๕๖๕ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องเสียภาษีจากการเป็นลูกจ้างของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด อีกทั้งไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้ประกอบธุรกิจกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ไม่ปรากฏรายการทรัพย์สินใดของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจดังกล่าว รวมถึงไม่ปรากฏเอกสารหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นถึงการประกอบธุรกิจของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เช่น สัญญาหรือข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดหาผู้รับจ้าง ใบสำคัญจ่ายเงิน ใบเสร็จรับเงิน ใบวางบิล เป็นต้น ที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้างว่าเป็นลูกจ้างของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เนื่องจากต้องการสิทธิประกันสังคมโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับจำนวนเงินเดือนและไม่ต้องการรับภาระทางภาษีเงินได้ จึงกำหนดค่าตอบแทนเพียงเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๖๔ เป็นต้นมา บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพิ่มค่าตอบแทนรายเดือนให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท ทั้งที่ช่วงเวลาดังกล่าวนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้าเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่นแล้ว และไม่ได้มีตำแหน่งใด ๆ ในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งขัดกับคำเบิกความนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า การจ่ายค่าตอบแทนเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท และเพิ่มขึ้นอีกเป็นเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ไม่ได้เป็นการจ่ายเงินกันจริง และต่อมากลับเบิกความว่าได้นำเงินดังกล่าวไปจ่ายคืนเงิน

เรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คำชี้แจงและคำเบิกความของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นข้อพิรุธ จึงไม่อาจรับฟังได้ว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้มีความสามารถเพียงพอในการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้เปลี่ยนแปลงจากบ้านเลขที่ ๓๐/๒ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นอยู่เดียวกับบ้านพักอาศัยของผู้ถูกร้อง เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนวันที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเพียง ๒๓ วัน โดยสถานที่ทั้งสองแห่งล้วนตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันและอยู่ในที่ดินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด สอดคล้องกับพยานเอกสารของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์

ข้อที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า เอกสารใบวางบิลของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ที่ผู้ถูกร้องใช้ประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องเพื่อยืนยันข้อเท็จจริงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้บริหารกิจการด้วยตนเองโดยผู้ถูกร้องไม่เคยเข้ามาเกี่ยวข้องแต่อย่างใด น่าเชื่อว่ามีการจัดทำขึ้นมาย้อนหลัง นั้น

เห็นว่า เมื่อตรวจสอบเอกสารหลักฐานดังกล่าวพบว่าที่อยู่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตามใบวางบิลในระหว่างวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ระบุที่อยู่เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งที่ในช่วงเวลาดังกล่าวห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ยังคงตั้งอยู่ ณ บ้านเลขที่ ๓๐/๒ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักแห่งใหญ่ต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ โดยเป็นไปตามสัญญาของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ แม้ว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เบิกความว่ากรณีเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ในวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ ดังกล่าวเป็นการแจ้งจดทะเบียนในภายหลังเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาตามเอกสารใบวางบิลตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ช่วงเวลาดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันที่ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนตกลงกันให้เปลี่ยนแปลงที่อยู่ของห้างหุ้นส่วนนานถึง ๑ ปีเศษ ซึ่งเป็นการขัดกับปกติวิสัยของการดำเนินธุรกิจ กรณีเป็นข้อพิรุธว่าเอกสารใบวางบิลดังกล่าวมีการจัดทำขึ้นมาย้อนหลัง

สำหรับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบริจาคเงินของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้กับพรรคภูมิใจไทยในระหว่างที่ผู้ถูกร้องเป็นเลขาธิการพรรค นั้น

เห็นว่า จากพยานเอกสารของพรรคภูมิใจไทย ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคภูมิใจไทย โดยบริจาคในนามส่วนตัวในปี ๒๕๖๒ เป็นทรัพย์สินประเภทผลงานวิจัย มูลค่า ๒,๗๗๐,๐๐๐.๐๐ บาท และบริจาคในนามของ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ในปี ๒๕๖๒ เป็นเงินจำนวน ๔,๘๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท และในปี ๒๕๖๕ เป็นเงินจำนวน ๖,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงระยะเวลาภายหลังที่ผู้ถูกร้องโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในปี ๒๕๖๑ แล้ว และไม่ปรากฏว่าช่วงเวลาก่อนการโอนหุ้นดังกล่าวนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เคยบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคภูมิใจไทย หรือมีความเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ใด ๆ กับพรรคภูมิใจไทยมาก่อน ประกอบกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เบิกความว่าก่อนหน้าที่ตนจะรับโอนหุ้นจากผู้ถูกร้อง ตนไม่เคยบริจาคเงินให้กับพรรคภูมิใจไทย

การที่ผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้างว่ามีความสนิทสนมกันมากและไว้ใจกันมากถึงขนาดกู้ยืมเงินเป็นจำนวนมากไม่จำต้องมีสัญญากู้ยืม ยิ่งทำให้เชื่อว่า ผู้ถูกร้องโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยมีเจตนาหลอกลวง เพื่อทำให้เชื่อว่ามีการโอนหุ้นดังกล่าวกันจริง และในทางกลับกันก็น่าเชื่อว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ สามารถโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น คืนผู้ถูกร้องเมื่อไหร่ก็ได้ ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อหลอกลวงทั้งที่โดยสภาพความเป็นจริงแล้วมิได้โอนหุ้นดังกล่าวกันจริง

ด้วยข้อพิรุธดังกล่าวข้างต้นประกอบกับพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี จึงฟังได้ว่าการโอนเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐.๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละเก้าสิบเก้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วน เป็นการแสดงเจตนาหลอกลวงหรือทำนิติกรรมขึ้นเพื่ออำพราง เงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวยังคงเป็นของผู้ถูกร้องโดยมีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ครอบครองหรือดูแลแทนผู้ถูกร้องมาโดยตลอดจนถึงวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมาตรา ๔ (๑) ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ แล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ ... (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗” วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม ...” และมาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรีที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง คือ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖

นายนภดล เทพพิทักษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๖**

วันที่ ๑๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง

นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้อง

ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ หรือไม่ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ดังนี้

นายชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ รวม ๕๔ คน เข้าชื่อเสนอคำร้องต่อผู้ร้องว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ หรือไม่ โดยกล่าวอ้างว่า ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องมีอาชีพประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้าง โดยเป็นผู้ถือหุ้นและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการประเภทไม่จำกัดความรับผิด เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และได้จดทะเบียนโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องยังมีอาชีพประกอบกิจการทำโรงโม่หิน โดยจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ซึ่งต่อมาในรอบปีบัญชี ๒๕๖๑ ได้เปลี่ยนกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจากผู้ถูกร้องเป็นนายเอกราช ชิดชอบ และผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท การกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าวถือเป็นความผิดปกติวิสัยของวิญญูชนในการประกอบธุรกิจ

เป็นพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง กล่าวคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เป็นกิจการภายในครอบครัวของผู้ถูกร้อง การโอนหุ้นให้นายศุภวัฒน์ ซึ่งมิใช่เครือญาติ แต่เป็นบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ย่อมเป็นเรื่องผิดปกติวิสัย อีกทั้งการทำสัญญาโอนหุ้นในราคาพาร์ (ต้นทุน) ก็ขัดกับมูลค่าสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่าราคาที่ซื้อขายหุ้นระหว่างกัน กิจการมีผลกำไรสูงขึ้นทุกปี การโอนหุ้นดังกล่าวไม่พบหลักฐานการโอนเงินชำระค่าหุ้นของนายศุภวัฒน์กับผู้ถูกร้องที่สอดคล้องกับช่วงระยะเวลาที่ซื้อขายหรือโอนหุ้น และไม่ปรากฏหลักฐานการทำธุรกรรมทางการเงินหรือแจ้งการเบิกถอนเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และจากข้อเท็จจริงเมื่อปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ปรากฏว่า นายศุภวัฒน์ ยื่นแบบการเสียภาษีแสดงรายได้ต่อกรมสรรพากร ระบุว่ามีรายได้เพียง ๑๐๘,๐๐๐ บาท ต่อปี หรือเฉลี่ยเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท ต่อเดือน จากการเป็นลูกจ้างพนักงานบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่มีผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัท (นายจ้าง) และมีหลักฐานปรากฏในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัยฯ ว่า นายศุภวัฒน์ นำเงินส่วนตัวให้บริษัท ศิลาชัยฯ กู้ยืมหลายครั้งโดยไม่มีการทำสัญญาและไม่มีดอกเบี้ย รวมเป็นเงินกว่า ๒๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และบริษัท ศิลาชัยฯ ได้นำเงินดังกล่าวให้ผู้ถูกร้องกู้ยืม โดยไม่ปรากฏหลักฐานการกู้ยืมและไม่พบหลักฐานการโอนเงินหรือการทำธุรกรรมทางการเงิน ประกอบกับไม่พบการแจ้งต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามระเบียบของธนาคาร และตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ และในขณะที่นายศุภวัฒน์ดำรงสถานะเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ มีการบริจาคเงินและประโยชน์อื่นใดให้พรรคภูมิใจไทยในนามห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริจาคในนามส่วนตัวด้วย รวมเป็นเงิน ๑๓,๕๖๗,๐๐๐ บาท บ่งชี้ให้เห็นว่านายศุภวัฒน์ไม่ได้เป็นผู้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องและไม่มีทรัพย์สินหรือรายได้ที่สอดคล้องกับรายจ่ายจำนวนมาก อีกทั้งในช่วงการโอนหุ้นดังกล่าว สถานที่ตั้งของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เป็นบริเวณที่ดินพิพาทกับการรถไฟแห่งประเทศไทย จึงเป็นการผิดปกติวิสัยที่นายศุภวัฒน์จะซื้อหุ้นดังกล่าว ประกอบกับหลังจากผู้ถูกร้องโอนหุ้นไปแล้วยังคงเป็นที่ปรึกษาของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ โดยได้รับเงินค่าที่ปรึกษาจากหุ้นส่วนปีละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ในขณะที่นายศุภวัฒน์ ในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้ถือหุ้นใหญ่กลับไม่ได้รับเงินหรือค่าตอบแทนใด ๆ และผู้ถูกร้องยินยอมให้นายศุภวัฒน์และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ใช้สถานที่พักอาศัยของตนในการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่อง ต่อมาจึงได้แจ้งย้ายสถานประกอบกิจการก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เพียง ๒๓ วัน นอกจากนี้ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายศุภวัฒน์ไม่เคยมีอาชีพรับเหมาก่อสร้างมาก่อน โดยเฉพาะการประมูลงาน

กับหน่วยงานราชการในกระทรวงคมนาคม แต่ภายหลังการโอนหุ้นระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ และเป็นช่วงที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๕ เสนองบประมาณในฐานะเป็นรองประธานกรรมาธิการวิสามัญฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ได้รับงานจากกระทรวงคมนาคมจำนวนหลายโครงการในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ ซึ่งน่าจะเป็นผลจากการที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมไม่ว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม จากข้อมูลและหลักฐานข้างต้นทำให้เชื่อได้ว่า การโอนหุ้นของผู้ถูกร้องให้นายศุภวัฒน์เป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง สัญญาการโอนหุ้นฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ จึงเป็นโมฆะ หุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัดบุรีเจริญฯ ยังคงเป็นของผู้ถูกร้อง โดยมีนายศุภวัฒน์เป็นตัวแทนหรือนอมินีในการครอบครองดูแลหุ้นผู้ถูกใช้ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกร้องให้ดำเนินการแทนเท่านั้น อันทำให้ผู้ถูกร้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม แต่ผู้ถูกร้องคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ อย่างแท้จริง อันเป็นการกระทำต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) จึงเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ผู้ร้องตรวจสอบคำร้องแล้ว จึงส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๙) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัย และเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง หากให้ผู้ถูกร้องยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารราชการแผ่นดิน จึงสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

ผู้ถูกร้องปฏิเสธข้อกล่าวหาของผู้ร้องและขอชี้แจงว่า การใช้สิทธิของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ เป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต เพราะก่อนผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพรรคฝ่ายค้านเคยยื่นญัตติขออภิปรายไม่ไว้วางใจ และผู้ถูกร้องได้ชี้แจงพร้อมแสดงหลักฐานพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการซื้อขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เพื่อยืนยันว่าการซื้อขายดังกล่าวเป็นนิติกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกร้องมิได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หากผู้ร้องเห็นว่าคำชี้แจงของผู้ถูกร้องขัดแย้งต่อข้อเท็จจริงหรือไม่ถูกต้องควรที่จะยื่นคำร้องกล่าวหาผู้ถูกร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายหลังการอภิปรายไม่ไว้วางใจดังกล่าว แต่ผู้ร้องและพรรคฝ่ายค้านกลับเพิกเฉยทิ้งเวลาจนใกล้วันเลือกตั้งจึงมายื่นคำร้องเป็นคดีนี้ โดยบรรยายคำร้องอันเป็นเท็จและบิดเบือนปกปิดข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องเคยชี้แจงแสดงหลักฐานไว้ และตั้งข้อสงสัยอันมิใช่ข้อเท็จจริงโดยปราศจากหลักฐานอันแจ้งชัด ขณะที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องมิได้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เนื่องจากผู้ถูกร้องออกจากการเป็นหุ้นส่วนหรือหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัดบุรีเจริญฯ ตั้งแต่วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ นับเป็นระยะเวลา ๑ ปีเศษ ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และผู้ถูกร้องออกจากการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ศิลาชัยฯ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ และออกจากการเป็นกรรมการบริษัทตั้งแต่วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องยังคงเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ่นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ หรือเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ศิลาชัยฯ ที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของนายเอกราช ชิดชอบ และนายศุภวัฒน์ นั้น ผู้ถูกร้องขอชี้แจงว่า นายเอกราช เข้าร่วมลงทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ จำนวน ๑,๐๐๐ บาท ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน และเคยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัดบุรีเจริญฯ ระหว่างวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๒ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการของห้างดังกล่าว นอกจากนี้ นายเอกราชได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้นของบริษัทศิลาชัยฯ ให้ทำหน้าที่เป็นกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท มีหน้าที่ในการบริหารกิจการของบริษัทตามวัตถุประสงค์ของบริษัทและตามนโยบายที่ได้รับจากผู้ถือหุ้นบริษัท ตั้งแต่วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๐ ในขณะนั้นผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ศิลาชัยฯ และไม่มีอำนาจในการแต่งตั้งกรรมการบริษัท นอกจากนี้ กรณีข้อสงสัยเกี่ยวกับธุรกรรมการกู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัยฯ กับนายศุภวัฒน์ที่ระบุในงบการเงินว่า ไม่มีการทำสัญญาระหว่างกัน นายเอกราชโดยบริษัท ศิลาชัยฯ ให้ข้อมูลแก่

ทนายผู้ถูกร้องว่า ในช่วงปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๔ บริษัท ศิลาชัยฯ ได้กู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท และชำระเงินกู้ยืมคืนให้แก่นายศุภวัฒน์บางส่วนแล้ว ๒ ครั้ง รวมเป็นเงินจำนวน ๙๕,๓๐๐,๐๐๐ บาท ปัจจุบันยังคงมียอดเงินกู้ยืมระยะยาวคงเหลือเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๒๕๐,๒๐๐,๐๐๐ บาท เนื่องจากปี ๒๕๕๙ บริษัทขาดสภาพคล่องทางการเงินและไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ถูกร้องติดต่อนายศุภวัฒน์เพื่อกู้ยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ย นายศุภวัฒน์มีความสนใจในกิจการของบริษัท ศิลาชัยฯ จึงเห็นเป็นโอกาสอันดีที่จะใช้เป็นข้ออ้างในการเข้าเป็นผู้ถือหุ้นในภายหลัง และหากเกิดกรณีที่บริษัท ศิลาชัยฯ ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ยืมได้ตามสัญญา จะใช้สิทธิความเป็นเจ้าหนี้ในการบังคับเอาบริษัท ศิลาชัยฯ มาเป็นของนายศุภวัฒน์ และปัจจุบันกำลังเจรจากับผู้ถือหุ้นของบริษัท ศิลาชัยฯ หักลบกลบหนี้โดยการแปลงหนี้เป็นทุน และในปี ๒๕๕๙ ถึง ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัยฯ ให้ผู้ถูกร้องผู้ยืมเงินโดยไม่มีดอกเบี้ย ๒ ครั้ง รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๘๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาผู้ถูกร้องได้ชำระเงินกู้ยืมคืนเต็มจำนวน เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ แล้ว ส่วนกรณีการไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างกันนั้น เนื่องจากฝ่ายบัญชีของบริษัท ศิลาชัยฯ แจ้งให้ผู้สอบบัญชีบันทึกรายการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นการกู้ยืมเงินระยะยาวโดยไม่มีดอกเบี้ย เพราะได้รับทราบจากผู้ถือหุ้นว่าการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นเรื่องภายในบริษัท และผู้ถือหุ้นไม่ติดใจเรื่องของดอกเบี้ย ซึ่งอยู่ในวิสัยที่สามารถทำได้ตามปกติ

กรณีข้อสงสัยเกี่ยวกับสถานะทางการเมืองและความสามารถในการบริหารกิจการของนายศุภวัฒน์ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เมื่อประมาณปี ๒๕๓๘ นายศุภวัฒน์ได้เข้ามาเป็นคู่ค้าทางธุรกิจกับบริษัท ศิลาชัยฯ ในการรับจ้างตักหินและจัดหาจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องจักรกลในอุตสาหกรรมโรงโม่หินมาเสนอขายให้แก่บริษัท ศิลาชัยฯ จนเป็นที่รู้จักมักคุ้นของผู้ถูกร้องถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า ๒๘ ปี เมื่อพิจารณาจากเอกสารวุฒิการศึกษาของนายศุภวัฒน์ แสดงให้เห็นว่านายศุภวัฒน์เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเครื่องจักรกลและการบริหารงานเป็นอย่างดี ก่อนที่นายศุภวัฒน์จะรู้จักกับผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์และครอบครัวประกอบธุรกิจค้าข้าวและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองไม่น้อยกว่า ๖๐๐ ล้านบาท และมีเงินหมุนเวียนในบัญชีส่วนตัวระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๖ อีกไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท มีเงินลงทุนในกองทุนเปิดระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปัจจุบันมีมูลค่าการเคลื่อนไหวในกองทุนประมาณ ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท อันเป็นแหล่งที่มาของเงินที่นายศุภวัฒน์ใช้ในการซื้อขายหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และปล่อยเงินกู้ให้แก่บริษัท ศิลาชัยฯ ส่วนกรณีข้อสงสัยในธุรกรรมการซื้อขายหุ้นระหว่างนายศุภวัฒน์กับผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ นั้น เมื่อประมาณกลางปี ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องได้แจ้งนายศุภวัฒน์ว่าต้องการจะขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ

ของผู้ถูกร้องทั้งหมด เนื่องจากผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบกับนายศุภวัฒน์คุ้นเคยกับธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เป็นโอกาสที่จะได้เข้าไปเป็นหุ้นส่วนของกิจการดังกล่าว ซึ่งเป็นทางธุรกิจที่มีคุณสมบัติของผู้รับจ้างในการเข้าร่วมประกวดราคาภาครัฐ ทั้งนี้ การตกลงซื้อขายในราคาดังกล่าว เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่มีการระบุเป็นจำนวนหุ้น แต่จะถูกระบุเป็นจำนวนเงินของผู้เป็นหุ้นส่วน ดังนั้น วิธีคิดมูลค่าของห้างหุ้นส่วนจำกัดแบบ “มูลค่าตามบัญชี” จึงเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดในการคิดคำนวณราคาซื้อหุ้น ประกอบกับไม่ได้เป็นกิจการที่มีความซับซ้อนและมีความเหมาะสมทางด้านต้นทุนในการทำธุรกรรม ซึ่งหากพิจารณาจากแบบนำส่งงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ปี ๒๕๕๙ จะเห็นได้ว่าในขณะนั้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ มีมูลค่าสินทรัพย์ จำนวน ๑๕๖,๖๔๗,๑๒๖.๔๓ บาท แต่มีสินทรัพย์ที่ไม่มีความเสี่ยงเพียง ๒ รายการ รวมเป็นมูลค่าตามบัญชีเพียง ๘๗,๖๔๗,๑๒๖.๔๓ บาท เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าหุ้นของผู้ถูกร้องถึง ๓๑,๘๕๑,๘๗๓.๕๗ บาท อีกทั้งการขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้แก่นายศุภวัฒน์ ทั้งที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ มีรายได้จากการประกอบกิจการสูงถึง ๒๓๖,๑๗๔,๖๙๖.๑๗ บาท หากพิจารณาจากกำไรสุทธิจำนวน ๑๑,๕๙๐,๒๑๙.๔๓ บาท จะเห็นได้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ได้รับกำไรสุทธิจากผลประกอบการในปี ๒๕๕๙ เพียงร้อยละ ๕ ของรายได้ทั้งหมด และในปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๔ มีผลประกอบการกำไรสุทธิคิดเป็นร้อยละ ๒.๗ ถึง ๓.๓ ของรายได้ทั้งหมดเท่านั้น ถือเป็นผลประกอบการตามปกติของธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ดังนั้น เมื่อได้ข้อตกลงในราคาที่เหมาะสมดังกล่าวข้างต้น นายศุภวัฒน์ได้ใช้เงินลงทุนจากบัญชีส่วนตัวมาชำระเงินค่าสิทธิเงินลงหุ้นดังกล่าวด้วยวิธีการโอนเงินผ่านธนาคารไปยังบัญชีส่วนตัวของผู้ถูกร้อง จำนวน ๓ งวด โดยโอนงวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท

กรณีข้อสงสัยการที่นายศุภวัฒน์ มีชื่อเป็นลูกจ้างบริษัท ศิลาชัยฯ นายศุภวัฒน์ให้ข้อมูลแก่ทนายผู้ถูกร้องว่า เมื่อประมาณปี ๒๕๕๐ ก่อนหน้าที่นายศุภวัฒน์จะเป็นลูกจ้างของบริษัทศิลาชัยฯ นายศุภวัฒน์มีโรคประจำตัวเป็นโรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง และเบาหวาน ซึ่งเป็นหนึ่งในโรคที่มีภาวะแทรกซ้อนที่ผู้รับประกันไม่รับทำประกันตามประวัติการรักษาตัว นายศุภวัฒน์จึงขอเข้าเป็นพนักงานของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด เพื่อจะใช้สิทธิประกันสังคมในกรณีที่ต้องรักษาตัวจากโรคดังกล่าว ต่อมาประมาณปลายปี ๒๕๕๙ บริษัทดังกล่าวมีความจำเป็นต้องขอให้นายศุภวัฒน์ออกจากการเป็นพนักงาน เป็นเวลาเดียวกับที่นายศุภวัฒน์ได้รู้จัก

มักคุ้นกับผู้ถูกร้องแล้ว จึงขอสมัครเป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัยฯ เพื่อใช้สิทธิประกันสังคมต่อไป ผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยจึงตกลงให้ความช่วยเหลือ

กรณีข้อสงสัยว่านายศุภวัฒน์ บริหารกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ด้วยตนเองหรือไม่นั้น นายศุภวัฒน์ได้ให้ข้อมูลแก่ทนายผู้ถูกร้องว่า นายศุภวัฒน์เป็นผู้บริหารกิจการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ด้วยตนเอง ผู้ถูกร้องไม่เคยมาข้องเกี่ยวกับการประกอบกิจการของนายศุภวัฒน์และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ

กรณีข้อสงสัยในธุรกรรมการบริจาคเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ ให้แก่พรรคภูมิใจไทยนั้น นิติบุคคลทั้งสองดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างและธุรกิจโรงโม่หิน ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๔ ที่พรรคภูมิใจไทยจะไม่สามารถรับเงินบริจาคได้ ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริจาคเงินทุกครั้ง

จากหลักฐานทางทะเบียนที่รับรองโดยหน่วยงานราชการและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ขณะที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องมิได้เป็นหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้ถือหุ้น หรือกรรมการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ ประกอบกับนายเอกราช ชิดชอบ มิได้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ มิได้เป็นกรรมการบริษัท ศิลาชัยฯ แทนผู้ถูกร้อง และนายศุภวัฒน์มีหลักฐานทางธุรกรรมการเงินพิสูจน์ว่าได้ใช้เงินของนายศุภวัฒน์ในการซื้อหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ จากผู้ถูกร้องจริง อีกทั้งนายศุภวัฒน์ได้แสดงให้เห็นถึงฐานานุรูปมากเพียงพอที่จะให้บริษัท ศิลาชัยฯ กู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าวได้ อันเป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นว่านายศุภวัฒน์มิได้เข้าเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ แทนผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงมิได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ตามข้อกล่าวหาของผู้ร้อง

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง กรณีการชำระค่าซื้อขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ระหว่างนายศุภวัฒน์กับผู้ถูกร้อง จำนวน ๓ งวด รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท น่าเชื่อว่าเป็นการอ้างธุรกรรมอื่นที่มีการทำธุรกรรมเป็นปกติระหว่างกันก่อนหน้านี้และในช่วงเวลาดังกล่าวหลายธุรกรรม โดยได้คัดเลือกบางธุรกรรมมาใช้เป็นหลักฐานเพื่อกล่าวอ้างให้ดูสมจริง

ประการที่สอง นายศุภวัฒน์ให้เงินกู้ยืมแก่บริษัท ศิลาชัยฯ หรือนำมาชำระค่าหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้แก่ผู้ถูกร้อง หรือเพิ่มทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าว ตลอดจนบริจาคเงินให้พรรคภูมิใจไทย นั้น เอกสารต่าง ๆ ซึ่งผู้ถูกร้องได้กล่าวอ้างในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหานั้นเห็นได้ประจักษ์ชัดว่าปริมาณเงินหมุนเวียนในบัญชีเงินฝากธนาคาร และบัญชีกองทุน ก่อนการทำ

ธุรกรรมต่าง ๆ รวมกันทุกบัญชีแล้ว ยังเป็นเงินจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่นายศุภวัฒน์จ่ายออกไป จึงเป็นข้อสงสัยว่า นายศุภวัฒน์นำเงินจากที่ใดหรือจากบุคคลใด เพื่อนำมาสร้างรายจ่ายจำนวนมากดังกล่าว ประกอบกับไม่พบรายการเบิกถอนเงินจากบัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีกองทุนใด ๆ ที่สอดคล้องกับรายจ่ายจำนวนมากดังกล่าว นอกจากนี้ ยังพบข้อมูลว่าในห้วงเวลาปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๓ นายศุภวัฒน์ยื่นแบบแสดงรายได้พึงประเมินเพื่อเสียภาษีต่อกรมสรรพากรโดยระบุว่า มีรายได้เพียงปีละ ๑๐๘,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่านายศุภวัฒน์เป็นผู้ไม่มีอาชีพอันอาจจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้จำนวนมากตามคำชี้แจงได้ อีกทั้งภายหลังที่นายศุภวัฒน์เข้าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม โดยเฉพาะในปี ๒๕๖๒ ถึงปี ๒๕๖๕ นายศุภวัฒน์มีการทำธุรกรรมทางการเงินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ตั้งแต่ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท) ผิดปกติวิสัยอย่างมีนัยสำคัญเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ข้อมูลการทำธุรกรรมการเงินของตนถูกรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์ในการกระทำการของการเป็นตัวแทนทางธุรกิจ โดยอาจมีเจตนาในการปกปิดซ่อนเร้นแหล่งที่มาที่แท้จริงของเงินที่นำมาใช้ทำธุรกรรม นอกจากนี้ ยังมีข้อสงสัยอีกหลายประเด็นเกี่ยวกับในความสัมพันธ์ระหว่างนายศุภวัฒน์กับผู้ถูกร้อง เช่น กรณีที่นายศุภวัฒน์มีภูมิลำเนาอยู่อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี แต่กลับสามารถดำเนินการออกโฉนดในที่ดินบริเวณเขากระโดง จำนวน ๘ ฉบับ หรือ ๔๐ ไร่ ในตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยทำการออกโฉนดเมื่อปี ๒๕๖๓ และยังไม่ปรากฏแหล่งที่มาในการซื้อที่ดินดังกล่าวว่ามาจากบัญชีใด เพราะที่ดินบริเวณดังกล่าวมีมูลค่าค่อนข้างสูง

ประการที่สาม ผู้ถูกร้องได้ยอมรับตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า สาเหตุที่ผู้ถูกร้องทำนิติกรรมโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เนื่องจากผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะลงรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมิได้มีสาเหตุเกิดจากกิจกรรมของห้างหุ้นส่วนจำกัดตกอยู่ในสถานการณ์ขาดทุนหรือขาดสภาพคล่องทางการเงิน จึงไม่จำเป็นต้องขายกิจการแต่ประการใด ในทางกลับกันสถานะทางการเมืองและอัตราการเติบโตในกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดในช่วงเวลาดังกล่าวมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง จึงเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้มีเจตนาที่จะขายหุ้นให้กับนายศุภวัฒน์อย่างแท้จริง เป็นเพียงการทำด้วยเจตนาลวงหรือวิธีการอำพรางให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าตนไม่ต้องด้วยข้อห้ามตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ แล้ว ทั้งที่ตนยังรับประโยชน์และมีอำนาจในการควบคุมกิจการ

ประการที่สี่ จากหลักฐานงบการเงินปี ๒๕๖๒ ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ซึ่งเป็นเอกสารมหาชน มีมูลน่าเชื่อว่าหลักประกันที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ทำไว้กับธนาคารธนชาตอาจเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ถูกร้อง หุ้นส่วนผู้จัดการ หรือเครือญาติ เพื่อทำธุรกรรมของวงเงินการออกหนังสือค้ำประกัน (BG) ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการ

ประการที่ห้า จากเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๓๗ ปรากฏข้อมูลว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เคยให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการไม่จำกัดความรับผิด ๔ ครั้ง จำนวนเงินรวม ๑๐๘,๔๙๙,๐๐๐ บาท โดยเป็นจำนวนเงินเดียวกันและตรงตามที่ปรากฏในงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด ณ สิ้นปี ๒๕๕๙ สิ้นปี ๒๕๖๐ และสิ้นปี ๒๕๖๑ ที่ผู้ทำบัญชีได้จัดทำขึ้นตามเอกสารประกอบการลงบัญชี และผู้สอบบัญชีได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและได้รายงานไว้ตามรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งพบว่าเงินที่ผู้ถูกร้องกู้ยืมจากห้างหุ้นส่วนจำกัดจำนวน ๖๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ได้ปิดลงในปี ๒๕๖๓ ซึ่งขัดแย้งกันกับเอกสารที่ผู้ถูกร้องนำส่งประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าได้ชำระเงินกู้ดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐๘,๔๙๙,๐๐๐ บาท ซึ่งข้อมูลเป็นเท็จขัดต่อข้อเท็จจริง และพบว่าผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับเงินกู้ยืมดังกล่าว เป็นมูลน่าเชื่อว่ามีเจตนาลวงแจ้งรายการอันเป็นเท็จเพื่อปกปิดบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตนต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประการที่หก เอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องน่าเชื่อว่ามีการทำย้อนหลังหรือเป็นเอกสารที่ไม่สมบูรณ์ขาดรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญบางประการ หรือไม่สามารถอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของเอกสารได้ จำเป็นต้องขอตรวจสอบความสมบูรณ์ของเอกสารจากหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนผู้ครอบครองเอกสารนั้น โดยเฉพาะโฉนดที่ดินและเอกสารอื่น ๆ อาทิเช่น ใบวางบิลของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ น่าเชื่อว่ามีการจัดทำย้อนหลังที่ขัดกับข้อเท็จจริง โดยพบว่าในใบวางบิลลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ จำนวน ๖ ฉบับ ระบุที่อยู่ห้างหุ้นส่วนจำกัดอยู่ที่บ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวที่อยู่ของห้างหุ้นส่วนจำกัดคือบ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นบ้านของผู้ถูกร้องที่มีสถานะเป็นเจ้าบ้านและอยู่อาศัยเพียงคนเดียว จึงมีมูลน่าเชื่อว่าเป็นการจัดทำหลักฐานย้อนหลังอันเป็นเท็จและเป็นสาระสำคัญ โดยสถานที่ตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด เลขที่ ๓๐/๑๗ (แห่งใหม่) เพิ่งจดทะเบียนย้ายสถานประกอบการเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒ แต่อย่างไรก็ตาม บ้านเลขที่ ๓๐/๒ และบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ ล้วนมีที่ตั้งอยู่ในรั้วบ้านเดียวกันกับที่ตั้งของบ้านผู้ถูกร้อง ที่ตั้งพรรคภูมิใจไทย สาขาบุรีรัมย์ ที่ตั้งบ้าน

ในเครือตระกูลชิดชอบและที่ตั้งสนามโกคาร์ทซึ่งเป็นของตระกูลเครือญาติของผู้ถูกร้องทั้งสิ้น ส่วนสัญญากู้ยืมเงินน่าเชื่อว่ามีการจัดทำย้อนหลังทั้งหมด เนื่องจากขัดแย้งต่องบการเงิน และหมายเหตุงบการเงินของบริษัท ศิลาชัยฯ ที่ระบุว่าเป็นเงินกู้ยืมเพื่อเสริมสภาพคล่อง ไม่มีการทำสัญญาหรือคิดดอกเบี้ยระหว่างกันใด ๆ พิจารณาได้จากงบการเงินของบริษัทดังกล่าวซึ่งถือเป็นเอกสารมหาชนที่ต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองของเจ้าหน้าที่ ประกอบกับลายมือชื่อของนายศุภวัฒน์และผู้ถูกร้องที่ได้ในการลงนามในสัญญาแตกต่างจากลายมือชื่อในเอกสารอื่นซึ่งจัดทำในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน จึงเชื่อได้ว่าเอกสารสัญญากู้ยืมเงินไม่มีจริง แต่เป็นการจัดทำย้อนหลังทั้งหมด และไม่ปรากฏว่ามีการติดอากรแสตมป์ตามประมวลรัษฎากร

ประการที่เจ็ด ไม่มีหลักฐานปรากฏในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องในสาระสำคัญ เช่น แหล่งที่มาของเงินรายได้ของนายศุภวัฒน์ หลักฐานการยื่นแบบและการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้งของนายศุภวัฒน์และครอบครัว หลักฐานการเสียภาษีเงินได้จากการที่บริษัท ศิลาชัยฯ ให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงิน หลักฐานแหล่งที่มาของเงินในการนำมาซื้อกองทุนต่าง ๆ ระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปัจจุบันของนายศุภวัฒน์ หลักฐานสัญญาจะซื้อจะขายหุ้นหรือสัญญาซื้อขายหุ้นซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญ จำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งโดยปกติวิสัยต้องมีสัญญาเพื่อเป็นหลักการสำคัญเนื่องจากการโอนเงินในแต่ละครั้งมียอดเงินจำนวนมาก

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ธนาคารทหารไทยธนชาต บริษัทหลักทรัพย์ธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จัดส่งสำเนาหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคำร้องพร้อมรับรองความถูกต้องซึ่งศาลได้รับเอกสารตามคำสั่งนั้นแล้ว

นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ตนเป็นเพื่อนกับผู้ถูกร้องโดยรู้จักกันตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ จากการที่นายศุภวัฒน์ รับจ้างตักหินกับบริษัท ศิลาชัยฯ มีรายได้ทั้งก่อนและหลังซื้อหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ จากการประกอบธุรกิจตักหิน รับจ้างจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ ตลอดจนดำเนินธุรกิจสังหาริมทรัพย์และลงทุนหุ้นหรือกองทุนและซื้อขายทองคำตั้งแต่ก่อนเข้าซื้อหุ้นในกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และยังคงประกอบธุรกิจดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ของนายศุภวัฒน์และครอบครัวมีลักษณะเป็นการนำเงินของครอบครัวรวมกันแล้วนำไปซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อเก็งกำไร โดยจะทำการซื้อมาขายไปในระยะสั้น และนำกำไรที่ได้รับไปลงทุนต่อไป ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ จนถึงปัจจุบัน สำหรับสาเหตุที่เลือกลงทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เนื่องจากเห็นโอกาสในการลงทุนธุรกิจรับเหมาก่อสร้างเพิ่มเติม เป็นโอกาสที่ดีที่จะได้เป็นเจ้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ซึ่งสามารถ

เข้าทำสัญญากับภาครัฐได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องไปเริ่มต้นกิจการใหม่ ส่วนสาเหตุที่เข้าเป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัยฯ แม้ตนจะมีแหล่งรายได้จำนวนมาก แต่เนื่องจากมีโรคประจำตัวหลายโรค ซึ่งผู้รับประกันไม่รับทำประกัน จึงเข้าเป็นพนักงานของบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จนถึงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ เพื่อขอใช้สิทธิประกันสังคมในกรณีที่ต้องรักษาตัวจากโรคดังกล่าว ต่อมาได้เข้าเป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัยฯ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เพื่อใช้สิทธิประกันสังคมต่อไป โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับจำนวนเงินเดือนที่ได้รับ เพราะต้องการเพียงสิทธิประกันสังคมเท่านั้น ประกอบกับไม่ต้องการรับภาระทางภาษีเงินได้เพิ่มเติม ซึ่งฝ่ายบัญชีของบริษัท ศิลาชัยฯ กำหนดค่าตอบแทนจำนวนเพียง ๙,๐๐๐ บาทต่อเดือน เป็นไปตามความต้องการของตน ส่วนการบริจาคให้แก่พรรคภูมิใจไทย เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒ ตนได้บริจาคทรัพย์สินประเภทผลงานวิจัยโครงการศึกษาวิจัยปัญหาเฉพาะด้านของประเทศและนำเสนอแนวความคิดในการแก้ปัญหา มูลค่า ๒,๗๗๐,๐๐๐ บาท ให้แก่พรรคภูมิใจไทย

การที่ตนทำสัญญาซื้อขายหุ้นกับผู้ถูกร้อง ได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ทุกราย ตามสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ หลังจากที่ชำระเงินค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องครบจำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท แล้ว ในวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จึงไปดำเนินการรับโอนหุ้นในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ โดยใช้ระยะเวลาเพียง ๑ เดือน แหล่งที่มาของเงินในการซื้อขายหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท มาจากเงินลงทุนและกำไรที่ได้จากการประกอบธุรกิจส่วนตัวซึ่งได้รวบรวมเงินไว้ในกองทุนต่าง ๆ ของตน หลังจากที่ซื้อหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ จากผู้ถูกร้อง ได้ตกลงย้ายสำนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดจากที่ตั้งเดิมบ้านเลขที่ ๓๐/๒ เป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งยังคงอยู่บนที่ดินของบริษัท ศิลาชัยฯ ในพื้นที่ใกล้เคียงกันกับที่ตั้งสำนักงานเดิม เพื่อความสะดวกในการประกอบกิจการและการติดต่อประสานงานกับคู่ค้า ตลอดจนเพื่อความสะดวกของพนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ปัจจุบันห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เช่าที่ดินจากบริษัท ศิลาชัยฯ เพื่อใช้เป็นที่ตั้งสำนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากบริษัท ศิลาชัยฯ ยังคงมีหนี้เงินกู้ยืมจากนายศุภวัฒน์ จำนวนกว่า ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ก่อนซื้อหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ตนเคยเป็นผู้รับจ้างจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ หลังจากที่ได้ซื้อหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวแล้ว ได้เป็นเจ้าของกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าว รวมทั้งเครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ ทรัพย์สินและเงินในบัญชีธนาคารของห้างหุ้นส่วนจำกัดทั้งหมด จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ตนเอง และกรณีที่ต้องการใช้จ่ายในกิจการของห้างหรือค่าใช้จ่ายส่วนตัว ก็จะสั่งให้ฝ่ายการเงินของห้างหุ้นส่วน

ดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ตนเอง ทั้งนี้ได้มอบหมายให้นางสาววรางสิริ ระกิติ ซึ่งคบหาอยู่กับตน เป็นผู้ควบคุมดูแลทางการเงินและการเบิกจ่ายธนาคาร ตลอดจนการเข้าทำสัญญากับคู่ค้า ส่วนตน จะเป็นผู้ควบคุมดูแลบริหารจัดการการก่อสร้างทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยส่วนตัวไม่เคยเป็น คู่สัญญากับหน่วยงานของกระทรวงคมนาคมหรือส่วนราชการอื่น ๆ แต่จะทำในฐานะห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และนายศุภวัฒน์ได้มีการชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในช่วงปี ๒๕๓๐ ถึงปี ๒๕๓๘ เคยเป็นพนักงาน ประจำเรือสินค้า มีรายได้สูงสุดประมาณ ๕๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ระหว่างปี ๒๕๓๘ ถึงปี ๒๕๖๐ มีอาชีพรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ มีมูลค่าการซื้อขายและบริการซ่อมบำรุงไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ล้านบาท ได้รับ กำไรสุทธิจากการรับจ้างประมาณร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าดังกล่าว หรือประมาณ ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ ยังมีรายได้จากค่านายหน้าจากการชี้ช่องในการขายเครื่องจักร อะไหล่ และบริการซ่อมบำรุง ให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ เป็นเงินสดโดยไม่หักภาษีจากผู้ขาย และในช่วงปี ๒๕๓๘ ถึงปี ๒๕๖๐ ยังมีรายได้จากการประกอบธุรกิจตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัยฯ โดยได้รับชำระเป็นเงินสดทุกครั้ง ได้รับกำไรสุทธิจากการรับจ้างประมาณ ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี รวม ๒๒ ปี มีกำไรสุทธิจากการประกอบธุรกิจประมาณ ๑๕๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ไม่ได้แสดง รายได้ต่อกรมสรรพากร ปัจจุบันมีทรัพย์สินคงเหลือกับบริษัทหลักทรัพย์ พาย จำกัด (มหาชน) ประมาณ ๑๑๙,๐๘๙,๐๐๐ บาท และเป็นเจ้าหนี้ของบริษัท ศิลาชัยฯ มียอดหนี้คงเหลือ ๒๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท อยู่ระหว่างการดำเนินการแปลงหนี้เป็นทุน ธุรกิจของตนเองและครอบครัว เคยประกอบกิจการค้าข้าว โดยนำรายได้และกำไรจากกิจการมาเป็นทุนในการประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เช่น เมื่อปี ๒๕๒๖ ครอบครัวเคยซื้อที่ดินในราคาเพียง ๕๘๐,๐๐๐ บาท และต่อมาปี ๒๕๕๗ ขายที่ดินดังกล่าวได้ในราคา ๑๒๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนเงินที่ให้บริษัท ศิลาชัยฯ กู้ยืม นั้น นำมาจากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินบริษัท ศิลาชัยฯ โดยนำเงินสดมาให้บริษัท ศิลาชัยฯ กู้ยืมครั้งละ ๕๐๐,๐๐๐ ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อเงินกู้ยืมใกล้จะเต็มวงเงินหรือต้องการกู้เงินเพิ่มก็จะมี การทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติมและจะบันทึกการกู้ยืมเงินดังกล่าวไว้ในงบการเงินของบริษัทด้วย ส่วนการ ชำระเงินกู้ยืมคืนก็ชำระด้วยเงินสดเช่นกัน มีเพียงบางครั้งจะโอนผ่านธนาคาร และการซื้อกองทุนเปิด ธนชาต Income Plus แหล่งเงินที่นำมาลงกองทุน TMB-T-ES-DPlus ทั้งหมดเป็นเงินที่ได้รับ จากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และประกอบธุรกิจตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัยฯ

ผู้ถูกร้อง ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ได้รับชำระเงินค่าหุ้นจากนายศุภวัฒน์ จำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยวิธีการรับโอนเงินผ่านบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ชื่อบัญชี นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ โดยในการทำสัญญาซื้อขายหุ้นกับนายศุภวัฒน์ ตามสัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ สำหรับเหตุที่ผู้ถูกร้องยื่นคำร้องขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัดของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้แก่นายศุภวัฒน์ ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เนื่องจากผู้ถูกร้องได้รับชำระเงินค่าหุ้นจากนายศุภวัฒน์ครบถ้วน เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ และใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนกรมพัฒนาธุรกิจการค้าประมาณ ๑ เดือน และการกำหนดมูลค่าหุ้นนั้นเป็นการคิดมูลค่าตามบัญชี

นายอนุทิน ชาญวีรกูล หัวหน้าพรรคภูมิใจไทย ชี้แจงว่า พรรคภูมิใจไทยไม่มีความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์ใด ๆ กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และนายศุภวัฒน์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เคยบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคภูมิใจไทยจำนวนสามครั้ง โดยนายศุภวัฒน์เคยบริจาคทรัพย์สินประเภทผลงานวิจัยโครงการศึกษาวิจัยปัญหาเฉพาะด้านของประเทศและนำมาเสนอแนวความคิดในการแก้ปัญหา คิดเป็นมูลค่า ๒,๗๗๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ได้บริจาคเงินให้พรรคภูมิใจไทย จำนวน ๔,๘๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ และจำนวน ๖,๐๐๐,๐๐๐ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

นายเอกราช ชิดชอบ กรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ชี้แจงว่าการกู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัยฯ กับนายศุภวัฒน์ มีหลักฐานเป็นหนังสือโดยไม่ติดอากรแสตมป์ เนื่องจากเห็นว่าแม้ไม่ติดอากรแสตมป์ก็ไม่ทำให้สัญญากู้ยืมเงินไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเข้าใจว่ากรณีที่จะนำสัญญาดังกล่าวมาใช้ในการฟ้องร้องดำเนินคดีเท่านั้นที่จะต้องมีการติดอากรแสตมป์ และบริษัท ศิลาชัยฯ ได้มีการชำระหนี้คืนให้แก่นายศุภวัฒน์บางส่วน ประมาณ ๙๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท คงเหลืออีกประมาณ ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาทเศษ ยังไม่สามารถชำระเงินคืนตามสัญญาได้ทั้งหมด ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเจรจาหนี้กู้ยืมดังกล่าว โดยจะมีการตกลงให้ชำระหนี้เป็นหุ้นของบริษัท ศิลาชัยฯ ให้แก่นายศุภวัฒน์ การที่ผู้ถูกร้องเช่าที่ดินของบริษัท ศิลาชัยฯ เพื่อปลูกบ้านพักอาศัยเป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๒ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ แต่ต่อมาได้มีการตั้งสำนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ที่บ้านพักอาศัยดังกล่าวด้วย หลังจากที่ผู้ถูกร้องได้ขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้แก่นายศุภวัฒน์แล้วตนทราบว่ามีการตกลงกันให้ย้ายสำนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ไปเป็นบ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งยังคงอยู่บนที่ดินของบริษัท ศิลาชัยฯ เป็นบริเวณใกล้เคียงกันกับที่ตั้งสำนักงานเดิมเพื่อความสะดวกในการประกอบกิจการ

นางสาววรางสิริ ระกิติ ชี้แจงว่า ก่อนและหลังที่ตนจะมีชื่อเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ตนเคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัยฯ ตำแหน่งพนักงานการเงิน ในระหว่างปี ๒๕๖๑ ถึงปี ๒๕๖๖ นายศุภวัฒน์เป็นผู้โอนหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้แก่ตน เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ จำนวน ๑,๐๐๐ บาท โดยเสน่หา และมอบให้ตนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ มีหน้าที่ดูแลการเงินของกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ซึ่งปัจจุบันตนมีหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ จำนวน ๓,๐๐๐ บาท ตนรู้จักกับผู้ถูกร้องในช่วงปี ๒๕๖๑ ถึงปี ๒๕๖๒ ในฐานะกรรมการบริษัท ศิลาชัยฯ ซึ่งเป็นนายจ้าง ส่วนเรื่องค่าตอบแทนของนายศุภวัฒน์ นั้น ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนให้แก่นายศุภวัฒน์โดยตรง แต่จะเบิกจ่ายตามบัญชีในรูปของค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามคำสั่งของนายศุภวัฒน์ ตนทราบจากนายศุภวัฒน์ว่าผู้ถูกร้องได้ขายหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้แก่นายศุภวัฒน์ ในช่วงปี ๒๕๖๐ และได้โอนหุ้นดังกล่าวให้แก่นายศุภวัฒน์ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ส่วนเรื่องการประมูลงานและโครงการของกระทรวงคมนาคม นั้น ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เคยเข้าประมูลและเป็นคู่สัญญาในโครงการของกระทรวงคมนาคม โดยนายศุภวัฒน์จะเป็นผู้ควบคุมดูแลบริหารจัดการทั้งหมด ตนไม่เคยเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของกระทรวงคมนาคมหรือส่วนราชการอื่น ๆ แต่จัดทำในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ

นางวารุณี ชัยธนาพร (น้องสาวของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์) ชี้แจงว่า ครอบครัวเคยประกอบกิจการค้าข้าวซึ่งเป็นกงสีของครอบครัว และนำรายได้และกำไรจากกิจการดังกล่าวไปซื้ออสังหาริมทรัพย์ เช่น ในปี ๒๕๒๖ ได้ซื้อที่ดินในราคา ๕๘๐,๐๐๐ บาท และต่อมาในปี ๒๕๕๗ ได้ขายที่ดินดังกล่าวในราคา ๑๒๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นต้น แสดงให้เห็นได้ว่าครอบครัวมีรายได้และกำไรจากการประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์รวมเป็นมูลค่าหลายร้อยล้านบาท ประมาณปี ๒๕๓๘ นายศุภวัฒน์ได้ขอเงินประมาณ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากครอบครัวเพื่อนำไปลงทุนทำธุรกิจตักหินที่จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีกำไรจากการลงทุนดังกล่าวปีละหลายล้านบาท และมีการต่อยอดธุรกิจเพื่อซื้อกิจการก่อสร้างและโรงโม่หินอีก ทั้งนี้ ทุกคนในครอบครัวสามารถนำเงินของครอบครัวไปใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องขอความยินยอม เพียงแต่จะมีการแจ้งวัตถุประสงค์และจำนวนเงินเท่านั้น แต่จำไม่ได้ว่านายศุภวัฒน์นำเงินของครอบครัวไปให้บริษัท ศิลาชัยฯ กู้ยืมหรือไม่ แต่ประมาณ ปี ๒๕๕๗ นายศุภวัฒน์ได้นำเงินของครอบครัวไปลงทุนในกองทุน จำนวน ๑๐ ล้านบาท

พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ชี้แจงว่า จากการตรวจสอบเส้นทางการเงินของผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์ พบว่าการทำธุรกรรมฝาก – ถอน – โอนเงินจากบัญชีธนาคาร/บัญชีกองทุนของผู้ถูกร้องมียอดเงิน วันและเวลา ในการทำธุรกรรมที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ด้วยเสมอตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๓ ซึ่งการทำธุรกรรมทางการเงินที่มีความเชื่อมโยง

สัมพันธ์กันจะเกิดขึ้นก่อนการซื้อขายหุ้นและมียอดเงินรวมเกินกว่าราคาหุ้น จำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนเงินธุรกรรมที่เกินกว่าจำนวนค่าหุ้นเป็นนิติกรรมที่ไม่เปิดเผยและไม่ปรากฏในคำชี้แจงข้อเท็จจริง จากพฤติการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการชำระค่าหุ้นจำนวน ๓ ครั้ง ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้รับจากนายศุภวัฒน์ เงินในบัญชีของนายศุภวัฒน์เป็นเงินที่หมุนเวียนมาจากบัญชีของผู้ถูกร้องทั้งสิ้น ดังนั้น การชำระค่าซื้อขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ระหว่างนายศุภวัฒน์กับผู้ถูกร้อง รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง โดยเจตนาที่แท้จริงให้นายศุภวัฒน์ถือหุ้นแทน

หลังจากการโอนหุ้นระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒฯ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องเป็นที่ปรึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับเงินค่าที่ปรึกษาจากห้างหุ้นส่วนจำกัดปีละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ในขณะที่นายศุภวัฒน์ในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้ถือหุ้นใหญ่กลับไม่ได้รับเงินหรือค่าตอบแทนใด ๆ และไม่พบหลักฐานการโอนเงินหรือการทำธุรกรรมทางการเงินซึ่งผิดปกติวิสัยการประกอบธุรกิจ จึงเชื่อว่าการโอนเงินระหว่างกันมิใช่เงินในการชำระค่าหุ้น นอกจากนี้ การซื้อขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ของบุคคลทั้งสองมีความไม่สมเหตุสมผลหลายประการ ได้แก่ นายศุภวัฒน์ เป็นพนักงานลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัยฯ มีรายได้เพียง ๙,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นกิจการของผู้ถูกร้องและผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัทในช่วงเวลาเดียวกันกับที่นายศุภวัฒน์เป็นลูกจ้าง การให้กู้ยืมเงินกับบริษัท ศิลาชัยฯ การยื่นแบบแสดงรายได้พึงประเมินเพื่อเสียภาษีต่อกรมสรรพากรโดยระบุว่ามีรายได้เพียงปีละ ๑๐๘,๐๐๐ บาท การกู้ยืมระหว่างบริษัท ศิลาชัยฯ กับนายศุภวัฒน์ โดยไม่มีการทำสัญญากู้ยืมเงินและไม่มีการคิดดอกเบี้ยต่อกัน อีกทั้งรายการบัญชีเงินฝากและบัญชีกองทุนที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญพบว่า เงินในบัญชีไม่สอดคล้องกับรายจ่าย ดังนั้น คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่อ้างว่านายศุภวัฒน์และครอบครัวมีฐานะจึงไม่อาจรับฟังได้ กรณีที่นายศุภวัฒน์มีการเบิกถอนเงินจำนวนมาก และนำไปให้บริษัท ศิลาชัยฯ กู้ยืมหรือนำมาชำระค่าหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้แก่ผู้ถูกร้องหรือบริจาคเงินให้พรรคภูมิใจไทย มีการทำธุรกรรมทางการเงินโดยไม่มีการแจ้งต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนการมีปริมาณเงินหมุนเวียนในบัญชีจำนวนมาก แต่ไม่พบข้อมูลการชำระภาษี

นายปกรณ์วุฒิ อุดมพิพัฒน์สกุล ชี้แจงว่า สัญญากู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัยฯ กับผู้ถูกร้อง จำนวน ๒ ฉบับ ระบุว่ามีการกู้ยืมในปี ๒๕๕๙ และปี ๒๕๖๐ และชำระหนี้คืนในวันเดียวกัน คือ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ แต่จากงบการเงินของบริษัทปี ๒๕๖๐ พบว่า เงินให้กู้ยืมระยะสั้นควรเป็นยอดเงินของทั้งสองสัญญาร่วมกัน กลับปรากฏยอด ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ของสัญญากู้ยืมฉบับปี ๒๕๖๐ หมายความว่า ในทางบัญชีได้บันทึกการคืนหนี้ของยอดเงินในสัญญากู้ยืมฉบับปี ๒๕๕๙

ไปแล้ว หลักฐานของผู้ถูกร้องจึงไม่สอดคล้องกับงบการเงินที่ระบุในหมายเหตุประกอบงบการเงินของทุก ๆ ปีว่าเงินให้กู้ยืมส่วนนี้ “ไม่มีการทำสัญญา” ซึ่งผิดปกติวิสัยของนักบัญชีที่ควรเรียกเอกสารจากบริษัท และไม่มีเหตุอันใดที่บริษัทจะไม่ส่งเอกสารหากเอกสารนั้นมีอยู่จริง รวมถึงเอกสารจากธนาคารและเอกสารรับชำระหนี้ก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่าธุรกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นจริงหรือไม่ เป็นเหตุพิรุธได้ว่าสัญญากู้ยืมทั้งสองฉบับอาจเป็นเพียงการทำเอกสารย้อนหลังขึ้นเท่านั้น และหากไม่มีหลักฐานจากสถาบันการเงินที่เชื่อได้ว่ามีการชำระหนี้คืนในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ จริง ก็อาจชี้ได้ว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสัญญากู้ยืมเงินระหว่างนายศุภวัฒน์ กับบริษัท ศิลาชัยฯ จำนวน ๗ ฉบับ มีข้อพิรุธว่าไม่สอดคล้องกับงบการเงินที่ระบุในหมายเหตุประกอบงบการเงินของทุก ๆ ปี ว่าเงินให้กู้ยืมส่วนนี้ “ไม่มีการทำสัญญา” ผิดปกติวิสัยของนักบัญชีที่ควรเรียกเอกสารจากบริษัทและไม่มีเหตุอันใดที่บริษัทจะไม่ส่งเอกสาร หากเอกสารนั้นมีอยู่จริง และไม่ปรากฏหลักฐานการติดอากรแสตมป์ ซึ่งตามปกติวิสัยของวิญญูชนการให้กู้ยืมเงินจำนวนมากต้องติดอากรแสตมป์ตามกฎหมาย เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีแพ่งกรณีที่เกิดการผิดนัดชำระหนี้ขึ้น และตามหนังสือตอบข้อเท็จจริงของบริษัท ศิลาชัยฯ ระบุว่า มีการชำระหนี้บางส่วน เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวนเงิน ๑๗,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ จำนวนเงิน ๗๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท ปรากฏตามเอกสารงบการเงิน ซึ่งขัดแย้งกับการชำระหนี้ของผู้ถูกร้องที่ทำเอกสารรับชำระหนี้เป็นหลักฐาน เป็นเหตุพิรุธว่าธุรกรรมดังกล่าวปรากฏหลักฐานทางบัญชีธนาคารของบริษัทหรือไม่ ซึ่งอาจเป็นเพียงทำเอกสารย้อนหลังขึ้นมาเพื่ออำพรางหลักฐานเท่านั้น นายศุภวัฒน์จึงเป็นเพียงผู้ที่ผู้ถูกร้องนำชื่อมาใช้เพื่อกระทำการแทนตน หรือเป็นผู้ถือหุ้นในทางนิตินัยเท่านั้น

บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุน อีสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับการซื้อกองทุน กองทุน TMB-T-ES-IPlus และกองทุน TMB-T-ES-DPlus ชื่อบัญชีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เลขที่ผู้ถือหน่วยลงทุน เลขที่ ๐๐๒-๐-๖๓๒๒๙-๗ รายการซื้อกองทุนดังนี้ (๑) กองทุน TMB-T-ES-IPlus (หรือ T-IncomePlus) จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เป็นเงินสด สถานที่ทำรายการ ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง ไม่ปรากฏแหล่งที่มาของเงิน (๒) กองทุน TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นเงินโอน สถานที่ทำรายการ ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง แหล่งที่มาเงินโอนจากธนาคารธนชาต รหัสสาขา ๒๒๓ (๓) กองทุน TMB-T-ES-IPlus (หรือ T-IncomePlus) จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นเงินโอน สถานที่ทำรายการ ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาตลาดบางบัวทอง แหล่งที่มา

เงินโอนจากธนาคารธนชาต รหัสสาขา ๒๒๓ และ (๔) กองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ เป็นเงินโอน สถานที่ทำรายการ ธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ มีแหล่งที่มา โอนจากธนาคารธนชาต สาขาบุรีรัมย์ ชื่อบัญชี หจก. บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ปรากฏลายมือชื่อเจ้าของบัญชี คือ นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และจากชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปรากฏลายมือชื่อเจ้าของบัญชี คือ นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท

ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนพยานบุคคล จำนวน ๘ คน โดยให้พยานบุคคลจัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยไม่ต้องมาเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒ คน (นางกอบกุล ถีระวงษ์ และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง) อีก ๖ คน ให้จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญและเบิกความเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญในวันพฤหัสบดีที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๖ ซึ่งบุคคลดังกล่าวจัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น และได้มาเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยพยานทั้ง ๘ คน ส่งคำชี้แจงและเบิกความเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

นางกอบกุล ถีระวงษ์ ส่งบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น สรุปได้ว่า การตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตักหินให้โรงโม่หิน และรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่บริษัท ศิลาชัยฯ พยานจะเรียกเอกสารเฉพาะกรณีที่มีปัญหาหรือรายการที่น่าสังเกตเรื่องราคา หรือที่มีมูลค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญ หรือประเภทสินทรัพย์ที่ไม่เคยใช้มาก่อน ผลการตรวจสอบจะเป็นดุลพินิจที่จะพิจารณาในหน้ารายงานของผู้ตรวจสอบ รายละเอียดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินได้มีการบันทึกไว้ตามเอกสารหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ จนถึงปี ๒๕๖๔ ว่าบริษัท ศิลาชัยฯ กู้ยืมเงินเพื่อเสริมสภาพคล่อง ไม่มีการทำสัญญาหรือคิดดอกเบี้ยระหว่างกันใด ๆ ซึ่งงบการเงินปี พ.ศ. ๒๕๕๙ อยู่ภายใต้ผู้ตรวจสอบบัญชีคนอื่น

พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ส่งบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น สรุปได้ว่า รายการทำธุรกรรมการโอนเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ ในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๙๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท สอดคล้องกับรายการธุรกรรมการเงินในบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ของผู้ถูกร้อง ระหว่างวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยมีวัน เวลา รายการ และจำนวนเงินที่ทำธุรกรรมตรงกับที่ตนเคยให้ถ้อยคำชี้แจงประเด็นนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญ

นางวราภรณ์ เทศเซ็น จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า การซื้อกองทุนสามารถทำรายการจ่ายเงินสด การโอนจากบัญชีธนาคาร

หรือเช็ค อีกทั้งสามารถซื้อกองทุนได้ที่หน้าเคาน์เตอร์ธนาคารทุกสาขา และการขายกองทุนต้องทำรายการขายกองทุนก่อนโดยจะต้องโอนเข้าบัญชีที่รองรับหรือบัญชีที่ผูกไว้กับบัญชีกองทุนเท่านั้น จึงทำรายการถอนเงินจากบัญชีที่รองรับได้ การซื้อกองทุนเป็นเงินสดไม่จำเป็นต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเนื่องจากเป็นเงินลงทุน และการถอนเงินสดจำนวนมากจากธนาคารต้องมีการแจ้งให้ธนาคารทราบล่วงหน้า สำหรับรายการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ทำรายการซื้อเป็นเงินสด การซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นการซื้อจากการถอนโอนบัญชีเลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และการซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ ไม่ได้เป็นรายการของสาขาตลาดบางบัวทอง

ผู้ถูกร้อง จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการของบริษัท ศิลาชัยฯ เนื่องจากบริษัทขาดสภาพคล่องและไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอความช่วยเหลือจากนายศุภวัฒน์ในการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่หิน จัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร และเป็นผู้สำรองจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว เมื่อบริษัท ศิลาชัยฯ ขายหินได้แล้วจึงนำรายได้มาหักกลบลบหนี้กัน ต่อมาไม่สามารถชำระเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายคืนตามที่ตกลงกันไว้ จึงเป็นที่มาของสัญญากู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัยฯ กับนายศุภวัฒน์ ซึ่งเป็นการรวมยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมสดหมุนเวียน จำนวน ๖ ครั้ง สำหรับรายการฝากเงินและถอนเงินของยอดเงินฝาก – ถอน เมื่อวันที่ “๑๗/๐๘/๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๔๐ นาฬิกา” ที่มีเงินฝากรายการจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินที่ผู้ถูกร้องโอนเงินจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพื่อชำระเงินกู้ยืมฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ “๑๗/๐๘/๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๔๒ นาฬิกา” มีเงินถอนรายการ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินที่บริษัท ศิลาชัยฯ โอนเงินจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไปยังบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เพื่อคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ จัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร ให้แก่นายศุภวัฒน์ และเมื่อวันที่ “๒๙/๑๒/๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๕๕ นาฬิกา” มีเงินถอน จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เป็นเงินที่บริษัท ศิลาชัยฯ โอนเงินจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไปยังกองทุน TMB-T-ES-IPlus บัญชีเลขที่ ๐๐๒-๐-๖๓๒๒๙-๗

ชื่อบัญชี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เพื่อคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ จัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร ให้แก่นายศุภวัฒน์

นอกจากนี้ ระหว่างปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องเคยมีการโอนเงินไปยังบัญชีของบริษัท ศิลาชัยฯ และบัญชีของนายศุภวัฒน์ โดยมีการโอนเงินจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) บัญชีเลขที่ ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ ให้แก่บริษัท ศิลาชัยฯ เพื่อชำระเงินกู้ยืมฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ที่ผู้ถูกร้องกู้ยืมเพื่อเพิ่มทุนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ แต่การที่สัญญาฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ เป็นการทำสัญญากู้ยืมกันย้อนหลัง เนื่องจากการทุจริตของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ ความผิดพลาดดังกล่าวก็อาจเกิดขึ้นได้ และผู้ถูกร้องได้กู้ยืมเงินจากบริษัท ศิลาชัยฯ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ และเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ รวมทั้งสิ้น ๘๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท และชำระคืนให้แก่บริษัท ศิลาชัยฯ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๒ ตามที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๖ และขอยืนยันว่าระหว่างปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ไม่เคยให้เงินแก่นายศุภวัฒน์

สำหรับรายการฝากเงินและถอนเงิน ระหว่างวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๑๒ รายการ ซึ่งมียอดเงิน ฝาก-ถอน ประมาณ ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาทเศษ นั้น เนื่องจากผู้จัดการกองทุนธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) สาขาบุรีรัมย์ ร้องขอให้ผู้ถูกร้องช่วยซื้อกองทุน TMB-T-Money บัญชีเลขที่ ๐๐๒-๑-๐๖๑๒๙-๐ ชื่อบัญชี นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ เพื่อทำยอดในแต่ละเดือนเท่านั้น โดยมีเงินหมุนเวียนซื้อขายกองทุนประมาณ ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ส่วนกรณีนายชัยรัตน์ อุดมรัตนสิริชัย เป็นผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ซึ่งในสมัยที่รับราชการกรมการปกครองเป็นปลัดอำเภอแล้วลาออกมาทำงานกับผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องเห็นว่าการที่นายชัยรัตน์ ลงนามเป็นพยานในสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัยฯ นั้น เนื่องจากทั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ อยู่ใกล้ ๆ กัน การเรียกมาเป็นพยานก็เป็นเรื่องปกติ

ภายหลังจากการโอนหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ อีก แต่ยังคงคอยช่วยเหลืออยู่ถึงประมาณเดือนเมษายน ๒๕๖๒ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นของบริษัท ศิลาชัย โกคาร์ท จำกัด และบริษัท บุรีเจริญท่าทราย จำกัด ให้แก่นายศุภวัฒน์ จำนวน ๑๐,๘๐๐ หุ้น และโอนหุ้นของบริษัท ศิลาชัย โกคาร์ท จำกัด ให้แก่นางสาววรางสิริ ระกิติ อีกจำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น

นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า พยานมีรายได้เดือนละเกือบ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยส่วนใหญ่จะเก็บไว้เป็นเงินสดเพราะกิจการจำเป็นต้องใช้จ่ายรายวันค่อนข้างมาก โดยลักษณะการประกอบกิจการพยานจะรับจ้างตักหินให้กับบริษัท ศิลาชัยฯ โดยจัดหาผู้รับจ้างรายย่อยเพื่อมารับจ้างตักหินอีกทอดหนึ่ง ได้รับกำไรส่วนต่างขึ้นอยู่กับจำนวนการขนหินและอัตราต่อรองค่าจ้างของผู้รับจ้างรายย่อยในแต่ละช่วง การประกอบกิจการของพยานจะไม่มีสำนักงานในการดำเนินกิจการ โดยบริษัท ศิลาชัยฯ จะเป็นผู้ตรวจสอบปริมาณหินและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำส่งฝ่ายการเงินตามระเบียบของบริษัท หลังจากนั้นจะแจ้งยอดค่าจ้างให้พยานทราบเพื่อเบิกค่าจ้าง ในปี ๒๕๖๐ พยานได้รับเงินคืนจากบริษัท ศิลาชัยฯ เป็นเงินที่พยานได้สำรองค่าจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ ค่าจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร จำนวน ๒ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ส่วนวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ เป็นการชำระหนี้ตามสัญญากู้เงินด้วยเงินสด จำนวน ๑๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท เงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินที่ได้รับโอนจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จากการชำระเงินสำรองจ่ายค่าจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการของโรงโม่ ค่าจัดหาอุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่บริษัท ศิลาชัยฯ กรณีเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ ชื่อบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากการชำระเงินสำรองค่าใช้จ่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ซึ่งก่อนหน้านี้พยานเคยชี้แจงว่าเป็นเงินสดเนื่องจากเป็นความเข้าใจคลาดเคลื่อนของพยาน เพราะเมื่อก่อนการใช้เงินจะออกมาในรูปแบบลักษณะของเงินสดไปใช้ และมีอยู่ไม่กี่ครั้งเป็นเงินโอน การซื้อกองทุนเปิดธนชาต Income Plus (หรือ TMB-T-ES-IPlus) เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เนื่องจากผู้จัดการกองทุนขอให้พยานช่วยทำยอดกองทุนสิ้นปีเท่านั้น

นอกจากนี้ ในช่วงปี ๒๕๖๐ พยานได้เข้าไปสำรองจ่ายเงินประมาณ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เพราะห้างก็ได้รับผลกระทบจากทุจริตซึ่งเป็นเหตุการณ์ใกล้เคียงกับบริษัท ศิลาชัยฯ แต่จะน้อยกว่าบริษัท ศิลาชัยฯ การสำรองจ่ายจะสำรองจ่ายพวกค่าน้ำมัน ค่าอะไหล่ หรือวัสดุในการทำถนน และได้รับการคืนเงินจำนวนนี้มาแล้ว โดยนำไปใช้ชำระค่าที่ซื้อหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ

ส่วนการซื้อหุ้นในบริษัท บุรีเจริญ ท่าทราย จำกัด จำนวน ๔,๙๐๐,๐๐๐ บาท เนื่องจากผู้ถูกร้องประสงค์จะเล่นการเมืองและเป็นธุรกิจต้องห้าม เหตุผลที่ซื้อหุ้นบริษัทดังกล่าวเพราะเห็นว่าน่าจะนำไปต่อยอดร่วมกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ

ส่วนเรื่องค่าตอบแทนการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการนั้น เนื่องจากค่าตอบแทนของพยานยังอยู่ในห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งก็เติบโตขึ้นไปเรื่อย ๆ จึงไม่จำเป็นต้องมีเงินเดือน แต่มีเพียงครั้งเดียวที่จ่ายเป็นเงินปันผล ซึ่งหุ้นส่วนทุกคนก็ได้ตามสัดส่วนการถือหุ้น การคำนวณเงินปันผลนี้เป็นการคำนวณจากเงินกำไรสะสม

นางสาววรางสิริ ระกิติ จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ในการบริหารบริษัท ศิลาชัยฯ จ้างให้นายศุภวัฒน์ ทำเกี่ยวกับการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ จัดหาอุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร และเป็นผู้สำรองจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว การจ่ายเงินให้แก่นายศุภวัฒน์เช่นเดียวกับการดำเนินการจ่ายเงินให้แก่คู่ค้าทั่วไปของบริษัท พยานเป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัยฯ เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑ ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัยฯ กับนายศุภวัฒน์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้า ทราบเพียงการกู้ยืมเงิน เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๑ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ จำนวน ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จำนวน ๙๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นการรวบยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมเงินสดหมุนเวียน ตามข้อตกลงระหว่างบริษัท ศิลาชัยฯ กับนายศุภวัฒน์ โดยให้นายศุภวัฒน์เป็นผู้สำรองจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ จัดหาอุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร การจ่ายเงินแก่ผู้บริหาร หุ้นส่วนผู้จัดการ และลูกจ้างของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของนายศุภวัฒน์ ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนายศุภวัฒน์จะรวบรวมนำบิลน้ำมันมาตั้งเบิกทางระบบบัญชีเพื่อบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายและรับเป็นเงินสดในแต่ละเดือน โดยเฉลี่ยเดือนละ ๒๐,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท เข้าบัญชีนายศุภวัฒน์ และบันทึกในบัญชีงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ

เมื่อปี ๒๕๖๑ พยานเป็นเจ้าหน้าที่การเงินที่บริษัท ศิลาชัยฯ โดยในปี ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบันเข้ามาเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ มีหน้าที่ลงนามในคู่สัญญาของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ กับบุคคลภายนอกตามที่ได้รับมอบหมายจากนายศุภวัฒน์ ส่วนการดำเนินกิจการของนายศุภวัฒน์มีหน้าที่รับจ้างตักหินให้แก่บริษัท ศิลาชัยฯ โดยจัดหาซัพพลายเออร์มาทำงานแทนในเรื่องของการตักหิน ขุดเจาะ ระเบิดหิน ตัดหิน นายศุภวัฒน์ จะไปหาคนเข้ามาทำงานส่งให้กับบริษัท ศิลาชัยฯ แทน โดยการรับเงินจะแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนแรก บริษัท ศิลาชัยฯ จะจ่ายเป็นเงินโอน

ให้กับซัพพลายเออร์ ส่วนที่สอง บริษัท ศิลาชัยฯ จะจ่ายเป็นเงินสดให้กับนายศุภวัฒน์ตามข้อตกลงกันระหว่างบริษัท ศิลาชัยฯ กับนายศุภวัฒน์ โดยซัพพลายเออร์จะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับภาษี กรณีนายชัยรัตน์ อุดมรัตนสิริชัย เป็นผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ พยานเป็นผู้มอบอำนาจให้ไปเซ็นสัญญาอนุมัติใบสั่งซื้อการประมูลงานของห้างหุ้นส่วน พยานไม่ทราบว่าตนถือหุ้นบริษัท ศิลาชัย โกคาร์ท จำกัด จำนวน ๑,๐๐๐ หุ้น

นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า บริษัท ศิลาชัยฯ จ้างให้นายศุภวัฒน์ เกี่ยวกับการเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ จัดหาอุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร และเป็นผู้สำรองจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว โดยจะรวบรวมรายละเอียดและนำส่งให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการจัดทำใบสำคัญจ่ายเงินหรือใบรับวางบิลในแต่ละครั้ง และนำมาเสนอขออนุมัติเห็นชอบจากกรรมการผู้มีอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป หลังจากนั้นนายศุภวัฒน์จะเป็นผู้กำหนดวิธีการชำระเงินโดยจะขอรับชำระเป็นเงินสดหรือโอนเข้าบัญชีโดยตรงแล้วแต่กรณี โดยพยานเป็นพนักงานบัญชีอิสระรับทำบัญชีให้กับบริษัท ศิลาชัยฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน โดยนายศุภวัฒน์เป็นผู้รับจ้างดำเนินการจัดหาหินทรายและเป็นผู้สำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ โดยนายศุภวัฒน์เป็นผู้จัดหาคนกลางมารับจ้างขุดเจาะและมีรายได้จากส่วนต่าง และเป็นผู้สำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ บางส่วนไปก่อน พยานทราบว่ามีการกู้ยืมเงินกันและการคืนเงินกู้ยืมเงินแล้ว โดยมีการทำสัญญากู้ยืมเงินกัน แต่พยานไม่เคยเห็นสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าว ในส่วนการจัดทำงบการเงินพยานระบุว่าไม่มีการทำสัญญาใด ๆ นอกจากนี้ พยานทราบว่านายศุภวัฒน์เป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัยฯ เงินเดือน ๆ ละ ๙,๐๐๐ บาท และต่อมาเพิ่มเป็นเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท เพราะพยานมีหน้าที่ยื่นประกันสังคมให้กับบริษัท ศิลาชัยฯ แต่ไม่ทราบเหตุผลการขึ้นเงินเดือน

นางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า พยานเป็นพนักงานบริษัทรับทำบัญชีให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน พยานทราบว่านายศุภวัฒน์เป็นผู้รับจ้างตักหินให้กับบริษัท ศิลาชัยฯ พยานไม่ทราบเรื่องที่ผู้ถูกร้องโอนหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้กับนายศุภวัฒน์ พยานทราบว่าผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ พยานทราบว่านายศุภวัฒน์ไม่ได้ค่าตอบแทนจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ สำหรับการจ่ายเงินสดให้แก่คู่ค้า นายศุภวัฒน์ จะเป็นผู้โอนเงินให้แก่ผู้จัดการโครงการผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง และผู้จัดการโครงการจะเป็นผู้นำเงินสดไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์โดยจะรวบรวมใบสำคัญจ่ายเงินเพื่อส่งให้ฝ่ายการเงินเพื่อบันทึกรายการเป็นหลักฐานต่อไป ก่อนที่นายศุภวัฒน์จะเข้าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ในปี ๒๕๖๐

นายศุภวัฒน์เป็นผู้รับผิดชอบในการสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ประมาณ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับค่าตอบแทนของนายศุภวัฒน์จะได้รับโดยการนำบิลน้ำมันมาตั้งเบิกทางระบบบัญชีเป็นค่าใช้จ่ายและรับเป็นเงินสดในแต่ละเดือน แต่เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๖ มีการจ่ายเงินปันผลจำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้กับนายศุภวัฒน์

ผู้ร้องยื่นแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า การโอนหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ จากพยานหลักฐานปรากฏชัดแจ้งว่าไม่ได้มีเจตนาที่แท้จริงในการทำสัญญาซื้อขายโอนหุ้นและไม่มีการโอนเงินชำระค่าหุ้นกันอย่างแท้จริง โดยหลักฐานการโอนเงินที่อ้างว่าเป็นการชำระค่าหุ้นนั้นเป็นเพียงธุรกรรมปกติที่บุคคลทั้งสองกระทำระหว่างกัน นอกจากนี้ หากพิจารณาพยานหลักฐานจะเห็นได้ว่า นายศุภวัฒน์ เป็นบุคคลที่ไม่มีอาชีพหรือรายได้ที่เพียงพอต่อการซื้อหุ้น อีกทั้งยังปรากฏหลักฐานเส้นทางการเงินในการโอนชำระค่าหุ้นของนายศุภวัฒน์มีแหล่งที่มาของเงินจากบัญชีธนาคารของผู้ถูกร้อง บัญชีธนาคารของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัยฯ ซึ่งผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของและมีอำนาจในการบริหารกิจการนิติบุคคลดังกล่าวทั้งสิ้น นอกจากนี้ ยังพบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีทั้งก่อนและหลังจากการทำนิติกรรมซื้อขายหุ้นที่สนับสนุนให้เห็นว่าผู้ถูกร้องยังคงไว้ซึ่งหุ้นและยังเป็นเจ้าของมีอำนาจครอบงำ สั่งการ และบริหารจัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ อาทิ การยินยอมให้นายศุภวัฒน์ใช้สถานที่ตั้งที่ประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ในทะเบียนบ้านของผู้ถูกร้องก่อนเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม และแม้จะย้ายที่ตั้งของห้างก็ยังอยู่ในบริเวณที่พักอาศัยของผู้ถูกร้อง หรือกรณีของนางสาววรางสิริ ระกิติ ที่เป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัยฯ ซึ่งอยู่ในการกำกับควบคุมดูแลภายใต้บังคับบัญชาและเป็นผู้ใกล้ชิดได้รับความไว้วางใจจากผู้ถูกร้อง โดยนางสาววรางสิริถือหุ้นเพียง ๓,๐๐๐ บาท แต่มีฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเข้ามาบริหารการเงินในกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ โดยมีอำนาจในการเบิกถอนเงินหรือทำธุรกรรมทางการเงิน รวมถึงมีอำนาจลงนามในสัญญาต่าง ๆ กับภาครัฐ เป็นต้น ผู้ร้องเห็นว่า จากเอกสารคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องและพยานผู้ถูกร้อง ตลอดจนเอกสารที่นำมาประกอบคำชี้แจงไม่มีน้ำหนักให้รับฟังได้ ประกอบกับพยานของผู้ถูกร้องให้การขัดแย้งต่อข้อเท็จจริงและขัดต่อเหตุผลหลายประการ อีกทั้งเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ ไม่มีพยานหลักฐานมาสนับสนุนคำชี้แจงได้ จึงรับฟังได้ว่าการซื้อขายหุ้นเป็นเพียงนิติกรรมอำพราง และไม่มีการชำระราคา ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท จริง และเงินจำนวนดังกล่าวสามารถพิสูจน์จากเส้นทางการเงินได้อย่างชัดแจ้งว่าเป็นเงินของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องได้กระทำผิดยังคงไว้ซึ่งหุ้นตามที่ผู้ร้องกล่าวหา อันเข้าข่ายฝ่าฝืนกระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบ

มาตรา ๘๒ จึงทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗

ผู้ถูกร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า คำร้องของผู้ร้องไม่ครบองค์ประกอบความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทดังกล่าว อีกทั้งไม่ปรากฏว่ามีชื่อผู้ถูกร้องเข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานรัฐการซื้อขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์มีค่าตอบแทนและชอบด้วยกฎหมายแล้ว ต้องด้วยข้อสันนิษฐานของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องซื้อขาย และหุ้นส่วน บริษัท และการที่พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ยืนยันข้อเท็จจริงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าผู้ถูกร้องโอนเงินให้แก่นายศุภวัฒน์ ระหว่างปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๑ จำนวนเงิน ๒๙๐,๐๙๙,๑๓๕ บาท และพลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ ยังคงเป็นผู้ค้ำประกันให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ รวมทั้งการกู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ ตามสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑ ไม่มีมูลความจริงและเป็นความเท็จ และตามที่นางสาวฐิติมา เกลาพิมาย เบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเหตุที่ไม่มีการบันทึกข้อมูลรายการธุรกรรมไว้ในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัยฯ สอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้อง เป็นไปตามมาตรฐานทางการบัญชี ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ กรณีนางสาวอัญชลี ปรุดรัมย์ เบิกความสำคัญผิดในข้อเท็จจริงแท้จริงแล้วเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ โอนให้กับนายศุภวัฒน์ ส่วนผู้ถูกร้องเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ตามสัญญากู้ยืมเงิน ฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ เป็นเงินที่ผู้ถูกร้องกู้ยืมจากบริษัท ศิลาชัยฯ เพื่อนำมาเพิ่มทุนห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ในวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ จึงไม่ใช่การทำสัญญากู้ยืมย้อนหลังตามที่ผู้ถูกร้องเบิกความโดยสำคัญผิดในข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องไม่เคยสั่งให้พนักงานขับรถนำบิลค่าน้ำมันไปเบิกค่าใช้จ่ายและไม่เคยได้รับเงินค่าน้ำมันรถยนต์จากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ผู้ถูกร้องจึงไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการที่นายศุภวัฒน์นำบิลค่าน้ำมันรถยนต์ของผู้ถูกร้องไปเบิกค่าใช้จ่ายกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ดังนั้น ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ไม่ได้เป็นหุ้นส่วน หุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้ถือหุ้นและหรือลูกจ้างของนิติบุคคลใด ๆ การซื้อขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์เป็นนิติกรรมที่เสียค่าตอบแทนและชอบด้วยกฎหมายแล้ว นอกจากนี้ ผู้ถูกร้อง

นำส่งสำเนาคำพิพากษาโดยปรากฏความเสียหายจากการทุจริตภายในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค ๓ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๕๖๔/๒๕๕๙ วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ มูลค่าความเสียหายที่ศาลพิพากษาให้จำเลยต้องคืนเงินยักยอกไปจำนวน ๑,๑๒๗,๐๐๐ บาท และการทุจริตภายในบริษัท ศิลาชัยฯ ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค ๓ คดีหมายเลขแดงที่ ๓๒๐๙ - ๓๒๑๑/๒๕๖๒ วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ค่าความเสียหายที่ศาลพิพากษาให้จำเลยต้องคืนหรือใช้ราคาทรัพย์รวม ๒,๑๘๑,๐๗๓.๖๐ บาท และตามคำพิพากษาศาลจังหวัดบุรีรัมย์ คดีหมายเลขแดงที่ อ ๕๖๗/๒๕๖๕ โดยปรากฏตามคำฟ้องมีความเสียหายจากการกระทำของจำเลยทั้งสองร่วมกันลักหินจำนวน ๓๖,๙๓๗.๔๗๔ ตัน รวมเป็นเงิน ๑๐,๕๑๑,๒๓๔.๐๘ บาท ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์และโจทก์ร่วม

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๘๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

มิให้นับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสองเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

ฯลฯ ฯลฯ

มาตรา ๑๗๐ ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐

(๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๑

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ด้วย

ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

มาตรา ๑๘๗ รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด

ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้

มาตรานี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย

๒. พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๔ รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ในห้างหุ้นส่วนจำกัด รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

(๒) ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด รัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทนั้น

มาตรา ๕ ในกรณีที่รัฐมนตรีประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในส่วนที่เกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และ

(๒) โอนหุ้นส่วนหรือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้นิติบุคคลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และเมื่อได้ดำเนินการโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้กับนิติบุคคลใดแล้ว ให้รัฐมนตรีแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้โอนหุ้นส่วนหรือหุ้นนั้น

มาตรา ๖ นิติบุคคลที่รัฐมนตรีจะโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้จัดการตามพระราชบัญญัตินี้ได้ต้องเป็นนิติบุคคลที่มีอำนาจจัดการกองทุนส่วนบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือนิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นตามกฎหมายโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ความเห็น

ข้อเท็จจริงในคดีนี้รับฟังได้ว่า ก่อนที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๘ และเป็นกรรมการในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในปีเดียวกัน ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนายศุภวัฒน์ได้โอนเงินชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ รวม ๓ งวด ดังนี้ งวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และงวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงห้างหุ้นส่วนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ อันมีผลทางกฎหมายให้ผู้ถูกร้องพ้นจากการ

เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ โดยผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นเป็นจำนวนเงิน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละเก้าสิบเก้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ให้นายศุภวัฒน์ เข้าเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างดังกล่าว และผู้ถูกร้องได้ออกจากการเป็นกรรมการในบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒

แต่ผู้ร้องเห็นว่า การโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ของผู้ถูกร้องให้นายศุภวัฒน์ดังกล่าว เป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติธรรมอำพราง เนื่องจากนายศุภวัฒน์ไม่ได้เป็นผู้มีรายได้เพียงพอที่จะชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องได้ สัญญาการโอนหุ้นฉบับลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ จึงเป็นโมฆะ หุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ จึงยังคงเป็นของผู้ถูกร้อง โดยมีนายศุภวัฒน์เป็นตัวแทนหรือนอมินีในการครอบครองดูแลหุ้น ผู้ถูกใช้ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกร้องให้ดำเนินการแทนเท่านั้น และทำให้ผู้ถูกร้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ

มีประเด็นสมควรพิจารณาก่อนว่า นายศุภวัฒน์เป็นผู้มีรายได้เพียงพอที่จะสามารถชำระค่าหุ้นดังกล่าวให้แก่ผู้ถูกร้องได้หรือไม่

เห็นว่า ข้อเท็จจริงในประเด็นนี้ปรากฏว่า สถานะทางการเงินของนายศุภวัฒน์ พยานซึ่งเป็นผู้รับโอนหุ้นและชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง มีข้อมูลที่ปรากฏหลายประการว่า นายศุภวัฒน์เป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจในครอบครัวของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์อ้างว่าเหตุที่ตนรับจ้างเป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัยฯ ก็เพราะว่าตนต้องการใช้สิทธิประกันสังคมในการรักษาโรคประจำตัวหลายโรคที่บริษัทประกันไม่รับทำประกันให้ตน แต่ประเด็นนี้กลับปรากฏหลักฐานว่าเมื่อครั้งนายศุภวัฒน์เข้ารับบริการในโรงพยาบาลบุรีรัมย์มีการระบุในบัตรบันทึกผู้รับบริการว่าคนไข้ไม่มีโรคประจำตัว ส่วนเอกสารที่นายศุภวัฒน์นำมาอ้างว่าตนป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง และเบาวหวาน นั้น มีลักษณะเป็นเพียงใบรับรองแพทย์ทั่วไปเท่านั้น ประกอบกับข้อมูลของกรมสรรพากรปรากฏว่า ในปีภาษี ๒๕๕๖ ถึงปีภาษี ๒๕๖๓ นายศุภวัฒน์มีรายได้เฉลี่ยต่อปีจำนวนไม่เกิน ๑๑๘,๐๐๐ บาท จากบริษัท เอ เอ็น อาร์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แม้นายศุภวัฒน์จะอ้างว่าตนและครอบครัวประกอบธุรกิจค้าข้าวและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าไม่น้อยกว่า ๖๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๖ นายศุภวัฒน์อ้างว่ามีเงินหมุนเวียนในบัญชีไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท และในปี ๒๕๕๙ ถึงปัจจุบัน มีเงินลงทุนในกองทุนเปิดซึ่งมีมูลค่าการเคลื่อนไหวประมาณ ๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ครอบครัวเคยประกอบกิจการ

ค้าข้าวเป็นกงสีของครอบครัว นำรายได้และกำไรมาประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ จนถึงปัจจุบัน แต่เงินหรือทรัพย์สินที่นายศุภวัฒน์กล่าวอ้างนั้น เป็นเงินของครอบครัวหรือเงินกงสี จึงมิใช่เงินของนายศุภวัฒน์แต่ผู้เดียว ซึ่งในปี ๒๕๕๗ นายศุภวัฒน์ได้นำเงินจากครอบครัวมาลงทุนในกองทุนธนชาต T-Income Plus จำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยนายศุภวัฒน์อ้างว่าก่อนและหลังการซื้อหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ นายศุภวัฒน์ประกอบอาชีพรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัยฯ มีกำไรสุทธิประมาณ ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักร มีผลกำไรสุทธิประมาณ ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี แหล่งเงินที่นำมาลงกองทุนส่วนใหญ่มาจากการประกอบธุรกิจตักหิน ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงลงทุนหุ้นหรือกองทุนซื้อขายทองคำ แต่นางวารุณี ชัยธนาพร น้องสาวของนายศุภวัฒน์ ชี้แจงต่อศาลว่าครอบครัวเคยประกอบกิจการค้าข้าวซึ่งเป็นกงสีของครอบครัวนำรายได้และกำไรดังกล่าวมาเป็นทุนในการประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ทุกคนในครอบครัวสามารถนำเงินของครอบครัวไปใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องขอความยินยอม แต่จะคุยกันว่านำเงินไปทำอะไร จำนวนเท่าไร โดยในปี ๒๕๓๘ นายศุภวัฒน์นำเงินไปลงทุนประมาณ ๒๐ ล้านบาท แต่จำไม่ได้ว่ามีการนำเงินไปให้บริษัท ศิลาชัยฯ กู้ยืมหรือไม่ นอกจากนั้น ยังปรากฏข้อเท็จจริงตามหลักฐานการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด. ๙๑ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ปรากฏว่า นายศุภวัฒน์ยื่นแบบแสดงรายได้ต่อกรมสรรพากรระบุว่ามีรายได้ในอัตรา ๑๐๘,๐๐๐ - ๑๑๘,๐๐๐ บาทต่อปี หรือเฉลี่ยเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท เท่านั้น ไม่พบรายได้อื่น ๆ อีกแต่อย่างใด การที่นายศุภวัฒน์ อ้างว่ามีรายได้จำนวนมากจากการประกอบธุรกิจส่วนตัวกว่า ๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวอ้างให้เชื่อถือได้ จึงเป็นการกล่าวอ้างลอย ๆ แม้นายศุภวัฒน์จะอ้างด้วยว่าตนมีการทำธุรกิจรับจ้างตักหิน ซ่อมเครื่องจักร ซื้ออะไหล่ ให้แก่บริษัท ศิลาชัยฯ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ โดยทำธุรกิจรับเป็นเงินสด แต่ก็มิได้มีการเสียภาษีจากรายได้และกำไรดังที่กล่าวให้แก่กรมสรรพากรแต่อย่างใด ทั้งที่ในการปฏิบัติของบริษัท ศิลาชัยฯ กรณีการจ่ายเงินค่าจ้าง ค่าบริการ ให้คู่ค้าหรือผู้ประกอบการจะต้องมีการหักภาษี ณ ที่จ่าย ๓ เปอร์เซ็นต์ เพื่อนำส่งกรมสรรพากรพร้อมกับมีเอกสารอื่นประกอบการจ่ายเงิน เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบสั่งซื้อ ใบเสนอราคา สำเนาใบโอนเงิน สำเนาหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย แต่กรณีของนายศุภวัฒน์ ซึ่งเป็นคู่ค้ารายใหญ่และมีการว่าจ้างหรือออกเงินสำรองจ่ายเป็นจำนวนมาก กลับไม่มีเอกสารดังกล่าวมาประกอบการลงบัญชีตามมาตรฐานการบัญชี และยื่นภาษีต่อกรมสรรพากรแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงที่ปรากฏดังกล่าวจึงเชื่อได้ว่านายศุภวัฒน์ มิได้เป็นผู้มีรายได้มากเพียงพอที่จะสามารถชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องได้ดังที่ผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์กล่าวอ้าง

เมื่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏดังกล่าวไม่อาจเชื่อได้ว่าจำนวนเงินที่นายศุภวัฒน์ใช้ชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นเงินของนายศุภวัฒน์แล้ว จึงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า เงินที่นายศุภวัฒน์ใช้ในการชำระค่าหุ้นดังกล่าวมีแหล่งที่มาจากเงินของผู้ถูกร้องดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้างหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พยานหลักฐานตามบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ เอกสารของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน อีสท์สปริง (ประเทศไทย) จำกัด ประกอบกับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของนายศุภวัฒน์ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และเอกสารประกอบ ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการโอนเงินชำระค่าหุ้นระหว่างนายศุภวัฒน์กับผู้ถูกร้อง รวมทั้งบุคคลหรือนิติบุคคลต่าง ๆ ดังนี้

เงินงวดที่ ๑ นายศุภวัฒน์โอนให้แก่ผู้ถูกร้องเพื่อชำระค่าหุ้น เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท มีที่มาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus (เดิมชื่อ T-IncomePlus) ของนายศุภวัฒน์ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๘,๔๐๒,๗๐๐ บาท โดยเงินส่วนหนึ่งมาจากการสับเปลี่ยนกองทุน TMB-T-ES-DPlus เข้ามาจำนวน ๒๑,๐๘๐,๕๗๙.๙๗ บาท และมาจากการซื้อกองทุนด้วยเงินสด เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท

เงินงวดที่ ๒ นายศุภวัฒน์โอนให้แก่ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus ของนายศุภวัฒน์ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๑๔,๓๘๘.๓๖ บาท และมาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-DPlus (ชื่อเดิม T-DPlus) ของนายศุภวัฒน์ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๑๕,๐๐๘,๙๓๔.๙๕ บาท โดยกองทุนทั้งสองรายการดังกล่าวมีแหล่งที่มาของเงินส่วนหนึ่งมาจากการซื้อกองทุนด้วยการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารของนายศุภวัฒน์ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ แบ่งเป็นกองทุน TMB-T-ES-IPlus จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และกองทุน TMB-T-ES-DPlus จำนวน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวมจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเมื่อตรวจสอบเอกสารของธนาคารทหารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) ประกอบด้วยสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของนายศุภวัฒน์ เลขที่บัญชี ๒๒๓-๒-๕๘๘๔๗-๘ บัญชีของ นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (ผู้ถูกร้อง) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ และบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ พบว่า เงินที่นำมาซื้อกองทุนจำนวนดังกล่าวข้างต้น นายศุภวัฒน์ได้รับโอนมาจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัยฯ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๔๔ นาฬิกา โดยโอนออกจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัยฯ ในวันดังกล่าว เวลา ๑๕.๔๒ นาฬิกา และในวันเดียวกัน บริษัท ศิลาชัยฯ ได้รับโอนเงินมาจากบัญชีของผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อเวลา ๑๕.๔๐ นาฬิกา โดยโอนออกจากบัญชีของผู้ถูกร้องในวันดังกล่าว เมื่อเวลา ๑๕.๓๖ นาฬิกา

เงินงวดที่ ๓ นายศุภวัฒน์โอนให้ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท มาจากการขายกองทุน TMB-T-ES-IPlus ของนายศุภวัฒน์ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยเงินส่วนหนึ่งมาจากการซื้อกองทุน เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท

นอกจากนี้ ตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของนายศุภวัฒน์ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ พร้อมทั้งเอกสารประกอบ ชี้แจงต่อศาลว่าเงินที่นำมาซื้อกองทุนรายการดังกล่าวมาจากเงินสดซึ่งได้จากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ยกเว้นในส่วนของการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เงินส่วนหนึ่งจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มาจากเงินโอนของบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๘๘๔-๒-๐๑๐๕๕-๘ (เดิมเลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘) ซึ่งเป็นการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมจากบริษัท ศิลาชัยฯ ซึ่งขัดแย้งกับเอกสารสำเนางบการเงินของบริษัท ศิลาชัยฯ จากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ประกอบกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องและเอกสารประกอบ และหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงของนายเอกราช ชิดชอบ ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และเอกสารประกอบว่าในปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัยฯ มีการชำระหนี้เงินกู้ยืมให้แก่นายศุภวัฒน์ เป็นจำนวนเพียง ๑๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท แม้นายศุภวัฒน์จะมีการชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นและเบิกความต่อศาลในชั้นไต่สวนพยานบุคคลว่า ข้อเท็จจริงที่เคยกล่าวอ้างในหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงสองฉบับของตนก่อนหน้านี้เกิดจากความเข้าใจผิดของตนเองเนื่องจากตอบด้วยความจำ โดยปกติตนจะซื้อกองทุนด้วยเงินสดเป็นหลัก เห็นได้ว่าคำชี้แจงของนายศุภวัฒน์มีลักษณะกลับไปกลับมาในเรื่องสำคัญเช่นนี้จึงไม่น่าเชื่อถือและไม่อาจรับฟังให้เป็นจริงได้

กรณีการซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และกองทุน TMB-T-ES-DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวนรวม ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น เมื่อพิจารณาเส้นทางการเงินระหว่างนายศุภวัฒน์ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และผู้ถูกร้อง พบว่า เงินจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่นายศุภวัฒน์นำมาซื้อกองทุนเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ เป็นเงินที่นายศุภวัฒน์ได้รับโอนมาจากบัญชีของบริษัท ศิลาชัยฯ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และในวันเวลาใกล้เคียงกันก่อนที่บริษัท ศิลาชัยฯ จะโอนเงินให้แก่นายศุภวัฒน์ บริษัท ศิลาชัยฯ ได้รับโอนเงินมาจากบัญชีของผู้ถูกร้อง จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แม้ว่า

ผู้ถูกร้องและนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย จะได้ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินจำนวนดังกล่าวจากบัญชีผู้ถูกร้องไปยังบัญชีบริษัท ศิลาชัยฯ เป็นการชำระเงินกู้ยืมที่ผู้ถูกร้องเคยกู้ยืมบริษัท ศิลาชัยฯ ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ และผู้ถูกร้องเบิกความว่ารับเงินกู้ยืมโดยโอนผ่านทางบัญชีธนาคารดังกล่าว แต่จากการตรวจสอบบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัยฯ ในปี ๒๕๕๘ ตามสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ไม่ปรากฏว่ามีเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โอนออกจากบัญชีดังกล่าวแต่อย่างใด และตลอดทั้งปี ๒๕๕๘ บัญชีดังกล่าวมีเงินในบัญชีไม่ถึง ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท อีกด้วย ข้ออ้างของผู้ถูกร้องและนางสาวฐิติมาจึงขัดหรือแย้งกับการส่งมอบเงินกู้ยืมตามสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัยฯ ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท และฉบับลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งในวันที่ทำสัญญาดังกล่าวปรากฏยอดเงินโอนออกจากบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัยฯ และเมื่อพิจารณาตามเอกสารประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่นายเอกราช ชิดชอบ ให้ข้อมูลแก่ทนายความของผู้ถูกร้องเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัยฯ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า บริษัท ศิลาชัยฯ มีการให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ถูกร้องในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๖๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท และปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เท่านั้น ข้ออ้างของผู้ถูกร้องและนางสาวฐิติมา รวมทั้งพยานของผู้ถูกร้องจึงไม่น่าเชื่อถือที่จะให้รับฟังเป็นจริงได้ นอกจากนี้ ในสัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ ระบุวัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ว่าเพื่อใช้เพิ่มทุนจดทะเบียนของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ แต่จากการตรวจสอบเอกสารของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า การจดทะเบียนเพิ่มทุนจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ของผู้ถูกร้องเกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดขึ้นก่อนการกู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าว กรณีดังกล่าวผู้ถูกร้องเบิกความยอมรับต่อศาลว่าเป็นการทำสัญญากู้ยืมเงินย้อนหลัง ข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับสัญญากู้ยืมเงินเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ จึงไม่อาจเชื่อถือได้ แม้ว่าผู้ถูกร้องจะยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีในภายหลังว่าการเบิกความดังกล่าวเป็นการสำคัญผิดในข้อเท็จจริง เนื่องจากการกู้ยืมเงินดังกล่าวเป็นการนำไปเพิ่มทุนในวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยผู้ถูกร้องได้กู้ยืมเงินเพิ่มจากบริษัท ศิลาชัยฯ อีกจำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่กรณีการเพิ่มทุนจำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดังกล่าว ผู้ถูกร้องกลับเบิกความว่าเงินอีกจำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินส่วนตัวจากการทำงาน เมื่อตรวจสอบเอกสารของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ปรากฏใบสำคัญรับชำระเงินค่าหุ้น/เงินลงหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ มีการระบุว่า

ห้างหุ้นส่วนได้รับชำระเงินลงหุ้นจากผู้ถูกร้อง โดยฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๕๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘ ข้อความตามเอกสารดังกล่าวก็ยังขัดแย้งกับยอดเงินตามสำเนารายการเคลื่อนไหวของบัญชีดังกล่าวในวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๘ ซึ่งปรากฏยอดเงินโอนเข้าบัญชีเพียง ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท อีกด้วย จึงมีข้อพิรุธว่าเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องได้เพิ่มทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ จริงหรือไม่ แม้ว่าตามรายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้อง เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๑๔๓๒-๖ จะปรากฏว่ามีรายการเงินโอนเข้าบัญชีดังกล่าวในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ก็ไม่ปรากฏพยานหลักฐานให้เชื่อได้ว่าเงินดังกล่าวมาจากการกู้ยืมเงินจากบริษัท ศิลาชัยฯ คำชี้แจงจึงไม่อาจรับฟังได้

ส่วนการโอนเงินจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายศุภวัฒน์ ในวันเวลาที่ใกล้เคียงกับที่บริษัท ศิลาชัยฯ รับโอนเงินมาจากผู้ถูกร้องจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ดังกล่าวข้างต้น แม้ว่าผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ และนางสาวฐิติมา จะได้ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่บริษัท ศิลาชัยฯ คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ เนื่องจากนายศุภวัฒน์เข้ามาสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้แก่บริษัท ศิลาชัยฯ โดยผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ นางสาววรางสิริ ระกิติ และนางสาวฐิติมา เกลาพิมาย มีคำชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นสอดคล้องกันว่า ในช่วงปี ๒๕๕๘ บริษัท ศิลาชัยฯ ขาดสภาพคล่องทางการเงินเนื่องจากการทุจริตของพนักงานและผู้บริหารในช่วงเวลาก่อนหน้านั้น ผู้ถูกร้องจึงขอความช่วยเหลือจากนายศุภวัฒน์ให้ช่วยดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ โดยให้นายศุภวัฒน์เป็นผู้สำรองค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดไปก่อน รวมทั้งมีการกู้ยืมเงินสดหมุนเวียนจากนายศุภวัฒน์ โดยขอให้ทยอยส่งมอบเงินสดหมุนเวียนให้บริษัท ศิลาชัยฯ เป็นระยะ ๆ ต่อมาบริษัทไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนให้แก่นายศุภวัฒน์ได้ จึงเป็นที่มาของการทำสัญญากู้ยืมเงินจำนวน ๘ ครั้ง โดยเป็นการรวมยอดเงินสำรองจ่ายและเงินกู้ยืมเงินสดหมุนเวียนในปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓ สัญญา ในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๓ สัญญา ในปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑ สัญญา และในปี ๒๕๖๔ จำนวน ๑ สัญญา รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๔๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่การชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ และพยานดังกล่าว เกี่ยวกับการสำรองค่าใช้จ่ายข้างต้นนั้น

เพิ่งจะมีการยื่นชี้แจงต่อศาลในภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้มาตรวจพยานหลักฐานที่ศาลแล้ว และเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง ฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ ของนายศุภวัฒน์ ที่กล่าวอ้างว่า ภายหลังการลงนามในสัญญากู้ยืมเงิน นายศุภวัฒน์มิได้นำเงินทั้งหมดเข้าบัญชีของบริษัท ศิลาชัยฯ แต่จะทยอยเบิกเป็นกรณี ๆ ไป โดยนำเงินสดมาให้บริษัทกู้ยืมครั้งละประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ แสนบาท ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อเงินกู้ใกล้จะเต็มวงเงินตามสัญญาแล้วจะมีการทำสัญญากู้ยืมเงินเพิ่มเติม อันเป็นที่มาของสัญญากู้ยืมเงินหลายฉบับ และมีการลงบันทึกการกู้ยืมเงินไว้ในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัยฯ การชำระเงินกู้ยืมส่วนมากเป็นการชำระคืนด้วยเงินสด มีเพียงบางครั้งที่โอนผ่านทางธนาคาร

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า บริษัท ศิลาชัยฯ ได้รับความเสียหายจากการทุจริตทำให้ขาดสภาพคล่องและต้องกู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงตามที่ผู้ถูกร้องอ้างในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของตนสรุปได้ว่า ค่าเสียหายดังกล่าวรวมกันประมาณ ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท เท่านั้น และเป็นความเสียหายตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าเกิดขึ้นจากการทุจริตของพนักงานบริษัท ศิลาชัยฯ ข้อเท็จจริงจึงไม่สมเหตุสมผลกับยอดเงินตามสัญญากู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัยฯ กับนายศุภวัฒน์ ในปี ๒๕๕๙ ซึ่งทำสัญญา ๓ ฉบับ มีจำนวนเงินกู้ยืมมากถึง ๑๓๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาจากผลประกอบกิจการของบริษัท ศิลาชัยฯ ตามที่ปรากฏในงบการเงินของบริษัท ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ แล้ว พบว่า ส่วนมากบริษัทมีผลกำไร อีกทั้งระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัยฯ ได้ให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินจำนวนสามครั้ง รวมเป็นเงินกว่า ๑๒๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท แม้ว่าผู้ถูกร้องเบิกความว่าการทำสัญญากู้ยืมเงินระหว่างผู้ถูกร้องกับบริษัท ศิลาชัยฯ มีสาเหตุเนื่องจากผู้ถูกร้องไม่มั่นใจว่าอาจมีการทุจริตภายในบริษัทอีกหรือไม่ จึงต้องนำเงินในบัญชีของบริษัทออกมาไว้ที่ตน แต่ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวขัดแย้งกับข้อเท็จจริงตามสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของบริษัท ศิลาชัยฯ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ที่ปรากฏว่าในระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัทมีการสะสมเงินไว้ในบัญชีจำนวนหลายสิบล้านบาทในระหว่างที่ผู้ถูกร้องยังไม่ได้กู้ยืมเงินเพื่อนำเงินออกจากบัญชีของบริษัท ทั้งยังปรากฏข้อเท็จจริงตามสำเนางบการเงินของบริษัท ศิลาชัยฯ ในปี ๒๕๖๐ ประกอบกับคำเบิกความของผู้ถูกร้องว่า บริษัท ศิลาชัยฯ มีการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยผู้ถูกร้องอ้างว่าแม้สภาพคล่องของบริษัทไม่ดีเท่าที่ควร แต่เป็นความประสงค์ของผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจในบริษัท จึงให้จัดซื้อเครื่องบินดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ในขณะที่ผู้ถูกร้องเป็นเลขาธิการพรรคภูมิใจไทย

สำหรับกรณีการโอนเงินของบริษัท ศิลาชัยฯ ให้แก่นายศุภวัฒน์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในวันและเวลาใกล้เคียงกับที่บริษัท ศิลาชัยฯ รับโอนเงินมาจากผู้ถูกร้องจำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยอ้างว่าเป็นเงินที่บริษัทคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้แก่นายศุภวัฒน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับเงินที่รับโอนมาจากผู้ถูกร้อง นั้น เมื่อพิจารณาจากสำเนารายการเคลื่อนไหวบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ของบริษัท ศิลาชัยฯ เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ ปรากฏว่าช่วงระยะเวลาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะโอนเงินเข้าบัญชีบริษัท จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น บริษัทมีเงินในบัญชีอยู่ประมาณ ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ ถึง ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพียงพอต่อการคืนเงินสำรองจ่ายให้แก่นายศุภวัฒน์ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ได้โดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการโอนเงินของผู้ถูกร้องเข้ามาในบัญชีบริษัทเสียก่อน แม้ผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ และนางสาวฐิติมา จะยืนยันว่าบริษัท ศิลาชัยฯ มีการคืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักรตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ แต่กลับไม่มีเอกสารที่แสดงให้เห็นได้ว่านายศุภวัฒน์เป็นผู้ชำระเงินให้แก่คู่ค้าต่าง ๆ ของบริษัท ศิลาชัยฯ ทั้งไม่ปรากฏหลักฐานใบสำคัญจ่ายเงินหรือใบรับวางบิลที่เกี่ยวข้อง มีเพียงเอกสารสรุปรายการผู้รับจ้างและรายงานการชั่งน้ำหนักหินของโรงโม่หินซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเป็นการภายในของบริษัทเท่านั้น แม้ว่านายศุภวัฒน์และนางสาวฐิติมาจะเบิกความว่าหลักฐานการสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไม่ปรากฏชื่อนายศุภวัฒน์ เนื่องจากเป็นวิธีการทำธุรกิจของนายศุภวัฒน์ โดยวิธีการหาบุคคลอื่นมารับรายได้เพื่อจัดการภาษีแทน ข้อกล่าวอ้างดังกล่าวก็ไม่มีเหตุผลและน้ำหนักพอที่จะหักล้างกับพยานหลักฐานต่าง ๆ ตามข้อสงสัยที่กล่าวมาข้างต้นได้

ส่วนกรณีการซื้อกองทุน TMB-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท เมื่อพิจารณาพยานหลักฐานจากสถาบันทางการเงินต่าง ๆ พบว่า เงินที่นายศุภวัฒน์นำมาซื้อกองทุนดังกล่าวเป็นเงินซึ่งโอนมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เลขที่บัญชี ๔๐๑-๖-๐๕๑๓๐-๒ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีผู้ถูกร้องในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นผู้นำฝากเงิน และโอนมาจากบัญชีธนาคารธนชาต จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เลขที่บัญชี ๔๐๑-๒-๐๒๘๐๙-๘ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท โดยมีผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการบริษัทเป็นผู้นำฝากเงิน กรณีของเงินจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท ซึ่งโอนมาจากบริษัท ศิลาชัยฯ ผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ และนางสาวฐิติมา ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่าการโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่บริษัท ศิลาชัยฯ คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องจักร

อุปกรณ์ อะไหล่ และการซ่อมบำรุงเครื่องจักร ตลอดจนการจัดเตรียมหินเข้ากระบวนการผลิตของโรงโม่ในรอบปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ และในส่วนของเงินจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ นายศุภวัฒน์ และนางสาวอัญชลี ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นว่า การโอนเงินดังกล่าวเป็นกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ คืนเงินสำรองจ่ายค่าใช้จ่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วนในปี ๒๕๖๐ ให้แก่นายศุภวัฒน์ ซึ่งการชี้แจงข้อเท็จจริงของบุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับการสำรองค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างต้น ล้วนเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องได้มาตรวจพยานหลักฐานที่ศาลแล้ว และเป็นการชี้แจงข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่นายศุภวัฒน์ชี้แจงต่อศาลไปก่อนแล้วตามหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง ฉบับลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๖ และฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๖ ว่าเงินที่นายศุภวัฒน์นำมาซื้อกองทุนรายการดังกล่าวส่วนหนึ่งจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาจากเงินสดซึ่งได้จากการรับจ้างให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ และบริษัท ศิลาชัยฯ อีกส่วนหนึ่งจำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มาจากการรับโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัยฯ ซึ่งเป็นการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมในปี ๒๕๖๐ การชำระเงินสำรองจ่ายของบริษัท ศิลาชัยฯ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท จึงมีข้อพิรุธหลายประการเช่นเดียวกับกรณีการชำระเงินสำรองจ่ายเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท อันเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกันระหว่างการทำสัญญากู้ยืมเงินและการสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ระหว่างนายศุภวัฒน์กับบริษัท ศิลาชัยฯ และไม่สอดคล้องกับข้อกล่าวอ้างที่ว่าบริษัท ศิลาชัยฯ ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นจำนวนเงินความเสียหายที่เกิดจากการทุจริตในบริษัท ศิลาชัยฯ ที่ไม่สอดคล้องกับยอดเงินตามสัญญากู้ยืมเงินจากนายศุภวัฒน์ ในปี ๒๕๕๙ หรือผลประกอบกิจการของบริษัท ศิลาชัยฯ ในระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ที่ส่วนมากมีผลกำไร และในกรณีระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ บริษัท ศิลาชัยฯ มีการให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีการจัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS SR 22T ราคา ๑๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของผู้ถูกร้อง รวมทั้งเมื่อพิจารณาประกอบกับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ถูกร้อง นายศุภวัฒน์ และนางสาวฐิติมา ก็ไม่มีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นได้ชัดแจ้งว่านายศุภวัฒน์เป็นผู้ชำระเงินให้แก่คู่ค้าต่าง ๆ ของบริษัท ศิลาชัยฯ และไม่ปรากฏหลักฐานใบสำคัญจ่ายเงินหรือใบรับวางบิลที่เกี่ยวข้อง คงมีเพียงเอกสารสรุปรายการผู้รับจ้างและรายงานการชั่งน้ำหนักหินของโรงโม่หินซึ่งเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นภายในบริษัทเท่านั้น นอกจากนั้น การชำระเงินสำรองจ่ายของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แม้ผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์จะเบิกความว่าในช่วงปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๕๙

ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ได้รับผลกระทบจากการทุจริตของพนักงานเช่นเดียวกับกรณีของบริษัท ศิลาชัยฯ จนเป็นเหตุให้นายศุภวัฒน์เข้ามาสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แต่ปรากฏในสำเนาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ที่ผู้ถูกร้องยื่นประกอบคำแถลงการณ์ปิดคดี ปรากฏยอดความเสียหายเพียง ๑,๑๒๗,๐๐๐ บาท เท่านั้น ไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดเพิ่มเติมที่บ่งชี้ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ได้รับความเสียหายจากการทุจริตดังกล่าว ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสำเนางบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ระหว่างปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๒ ปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนมีผลกำไรโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าสิบล้านบาท รายได้จากการประกอบกิจการมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่เคยขาดสภาพคล่องทางการเงินแต่อย่างใด และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ มีการกู้ยืมเงินระยะยาวจากบุคคลใด ทั้งเมื่อพิจารณาประกอบกับเอกสารบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายศุภวัฒน์และนางสาวอัญชลี ปรากฏว่าไม่มีเอกสารฉบับใดที่แสดงให้เห็นได้ชัดแจ้งว่านายศุภวัฒน์เป็นผู้ชำระเงินให้แก่คู่ค้าต่าง ๆ ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ แต่อย่างใดอีกด้วย

จากข้อพิรุธหลายประการประกอบกับพยานหลักฐานและพฤติการณ์แวดล้อมซึ่งสอดรับกันดังกล่าวมาข้างต้นทั้งหมด จึงมีเหตุให้เชื่อได้ว่าเงินที่นายศุภวัฒน์นำมาซื้อกองทุน TMB-T-ES-IPlus และกองทุน TMB-T- ES-DPlus เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวนรวม ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และกองทุน TMB-T-ES-IPlus เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖,๗๐๒,๖๘๐.๐๑ บาท มิได้เกิดจากการทำธุรกรรมการกู้ยืมเงินหรือการสำรองค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่ผู้ถูกร้องและพยานบุคคลกล่าวอ้าง ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องและพยานดังกล่าว เป็นเพียงการกล่าวอ้างเพื่อให้เจือสมกับพยานหลักฐานของสถาบันทางการเงินที่ปรากฏความสัมพันธ์ของเส้นทางการเงินระหว่างผู้ถูกร้องนายศุภวัฒน์ บริษัท ศิลาชัยฯ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ เท่านั้น ประกอบกับมีพยานหลักฐานเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของนายศุภวัฒน์ว่าเป็นเพียงพนักงานของบริษัท ศิลาชัยฯ มิได้เป็นบุคคลที่จะมีเงินหรือทรัพย์สินมากพอที่จะชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องได้จริง และแม้ว่าเงินที่นายศุภวัฒน์นำมาซื้อกองทุนรายการต่าง ๆ ข้างต้นจะมิได้โอนมาจากบัญชีธนาคารของผู้ถูกร้องโดยตรง แต่เป็นการโอนมาจากบัญชีธนาคารของบริษัท ศิลาชัยฯ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องอยู่ในฐานะผู้มีอำนาจในการใช้จ่ายเงินของนิติบุคคลทั้งสองแห่ง ประกอบกับคำเบิกความของผู้ถูกร้องกรณีที่บริษัท ศิลาชัยฯ จัดซื้อเครื่องบินส่วนบุคคล CIRRUS RS 22T ราคา ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในปี ๒๕๖๐ ทั้งที่ชี้แจงว่าบริษัทขาดสภาพคล่อง แต่ผู้ถูกร้องก็ใช้อำนาจในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจในบริษัทให้มีการจัดซื้อเครื่องบินดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของผู้ถูกร้องได้ เป็นการยืนยันได้ว่าผู้ถูกร้องมีอำนาจในการใช้จ่ายเงินของนิติบุคคลที่อยู่

ในอำนาจได้อย่างแท้จริง ดังนั้น แม้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินในการซื้อกองทุนดังกล่าวจะเกิดขึ้นในปี ๒๕๖๐ ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในปี ๒๕๖๒ แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องและนายศุภวัฒน์ยอมรับตรงกันว่าการตกลงโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ กระทำขึ้นเนื่องจากผู้ถูกร้องเตรียมการโอนหุ้นไว้ก่อนเพื่อจะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พฤติการณ์การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งหมดดังกล่าวมาข้างต้น จึงแสดงให้เห็นถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้ถูกร้องว่าเป็นการวางแผนเตรียมการไว้ล่วงหน้า ข้อพิรุธน่าสงสัยหลายประการนั้นจึงมีน้ำหนักให้รับฟังได้ว่า เงินที่นายศุภวัฒน์นำมาชำระเป็นค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นเงินของผู้ถูกร้องนั่นเอง กรณีจึงมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การโอนเงินลงทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญฯ ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละเก้าสิบเก้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนดังกล่าว เป็นการแสดงเจตนาลวงให้บุคคลภายนอกเข้าใจว่าผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นของตนให้แก่นายศุภวัฒน์ไปแล้ว แต่แท้จริงแล้วหุ้นของผู้ถูกร้องทั้งหมดในห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวยังคงเป็นของผู้ถูกร้อง โดยให้นายศุภวัฒน์เป็นผู้ครอบครองหรือดูแลหุ้นแทนผู้ถูกร้องมาโดยตลอดจนถึงวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องเช่นนี้ถือเป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคสี่ อันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ในกรณีการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงสมควรที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ วรรคสี่

เมื่อได้วินิจฉัยเช่นนี้แล้วจึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ... ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรีที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ โดยมิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อข้อเท็จจริง

ปรากฏว่า วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีความเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญควรมีคำวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ คือ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๖**

วันที่ ๑๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	ประธานสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ร้อง
	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ผู้ถูกร้อง

ประธานสภาผู้แทนราษฎร (ผู้ร้อง) ส่งคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ดังนี้

นายชลน่าน ศรีแก้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ รวม ๕๔ คน เข้าชื่อร้องไปยังผู้ร้อง ขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (ผู้ถูกร้อง) สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบ มาตรา ๑๘๗ หรือไม่ โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่าก่อนที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ถูกร้องมีอาชีพประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างเป็นผู้ถือหุ้นและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ต่อมาผู้ถูกร้องได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท (หนึ่งร้อยสิบเก้าล้านสี่แสนเก้าหมื่นเก้าพันบาทถ้วน) (คิดเป็นร้อยละ ๙๙) ให้กับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และให้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องมีอาชีพประกอบกิจการทำโรงโม่หิน โดยจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ผู้ถูกร้องเป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท และในรอบปีบัญชี ๒๕๖๑ เป็นต้นมา บริษัทได้เปลี่ยนกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจากผู้ถูกร้องเป็นนายเอกราช ชิดชอบ และเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท แต่การกระทำของผู้ถูกร้องดังกล่าวถือเป็นความผิดปกติวิสัยของวิญญูชนที่ประกอบธุรกิจอันเป็นพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาลวงหรือ

นิติกรรมอำพราง ซึ่งหากพิจารณาข้อมูลและพยานหลักฐานต่าง ๆ อันจะเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่าธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นกิจการภายในครอบครัวของผู้ถูกร้อง การโอนหุ้นให้กับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งมิใช่เครือญาติและเป็นบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการย่อมเป็นเรื่องผิดปกติวิสัย โดยการโอนหุ้นดังกล่าวได้มีการทำสัญญาโอนหุ้นในราคาพาร์ (ต้นทุน) อันขัดกับมูลค่าสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนที่มีมูลค่าสูงกว่าราคาที่ซื้อขายหุ้นระหว่างกัน เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีผลประกอบการที่กำลังมีแนวโน้มดีขึ้นและมีกำไรเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นมา ซึ่งเป็นเรื่องผิดวิสัยของการประกอบธุรกิจที่มุ่งประสงค์ผลกำไร อีกทั้งการโอนหุ้นดังกล่าวไม่พบหลักฐานการโอนเงินชำระค่าหุ้นของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับผู้ถูกร้อง ที่สอดคล้องต้องกันกับช่วงระยะเวลาที่ซื้อขายหรือโอนหุ้น และไม่ปรากฏหลักฐานการทำธุรกรรมทางการเงินหรือแจ้งการเบิกถอนเงินต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นอกจากนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ยื่นแบบการเสียภาษีแสดงรายได้ต่อกรมสรรพากร ระบุว่ามีรายได้เพียง ๑๐๘,๐๐๐ บาท ต่อปี หรือเฉลี่ยเดือนละ ๙,๐๐๐ บาทต่อเดือนเท่านั้น จากการเป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ที่มีผู้ถูกร้องเป็นกรรมการบริษัทในฐานะนายจ้าง และจากหลักฐานที่ปรากฏในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด พบว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้นำเงินส่วนตัวให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินหลายครั้งโดยไม่มีการทำสัญญาและไม่มีดอกเบี้ยรวมจำนวนเงินกว่า ๒๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด นำเงินดังกล่าวให้กับผู้ถูกร้องกู้ยืมโดยไม่ปรากฏหลักฐานการกู้ยืม อีกทั้งไม่พบหลักฐานการโอนเงินหรือการทำธุรกรรมทางการเงิน และไม่พบการแจ้งต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และในขณะที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ดำรงสถานะเป็นหุ้นส่วนและหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้บริจาคเงินให้กับพรรคภูมิใจไทย ในนามห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริจาคในนามส่วนตัวรวมเป็นเงิน ๑๓,๕๖๗,๐๐๐ บาท ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่ได้เป็นผู้มีรายได้เพียงพอต่อการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้อง และไม่มีทรัพย์สินหรือรายได้ที่สอดคล้องกับรายจ่ายจำนวนมาก ประกอบกับในช่วงเวลาการโอนหุ้นดังกล่าว สถานที่ตั้งของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นบริเวณที่ดินพิพาทกับการรถไฟแห่งประเทศไทยซึ่งอยู่ระหว่างการยื่นฟ้องเพิกถอนโฉนดต่อศาลปกครองกลาง โดยศาลฎีกามีคำพิพากษาให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย จึงเป็นการผิดวิสัยที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งรู้อยู่แล้วแต่ยังซื้อหุ้นและประกอบ

กิจการในที่ดินแปลงดังกล่าว ประกอบกับหลังจากการโอนหุ้นระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องเป็นที่ปรึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยได้รับเงินค่าที่ปรึกษาจากห้างหุ้นส่วนปีละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ในขณะที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้ถือหุ้นใหญ่กลับไม่ได้รับเงินหรือค่าตอบแทนใด ๆ ซึ่งเป็นเรื่องผิดปกติวิสัยในการทำธุรกิจ อีกทั้งผู้ถูกร้องยังยินยอมให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ใช้สถานที่พักอาศัยของตนในการประกอบกิจการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งต่อมาได้แจ้งย้ายสถานประกอบกิจการก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเพียง ๒๓ วัน นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่เคยมีอาชีพรับเหมาก่อสร้างมาก่อน โดยเฉพาะการประมูลงานกับหน่วยงานราชการในกระทรวงคมนาคม แต่ภายหลังการโอนหุ้นระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และเป็นช่วงที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมโดยมีอำนาจหน้าที่ในการเสนองบประมาณในฐานะเป็นรองประธานกรรมาธิการวิสามัญฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ได้รับงานจากกระทรวงคมนาคมจำนวนหลายโครงการ ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ซึ่งน่าจะเป็นผลจากการที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมไม่ว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม

จากข้อมูลและหลักฐานข้างต้นทำให้เชื่อได้ว่า การโอนหุ้นเป็นการแสดงเจตนาลวงหรือนิติกรรมอำพราง สัญญาการโอนหุ้นจึงเป็นโมฆะ หุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จำนวนมูลค่า ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ยังคงเป็นของผู้ถูกร้อง โดยมีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นตัวแทนหรือนอมินีในการครอบครองดูแลหุ้น ผู้ถูกใช้ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกร้อง ให้ดำเนินการแทนเท่านั้น อันทำให้ผู้ถูกร้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนดังกล่าวได้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม แต่ผู้ถูกร้องคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่นอย่างแท้จริง อันเป็นการกระทำต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๗ และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) ตั้งแต่วันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

สำหรับกรณีให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏเหตุอันควรสงสัย

ว่าผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง และหากให้ผู้ถูกร้องยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารราชการแผ่นดิน จึงมีมติเป็นเอกฉันท์สั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่รัฐมนตรีตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย แจ้งให้คู่กรณีและนายกรัฐมนตรีทราบ

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องจัดส่งสำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง พร้อมรับรองความถูกต้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงและเอกสารของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการไต่สวนพยานและคำแถลงการณ์ปิดคดีของคู่กรณี และเอกสารประกอบแล้ว คดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ และตั้งแต่เมื่อใด

ความเห็น

พิจารณาเจตนารมณ์แห่งกฎหมายแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๑๘๗ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการต้องห้ามของรัฐมนตรีที่ห้ามมิให้รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีให้เป็นไปโดยสุจริตและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ รวมทั้งการมุ่งมั่นทำงานในตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานบ้านเมือง อันเป็นมาตรการหนึ่งของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อมิให้เกิดการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐมนตรีเป็นไปโดยสุจริตมิได้มีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์สาธารณะกับการประกอบธุรกิจเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและครอบครัว การจำกัดสิทธิการถือหุ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ นอกจากบัญญัติห้ามมิให้รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้น

ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทโดยตนเอง คู่สมรส หรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแล้ว ยังห้ามรวมไปถึงการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าในทางใด ๆ ด้วย อย่างไรก็ดี บทบัญญัติดังกล่าวมิได้เป็นข้อห้ามโดยเด็ดขาด เนื่องจากสิทธิในการถือหุ้นของรัฐมนตรียังคงมีอยู่เพียงแต่ถูกจำกัดให้มีวิธีการจัดการหุ้นหรือจำกัดจำนวนหุ้นตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือรัฐมนตรีเป็นผู้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ในกรณีที่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทในส่วนที่เกินกว่าร้อยละห้า และรัฐมนตรีประสงค์จะได้รับประโยชน์จากหุ้นที่เกินดังกล่าว มาตรา ๕ กำหนดให้รัฐมนตรีต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และโอนหุ้นส่วนหรือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ และต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบอีกครั้งภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้โอนหุ้นส่วนหรือหุ้นให้นิติบุคคลนั้น

ในส่วนของการพิจารณาพยานหลักฐานที่เข้าสู่กระบวนพิจารณาแล้วทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้อกล่าวหา สรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้

(๑) ความไม่ชัดเจนของสถานะทางการเงินของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์

ประเด็นอาชีพและรายได้ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ข้อมูลจากคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมระบุว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นลูกจ้างของบริษัทศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด (ธุรกิจครอบครัวของผู้ถูกร้อง) มีรายได้ ๑๐๘,๐๐๐ บาทต่อปี เมื่อเทียบกับรายการซื้อหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น รวมถึงการให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมแล้ว แสดงให้เห็นความไม่สอดรับกันเป็นอย่างยิ่ง ปริมาณเงินหมุนเวียนรวมกันทุกบัญชี ทั้งในบัญชีเงินฝากธนาคารและบัญชีกองทุนของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ก่อนการซื้อหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และการให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงิน และไม่พบรายการเบิกถอนเงินจากบัญชีออมทรัพย์หรือบัญชีกองทุนที่สอดคล้องกับรายจ่ายดังกล่าว แม้ในประเด็นนี้ จากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องจะชี้แจงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีฐานะทางเศรษฐกิจดีแต่ที่ต้องมีชื่อ

เป็นลูกจ้างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพราะต้องการใช้สิทธิประกันสังคมในการรักษาโรคประจำตัว แต่คำชี้แจงนี้ก็ยังไม่อาจลบล้างข้อพิรุธในเรื่องสถานะในการเข้าซื้อหุ้นของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้

นอกจากนี้ ข้อมูลจากกรมสรรพากร ยืนยันว่า ในปีภาษี ๒๕๕๖ ถึงปีภาษี ๒๕๖๓ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีรายได้เฉลี่ยต่อปี เป็นเงิน ๑๐๘,๐๐๐ บาท แต่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงว่า ครอบครัวของตนเคยประกอบกิจการค้าข้าวเป็นรายได้ของครอบครัวและนำรายได้และกำไรมาประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และชี้แจงว่าช่วงก่อนและหลังการซื้อหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตนประกอบอาชีพรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่และซ่อมบำรุงเครื่องจักร นอกจากนี้แหล่งเงินที่นำมาลงทุนส่วนใหญ่มาจากการประกอบธุรกิจตักหินธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงลงทุนหุ้นหรือกองทุนและซื้อขายทองคำ แต่รายได้ตามที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ยกขึ้น ไม่ปรากฏข้อมูลรายละเอียดที่ยืนยันชัดเจนและไม่มีหลักฐานทางภาษีที่ยืนยันรายได้จากกิจการที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กล่าวอ้างแต่อย่างใด

แม้ในการให้ข้อเท็จจริงของ นางวารุณี ชัยธนาพร (น้องสาวของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์) ที่อ้างว่า ครอบครัวเคยประกอบกิจการค้าข้าวซึ่งเป็นกงสีของครอบครัว และมีการนำรายได้และกำไรดังกล่าวมาเป็นทุนในการประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ทุกคนในครอบครัวสามารถนำเงินของครอบครัวไปใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องขอความยินยอมแต่จะคุยกันว่านำเงินไปทำอะไร จำนวนเท่าไร โดยในปี ๒๕๓๘ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เคยนำเงินไปลงทุน ประมาณ ๒๐ ล้านบาท แต่ก็ยืนยันไม่ได้ว่ามีการนำเงินไปให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมหรือไม่

ประเด็นที่มาของเงินที่นำมาให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมจากคำร้องและคำร้องเพิ่มเติม ระบุว่าพฤติการณ์กู้ยืมเงินระหว่างบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กับ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และผู้ถูกร้อง แสดงให้เห็นถึงหลักฐานความเชื่อมโยงทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญซึ่งจากบันทึกของผู้ทำบัญชีในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓ ที่บันทึกรายการเงินกู้ยืมว่า “เป็นเงินกู้ยืมเพื่อเสริมสภาพคล่อง ไม่มีการทำสัญญาและไม่คิดดอกเบี้ยระหว่างกันใด ๆ” ซึ่งเดิมงบการเงินที่สิ้นสุดปี ๒๕๖๐ ไม่ได้ระบุชื่อผู้ให้กู้ยืม แต่เริ่มระบุชื่อนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ให้กู้ยืม ตั้งแต่งบการเงินที่สิ้นสุดปี ๒๕๖๑ ทำให้เห็นข้อพิรุธว่ามีการจัดทำหลักฐานสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวขึ้นมาภายหลัง และยิ่งเป็นกรณีที่ไม่ปกติ เมื่อเป็นการกู้ยืมเงินจำนวนมากที่ไม่มีการคิดดอกเบี้ย

แม้ประเด็นนี้จากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ประมาณปี ๒๕๕๙ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมจาก นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เพราะบริษัทขาดสภาพคล่อง ไม่คิดดอกเบี้ย เพราะนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีความสนใจในกิจการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยปัจจุบันบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด กู้ยืมเงินทั้งสิ้น ๒๕๐.๒ ล้านบาท ส่วนผู้ถูกร้องเคยทำสัญญากู้ยืมเงินจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด โดยบริษัทไม่คิดดอกเบี้ยในปี ๒๕๕๙ ถึง ๒๕๖๐ จำนวน ๒ ครั้ง และชำระเงินกู้ยืมคืนให้แก่บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เต็มจำนวนเมื่อปี ๒๕๖๒ บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ไม่คิดดอกเบี้ยเพราะผู้ถือหุ้นไม่ติดใจเรื่องดอกเบี้ย โดยนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงว่า การส่งมอบเงินกู้ยืมมิได้นำเงินทั้งหมดเข้าบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แต่จะเป็นการทยอยเบิกเป็นกรณี ๆ โดยนำเงินสดจากธุรกิจเกี่ยวกับเครื่องจักร และธุรกิจตักหินมาให้บริษัทยืม ครั้งละ ๕ แสน ถึง ๑ ล้านบาท และเมื่อเงินกู้ใกล้เต็มวงเงินหรือต้องการกู้ เงินเพิ่มจะมีการทำสัญญากู้ยืมเงินตามวงเงินที่ต้องการ และมีการบันทึกการกู้ยืมเงินดังกล่าวไว้ในงบการเงินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ส่วนการชำระเงินกู้ยืมส่วนมากจะชำระคืนด้วยเงินสด มีเพียงบางครั้งที่โอนผ่านธนาคาร แต่ไม่มีการแสดงรายละเอียดของค่าใช้จ่ายที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ออกให้บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เพื่อแสดงถึงที่มาของการกู้ยืมเงินดังกล่าว ซึ่งคำชี้แจงนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ยังคงเป็นการกล่าวอ้างขึ้นเอง และไม่มีน้ำหนักที่จะยืนยันการกู้ยืมเงินระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

นอกจากนี้ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงยังพบว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ บริจาคเงินให้กับพรรคภูมิใจไทยในนามส่วนตัวเพื่อสนับสนุนโครงการศึกษาวิจัยปัญหาเฉพาะด้านของประเทศและนำเสนอแนวความคิดในการแก้ปัญหา เมื่อปี ๒๕๖๒ จำนวน ๒,๗๗๐,๐๐๐ บาท และบริจาคในนามห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เมื่อปี ๒๕๖๒ จำนวน ๔,๘๐๐,๐๐๐ บาท และปี ๒๕๖๕ จำนวน ๕,๙๙๗,๐๐๐ บาท ตามลำดับ ในขณะที่ผู้ถูกร้องเป็นเลขาธิการพรรคภูมิใจไทย แม้ในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องชี้แจงเพียงว่า การบริจาคเงินให้แก่พรรคภูมิใจไทย ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๔ และผู้ถูกร้องได้ออกจากการเป็นหุ้นส่วนก่อนหน้าการบริจาค ข้อเท็จจริงในส่วนนี้แสดงว่า แม้ภายหลังที่ผู้ถูกร้องไม่มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แล้วก็ตาม แต่การที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น บริจาคเงินเป็นจำนวนมากเพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองที่ผู้ถูกร้องมีตำแหน่งเป็นเลขาธิการ

ย่อมแสดงให้เห็นโดยปริยายถึงความเกี่ยวพันเชิงผลประโยชน์ของผู้ถูกร้องต่อการดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น

(๒) การซื้อขายหุ้นกันในราคาต้นทุน (ราคาพาร์) ซึ่งไม่ใช่วิสัยของการดำเนินธุรกิจ

ธุรกิจของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นกิจการภายในครอบครัวของผู้ถูกร้อง การโอนหุ้นให้กับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกย่อมเป็นเรื่องผิดปกติวิสัย นอกจากนี้จากคำร้องเพิ่มเติม ผู้ถูกร้องยอมรับว่าขายหุ้นเพราะจะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี ๒๕๖๒ มิได้เกิดจากกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ขาดทุนหรือขาดสภาพคล่องทางการเงินจึงไม่มีเหตุผลสนับสนุนให้ต้องขายกิจการ ประกอบกับในช่วงเวลาดังกล่าวกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ผลประกอบการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี ๒๕๕๙ และปี ๒๕๖๐ ก่อนมีการจดทะเบียนโอนหุ้น ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีรายได้ ๒๓๖,๑๗๔,๖๙๘.๑๗ บาท และ ๓๔๐,๖๘๐,๒๒๘.๐๘ บาท ตามลำดับ ทำให้เชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะขายหุ้นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโอนขายหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ในราคาพาร์ (ต้นทุน) โดยไม่หวังผลกำไรหรือมูลค่าสินทรัพย์และแนวโน้มผลประกอบกิจการที่ดีขึ้น ย่อมเป็นเรื่องผิดวิสัยของการประกอบธุรกิจ

เมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนกลับไปนับแต่มีการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นต้นมา พบว่ามีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงรายชื่อผู้ถือหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหลายครั้ง ซึ่งลักษณะของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่าเป็นความประสงค์ของเจ้าของนิติบุคคลดังกล่าวที่จะใช้ชื่อบุคคลใดเป็นผู้ถือหุ้นในทะเบียน บางครั้งเจ้าของใช้ชื่อตนเอง แต่บางครั้งก็ใช้ชื่อของบุคคลอื่น ดังนั้น แม้จะระบุชื่อผู้ถือหุ้นในทะเบียนนิติบุคคลที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ารับรองแล้ว แต่ในความเป็นจริงการจดทะเบียนดังกล่าวก็อาจกระทำในทางแบบพิธี แต่ในความเป็นจริงผู้มีชื่อในทะเบียนอาจเป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือไม่ก็ได้ โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือหุ้นและจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้นแต่ละคนถืออยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ผู้เกี่ยวข้องก็จะต้องนำหลักฐานที่ต้องการให้มีการรับรองไปแสดง แต่ผู้รับจดทะเบียนไม่จำต้องตรวจสอบความจริงว่าบุคคลใดเป็นเจ้าของนิติบุคคลนั้น การเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือหุ้นและจำนวนหุ้นที่แต่ละคนถือจึงอาศัยบุคคลที่เกี่ยวข้องตกลงกันเอง การตกลงซื้อตามมูลค่าหุ้นที่ผู้ขายหุ้นเดิมถืออยู่จึงไม่สะท้อนการทำธุรกรรมเชิงธุรกิจที่ผู้ขายย่อมต้องมุ่งประโยชน์หรือกำไรสูงสุด ในทางตรงกันข้ามการระบุว่าขายหุ้นตามมูลค่าของหุ้นกลับแสดงว่าเพียงประสงค์จะเปลี่ยนชื่อผู้ถือหุ้นเท่านั้น ไม่ได้ถึงกับแสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลงผู้ที่ถือประโยชน์จากนิติบุคคลนั้นจริง ๆ ในกรณีการเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือหุ้น

ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากผู้ถูกร้องมาเป็นนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อพิจารณาประกอบการดำเนินธุรกิจเชื่อมโยงไปกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจในครอบครัวของผู้ถูกร้อง จึงทำให้เชื่อได้ว่าเป็นเพียงวิธีการเปลี่ยนชื่อผู้ถือหุ้นแทนผู้ถูกร้อง เพื่อแสดงว่าผู้ถูกร้องไม่มีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

(๓) การซื้อหุ้นโดยไม่ได้คำนึงถึงหลักประกันเชิงธุรกิจ

จากคำร้อง ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การที่นายศุภวัฒน์ ซื้อหุ้นโดยรู้ว่าสถานที่ประกอบการห้างหุ้นส่วน จำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ซึ่งที่ตั้ง ณ วันที่จดทะเบียนมาเป็นของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ระบุสำนักงานแห่งใหญ่เป็นเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และต่อมาเปลี่ยนสำนักงานแห่งใหญ่เป็นเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ก็ตาม ล้วนเป็นบริเวณที่ดินพิพาทกับการรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งอยู่ระหว่างการยื่นฟ้องเพิกถอนโฉนดต่อศาลปกครองกลาง และศาลฎีกามีคำพิพากษาให้ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทยถือเป็นการผิดวิสัย แต่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้การต่อศาลว่า เหตุที่เลือกลงทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เพราะเห็นโอกาสในการลงทุนธุรกิจรับเหมาก่อสร้างเพิ่มเติมเป็นโอกาสที่ดีที่จะได้เป็นเจ้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ที่สามารถเข้าทำสัญญากับภาครัฐได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องไปเริ่มต้นกิจการใหม่ แต่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มิได้แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดต่อปัญหาเรื่องที่ตั้งของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ดังกล่าวแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ในประเด็นที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า การชำระค่าหุ้นจำนวน ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท ไม่ปรากฏสัญญาซื้อขายหุ้นระหว่างกัน ซึ่งโดยหลักปฏิบัติทั่วไปในการซื้อขายหุ้นจะต้องมีสัญญาจะซื้อจะขายโดยระบุเงื่อนไขที่สำคัญต่าง ๆ และการชำระค่าหุ้นได้กระทำก่อนวันที่จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ นานถึง ๖ เดือน เป็นการผิดวิสัย ซึ่งในประเด็นนี้ผู้ถูกร้องให้การต่อศาลว่าได้ทำสัญญาซื้อขายหุ้นกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกราย เหตุที่ผู้ถูกร้องยื่นคำร้องขอจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนเพื่อโอนหุ้นในวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เนื่องจากผู้ถูกร้องได้รับชำระเงินค่าหุ้นจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ครบถ้วนเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ ส่วนนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ที่ให้การต่อศาลว่าตนได้ทำสัญญาซื้อขายหุ้นกับผู้ถูกร้องโดยได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ทุกรายการดำเนินการโอนหุ้นเกิดขึ้นหลังจากที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้ชำระเงินค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องครบถ้วนแล้วโดยใช้ระยะเวลา ๑ เดือน

ในประเด็นนี้มีข้อพิจารณาว่า ฝ่ายผู้ถูกร้องอ้างว่ามีการชำระค่าหุ้นเป็น ๓ ครั้ง โดยมีการโอนเงินจากบัญชีของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เข้าบัญชีของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ และวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ โดยไม่มีการจัดทำสัญญาที่เป็นหลักฐานชัดแจ้ง จึงไม่อาจระบุชี้ชัดไปได้ว่าการโอนเงินจำนวนมากล่วงหน้าเป็นเวลา ๖ เดือน ก่อนที่จะมีการจดทะเบียนโอนหุ้น เป็นไปเพื่อการชำระค่าหุ้นให้แก่ผู้ถูกร้องเป็นเพียงข้อกล่าวอ้างที่รู้กันเองหรือเชื่อใจกันเองของฝ่ายผู้ถูกร้อง ซึ่งเห็นว่าขัดต่อวิสัยของบุคคลที่ดำเนินธุรกิจปกติ

(๔) เส้นทางของเงินที่ใช้ชำระค่าหุ้นเกี่ยวพันกับเงินที่มาจากผู้ถูกร้อง

ในประเด็นที่ข้อกล่าวหาว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้ชำระค่าหุ้นจำนวน ๓ ครั้ง ให้แก่ผู้ถูกร้อง น่าเชื่อว่าเป็นการอ้างธุรกรรมอื่นที่มีการทำธุรกรรมเป็นปกติระหว่างกันก่อนหน้านี้ และในช่วงเวลาดังกล่าวมีการคัดเลือกบางธุรกรรมมาใช้เป็นหลักฐานว่ามีการโอนเงินชำระค่าหุ้น ทั้งที่เงินดังกล่าวเป็นเงินของผู้ถูกร้องนั้น จากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชำระเงินค่าหุ้นด้วยวิธีการโอนเงินผ่านธนาคารไปยังบัญชีส่วนตัวของผู้ถูกร้อง จำนวน ๓ งวด งวดที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๐ จำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท งวดที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ จำนวน ๔๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๑๙,๕๐๐,๐๐๐ บาท

ในส่วนของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ให้การต่อศาลว่า แหล่งที่มาของเงินในการซื้อขายหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มาจากเงินลงทุนและกำไรที่ได้จากการประกอบธุรกิจส่วนตัวของตนเองซึ่งได้รวบรวมเงินไว้ในกองทุนต่าง ๆ ของตน ดังนี้ งวดที่ ๑ จำนวน ๓๕ ล้านบาท มาจากกองทุนเปิดธนชาต Income Plus ที่ขายออกเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ งวดที่ ๒ จำนวน ๓๕ ล้านบาท มาจากกองทุนเปิดธนชาต Income Plus และกองทุนเปิดธนชาต DPlus ที่ขายออก เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐ งวดที่ ๓ จำนวน ๔๙.๕ ล้านบาท มาจากกองทุนเปิดธนชาต Income Plus ที่ขายออกเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ (ที่ถูกต้องคือ ๔ มกราคม ๒๕๖๑) โดยซื้อเงินกองทุนเปิดเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๕๖ ล้านบาท ซึ่งแหล่งมาที่ของเงินที่นำมาซื้อกองทุนมาจากการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จำนวน ๓๖ ล้านบาท และเงินสดจากการทำธุรกิจส่วนตัวอีกจำนวน ๒๐ ล้านบาท โดยในแต่ละกองทุนข้างต้น นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ได้นำเงินสดที่ได้รับจากการรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อะไหล่และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และรับจ้างตักหินให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

อย่างไรก็ดี นอกจากข้อกล่าวอ้างของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนแล้ว เส้นทางของเงินที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ อ้างว่านำมาซื้อหุ้นจากผู้ถูกร้อง มีที่มาเริ่มต้นจากการโอนเงินในบัญชีของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มาเข้าบัญชีเงินฝากของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ซึ่งนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ อ้างว่าเป็นการรับชำระหนี้เงินกู้ยืมจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จากนั้นจึงมีการนำเงินดังกล่าวไปซื้อกองทุนเปิดธนชาต และต่อมาจึงขายกองทุนเปิดดังกล่าว เพื่อนำเงินไปซื้อหุ้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากผู้ถูกร้อง ซึ่งเส้นทางการเงินดังกล่าวที่เริ่มต้นจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และบางส่วนมาจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ซึ่งในขณะนั้นนิติบุคคลทั้งสองก็อยู่ในอำนาจการจัดการของผู้ถูกร้อง เมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงแวดล้อมแล้ว น่าเชื่อว่าจะเป็นการใช้บัญชีของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นหลักฐานว่าได้มีการชำระเงินค่าหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น กันแล้ว โดยอ้างว่ามีการชำระหนี้การกู้ยืมเงิน ซึ่งเป็นสิ่งที่รู้กันเองระหว่างนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับผู้ถูกร้อง ดังนั้น หากเชื่อว่าการกู้ยืมเงินไม่มีอยู่จริง การโอนเงินไปมาระหว่างบัญชีต่าง ๆ จึงมิใช่การชำระหนี้เงินกู้ยืม และมิใช่การชำระเงินค่าหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น คงเป็นเพียงความประสงค์จะสร้างหลักฐานเพื่อให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นแทนผู้ถูกร้อง

(๕) ไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ กับผู้ถูกร้อง มีความสัมพันธ์ในเชิงคู่ค้า

ตามคำร้องระบุว่า ในปี ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องเข้ามาเป็นกรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นพนักงานของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นเพื่อนสนิทกับผู้ถูกร้อง ซึ่งในประเด็นนี้ในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาผู้ถูกร้องชี้แจงว่า นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ รู้จักกับผู้ถูกร้องเมื่อปี ๒๕๓๘ โดยเป็นคู่ค้ากับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ในการรับจ้างตักหินและจัดหาอุปกรณ์เครื่องจักรกลในอุตสาหกรรมโรงโม่หินมาเสนอขายบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด จนเป็นที่รู้จักมักคุ้นของผู้ถูกร้องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ก็ให้การต่อศาลตรงกันว่า ตนเป็นเพื่อนกับผู้ถูกร้อง โดยรู้จักกันตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ จากการที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ รับจ้างตักหินกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

อย่างไรก็ดี นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่เคยมีอาชีพรับเหมาก่อสร้างมาก่อน โดยเฉพาะการประมูลงานกับหน่วยงานราชการในกระทรวงคมนาคม ซึ่งในประเด็นนี้ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ยอมรับว่า ก่อนและหลังการซื้อหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ตนประกอบธุรกิจตักหิน

ให้โรงโม่หินของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด และรับจ้างจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ อะไหล่ และซ่อมบำรุงเครื่องจักรให้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตลอดจนดำเนินธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ลงทุนหุ้นหรือกองทุนและซื้อขายทองคำ จนถึงปัจจุบัน ไม่เคยเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของกระทรวงคมนาคมหรือส่วนราชการอื่น นอกจากทำในฐานะห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ข้อเท็จจริงแวดล้อมข้างต้นทำให้เห็นว่าไม่มีเหตุผลที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จะรับซื้อกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากผู้ถูกร้อง

(๖) ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ใช้ที่ตั้งสำนักงานในที่ดินซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของผู้ถูกร้อง

ในประเด็นที่ผู้ร้องตั้งประเด็นว่าหากมีการโอนขายหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น กันจริง เหตุใดผู้ถูกร้องยังคงให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ใช้สถานที่พักอาศัยของผู้ถูกร้องในการประกอบกิจการภายหลังจากการโอนหุ้นให้นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ แล้ว และเหตุใดสถานที่ตั้งใหม่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ยังคงมีอาคารตั้งอยู่ในรั้วเดียวกันกับสถานที่ตั้งเดิม และทำไมถึงมีการย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เพียง ๒๓ วัน และจากคำร้องเพิ่มเติมระบุว่าการแจ้งย้ายที่อยู่ของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น จากเดิมบ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และย้ายไปที่บ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ แต่สถานที่ทั้งสองแห่งตั้งอยู่ในรั้วบ้านเดียวกันกับที่ตั้งของบ้านผู้ถูกร้องที่ตั้งพรรคภูมิใจไทย สาขาบุรีรัมย์ ที่ตั้งบ้านในเครือชิดชอบและที่ตั้งสนามโกคาร์ท ซึ่งเป็นของตระกูลเครือญาติของผู้ถูกร้อง

นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และนายเอกราช ชิดชอบ หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้ข้อมูลว่า เหตุที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เช่าที่ดินจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด เป็นที่ตั้งของสำนักงานเป็นกรณีพิเศษ เพื่อความสะดวกในการประกอบกิจการและการติดต่อประสานงานกับคู่ค้าและเพื่อความสะดวกของพนักงาน อีกทั้งเนื่องจากบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ยังคงเป็นหนี้กู้ยืมเงินนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นจำนวน ๒๐๐ กว่าล้านบาท ส่วนผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีความจำเป็นต้องใช้สถานที่ตั้งสำนักงานแห่งเดิมเพื่อความต่อเนื่องในการดำเนินกิจการและติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในระยะแรก ภายหลังจึงได้ดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงที่ตั้งสำนักงานใหญ่โดยอาคารที่พักและที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด

ผู้ถูกร้องเป็นผู้อยู่อาศัยเท่านั้น บริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด มิได้มีความเกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้อง แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด แล้ว ทำให้เห็นว่าเป็นนิติบุคคลที่ยังคงเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของผู้ถูกร้อง

(๗) การได้รับค่าตอบแทนหรือผลกำไรของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ไม่มีหลักฐานที่ยืนยันความเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่

ปรากฏข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานว่าผู้ถูกร้องยังเป็นที่ปรึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น หลังจากการโอนหุ้นและได้รับเงินค่าที่ปรึกษาจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น แต่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้ถือหุ้นใหญ่ไม่ได้รับเงินหรือค่าตอบแทนใด ๆ ซึ่งเป็นเรื่องผิดปกติวิสัยในการทำธุรกิจอันบ่งชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวพันมีส่วนได้เสียของผู้ถูกร้องกับห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ซึ่งในประเด็นดังกล่าวผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ในขณะที่ข้อมูลจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าให้ข้อมูลว่าตามหมายเหตุประกอบงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีรายการค่าใช้จ่ายในส่วนค่าตอบแทนผู้บริหาร ระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึงปี ๒๕๖๑ ปีละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อพิจารณาต่อมา สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ตั้งแต่ปีภาษี ๒๕๕๖ ถึงปีภาษี ๒๕๖๕ ไม่ปรากฏข้อมูลรายได้ซึ่งได้รับจากห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ในขณะที่สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น รอบระยะเวลาปีบัญชี ๒๕๕๕ ถึง ๒๕๖๔ ปรากฏข้อมูลรายจ่ายในส่วนค่าตอบแทนกรรมการในแบบแสดงรายการภาษีปี ๒๕๕๘ ปี ๒๕๕๙ ปี ๒๕๖๐ และปี ๒๕๖๑ จำนวนปีละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งในช่วงปี ๒๕๕๘ ถึงปี ๒๕๖๐ ไม่ปรากฏหลักฐานว่าจ่ายให้กับบุคคลใด แต่ในปี ๒๕๖๑ เป็นรายการที่ตรงกับการจ่ายเป็นค่าที่ปรึกษาให้แก่ผู้ถูกร้อง

ในประเด็นเรื่องรายได้นั้น นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงว่า หลังจากที่ได้ซื้อหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่นแล้ว เนื่องจากตนเป็นเจ้าของกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าว รวมทั้งเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพย์สินและเงินในบัญชีธนาคารของห้างหุ้นส่วนจำกัดทั้งหมด จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ตนเอง และกรณีที่ต้องการใช้จ่ายในกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น หรือค่าใช้จ่ายส่วนตัวของตนนั้นก็จะสั่งให้ฝ่ายการเงินของห้างดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้แก่ตนเอง

ส่วน นางสาววรางสิริ ระกิติ กรรมการผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ชี้แจงว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ไม่เคยจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ โดยตรง แต่จะเบิกจ่ายตามบัญชีในรูปของค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามคำสั่งของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นการบริหารกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น มีลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบครอบครัวที่เกี่ยวโยงผลประโยชน์ของผู้ถูกร้อง และมีการประกอบธุรกิจที่ไม่มีการแจกแจงข้อเท็จจริงในทางธุรกิจที่แจ้งชัด ข้ออ้างของฝ่ายผู้ถูกร้องจึงไม่อาจใช้ยืนยันเพื่อแก้ข้อกล่าวหาได้

(๘) การบริหารจัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เป็นพนักงานของผู้ถูกร้อง

ตามที่ผู้ร้องกล่าวหาว่าหลังจากการโอนหุ้นผู้ถูกร้องยังเข้ามาเป็นที่ปรึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และใบวางบิลของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ ถึง ๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ จำนวน ๖ ฉบับ ระบุที่อยู่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ว่าอยู่ที่ บ้านเลขที่ ๓๐/๑๗ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งที่ในช่วงเวลาดังกล่าว ที่อยู่ของห้างหุ้นส่วนจำกัดบุรีเจริญคอนสตรัคชั่น คือบ้านเลขที่ ๓๐/๒ หมู่ ๑๕ ตำบลอิสาณ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นบ้านของผู้ถูกร้องที่มีสถานะเป็นเจ้าบ้านและอยู่อาศัยเพียงคนเดียว ทำให้น่าเชื่อว่าเป็นการจัดทำหลักฐานย้อนหลัง

ผู้ถูกร้องชี้แจงว่านายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้บริหารกิจการด้วยตนเอง ผู้ถูกร้องไม่เคยเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น โดยได้แสดงหลักฐานเป็นสำเนาใบวางบิลที่ใช้ในการประกอบกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และเพื่อให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสภาพคล่องทางการเงิน นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ จึงเพิ่มทุนจดทะเบียนหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ในปี ๒๕๖๒ เป็นเงิน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ ชี้แจงว่า ตนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยเป็นผู้ควบคุมดูแล บริหารจัดการกิจการทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และมอบหมายนางสาววรางสิริ ระกิติ เป็นผู้ควบคุมดูแลทางการเงินและการเบิกจ่ายธนาคาร ตลอดจนเข้าทำสัญญากับคู่ค้าและตนจะเป็นผู้ควบคุมดูแลบริหารจัดการการก่อสร้างทั้งหมด

นางสาววรางสิริ ระกิติ หุ้นส่วนผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ชี้แจงว่าเคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ตำแหน่งพนักงานการเงิน ในระหว่างปี

๒๕๖๑ ถึงปี ๒๕๖๖ โดยได้รับค่าเลี้ยงดูจากนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ และรู้จักกับผู้ถูกร้องในฐานะกรรมการบริษัท ศิลาชัย บุรีรัมย์ (๑๙๙๑) จำกัด ซึ่งเป็นนายจ้างของตนในช่วงปี ๒๕๖๑ ถึงปี ๒๕๖๒ นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้โอนหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ให้แก่ตนโดยเสน่หาและมอบหมายให้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ มีหน้าที่ดูแลการเงินของกิจการ และเป็นผู้ลงนามในสัญญากับคู่ค้าทั้งภาครัฐและเอกชน อีกทั้งยังเป็นผู้มีอำนาจในการเบิกจ่ายเงินจากธนาคารเพื่อใช้ในกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และตามความประสงค์ของนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์

นอกจากนี้ภายหลังที่นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ มีชื่อเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น และผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในปี ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๕ แล้ว นายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เปิดบัญชีในนามส่วนตัวถึง ๒๔ บัญชี และมีการทำธุรกรรมทางการเงินในการฝาก - ถอนเงินสดที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ตั้งแต่ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป) ซึ่งผิดวิสัยของการดำเนินธุรกิจที่มีรายได้ระดับสูง

พิจารณาจากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าการโอนเงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน ๑๑๙,๔๙๙,๐๐๐ บาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละเก้าสิบเก้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เป็นเพียงการแสดงเจตนาลวงเพื่อให้บุคคลทั่วไปเชื่อว่ามีการโอนซื้อขายหุ้นของห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น เงินลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ดังกล่าวยังคงเป็นของผู้ถูกร้องโดยมีนายศุภวัฒน์ เกษมสุทธิ์ เป็นผู้ครอบครองหรือดูแลแทนผู้ถูกร้องมาโดยตลอดจนถึงวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยมาตรา ๔ (๑) ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท เว้นแต่รัฐมนตรีเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้ไม่เกินร้อยละห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ ประกอบพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ (๑) ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบ มาตรา ๑๘๗

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า เมื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗” วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา ๔๒ มาใช้บังคับแก่การสิ้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๔) หรือ (๕) หรือวรรคสอง โดยอนุโลม ... ” และมาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรีที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่นั้น ดังนั้น ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง นับแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) นับแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ วรรคสอง

นายอุดม รัฐอมฤต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง **คณะกรรมการการเลือกตั้ง** **ผู้ร้อง**

นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร **ผู้ถูกร้อง**

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ มีรายชื่อของ

นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้อง) อยู่ในลำดับที่ ๑ และผู้ถูกร้องรับรองตนเองว่าเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเพื่อที่จะเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในลำดับที่ ๑ พรรคก้าวไกล ภายหลังการเลือกตั้งในวันดังกล่าว วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล

ผู้ร้องได้รับรายงานเรื่อง การถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนของผู้ถูกร้องจากประธานกรรมการสืบสวนและไต่สวนที่ผู้ร้องแต่งตั้งว่า กรณีมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกร้องมีเหตุสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือไม่ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงพิจารณาแล้วเห็นว่า มีหลักฐานอันควรเชื่อว่า ในวันที่ผู้ถูกร้องยื่นหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้งโดยรับรองตนเองว่าเป็นบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จึงเสนอรายงานและความเห็นให้ผู้ร้องพิจารณา

ผู้ร้องพิจารณารายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า วัตถุประสงค์ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามหนังสือบริคณห์สนธิ หนังสือรับรองของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งจดทะเบียนไว้ต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (แบบ บมจ.๐๐๑) ระบุว่า ข้อ ๑๘ ประกอบกิจการโรงพิมพ์ รับพิมพ์หนังสือ พิมพ์หนังสือจำหน่าย และออกหนังสือพิมพ์ ข้อ ๔๐ ประกอบกิจการ รับบริหาร และดำเนินกิจการสถานีวิทยุ โทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) รับเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ บริการประชาสัมพันธ์และจัดรายการทางวิทยุโทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการควบคุมการกระจายเสียงของรัฐ หรือหน่วยงานผู้มีอำนาจใด ๆ ในการกิจการวิทยุ โทรทัศน์ โทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ข้อ ๔๑ ประกอบกิจการรับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ รับบริการถ่ายภาพเพื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณา

ทุกชนิดทุกประเภท บริการประชาสัมพันธ์ทางธุรกิจ และข้อ ๔๓ ประกอบกิจการผลิต จัดสร้าง จัดทำ จัดจำหน่าย และจัดการโดยประการอื่น ซึ่งรายการที่เกี่ยวกับข่าว สารคดี ละคร การแสดง และรายการบันเทิงทุกชนิด ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ โรงละคร โรงมหรสพ หรือสถานบันเทิงใด ๆ ประกอบกับแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าปัจจุบัน บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดการแพร่ภาพออกอากาศ แต่บริษัทยังคงสามารถประกอบกิจการเมื่อใดก็ได้ตราบเท่าที่ยังมิได้จดทะเบียนเลิกบริษัท และสามารถประกอบกิจการสื่อมวลชนอื่น ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้ ถือว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ และจากการตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยถือหุ้นในนามตนเอง มิได้หมายเหตุว่าถือแทนบุคคล นิติบุคคล หรือในฐานะผู้จัดการมรดก และถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมาจนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นทั้งหมดให้ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ น้องชายผู้ถูกร้อง กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในลำดับที่ ๑ ผู้ร้องมีมติและมีคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๑/๒๕๖๖ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ดังนี้

๑. ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

๒. มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

๓. มีคำสั่งให้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องว่างลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่ เห็นว่า คำร้องถูกต้องครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ผู้ร้องมีมติให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง มีเหตุสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบวรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) จึงสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

สำหรับคำขอให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) อยู่ในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงว่า เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ มิต้องคำนึงถึงจำนวนหุ้นว่าเท่าใดจะสามารถครอบงำการบริหารกิจการหรือไม่ ดังนั้น หลักฐานทะเบียนผู้ถือหุ้น วัตถุประสงค์ตามหนังสือบริคณห์สนธิและแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน)

เป็นเหตุเพียงพอให้ผู้ร้องควรเชื่อว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและการคัดค้านโต้แย้งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานสำคัญของที่ประชุมรัฐสภาและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องยื่นคำร้อง ฉบับลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ขอขยายระยะเวลาการยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ออกไปอีก ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๖ และคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ ขอขยายระยะเวลายื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ครั้งที่ ๒ ออกไปอีก ๓๐ วัน นับถัดจากวันครบกำหนดขยายระยะเวลาครั้งแรกแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปได้ว่า

๑. บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ด้วยเหตุผล ดังนี้

(๑) บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถูกยกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ นับตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ปัจจุบันไม่ได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชน

บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ และสัญญาแก้ไขเพิ่มเติมฉบับลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๓ ต่อมาวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีดำเนินการยกเลิกสัญญาดังกล่าวตามเงื่อนไขที่กำหนด และวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาดังกล่าว เป็นเหตุให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่สามารถใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม นับตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน กรณีดังกล่าวยังคงเป็นข้อพิพาทในศาลปกครองสูงสุดซึ่งเป็นการเรียกร้องค่าเสียหายจากการบอกเลิกสัญญา ไม่ใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับการรับมอบคืนคลื่นความถี่สำหรับการดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงมีสถานะเป็นนิติบุคคลเพื่อฟ้องร้อง

ดำเนินคดีดังกล่าวเท่านั้น มิได้ประกอบกิจการสื่อมวลชน แต่อย่างใด เมื่อคดีพิพาทสิ้นสุดลง บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จะเลิกกิจการและชำระบัญชี นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เลิกจ้างลูกจ้างทั้งหมดของบริษัท เพราะฉะนั้น บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีสถานะเป็นสื่อมวลชนนับตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน

(๒) ในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘ ประธานในที่ประชุมแถลงว่า “เดิมที บริษัทประกอบกิจการเป็นสื่อ เมื่อบริษัทเกิดข้อพิพาทกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี บริษัทก็ถูกเอาทรัพย์สินและคลื่นไป จึงไม่สามารถที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้” ปรากฏตามรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๕๘ และในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๖๖ ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ นายภาณุวัฒน์ ขวัญยืน ผู้ถือหุ้น สอบถามว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีการดำเนินกิจการเกี่ยวกับสื่อหรือทีวีหรือไม่ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะประธานในที่ประชุม ตอบว่า บริษัทยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ รอผลคดีความให้สิ้นสุดก่อน ถ้อยคำดังกล่าวถือเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชนนับตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐

(๓) นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน การพิจารณาว่าบริษัทประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนจะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในหนังสือรับรองบริษัทเพียงประการเดียวมิได้ แต่ต้องพิจารณาจากรายได้ของกิจการด้วย ตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๑๙/๒๕๖๓ รายได้ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามแบบ ส.บช.๓ รับวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” และสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” ตามงบกระแสเงินสดระบุว่า บริษัทมีรายได้จากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และมีรายได้จากดอกเบี้ยรับ รวมทั้งตามงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จระบุรายได้มาจากผลตอบแทนจากเงินลงทุนและดอกเบี้ยรับ เป็นรายได้จากการประกอบกิจการอื่นซึ่งมิใช่กิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน

(๔) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) มีหนังสือแจ้งตามที่ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ สอบถามเกี่ยวกับการประกอบกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยืนยันว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตหรือได้รับจัดสรรให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔๑ และไม่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗

(๕) ศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งวางหลักเกี่ยวกับกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ว่า กิจการนั้นต้องมีรายได้จากการประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือดำเนินกิจการสื่อมวลชน ณ วันที่มีเหตุแห่งการยื่นคำร้อง การพิจารณาเฉพาะวัตถุประสงค์ของบริษัทอย่างเดียวเท่านั้น น่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามคำสั่งศาลฎีกา คดีหมายเลขแดงที่ ลต สสข ๓๙/๒๕๖๖ และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๔/๒๕๕๖

๒. ผู้ถูกร้องมิได้ถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไว้เพื่อตนเอง ด้วยเหตุผล ดังนี้

(๑) เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ บิดาของผู้ถูกร้องถึงแก่ความตาย ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีคำสั่งคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๘๖๐/๒๕๕๐ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ แต่งตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก ต่อมาวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้รับโอนหลักทรัพย์จากบัญชีหลักทรัพย์ที่เจ้ามรดกเปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) มีรายการหลักทรัพย์เป็นหุ้นของบริษัท จำนวน ๘ บริษัท รวมถึงหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายจากทายาทอื่นให้ถือครองหลักทรัพย์ทุกรายการอันเป็นทรัพย์มรดกไว้แทน ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องทราบจากบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ว่าไม่สามารถระบุฐานะ “ผู้จัดการมรดก” ต่อท้ายชื่อ - สกุลของผู้ถือหลักทรัพย์ที่เป็นมรดกได้

(๒) บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีความแน่นอนเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่อง และผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทตั้งแต่ปี ๒๕๔๙

ทำให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิกถอนหุ้นสามัญของบริษัทจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน ตั้งแต่วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เป็นเหตุให้หุ้นสามัญของบริษัทไม่สามารถซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดก โดยโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ซึ่งเป็นบุตรของเจ้ามรดกและเป็นน้องชายของผู้ถูกร้อง สัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดกดังกล่าวเป็นการแบ่งปันทรัพย์มรดกที่กระทำตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๐ วรรคสอง การทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดกดังกล่าวมีพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถพิสูจน์ความมีอยู่และความถูกต้องแท้จริงของเอกสาร แสดงเวลาที่เอกสารถูกสร้างและจัดทำขึ้น โดยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือถูกทำให้ปนเปื้อนด้วยวิธีการใด และสามารถพิสูจน์ได้ว่ามิใช่เอกสารที่ถูกจัดทำขึ้นในภายหลัง

(๓) ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกจัดการแบ่งปันทรัพย์สินเป็นไปตามที่ทายาททตกลงกัน ทำให้มีทรัพย์สินหลายรายการยังคงเป็นชื่อของผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดก เนื่องจากทรัพย์มรดกที่เป็นหุ้นของบริษัทที่มีราคาซื้อขายต่ำไม่สามารถทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ได้ เช่น หุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และหุ้นของบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) เป็นต้น ทายาทจึงไม่เร่งรัดในการแบ่งปัน ส่วนกรณีทรัพย์มรดกที่มีมูลค่าสูง เช่น ทรัพย์มรดกซึ่งเป็นที่ดินในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการจดทะเบียนโอนจากผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกมาเป็นของผู้ถูกร้องหรือโอนให้ นางลิลฎา ลิ้มเจริญรัตน์ ภริยาของเจ้ามรดก เป็นต้น ดังนั้น เมื่อทายาทยังไม่มีความเดือดร้อนด้านการเงินจึงไม่เร่งรัดในการแบ่งมรดก และการจัดการทรัพย์มรดกดังกล่าวใช้ระยะเวลากว่าสิบปี ซึ่งเป็นไปตามปกติวิสัยของครอบครัวผู้ถูกร้อง

(๔) วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ให้แก่ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ น้องชายของผู้ถูกร้อง โดยจดทะเบียนที่บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด การถือหุ้นของผู้ถูกร้องเป็นการครอบครองหุ้นแทน นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ เจ้าของที่แท้จริงตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ การจดทะเบียนโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นไปเพราะมีบุคคลนำประเด็นการถือหุ้นไปวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง จึงดำเนินการทางทะเบียนให้เสร็จสิ้น ผู้ถูกร้องมิได้ครอบครองหุ้นดังกล่าวเพื่อตนเอง

๓. ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ด้วยเหตุผล ดังนี้

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๗ บัญญัติให้การกระทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการรวมกันถึงร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น ให้ถือว่าเป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เว้นแต่การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์นั้นเป็นผลจากการได้มาโดยทางมรดก ประกอบกับตามคำสั่งศาลฎีกา คดีหมายเลขแดงที่ ลต สสข ๒๔/๒๕๖๖ การที่ผู้ถือหุ้นในบริษัท จำนวน ๒๐๐ หุ้น ถือว่าเป็นสัดส่วนน้อยมาก ผู้ถือหุ้นย่อมไม่มีอำนาจสั่งการให้บริษัทดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นหรือพรรคการเมืองของผู้ถือหุ้นหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครและพรรคการเมืองอื่น เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของผู้ถือหุ้นหรือพรรคการเมืองของผู้ถือหุ้นได้ เนื่องจากผู้ถือหุ้นมิใช่เจ้าของหรือมีจำนวนหุ้นมากพอที่จะสามารถกระทำเช่นนั้น การตีความบทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรให้ผู้ถือหุ้นเพียง ๒๐๐ หุ้น มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ โดยหุ้นสามัญของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีจำนวน ๑,๒๐๖,๖๙๗,๔๐๐ หุ้น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๐๓๔๘ ของจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถือว่าเป็นสัดส่วนน้อยมาก ผู้ถูกร้องย่อมไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญให้ผู้เกี่ยวข้องจัดส่งข้อมูลและเอกสารหรือหลักฐาน สรุปได้ดังนี้

๑. อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าส่งสำเนาเอกสารเกี่ยวกับบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้แก่ เอกสารการตรวจสอบรายการในหนังสือรับรองและวัตถุประสงค์ เอกสารเกี่ยวกับคำขอจดทะเบียนในการแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของบริษัท แบบ ส.บช.๓ รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต งบแสดงฐานะการเงิน งบกระแสเงินสด งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น หมายเหตุประกอบงบการเงิน รายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่เกี่ยวกับผู้ถูกร้อง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปัจจุบัน และรายงานประจำปี ๒๕๖๐

๒. อธิบดีกรมสรรพากรส่งสำเนาเอกสารเกี่ยวกับบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้แก่ แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล (ภ.ง.ด.๕๐) แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล (ภ.ง.ด.๕๑) แบบยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (ภ.ง.ด.๑ก ภ.ง.ด.๑ ภ.ง.ด.๓ และ ภ.ง.ด.๕๓) และแบบเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.๓๐ ภ.พ.๓๖ ภ.พ.๐๑ และ ภ.พ.๐๙) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปัจจุบัน

๓. บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ส่งสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่เกี่ยวกับผู้ถูกร้อง ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๖ สำเนารายงานประจำปี ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ หนังสือรับรองบริษัทที่ออกโดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า สัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ หนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ที่แจ้งบอกเลิกสัญญา รายงานการประชุมคณะกรรมการบริษัท ฉบับวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ และฉบับวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ คำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการ คำพิพากษาศาลปกครองกลาง ภ.ง.ด.๕๐ แบบ ส.บช.๓ ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ และส่งสำเนาเอกสารเกี่ยวกับบริษัท อาร์ตแวร์ มีเดีย จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้แก่ หนังสือรับรองบริษัทที่ออกโดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและงบการเงินของบริษัท ภ.ง.ด.๕๐ และแบบ ส.บช.๓ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ รวมทั้งส่งรายงานประจำปีของบริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ปี ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นบริษัทผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน)

๔. สำนักงานประกันสังคมส่งข้อมูลสถานประกอบการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) (ชื่อเดิมบริษัท สยาม อินโฟเทนเมนท์ จำกัด) พบข้อมูลสถานประกอบการประเภท สถานีโทรทัศน์ การสร้างภาพยนตร์ ไม่มีพนักงาน สถานะหยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน โดยปรากฏเอกสารระบุว่าวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยื่นแบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคม เพื่อแจ้งว่าบริษัทหยุดกิจการชั่วคราว เนื่องจากไม่มีพนักงาน

๕. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติแจ้งผลการตรวจสอบข้อมูลว่า ไม่พบข้อมูลการจดแจ้งการพิมพ์ในนามบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด

๖. เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) แจ้งว่า ไม่ปรากฏข้อมูลการขออนุญาตและการอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด จาก กสทช. โดยบุคคลที่ใช้งานคลื่นความถี่ที่ได้รับจัดสรร หรือใช้คลื่นความถี่โดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผลใช้บังคับ หากปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นเงื่อนไขในบทเฉพาะกาลของกฎหมายดังกล่าว ให้ถือว่าได้รับอนุญาตจาก กสทช. สำหรับผู้ได้รับอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาจากหน่วยงานของรัฐเพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์อยู่ในวันที่พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับ ให้ผู้นั้นมีสิทธิประกอบกิจการต่อไปจนกว่าการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญานั้นจะสิ้นสุด ปัจจุบันบุคคลใดที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่หรือใช้คลื่นความถี่เพื่อการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ทั้งหมด มีการดำเนินการเข้าสู่ระบบการอนุญาตของ กสทช. แล้ว

๗. อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมแจ้งผลการตรวจสอบข้อมูลว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ไม่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๘. บริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ส่งรายงานการโอนและรับโอนหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ในบัญชีของผู้ถูกร้อง ปรากฏข้อมูล ดังนี้

(๑) วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องรับโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวจาก นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ เป็นการโอนระหว่างบัญชีที่เปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และแจ้งข้อมูลว่า กรณีของผู้ถูกร้องอ้างอิงจากใบคำขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่มีการลงนามโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุมสินเชื่อ ระบุวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ลงนามโดยผู้จัดการมรดก ตามรายงานการโอนหลักทรัพย์เป็นการโอนในฐานะผู้จัดการมรดก ส่วนการระบุสถานะผู้จัดการมรดกในชื่อหลักทรัพย์ไม่สามารถกระทำได้เพราะระบบของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์แยกชื่อหลักทรัพย์และผู้ถือหลักทรัพย์ออกจากกัน และระบุชื่อของเจ้าของหลักทรัพย์ได้เท่านั้น ตามที่ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์เป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ซึ่งจัดทำทะเบียนผู้ถือหลักทรัพย์ตามสิทธิของผู้ถือหลักทรัพย์

(๒) วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวจากบัญชีที่เปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ไปยังบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ปรากฏสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ใบคำขอโอนหลักทรัพย์ระบุชื่อบัญชีผู้ถูกร้องเพื่อโอนหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ใบคำขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลระบุชื่อ นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ คำพิพากษาศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมีคำรับรองสำเนาเอกสารลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และใบมรณบัตรของ นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์

๙. บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ส่งข้อมูลการถือหลักทรัพย์ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันปิดสมุดทะเบียนผู้ถือหุ้น จนถึงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันประชุมผู้ถือหุ้น และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์

๑๐. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งหลักฐานการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง ดังนี้

(๑) สำเนาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง ปี ๒๕๖๒ ปรากฏแบบคำขอยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ รายการทรัพย์สิน ประเภท ๓ เงินลงทุน ลำดับที่ ๒ ชื่อหลักทรัพย์ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น มูลค่ารวมตามตราสาร ๔๔,๑๐๐ บาท ระบุหมายเหตุว่า การถือครองหุ้นดังกล่าวเป็นการถือครองแทนทายาทในฐานะผู้จัดการมรดกของบิดา

(๒) สำเนาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่ง ปี ๒๕๖๖ ปรากฏบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ฉบับลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ รายการเงินลงทุน ลำดับที่ ๖๓ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น มูลค่า ณ วันที่มีหน้าที่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๔๔,๑๐๐ บาท ระบุหมายเหตุว่า ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลได้รับมอบหมายจากทายาทให้รับโอนหลักทรัพย์หุ้นนี้อันเป็นกองมรดกถือครองไว้แทนทายาทอื่น

(๓) สำเนาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง ปี ๒๕๖๖ ฉบับลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ไม่ปรากฏเอกสารที่ระบุว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน)

๑๑. ผู้ร้องส่งเอกสารหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของผู้ถูกร้อง ปี ๒๕๖๒

๑๒. ผู้ถูกร้องส่งต้นฉบับหนังสือสัญญาโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ระหว่างผู้ถูกร้องกับ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ฉบับลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ ซึ่งปิดอากรแสตมป์ประทับตราวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ มีพยานลงลายมือชื่อ จำนวน ๒ คน

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ให้นำความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีเรื่องพิจารณาที่ ๑๒/๒๕๖๒ และเรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๑๘ - ๑๙/๒๕๖๓ และเรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๓ มาใช้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการไต่สวนพยานบุคคล รวม ๓ ปาก โดยให้จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดพร้อมเบิกความเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

๑. นายแสวง บุญมี เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเบิกความว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นสื่อมวลชน เนื่องจากบริษัทจดแจ้งไว้ในแบบ ส.บช.๓ ระบุในช่องประเภทธุรกิจว่าเป็นสื่อโทรทัศน์ การพิจารณาว่ากิจการใดถือเป็น “สื่อมวลชน” มีสองลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่งกิจการนั้นจดแจ้งไว้ต่อทางราชการระบุธุรกิจหลักว่า ดำเนินกิจการหรือมีสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะเป็นสื่อมวลชน และดำเนินกิจการในลักษณะของสื่อมวลชนตามที่ได้จดแจ้งไว้เป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณะหรือไม่ และลักษณะที่สอง กิจการนั้นจดแจ้งระบุว่า ดำเนินกิจการหรือมีสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะเป็นสื่อมวลชน แม้ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินกิจการดังกล่าวแล้ว แต่หากเคยดำเนินกิจการนั้นหรือเคยมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น ย่อมถือว่ากิจการนั้นเป็นสื่อมวลชน เนื่องจากรัฐธรรมนูญมาตรา ๙๘ (๓) มิได้ระบุว่า การเป็นสื่อมวลชนจะต้องเป็นสื่อมวลชนที่ยังประกอบกิจการอยู่หรือไม่หรือจะมีความสามารถหรือได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการสื่อมวลชนได้หรือไม่ นอกจากนี้

ความเป็นนิติบุคคลย่อมสิ้นสภาพลงเมื่อมีการเลิกกิจการหรือโดยเหตุทางกฎหมายประการอื่น ตราบใดที่ยังไม่มีการเลิกกิจการหรือมีเหตุตามกฎหมาย ย่อมถือว่านิติบุคคลนั้นยังคงเป็นสื่อมวลชน โดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานที่จดทะเบียนและรับรองจากทางราชการเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นเอกสารมหาชน ข้อเท็จจริงดังกล่าวผู้ร้องพิจารณาได้เองโดยไม่จำเป็นต้องเรียกให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแสดงพยานหลักฐานหรือเหตุผลโต้แย้ง

นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในนามตนเอง ตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ ประกอบมาตรา ๑๖๐๐ กำหนดให้เมื่อบุคคลใดตาย ทรัพย์สินทุกชนิดรวมถึงหุ้นในบริษัทมหาชนของบุคคลนั้นเป็นมรดกที่ตกทอดแก่ทายาทโดยทันที สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (บมจ.๐๐๖) ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ถึงปี ๒๕๖๖ ในชื่อของตนเอง ไม่ปรากฏหลักฐานว่าเป็นการถือแทนบุคคลอื่น หรือถือในนามผู้จัดการมรดก สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นเป็นเอกสารมหาชนที่ทำขึ้นหรือรับรองโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ถือว่าเป็นเอกสารที่แท้จริงและถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๒๗ และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖๒ วรรคสาม ผู้ถูกร้องรับโอนหุ้นดังกล่าวมาเป็นบัญชีของผู้ถูกร้องที่เปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ หากผู้ถูกร้องถือครองหุ้นดังกล่าวไว้ในฐานะของผู้จัดการมรดกก็ปรากฏข้อสงสัยว่าผู้ถูกร้องมิได้เร่งรัดดำเนินการแบ่งปันหุ้นดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่เริ่มทำหน้าที่ผู้จัดการมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๓๒ หนังสือสัญญาโอนหุ้น ให้แก่นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ มีการปิดอากรแสตมป์ประทับตราวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ โดยมิได้ดำเนินการโอนทางทะเบียนจนกระทั่งผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและมีการร้องเรียนต่อผู้ร้องในปี ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องจึงดำเนินการโอนหุ้นทางทะเบียนดังกล่าวให้ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ การกระทำดังกล่าวแสดงว่าผู้ถูกร้องจงใจถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไว้เพื่อตนเองตลอดมาจนกระทั่งมีเรื่องร้องเรียน

สำหรับสัดส่วนการถือครองหุ้นของผู้ถูกร้องและความสามารถที่อาจครอบงำกิจการของกิจการสื่อมวลชนไม่ใช่สาระสำคัญในการพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่

๒. ผู้ถูกร้องเบิกความว่า เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องได้รับโอนหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ปรากฏเป็นข่าวต่อสาธารณชนแล้วว่า สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรียกเลิกสัญญาเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ทำให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยุติการประกอบกิจการและเลิกจ้างพนักงาน ต่อมามีการโอนการประกอบกิจการดังกล่าวให้องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) แล้ว บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยื่นฟ้องสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีต่อศาลปกครองเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับค่าเสียหายในกรณีดังกล่าว และคดียังไม่ถึงที่สุด ประกอบกับผู้ถูกร้องเคยเป็นหัวหน้าพรรคก้าวไกลมีหน้าที่พิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง กรณีกิจการสื่อมวลชนจะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในหนังสือรับรองบริษัทหรือแบบ ส.บช.๓ เพียงประการเดียวมิได้ แต่ต้องพิจารณาจากรายได้ของกิจการที่ระบุใน ภ.ง.ด.๕๐ ซึ่งผู้ถูกร้องตรวจสอบการดำเนินกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มาโดยตลอด ปรากฏว่าบริษัทดำเนินกิจการประเภทบริษัทโฮลดิ้งมีรายได้จากดอกเบี้ยเท่านั้น และไม่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเกี่ยวกับวิทยุโทรทัศน์ จึงเชื่อว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ใช่กิจการสื่อมวลชนอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓)

การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการแบ่งปันมรดกรวมถึงหุ้นดังกล่าวให้เสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เริ่มทำหน้าที่ผู้จัดการมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๓๒ เนื่องจากครอบครัวของผู้ถูกร้องตกลงกันและมิได้ติดใจเร่งรัดให้รีบแบ่งปันทรัพย์มรดก ให้ผู้ถูกร้องจัดการโอนมรดกแต่ละรายการตามเวลาและความเหมาะสมเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ผู้ถูกร้องรับโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องแจ้งบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) แล้วว่าเป็นการรับโอนมาถือไว้ในฐานะผู้จัดการมรดก ผู้ถูกร้องแสดงเจตนาขอให้บริษัทระบุสถานะผู้จัดการมรดกในการถือหุ้นดังกล่าวลงในรายการการถือครองหุ้นด้วย แต่ตามหลักเกณฑ์ของบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ รวมทั้งผู้ถูกร้องทำธุรกรรมกับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โดยแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบเหมือนกันทุกครั้ง คือ มรณบัตรของบิดาและคำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก หุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นหุ้นที่ไม่สามารถโอนผ่าน

ตลาดหลักทรัพย์เนื่องจากเป็นหุ้นที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อขายแล้ว ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้โอนหุ้นดังกล่าวให้ทายาทอื่นหรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อผู้ถูกร้องจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจึงทำสัญญาด้วยวาจาเพื่อโอนหุ้นให้ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ และทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ตามคำแนะนำของทนายความ ต่อมาในปี ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ว่าสามารถดำเนินการโอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนได้ผ่านทางบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ประกอบกับมีบุคคลนำประเด็นการถือหุ้นดังกล่าวไปวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองในช่วงเวลาที่พรรคของผู้ถูกร้องกำลังหาเสียงเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องจึงดำเนินการโอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนให้เป็นชื่อของนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในครั้งที่เข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อปี ๒๕๖๒ และเมื่อพ้นตำแหน่งดังกล่าวเมื่อปี ๒๕๖๖ ระบุถึงหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ว่าถือไว้ในฐานะผู้จัดการมรดก ส่วนที่ไม่ได้ยื่นหนังสือสัญญาโอนหุ้นดังกล่าวเพราะตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดให้กรณีทรัพย์สินที่เป็นหุ้นต้องยื่นหลักฐานที่ออกให้จากบริษัทหลักทรัพย์เท่านั้น และให้ยื่นเฉพาะทรัพย์สินตามที่มีอยู่จริงในวันที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ให้ถือวันปฏิญาณตนในที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นวันเข้ารับตำแหน่งครั้งแรก คือ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒ แต่หนังสือสัญญาดังกล่าวทำขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

สำหรับสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถูกร้องในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น จากจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท ประมาณ ๑,๒๐๐ ล้านหุ้น คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ ๐.๐๐๓๕ นั้น เห็นว่าการที่ผู้ใดจะครอบงำการตัดสินใจในการดำเนินกิจการของบริษัทได้จะต้องเป็นผู้ถือหุ้นที่มีสัดส่วนหุ้นเสียงข้างมากเกินกว่ากึ่งหนึ่ง ประกอบกับผู้ถูกร้องไม่เคยเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่สามารถที่จะครอบงำกิจการหรือการดำเนินการของบริษัทดังกล่าวได้ สำหรับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓ เป็นกรณีการถือหุ้นสัมปทานของรัฐซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดเป็นลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากเป็นการขัดกันแห่งประโยชน์แตกต่างจากกรณีการเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน

๓. นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เบิกความว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เคยประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ แต่บริษัทถูกเลิกสัญญาประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ปัจจุบันมิได้ประกอบกิจการสื่อมวลชนใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ หรือโซเชียลมีเดียใด ๆ บริษัทดำเนินการโดยกรรมการบริษัท ไม่มีพนักงานของบริษัท ส่วนงานอื่น ๆ เช่น งานบัญชีหรืองานจัดทำงบการเงิน ดำเนินการโดยบุคคลภายนอก (Outsource) ที่บริษัทจัดจ้างมา รายได้ของบริษัทปี ๒๕๖๕ ที่ปรากฏใน ภ.ง.ด.๕๐ คือ ดอกเบี้ยรับประมาณ ๑๙ ล้านบาท เป็นดอกผลจากเงินสดของบริษัทประมาณ ๑,๒๐๐ ล้านบาท ที่ฝากไว้กับธนาคารหรือลงทุนในกองทุนต่าง ๆ สำหรับกรณีแบบ ส.บช.๓ ปี ๒๕๖๕ มีจำนวน ๒ ฉบับ เป็นการยื่นเอกสารฉบับหลังแก้ไขและยกเลิกเอกสารฉบับแรกเพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดข้อถกเถียงในข้อความของเอกสารฉบับแรก กรณีเอกสารฉบับแรกระบุประเภทสินค้า/บริการว่า “สื่อโฆษณา” เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้กรณีบริษัทไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของบริษัท ส่วนกรณีรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ หน้าสุดท้าย ซึ่งมีผู้ถือหุ้นถามว่า ในขณะนี้ บริษัทยังประกอบกิจการเป็นสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ คำตอบระบุว่ายังประกอบกิจการอยู่ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทนั้น เป็นการบันทึกรายงานการประชุมโดยสรุปสาระสำคัญเพื่อให้ผู้ถือหุ้นเข้าใจว่า บริษัทยังไม่ได้เลิกกิจการเท่านั้น ไม่ใช่การตอบยืนยันว่า บริษัทดำเนินกิจการสื่อมวลชน นอกจากนี้ หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดีจะมีการพิจารณาอีกครั้งระหว่างผู้ถือหุ้นและกรรมการบริหารบริษัทว่าบริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ ซึ่งอาจจะประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือจะประกอบกิจการอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทข้อใดข้อหนึ่งจาก ๔๕ ข้อ ก็ได้ เป็นเรื่องในอนาคตที่ยังมิได้มีการพิจารณาในขณะนี้

ผู้ร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ มีสาระสำคัญเพิ่มเติมจากคำร้องว่า การโอนหุ้นของผู้ถูกร้องที่กระทำโดยหนังสือสัญญาลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ แต่ปิดอากรแสตมป์วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ (เอกสารหมาย ถ ๑๗) เป็นเอกสารที่มีพิรุธและไม่สามารถบังคับบุคคลภายนอกและบังคับตามกฎหมาย เพราะไม่เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๙ และไม่เสียอากรแสตมป์ภายใน ๑๕ วัน หลังจากการตราสารเสร็จสมบูรณ์ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๑๘ ส่วนการโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

(เอกสารหมาย ร ๓๗) เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ไม่ได้กำหนดจำนวนการถือหุ้นและไม่มีข้อยกเว้น และผู้ถูกร้องไม่เคยสอบถามสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามการเป็นผู้ถือหุ้น แต่อย่างใด

ผู้ถูกร้องยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ มีสาระสำคัญเพิ่มเติมจากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓ วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) (๔) และวรรคสามประกอบมาตรา ๔๘ วางหลักไว้สองประการ คือ ประการที่หนึ่ง ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทานจากรัฐและกิจการสื่อมวลชนโดยไม่รวมถึงการถือหุ้นที่มีมาก่อนวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นที่มีมาก่อน ประการที่สอง การถือหุ้นต้องห้ามที่ได้มาหลังเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ได้ระบุว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใดและไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นในลักษณะต้องห้ามเพียงหุ้นเดียวย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ (๓) ไม่ได้บัญญัติห้ามการคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน การที่ผู้ถูกร้องยังคงไว้ซึ่งการถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ย่อมไม่เป็นลักษณะต้องห้าม โดยไม่จำต้องพิจารณาว่าถือหุ้นจำนวนเท่าใด ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาบรรทัดฐานตามคำวินิจฉัยดังกล่าวทั้งสองประการ จะเลือกเพียงเฉพาะส่วนที่เป็นโทษมาปรับใช้แก่คดีมิได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงและเอกสารของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำเบิกความในวันไต่สวนพยานและคำแถลงการณ์ปิดคดีของคู่กรณีและเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของ

หรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” และมาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ มีความมุ่งหมายเพื่อกำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ เนื่องจากบุคคลที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติ และคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบัญญัติดังกล่าวมีความมุ่งหมายมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เพื่อป้องกันมิให้อาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว การจะพิจารณาว่ากิจการใดเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) จึงต้องพิจารณาว่ากิจการนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ และยังคงประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมีรายได้จากกิจการดังกล่าวในวันที่มีการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่หรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ มีรายชื่อของผู้ถูกร้องอยู่ในลำดับที่ ๑ ต่อมาหลังการเลือกตั้ง ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบบัญชีรายชื่อ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกล อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น (เอกสารหมาย ร ๘/๓ ถ ๓๙/๑ ศ ๑๓/๓ และ ศ ๓๘/๒๐) ผู้ถูกร้องถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมากระทั่งวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนให้ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ (เอกสารหมาย ร ๓๗ ถ ๒๐ และ ศ ๙๕) โดยตามแบบ ส.บช.๓ ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” (เอกสารหมาย ร ๙ ร ๒๓ ถ ๒๑/๑ ศ ๖/๑ และ ศ ๖๒) ดังนั้น มีมูลกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงด้วยเหตุเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ข้อพิจารณาเบื้องต้นตามข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เนื่องจากพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๗ บัญญัติให้การกระทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการรวมกันถึงร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น ให้ถือว่าเป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เว้นแต่การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์นั้นเป็นผลจากการได้มาโดยทางมรดก เมื่อผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ หุ้นสามัญของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีจำนวน ๑,๒๐๖,๖๙๗,๔๐๐ หุ้น (เอกสารหมาย ถ ๓๙) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๐๓๔๘ ของจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ถูกร้องย่อมไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ เป็นบทบัญญัติที่มีพัฒนาการมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง โดยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๒ วางหลักไว้ว่า รัฐธรรมนูญห้ามการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้าม โดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่

ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามการถือหุ้นไว้ชัดเจน เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีช่องทางที่จะใช้หรือถูกใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางใดทางหนึ่ง เพราะฉะนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) จึงห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน โดยไม่ระบุว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓)

เมื่อพิจารณาเบื้องต้นแล้ว มีข้อที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หรือไม่

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ถือหุ้นในนามตนเอง มิได้หมายเหตุว่าถือแทนบุคคลนิติบุคคล หรือในฐานะผู้จัดการมรดก (เอกสารหมาย ร ๒๗/๓) และถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมากระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นทั้งหมดทางทะเบียนให้ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ (เอกสารหมาย ร ๓๗)

ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ถูกร้องมิได้ถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไว้เพื่อตนเอง โดยในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้รับโอนหลักทรัพย์จากบัญชีหลักทรัพย์ที่บิดาของผู้ถูกร้องเคยเปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) รวมถึงหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายจากทายาทให้ถือครองหลักทรัพย์ทุกรายการอันเป็นทรัพย์มรดกไว้แทนทายาทอื่น และได้รับทราบจากบริษัทหลักทรัพย์ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ว่า ไม่สามารถระบุฐานะ “ผู้จัดการมรดก” ต่อท้ายชื่อ - สกุลของผู้ถือหลักทรัพย์ที่เป็นมรดกได้ (เอกสารหมาย ถ ๑๕) ปรากฏตามสำเนาหนังสือรับรองของบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดก โอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้ นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ปรากฏตามสำเนาหนังสือสัญญาโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี

จำกัด (มหาชน) (เอกสารหมาย ถ ๑๗) ดังนั้น กรณีที่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ครอบครองหุ้นดังกล่าวจนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน เป็นเพียงการครอบครองแทนนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ซึ่งเป็นเจ้าของที่แท้จริงในหุ้นดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ และการที่ผู้ถูกร้องโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เนื่องจากมีบุคคลนำประเด็นการถือหุ้นดังกล่าวไปวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง

เห็นว่า สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น (เอกสารหมาย ศ ๑๓/๓) รายงานการโอนและรับโอนหลักทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกร้องและหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ว่า วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องรับโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวจาก นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ ซึ่งบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โอนหลักทรัพย์ตามคำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดกของ นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ การโอนหลักทรัพย์ในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ตามรายงานการโอนหลักทรัพย์เป็นการโอนในฐานะผู้จัดการมรดก เมื่อผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นทายาทอีกฐานะหนึ่งซึ่งมีสิทธิในกองมรดกอันได้แก่ ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตายซึ่งรวมถึงหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ และมาตรา ๑๖๐๐ มีผลให้ผู้ถูกร้องเป็นทั้งผู้จัดการมรดกและฐานะทายาทที่มีสิทธิในหุ้นดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) นับตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐

นอกจากนี้ หนังสือสัญญาโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ฉบับลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ นั้น (เอกสารหมาย ถ ๑๗ และ ศ ๑๓๘) ผู้ถูกร้องเบิกความว่า เมื่อผู้ถูกร้องจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจึงทำสัญญาด้วยวาจาเพื่อโอนหุ้นให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ น้องชายของผู้ถูกร้อง ในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ และทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่งไม่สอดคล้องกับที่ผู้ถูกร้องเบิกความว่า ผู้ถูกร้องเชื่อว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยุติการประกอบกิจการ และไม่ใช่กิจการสื่อมวลชนอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) เนื่องจากตามความเข้าใจของผู้ถูกร้องแล้วย่อมไม่มีความจำเป็นต้องโอนหุ้นดังกล่าวก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม

ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในคราวที่ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งปี ๒๕๖๒ ฉบับลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องไม่ระบุถึงการโอนหุ้นตามหนังสือสัญญาดังกล่าวที่เป็นเอกสารสำคัญ นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกร้องเบิกความว่าหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นหุ้นที่ไม่สามารถโอนกันได้ผ่านตลาดหลักทรัพย์ เนื่องจากเป็นหุ้นที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อขายแล้ว ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้โอนหุ้นดังกล่าวให้ทายาทอื่นหรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใด ต่อมาในปี ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ว่า สามารถดำเนินการโอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนได้ผ่านทางบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการโอนหุ้นทางทะเบียนให้เสร็จสิ้นตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ เป็นการดำเนินการที่คลาดเคลื่อนและไม่ได้ตรวจสอบหลักเกณฑ์การโอนหลักทรัพย์ให้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นความเข้าใจของผู้ถูกร้องเอง ทั้งที่การดำเนินการของผู้ถูกร้องเพื่อโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ สามารถกระทำให้แล้วเสร็จได้ภายในวันเดียว ปรากฏตามใบคำขอโอนหลักทรัพย์ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (เอกสารหมาย ศ ๙๒/๒) และรายงานการถือหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในบัญชีบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ของบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ระบุวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันที่ผู้ถูกร้องขาดจากการเป็นผู้ถือหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อพิรุธหลายประการยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องทำสัญญาโอนหุ้นดังกล่าวจริง ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) อยู่ในวันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้อง

เมื่อวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) อยู่ในวันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้อง มีข้อพิจารณาต่อไปว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ ในการประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์ บอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพ รับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท ประชาสัมพันธ์ และรับจ้างผลิตรายการทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ ปัจจุบัน

บริษัทยังคงประกอบกิจการ ไม่ได้เลิกบริษัทหรือเสร็จการชำระบัญชี (เอกสารหมาย ร ๑๗) ประกอบกับตามแบบ ส.บช.๓ ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” (เอกสารหมาย ร ๙ และ ร ๒๓)

ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถูกยกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ นับตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ คดีพิพาทเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายระหว่างบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด (เอกสารหมาย ถ ๖) ปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชน การประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๖๖ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะประธานในที่ประชุม ยืนยันว่า ขณะนี้ บริษัทยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ จนกว่าผลคดีจะสิ้นสุด (หมาย วถ ๑) ประกอบกับ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนตามแบบ ส.บช.๓ รับวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุว่า ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ งบกระแสเงินสดระบุว่า บริษัทมีรายได้จากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และมีรายได้จากดอกเบี้ยรับ งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จระบุรายได้มาจากผลตอบแทนจากเงินลงทุน และดอกเบี้ยรับ (เอกสารหมาย ถ ๒๑) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ แจ้งว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาต หรือได้รับจัดสรรให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (เอกสารหมาย ถ ๓๓)

เห็นว่า การพิจารณาว่านิติบุคคลใดเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนหรือไม่ ไม่อาจพิจารณาแต่เพียงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิติบุคคลที่จดทะเบียนหรือจดแจ้งไว้เป็นทางการเพียงอย่างเดียว แต่จะพิจารณาควบคู่ไปกับการดำเนินกิจการของนิติบุคคลนั้นด้วยว่า มีการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นหรือไม่ อย่างไร ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ทำสัญญาเข้าร่วมงาน

และดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ กำหนดอายุสัญญา ๓๐ ปี กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (เอกสารหมาย ศ ๓) จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัทมหาชนจำกัด จำนวน ๔๕ ข้อ โดยข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ เป็นไปตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง (เอกสารหมาย ศ ๓) ต่อมาสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ระบุว่า การแจ้งบอกเลิกสัญญาโดยหนังสือฉบับนี้ ย่อมเป็นผลให้สัญญาเข้าร่วมงานฯ สิ้นสุดลง (เอกสารหมาย ศ ๔๗) สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยื่นแบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคม เพื่อแจ้งว่าบริษัทหยุดกิจการชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ เนื่องจากไม่มีพนักงาน และสำนักงานประกันสังคมตรวจสอบแล้วอนุมัติการหยุดกิจการชั่วคราวดังกล่าว จนถึงปัจจุบันยังคงปรากฏข้อมูลสถานประกอบการของสำนักงานประกันสังคมว่า หยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน (เอกสารหมาย ศ ๘๔) ประกอบกับเมื่อพิจารณาแบบ ส.บช.๓ รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ระบุประเภทธุรกิจว่า “กิจกรรมของบริษัทโฮลดิ้งที่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจการเงินเป็นหลัก” รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และปี ๒๕๖๔ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดคดีความ” รอบปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” (เอกสารหมาย ศ ๑๑/๑ ศ ๑๐/๑ ศ ๙/๑ ศ ๘/๑ ศ ๗/๑ และ ศ ๖/๑) นอกจากนี้ หมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณา และการผลิตรายการ แต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพิกถอนสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการ และระบุว่า บริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ ส่วนบริษัทย่อยของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) คือ บริษัท อาร์ตแวร์ มีเดีย จำกัด ต้องหยุดดำเนินกิจการไปด้วย (เอกสารหมาย ศ ๖ ถึง ศ ๑๑) เมื่อพิจารณา ภ.ง.ด.๕๐ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่าประกอบกิจการเผยแพร่ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และรายการโทรทัศน์ แต่ระบุรายได้โดยตรง

จากการประกอบกิจการเป็นศูนย์บาท และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ (เอกสารหมาย ศ ๑๕ ถึง ศ ๒๐) ส่วนกรณีที่แบบ ส.บช.๓ ปี ๒๕๖๕ มีจำนวนสองฉบับที่มีข้อความอันเป็นสาระสำคัญไม่ตรงกันนั้น นายคิมห์ สิริทวีชัย เบิกความว่าแบบ ส.บช.๓ ทั้ง ๒ ฉบับ เป็นฉบับจริง แต่มีการยื่นเอกสารฉบับหลังแก้ไขและยกเลิกเอกสารฉบับแรกเพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดข้อถกเถียงในข้อความของเอกสารฉบับแรก กรณีเอกสารฉบับแรกระบุประเภทสินค้า/บริการว่า “สื่อโฆษณา” เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้กรณีบริษัทไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของบริษัท ข้อเท็จจริงสอดคล้องกับคู่มือการนำส่งงบการเงินของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่กำหนดให้การกรอกข้อมูลประเภทธุรกิจ กรณีไม่ได้ดำเนินกิจการ ให้ระบุวัตถุประสงค์ให้ตรงกับที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เอกสารหมาย ศ ๑๔๐/๖๔) ส่วนกรณีรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ หน้าสุดท้าย ซึ่งมีผู้ถือหุ้นสอบถามว่า ในขณะนี้ บริษัทยังประกอบกิจการเป็นสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ นายคิมห์ สิริทวีชัย เบิกความว่า การที่คำตอบระบุว่ายังประกอบกิจการอยู่ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทนั้น ไม่ใช่การยืนยันว่าบริษัทดำเนินกิจการสื่อมวลชน นอกจากนี้ หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดีจะมีการพิจารณากันอีกครั้งว่า บริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ เห็นได้ว่า การที่แบบ ส.บช.๓ ของปี ๒๕๖๓ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ต้องพิจารณาประกอบกับข้อมูลและเอกสารอื่น ๆ ในการนำส่งงบการเงินของบริษัทโดยเฉพาะงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินที่จัดทำขึ้นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประกอบกิจการของบริษัทที่ถูกต้องแท้จริง แม้จากการไต่สวนฟังได้ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับสถานีโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ การผลิตสื่อโฆษณา และการผลิตรายการ ซึ่งเป็นกิจการที่เป็นสื่อตัวกลางในการส่งข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระไปสู่มวลชนที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป แต่แบบ ส.บช.๓ หมายเหตุประกอบงบการเงิน ภ.ง.ด.๕๐ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ปรากฏข้อมูลสอดคล้องกันว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดดำเนินกิจการดังกล่าวนับตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาเมื่อปี ๒๕๕๐ ผลของการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวทำให้สิทธิในคลื่นความถี่ของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีกลับมาเป็นของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีคลื่นความถี่ที่จะดำเนินการสถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้อีกต่อไป เกิดเป็นคดีพิพาทระหว่างคู่สัญญาในการเรียกร้อง

ค่าเสียหายต่อกัน โดยบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้มีการฟ้องคดีเรียกร้องให้มีการคืนสิทธิในคลื่นความถี่ของสถานีโทรทัศน์ให้แก่ตน ขณะนี้ คดีพิพาทดังกล่าวอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด กรณีเห็นได้ว่าข้อพิพาทในคดีดังกล่าว หากในท้ายที่สุดแล้วบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นฝ่ายชนะคดีก็มิได้มีผลให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับมอบคืนคลื่นความถี่และจะดำเนินกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ได้อีก ข้อเท็จจริงที่ปรากฏดังกล่าวสรุปได้ว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีสิทธิในการประกอบกิจการสื่อโทรทัศน์ตามกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ การที่บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงสถานะนิติบุคคลเดิมไว้ก็เพื่อการดำเนินคดีที่ค้างอยู่ในศาลเท่านั้น นอกจากนี้ ไม่ปรากฏว่าบริษัทมีรายได้จากกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน แต่มีรายได้จากผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ การที่ นายคิมห์ สิริทวีชัย เบิกความว่าหากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดีจะมีการพิจารณาอีกครั้งระหว่างผู้ถือหุ้นและกรรมการบริหารบริษัทว่า บริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ ซึ่งอาจจะประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือจะประกอบกิจการอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทข้อใดข้อหนึ่งจาก ๔๕ ข้อก็ได้ เป็นเรื่องในอนาคตที่ยังมิได้มีการพิจารณาในขณะนี้ หากตัดสินใจจะประกอบกิจการสื่อมวลชนอีกก็จะต้องดำเนินการเจรจาทำสัญญากับรัฐและขอใบอนุญาตประกอบกิจการนั้น ๆ ยังไม่สามารถประกอบกิจการได้ทันที แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาจนถึงปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการที่เกี่ยวกับสื่อมวลชนอีกทั้งไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (เอกสารหมาย ศ ๘๕ ถึง ศ ๙๐) ดังนั้น ณ วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ การถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้องตามคำร้องจึงไม่ทำให้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิรุฬห์ แสงเทียน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิรนิติ หะวานนท์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนภดล เทพพิทักษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม รัฐอมฤต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” และมาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ มีความมุ่งหมายเพื่อกำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ เนื่องจากบุคคลที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติ และคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลง บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่มีมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีความมุ่งหมายมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เพื่อป้องกันมิให้อาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง และใช้อำนาจครอบงำสื่อมวลชนอันจะทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ เป็นบทบัญญัติที่มีหลักการมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง ... (๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘” และมาตรา ๔๘ ที่บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว” โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้เป็นสองมาตรา คือ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง ... (๔) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ” ซึ่งทั้งมาตรา ๙๘ (๓) และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๔) เป็นหนึ่งในเหตุที่มีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๖) และ (๗) ตามลำดับ โดยมาตรา ๙๘ (๓) กำหนดห้ามเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าวก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วยังคงความเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือเป็นการถือหุ้นในขณะดำรงตำแหน่งก็ตาม ตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๒ ส่วนเรื่องจำนวนการถือหุ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ยังคงเป็นบทบัญญัติที่มีหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒-๑๔/๒๕๕๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๒ สรุปได้ว่า “รัฐธรรมนูญห้ามการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้าม โดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่

ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวก็ย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามการถือหุ้นไว้ชัดเจน ก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีช่องทางที่จะใช้หรือถูกใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางใดทางหนึ่ง”

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า จากบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยถือหุ้นในนามตนเอง มิได้หมายเหตุว่าถือแทนบุคคล นิติบุคคล หรือในฐานะผู้จัดการมรดกแต่อย่างใด และถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) ออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งพรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้อง) อยู่ในลำดับที่ ๑ ต่อมาหลังการเลือกตั้งวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น และผู้ถูกร้องถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ โดยเหตุที่แบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ดังนั้นจึงมีมูลกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงด้วยเหตุเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ตามคำร้องของผู้ร้อง หรือไม่

ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ถูกร้องมิได้ถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไว้เพื่อตน โดยในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้รับโอนหลักทรัพย์จากบัญชีหลักทรัพย์ที่บิดาของ

ผู้ถูกร้องเคยเปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) รวมถึงหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายจากทายาทให้ถือครองหลักทรัพย์ทุกรายการอันเป็นทรัพย์มรดกไว้แทนทายาทอื่น และได้รับทราบจากบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ว่า ไม่สามารถระบุฐานะ “ผู้จัดการมรดก” ต่อท้ายชื่อ-สกุลของผู้ถือหลักทรัพย์ที่เป็นมรดกได้ ปรากฏตามสำเนาหนังสือรับรองของบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้ทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดก โดยโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ปรากฏตามสำเนาหนังสือสัญญาโอนหุ้น บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ดังนั้น กรณีที่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ครอบครองหุ้นดังกล่าวจนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน เป็นเพียงการครอบครองแทนนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ซึ่งเป็นเจ้าของที่แท้จริงในหุ้นดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ การโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เนื่องจากมีบุคคลนำประเด็นการถือหุ้นดังกล่าวไปวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง

กรณีจึงมีข้อพิจารณาเบื้องต้นว่า ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าวหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น รายงานการโอนและรับโอนหลักทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกร้องและหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ว่า วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องรับโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวจากนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ โดยปรากฏสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ใบคำขอโอนหลักทรัพย์ระบุชื่อบัญชีผู้ถูกร้องเพื่อโอนหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ใบคำขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลระบุชื่อนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ คำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมีคำรับรองสำเนาเอกสารลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และใบมรณะบัตรของนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ และแจ้งข้อมูลว่า กรณีของผู้ถูกร้องอ้างอิงจากใบคำขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่มีการลงนามโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุมสินเชื่อ ระบุวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ และลงนามโดยผู้จัดการมรดก ซึ่งบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โอนหลักทรัพย์ตามคำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดกของนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ การโอนหลักทรัพย์ในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ตามรายงานการโอนหลักทรัพย์เป็นการโอนในฐานะผู้จัดการมรดก ส่วนการระบุสถานะผู้จัดการมรดกในชื่อหลักทรัพย์ไม่สามารถกระทำ

ได้เพราะระบบของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์กำหนดไว้เช่นนั้น สอดคล้องกับที่ผู้ถูกร้องเบิกความว่า ผู้ถูกร้องทำธุรกรรมกับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โดยแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบเหมือนกันทุกครั้ง คือ ใบมรณบัตรของบิดาและคำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก จากเอกสารหลักฐานดังกล่าวเชื่อได้ว่า เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องยื่นคำขอรับโอนหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้จัดการมรดก เมื่อผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นทายาทอีกฐานะหนึ่งซึ่งมีสิทธิในมรดกอันได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตายซึ่งรวมถึงหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ และมาตรา ๑๖๐๐ มีผลให้ผู้ถูกร้องเป็นทั้งผู้จัดการมรดกและฐานะทายาทที่มีสิทธิในหุ้นดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) นับตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐

นอกจากนี้ หนังสือสัญญาโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ฉบับลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ นั้น ผู้ถูกร้องเบิกความว่า เมื่อผู้ถูกร้องจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจึงทำสัญญาด้วยวาจาเพื่อโอนหุ้นให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ (น้องชายของผู้ถูกร้อง) ในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ และทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่งไม่สอดคล้องกับที่ผู้ถูกร้องเบิกความว่า ผู้ถูกร้องเชื่อว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยุติการประกอบกิจการ และไม่ใช่กิจการสื่อมวลชนอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) เนื่องจากตามความเข้าใจของผู้ถูกร้องแล้วย่อมไม่มีความจำเป็นต้องโอนหุ้นของกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกับลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งให้บุคคลอื่นก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในคราวที่ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งปี ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องไม่ระบุถึงการโอนหุ้นตามหนังสือสัญญาดังกล่าวที่เป็นเอกสารสำคัญซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมีสิทธิในหุ้นดังกล่าวหรือหุ้นดังกล่าวเป็นทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกร้องเบิกความว่าหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นหุ้นที่ไม่สามารถโอนกันได้ผ่านตลาดหลักทรัพย์เนื่องจากเป็นหุ้นที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อขายแล้ว ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้โอนหุ้นดังกล่าวให้ทายาทอื่นหรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใด ต่อมาในปี ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ว่าสามารถดำเนินการโอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนได้ผ่านทางบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการโอนหุ้นทางทะเบียนให้เสร็จสิ้นตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ เป็นการดำเนินการที่คลาดเคลื่อนและไม่ได้ตรวจสอบหลักเกณฑ์การโอนหลักทรัพย์ให้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นความเข้าใจของผู้ร้องตามคำแนะนำของทนายความเอง ทั้งที่การดำเนินการของผู้ถูกร้องเพื่อโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ สามารถกระทำให้แล้วเสร็จได้ภายในวันเดียว ปรากฏตามใบคำขอ

โอนหลักทรัพย์ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และรายงานการถือหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในบัญชีบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ของบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ระบุวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันที่ผู้ถูกร้องขาดจากการเป็นผู้ถือหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อพิรุธหลายประการจึงถือว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น

ในส่วนของการโอนหุ้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “อันว่าหุ้นนั้นย่อมโอนกันได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมของบริษัท เว้นแต่เมื่อเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้น ซึ่งมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น” วรรคสอง บัญญัติว่า “การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือนั้น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่ง ตราสารอันนั้นต้องแถลงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การโอนเช่นนี้จะนำมาใช้แก่บริษัทหรือบุคคลภายนอกไม่ได้ จนกว่าจะได้จดแจ้งการโอนทั้งชื่อและสำนักของผู้รับโอนนั้นลงในทะเบียนผู้ถือหุ้น” และมาตรา ๑๑๔๑ ที่บัญญัติว่า “สมุดทะเบียนผู้ถือหุ้นนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นพยานหลักฐานอันถูกต้องในข้อกระทงความบรรดาที่กฎหมายบังคับ หรือให้อำนาจให้เอาลงในทะเบียนนั้น” ประกอบกับข้อบังคับของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ข้อ ๙ กำหนดให้การโอนหุ้นย่อมสมบูรณ์เมื่อผู้โอนได้สลักหลังใบหุ้นโดยระบุชื่อผู้รับโอนและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอนและส่งมอบใบหุ้นให้แก่ผู้รับโอน การโอนหุ้นจะใช้ยันบริษัทได้เมื่อบริษัทได้รับคำร้องขอให้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้วและจะใช้ยันบุคคลภายนอกได้เมื่อบริษัทได้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว ในกรณีที่หุ้นของบริษัทเป็นหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การโอนหุ้นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และข้อ ๑๑ กำหนดให้ในกรณีผู้ถือหุ้นตายอันเป็นเหตุให้บุคคลใดมีสิทธิในหุ้นนั้น ถ้าบุคคลนั้นนำใบหุ้นเวนคืนพร้อมหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายมาแสดงแก่บริษัทครบถ้วนแล้ว บริษัทจึงจะลงทะเบียนบุคคลนั้นเป็นผู้ถือหุ้นและออกใบหุ้นใหม่ภายใน ๑ เดือน นับแต่วันได้รับหลักฐานครบถ้วน แม้ผู้ถูกร้องจะกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องทำสัญญาโอนหุ้นดังกล่าวจริง แต่ก็ไม่อาจใช้ยันกับบุคคลภายนอกถึงการรับรู้การมีอยู่ของเอกสารดังกล่าวได้ ตราบเท่าที่ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการโอนทางทะเบียน ผู้ถูกร้องยังคงมีชื่อปรากฏอยู่ในสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ดังนั้น เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ทางทะเบียนของบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามนัย

ความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) นับตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ จนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น กรณีจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) อยู่ในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้อง

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เนื่องจากพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๗ บัญญัติให้การกระทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการรวมกันถึงร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น ให้ถือว่าเป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เว้นแต่การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์นั้นเป็นผลจากการได้มาโดยทางมรดก เมื่อผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ โดยหุ้นสามัญของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีจำนวน ๑,๒๐๖,๖๙๗,๔๐๐ หุ้น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๐๓๔๘ ของจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ถูกร้องย่อมไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ทั้งนี้ ตามนัยคำสั่งศาลฎีกา คดีหมายเลขแดงที่ ลต สสข ๒๔/๒๕๖๖

เห็นว่า คำสั่งศาลฎีกา คดีหมายเลขแดงที่ ลต สสข ๒๔/๒๕๖๖ ที่สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ต้องตีความโดยเคร่งครัด การที่ผู้ร้องในคดีดังกล่าวถือหุ้นในบริษัท จำนวน ๒๐๐ หุ้น ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ร้องย่อมไม่มีอำนาจสั่งการให้บริษัทดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ร้องหรือพรรคการเมืองของผู้ร้องหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครและพรรคการเมืองอื่น เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของผู้ร้องหรือพรรคการเมืองของผู้ร้องได้ เนื่องจากผู้ร้องมิใช่เจ้าของหรือมีจำนวนหุ้นในจำนวนมากพอที่จะสามารถกระทำเช่นนั้นได้ การตีความบทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรให้ผู้ร้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทเพียง ๒๐๐ หุ้น ย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การที่ผู้คัดค้านไม่ประกาศรายชื่อผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นั้น เป็นการพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาที่ใช้บังคับกับคู่กรณี สำหรับคดีนี้ แม้การถือหุ้นดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๑ จะไม่มีอำนาจครอบงำกิจการสื่อมวลชนก็ตาม แต่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และมาตรา ๑๐๑ (๖) ที่กำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลตั้งแต่ในชั้นสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงเมื่อได้รับเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกทั้งต้องคำนึงถึงความเป็นเอกภาพของเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการตีความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ ให้สอดคล้องต้องกันด้วย การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาดังกล่าวไม่มีผลเป็นการลบล้างแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒-๑๔/๒๕๕๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๒ ซึ่งได้วินิจฉัยไว้แล้ว เพราะฉะนั้นรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) จึงห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน โดยไม่คำนึงว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ต้องคำนึงว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) แล้ว

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อของผู้ถูกร้อง อยู่ในลำดับที่ ๑ และผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น หลังการเลือกตั้งวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แม้ต่อมาวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ (น้องชายของผู้ถูกร้อง) ก่อนที่ผู้ร้องมีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ ประกาศรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สังกัดพรรคก้าวไกล ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในขณะเป็นผู้มีรายชื่อในแบบบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกล

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในการพิจารณาว่าผู้ถูกร้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) กรณีประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ หรือไม่ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้วางแนวไว้ว่า ต้องพิจารณาเอกสารหลักฐานหลายประการ ได้แก่ หนังสือรับรองของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ หนังสือบริคณห์สนธิ (แบบ บอจ.๒) สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ.๕) แบบแสดงรายการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของห้างหุ้นส่วนบริษัท ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ ฉบับที่ ๘๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๙๙ ยื่นต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท (แบบ สสช.๑)

แบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล (แบบ ภ.ง.ด.๕๐ หรือแบบ ภ.ง.ด.๕๑) และหลักฐานการขออนุญาตประกอบกิจการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ จากสำนักหอสมุดแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และกระทรวงวัฒนธรรม ทั้งยังต้องนำรายได้ของบริษัทว่า มีรายได้มาจากการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ หรือไม่ มาพิจารณาประกอบด้วย

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ ในการประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์บอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย รับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท ประชาสัมพันธ์ และรับจ้างผลิตรายการทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ ปัจจุบันบริษัทยังคงประกอบกิจการ ไม่ได้เลิกบริษัทหรือเสร็จการชำระบัญชี ประกอบกับตามแบบ ส.บช.๓ ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์”

ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถูกยกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ นับตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ คดีพิพาทเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายระหว่างบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด ปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชน ซึ่งการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๖๖ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะประธานในที่ประชุม ยืนยันว่าขณะนี้บริษัทยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ จนกว่าผลคดีจะสิ้นสุด ประกอบกับบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนตามแบบ ส.บช.๓ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุว่าไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ งบกระแสเงินสดระบุว่าบริษัทมีรายได้จากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และมีรายได้จากดอกเบี้ยรับและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จระบุรายได้มาจากผลตอบแทนจากเงินลงทุนและดอกเบี้ยรับ นอกจากนี้

สำนักงาน กสทช. แจ้งว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตหรือได้รับจัดสรรให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เห็นว่า เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ บริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ กำหนดอายุสัญญา ๓๐ ปี กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ต่อมาจดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัทมหาชนจำกัดจำนวน ๔๕ ข้อ โดยข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ เป็นไปตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ต่อมา สปน. มีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ระบุว่า การแจ้งบอกเลิกสัญญาโดยหนังสือฉบับนี้ ย่อมเป็นผลให้สัญญาเข้าร่วมงานฯ สิ้นสุดลง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยื่นแบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคม เพื่อแจ้งว่าบริษัทหยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ เนื่องจากไม่มีพนักงาน โดยสำนักงานประกันสังคมตรวจสอบแล้วอนุมัติการหยุดกิจการชั่วคราวดังกล่าว จนถึงปัจจุบันยังคงปรากฏข้อมูลสถานประกอบการของสำนักงานประกันสังคมว่า หยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน ประกอบกับเมื่อพิจารณา แบบ ส.บช.๓ รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ระบุประเภทธุรกิจว่า “กิจกรรมของบริษัทโฮลดิ้งที่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจการเงินเป็นหลัก” รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และปี ๒๕๖๔ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดคดีความ” รอบปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” นอกจากนี้ หมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณา และการผลิตรายการ แต่ สปน. ได้เพิกถอนสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการ และระบุว่า บริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ ส่วนบริษัทย่อย คือ บริษัท อาร์ตแวร์ มีเดีย จำกัด ปัจจุบันหยุดดำเนินธุรกิจ และเมื่อพิจารณาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัท (ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่าประกอบกิจการเผยแพร่ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และรายการโทรทัศน์ แต่ระบุรายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการเป็นศูนย์บาท และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ

ส่วนกรณีที่แบบ ส.บช.๓ ปี ๒๕๖๕ มีจำนวนสองฉบับที่มีข้อความอันเป็นสาระสำคัญไม่ตรงกันนั้น นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เบิกความว่า แบบ ส.บช.๓ ทั้ง ๒ ฉบับ เป็นฉบับจริง แต่มีการยื่นเอกสารฉบับหลังแก้ไขและยกเลิกเอกสารฉบับแรกเพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดข้อถกเถียงในข้อความของเอกสารฉบับแรก และกรณีเอกสารฉบับแรกระบุประเภทสินค้า/บริการว่า “สื่อโฆษณา” เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้กรณีบริษัทไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของบริษัท ซึ่งข้อเท็จจริงสอดคล้องกับคู่มือการนำส่งบการเงินของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่กำหนดให้การกรอกข้อมูลประเภทธุรกิจกรณีไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ให้ตรงกับที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ส่วนกรณีรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ หน้าสุดท้าย ซึ่งมีผู้ถือหุ้นถามว่าในขณะนี้บริษัทยังประกอบกิจการเป็นสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ คำตอบระบุว่ายังประกอบกิจการอยู่ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทนั้น ไม่ใช่การยืนยันว่าบริษัทดำเนินกิจการสื่อมวลชน นอกจากนี้ หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดีจะมีการพิจารณากันอีกครั้งว่า บริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ เห็นได้ว่า การที่แบบ ส.บช.๓ ของปี ๒๕๖๓ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ต้องพิจารณาประกอบกับข้อมูลและเอกสารอื่น ๆ ในการนำส่งงบการเงินของบริษัท โดยเฉพาะงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินที่จัดทำขึ้นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงการประกอบกิจการของบริษัทที่ถูกต้องแท้จริง แม้จากการไต่สวนฟังได้ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับสถานีโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ การผลิตสื่อโฆษณาและการผลิตรายการ ซึ่งเป็นกิจการที่เป็นสื่อตัวกลางในการส่งข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระไปสู่มวลชนที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป แต่เมื่อแบบ ส.บช.๓ หมายเหตุประกอบงบการเงิน ภ.ง.ด.๕๐ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ปรากฏข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดดำเนินกิจการดังกล่าวนับตั้งแต่ สปน. บอกเลิกสัญญาเมื่อปี ๒๕๕๐ และบริษัทยังคงรอผลคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดก่อนที่บริษัทจะพิจารณาว่าจะดำเนินกิจการอย่างไรต่อไป ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากรายได้ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ปรากฏว่าบริษัทมีรายได้จากกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน รายได้ที่ได้รับเป็นรายได้ที่มาจากผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ การที่นายคิมห์ เบิกความว่า หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดีจะมีการพิจารณาอีกครั้งระหว่างผู้ถือหุ้นและกรรมการบริหารบริษัทว่า บริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ หมายความว่า อาจจะประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือจะประกอบกิจการอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทข้อใดข้อหนึ่งจาก ๔๕ ข้อ ก็ได้

กรณีเป็นเรื่องในอนาคตที่ยังมิได้มีการพิจารณาในขณะนี้ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน นอกจากนี้ ไม่ปรากฏข้อมูลหลักฐานว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ จะต้องได้รับอนุญาตเสียก่อนถึงจะสามารถประกอบกิจการได้ซึ่งต่างกับการได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งแม้ปัจจุบันมิได้ดำเนินการ แต่หากยังมิได้จดยกเลิกก็ถือว่ายังคงดำเนินกิจการนั้นอยู่

โดยสรุปแม้ข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แต่ ณ วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ที่จะเข้าข่ายลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓)

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ หมวด ๗ รัฐสภา ส่วนที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ...” และมาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ...”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ ได้บัญญัติเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้หลายเหตุด้วยกัน โดยเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญประการหนึ่งนั้นบัญญัติไว้ในอนุมาตรา (๖) กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๙๘ โดยมาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ...” จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเป็นลักษณะต้องห้ามในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รวมถึงได้กำหนดให้นำลักษณะต้องห้ามดังกล่าวนั้นมาเป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย โดยเป็นการกำหนดลักษณะต้องห้ามตั้งแต่ในชั้นสมัครรับเลือกตั้งไปตลอดจนถึงขณะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อป้องกันมิให้เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ทางการเมือง และเพื่อเป็นการป้องกันการใช้อำนาจครอบงำสื่อมวลชนอันอาจจะทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลาง โดยการพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาด้วยกัน ๒ ประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง ในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ และประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว หรือไม่

ประเด็นที่หนึ่ง ในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

เห็นว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เดิมมีชื่อว่าบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ต่อมาได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๑ มีวัตถุประสงค์ของบริษัทตามแบบ บมจ.๐๐๒ ที่ได้จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จำนวน ๔๕ ข้อ ซึ่งในข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ นั้น ต่างระบุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับโรงพิมพ์ รับพิมพ์หนังสือ พิมพ์หนังสือจำหน่าย ออกหนังสือพิมพ์ หรือดำเนินกิจการสถานีวิทยุ โทรทัศน์ บริการประชาสัมพันธ์และจัดรายการทางวิทยุโทรทัศน์ หรือรับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ รับบริการถ่ายภาพเพื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท บริการประชาสัมพันธ์ทางธุรกิจ และประกอบกิจการผลิต จัดสร้าง จัดทำ จัดจำหน่าย ซึ่งรายการที่เกี่ยวกับข่าว สารคดี การแสดงและรายการบันเทิงทุกชนิด ทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ หรือสถานบันเทิงใด ๆ โดยบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้ทำสัญญาเข้าร่วมและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) ฉบับลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ และสัญญาฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๓ จะเห็นได้ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์หลักในการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับ

การจัดทำสถานีโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ การผลิตโฆษณาหรือรายการโทรทัศน์ โดยถือว่าเป็นกิจการที่เป็นสื่อกลางในการส่งต่อข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาสาระไปสู่ประชาชนเป็นการทั่วไป

กรณีตามคำโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถูกยกเลิกสัมปทานเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ นับแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมีคดีพิพาทเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายระหว่างบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) กับ สปน. ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด และปัจจุบันบริษัทไม่ได้ประกอบกิจการสื่อมวลชน ซึ่งการประชุมผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๖๖ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะประธานในที่ประชุม ยืนยันว่า ขณะนี้บริษัทยังไม่ดำเนินการใด ๆ จนกว่าผลคดีจะสิ้นสุด ประกอบกับไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนตามแบบ ส.บช.๓ รับวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ซึ่งระบุว่า ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี และมีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ งบกระแสเงินสดระบุว่าบริษัทมีรายได้จากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และมีรายได้จากดอกเบี้ยรับ และงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ รับรายได้มาจากผลตอบแทนจากเงินลงทุนและดอกเบี้ยรับ นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. แจ้งว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตหรือได้รับการจัดสรรให้ใช้ความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เห็นว่า ปัจจุบันข้อเท็จจริงปรากฏว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ดำเนินการจัดทำสถานีโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ การผลิตโฆษณาหรือรายการโทรทัศน์ หรือดำเนินการใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคมที่เคยได้ทำสัญญาไว้กับ สปน. รวมถึงเมื่อพิจารณาจากรายได้ในช่วงปี ๒๕๖๐ ถึง ๒๕๖๕ จากแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ระบุประเภทธุรกิจว่า “กิจกรรมของบริษัทโฮลดิ้งที่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจการเงินเป็นหลัก” รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ ถึงปี ๒๕๖๔ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดคดีความ” รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลการตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” และหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุด วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ที่ระบุว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ภายใต้สัญญากับ สปน. สื่อโฆษณา และการผลิตรายการ โดย ณ วันที่

๗ มีนาคม ๒๕๕๐ สปน. ได้เพิกถอนสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการ และบริษัทย่อย คือ บริษัท อาร์ตแวร์ มีเดีย จำกัด ประกอบธุรกิจให้เช่าป้ายโฆษณาอิเล็กทรอนิกส์และให้บริการจัดกิจกรรมทางการตลาดที่เกี่ยวข้องและการผลิตรายการต้องหยุดดำเนินธุรกิจ และมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ จากเอกสารดังกล่าวจะพบว่าในช่วงระหว่างปี ๒๕๖๐ ถึง ๒๕๖๕ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสถานีโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ การผลิตโฆษณาหรือรายการโทรทัศน์ หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนอันเป็นวัตถุประสงค์หลักตามที่บริษัทได้จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์แต่อย่างใด

สำหรับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๑๙/๒๕๖๓ มีประเด็นวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเป็นอย่างเดียวกันกับคดีนี้ว่า ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคงความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นอยู่นั้นประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน หรือไม่ โดยในคดีดังกล่าวเป็นการกล่าวอ้างแบบรายการในหนังสือรับรองและวัตถุประสงค์ที่ออกโดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ที่ปรากฏวัตถุประสงค์หลายรายการครอบคลุมกิจการต่าง ๆ แต่เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์หลักของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวแล้ว พบว่ามีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการหลักอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน กรณีจึงต้องพิจารณาจากรายได้ของกิจการเหล่านั้นเป็นหลักว่ามีรายได้จากกิจการใด ซึ่งข้อเท็จจริงในคดีก่อนไม่อาจเทียบได้กับข้อเท็จจริงในคดีนี้ เนื่องด้วยข้อเท็จจริงในคดีนี้เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหรือดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนโดยตรง เพียงแต่ในปัจจุบันไม่ได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับการจัดทำสถานีโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ การผลิตโฆษณาหรือรายการโทรทัศน์หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน เพราะมีข้อพิพาทที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด

แม้กระนั้น หากพิจารณาจากสถานะของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามแบบตรวจสอบรายการในหนังสือรับรองบริษัทพบว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีสถานะยังดำเนินกิจการอยู่ และเมื่อพิจารณาจากเอกสารอื่น ๆ ที่บริษัทได้ยื่นต่อหน่วยงานรัฐ อาทิ แบบรายการแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัท (ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่าประกอบกิจการเผยแพร่ภาพยนตร์ วิดีทัศน์และรายการโทรทัศน์ ระบุรายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการเป็นศูนย์บาท และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ หรือแบบคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.๐๑) ยื่นจดทะเบียน ภ.พ.๐๑

เมื่อปี ๒๕๓๘ ระบุประเภทว่าประกอบกิจการผลิต ขายส่ง ให้บริการ เป็นที่ปรึกษา รับบริหารข่าวสาร สารคดี ละคร การแสดงและรายการบันเทิงทุกชนิด และรับบริหารงานด้านกิจการสถานีวิทยุ โทรทัศน์ รวมถึงคำเบิกความของนายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ว่า การระบุประเภทสินค้า/บริการว่า “สื่อโฆษณา” เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้กรณีที่บริษัทไม่ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ให้ระบุวัตถุประสงค์ในข้อใดข้อหนึ่งของบริษัท และยังเบิกความต่อไปว่า หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดี ก็จะมีการพิจารณาอีกครั้งว่า บริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ หรือจะประกอบกิจการอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ในข้อใดข้อหนึ่งจาก ๔๕ ข้อก็ได้ เป็นเรื่องในอนาคตที่ยังไม่ได้มีการพิจารณาในขณะนี้ เห็นว่า สถานะของนิติบุคคลมิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่เป็นสถานะที่กฎหมายสมมุติขึ้นให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่แยกออกจากบุคคลธรรมดา โดยการเกิดขึ้นและสิ้นสุดสถานะของนิติบุคคลนั้นย่อมต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติขึ้นเสียก่อน เมื่อข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีเจตนาที่จะยุติหรือเลิกกิจการ ซึ่งหากบริษัท ฯ มีเจตนาที่จะยุติหรือเลิกกิจการก็คงต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บริษัท ฯ นั้น เลิกไป แต่เนื่องด้วยบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีสถานะเป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่เสนอหุ้นและออกหุ้นขายให้แก่ประชาชนทั่วไป การดำเนินการต่าง ๆ ของบริษัทมหาชนย่อมต้องตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เข้มงวดกว่าบริษัทจำกัดหรือนิติบุคคลประเภทอื่น ดังนั้น การดำเนินการใด ๆ ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเลิกบริษัทไว้ในหมวด ๑๓ การเลิกบริษัท โดยอาจเป็นการเลิกบริษัทโดยมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น หรือเมื่อบริษัทล้มละลาย หรือมีคำสั่งถึงที่สุดของศาลให้เลิกบริษัทในกรณีที่มีเหตุให้ต้องเลิกบริษัทแล้วแต่กรณี และการเลิกบริษัทนั้นกฎหมายกำหนดให้มีผลนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนเลิกบริษัท แต่ถ้าการชำระบัญชียังไม่เสร็จ ให้ถือว่าบริษัทยังดำรงอยู่เท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี การนี้เมื่อบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังไม่ดำเนินการใด ๆ อันจะถือได้ว่ามีเจตนาที่จะเลิกบริษัท ก็ยังต้องถือว่ามีเจตนาที่จะยังดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนอันเป็นวัตถุประสงค์หลักที่ได้จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ส่วนการจะดำเนินธุรกิจหรือประกอบกิจการหรือไม่นั้น เป็นเรื่องภายในของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) โดยเฉพาะ สำหรับการขออนุญาตหรือได้รับการจัดสรรให้ใช้ความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคมจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เป็นเรื่องที่บริษัทสามารถดำเนินการดังกล่าวได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้มีการระบุไว้ในทะเบียนจัดตั้งบริษัท จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น

เห็นว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว หรือไม่

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ มีชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยเป็นการถือหุ้นในนามตนเองเรื่อยมา มิได้หมายเหตุว่าถือแทนบุคคล นิติบุคคล หรือในฐานะผู้จัดการมรดกแต่อย่างใด จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์

ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ถูกร้องมิได้ถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไว้เพื่อตน แต่ถือในฐานะผู้จัดการมรดกแทนทายาทอื่น ซึ่งผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้ทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดก โดยโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ (น้องชายผู้ถูกร้อง) ไปก่อนหน้านี้แล้วเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ดังนั้น กรณีที่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ครอบครองหุ้นจนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ จึงเป็นวันเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนและเป็นเพียงการครอบครองแทนทายาทอื่นเท่านั้น

เห็นว่า สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ที่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น รายงานการโอนและรับโอนหลักทรัพย์ของบริษัท หลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกร้องและหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ว่า ในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องรับโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวจากนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ (บิดาผู้ถูกร้อง) โดยปรากฏสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ (๑) สำเนาใบคำขอโอนหลักทรัพย์ระบุชื่อบัญชีผู้ถูกร้องเพื่อโอนหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ (๒) สำเนาใบคำขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลระบุชื่อนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ (๓) สำเนาคำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมีคำรับรองสำเนาเอกสารลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และ (๔) สำเนาใบมรณบัตรนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ ซึ่งบริษัท หลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ชี้แจงว่าสำหรับใบคำขอโอนหลักทรัพย์เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ นั้นได้ทำลายไปแล้ว แต่อ้างอิงจากเอกสารใบขอเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่มีการลงนามโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุมสินเชื่อ ระบุวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ และลงนามโดยผู้จัดการมรดก ดังนั้น การโอนหลักทรัพย์ของผู้ถูกร้องในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ตามรายงานการโอนหลักทรัพย์เป็นการโอนในฐานะผู้จัดการมรดกซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ส่วนการระบุสถานะผู้จัดการมรดกในชื่อ

หลักทรัพย์นั้นไม่สามารถทำได้ เพราะระบบของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์แยกชื่อหลักทรัพย์และผู้ถือหลักทรัพย์ออกจากกัน บริษัทส่งรายชื่อผู้ถือหลักทรัพย์โดยระบุชื่อเจ้าของหลักทรัพย์ได้เท่านั้น เมื่อไม่ปรากฏพยานหลักฐานว่าในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องเป็นผู้รับโอนหุ้นในฐานะผู้จัดการมรดกหรือถือครองหุ้นไว้แทนทายาทอื่น มีเพียงเอกสารหลักฐานซึ่งเชื่อได้ว่า ในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้ดำเนินการโอนหุ้นของของนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ เจ้ามรดก มาเป็นของผู้ถูกร้อง ซึ่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๕ หุ้นและผู้ถือหุ้น มาตรา ๕๙ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ถือหุ้นของบริษัทตายหรือล้มละลาย อันเป็นเหตุให้บุคคลใดมีสิทธิในหุ้นนั้น ถ้าบุคคลนั้นได้นำหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายมาแสดงครบถ้วนแล้วให้บริษัทลงทะเบียนและออกใบหุ้นให้ใหม่ภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันได้รับหลักฐานครบถ้วน” และได้นำมากำหนดเป็นข้อบังคับของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในข้อ ๑๑ ที่กำหนดให้ในกรณีผู้ถือหุ้นตายอันเป็นเหตุให้บุคคลใดมีสิทธิในหุ้นนั้น ถ้าบุคคลนั้นนำใบหุ้นเวนคืนพร้อมหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายมาแสดงแก่บริษัทครบถ้วนแล้ว บริษัทจึงจะลงทะเบียนบุคคลนั้นเป็นผู้ถือหุ้นและออกใบหุ้นใหม่ภายใน ๑ เดือน นับแต่วันได้รับหลักฐานครบถ้วน ทั้งนี้ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖๒ วรรคสาม บัญญัติว่า “ทะเบียนผู้ถือหุ้นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าถูกต้อง” ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) นับตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาตามข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่าหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ได้โอนไปให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ (น้องชายผู้ถูกร้อง) แล้วในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ปรากฏตามหนังสือสัญญาโอนหุ้นบริษัทไอทีวี จำกัด (มหาชน) ฉบับลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ นั้น ฟังขึ้นหรือไม่ เห็นว่า หุ้นเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการโอนไว้เป็นการเฉพาะ โดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๕ หุ้นและผู้ถือหุ้น มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การโอนหุ้นย่อมสมบูรณ์เมื่อผู้โอนได้สลักหลังใบหุ้นโดยระบุชื่อผู้รับโอนและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอนและส่งมอบใบหุ้นให้แก่ผู้รับโอน การโอนหุ้นนั้นจะใช้ยันบริษัทได้เมื่อบริษัทได้รับคำร้องขอให้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว แต่จะใช้ยันบุคคลภายนอกได้เมื่อบริษัทได้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว ในการนี้หากบริษัทเห็นว่า การโอนหุ้นนั้นถูกต้องตามกฎหมายให้บริษัทลงทะเบียนการโอนหุ้นภายในสิบสี่วันนับแต่วันได้รับคำร้องขอนั้นหรือหากบริษัทเห็นว่าการโอนหุ้นนั้นไม่ถูกต้องสมบูรณ์ให้บริษัทแจ้งแก่ผู้ยื่นคำร้องภายในเจ็ดวัน” และได้นำมากำหนดเป็นข้อบังคับของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ข้อ ๙ ที่กำหนดให้การโอนหุ้นย่อมสมบูรณ์เมื่อผู้โอนได้สลักหลังใบหุ้นโดยระบุชื่อผู้รับโอนและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน และส่งมอบใบหุ้นให้แก่ผู้รับโอน การโอนหุ้น

จะใช้ยันบริษัทได้เมื่อบริษัทได้รับคำร้องขอให้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว และจะใช้ยันบุคคลภายนอกได้เมื่อบริษัทได้ลงทะเบียนการโอนหุ้นแล้ว เมื่อบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การโอนหุ้นของบริษัทไว้ในข้อบังคับของบริษัท ฯ เป็นการเฉพาะแล้ว กล่าวคือ การโอนหุ้นย่อมสมบูรณ์เมื่อผู้โอนได้สลักหลังใบหุ้น โดยระบุชื่อผู้รับโอนและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน และส่งมอบใบหุ้นให้แก่ผู้รับโอน การที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องโอนหุ้นจำนวนดังกล่าวไปแล้วปรากฏตามหนังสือสัญญาโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ฉบับลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ โดยไม่ปรากฏพยานหลักฐานอื่น เช่น ใบหุ้นซึ่งได้สลักหลัง หรือมีการลงทะเบียนการโอนหุ้น เช่นนี้การโอนหุ้นจึงไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องยังคงมีชื่อปรากฏอยู่ในสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) นับตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ทางทะเบียนของบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด กรณีจึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) นับตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ จนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในข้อนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ข้อโต้แย้งประการถัดมาของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เนื่องจากพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๗ บัญญัติให้การกระทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการรวมกันถึงร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น ให้ถือว่าเป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เว้นแต่การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์นั้นเป็นผลจากการได้มาโดยทางมรดก เมื่อผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยหุ้นสามัญของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีจำนวน ๑,๒๐๖,๖๙๗,๔๐๐ หุ้น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๐๓๔๘ ของจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ถูกร้องย่อมไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) มีเจตนารมณ์ในการกำหนดบุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ นั้น เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และยังกำหนดให้ลักษณะต้องห้ามดังกล่าว เป็นเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ซึ่งเป็นการกำหนดตั้งแต่ในชั้นสมัครรับเลือกตั้งไปตลอดจนถึงขณะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมิได้บัญญัติถึงสัดส่วนในการถือหุ้น หรืออำนาจในทางบริหารงานหรือครอบงำกิจการดังกล่าวแต่อย่างใด และเพื่อป้องกันมิให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือถือหุ้นในกิจการ

ที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนอาศัยความได้เปรียบจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ทางการเมืองในทางใดทางหนึ่ง ดังนั้น การพิจารณาว่าบุคคลใดมีลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือพิจารณาถึงเหตุอันจะทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดสิ้นสุดลงตามบทบัญญัตินี้ จึงไม่จำต้องพิจารณาว่ามีอำนาจในการครอบงำกิจการหรือบริษัท หรือไม่ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) ได้ออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ พรรคก้าวไกลได้ยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้อง โดยมีชื่อผู้ถูกร้องอยู่ในบัญชี ลำดับที่ ๑ และในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อันเป็นลักษณะต้องห้ามมิให้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) กรณีจึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

เมื่อเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) แล้ว มีประเด็นต้องต้องพิจารณาต่อไปว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุด นับแต่เมื่อใด เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง” เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ การนี้จึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง แล้ว กรณีนี้จึงต้องถือว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดทำให้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกลว่างลง ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้

เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง มีประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปอีกว่า ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกลว่างลงนับแต่เมื่อใด เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีกำหนดนัดอ่านคำวินิจฉัยของศาลให้คู่กรณีฟังในวันนี้ คือ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๗ จึงถือได้ว่า ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกลว่างลงนับแต่วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๗

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) โดยให้ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ และให้ถือว่าตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกลว่างลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ในวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๗

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๙ บัญญัติให้รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาซึ่งเป็นระบบสภาคู่ (Bicameral System) รัฐสภาดังกล่าวเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยทางนิติบัญญัติที่มีหน้าที่และอำนาจตามพันธกิจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติในทางนิติบัญญัติและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้น สมาชิกรัฐสภาจึงดำรงในฐานะตัวแทนของประชาชน ตามทฤษฎีสัญญาประชาคมตามแนวความคิดของนักนิติปรัชญา Jean Jacques Rousseau และฐานะผู้แทนของชาติตามทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติตามแนวความคิดของนักนิติปรัชญา Sieyès ด้วยเหตุนี้ เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ตามหลักกฎหมายมหาชนและเพื่อป้องกันการกระทำของสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์จึงมีความจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อให้สอดคล้องตามมาตรฐานความประพฤติทางจริยธรรมตามทฤษฎีหลักการแบ่งแยกอำนาจตามแนวความคิดของนักนิติปรัชญา Montesquieu ด้วยทฤษฎีและแนวคิดที่สำคัญของนักนิติปรัชญาดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ จึงบัญญัติลักษณะต้องห้ามบุคคลมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีความเชื่อมโยงมาจากรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๑๐๒ ตามลำดับ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๘๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๓) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) หรือ (๑๒) หรือมาตรา ๑๑๑ (๓) (๔) (๕) หรือ (๗) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง ส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

เมื่อได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง

มิให้นับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคสองเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งมีเหตุสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งได้ด้วย

มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ฯลฯ ฯลฯ

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

ฯลฯ ฯลฯ

มาตรา ๑๐๑ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

ฯลฯ ฯลฯ

(๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘

ฯลฯ ฯลฯ

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๔๒ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ฯลฯ ฯลฯ

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

ฯลฯ ฯลฯ

มาตรา ๕๓ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและผู้สมัครผู้นั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้ง ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการเพื่อวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยว่าผู้สมัครผู้นั้นมีเหตุดังกล่าว ให้มีคำสั่งยกเลิกการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นและสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราว และดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๓๘

มาตรา ๕๔ กรณีที่พบเหตุตามมาตรา ๕๓ ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วปกปิดหรือไม่แจ้งข้อความจริงนั้น ให้ถือว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีด้วยความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้อง และเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติ ศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ด้านกระบวนการ ได้ปฏิบัติตามหลักสิทธิการดำเนินคดีที่เป็นธรรมอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ ประกอบด้วย การให้คู่กรณีได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา การอนุญาตขยายระยะเวลาการยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งละ ๓๐ วัน รวม ๖๐ วัน การอนุญาตขอไต่สวนพยานของผู้ถูกร้อง การแสวงหาข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กรมสรรพากร สำนักหอสมุดแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) สำนักงานประกันสังคม บริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ การออกนั่งพิจารณาเพื่อไต่สวนพยานบุคคล และการทำคำแถลงการณ์ปิดคดี **รวมระยะเวลาตั้งแต่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องพิจารณาวินิจฉัย คือตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนถึงวันแถลงด้วยวาจา ประชุมปรึกษาหารือและลงมติ คือวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๗ เป็นระยะเวลา ๕ เดือน ๓๗ วัน โดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๖ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบของผู้ร้องโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงและมีคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๑/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ รวมถึงแบบหนังสือนำส่งงบการเงิน (ส.บช.๓) จึงเป็นกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายและศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖**

(๒) ด้านองค์ประกอบลักษณะต้องห้ามตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ประกอบด้วยองค์ประกอบ ๒ ลักษณะรวมกัน ดังนี้

๒.๑ ผู้ถูกร้องถือหุ้นมีสัดส่วนครอบงำบริษัทหรือไม่ กล่าวคือ ตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาลงวันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจครอบงำกิจการบริษัทไอทีวี จำกัด (มหาชน) เนื่องจากผู้ถูกร้องครองหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แทนทายาทอื่นผู้มีสิทธิรับมรดกของนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ โดยมีจำนวนหุ้นทั้งสิ้น จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น

คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๓๔๘ ของจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จึงถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ถูกร้องย่อมไม่มีอำนาจสั่งการให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกร้องและพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากผู้ถูกร้องมิใช่เจ้าของหรือมีจำนวนหุ้นในจำนวนมากพอที่จะสามารถกระทำเช่นนั้นได้ เห็นว่าคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒ - ๑๔/๒๕๕๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๗/๒๕๖๒ ได้วางหลักกรณีจำนวนการถือหุ้นว่า การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวก็ย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามการถือหุ้นไว้ชัดเจน ก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีช่องทางที่จะใช้หรือถูกใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางใดทางหนึ่ง คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองดังกล่าวมีหลักบรรทัดฐานเดียวกันตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ ตามลำดับ

๒.๒ หุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ หรือไม่ กล่าวคือ ประเด็นสำคัญคือ การประกอบกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ว่ายังคงประกอบกิจการอยู่หรือไม่และมีรายได้จากแหล่งที่มาของรายได้ประเภทใด เห็นว่า จากรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น ประจำปี ๒๕๖๖ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ มีปรากฏถ้อยคำในเอกสารรายงานการประชุมดังกล่าวว่า ปัจจุบันบริษัทยังคงดำเนินการอยู่ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทและมีการส่งงบการเงินและยื่นแบบภาษีเงินได้นิติบุคคลตามปกติโดยนายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท เป็นประธานที่ประชุม และนายจิตชาย มุสิกบุตร เป็นกรรมการผู้สอบทานและแก้ไข และแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ หน้า ๑ กิจการที่ประกอบระบุว่าการเผยแพร่ภาพยนตร์ วีดิทัศน์และรายการโทรทัศน์ และหน้า ๔ รายการที่ ๕ รายได้อื่นระบุว่าดอกเบี้ยรับจำนวน ๑๙,๙๑๘,๖๖๓.๖๐ บาท รวมถึงหนังสือตรวจสอบรายการในหนังสือรับรองกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ออกวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ วัตถุประสงค์ของบริษัทข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ ระบุประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนต่าง ๆ **ดังนั้นตามประเด็นสำคัญดังกล่าว แม้ปรากฏถ้อยคำในเอกสารรายงานการประชุม แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดและหนังสือตรวจสอบรายการในหนังสือรับรองกรมพัฒนา**

ธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ก็ตาม แต่จากการไต่สวนพยานและแหล่งที่มาของรายได้ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) พบว่า เป็นการจดสรุปรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นในภาพรวม ส่วนการระบุรายได้จากดอกเบี้ยรับเป็นรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝากและรายได้จากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จึงไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการสื่อมวลชน ส่วนหนังสือตรวจสอบรายการในหนังสือรับรองกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ที่ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัทจำนวน ๔๕ ข้อ เป็นเพียงการระบุวัตถุประสงค์ของบริษัทเท่านั้น แต่ข้อเท็จจริงบริษัทยังมิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เนื่องจากรอผลคดีระหว่างสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จากศาลปกครองสูงสุด ดังนั้น บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จึงไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ มีเพียงรายได้จากดอกเบี้ยเงินฝากและรายได้จากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่นเพื่อยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จึงมิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๑๙/๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องที่ ๒๐

พิเคราะห์ตามองค์ประกอบลักษณะต้องห้ามตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) แล้ว เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่เข้าองค์ประกอบทั้งสองดังกล่าวรวมกันเนื่องจาก บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

นายปัญญา อุดชาชน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ กรณีมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป โดยกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งพรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อของผู้ถูกร้องอยู่ในลำดับที่ ๑ และรับรองตนเองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเพื่อที่จะเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในลำดับที่ ๑ พรรคก้าวไกล และเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งซึ่งผู้ถูกร้องได้รับการเลือกตั้ง

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล ต่อมาผู้ร้องได้รับรายงานเรื่องการถือครองหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนของผู้ถูกร้องจากประธานคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนที่ผู้ร้องแต่งตั้งว่า กรณีมีเหตุอันสมควรสงสัยหรือความปรากฏว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้องจึงมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ แล้วคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งวัตถุประสงค์ตามหนังสือบริคณห์สนธิ หนังสือรับรองของบริษัทดังกล่าวที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (แบบ บมจ.๐๐๑) ระบุว่า ข้อ ๑๘ ประกอบกิจการโรงพิมพ์ รับพิมพ์หนังสือ พิมพ์หนังสือจำหน่าย และออกหนังสือพิมพ์ ข้อ ๔๐ ประกอบกิจการ รับบริหาร และดำเนินกิจการสถานีวิทยุ โทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก และโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) รับเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ บริการประชาสัมพันธ์และจัดรายการทางวิทยุโทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการควบคุมการกระจายเสียงของรัฐ หรือหน่วยงานผู้มีอำนาจใด ๆ ในการประกอบกิจการวิทยุ โทรทัศน์ โทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ข้อ ๔๑ ประกอบกิจการรับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ รับบริการถ่ายภาพเพื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท บริการประชาสัมพันธ์ทางธุรกิจ และข้อ ๔๓ ประกอบกิจการผลิต จัดสร้าง จัดทำ จัดจำหน่าย และจัดการโดยประการอื่นซึ่งรายการที่เกี่ยวกับข่าว สารคดี ละคร การแสดงและรายการบันเทิงทุกชนิดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ โรงละคร โรงมหรสพ หรือสถานบันเทิงใด ๆ ประกอบกับตามแบบหนังสือนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัทดังกล่าวที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” แม้ปัจจุบันบริษัทดังกล่าวหยุดการแพร่ภาพออกอากาศ แต่บริษัทยังคงสามารถประกอบกิจการเมื่อใดก็ได้ตราบเท่าที่ยังมิได้จดทะเบียนเลิกบริษัท และสามารถประกอบกิจการสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้ จึงถือว่าบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัทประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ และจากการตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๖ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยถือหุ้นในนามตนเองมิได้หมายเหตุว่าถือแทนบุคคลนิติบุคคล หรือในฐานะผู้จัดการมรดกแต่อย่างใด และถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมา จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันที่พรรคก้าวไกลได้จัดส่งบัญชีรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในบัญชีรายชื่อ

ลำดับที่ ๑ ผู้ร้องมีมติและมีคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๑/๒๕๖๖ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง และมีคำสั่งให้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องว่างลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องยื่นคำร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องมิได้เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) เนื่องจากบริษัทดังกล่าวมิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เพราะถูกยกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ นับตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ และบริษัทเลิกจ้างลูกจ้างทั้งหมดเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ปัจจุบันจึงไม่ได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชน แม้ยังเป็นข้อพิพาทในศาลปกครองสูงสุดที่บริษัทเรียกร้องค่าเสียหายจากการบอกเลิกสัญญาดังกล่าว ยังคงมีสถานะเป็นนิติบุคคลก็ตาม เมื่อคดีสิ้นสุดลงบริษัทจะเลิกกิจการและชำระบัญชี ในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘ ตามรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๕๘ และในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัทในฐานะประธานในที่ประชุมยืนยันว่า บริษัทมิได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชนนับตั้งแต่ถูกบอกเลิกสัญญา บริษัทยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ รอผลคดีความ ซึ่งในการพิจารณาว่าบริษัทประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนจะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในหนังสือรับรองบริษัทเพียงประการเดียวมิได้ ต้องพิจารณาจากรายได้ของกิจการด้วย ตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๑๙/๒๕๖๓ ซึ่งรายได้ของบริษัทตามแบบ ส.บช.๓ รับวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุว่าไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ ตามงบกระแสเงินสดระบุว่ามีรายได้จากการขาย

ตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และมีรายได้จากดอกเบี้ยรับ และตามงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จระบุรายได้มาจากผลตอบแทนจากเงินลงทุนและดอกเบี้ยรับ เป็นรายได้จากการประกอบกิจการอื่น ซึ่งมิใช่กิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) มีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องว่า บริษัทไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตหรือได้รับจัดสรรให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์หรือกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔๑ และไม่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗ (๕) อีกทั้งศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดวางหลักเกี่ยวกับกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ว่าต้องมีรายได้จากการประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือดำเนินกิจการสื่อมวลชน ณ วันที่มีเหตุแห่งการยื่นคำร้องพิจารณาเฉพาะวัตถุประสงค์ของบริษัทอย่างเดียวเท่านั้นไม่ชอบ ตามคำสั่งศาลฎีกาคดีหมายเลขแดงที่ ลต สสช ๓๙/๒๕๖๖ และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๔/๒๕๕๖ นอกจากนี้ผู้ถูกร้องมิได้ถือหุ้นบริษัทดังกล่าวไว้เพื่อตน เนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ บิดาของผู้ถูกร้องถึงแก่ความตาย ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีคำสั่งคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๘๖๐/๒๕๕๐ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ แต่งตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก แล้ววันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้รับโอนหลักทรัพย์จากบัญชีหลักทรัพย์ที่เจ้ามรดกเปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) เป็นหุ้นของบริษัท ๘ บริษัท รวมถึงหุ้นของบริษัทดังกล่าวจำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายจากทายาทอื่นให้ถือครองหลักทรัพย์ทุกรายการอันเป็นทรัพย์มรดกไว้แทน แต่ผู้ถูกร้องได้รับทราบจากบริษัทหลักทรัพย์ดังกล่าวว่า ไม่สามารถระบุฐานะ “ผู้จัดการมรดก” ต่อท้ายชื่อ-สกุลของผู้ถือหลักทรัพย์ที่เป็นมรดกได้ และเมื่อบริษัทไม่มีความแน่นอนเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่อง และผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ ทำให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิกถอนหุ้นสามัญของบริษัทจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนตั้งแต่วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เป็นเหตุให้หุ้นสามัญของบริษัทไม่สามารถซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ได้ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้ทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดกโดยโอนหุ้นบริษัทดังกล่าวจำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ซึ่งเป็นบุตรของเจ้ามรดกและเป็นน้องชายของผู้ถูกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๐ วรรคสอง แต่ทรัพย์สินหลายรายการยังคงเป็นชื่อของผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดก เนื่องจากเป็นหุ้นของบริษัท

ที่ไม่สามารถทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ได้ของบริษัทดังกล่าวและของบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ทายาทจึงไม่เร่งรัดการแบ่งปัน ส่วนที่ดินมรดกในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการจดทะเบียนโอนจากผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกมาเป็นของผู้ถูกร้อง หรือโอนให้นางลิลฎา ลิ้มเจริญรัตน์ ภริยาของเจ้ามรดก เมื่อทายาทยังไม่มีความเดือดร้อนด้านการเงินจึงไม่เร่งรัดในการแบ่งมรดก การจัดการทรัพย์มรดกดังกล่าวใช้ระยะเวลากว่าสิบปี ซึ่งเป็นไปตามปกติวิสัยของครอบครัวผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องเพียงแต่ครอบครองหุ้นบริษัทดังกล่าวแทนนายภาษิณ เจ้าของที่แท้จริงตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องมิได้ครอบครองหุ้นดังกล่าวเพื่อตน นอกจากนั้น ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัทดังกล่าวตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๗ ที่บัญญัติให้การกระทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการรวมกันถึงร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น ให้ถือว่าเป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เว้นแต่การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์นั้นเป็นผลจากการได้มาโดยทางมรดก ประกอบกับคำสั่งศาลฎีกา คดีหมายเลขแดงที่ ลต สสช ๒๔/๒๕๖๖ ที่ว่าผู้ร้องถือหุ้นในบริษัท จำนวน ๒๐๐ หุ้น ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ไม่มีอำนาจสั่งการให้บริษัทดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ร้องคดีดังกล่าว หรือพรรคการเมืองของผู้ร้องคดีดังกล่าวหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครและพรรคการเมืองอื่นเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของผู้ร้องคดีดังกล่าวหรือพรรคการเมืองของผู้ร้องคดีดังกล่าวได้ การตีความบทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรให้ผู้ร้องคดีดังกล่าวมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพราะเหตุเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทเพียง ๒๐๐ หุ้น ย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัทดังกล่าวจำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ โดยหุ้นสามัญของบริษัทดังกล่าวมีจำนวน ๑,๒๐๖,๖๙๗,๔๐๐ หุ้น การถือหุ้นของผู้ถูกร้องคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๐๓๔๘ ของจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดของบริษัทดังกล่าวถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ถูกร้องย่อมไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘” คำว่า เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) เป็นคำตัวอักษรที่เข้าใจได้ทันทีว่า ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้น โดยมิต้องให้เข้าใจว่าไม่หมายถึงเจ้าของรวมไม่ว่ากี่คน มิฉะนั้น ต้องบัญญัติให้เห็นชัดเจนว่าเจ้าของคนเดียวและจะมีจำนวนหุ้นเท่าใดก็ตามแม้เพียงหุ้นเดียวย่อมเป็นหุ้นตามที่บัญญัตินั้นแล้ว

หากจะให้มีสัดส่วนหรือจำนวนหุ้นย่อมต้องบัญญัติให้เห็นชัดเจน ดังรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” อันแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนว่ามิได้เกี่ยวกับการครอบงำในความเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นแต่ประการใด เพราะเจ้าของคนเดียวหรือผู้ถือหุ้นที่มีจำนวนมากพอที่จะครอบงำหรือให้ดำเนินการไปตามประสงค์ของตนได้ สามารถสนับสนุนหรือโจมตีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ แม้มีตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคการเมือง หรือตำแหน่งอื่นในพรรคการเมือง แต่ไม่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็กระทำการดังกล่าวได้ รวมถึงเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นซึ่งครอบงำการดำเนินการของผู้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนที่จะสนับสนุนหรือโจมตีพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่ประสงค์ได้ จึงมิใช่สิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติไว้เพราะมิใช่บุคคลต้องห้ามที่จะกระทำดังกล่าว แต่การกระทำดังกล่าวอาจเป็นการกระทำผิดหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้น ซึ่งต่างกรณีกันกับกรณีนี้ เมื่อผู้ถูกร้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ กับนางลิลฎา ลิ้มเจริญรัตน์ นายพงษ์ศักดิ์ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ ตามสำเนาใบมรณบัตรเอกสารหมาย ถ ๑๒ นายพงษ์ศักดิ์กับนางลิลฎามีบุตรด้วยกัน ๒ คน คือ ผู้ถูกร้องและนายภาษิณ ตามบัญชีทายาทเอกสารหมาย ร ๒๘ หุ้นของบริษัทดังกล่าวจำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น จึงเป็นมรดกที่ตกทอดแก่ทายาททันทีนับแต่เจ้ามรดกตาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท” แม้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีคำสั่งคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๘๖๐/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ แต่งตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก และคดีถึงที่สุดตามสำเนาหนังสือสำคัญคดีถึงที่สุดศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ที่ ศย ๓๐๐.๐๐๗/(๒.๑) ๕๑๒ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เอกสารหมาย ร ๒๙ และ ร ๓๑ ก็ตาม เป็นเพียงหน้าที่ซึ่งไม่จำเป็นว่าทายาทผู้ตายเท่านั้นถึงเป็นผู้จัดการมรดกผู้ตายได้ เพราะผู้ตายอาจตั้งผู้จัดการมรดกไว้โดยพินัยกรรมหรือพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองให้ผู้ที่ผู้ตายประสงค์ให้เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๕๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “พินัยกรรมนั้น จะทำเป็นเอกสารฝ่ายเมืองก็ได้ กล่าวคือ (๑) ผู้ทำพินัยกรรมต้องไปแจ้งข้อความที่ตนประสงค์

จะให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมของตนแก่กรมการอำเภอต่อหน้าพยานอีกฝ่ายหนึ่งอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน (๒) กรมการอำเภอต้องจดข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งให้ทราบนั้นลงไว้ และอ่านข้อความนั้นให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานฟัง (๓) เมื่อผู้ทำพินัยกรรมและพยานทราบแน่ชัดว่าข้อความที่กรมการอำเภอจดนั้นเป็นการถูกต้องตรงกันกับที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งไว้แล้ว ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ (๔) ข้อความที่กรมการอำเภอจดไว้นั้น ให้กรมการอำเภอลงลายมือชื่อและลงวัน เดือน ปี ทั้งจดลงไว้ด้วยตนเองเป็นสำคัญว่า พินัยกรรมนั้นได้ทำขึ้นถูกต้องตามบทบัญญัติอนุมาตรา ๑ ถึง ๓ ข้างต้น แล้วประทับตราตำแหน่งไว้เป็นสำคัญ" และวรรคสอง บัญญัติว่า "การขูดลบ ตก เติม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นซึ่งพินัยกรรมนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ผู้ทำพินัยกรรม พยาน และกรมการอำเภอจะได้ลงลายมือชื่อกำกับไว้" และมาตรา ๑๖๕๙ บัญญัติว่า "การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองนั้น จะทำนอกที่ว่าการอำเภอก็ได้ เมื่อมีการร้องขอเช่นนั้น" เมื่อบุคคลดังกล่าวไม่ขัดข้องและมิได้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เป็นผู้จัดการมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๘ ที่บัญญัติว่า "บุคคลต่อไปนี้จะเป็นผู้จัดการมรดกไม่ได้ (๑) ผู้ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ (๒) บุคคลวิกลจริต หรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ (๓) บุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนล้มละลาย" และเมื่อไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องซึ่งเป็นทายาทรับมรดกของผู้ตายได้มีการสละการรับมรดกของผู้ตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๑๒ ที่บัญญัติว่า "การสละมรดกนั้นต้องแสดงเจตนาชัดแจ้งเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ" และมาตรา ๑๖๓๑ ที่บัญญัติว่า "ในระหว่างผู้สืบสันดานต่างชั้นกันนั้น บุตรของเจ้ามรดกอันอยู่ในชั้นสนิทที่สุดเท่านั้นมีสิทธิรับมรดก ผู้สืบสันดานที่อยู่ในชั้นถัดลงไปจะรับมรดกได้ก็แต่โดยอาศัยสิทธิในการรับมรดกแทนที่" ผู้ถูกร้องจึงร่วมกับทายาทอื่นเป็นเจ้าของหุ้นบริษัทดังกล่าวในฐานะทายาททันทีนับแต่นายพงษ์ศักดิ์เจ้ามรดกตายเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ และเมื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายตามที่ร้องขอให้ศาลตั้งผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวแทนตนเองและทายาทอื่นด้วย หลังจากได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากศาล เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัทดังกล่าวเดิมชื่อบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ กำหนดอายุสัญญา ๓๐ ปี กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ ตามเอกสารหมาย ศ ๓ แล้วจดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทดังกล่าว ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัทมหาชนจำกัดจำนวน ๔๕ ข้อ โดยมีข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ ตามเอกสารหมาย ศ ๓ ต่อมา สปน. มีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัทดังกล่าว แจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ การแจ้งบอกเลิกสัญญาโดยหนังสือฉบับนี้ ย่อมเป็นผลให้สัญญาเข้าร่วมงานฯ สิ้นสุดลงตามเอกสารหมาย ศ ๔๗

อันแสดงว่า มรดกหุ้นของบริษัทดังกล่าวเป็นหุ้นของบริษัทซึ่งประกอบกิจการสื่อมวลชนในขณะก่อนวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องและทายาทอื่นจึงเป็นเจ้าของหุ้นของบริษัทซึ่งประกอบกิจการสื่อมวลชน แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกจะได้มีการแบ่งปันมรดกให้ทายาทอื่นตามหน้าที่แล้วหรือไม่ ได้ความว่าบริษัทดังกล่าวได้หยุดประกอบกิจการตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ และวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัทดังกล่าวยื่นแบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคม เพื่อแจ้งว่าบริษัทหยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ เนื่องจากไม่มีพนักงาน โดยสำนักงานประกันสังคมตรวจสอบแล้วอนุมัติการหยุดกิจการชั่วคราวดังกล่าว ปัจจุบันยังคงปรากฏข้อมูลสถานประกอบการของสำนักงานประกันสังคมว่า หยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน ตามเอกสารหมาย ศ ๘๔ และตามแบบ ส.บช. ๓ รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ระบุประเภทธุรกิจว่า “กิจกรรมของบริษัทโฮลดิ้งที่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจการเงินเป็นหลัก” รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และปี ๒๕๖๔ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดคดีความ” รอบปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” ตามเอกสารหมาย ศ ๑๑/๑ ศ ๑๐/๑ ศ ๙/๑ ศ ๘/๑ ศ ๗/๑ และ ศ ๖/๑ นอกจากนี้ หมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า บริษัทเคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณา และการผลิตรายการ แต่ สปน. ได้เพิกถอนสัญญาดังกล่าว ส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการ และระบุว่า บริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ ส่วนบริษัทย่อย คือ บริษัท อาร์ตแวร์ มีเดีย จำกัด ปัจจุบันหยุดดำเนินธุรกิจ ตามเอกสารหมาย ศ ๖ ถึง ศ ๑๑ ส่วนแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัท (ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า “ประกอบกิจการเผยแพร่ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และรายการโทรทัศน์ แต่ระบุรายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการเป็นศูนย์บาท” และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ ตามเอกสารหมาย ศ ๑๕ ถึง ศ ๒๐ แม้ว่าแบบ ส.บช.๓ ปี ๒๕๖๕ ทั้ง ๒ ฉบับ ที่มีข้อความอันเป็นสาระสำคัญไม่ตรงกัน นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัทเบิกความว่า แบบ ส.บช.๓ ทั้ง ๒ ฉบับ เป็นฉบับจริง แต่มีการยื่นเอกสารฉบับหลังแก้ไขและยกเลิกเอกสารฉบับแรกเพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดข้อถกเถียงในข้อความของเอกสารฉบับแรก และกรณีเอกสารฉบับแรกระบุประเภทสินค้า/บริการว่า “สื่อโฆษณา” เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้กรณีบริษัทไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของบริษัทซึ่งสอดคล้องกับคู่มือการนำส่งงบการเงินของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่กำหนดให้การกรอกข้อมูลประเภทธุรกิจกรณีไม่ได้ดำเนินกิจการ ให้ระบุวัตถุประสงค์ให้ตรงกับ

ที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ตามเอกสารหมาย ศ ๑๔๐/๖๔ ส่วนกรณีรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ หน้าสุดท้าย ซึ่งมีผู้ถือหุ้นถามว่าในขณะนี้บริษัทยังประกอบกิจการเป็นสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ คำตอบระบุว่า ยังประกอบกิจการอยู่ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทนั้น ไม่ใช่การยืนยันว่าบริษัทดำเนินกิจการสื่อมวลชน แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันบริษัทดังกล่าวไม่ได้ประกอบกิจการที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน อีกทั้งไม่ปรากฏหลักฐานใด ๆ ว่า บริษัทดังกล่าวได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามเอกสารหมาย ศ ๘๕ ถึง ศ ๙๐ บริษัทดังกล่าวจึงมิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) อยู่ในวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องจึงมิได้เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ แต่อย่างใด

จึงมีความเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ให้ยกคำร้อง

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ถูกร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ความเห็น ข้อมูลและเอกสารของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม จึงกำหนดให้มีการไต่สวนพยานบุคคลรวม ๓ ปาก คือ นายแสวง บุญมี เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกร้อง และนายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แล้วเห็นว่า คดีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ และมาตรา ๑๐๑ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๗ รัฐสภา ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร โดยมาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการ

หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” และมาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘”

เห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ มีความมุ่งหมายเพื่อกำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ ที่ต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติ และคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลง เพื่อป้องกันมิให้อาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง และใช้อำนาจครอบงำสื่อมวลชนอันจะทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง

ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ ในการประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์บอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย รับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท ประชาสัมพันธ์ และรับจ้างผลิตรายการทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ ปัจจุบันบริษัทยังคงประกอบกิจการ ไม่ได้เลิกบริษัท (เอกสารหมาย ร ๑๗) ประกอบกับตามแบบ ส.บช. ๓ ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” (เอกสารหมาย ร ๙ และ ร ๒๓)

ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถูกยกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ นับตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ คดีพิพาทเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายระหว่างบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด (เอกสารหมาย ถ ๖) และปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชน ซึ่งการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๖๖ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะประธานในที่ประชุม ยืนยันว่า ขณะนี้บริษัทยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ จนกว่าผลคดีจะสิ้นสุด (หมาย วถ ๑) ประกอบกับบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการ

หนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนตามแบบ ส.บช.๓ รับวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุว่า ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ งบกระแสเงินสดระบุว่า บริษัทมีรายได้จากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และมีรายได้จากดอกเบี้ยรับ และงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จระบุรายได้มาจากผลตอบแทนจากเงินลงทุนและดอกเบี้ยรับ (เอกสารหมาย ถ ๒๑) นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. แจ้งว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตหรือได้รับจัดสรรให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (เอกสารหมาย ถ ๓๓)

มีข้อที่ต้องพิจารณาก่อนว่า วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งพรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อของผู้ถูกร้องอยู่ในลำดับที่ ๑ ต่อมาหลังการเลือกตั้งวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อโดยปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น (เอกสารหมาย ร ๘/๓, ถ ๓๙/๑, ศ ๑๓/๓ และ ศ ๓๘/๒๐) และผู้ถูกร้องถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ (เอกสารหมาย ร ๓๗, ถ ๒๐ และ ศ ๙๕) โดยตามแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” (เอกสารหมาย ร ๙, ร ๒๓, ถ ๒๑/๑, ศ ๖/๑ และ ศ ๖๒)

เห็นว่า เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อบริษัท สยาม อินโฟเทนเมนท์ จำกัด ทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ กำหนดอายุสัญญา ๓๐ ปี กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) (เอกสารหมาย ศ ๓) ซึ่งได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัทมหาชนจำกัด จำนวน ๔๕ ข้อ โดยข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ เป็นไปตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง (เอกสารหมาย ศ ๓) ต่อมา สปน. มีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ระบุว่า การแจ้งบอกเลิกสัญญาโดยหนังสือฉบับนี้ ย่อมเป็นผลให้สัญญาเข้าร่วมงานฯ สิ้นสุดลง (เอกสารหมาย ศ ๔๗) อันเป็นเหตุให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่สามารถใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม นับแต่นั้นเป็นต้นมาจนขณะเวลานี้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยื่นแบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคม เพื่อแจ้งว่าบริษัทหยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ เนื่องจากไม่มีพนักงาน โดยสำนักงานประกันสังคมตรวจสอบแล้วอนุมัติการหยุดกิจการชั่วคราวดังกล่าว ซึ่งจนถึงปัจจุบันยังคงปรากฏข้อมูลสถานประกอบการของสำนักงานประกันสังคมว่า หยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน (เอกสารหมาย ศ ๘๔) ประกอบกับเมื่อพิจารณา แบบ ส.บช.๓ รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ระบุประเภทธุรกิจว่า “กิจกรรมของบริษัทโฮลดิ้งที่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจการเงินเป็นหลัก” รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และปี ๒๕๖๔ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดคดีความ” รอบปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” (เอกสารหมาย ศ ๑๑/๑, ศ ๑๐/๑, ศ ๙/๑, ศ ๘/๑, ศ ๗/๑ และ ศ ๖/๑) นอกจากนี้ หมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณา และการผลิตรายการ แต่ สปน. ได้เพิกถอนสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการและระบุว่า บริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ ส่วนบริษัทย่อย คือ บริษัท อาร์ตแวร์ มีเดีย จำกัด ปัจจุบันหยุดดำเนินธุรกิจ (เอกสารหมาย ศ ๖ ถึง ศ ๑๑) และเมื่อพิจารณาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัท (ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่าประกอบกิจการเผยแพร่ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ และรายการโทรทัศน์

แต่ระบุรายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการเป็น “ศูนย์บาท” และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ (เอกสารหมาย ศ ๑๕ ถึง ศ ๒๐) ส่วนกรณีที่แบบ ส.บช.๓ ปี ๒๕๖๕ มีจำนวนสองฉบับที่มีข้อความอันเป็นสาระสำคัญไม่ตรงกันนั้น นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เบิกความว่า แบบ ส.บช.๓ ทั้ง ๒ ฉบับ เป็นการยื่นเอกสารฉบับหลังแก้ไขและยกเลิกเอกสารฉบับแรก เพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดข้อถกเถียงในข้อความของเอกสารฉบับแรก และกรณีเอกสารฉบับแรกระบุประเภทสินค้า/บริการว่า “สื่อโฆษณา” เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้ กรณีบริษัทไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของบริษัท ซึ่งข้อเท็จจริงสอดคล้องกับคู่มือการนำส่งงบการเงินของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่กำหนดให้การกรอกข้อมูลประเภทธุรกิจกรณีไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ให้ตรงกับที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เอกสารหมาย ศ ๑๔๐/๖๔) ส่วนกรณีรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ หน้าสุดท้าย ซึ่งมีผู้ถือหุ้นถามว่า ในขณะนี้บริษัทยังประกอบกิจการเป็นสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ คำตอบระบุว่า ยังประกอบกิจการอยู่ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบริษัทนั้น ไม่ใช่การยืนยันว่าบริษัทดำเนินกิจการสื่อมวลชน ยิ่งไปกว่านั้น การที่จะพิจารณาว่าบริษัทประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนหรือไม่นั้น จะพิจารณาโดยลำพังจากวัตถุประสงค์ที่ปรากฏในหนังสือรับรองบริษัทที่ยังไม่มีการเลิกกิจการ ก็ไม่อาจถือว่านิติบุคคลนั้นยังคงเป็นสื่อมวลชนอยู่ แต่ต้องพิจารณาจากแหล่งที่มาของรายได้ของกิจการนั้น ณ วันที่มีเหตุแห่งการยื่นคำร้องนั้นเป็นสำคัญด้วย ประกอบกับหากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดี จะมีการพิจารณากันอีกครั้งว่า บริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ เห็นได้ว่า การที่แบบ ส.บช.๓ ของปี ๒๕๖๓ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ต้องพิจารณาประกอบกับข้อมูลและเอกสารอื่น ๆ ในการนำส่งงบการเงินของบริษัท โดยเฉพาะงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินที่จัดทำขึ้นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงการประกอบกิจการของบริษัทที่ถูกต้องแท้จริง แม้จากการไต่สวนฟังได้ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับสถานีโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ การผลิตสื่อโฆษณา และการผลิตรายการซึ่งเป็นกิจการที่เป็นสื่อตัวกลางในการส่งข่าวสาร สาร และเนื้อหาสาระไปสู่มวลชนที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป แต่เมื่อแบบ ส.บช. ๓ หมายเหตุประกอบงบการเงิน ภ.ง.ด.๕๐ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ปรากฏข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดดำเนินกิจการดังกล่าวนับตั้งแต่ สปน. บอกเลิกสัญญาเมื่อ ปี ๒๕๕๐ และบริษัทยังคงรอผลคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดก่อนที่บริษัทจะพิจารณาว่าจะดำเนินกิจการอย่างไรต่อไป เมื่อพิจารณาจากรายได้ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ปรากฏว่าบริษัทมีรายได้จากกิจการที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน โดยเป็น

รายได้ที่มาจากผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ การที่นายคิมห์ เบิกความว่า หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดี จะมีการพิจารณาอีกครั้งระหว่างผู้ถือหุ้นและกรรมการบริหารบริษัทว่า บริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ ซึ่งอาจจะประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือจะประกอบกิจการอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทข้อใดข้อหนึ่งจาก ๔๕ ข้อก็ได้ เป็นเรื่องในอนาคตที่ยังมิได้มีการพิจารณาในขณะนี้ อันแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการที่เกี่ยวกับสื่อมวลชน อีกทั้งข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดีทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (เอกสารหมาย ศ ๘๕ ถึง ศ ๙๐) ดังนั้น ณ วันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อปี ๒๕๖๖ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) เช่นนี้ ย่อมไม่อาจทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องต้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ได้

เมื่อบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) การจะพิจารณาต่อไปว่าผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หรือไม่ ซึ่งไม่ว่าจะฟังไปในทางใดก็ไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การพิจารณาสิ้นกระแสความตามที่มีข้อโต้แย้งกันอยู่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นควรพิจารณาต่อไปว่าผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าวหรือไม่

ผู้ร้องอ้างว่า บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยถือหุ้นในนามตนเอง มิได้หมายเหตุว่าถือแทนบุคคลนิติบุคคล หรือในฐานะผู้จัดการมรดกแต่อย่างใด (เอกสารหมาย ร ๒๗/๓) และถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ (เอกสารหมาย ร ๓๗)

ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ถูกร้องมิได้ถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไว้เพื่อตน โดยในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้รับโอนหลักทรัพย์จากบัญชีหลักทรัพย์ที่บิดาของผู้ถูกร้องเคยเปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) รวมถึงหุ้นของ

บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายจากทายาทให้ถือครองหลักทรัพย์ทุกรายการอันเป็นทรัพย์มรดกไว้แทนทายาทอื่น และได้รับทราบจากบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ว่า ไม่สามารถระบุฐานะ “ผู้จัดการมรดก” ต่อท้ายชื่อ-สกุลของผู้ถือหลักทรัพย์ที่เป็นมรดกได้ (เอกสารหมาย ถ ๑๕) ปรากฏตามสำเนาหนังสือรับรองของบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้ทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดกโดยโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ปรากฏตามสำเนาหนังสือสัญญาโอนหุ้น บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) (เอกสารหมาย ถ ๑๗) ดังนั้น กรณีที่ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ครอบครองหุ้นดังกล่าวจนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน เป็นเพียงการครอบครองแทนนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ซึ่งเป็นเจ้าของที่แท้จริงในหุ้นดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ การโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เนื่องจากมีบุคคลนำประเด็นการถือหุ้นดังกล่าวไปวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง

เห็นว่า สำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น (เอกสารหมาย ศ ๑๓/๓) รายงานการโอนและรับโอนหลักทรัพย์ของบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกร้องและหลักทรัพย์ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ว่า วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องรับโอนหลักทรัพย์ดังกล่าวจากนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ เจ้ามรดกบิดาของผู้ถูกร้องตามคำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดกของนายพงษ์ศักดิ์ การโอนหลักทรัพย์ในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ เป็นการรับโอนในฐานะผู้จัดการมรดก ส่วนการระบุสถานะผู้จัดการมรดกในชื่อหลักทรัพย์ ได้ความว่าไม่สามารถกระทำได้เพราะระบบของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์กำหนดไว้เช่นนั้น (เอกสารหมาย ศ ๙๑ ถึง ศ ๙๓) อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกร้องเป็นทายาทโดยธรรมของนายพงษ์ศักดิ์ ผู้เป็นบิดา ทรัพย์มรดกของผู้ตายย่อมตกทอดแก่ทายาทของนายพงษ์ศักดิ์ ทันทีที่นายพงษ์ศักดิ์ ถึงแก่ความตาย เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ หุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ย่อมตกทอดแก่ผู้ถูกร้องและบรรดาทายาทโดยธรรมของ นายพงษ์ศักดิ์นับแต่วันดังกล่าวแล้ว แม้ต่อมาศาลแพ่งกรุงเทพใต้จะมีคำสั่งตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดกของนายพงษ์ศักดิ์ ผู้ถูกร้องก็มีหน้าที่จัดการแบ่งปันทรัพย์มรดก คือเป็นตัวแทนของทายาทของ นายพงษ์ศักดิ์ที่มีสิทธิในการรับมรดกของผู้ตายนั้น หาได้มีสิทธิรับทรัพย์มรดกของนายพงษ์ศักดิ์ในฐานะผู้จัดการมรดกเพิ่มอีกไม่ เช่นนี้ ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) นับตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙

ส่วนหนังสือสัญญาโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ระหว่างผู้ถูกร้องกับนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ฉบับลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ (เอกสารหมาย ถ ๑๗ และ ศ ๑๓๘) นั้น แม้ได้ความว่าทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ อันถือว่าการโอนหุ้นดังกล่าวได้กระทำตามแบบที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๒๙ วรรคสองที่บัญญัติว่า “การโอนหุ้นชนิดระบุชื่อลงในใบหุ้นนั้น ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน มีพยานคนหนึ่งเป็นอย่างน้อยลงชื่อรับรองลายมือนั้น ๆ ด้วยแล้ว ท่านว่าเป็นโมฆะ อนึ่ง ตราสารอันนั้นต้องแถลงเลขหมายของหุ้นซึ่งโอนกันนั้นด้วย” ก็ตาม แต่ตามสำเนาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง ปี ๒๕๖๒ ปรากฏแบบคำขอยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ (เอกสารหมาย ศ ๑๑๐ ถึง ศ ๑๑๒) รายการทรัพย์สิน ประเภท ๓ เงินลงทุน ลำดับที่ ๒ ชื่อหลักทรัพย์ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น มูลค่ารวมตามตราสาร ๔๔,๑๐๐ บาท ระบุหมายเหตุว่า การถือครองหุ้นดังกล่าวเป็นการถือครองแทนทายาทในฐานะผู้จัดการมรดกของบิดา และสำเนาบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีพ้นจากตำแหน่ง ปี ๒๕๖๖ ปรากฏบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ฉบับลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ (เอกสารหมาย ศ ๑๑๓) รายการเงินลงทุน ลำดับที่ ๖๓ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น มูลค่า ณ วันที่มีหน้าที่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๔๔,๑๐๐ บาท ระบุหมายเหตุว่า ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลได้รับมอบหมายจากทายาทให้รับโอนหลักทรัพย์หุ้นนี้อันเป็นกองมรดกถือครองไว้แทนทายาทอื่นหาได้ระบุหมายเหตุเกี่ยวกับข้อเท็จจริงถึงการโอนหุ้นตามหนังสือสัญญาโอนหุ้นแก่นายภาษิณ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ไม่ ทั้งที่เป็นเรื่องสำคัญที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่มีสิทธิในหุ้นดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกร้องเบิกความว่าหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นหุ้นที่ไม่สามารถโอนกันได้ผ่านตลาดหลักทรัพย์เนื่องจากเป็นหุ้นที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อขายแล้ว ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้โอนหุ้นดังกล่าวให้ทายาทอื่นหรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใด ต่อมาในปี ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ว่าสามารถดำเนินการโอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนได้ผ่านทางบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด อันแสดงให้เห็นว่าการที่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการโอนหุ้นทางทะเบียนให้เสร็จสิ้นตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ เป็นการดำเนินการที่คลาดเคลื่อนและไม่ได้ตรวจสอบหลักเกณฑ์การโอนหลักทรัพย์ให้ถูกต้องครบถ้วน ทั้งที่การดำเนินการของผู้ถูกร้องเพื่อโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ สามารถกระทำให้แล้วเสร็จได้ภายในวันเดียว ปรากฏตามใบคำขอโอนหลักทรัพย์ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) (เอกสารหมาย ศ ๙๒/๒) และรายงานการถือหลักทรัพย์ที่ฝากไว้ในบัญชีบริษัทผู้ออก

หลักทรัพย์ของบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ระบุวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันที่ผู้ถูกร้องขาดจากการเป็นผู้ถือหลักทรัพย์บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อพิรุธเหล่านั้นจึงยังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องทำสัญญาโอนหุ้นดังกล่าวจริง เชื่อว่าเป็นการสร้างเรื่องทำสัญญาโอนหุ้นกันในภายหลัง ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) นับตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ จนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เนื่องจากพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๗ บัญญัติให้การกระทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการรวมกันถึงร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น ให้ถือว่าเป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เว้นแต่การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์นั้นเป็นผลจากการได้มาโดยทางมรดก เมื่อผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ โดยหุ้นสามัญของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีจำนวน ๑,๒๐๖,๖๙๗,๔๐๐ หุ้น (เอกสารหมาย ถ ๓๙) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๐๓๔๘ ของจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมากนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ เป็นบทบัญญัติที่มีพัฒนาการมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง ... (๔) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๔๘” และมาตรา ๔๘ ที่บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม มิได้ ไม่ว่าในนามตนเองหรือให้ผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นแทน หรือจะดำเนินการโดยวิธีการอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมที่สามารถบริหารกิจการดังกล่าวได้ในทำนองเดียวกับการเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการดังกล่าว” โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ นำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้แยกเป็นสองมาตรา คือ มาตรา ๙๘ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๗ รัฐสภา ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎร บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติในหมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยบัญญัติว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง ... (๔) ไม่กระทำการ ใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ” ซึ่งทั้งมาตรา ๙๘ (๓) และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๔) เป็นหนึ่งในเหตุที่มีผลให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๑ (๖) และ (๗) ตามลำดับ โดยมาตรา ๙๘ (๓) กำหนดห้ามเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าวก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๔) หมายความว่าผู้กระทำการอันเป็นการต้องห้ามจะต้องดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อน ไม่รวมถึงการถือหุ้นที่มีมาก่อนการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อย่างไรก็ตาม มาตรา ๙๘ (๓) ได้กำหนดให้การเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวเป็นลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งหมายความรวมถึงกรณีการถือหุ้นก่อนดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วยังคงความเป็นผู้ถือหุ้นดังกล่าวจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือเป็นการถือหุ้นในขณะดำรงตำแหน่ง เช่นนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ห้ามการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้าม โดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียวก็ย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญนี้แล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามการถือหุ้นไว้ชัดเจนก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีช่องทางที่จะใช้หรือถูกใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางใดทางหนึ่ง ทำให้ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น และหลังการเลือกตั้งวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ก็ตาม แต่เมื่อได้วินิจฉัยมาข้างต้นว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) การที่ผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จึงไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ผู้ถูกร้องใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) และไม่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

นายวิรุฬห์ แสงเทียน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

คดีนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ ผู้ร้องอ้างว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ผู้ถูกร้อง เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล แต่มีหลักฐานอันควรเชื่อว่า ในวันที่ผู้ถูกร้องยื่นหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้ง และรับรองตนเองว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ประกอบกับตามแบบหนังสือนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดการแพร่ภาพออกอากาศ แต่บริษัทยังคงสามารถประกอบกิจการเมื่อใดก็ได้ตราบเท่าที่ยังมิได้จดทะเบียนเลิกบริษัท และสามารถประกอบ

กิจการสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้ ผู้ร้องมีคำวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง

ศาลรัฐธรรมนูญสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องมิได้เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ต่อมาวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญา ทำให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่สามารถใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม นับตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน และเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เลิกจ้างลูกจ้างทั้งหมด บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีสถานะเป็นสื่อมวลชนนับตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน และตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน รายได้ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามแบบ ส.บช.๓ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” และสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” ตามงบกระแสเงินสดระบุว่าบริษัทมีรายได้จากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่น และมีรายได้จากดอกเบี้ยรับ และตามงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จระบุรายได้มาจากผลตอบแทนจากเงินลงทุนและดอกเบี้ยรับ เป็นรายได้จากการประกอบกิจการอื่นซึ่งมิใช่กิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ บิดาของผู้ถูกร้องถึงแก่ความตาย ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีคำสั่งตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก ต่อมาวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้รับโอนหลักทรัพย์จากบัญชีหลักทรัพย์ที่เจ้ามรดกเปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ผู้ถูกร้องรับทราบจากบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ว่า ไม่สามารถระบุฐานะ “ผู้จัดการมรดก” ต่อท้ายชื่อ – สกุลของผู้ถือหลักทรัพย์ที่เป็นมรดกได้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดก โดยโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ น้องชายของผู้ถูกร้อง สัญญาแบ่งปันทรพย์มรดกดังกล่าวเป็นการแบ่งปัน

ทรัพย์มรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๐ วรรคสอง และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ให้แก่นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ โดยจดทะเบียนที่บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ถูกร้องเป็นผู้ครอบครองหุ้นแทนนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ เจ้าของที่แท้จริงตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องมิได้ครอบครองหุ้นดังกล่าวเพื่อตน

เมื่อพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ความเห็น ข้อมูลและเอกสารของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้วมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

เห็นว่า มีข้อที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นว่า ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หรือไม่ หากผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในบริษัทดังกล่าว มีข้อพิจารณาต่อไปว่าวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ผู้ร้องออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้ง โดยกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ มีชื่อของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ผู้ถูกร้อง อยู่ในลำดับที่ ๑ ต่อมาผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น และผู้ถูกร้องถือหุ้นจำนวนดังกล่าวเรื่อยมาจนกระทั่งวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องโอนหุ้นจำนวนดังกล่าวทางทะเบียนให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์

ปัญหาว่าผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าวหรือไม่ ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่าเมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ บิดาของผู้ถูกร้องถึงแก่ความตาย ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีคำสั่งตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดกเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ ต่อมาวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้รับโอนหุ้นจากบัญชีหลักทรัพย์ที่เจ้ามรดกเปิดไว้กับ

บริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ในฐานะผู้จัดการมรดก เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นทายาทโดยธรรมคนหนึ่งของเจ้ามรดกย่อมมีสิทธิในกองมรดกซึ่งรวมถึงหุ้นจำนวนดังกล่าวด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ และมาตรา ๑๖๐๐ ผู้ถูกร้องอยู่ทั้งในฐานะผู้จัดการมรดกและฐานะทายาทโดยธรรมที่มีสิทธิในหุ้นจำนวนดังกล่าวร่วมกับทายาทคนอื่น ดังนั้น ตราบใดผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกยังไม่ได้แบ่งปันหุ้นจำนวนดังกล่าวให้ทายาทคนอื่น ผู้ถูกร้องย่อมเป็นเจ้าของรวมในหุ้นจำนวนดังกล่าวและได้ชื่อว่าเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดก โดยโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ น้องชายของผู้ถูกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๐ วรรคสอง นั้น เห็นว่า การทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดกของผู้ถูกร้องหากมีอยู่จริงก็มีผลบังคับระหว่างทายาทด้วยกันเท่านั้น เมื่อบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังไม่ได้ลงทะเบียนการโอนหุ้นก็จะใช้ยันบุคคลภายนอกไม่ได้ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่านับตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องครอบครองหุ้นดังกล่าวแทนนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ มิได้ครอบครองเพื่อตนฟังไม่ขึ้น ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องเพิ่งโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ทางทะเบียนของบริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ถือว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะเจ้าของรวม นับตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องรับโอนหุ้นจากบัญชีหลักทรัพย์ของเจ้ามรดกจนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) อยู่ในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้อง โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียงว่าเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ มิต้องคำนึงถึงจำนวนหุ้นว่าเท่าใด จะสามารถครอบงำการบริหารกิจการหรือไม่ ดังนั้น หลักฐานทะเบียนผู้ถือหุ้น วัตถุประสงค์ตามหนังสือบริคณห์สนธิและแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นเหตุเพียงพอให้ผู้ร้องควรเชื่อว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นเหตุอันควรสงสัยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

มีปัญหาวินิจฉัยต่อไปว่า ในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ ตามทางไต่สวนปรากฏข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ บริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ กำหนดอายุสัญญา ๓๐ ปี กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยจดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์ตามหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อ ๑๘ ประกอบกิจการโรงพิมพ์ รับพิมพ์หนังสือ พิมพ์หนังสือจำหน่าย และออกหนังสือพิมพ์ ข้อ ๔๐ ประกอบกิจการรับบริหาร และดำเนินกิจการสถานีวิทยุ โทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) รับเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ บริการประชาสัมพันธ์และจัดรายการทางวิทยุโทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการควบคุมการกระจายเสียงของรัฐ หรือหน่วยงานผู้มีอำนาจใด ๆ ในการกิจการวิทยุโทรทัศน์ โทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ข้อ ๔๑ ประกอบกิจการรับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ รับบริการถ่ายภาพเพื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท บริการประชาสัมพันธ์ทางธุรกิจ และข้อ ๔๓ ประกอบกิจการผลิต จัดสร้าง จัดทำ จัดจำหน่าย และจัดการโดยประการอื่น ซึ่งรายการที่เกี่ยวกับข่าว สารคดี ละคร การแสดงและรายการบันเทิงทุกชนิด ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ โรงละคร โรงมหรสพ หรือสถานบันเทิงใด ๆ โดยไม่เคยมีการแก้ไขหรือยกเลิกวัตถุประสงค์ดังกล่าว ต่อมาสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) บอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ หลังจากนั้น เกิดคดีพิพาทเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายระหว่างบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด มีปัญหาต้องพิจารณาว่า หลังจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาแล้ว บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่หรือไม่ เห็นว่า ตามทางไต่สวนได้ความจากสำนักงานประกันสังคม ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ว่า สถานะของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีข้อมูลสถานประกอบการประเภทสถานีโทรทัศน์ การสร้างภาพยนตร์ ไม่มีจำนวนพนักงาน สถานะหยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน โดยเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยื่นแบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคม เพื่อแจ้งว่าบริษัทหยุดกิจการ

ชั่วคราว เนื่องจากไม่มีพนักงาน ไม่พบข้อมูลการจดแจ้งการพิมพ์ในนามบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ไม่ปรากฏข้อมูลการขออนุญาตและการอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด และไม่ปรากฏว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งเมื่อพิจารณารายได้ของบริษัทจากแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) และแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัท (ภ.ง.ด.๕๐) แล้ว ปรากฏว่า ตามแบบ ส.บช.๓ รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ ปี ๒๕๖๔ และปี ๒๕๖๕ ระบุว่า ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ นอกจากนี้ ตามหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณา และการผลิตรายการ แต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพิกถอนสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการ บริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ ส่วนบริษัทย่อย คือ บริษัท อาร์ตแวร์ มีเดีย จำกัด ปัจจุบันหยุดดำเนินธุรกิจ ส่วนแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัท (ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุรายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการเป็นศูนย์บาท และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เบิกความว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เคยประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ แต่บริษัทถูกเลิกสัญญาประกอบกิจการสถานีโทรทัศน์ตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ปัจจุบันมิได้ประกอบกิจการสื่อมวลชนใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์ สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ หรือโซเชียลมีเดียใด ๆ บริษัทดำเนินการโดยกรรมการบริษัท ไม่มีพนักงานของบริษัท ส่วนงานอื่น ๆ เช่น งานบัญชี หรืองานจัดทำงบการเงิน ดำเนินการโดยบุคคลภายนอก (Outsource) ที่บริษัทจัดจ้างมาทั้งสิ้น รายได้ของบริษัทปี ๒๕๖๕ ที่ปรากฏใน ภ.ง.ด.๕๐ คือดอกเบี้ยรับประมาณ ๑๙ ล้านบาท เป็นดอกผลจากเงินสดของบริษัทประมาณ ๑,๒๐๐ ล้านบาท ที่ฝากไว้กับธนาคารหรือลงทุนในกองทุนต่าง ๆ คำเบิกความของนายคิมห์สอดคล้องกับพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้จากหน่วยงานของรัฐข้างต้น ย่อมมีน้ำหนักให้รับฟัง กรณีที่ผู้ร้องอ้างว่าบริษัทยังคงสามารถประกอบกิจการเมื่อใดก็ได้ตราบเท่าที่ยังมิได้จดทะเบียนเลิกบริษัทและสามารถประกอบกิจการสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘

ต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลง บทบัญญัติดังกล่าวมีความมุ่งหมายมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เพื่อป้องกันมิให้อาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง และใช้อำนาจครอบงำสื่อมวลชนอันจะทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ดังกล่าวย่อมเห็นได้ว่า การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บุคคลนั้นต้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ที่ยังประกอบกิจการอยู่ในวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้ออ้างที่ว่าเมื่อบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังไม่เลิกบริษัทสามารถกลับมาประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เมื่อใดก็ได้ นั้น ในขณะที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีสัญญาประกอบกิจการสื่อมวลชนใด ๆ กับรัฐ ไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนประเภทอื่น การที่บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จะกลับมาประกอบกิจการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนอื่นใดในทันทีไม่สามารถกระทำได้ ต้องเริ่มดำเนินการเจรจาทำสัญญาและขอใบอนุญาตใหม่ทั้งหมดแต่ต้น พยานหลักฐานตามทางไต่สวนรับฟังข้อเท็จจริงได้ว่า หลังจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาแล้ว บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ รายได้ของบริษัทเป็นรายได้จากการประกอบกิจการอื่นไม่ใช่รายได้จากการประกอบธุรกิจสื่อมวลชน ดังนั้น ในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ แม้ผู้ถูกร้องจะถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวก็ไม่เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง ไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

นายจิรนิติ หะวานนท์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง

นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ มีความมุ่งหมายเพื่อกำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ เนื่องจากบุคคลที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติ และคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ ต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บทบัญญัติมาตรา ๙๘ (๓) มีความมุ่งหมายมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เพื่อป้องกันมิให้อาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง และใช้อำนาจครอบงำสื่อมวลชนอันจะทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง อย่างไรก็ตาม หลักการดังกล่าวจะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ บัญญัติรับรองไว้ โดยขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การตีความและการบังคับใช้กรณีการถือหุ้นอันเป็นการต้องห้ามตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญต้องไม่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

มีข้อที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นก่อนว่า เมื่อมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ของผู้ถูกร้อง จึงควรพิจารณาว่าผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการดังกล่าวหรือไม่

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยถือหุ้นในนามตนเอง มิได้หมายเหตุว่าถือแทนบุคคล นิติบุคคล หรือในฐานะผู้จัดการมรดกแต่อย่างใด และถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการมรดกของนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ บิดาของผู้ถูกร้อง ในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรม ตามคำสั่งของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ คดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๘๖๐/๒๕๕๐ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ มีหน้าที่จัดการมรดกโดยทั่วไป ได้แก่ เป็นผู้แทนทายาทในการทำหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์มรดกแล้วจัดแบ่งแก่ทายาท ตลอดจนในกรณีที่กองมรดกมีสิทธิเรียกร้องแก่ลูกหนี้ ย่อมมีสิทธิเรียกบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ หรือหากกองมรดกมีเจ้าหนี้ก็ต้องจัดการชำระหนี้สินแก่เจ้าหนี้กองมรดก ซึ่งนอกจากผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดกแล้ว ผู้ถูกร้องยังเป็นทายาทโดยธรรมคนหนึ่งที่มีสิทธิได้รับมรดกจากกองมรดก กรณีปรากฏข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ว่า ผู้ถูกร้องดำเนินการรับโอนหลักทรัพย์จากบัญชีหลักทรัพย์ที่บิดาของผู้ถูกร้องเคยเปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) รวมถึงหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยไม่ระบุว่ารับโอนในฐานะผู้จัดการมรดก นั้น บริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) มีหนังสือชี้แจงว่า การรับโอนหุ้นดังกล่าวเป็นการดำเนินการในฐานะผู้จัดการมรดก เหตุที่ไม่สามารถระบุสถานะผู้จัดการมรดกในชื่อหลักทรัพย์เพราะระบบ

ของศูนย์รับฝากหลักทรัพย์แยกชื่อหลักทรัพย์และผู้ถือหลักทรัพย์ออกจากกัน และระบุชื่อเจ้าของหลักทรัพย์ได้เท่านั้น ต่อมากรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องทำสัญญาโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ นั้น ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ในปี ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและจะเสนอตัวสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องจึงได้ทำสัญญาด้วยวาจาแบ่งปันทรัพย์มรดกให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ น้องชายของผู้ถูกร้อง และได้ทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ โดยไม่ได้โอนทางทะเบียน เนื่องจากก่อนหน้านี้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิกถอนหุ้นสามัญของบริษัทจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน เป็นเหตุให้หุ้นสามัญของบริษัทไม่สามารถซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ได้ ผู้ถูกร้องไม่อาจโอนหรือซื้อขายหุ้นดังกล่าวได้ด้วยวิธีการทั่วไป และเหตุที่การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นหนังสือสัญญาโอนหุ้นดังกล่าว เพราะตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้กรณีทรัพย์สินที่เป็นหุ้นต้องยื่นหลักฐานที่ออกให้จากบริษัทหลักทรัพย์เท่านั้น และให้ยื่นเฉพาะทรัพย์สินตามที่มีอยู่จริงในวันที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ให้ถือวันปฏิญาณตนในที่ประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นวันเข้ารับตำแหน่งครั้งแรก คือ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒ แต่หนังสือสัญญาดังกล่าวทำขึ้นเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ซึ่งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งปี ๒๕๖๒ ตามแบบคำขอยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ และกรณีพ้นจากตำแหน่งปี ๒๕๖๖ ปรากฏรายการหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ดังกล่าว ในบัญชีทรัพย์สิน โดยหมายเหตุว่า ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลได้รับมอบหมายจากทายาทให้รับโอนหลักทรัพย์หุ้นนี้อันเป็นกองมรดกถือครองไว้แทนทายาทอื่น

กรณีที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถูกร้องในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีจำนวนเพียง ๔๒,๐๐๐ หุ้น จากจำนวนหุ้นสามัญของบริษัท ซึ่งมีจำนวน ๑,๒๐๖,๖๙๗,๔๐๐ หุ้น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๐๓๔๘ ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก และจำนวนไม่มากพอที่ผู้ถูกร้องสามารถครอบงำการตัดสินใจในการดำเนินกิจการของบริษัทหรือมีอำนาจสั่งการให้บริษัทดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกร้องหรือพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครและพรรคการเมืองอื่น เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องหรือพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องได้ ผู้ถูกร้องย่อมไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) นั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ (๓) เป็นบทบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๘ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยเกี่ยวกับการถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ประกอบมาตรา ๔๘ ไว้ ตามคำวินิจฉัยที่ ๑๒ – ๑๔/๒๕๕๓ สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญห้ามการเข้าถือหุ้นในบริษัทที่ต้องห้ามโดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องถือหุ้นจำนวนเท่าใด และไม่ได้ระบุว่าจะต้องมีอำนาจบริหารงานหรือครอบงำกิจการหรือไม่ ฉะนั้น การถือหุ้นเพียงหุ้นเดียว ก็ย่อมเป็นการถือหุ้นตามความหมายในรัฐธรรมนูญแล้ว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามการถือหุ้นไว้ชัดเจนก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีช่องทางที่จะใช้หรือถูกใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางใดทางหนึ่ง ดังนั้น การถือหุ้นในบริษัทที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ไม่ว่าจะถือหุ้นจำนวนเท่าใดหรือถือหุ้นเพียงหุ้นเดียว แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีอำนาจบริหารหรือครอบงำกิจการก็ตาม ย่อมต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ (๓) ข้อโต้แย้งดังกล่าวของผู้ถูกร้องไม่อาจรับฟังได้

ข้อที่พิจารณาต่อไปมีว่า วันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อผู้ถูกร้องอยู่ในลำดับที่ ๑ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ ในการประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์บอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย รับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท ประชาสัมพันธ์ และรับจ้างผลิตรายการทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ ปัจจุบันบริษัทยังคงประกอบกิจการ ไม่ได้เลิกบริษัทหรือเสร็จการชำระบัญชี ประกอบกับแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่าสื่อโทรทัศน์ แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้หยุดการเผยแพร่ภาพออกอากาศ แต่บริษัทยังคงสามารถประกอบกิจการเมื่อใดก็ได้ตราบเท่าที่ยังมิได้จดทะเบียนเลิกบริษัท

และสามารถประกอบกิจการสื่อมวลชนได้ตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้ ถือว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

พิจารณาแล้วเห็นว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์บอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย รับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท ประชาสัมพันธ์ และรับจ้างผลิตรายการทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ โดยมีการทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) ต่อมาวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งบอกเลิกสัญญาดังกล่าว โดยสำนักงานประกันสังคมมีหนังสือแจ้งว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้ยื่นแบบแจ้งเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคมว่าบริษัทหยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ เนื่องจากไม่มีพนักงาน สำนักงานประกันสังคมตรวจสอบแล้วอนุมัติการหยุดกิจการชั่วคราวดังกล่าว และยังคงปรากฏข้อมูลสถานประกอบการของสำนักงานประกันสังคมว่าหยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดรับกับคำกล่าวอ้างของผู้ร้องที่ระบุว่าปัจจุบันบริษัทหยุดการเผยแพร่การออกอากาศ และคำชี้แจงและคำเบิกความของผู้ถูกร้องและนายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) พยานบุคคล ที่ระบุว่า นับตั้งแต่มีการแจ้งบอกเลิกสัญญาดังกล่าว บริษัทไม่ได้ดำเนินกิจการสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์อีกต่อไป และบริษัทได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการถูกยกเลิกสัญญาจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีต่อศาลปกครอง ปัจจุบันคดียังไม่ถึงที่สุด อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด เมื่อพิจารณาแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ สบช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ระบุประเภทธุรกิจว่า กิจกรรมของบริษัทโฮลดิ้งที่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจการเงินเป็นหลัก รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ ระบุประเภทธุรกิจว่า สื่อโทรทัศน์ ระบุสินค้า/บริการว่าไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดคดีความ หมายเหตุประกอบงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า เคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณาและการผลิตรายการ แต่ สปน. ได้เพิกถอนสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการ และระบุว่า บริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ และแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล (แบบ ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า ประกอบกิจการเผยแพร่ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ และรายการโทรทัศน์ แต่ระบุรายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการ

เป็น “ศูนย์บาท” และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ สำหรับกรณีแบบ สบช.๓ รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ รับวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ มีจำนวนสองฉบับ ซึ่งมีข้อความอันเป็นสาระสำคัญไม่ตรงกัน คือ ฉบับเลขรับ ๖๖๐๕๑๐๐๔๕๕๗๑ ระบุประเภทธุรกิจว่า สื่อโทรทัศน์ และระบุสินค้า/บริการว่า สื่อโฆษณาและผลตอบแทนจากการลงทุน และฉบับเลขรับ ๖๖๐๖๑๐๐๑๖๕๙๔ ระบุประเภทธุรกิจว่า สื่อโทรทัศน์ และระบุสินค้า/บริการว่า ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ นั้น นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้เบิกความว่า แบบ ส.บช.๓ ทั้งสองฉบับเป็นฉบับจริง โดยเอกสารฉบับหลังแก้ไขและยกเลิกเอกสารฉบับแรกเพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดข้อถกเถียงในข้อความของเอกสารฉบับแรก และกรณีเอกสารฉบับแรกระบุประเภทสินค้า/บริการว่า สื่อโฆษณา เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้กรณีบริษัทไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับคู่มือการนำส่งงบการเงินของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่กำหนดให้การกรอกข้อมูลประเภทธุรกิจกรณีไม่ได้ดำเนินกิจการ ให้ระบุวัตถุประสงค์ให้ตรงกับที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งสอดรับกับหมายเหตุประกอบงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ที่ระบุว่า เคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณา และการผลิตรายการ แต่ สปน. ได้เพิกถอนสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการและบริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ และแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล (แบบ ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ที่ระบุว่ารายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการเป็น “ศูนย์บาท” และรายได้อื่นมาจากดอกเบี้ยรับ นอกจากนี้ไม่ปรากฏข้อมูลหลักฐานว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโฆษณา ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

การพิจารณาว่ากิจการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อันจะเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นั้น มิใช่พิจารณาเพียงวัตถุประสงค์ของกิจการดังกล่าวแต่อย่างเดียว แต่ต้องพิจารณาประกอบพยานหลักฐานให้ปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอรับฟังได้ว่ามีการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน

หากพิจารณาเพียงแต่วัตถุประสงค์ของกิจการอย่างเดียว โดยไม่คำนึงว่ามีการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนหรือไม่ ย่อมเป็นการพิจารณาตีความจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินไปกว่าวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ที่มุ่งป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง และใช้อำนาจครอบงำสื่อมวลชนอันจะทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง กรณีเพียงแต่ถือหุ้นในกิจการที่มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน โดยไม่ปรากฏว่ามีการประกอบกิจการดังกล่าวอยู่ในวันที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว บุคคลดังกล่าวย่อมไม่อาจอาศัยความได้เปรียบจากการถือหุ้นนั้นครอบงำและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแสวงหาประโยชน์ในทางที่ไม่ชอบอันจะขัดต่อความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ได้แต่อย่างใด อีกทั้งการตีความในลักษณะดังกล่าวเป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

เมื่อพิจารณาพยานหลักฐานประกอบกันแล้วเห็นว่า แม้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์บอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสายรับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท ประชาสัมพันธ์ และรับจ้างผลิตรายการทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ แต่บริษัทได้หยุดกิจการมาตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือบอกเลิกสัญญาเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ และจากแบบ สบช. ๓ รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ระบุประเภทธุรกิจว่ากิจกรรมของบริษัทโฮลดิ้งที่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจการเงินเป็นหลัก รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ ระบุสินค้า/บริการว่า ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดคดีความ และรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ รับวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ฉบับเลขรับ ๖๖๐๖๑๐๐๑๖๕๙๔ ระบุสินค้า/บริการว่า ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากรอผลคดี มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ นอกจากนี้ หมายเหตุประกอบงบการเงิน ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า การเพิกถอนสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการและบริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ และแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล (แบบ ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า รายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการเป็น “ศูนย์บาท” และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ อีกทั้งไม่ปรากฏข้อมูลหลักฐานว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าวตามกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้อง ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า วันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อผู้ถูกร้องอยู่ในลำดับที่ ๑ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ส่วนกรณีรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ หน้าสุดท้าย มีผู้ถือหุ้นถามว่า ในขณะนี้บริษัทยังประกอบกิจการเป็นสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ ซึ่งนายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตอบว่า ยังประกอบกิจการอยู่ตามวัตถุประสงค์ของบริษัท นายคิมห์ได้ชี้แจงและเบิกความว่า ไม่ใช่การยืนยันว่าบริษัทดำเนินกิจการสื่อมวลชน และหากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดีจะมีการพิจารณาอีกครั้งระหว่างผู้ถือหุ้นและกรรมการบริหารบริษัทว่า บริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ ซึ่งอาจจะประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือจะประกอบกิจการอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทข้อใดข้อหนึ่งจาก ๔๕ ข้อ ก็ได้ เป็นเรื่องในอนาคตที่ยังมิได้มีการพิจารณาในขณะนี้ นั้น เห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าว เป็นเพียงการกล่าวถึงแนวทางการประกอบกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบันและทิศทางในอนาคต โดยมิได้เป็นการยืนยันว่าบริษัทประกอบกิจการสื่อมวลชนแต่อย่างใด ไม่อาจนำมารับฟังได้ว่าวันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อดังกล่าว บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ประกอบกิจการเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนใด ๆ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

นายนภดล เทพพิทักษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ร้อง) ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป และเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้อง) อยู่ในลำดับที่ ๑ และผู้ถูกร้องรับรองตนเองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเพื่อที่จะเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในลำดับที่ ๑ พรรคก้าวไกล และวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล

ผู้ร้องได้รับรายงานเรื่องการถือครองหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนของผู้ถูกร้องจากประธานคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนที่ผู้ร้องแต่งตั้ง ว่ากรณีมีเหตุอันสมควรสงสัยหรือความปรากฏว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ร้องจึงมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ เพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกร้องมีเหตุสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือไม่ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงพิจารณาแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อว่าในวันที่ผู้ถูกร้องยื่นหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้งและได้รับรองตนเองว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเสนอรายงานและความเห็นให้ผู้ร้องพิจารณา

ผู้ร้องพิจารณารายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วเห็นว่า วัตถุประสงค์ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามหนังสือบริคณห์สนธิ หนังสือรับรองของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งจดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (แบบ บมจ.๐๐๑) ระบุว่า ข้อ ๑๘ ประกอบกิจการโรงพิมพ์ รับพิมพ์หนังสือ พิมพ์หนังสือจำหน่าย และออกหนังสือพิมพ์ ข้อ ๔๐ ประกอบกิจการ รับบริหาร และดำเนินกิจการสถานีวิทยุ โทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) รับเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ บริการประชาสัมพันธ์ และจัดรายการทางวิทยุโทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการควบคุมการกระจายเสียงของรัฐ หรือหน่วยงานผู้มีอำนาจใด ๆ ในกิจการวิทยุ โทรทัศน์ โทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ข้อ ๔๑ ประกอบกิจการรับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ รับบริการถ่ายภาพเพื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท บริการประชาสัมพันธ์ทางธุรกิจ และข้อ ๔๓ ประกอบกิจการผลิต จัดสร้าง จัดทำ จัดจำหน่าย และจัดการโดยประการอื่นซึ่งในการที่เกี่ยวกับข่าว สารคดี ละคร การแสดงและรายการบันเทิงทุกชนิด ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ โรงละคร โรงมหรสพ หรือสถานบันเทิงใด ๆ ประกอบกับตามแบบนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช.๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าปัจจุบันบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดการแพร่ภาพการออกอากาศ แต่บริษัทยังคงสามารถประกอบกิจการเมื่อใดก็ได้ตราบเท่าที่ยังมิได้จดทะเบียนยกเลิกบริษัท และสามารถประกอบกิจการสื่อสารมวลชนอื่น ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้ จึงถือว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ และจากการตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยถือหุ้นในนามตนเอง มิได้มีหมายเหตุว่าถือแทนบุคคล นิติบุคคล หรือในฐานะผู้จัดการมรดกแต่อย่างใด และถือหุ้นดังกล่าว

เรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันที่พรรคก้าวไกลได้จัดส่งบัญชีรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในบัญชีรายชื่อลำดับที่ ๑ ผู้ร้องมีมติและมีคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๑/๒๕๖๖ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ วินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ดังนี้

๑. ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

๒. มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

๓. มีคำสั่งให้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องว่างลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ผู้ร้องมีมติและได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง มีเหตุสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบวรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ส่วนคำขอของผู้ร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง นั้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากเห็นว่าข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้องประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและการคัดค้านโต้แย้ง

เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานสำคัญของที่ประชุมรัฐสภาและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมเอกสารประกอบต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องมิได้เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) สรุปได้ดังนี้

๑. บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนด้วยเหตุผลดังนี้

(๑) บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถูกยกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ นับตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ และปัจจุบันไม่ได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชน

บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ได้ทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสำหรับนี้วิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) ตามสัญญาฉบับลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ และสัญญาฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๓ ต่อมาวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ สปน. ดำเนินการยกเลิกสัญญาดังกล่าวตามเงื่อนไขที่กำหนด และวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ สปน. บอกเลิกสัญญาดังกล่าว เป็นเหตุให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่สามารถใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม นับตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน กรณีดังกล่าวยังคงเป็นข้อพิพาทในศาลปกครองสูงสุดซึ่งเป็นการเรียกร้องค่าเสียหายจากการบอกเลิกสัญญา ไม่ใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับการรับมอบคืนคลื่นความถี่สำหรับการดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ ทั้งนี้ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงมีสถานะเป็นนิติบุคคลเพื่อฟ้องร้องดำเนินคดีดังกล่าวเท่านั้น มิได้ประกอบกิจการสื่อมวลชนแต่อย่างใด เมื่อคดีพิพาทสิ้นสุดลง บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จะเลิกกิจการและชำระบัญชี นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เลิกจ้างลูกจ้างทั้งหมดของบริษัท ดังนั้น บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีสถานะเป็นสื่อมวลชนนับตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐

(๒) ในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘ ประธานในที่ประชุมแถลงว่า “เดิมทีบริษัทประกอบกิจการเป็นสื่อ เมื่อบริษัทเกิดข้อพิพาทกับ สปน. บริษัทก็ถูกเอาทรัพย์สินและคลื่นไป จึงไม่สามารถที่จะดำเนินกิจการต่อไปได้” ปรากฏตามรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๕๘ และในการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี ๒๕๖๖ เมื่อวันที่

๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ นายภาณุวัฒน์ ขวัญยืน ผู้ถือหุ้น ถามว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีการดำเนินกิจการเกี่ยวกับสื่อหรือทีวีหรือไม่ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะประธานในที่ประชุมตอบว่า บริษัทยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ รอผลคดีความให้สิ้นสุดก่อน ถ้อยคำดังกล่าวถือเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้ประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชนนับตั้งแต่ถูก สปน. บอกเลิกสัญญาตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐

(๓) นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายได้จากการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน เนื่องจากการพิจารณาว่าบริษัทประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนจะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในหนังสือรับรองบริษัทเพียงประการเดียวมิได้ แต่ต้องพิจารณาจากรายได้ของกิจการด้วย ตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ – ๑๙/๒๕๖๓ รายได้ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามแบบ ส.บช.๓ รับวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” และสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินกิจการเนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” ตามงบกระแสเงินสดระบุว่าบริษัทมีรายได้จากการขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการอื่นและมีรายได้จากดอกเบี้ยรับ และตามงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จระบุรายได้มาจากผลตอบแทนจากเงินลงทุนและดอกเบี้ยรับ เป็นรายได้จากการประกอบกิจการอื่นซึ่งมิใช่กิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน

(๔) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) มีหนังสือแจ้งตามที่ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ สอบถามเกี่ยวกับการประกอบกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) โดยยืนยันว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตหรือได้รับจัดสรรให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔๑ และไม่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๗

(๕) ศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งวางหลักเกี่ยวกับกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ว่า กิจการนั้นต้องมีรายได้จากการประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือดำเนินกิจการสื่อมวลชน ณ วันที่มีเหตุแห่งการยื่นคำร้อง การพิจารณาเฉพาะ

วัตถุประสงค์ของบริษัทอย่างเดียวเท่านั้นน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามคำสั่งศาลฎีกา คดีหมายเลขแดงที่ ลต สสข ๓๙/๒๕๖๖ และคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๔/๒๕๕๖

๒. ผู้ถูกร้องมิได้ถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไว้เพื่อตน ด้วยเหตุผลดังนี้

(๑) เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๔๙ นายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ บิดาของผู้ถูกร้องถึงแก่ความตาย ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีคำสั่งคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๘๖๐/๒๕๕๐ วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๐ แต่งตั้งผู้ถูกร้องเป็นผู้จัดการมรดก ต่อมาวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้รับโอนหลักทรัพย์จากบัญชีหลักที่เจ้ามรดกเปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีรายการหลักทรัพย์เป็นหุ้นของบริษัทจำนวน ๘ บริษัท รวมถึงหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยผู้ถูกร้องได้รับมอบหมายจากทายาทอื่นให้ถือครองหลักทรัพย์ทุกรายการอันเป็นทรัพย์มรดกไว้แทน ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องได้รับทราบจากบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ว่า ไม่สามารถระบุฐานะ “ผู้จัดการมรดก” ต่อท้ายชื่อ – สกุล ของผู้ถือหลักทรัพย์ที่เป็นมรดกได้

(๒) บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีความแน่นอนเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่อง และผู้สอบบัญชีไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินของบริษัทตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ ทำให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิกถอนหุ้นสามัญของบริษัทจากการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนตั้งแต่วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เป็นเหตุให้หุ้นสามัญของบริษัทไม่สามารถซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ได้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้ทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดก โดยโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ซึ่งเป็นบุตรของเจ้ามรดกและเป็นน้องชายของผู้ถูกร้อง โดยสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดกดังกล่าวเป็นการแบ่งปันทรัพย์มรดกที่กระทำโดยสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๐ วรรคสอง การทำสัญญาแบ่งปันทรัพย์มรดกดังกล่าวมีพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถพิสูจน์ความมีอยู่และความถูกต้องแท้จริงของเอกสาร แสดงเวลาที่เอกสารถูกสร้างและจัดทำขึ้น โดยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือถูกทำให้ปนเปื้อนด้วยวิธีการใดในภายหลัง และสามารถพิสูจน์ได้ว่ามิใช่เอกสารที่ถูกจัดทำขึ้นในภายหลัง

(๓) ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกจัดการแบ่งปันทรัพย์สินเป็นไปตามที่ทายาททตกลงกัน ทำให้มีทรัพย์สินหลายรายการยังคงเป็นชื่อของผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดก เนื่องจากกรณีทรัพย์มรดกที่เป็นหุ้นของบริษัทที่มีราคาซื้อขายต่ำและไม่สามารถทำการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ได้ เช่น หุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และหุ้นของบริษัท สหวิริยสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) เป็นต้น ทายาทจึงไม่เร่งรัดในการแบ่งปัน ส่วนกรณีทรัพย์มรดกที่มีมูลค่าสูง เช่น ที่ดินมรดกในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

มีการจดทะเบียนโอนจากผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกมาเป็นของผู้ถูกร้อง หรือโอนให้นางลิลฎา ลิ้มเจริญรัตน์ ภริยาของเจ้ามรดก เป็นต้น ทายาทยังไม่มีความเดือดร้อนด้านการเงินจึงไม่เร่งรัดในการแบ่งมรดก เห็นได้ว่า การจัดการทรัพย์มรดกดังกล่าวใช้ระยะเวลากว่าสิบปี ซึ่งเป็นไปตามปกติวิสัยของครอบครัวผู้ถูกร้อง

(๔) วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ให้แก่นายภาษิณ ลิ้มเจริญแล้ว โดยจดทะเบียนที่บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ถูกร้องเป็นผู้ครอบครองหุ้นดังกล่าวจนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน ผู้ถูกร้องเพียงแต่ครอบครองหุ้นแทนนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ เจ้าของที่แท้จริงตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ การโอนหุ้นดังกล่าวเป็นไปเพราะมีบุคคลนำประเด็นการถือหุ้นไปวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง จึงดำเนินการทางทะเบียนให้เสร็จสิ้นเท่านั้น ผู้ถูกร้องมิได้ครอบครองหุ้นดังกล่าวเพื่อตน

๓. ผู้ถูกร้องไม่มีอำนาจครอบงำกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ด้วยเหตุผลดังนี้

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๔๗ บัญญัติให้การกระทำให้ตนหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ถือหลักทรัพย์ในกิจการรวมกันถึงร้อยละยี่สิบห้าขึ้นไปของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของกิจการนั้น ให้ถือว่าเป็นการเข้าถือหลักทรัพย์เพื่อครอบงำกิจการ เว้นแต่การเป็นผู้ถือหลักทรัพย์นั้นเป็นผลจากการได้มาโดยทางมรดก ประกอบกับตามคำสั่งศาลฎีกา คดีหมายเลขแดงที่ ลต สสข ๒๔/๒๕๖๖ เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องถือหุ้นในบริษัท จำนวน ๒๐๐ หุ้น ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ถูกร้องย่อมไม่มีอำนาจสั่งการให้บริษัทดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกร้องหรือพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครและพรรคการเมืองอื่นเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของผู้ถูกร้องหรือพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องมิใช่เจ้าของหรือมีจำนวนหุ้นในจำนวนมากพอที่จะสามารถกระทำเช่นนั้นได้ การตีความบทบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรให้ผู้ถูกร้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทเพียง ๒๐๐ หุ้น ย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุนี้ เมื่อผู้ถูกร้องถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ปรากฏตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ โดยหุ้นสามัญของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีจำนวน ๑,๒๐๖,๖๙๗,๔๐๐ หุ้น การถือหุ้นของผู้ถูกร้องคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๐.๐๐๓๔๘ ของจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมดของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก ผู้ถูกร้องย่อมไม่เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า อธิบดีกรมสรรพากร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม บริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) บริษัท ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้องและผู้ถูกร้อง จัดทำคำชี้แจงเป็นหนังสือตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำชี้แจงและเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้แล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นำความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีของศาลรัฐธรรมนูญเรื่องพิจารณาที่ ๑๒/๒๕๖๒ และเรื่องพิจารณาที่ ๑๓/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๑๘ – ๑๙/๒๕๖๓ และเรื่องพิจารณาที่ ๑๗/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๓ มาใช้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้

ศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการไต่สวนพยานบุคคล ๓ คน คือ นายแสวง บุญมี เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกร้อง และนายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ร้องและผู้ถูกร้องไว้ประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ฯลฯ ฯลฯ

(๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ

ฯลฯ ฯลฯ

มาตรา ๑๐๑ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

ฯลฯ ฯลฯ

(๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘

ฯลฯ ฯลฯ

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๗ ให้ศาลมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

ฯลฯ ฯลฯ

(๕) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

ฯลฯ ฯลฯ

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มีประเด็นที่สมควรต้องพิจารณาก่อนว่าหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ผู้ถูกร้องถืออยู่จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ณ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันที่พรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรค โดยมีชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครลำดับที่ ๑ และต่อมาผู้ถูกร้องได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกล ตามประกาศผลการเลือกตั้งของผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นั้น หุ้นดังกล่าวเป็นหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

เห็นว่า ข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เดิมชื่อบริษัท สยาม อินโฟเทนเมนท์ จำกัด ทำสัญญาเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ เข้าร่วมงานและดำเนินกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดอายุสัญญาไว้ ๓๐ ปี โดยบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัทตามแบบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าไว้ จำนวน ๔๕ ข้อ โดยมีข้อ ข้อ ๑๘ ประกอบกิจการโรงพิมพ์ รับพิมพ์หนังสือ พิมพ์หนังสือจำหน่าย และออกหนังสือพิมพ์ ข้อ ๔๐ ประกอบกิจการ รับบริหาร และดำเนินกิจการสถานีวิทยุ โทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก และโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) รับเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ บริการประชาสัมพันธ์และจัดรายการทางวิทยุโทรทัศน์ โทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกและโทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี หรือคณะกรรมการควบคุมการกระจายเสียงของรัฐ หรือหน่วยงานผู้มีอำนาจใด ๆ ในกิจการวิทยุ โทรทัศน์ โทรภาพทางสาย (เคเบิลทีวี) ข้อ ๔๑ ประกอบกิจการรับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อใด ๆ รับบริการถ่ายภาพเพื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท บริการประชาสัมพันธ์ทางธุรกิจ และข้อ ๔๓ ประกอบกิจการผลิต จัดสร้าง จัดทำ จัดจำหน่าย และจัดการโดยประการอื่นซึ่งรายการที่เกี่ยวกับข่าว สารคดี ละคร การแสดงและรายการบันเทิงทุกชนิด ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ โรงภาพยนตร์ โรงละคร โรงมหรสพ หรือสถานบันเทิงใด ๆ ต่อมา บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีข้อขัดแย้งในเรื่องสัญญากับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจึงถูกบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ตามสำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐๖/๑๒๘๙ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ เรื่อง แจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงาน

และดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ผลของการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวทำให้สิทธิในคลื่นความถี่ของสถานีโทรทัศน์ไอทีวีกลับมาเป็นของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีคลื่นความถี่ที่จะดำเนินการสถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้อีกต่อไป เกิดเป็นคดีพิพาทระหว่างคู่สัญญาในการเรียกร้องค่าเสียหายต่อกัน โดยบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มิได้มีการฟ้องเรียกร้องให้มีการมอบคืนสิทธิในคลื่นความถี่ของสถานีโทรทัศน์ให้แก่ตนแต่อย่างใด ขณะนี้คดีพิพาทดังกล่าวอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด กรณีจึงเห็นได้ว่าข้อพิพาทในคดีดังกล่าวหากในท้ายที่สุดแล้วบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นฝ่ายชนะคดีก็มิได้มีผลให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับมอบคืนคลื่นความถี่และจะดำเนินกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ได้อีกแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงที่ปรากฏดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีสิทธิในการประกอบกิจการสื่อโทรทัศน์ตามกฎหมายและไม่มีรายได้จากการดำเนินกิจการดังกล่าวแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ การที่บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงสถานะนิติบุคคลเดิมไว้ก็เพื่อการดำเนินคดีที่ยังค้างอยู่ในศาลเท่านั้น

มีประเด็นต้องพิจารณาต่อไปว่า นอกจากกิจการโทรทัศน์ที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อไปแล้ว บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีการประกอบกิจการอื่นและมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้นในลักษณะที่เป็นสื่อหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามที่ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัทไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ หรือไม่

เห็นว่า ประเด็นนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ยืนยันข้อเท็จจริงต่อศาลว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตหรือได้รับจัดสรรให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์หรือกิจการโทรคมนาคม ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และไม่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำนักหอสมุดแห่งชาติในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่จดแจ้งการพิมพ์ ได้ยืนยันข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตรวจสอบหลักฐานการจดแจ้งการพิมพ์ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ต่อศาลว่า ไม่พบข้อมูลการจดแจ้งการพิมพ์ในนามบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) กรมส่งเสริมวัฒนธรรมในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบการออกใบอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติ

ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโฆษณาของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แล้ว ไม่พบว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการดังกล่าวตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่อย่างใด

ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่มีสิทธิประกอบกิจการสื่อโทรทัศน์แล้วตั้งแต่วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ก่อนวันที่ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลแพ่งกรุงเทพใต้ได้รับโอนหลักทรัพย์ (หุ้นไอทีวี) จากบัญชีนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ (เจ้ามรดก) เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีการประกอบกิจการและมีรายได้จากการดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับการเป็นสื่อหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ และเหตุที่บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงดำรงสถานะอยู่ก็เพื่อต่อสู้คดีซึ่งยังค้างอยู่ในศาลปกครองเท่านั้น ส่วนรายได้ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ก็ปรากฏหลักฐานว่าเป็นรายได้ที่มาจากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ มิได้มีรายได้จากการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ จึงไม่อาจถือได้ว่าผู้ถูกร้องซึ่งถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ผู้ถูกร้องจึงมิใช่บุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) ดังนั้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) และเมื่อได้วินิจฉัยเช่นนี้แล้วประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่า ไม่ปรากฏว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้แจ้งเลิกการประกอบกิจการ และผู้ถูกร้องถือหุ้นดังกล่าวในนามตนเองมิใช่ในฐานะผู้จัดการมรดก จึงไม่เป็นสาระที่จะทำให้คำวินิจฉัยข้างต้นเปลี่ยนแปลงไปได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๖**

วันที่ ๒๔ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
- นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ร้องส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป และวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งพรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้อง) อยู่ในลำดับที่ ๑ และผู้ถูกร้องรับรองตนเองว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม เพื่อที่จะเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในลำดับที่ ๑ พรรคก้าวไกล และวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคก้าวไกล

ผู้ร้องได้รับรายงานเรื่องการถือครองหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนของผู้ถูกร้องจากประธานคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวนที่ผู้ร้องแต่งตั้งว่ากรณีมีเหตุอันสมควรสงสัยหรือความปรากฏว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ร้องจึงมีมติเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๖ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกร้องมีเหตุสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงพิจารณาแล้ว เสนอรายงานและความเห็นต่อผู้ร้องว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อว่าผู้ถูกร้องยังคงเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในวันที่ผู้ถูกร้องยื่นหนังสือยินยอมให้เสนอชื่อสมัครรับเลือกตั้งและได้รับรองตนเองว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ร้องพิจารณารายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วพบว่า จากการตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น โดยถือหุ้นในนามตนเอง มิได้หมายเหตุว่าถือแทนบุคคลนิติบุคคลหรือในฐานะผู้จัดการมรดกแต่อย่างใด และถือหุ้นดังกล่าวเรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้โอนหุ้นทั้งหมดให้นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันที่พรรคก้าวไกลจัดส่งบัญชีรายชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในบัญชีรายชื่อลำดับที่ ๑ ผู้ร้องจึงมีมติและมีคำวินิจฉัยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๖๑/๒๕๖๖ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ วินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ โดยผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและมีคำสั่งใน ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

๒. มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

๓. มีคำสั่งให้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องว่างลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยให้แก่คู่กรณีฟังตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ วรรคหนึ่ง (๒) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง

เป็นกรณีที่ความปรากฏต่อผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ อยู่ในวันที่สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ผู้ร้องมีมติให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องมีเหตุสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบ มาตรา ๙๘ (๓) และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสี่ ประกอบวรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

สำหรับคำขอของผู้ร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่าเอกสารประกอบคำร้องปรากฏเอกสารหลักฐานคือหนังสือรับรองของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ซึ่งจดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัท ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ แบบ ส.บช.๓ ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงินรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” และบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บมจ.๐๐๖) ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือหุ้นในลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวนหุ้นที่ถือ ๔๒,๐๐๐ หุ้น ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องจึงปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่ามีกรณีตามที่ถูกร้อง ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องอาจก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและการคัดค้านโต้แย้ง เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานสำคัญของที่ประชุมรัฐสภาและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ความเห็น ข้อมูล และเอกสารของหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องและเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่าคดีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ ... (๖) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘” บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ กำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ เนื่องจากบุคคลที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๘ บทบัญญัติดังกล่าวห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ เพื่อมิให้มีการอาศัยความได้เปรียบจากการเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง หรือใช้อำนาจครอบงำสื่อมวลชนอันจะทำให้สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องออกประกาศกำหนดให้วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เป็นวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และกำหนดให้วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ เป็นวันรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งพรรคก้าวไกลยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อผู้ร้องในวันที่ ๔ เมษายน

๒๕๖๖ โดยมีรายชื่อของผู้ถูกร้องอยู่ในลำดับที่ ๑ ต่อมาหลังการเลือกตั้งวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยปรากฏชื่อผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกล อย่างไรก็ตาม แต่พบว่าผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ตามสำเนาบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น ณ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ ลำดับที่ ๗๐๖๑ จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น (เอกสารหมาย ร ๘/๓ ถ ๓๙/๑ ศ ๑๓/๓ และ ศ ๓๘/๒๐)

ในประเด็นการมีชื่อผู้ถูกร้องเป็นผู้ถือครองหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) นั้น ปรากฏชื่อผู้ถูกร้องในทะเบียนผู้ถือหุ้น โดยมิได้ระบุว่าถือแทนบุคคลอื่นหรือในฐานะผู้จัดการมรดก โดยผู้ถูกร้องชี้แจงว่าหุ้นดังกล่าวเป็นทรัพย์มรดกของนายพงษ์ศักดิ์ ลิ้มเจริญรัตน์ บิดาของผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องถือครองหลักทรัพย์นี้ไว้ในฐานะผู้จัดการมรดกไว้ตั้งแต่วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๐ และต่อมาเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกได้ตกลงแบ่งปันทรัพย์มรดกโดยโอนหุ้นด้วยวาจาให้แก่นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ น้องชายของผู้ถูกร้อง และได้ทำหลักฐานการโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๒,๐๐๐ หุ้น ให้แก่นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ เป็นสัญญาโอนหุ้นเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ (เอกสารหมาย ถ ๑๗) แต่มิได้ทำเรื่องขอเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือหุ้นในทางทะเบียน โดยผู้ถูกร้องอ้างว่าเข้าใจว่าหุ้นดังกล่าวไม่อาจโอนทางทะเบียนได้ เนื่องจากเป็นหุ้นที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อขาย จนเมื่อได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ในภายหลังว่าสามารถดำเนินการโอนหุ้นดังกล่าวทางทะเบียนได้ จึงดำเนินการโอนหุ้นให้แก่นายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ แต่คำชี้แจงของผู้ถูกร้องดังกล่าวไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ปรากฏในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องยื่นเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในคราวที่ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี ๒๕๖๒ ฉบับลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ ซึ่งไม่ได้แจ้งถึงการโอนหุ้นตามหนังสือสัญญาดังกล่าวซึ่งเป็นเอกสารสำคัญ นอกจากนี้ บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ปี ๒๕๖๖ ฉบับลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ระบุในหมายเหตุว่าผู้ถูกร้องในฐานะผู้จัดการมรดกตามคำสั่งศาลได้รับมอบหมายจากทายาทให้รับโอนหลักทรัพย์หุ้นนี้อันเป็นกองมรดกถือครองไว้แทนทายาทอื่น ดังนั้น จึงไม่อาจฟังตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าได้โอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ให้กับนายภาษิณ ลิ้มเจริญรัตน์ ก่อนหน้าที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี ๒๕๖๒ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้เพียงว่าผู้ถูกร้องรับโอนหุ้นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้จัดการมรดก แต่เนื่องจากผู้ถูกร้องอยู่ในฐานะทายาทที่มีสิทธิ

ในหุ้นที่รับโอนมานั้นด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๙ และมาตรา ๑๖๐๐ ผู้ถูกร้องจึงอยู่ในฐานะผู้ถือครองหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในนามตนเอง ณ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นวันที่พรรคก้าวไกลยื่นรายชื่อของผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

เกี่ยวกับประเด็นที่ผู้ร้องยกขึ้นให้ตรวจสอบ ยังปรากฏข้อเท็จจริงตามแบบหนังสือนำส่งงบการเงิน (แบบ ส.บช. ๓) ของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ยื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นำส่งงบการเงิน รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” (เอกสารหมาย ร ๙ ร ๒๓ ถ ๒๑/๑ ศ ๖/๑ และ ศ ๖๒) ดังนั้น จึงมีมูลกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงด้วยเหตุเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓) ตามที่ผู้ร้องยื่นคำขอหรือไม่

ในการดำเนินกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ปรากฏที่มาว่าเริ่มต้นมาจากการจัดตั้งเป็นนิติบุคคลที่ประกอบกิจการสื่อมวลชนในชื่อบริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด โดยได้ทำสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ กำหนดอายุสัญญา ๓๐ ปี (เอกสารหมาย ศ ๓) ต่อมา บริษัท สยามอินโฟเทนเมนท์ จำกัด ได้จดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๑ ระบุวัตถุประสงค์ของบริษัท จำนวน ๔๕ ข้อ โดยมีวัตถุประสงค์ ข้อ ๑๘ ข้อ ๔๐ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๓ เป็นการประกอบกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์บอกรับเป็นสมาชิก และโทรภาพทางสาย รับจ้างโฆษณาทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ ตลอดจนรับจ้างออกแบบโฆษณาทุกชนิดทุกประเภท ประชาสัมพันธ์ และรับจ้างผลิตรายการทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ จนถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้อง บริษัทยังคงประกอบกิจการ ไม่ได้เลิกบริษัทหรือเสร็จการชำระบัญชี (เอกสารหมาย ร ๑๗) แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ ในหนังสือระบุว่า การแจ้งบอกเลิกสัญญาโดยหนังสือฉบับนี้ย่อมเป็นผลให้สัญญาเข้าร่วมงานฯ สิ้นสุดลง (เอกสารหมาย ศ ๔๗) ทำให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ต้องหยุดการประกอบกิจการโทรทัศน์นับแต่นั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ บริษัท ไอทีวี จำกัด

(มหาชน) ยื่นแบบแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงนายจ้างต่อสำนักงานประกันสังคม เพื่อแจ้งว่าบริษัทหยุดกิจการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ เนื่องจากไม่มีพนักงาน โดยสำนักงานประกันสังคมตรวจสอบแล้วอนุมัติการหยุดกิจการชั่วคราวดังกล่าว ซึ่งจนถึงวันที่ศาลรัฐธรรมนูญไต่สวนข้อเท็จจริงยังคงปรากฏข้อมูลสถานประกอบการของสำนักงานประกันสังคมว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดกิจการชั่วคราว (เอกสารหมาย ศ ๘๔) ประกอบกับเมื่อพิจารณา แบบ ส.บช.๓ รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๒ ระบุประเภทธุรกิจว่า “กิจกรรมของบริษัทโฮลดิ้งที่ไม่ได้ลงทุนในธุรกิจการเงินเป็นหลัก” รอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ และปี ๒๕๖๔ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ปัจจุบันไม่ได้ดำเนินการเนื่องจากติดคดีความ” รอบปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๕ ระบุประเภทธุรกิจว่า “สื่อโทรทัศน์” ระบุสินค้า/บริการว่า “ไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากรอผลคดี/มีรายได้จากผลตอบแทนการลงทุนและดอกเบี้ยรับ” (เอกสารหมาย ศ ๑๑/๑ ศ ๑๐/๑ ศ ๙/๑ ศ ๘/๑ ศ ๗/๑ และ ศ ๖/๑) นอกจากนี้ หมายเหตุประกอบงบการเงิน สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เคยดำเนินธุรกิจหลักเกี่ยวกับการดำเนินการสถานีโทรทัศน์ สื่อโฆษณา และการผลิตรายการ แต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้บอกเลิกสัญญาดังกล่าวส่งผลให้บริษัทต้องหยุดดำเนินกิจการ และระบุว่าบริษัทมีรายได้ผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ ส่วนบริษัทย่อยของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) คือ บริษัท อาร์ตแวร์ มีเดีย จำกัด ก็ต้องหยุดดำเนินกิจการไปด้วย (เอกสารหมาย ศ ๖ ถึง ศ ๑๑) และเมื่อพิจารณาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บริษัท (ภ.ง.ด.๕๐) ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ระบุว่าประกอบกิจการเผยแพร่ภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และรายการโทรทัศน์ แต่ระบุ “รายได้โดยตรงจากการประกอบกิจการเป็นศูนย์บาท” และระบุรายได้อื่นว่ามาจากดอกเบี้ยรับ (เอกสารหมาย ศ ๑๕ ถึง ศ ๒๐)

เห็นว่ามีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า แม้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จะหยุดการประกอบกิจการโทรทัศน์ รวมถึงกิจการสื่อมวลชนอื่นตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งบริษัท นับตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานและดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ระบบ ยู เอช เอฟ จนถึงเมื่อการส่งคำร้องนี้แล้วก็ตาม แต่เมื่อยังมิได้มีการแจ้งยกเลิกบริษัท หรือเปลี่ยนแปลงไปดำเนินกิจการด้านอื่นและอาจจะประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นได้ทุกเมื่อ จะถือว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังเป็นนิติบุคคลที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่

ในการไต่สวนข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นสงสัยกรณีที่บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยื่นแบบ ส.บช.๓ สองฉบับต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในปี ๒๕๖๕ มีข้อความอันเป็นสาระสำคัญไม่ตรงกัน

ว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงดำเนินกิจการสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ ซึ่งในกรณีนี้นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) เบิกความยืนยันว่า แบบ ส.บช.๓ ทั้ง ๒ ฉบับ เป็นฉบับจริง แต่มีการยื่นเอกสารฉบับหลังแก้ไขและยกเลิกเอกสารฉบับแรกเพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดข้อถกเถียงในข้อความของเอกสารฉบับแรก และกรณีเอกสารฉบับแรกระบุประเภทสินค้า/บริการว่า “สื่อโฆษณา” เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดให้กรณีบริษัทไม่ได้ดำเนินกิจการให้ระบุวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของบริษัท ซึ่งข้อเท็จจริงสอดคล้องกับคู่มือการนำส่งงบการเงินของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่กำหนดให้การกรอกข้อมูลประเภทธุรกิจกรณีไม่ได้ดำเนินกิจการ ให้ระบุวัตถุประสงค์ให้ตรงกับที่จดทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (เอกสารหมาย ศ ๑๔๐/๖๔) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีรายงานการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ หน้าสุดท้าย ซึ่งมีผู้ถือหุ้นถามว่าในขณะนี้บริษัทยังประกอบกิจการเป็นสื่อมวลชนอยู่หรือไม่ และมีการให้คำตอบว่ายังประกอบกิจการอยู่ตามวัตถุประสงค์ของบริษัทนั้น นายคิมห์ สิริทวีชัย ให้ถ้อยคำต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเป็นเพียงการยืนยันว่ายังไม่มีการเลิกบริษัท ไม่ใช่การยืนยันว่าบริษัทดำเนินกิจการสื่อมวลชน

เห็นว่า การพิจารณาว่านิติบุคคลใดเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนหรือไม่ ไม่อาจพิจารณาแต่เพียงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งนิติบุคคลที่จดทะเบียนหรือจดแจ้งไว้เป็นทางการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับพฤติการณ์ในการดำเนินกิจการของนิติบุคคลนั้นด้วยว่ามีการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นหรือไม่ อย่างไร ดังนั้น แม้จากการไต่สวนฟังได้ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับสถานีโทรทัศน์สื่อโทรทัศน์ การผลิตสื่อโฆษณา และการผลิตรายการ ซึ่งเป็นกิจการที่เป็นสื่อตัวกลางในการส่งข่าวสารและเนื้อหาสาระไปสู่มวลชนที่สามารถสื่อความหมายให้ประชาชนทราบได้เป็นการทั่วไป แต่เมื่อแบบ ส.บช.๓ หมายเหตุประกอบงบการเงิน และ ภ.ง.ด.๕๐ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปี ๒๕๖๕ ปรากฏข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกับการให้ถ้อยคำต่อศาลของ นายคิมห์ สิริทวีชัย ประธานกรรมการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ว่า บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) หยุดดำเนินกิจการดังกล่าวนับตั้งแต่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีบอกเลิกสัญญาเมื่อปี ๒๕๕๐ และบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังคงรอผลคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดก่อนที่บริษัทจะพิจารณาว่าจะดำเนินกิจการอย่างไรต่อไป รวมทั้งเมื่อพิจารณาจากรายงานเกี่ยวกับการเงินของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แล้ว ไม่ปรากฏว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีรายได้จากกิจการที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ คงมีแต่รายได้ที่มาจากผลตอบแทนจากการลงทุนและดอกเบี้ยรับ

นอกจากนี้การที่นายคิมห์ สิริทวีชัย ให้ข้อเท็จจริงว่า หากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ชนะคดีจะมีการพิจารณาอีกครั้งระหว่างผู้ถือหุ้นและกรรมการบริหารบริษัทว่าบริษัทจะดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ ซึ่งอาจจะประกอบกิจการสื่อมวลชนหรือจะประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของบริษัทข้อใดข้อหนึ่งจาก ๔๕ ข้อก็ได้ เป็นเรื่องในอนาคตที่ยังมิได้มีการพิจารณาในขณะนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังมิได้กำหนดว่าจะประกอบกิจการใดเป็นสำคัญ อาจประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชนเหมือนเดิม หรืออาจเปลี่ยนแปลงไปประกอบกิจการอื่นก็ได้ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงว่า สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) แจ้งบอกเลิกสัญญาเข้าร่วมงานทำให้บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ต้องหยุดการประกอบกิจการโทรทัศน์นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา หากนับระยะเวลาจนถึงวันที่ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี ๒๕๖๖ เป็นระยะเวลากว่า ๑๖ ปี บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ก็ยังไม่มีการประกอบกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นแต่อย่างใด อีกทั้งเมื่อไม่ปรากฏข้อมูลหลักฐานว่าบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติจดแจ้งการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ หรือพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และไม่เป็นผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการภาพยนตร์ วีดิทัศน์ และสื่อโฆษณาตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ (เอกสารหมาย ศ ๘๕ ถึง ศ ๙๐) ด้วยพฤติการณ์ข้อเท็จจริงดังที่กล่าวมา จึงเห็นว่าการหยุดกิจการของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) มีลักษณะของนิติบุคคลที่แม้มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งแต่เดิมที่มุ่งประกอบกิจการเกี่ยวกับสื่อมวลชน แต่เมื่อมีเหตุให้ต้องหยุดกิจการเป็นกรณีเฉพาะ ไม่อาจประกอบกิจการสื่อมวลชนได้เหมือนเช่นที่ผ่านมาและต้องเลือกว่าจะประกอบกิจการด้านใดต่อไป โดยยังมิได้มีการตัดสินใจของผู้บริหารบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) จึงเห็นว่าสถานะของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ไม่ต่างไปจากนิติบุคคลทั่วไปที่อาจเลือกประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ภายใต้วัตถุประสงค์ตามที่จดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลไว้ ซึ่งอาจเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ หรือกิจการอื่นใดที่ไม่ใช่กิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ก็ได้ ต้องพิจารณาว่าในวันที่ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในบัญชีรายชื่อของพรรคก้าวไกล บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ยังไม่ถือว่าเป็นกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ในช่วงเวลาดังกล่าว จึงไม่เข้าลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓)

เมื่อเห็นว่าการที่ผู้ถูกร้องมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ แล้ว ประเด็นจำนวนหุ้นของบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) ที่ผู้ถูกร้องถือครองเข้าลักษณะต้องห้ามตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๓) หรือไม่ จึงไม่จำต้องพิจารณาเพราะไม่ใช่ประเด็นที่ทำให้ผลการวินิจฉัยตามคำร้องเปลี่ยนแปลงไปได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๓)

นายอุดม รัฐอมฤต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง
นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร **ผู้ร้อง**
นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑
พรรคก้าวไกล ที่ ๒ **ผู้ถูกร้อง**

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) หัวหน้าพรรคก้าวไกลในขณะนั้น และพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยร่างมาตรา ๔ “ให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙” และร่างมาตรา ๖ “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศ

ของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มาตรา ๑๓๕/๕ มาตรา ๑๓๕/๖ มาตรา ๑๓๕/๗ มาตรา ๑๓๕/๘ และมาตรา ๑๓๕/๙ ในภาค ๒ ความผิด แห่งประมวลกฎหมายอาญา” และแก้ไขหมวดความผิดจากเดิมบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นหมวด ๔ ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ และแก้ไขอัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จากเดิมที่บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี” เป็นให้เพิ่มความว่า “มาตรา ๑๓๕/๕ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และ “มาตรา ๑๓๕/๖ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” เป็นการเสนอให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ มีระวางโทษน้อยกว่าระวางโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และร่างมาตรา ๖ ให้เพิ่มความว่า มาตรา ๑๓๕/๗ “ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็นหรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิดตามมาตรา ๑๓๕/๕ และมาตรา ๑๓๕/๖” และมาตรา ๑๓๕/๘ วรรคหนึ่ง “ความผิดฐานในลักษณะนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ” เป็นการเปิดช่องให้บุคคลทั่วไปก้าวล่วงพระราชอำนาจโดยการวิพากษ์วิจารณ์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยไม่มีความผิดหรือไม่ต้องรับโทษใด ๆ และให้เพิ่มความในมาตรา ๑๓๕/๙ วรรคหนึ่ง “ความผิดฐานในลักษณะนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้” และวรรคสอง “ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” เป็นการเสนอให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้เช่นเดียวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไป โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และเป็นผู้เสียหายเท่านั้น

ระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องทั้งสอง เสนอให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งมีเนื้อหาทำนองเดียวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) โดยกำหนดเป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และดำเนินการรณรงค์เรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยบนเวทีของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ยืนยันนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กิจกรรมบนเวทีมีข้อความว่า “คุณคิดว่า ม. ๑๑๒ สมควรยกเลิกหรือแก้ไข” ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่อง “ยกเลิก” และภาพข่าว เรื่อง “ตะวัน - แบม ขึ้นเวทีก้าวไกล ถามจะแก้ไขหรือยกเลิก ๑๑๒ พิธา ตอบพร้อมขอโทษ” เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปรายในรายการ “เวทีดีเบตเลือกตั้ง ๖๖” เผยแพร่โดยไทยรัฐทีวีออนไลน์ ทางเว็บไซต์ยูทูบ นาทีที่ ๐.๐๑ - ๐.๔๙ ว่า “... ประเด็นแรก คือ การลดโทษ ๓ ถึง ๑๕ ปี นี่เท่ากับการฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา อันนี้ผมคิดว่าโทษมันสูงไป สามารถลดลงมาได้อยู่ที่ประมาณ ๑ ปี อันที่สองก็คือคนฟ้องร้องจะเป็นใครก็ไม่ได้ ก็ต้องเป็นสำนักพระราชเลขาของพระองค์ที่จะให้ฟ้อง อันที่สามก็คือเรื่อง การที่พออยู่ในหมวดของความมั่นคงมันทำให้ดุลพินิจของศาลก็ดี ในการที่จะใช้ในการที่จะบังคับใช้มีปัญหาก็ต้องแยกออกมา ...” เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปรายในรายการ “หมอวรงค์ ปะทะ พิธา ประเด็น ม. ๑๑๒ เสรีพิศุทธ์ ขอร่วมดีเบต” เผยแพร่โดยเดอะสแตนดาร์ด ทางเว็บไซต์ยูทูบ นาทีที่ ๔.๐๐ - ๕.๒๕ ว่า “... เราต้องการแก้ไขที่จะแตกต่างจากคุณหมอทั้งหมด ๓ เรื่อง ด้วยกันครับ อันที่หนึ่ง ก็คือโทษ ๓ ปี ถึง ๑๕ ปี เท่ากับการฆ่าคนโดยไม่เจตนา และเป็นกฎหมายที่คุ้มครองประมุขที่ร้ายแรงที่สุดในโลก ถ้าไม่ใช่ที่สุด ผมไปดูมายังหาไม่เจอขนาดนี้ไม่ได้ เราต้องการลดโทษมาให้เหลือแค่ ๑ ปี อันที่สองใครฟ้องก็ได้ ควรที่จะให้สำนักพระราชวังเป็นคนฟ้อง อันที่สาม ก็คือเอาออกจากหมวดหมู่ความมั่นคง เพื่อที่จะให้โอกาสในการพิสูจน์สันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ไว้ก่อนเกิดขึ้นในประเทศไทย ...” เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล (MOU) เผยแพร่โดยสำนักข่าวไทย ทางเว็บไซต์ยูทูบ นาทีที่ ๑๕.๓๘ - ๑๖.๐๙ ว่า “... การยื่นแก้ไข ม. ๑๑๒ นะครับ แล้วก็การที่จะให้มีการอภิปรายกันในสภานะครับ แล้วก็รวมถึงการหายุติเกี่ยวกับปัญหา ม. ๑๑๒ พรรคก้าวไกลก็ยังยืนยันที่จะทำอยู่นะครับ เมื่อกุมภา ๖๔ เราก็ได้ยื่นเข้าไปสู่สภาแล้วนะครับ แต่ก็ไม่มีการบรรจุ แต่ครั้งนี้นะครับ ผมคิดว่า

น่าจะประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยังมีการยื่นอยู่ โดยการดำเนินการของพรรคก้าวไกลครับ ...” และเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวประจำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสำนักข่าวต่างประเทศ (BBC) ในหัวข้อ “พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ไม่ใช่นักกฎหมายในแบบคุณ” เผยแพร่โดย บีบีซี นิวส์ไทย ทางเว็บไซต์ยูทูบ มีการแปลบทสัมภาษณ์เป็นภาษาไทยท้ายคลิปถึงนโยบายการแก้ไขกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพว่า “... เพราะนั่นคือสิ่งที่เราสัญญากับประชาชนไว้ เรามีฉันทามติมากพอ เราได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน ๑๔ ล้านคน พวกเขาเข้าใจ มันชัดเจนและโปร่งใสว่า นี่เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่เราต้องการผลักดัน ...” และเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ นายสนธิ ลิ้มทองกุล มีความเห็นในรายการ “สนธิทอล์ค บีบีซีชง พิธาตบ : Sondhitalk (ผู้เฒ่าเล่าเรื่อง)” เผยแพร่ทางเว็บไซต์ยูทูบ ว่า “... เหตุใดพรรคจึงไม่ยุติการผลักดันเรื่องนี้ นายพิธา ตอบคำถามนี้กับโจนาธาน เฮด ว่า เป็นนโยบายที่พรรคให้สัญญากับประชาชน และจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาประชาชนยังลงคะแนนให้กับพรรคก้าวไกลเป็นจำนวนถึง ๑๔ ล้านเสียงอีกด้วย ...”

ผู้ร้องเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ วินิจฉัยว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยเป็นเสาหลักสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำใดที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องสิ้นสลายไป ไม่ว่าจะโดยวิธีการพูด การเขียน หรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่า หรือทำให้อ่อนแอลง ย่อมแสดงให้เห็นถึงการมีเจตนาเพื่อล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนั้น การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเรียกร้องให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าวจะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่เคารพสักการะอันนำไปสู่การสร้างความปั่นป่วนและความกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่เกินความพอเหมาะพอควร มีผลกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และจะนำไปสู่การบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติให้คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงมีผลผูกพันให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยคดีนี้เช่นเดียวกัน

เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๕ เพื่อกระทำการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการกระทำโดยมีเจตนาเพื่อเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และมุ่งหมายผลประโยชน์ทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เพื่อขอให้อัยการสูงสุดร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำ แต่อัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ดังนี้

๑. การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

๒. มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

๓. มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม สรุปได้ว่า การที่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ซึ่งผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ไม่ได้รับการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจาก นายสุชาติ ตันเจริญ รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑ ในขณะนั้น เป็นผู้พิจารณาระเบียบวาระมีความเห็นว่าร่างกฎหมายดังกล่าวอาจมีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงส่งกลับไปให้ผู้ถูกร้องทั้งสองแก้ไข

แต่ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ได้ดำเนินการ และ นายชัยธวัช ตุลาธน เลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในขณะนั้น ให้สัมภาษณ์กับสื่อมวลชนว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองยังคงมีความประสงค์จะยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ให้สำเร็จ แม้ว่าในระหว่างการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖ สมาชิกรัฐสภาจะอภิปรายไม่เห็นด้วยกับการเสนอนโยบายนี้ก็ตาม

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ หรือไม่ ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง แล้ว แต่อัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการตามที่ร้องขอภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ที่ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ จึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา แจ้งอัยการสูงสุดว่า หากอัยการสูงสุดได้รับพยานหลักฐานใดเพิ่มเติมให้จัดส่งศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว

อัยการสูงสุดจัดส่งข้อมูลพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายพิจารณ์ เชาวพัฒนวงศ์ นายธีรัจชัย พันธุมาศ นางสาวญาณธิชา บัวเผื่อน นางสาวศิริกัญญา ตันสกุล นายกัญจน์พงศ์ จงสุทธนามณี นางสาวเบญจา แสงจันทร์ พันตำรวจตรี ชวลิต เลาหอุดมพันธ์ นายนิติพล ผิวเหมาะ นายเท่าพิภพ ลิ้มจิตรกร นายณัฐชา บุญไชยอินสวัสดิ์ นายปกรณ์วุฒิ อุดมพิพัฒน์สกุล นายปดิพัทธ์ สันติภาดา นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล นายประเสริฐพงษ์ ศรนุวัตร์ นายปริญญา ช่วยเกตุ คีรีรัตน์ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นางสาวณธีภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นายวรภพ วิริยะโรจน์ นายคำพอง เทพาคำ นายสมเกียรติ ถนอมสินธุ์ นายทองแดง เบ็ญจะปัก นายจิรัฏฐ์ ทองสุวรรณ์ นายจรัส คุ้มไข่น้ำ นายสุเทพ อู่อ้น นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ นายอภิชาต ศิริสุนทร นายองค์การ ชัยบุตร พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ นายศักดินัย นุ่มหนู นายมานพ คีรีภูวดล นายวาโย อัศวรุ่งเรือง นางสาววรรณวิภา ไม้สน นายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร นายสุรเชษฐ์ ประวีณวงศ์วุฒิ

นายทวีศักดิ์ ทักษิณ นายสมชาย ฝั่งชลจิตร นายสมเกียรติ ไชยวิสุทธิกุล นายวุฒินันท์ บุญชู นายรังสิมันต์ โรม และ นายสุรวาท ทองบุ ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งหมดรวม จำนวน ๔๔ คน เป็นผู้เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) แต่ไม่ได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากประธานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาว่า ข้อความในมาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ (ร่างมาตรา ๖) อาจเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ถือเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีข้อบกพร่อง ให้ผู้เสนอที่ลงชื่อไว้ทุกคนร่วมลงชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๑๑ และข้อ ๑๑๒ และปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ร้องเคยยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ขอให้ตรวจสอบกรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำเนินการเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และยังดำเนินการต่อเนื่อง เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งไม่รับคำร้อง

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำร้อง ขอขยายระยะเวลาการยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ๒ ครั้ง ครั้งละ ๓๐ วัน นับจากวันครบกำหนดยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีองค์ประกอบภายนอกคือ “การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ” และมีเจตนาพิเศษคือ “เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” การกระทำที่เป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยมีเจตนาพิเศษเพื่อทำลายให้หมดสิ้นไปซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นกระบวนการนิติบัญญัติที่ต้องมีการถกเถียง อภิปราย ซึ่งต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และต้องผ่านความเห็นชอบของ

สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๓๗ และพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการยับยั้งร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๖ อีกชั้นหนึ่ง หรือหากร่างกฎหมายผ่านกลไกการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่บทกฎหมายที่กำหนดรูปแบบการปกครองของรัฐ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่กระทบหรือทำให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ และมาตรา ๒ สิ้นไป และไม่มีผลกระทบลิดรอนพระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามที่รับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ มาตรา ๖ ถึงมาตรา ๒๔

๒. ตามหลักการปกครองเสรีประชาธิปไตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประชาชน มีหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายตามนโยบายที่ให้ไว้กับประชาชนย่อมเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชน โดยกระทำผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยวิธีการทางรัฐสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมาย การใช้อำนาจเข้าแทรกแซงการกระทำทางนิติบัญญัติจึงเป็นการกระทบลิดรอนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การใช้สิทธิหรือเสรีภาพอันเป็นการล้มล้างต้องเป็นการกระทำของ “บุคคล” ไม่รวมถึง “พรรคการเมือง” การเสนอร่างกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการใช้หน้าที่และอำนาจในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องไม่ตกอยู่ใต้อาณัติมอบหมายหรือครอบงำจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔

๓. การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อการรักษาสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะของพระมหากษัตริย์ กฎหมายดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการปราบปรามประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกดึงลงมาเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชน กระทบต่อสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะอย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งมีความพยายามแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มาแล้ว เช่น เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) จัดทำรายงานความเห็นต่อสถานการณ์ปัญหาของบทบัญญัติและการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

๔. แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคดีอื่นก็ตาม แต่ต้องมีประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในคดีเป็นประเด็นเดียวกันด้วย เมื่อข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ เป็นเรื่องการชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการยื่นข้อเรียกร้อง ๑๐ ประการ ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่ประเด็นแห่งคดีนี้เป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันเป็นการกระทำทางนิติบัญญัติ ข้อเท็จจริงของทั้งสองคดีจึงแตกต่างกัน คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ ไม่มีผลให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องผูกพันตามด้วย

๕. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ไม่ใช่ร่างกฎหมายที่เสนอเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เนื่องจากมีการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายดังกล่าวอยู่ การเสนอเปลี่ยนแปลงเลขมาตราเป็นการจัดหมวดหมู่กฎหมายใหม่ให้เป็นระบบเท่านั้น ผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้เสนอให้ย้ายฐานความผิดตามกฎหมายดังกล่าวให้อยู่ในหมวด ๔ ว่าด้วยความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ แต่เสนอให้ย้ายฐานความผิดไปบัญญัติไว้ในลักษณะความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อย่างเป็นระบบเป็นการเฉพาะ ไม่เป็นการลดสถานะความคุ้มครองของพระมหากษัตริย์ เพราะประมวลกฎหมายอาญามิได้กำหนดลำดับศักดิ์ของหมวดหมู่และลักษณะของกฎหมายไว้ บทกฎหมายที่บัญญัติฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญาทุกมาตรามีลำดับศักดิ์เท่าเทียมกัน การจัดหมวดหมู่และลักษณะของกฎหมายไม่ก่อให้เกิดผลแตกต่างในทางนิตินัย และผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้เสนอให้ลดอัตราโทษเฉพาะบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ เพียงมาตราเดียว แต่ให้แก้ไขระวางโทษสำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทและดูหมิ่นบุคคลในแต่ละฐานะแตกต่างกันไป ดังนั้น ความผิดว่าด้วยการหมิ่นพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งสูงกว่าระวางโทษสำหรับการกระทำความผิดต่อบุคคลทั่วไป และการเสนอลดอัตราโทษนี้ สอดคล้องกับข้อเสนอที่กลุ่มนิติราษฎร์เสนอไว้

การเสนอร่างมาตรา ๖ ให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ เป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยที่คุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาได้พิสูจน์การกระทำตามบทยกเว้นความผิดและบทยกเว้นโทษ ทั้งยังสอดคล้องกับพระราชดำรัส

ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานไว้ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ และการให้เพิ่มเนื้อความตามมาตรา ๑๓๕/๙ เป็นการกำหนดให้สำนักพระราชวังเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจหน้าที่ในการเริ่มและยุติคดี เพื่อคงไว้ซึ่งพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่จะริเริ่มดำเนินคดีหรือยุติคดีเมื่อใดก็ได้

๖. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้ผู้ร้องต้องบรรยายเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง ผู้ร้องจึงต้องบรรยายเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายของผู้ถูกร้องทั้งสองในลักษณะยืนยันข้อเท็จจริง พร้อมอธิบายข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อกล่าวหา ตลอดจนพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง การที่ผู้ร้องอ้างอิงความเห็น และคำสัมภาษณ์ของบุคคล ไม่มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง และการบรรยายคำร้องต่อไปว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง อาจจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มีลักษณะเป็นการคาดคะเน

ส่วนข่าวการประชุมรัฐสภาและคำให้สัมภาษณ์ของเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเพียงการคัดลอกพาดหัวข่าวมาลง โดยไม่ได้ระบุข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจข้อกล่าวหาได้เพียงพอที่จะชี้แจงได้ คำร้องของผู้ร้องจึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ชี้แจงเฉพาะส่วนของตนว่า เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ เป็นเพียงการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ถามและผู้ฟังการปราศรัยสงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มากกว่าที่จะยกเลิกมาตราดังกล่าว ในระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้นโยบายให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่มีการปราศรัยหรือหาเสียงโดยเสนอให้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าว การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ แถลงข่าวการลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล (MOU) ตอบคำถามของสื่อมวลชนว่า จะดำเนินการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการทางรัฐสภาเท่านั้น ทั้งการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวไม่ได้อยู่ในข้อตกลงร่วมจัดตั้งรัฐบาลอีกด้วย อีกทั้งการถอดบทดำเนินรายการของสื่อมวลชนซึ่งเป็นความเห็นส่วนตัว โดยผู้ร้องตัดต่อสลับตำแหน่งบทสัมภาษณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง และนำมาเป็นหลักฐาน

ในการฟ้องร้องคดี ไม่มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง เป็นกรณีไม่ปรากฏเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง คำร้องของผู้ร้องเป็นคำร้องที่ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒)

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำคำชี้แจงเพิ่มเติมเป็นหนังสือตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด สรุปได้ดังนี้

๑. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจัดส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า มีคณะกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมหรือปรากฏตัวในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังนี้

ระหว่างวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ นายกฤษฐ์หิรัญ เลิศอุฤทธิ์ภักดี นายสกล สุนทรวาณิชย์กิจ นายเชตวัน เตือประโคน นายทวิวงศ์ โตทวิวงศ์ และ นายสหวัต คุ้มคง เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง ที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดชลบุรี ตามลำดับ ทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีข้อเรียกร้องให้ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ยุติการดำเนินคดีทางการเมือง และให้พรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีการยืนชูป้ายข้อความว่า “#ยกเลิก ม. ๑๑๒”

ระหว่างวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ นางสาวธิษะณา ชุณหะวัณ นายปิยรัฐ จงเทพ และ นายรังสิมันต์ โรม เข้าร่วมชุมนุมเพื่อทำกิจกรรม “ราษฎรไปสภาเดินหน้ายกเลิก ๑๑๒” ที่หน้ารัฐสภา และ “ราษฎรประสงค์ ยกเลิก ๑๑๒” ที่บริเวณแยกราชประสงค์ ทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ การชุมนุมมีการเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีการรวบรวมรายชื่อประชาชนให้ได้ ๑๐,๐๐๐ คน มีการตั้งโต๊ะพร้อมติดป้ายข้อความว่า “ยกเลิก ๑๑๒” “๑๑๒ ปิดปากประชาชน” และ “ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์”

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ของพรรคก้าวไกล บริเวณสวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขึ้นปราศรัยบนเวที

มีข้อความตอนหนึ่งว่า “... ตอนนี้ผมในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกลปิดสติกเกอร์คำว่ายกเลิก แต่ผมต้องขอโทษน้องทั้งสองว่า ขอให้ผมแก้ไขก่อนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ สำหรับคำตอบคำถามนี้ว่าทำไมต้องแก้ไข เพราะผมเชื่อว่าการแก้ไขจะทำให้โอกาสที่กฎหมายนี้ได้รับการแก้ไขในสภามากกว่า และผมเชื่อว่าร่างของพรรคก้าวไกลไม่ว่าจะเป็นเรื่องการที่ไม่ใช่ว่าให้ใครเอาสถาบันมาทำร้ายกัน ตั้งคำวิจารณ์ไม่ต้องติดคุก การลดโทษออกมา การเอากฎหมายฉบับนั้นฉบับนี้ออกจากความมั่นคง ไม่มีใครต้องติดคุกเพียงแค่ตั้งคำถามอีกต่อไป พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก มาตรา ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น ต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องขอแก้ไข มาตรา ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ ...”

๒. ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติจัดส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทั้งในเชิงกายภาพและสื่อสังคมออนไลน์ โดยชี้ว่ากฎหมายดังกล่าวมีปัญหาและถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง มีการบังคับใช้กฎหมายนี้กับประชาชนเป็นจำนวนมาก ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกตั้งคำถามและเสื่อมเสียพระเกียรติ ซึ่งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว เนื่องจาก นางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อยู่ระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวจากการเป็นผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จึงเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังเรียกร้องสิทธิในการประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยอ้างว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามหลักสากลที่ประเทศไทยเข้าร่วมกับภาคีเครือข่าย ๑๗๒ ประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลักประกันในการขอประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ประกอบด้วย ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา และ นายทองแดง เบ็ญจะปัก อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

๓. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติจัดส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกทั้งในปัจจุบันหรือในอดีตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการในลักษณะของการรณรงค์ให้แก้ไขเพิ่มเติมและยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังนี้

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่า “ผมลงชื่อยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แล้ว ใครสนใจสามารถลงชื่อได้ตามลิงค์นี้เลยครับ www.no112.org” เชิญชวนให้ประชาชนยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ และวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๖ นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางมาให้กำลังใจ นายปิยบุตร แสงกนกกุล แกนนำคณะก้าวหน้าที่เข้าพบพนักงานสอบสวนตามหมายเรียกผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยชูป้ายซึ่งมีข้อความ “#ยกเลิก ๑๑๒” และโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่า “... หากสภาผู้แทนราษฎรไม่ร่วมมือกันอย่างแข็งขันเพื่อช่วยกันแก้ไขให้กฎหมายนี้เป็นธรรมขึ้นได้สังคมก็จะเหลือเพียงตัวเลือกสุดท้าย คือ ยกเลิก ม. ๑๑๒ ไปอย่างถาวรตามข้อเรียกร้องของประชาชน”

วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖ นางสาวเบญจา แสงจันทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง เพื่อร่วมรับฟังและส่งข้อเรียกร้องของประชาชน ๓ ข้อ หนึ่งในนั้น ได้แก่ “... ๓. พรรคการเมืองต้องเสนอนโยบายยกเลิก #ม๑๑๒ #ม๑๑๖ โดยมีการถือป้ายข้อความ #ยกเลิก ๑๑๒”

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๖ นางปัญญารัตน์ นันทภูษิตานนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางเข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง และชูป้ายข้อความ “ยกเลิก มาตรา ๑๑๒”

๔. ศาลอาญาจัดส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปรากฏรายชื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้แก่ นางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว รายชื่อผู้ขอปล่อยชั่วคราวหรือนายประกันที่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้แก่ นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นายรังสิมันต์ โรม นายชวลิต เลาหอุดมพันธ์ นางสาวณธีภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ นายทองแดง เบ็ญจะปัก และ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการไต่สวนพยานบุคคล รวมทั้งสิ้น จำนวน ๖ ปาก โดยให้พยานผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๔ ปาก ได้แก่ ศาสตราจารย์กิตติคุณวิทิต มันตาภรณ์ รองศาสตราจารย์ภูริ ฟูวงศ์เจริญ รองศาสตราจารย์ศุภมิตร ปิติพัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์รณกรณ์ บุญมี จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้พยานบุคคล จำนวน ๒ ปาก ได้แก่ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ และ นายชัยธวัช ตุลาธน จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้ายื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งให้คู่กรณีตรวจพยานหลักฐานทั้งหมดระหว่างวันที่ ๑๒ ถึงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖ สรุปได้ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์กิตติคุณวิทิต มันตาภรณ์ ชี้แจงสรุปว่า การบังคับโทษควรเปิดโอกาสให้ผู้พิพากษาใช้ดุลยพินิจในการลงโทษด้วยโทษอื่นที่ไม่ใช่การกักขังหรือจำคุก กรณีที่เยาวชนเป็นผู้ต้องหาควรดำเนินคดีด้วยมาตรการทางสังคมภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก

๒. รองศาสตราจารย์ภูริ ฟูวงศ์เจริญ ชี้แจงสรุปว่า กฎหมายหมิ่นประมาทสถาบันพระมหากษัตริย์และกฎหมายที่ใช้คุ้มครองประมุขแห่งรัฐ ย่อมจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ส่วนการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่ มากน้อยขนาดไหน ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของกฎหมาย ลักษณะการบังคับใช้ และสภาพสังคมเป็นสำคัญ การมีกฎหมายปกป้องประมุขแห่งรัฐจากการกระทำที่ถือเป็นการคุกคามหรือการข่มขู่ย่อมไม่เป็นที่โต้แย้ง

๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รณกรณ์ บุญมี ชี้แจงสรุปว่า ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถานะขององค์พระมหากษัตริย์ไทยอยู่ใน “สถานะมิอาจล่วงละเมิดได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖” และยังเป็น “ที่เคารพและศรัทธาเป็นศูนย์รวมจิตใจและความเป็นหนึ่งเดียวกันของปวงชนชาวไทย” ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ รับรองสถานะของพระองค์ การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยไม่ได้ยกเลิกมาตราดังกล่าว แต่ให้สอดคล้องกับคุณค่าและบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันมากที่สุด

๔. รองศาสตราจารย์ศุภมิตร ปิติพัฒน์ ชี้แจงสรุปว่า การรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ให้มีความมั่นคงยั่งยืนจะต้องหาทางให้คุณค่าของสถาบันสำคัญในวัฒนธรรมไทยลงตัวกับคุณค่าของบรรทัดฐานสากลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชนให้ได้

๕. ผู้ถูกร้องที่ ๑ เบิกความว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีแนวคิดที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ แต่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ รวมถึงหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ สามารถทำได้ภายใต้เงื่อนไขว่า การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งกำหนดห้ามแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรูปแบบของรัฐ ประกอบกับรัฐธรรมนูญไทยมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในหมวดพระมหากษัตริย์มาแล้วหลายครั้ง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองประมุขของรัฐ ไม่มีปัญหาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย แต่การกำหนดโทษต้องพอสมควรแก่เหตุแห่งการกระทำอันเป็นความผิด ได้สมดุลระหว่างการคุ้มครองประมุขแห่งรัฐกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเคยยื่นร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว ๑ ครั้ง ด้วยมโนสำนึกของตนเอง มิได้ตกอยู่ภายใต้อาณัติหรือคำสั่งการของผู้ใด

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยใช้ข้อเสนอในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการหาเสียง เนื่องจากเป็นนโยบายหาเสียงของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยไม่มีการเรียกให้ชี้แจงเพิ่มเติมหรือการทักท้วงจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งปัจจุบันมิได้ใช้ข้อเสนอในการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการพบปะประชาชน หรือมีแนวคิดที่จะยื่นร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎร หรือสนับสนุนให้มีการยื่น แต่อย่างใด เนื่องจากเรื่องดังกล่าวยังเป็นคดีอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการรณรงค์หรือการเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้กระทำความผิดหรือร่วมกระทำความผิด เป็นผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน หรือเคยช่วยเหลือประการใด ๆ ต่อผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เพราะบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตราบใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด ย่อมต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้บริสุทธิ์ และมีสิทธิได้รับการปล่อยชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดีของศาล การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นนายประกันย่อมเป็นสิทธิโดยแท้ และการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ เป็นอำนาจดุลพินิจขององค์กรตุลาการ และการเป็นนายประกันให้แก่บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือความผิดอื่น ย่อมมิได้เท่ากับการสนับสนุนการกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา

การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ไม่ได้มีการปรึกษาหารือกันในพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่เป็นการทำความเข้าใจกัน เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อาณัติของใครและมีเอกสิทธิ์ของตนเอง การเสนอกฎหมายไม่ได้ผ่านมติกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นด้วยตนเองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๓ วรรคหนึ่ง (๒) เนื่องจากตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ มีการใช้มาตรา ๑๑๒ ดำเนินคดีกับประชาชน ประมาณ ๒๖๘ คดี โดยเฉพาะมีผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๒๐ คดี มีการใช้มาตรานี้สูงขึ้น ไม่เป็นผลดีกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ต้องการบรรเทาวิกฤติทางการเมืองให้คลี่คลาย จึงคิดว่าหากนำเรื่องนี้เข้าสู่ระบบกลไกที่ใช้หาฉันทามติของสังคมได้ จะไม่มีใครผูกขาดความคิดเห็นแบบใดแบบหนึ่ง เพราะการเสนอร่างกฎหมายมีการตั้งกรรมาธิการ มีวุฒิสภา และมีกระบวนการยับยั้งในหลายชั้น กระบวนการทางนิติบัญญัติจึงเป็นทางออกของสังคม ทำให้บ้านเมืองที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์จะเป็นศูนย์รวมจิตใจ และมั่นคงสถาพรอยู่กับประเทศชาติ

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยเป็นผู้ประกันตัว นางสาวทานตะวัน (ตะวัน) ตัวตุลานนท์ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยได้รับการติดต่อมาจากทนายความของศูนย์ทนายเพื่อสิทธิมนุษยชน และผู้ถูกร้องที่ ๑ เชื่อในการเข้าถึงสิทธิในการประกันตัวและหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of innocence) ผู้พิพากษาในคดีมีสิทธิชี้ขาดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับการประกันตัวหรือไม่ ถ้าผู้พิพากษาไม่ให้ประกันตัวก็ไม่สามารถที่จะประกันตัวได้ ไม่ได้หมายความว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของผู้ต้องหา ส่วนความผิดฐานอื่นผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยไปประกันตัวเนื่องจากไม่เคยได้รับการติดต่อจากคดีอื่น ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง “กลุ่มยืน หยุด ขัง” โดยไปในหลายฐานะ เช่น ผู้สังเกตการณ์ กรรมาธิการ ไม่ได้ไปคนเดียวแต่มีตัวแทนจากหลายพรรคการเมืองและมีรัฐมนตรีของกระทรวงยุติธรรมร่วมไปด้วย แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไปร่วมแต่ไม่ได้สนับสนุนข้อเรียกร้องของกลุ่มดังกล่าว

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นว่าการกระทำที่ถือเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คือการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากรัฐเดี่ยว หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข แต่การดำเนินการตามกระบวนการนิติบัญญัติตามหน้าที่และอำนาจของรัฐธรรมนูญไม่เป็นการล้มล้างการปกครอง

และเห็นด้วยกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ ว่าการคุ้มครองประมุขของรัฐนั้นต้องสูงกว่าสามัญชน แต่สิ่งที่สำคัญคือ การกำหนดโทษทางอาญาต้องได้สัดส่วน เช่น สมัย ร.ศ. ๑๑๘ การกำหนดโทษตามความผิดฐานนี้คือ จำคุกสามปี ดังนั้น ต้องหาดุลยภาพระหว่างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสังคมกับเรื่องการปกครองและความมั่นคงของรัฐในหลายรูปแบบ ซึ่งต้องนำเรื่องนี้เข้าสู่กระบวนการทางรัฐสภา สิ่งที่เราคิดว่ามันเป็นจินตนาการ ทำลาย หรือเป็นปฏิปักษ์ สกัด เซาะกร่อน จะหายไปจะน้อยลง

ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีอุดมการณ์ทางการเมือง ในข้อที่ ๙ ว่า เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ เป็นเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ต้องการให้เกิดความเท่าเทียมกันและเท่าทันโลก ไม่เกี่ยวข้องกับการมีเจตนาที่จะล้มล้างหรือมีการเปลี่ยนการปกครอง หลักการดังกล่าวใช้กับประชาชนทั่วไป ไม่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (Constitutional Monarchy) เท่านั้น

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ทราบว่ามีการยุยงปลุกปั่นเยาวชนให้กระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือไม่ แต่ในฐานะพรรคการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องพยายามลดปัญหาเพื่อไม่เกิดความขัดแย้ง ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยทราบว่า กรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ พยายามทำความเข้าใจกับบุคคลดังกล่าวว่า ข้อเสนอในการยกเลิกนั้นไม่ตรงกับอุดมการณ์ของพรรคและไม่ตรงกับสิ่งที่พรรคนำเสนอต่อสาธารณชน เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยืนยันว่าจะต้องเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายผ่านกระบวนการนิติบัญญัติเท่านั้น ส่วนสมาชิกพรรคตอนนี้มีประมาณ ๘๐,๐๐๐ - ๙๐,๐๐๐ คน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่อาจทราบว่ามีสมาชิกคนใดแสดงความคิดเห็นดังกล่าวเช่นเดียวกันอีก และตามเอกสารหมาย ศ ๓๓/๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยที่จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ เป็นการแสดงเจตนารมณ์ต่อสถานการณ์เฉพาะหน้า แต่ยังเน้นย้ำในเรื่องของการแก้ไขกฎหมายผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติเท่านั้น ไม่เคยสนับสนุนให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒

๖. นายชัยธวัช ตุลาธน เบิกความว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยยื่นเสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎร แต่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยยื่นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ซึ่งหนึ่งในมาตราที่มีการแก้ไขคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ การเสนอกฎหมายโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นเอกสิทธิ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งในปัจจุบันพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีข้อเสนอในการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวยังเป็นคดีอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติคุ้มครองประมุขของรัฐ ไม่มีปัญหาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย แต่การกำหนดโทษต้องพอสมควรแก่เหตุกับการกระทำอันเป็นความผิด ได้สมดุลระหว่างการคุ้มครองประมุขแห่งรัฐกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีแนวคิดที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ ซึ่งปัจจุบันมีแต่เพียงข้อเสนอของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งฉบับโดยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่พยานเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ รวมถึงหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ สามารถทำได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติที่ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งกำหนดห้ามแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรูปแบบของรัฐ ประกอบกับรัฐธรรมนูญไทยเคยมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในหมวดพระมหากษัตริย์มาแล้วหลายครั้ง

พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้กระทำผิดหรือร่วมกระทำความผิด เป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน หรือเคยช่วยเหลือประการใด ๆ ต่อผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ พยานไม่ทราบว่ามีผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตามคำพิพากษาถึงที่สุดเป็นสมาชิกพรรค แต่มีสมาชิกพรรคคนหนึ่งต้องคำพิพากษาของศาลชั้นต้นว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันเป็นคดีที่อยู่ระหว่างการอุทธรณ์คำพิพากษาต่อศาลสูง ซึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง บัญญัติให้ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันที่ถึงสุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ สมาชิกพรรคมีอิสระในการแสดงออกทางการเมืองของตน พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่อยู่ในวิสัยที่จะควบคุมการแสดงออกทางการเมืองของบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคได้ หากการกระทำของบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคจะเป็นการกระทำผิด

ทางอาญาตามกฎหมายใด ย่อมมิได้เป็นการกระทำในฐานะที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกพรรค แต่เป็นการกระทำส่วนบุคคลเท่านั้น และพยานเห็นว่าการเป็นผู้ประกันตัวผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ นั้น ตราบใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด ย่อมต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลดังกล่าวเป็นผู้บริสุทธิ์ และมีสิทธิได้รับการปล่อยชั่วคราวระหว่างการพิจารณาคดีของศาล การที่สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นนายประกันย่อมเป็นสิทธิโดยแท้ และการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ เป็นอำนาจดุลพินิจขององค์กรตุลาการ ไม่อาจก้าวล่วงได้ และการเป็นนายประกันให้แก่บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือความผิดอื่น ย่อมมิได้เท่ากับการสนับสนุนการกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา

พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนให้มีการรณรงค์หรือการเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ พยานไม่ทราบว่ามีสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เคยมีส่วนเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนกรณีดังกล่าว และไม่เคยมีมติของพรรคบังคับให้สมาชิกพรรครณรงค์หรือการเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

ส่วนการเสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ได้เป็นมติพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่เป็นการใช้เอกสิทธิ์ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมาย ทั้งนี้ ไม่ใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทุกคนลงชื่อในการเสนอร่างกฎหมายดังกล่าว การนำนโยบายเรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ลงเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบหรือเป็นมติพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคก่อน เป็นหน้าที่ของทีมสื่อของพรรคที่สามารถนำไปลงได้ ซึ่งทั้ง ๓๐๐ นโยบายนี้ยื่นให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วไม่ต้องผ่านกรรมการบริหารพรรคอีก และไม่จำเป็นที่หัวหน้าพรรคหรือเลขาธิการพรรคต้องรู้ข้อความที่ลง ส่วนข้อบังคับพรรคของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ข้อ ๙ ที่ว่าอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคก้าวไกลคือ เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ หมายถึง พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่มีบุคคลใดถูกเลือกปฏิบัติ แต่พระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นประมุขของรัฐก็จะได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ ทั้งนี้ พยานจำรายละเอียดถึงสาเหตุการเพิ่มเติมอุดมการณ์ทางการเมืองดังกล่าวของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้

ประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ บางครั้งที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่านไปสังเกตการณ์ในที่ชุมนุม หรือเข้าร่วม

สังเกตการณ์ในฐานะกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากช่วงเวลานั้นการชุมนุมหลายครั้งเกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้ชุมนุม พยานเองเคยไปร่วมสังเกตการณ์การชุมนุมที่หน้ารัฐสภาด้วย แต่ไม่ได้ขึ้นปราศรัย ส่วนการแสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการแสดงความคิดเห็นของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือว่าสมาชิกพรรค พยานไม่สามารถทราบได้ว่ามีใครบ้าง แสดงความเห็นอย่างไร และเมื่อใด แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยยื่นร่างกฎหมายเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือมีการประชุมกันในประเด็นดังกล่าว ในเฟซบุ๊กของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยสื่อสารหรือสนับสนุนให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖ การที่พยานเป็นนายประกันของ นางสาวรักชนก ศรีนอก จำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๖๘๓/๒๕๖๕ ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เพราะ นางสาวรักชนก ศรีนอก มีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทนายความให้พยานใช้ตำแหน่งและหลักทรัพย์ในการประกันตัว ซึ่งการเป็นนายประกันที่ผ่านมามีบ่อยครั้ง ไม่ได้เฉพาะข้อกล่าวหาหรือความผิดใดความผิดหนึ่ง การประกันตัว นางสาวรักชนก ศรีนอก เพื่อให้ได้สิทธิออกมาต่อสู้คดีจนถึงที่สุดเท่านั้น ซึ่งเป็นสิทธิปกติในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนทุกคนควรจะได้รับ ไม่ได้หมายความว่าผู้ประกันตัวจะสนับสนุนการกระทำ แต่อย่างใด

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า นับแต่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๓ มีมติที่ประชุมใหญ่ให้ยกเลิกข้อบังคับพรรคก้าวไกล พ.ศ. ๒๕๖๓ และใช้ข้อบังคับพรรคก้าวไกล พ.ศ. ๒๕๖๓ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๓) ต่อเนื่องมาจนถึงการประกาศใช้ข้อบังคับพรรคก้าวไกล พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค คือ “เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ” ถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำเช่นเดียวกันกับคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ ตามข้อบังคับพรรคอนาคตใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๓ ว่าข้อบังคับพรรคอนาคตใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และข้อบังคับพรรคก้าวไกล ข้อ ๙ วรรคสอง ยังระบุต่อไปด้วยว่า “พรรคก้าวไกลยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีอุดมการณ์ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา พยานหลักฐานที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำเบิกความในวันไต่สวนพยาน บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ คำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ถูกร้องทั้งสอง และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีการกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง”

ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมจำนวน ๔๔ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร (เอกสารหมาย ร ๓) ระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้นโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้ง เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และยังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (เอกสารหมาย ร ๔) ประกอบกับผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์รณรงค์ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายดังกล่าวเรื่อยมา โดยการเข้าร่วมการชุมนุมจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ (เอกสารหมาย ศ ๒๑ ถึง ศ ๓๖) และมีกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ต้องหาหรือเป็นนายประกันผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ (เอกสารหมาย ศ ๑๙ ถึง ศ ๒๐) และเคยแสดงความคิดเห็นทั้งให้แก้ไขและยกเลิกกฎหมายดังกล่าวผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง (เอกสารหมาย ศ ๓๗)

กรณีมีข้อโต้แย้งที่ต้องวินิจฉัยตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องทั้งสองก่อนว่า ผู้ร้องบรรยายคำร้องโดยอ้างความคิดเห็นของบุคคล มีลักษณะเป็นการคาดคะเน ไม่ยืนยันข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้ระบุข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาว่าผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างไร ทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจได้ เป็นคำร้องที่ไม่ชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่ เห็นว่า คำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้อง ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวกเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งและยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง โดยอ้างพยานเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งพยานวัตถุ ได้แก่ ภาพนิ่ง บันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียง พร้อมถอดข้อความเป็นลายลักษณ์อักษรของเหตุการณ์ที่แสดงถึงการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองประกอบมาท้ายคำร้องซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำร้อง คำร้องมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเข้าใจสภาพของการกระทำที่เป็นข้อกล่าวหาและสามารถต่อสู้คดีได้ คำร้องของผู้ร้องชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจตราขึ้นเพื่อใช้บังคับเหนือบุคคลให้ปฏิบัติตามเป็นการทั่วไป เพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือระหว่างบุคคลกับรัฐ หรือเพื่อใช้ในการบริหารประเทศ การที่สังคมหนึ่งจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เกิดการเอารัดเอาเปรียบย่อมจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและเป็นธรรม ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นองค์กรหลักในการใช้อำนาจอธิปไตยด้านนิติบัญญัติของประเทศภายใต้หลักการตามรัฐธรรมนูญ โดยที่รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใด

ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญย่อมใช้บังคับไม่ได้ การตรากฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาต้องพิจารณามิให้ขัดหรือแย้งต่อหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย โดยกระบวนการตรากฎหมายต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แม้การเสนอร่างกฎหมายต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นวิธีการทางรัฐสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่และอำนาจโดยตรงในการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ แต่เมื่อร่างกฎหมายผ่านกลไกการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) อันถือเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายนิติบัญญัติ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ กำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญให้เข้ามาตรวจสอบการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยไม่ได้บัญญัติยกเว้นการกระทำใดไว้เป็นการเฉพาะ การเสนอร่างกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติจึงเป็นการกระทำหนึ่งซึ่งอาจถูกตรวจสอบได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นมาตรการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ระบอบประชาธิปไตย และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คำว่า “ระบอบประชาธิปไตย” เป็นรูปแบบการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ส่วนคำว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” เป็นการให้ความหมายว่า ประเทศนั้นมีรูปแบบประมุขของรัฐเป็นพระมหากษัตริย์ หลักการตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และบัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญต่อมาทุกฉบับ เป็นการวางหลักการเพื่อพิทักษ์ปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากภัยคุกคามอันเกิดจากการกระทำซึ่งเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในลักษณะมุ่งหมายให้หลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิให้ล้มเลิกหรือสูญเสียไป บทบัญญัติมาตรานี้คุ้มครองมิให้มีการใช้สิทธิและเสรีภาพที่จะส่งผลเป็นการบั่นทอนทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ และสั่นคลอนรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่ดำรงอยู่ให้เสื่อมโทรมหรือต้องสิ้นสลายไป จึงบัญญัติให้มีกลไกปกป้องระบอบการปกครองจากการถูกบั่นทอนบ่อนทำลายโดยการใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่เกินขอบเขตของบุคคลหรือพรรคการเมืองไว้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดและกำหนดอัตราโทษแก่ผู้ที่กระทำการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หากผู้ใดกระทำความผิดตามมาตราดังกล่าวต้องได้รับโทษทางอาญาเพราะเหตุแห่งการกระทำนั้น สอดคล้องกับการที่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้พระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหนึ่งในรัฐธรรมนูญนั้น สืบเนื่องมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ โบราณราชประเพณี นิติประเพณี ซึ่งนอกจากจะมีลักษณะเป็นสถาบันหลักของประเทศแล้ว องค์พระมหากษัตริย์ยังทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะที่ผู้ใดจะละเมิดมิได้ จะกล่าวหาหรือฟ้องร้องในทางใด ๆ มิได้ พระเกียรติของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการผดุงไว้ซึ่งเกียรติยศของประเทศ และรักษาคุณลักษณะประการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีความชอบธรรมที่ต้องมีกฎหมายคุ้มครองมิให้มีการละเมิดพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐและเป็นสถาบันหลักของประเทศตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมจำนวน ๔๔ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีเนื้อหาให้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๑๒ จากเดิมที่เป็นหมวด ๑ ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ให้เป็นลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การที่ประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด แบ่งลักษณะความผิดเป็น ๑๓ ลักษณะ โดยจัดเรียงตั้งแต่ลักษณะความผิดอันเป็นการกระทำที่กระทบต่อรัฐ ความผิดที่เป็นการกระทำที่กระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดที่เป็นการกระทำต่อสาธารณชน ความผิดที่กระทบต่อสังคมและบุคคล และความผิดที่กระทบต่อปัจเจกบุคคล แม้ผู้ถูกร้องทั้งสองโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายอาญามิได้กำหนดลำดับศักดิ์ของหมวดหมู่และลักษณะกฎหมายไว้ แต่ประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละลักษณะบัญญัติเรียงลำดับตามความสำคัญและความร้ายแรงในแต่ละหมวดและในแต่ละมาตราไว้ โดยมาตรา ๑๑๒ อยู่ในลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เนื่องจากต้องคุ้มครองทั้งความมั่นคง

แห่งราชอาณาจักรและเกียรติยศของประมุขของรัฐ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ ที่บัญญัติรับรองว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันพระมหากษัตริย์จึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะพระมหากษัตริย์กับประเทศไทยหรือชาติไทยดำรงอยู่คู่กันเป็นเนื้อเดียวกัน เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ และธำรงความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในประเทศ การกระทำความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นการกระทำผิดต่อความมั่นคงของประเทศด้วย การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอให้มาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เป็นการกระทำเพื่อมุ่งหวังให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ไม่เป็นความผิดที่มีความสำคัญและความร้ายแรงระดับเดียวกับความผิดในหมวดของลักษณะ ๑ และไม่ให้ถือเป็นความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศอีกต่อไป มีเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกันซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ วางหลักเกี่ยวกับบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ ไว้ว่า การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ประกอบกับเพื่อพิทักษ์ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายได้โดยง่าย จึงไม่มีบทบัญญัติเหตุยกเว้นความผิดหรือเหตุยกเว้นโทษไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ ตามร่างมาตรา ๖ ซึ่งให้เพิ่มความมาตรา ๑๓๕/๗ ว่า ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิด และเพิ่มความมาตรา ๑๓๕/๘ ว่า ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ร่างกฎหมายดังกล่าวย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดใช้ข้อกล่าวอ้างว่าตนเข้าใจผิดและเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นความจริงเป็นข้อต่อสู้และขอพิสูจน์ความจริงในทุกคดีเช่นเดียวกับการที่ผู้กระทำความผิดในคดีหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไปยกขึ้นต่อสู้ ทั้งที่ลักษณะ

ของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการหมิ่นประมาทหรือดูหมิ่นต่อบุคคลธรรมดา ซึ่งการพิจารณาคดีของศาลจะต้องมีการสืบพยานหลักฐานตามข้ออ้าง ข้อเถียง ข้อต่อสู้ ระหว่างคู่ความในคดี การพิสูจน์เหตุดังกล่าวจำต้องพาดพิงหรือกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ในสถานะอันควรเคารพสักการะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และทำให้ข้อความดังกล่าวกระจายออกสู่สาธารณะอันเป็นการเสื่อมพระเกียรติ อีกทั้งการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยเพิ่มความในมาตรา ๑๓๕/๙ วรรคหนึ่ง ว่า “ความผิดในลักษณะนี้เป็นความผิดอันยอมความได้” และวรรคสอง “ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายเพียงหน่วยงานเดียว มุ่งหมายให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ กลายเป็นความผิดที่เป็นเรื่องส่วนพระองค์ของสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ให้รัฐไม่ต้องเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวโดยตรงและให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชน และจะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ส่งผลให้การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่การกระทำความผิดที่กระทบต่อชาติและประชาชน ทั้งที่การกระทำความผิดดังกล่าวย่อมเป็นการทำร้ายจิตใจของชนชาวไทยที่มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะทรงเป็นประมุขและศูนย์รวมความเป็นชาติที่รัฐต้องคุ้มครองและต้องเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา

ดังนั้น แม้การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จะเป็นหน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามกระบวนการทางนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ และร่างกฎหมายดังกล่าวจะไม่ได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่การเสนอร่างกฎหมายนี้กลับดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้นเพียงพรรคเดียว (เอกสารหมาย ศ ๗/๘ ถึง ศ ๗/๑๓) ทั้งผู้ถูกร้องทั้งสองเบิกความต่อศาลยอมรับว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำเสนอนโยบายดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และปัจจุบันยังคงปรากฏเป็นนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อยู่บนเว็บไซต์ของพรรค

ผู้ถูกร้องที่ ๒ (เอกสารหมาย ร ๔) การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้การเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้งแม้ไม่มีร่างที่จะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ให้เห็นว่าจะแก้ไขในประเด็นใด เสนอมาพร้อมนโยบายพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่ตามเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ กล่าวถึงการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ กลับมีเนื้อหาที่จะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทำนองเดียวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ที่ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ถือได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เสนอร่างกฎหมายดังกล่าวต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยเนื้อหาของร่างกฎหมายที่เสนอเป็นพฤติการณ์ที่แสดงออกถึงเจตนาของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ต้องการลดทอนการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ลง โดยผ่านร่างกฎหมายและอาศัยกระบวนการทางนิติบัญญัติสร้างความชอบธรรมโดยซ่อนเร้นด้วยวิธีการผ่านกระบวนการทางรัฐสภา ยิ่งกว่านั้น ผู้ถูกร้องทั้งสองยังมีพฤติการณ์รณรงค์หาเสียงทางการเมืองเพื่อเสนอแนวความคิดดังกล่าวให้แก่ประชาชนทั่วไปผ่านรูปแบบนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อย่างต่อเนื่อง หากประชาชนทั่วไปซึ่งไม่รู้เจตนาแท้จริงของผู้ถูกร้องทั้งสองอาจหลงเชื่อตามความคิดเห็นที่แสดงออกผ่านการเสนอร่างกฎหมายและนโยบายของพรรค ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า สาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของระบอบการปกครองประชาธิปไตยของไทย ดังได้ระบุไว้ในความของพระราชหัตถเลขาที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่า พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงดำรงฐานะอยู่เหนือการเมือง โดยเฉพาะในแง่การไม่เข้าไปมีบทบาทเป็นฝักฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจนำมาซึ่งการโจมตี ติเตียน และกระทบกระเทือนต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องถูกลบล้างไป ดังปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๔๓ วินิจฉัยว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางทางการเมือง” การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้การเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เพื่อลดสถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการใช้ประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียงและชนะการเลือกตั้ง มุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์

ถูกโจมตี ติเตียน โดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีหลักสำคัญว่าพระมหากษัตริย์ต้องดำรงฐานะอยู่เหนือการเมืองและความเป็นกลางทางการเมือง การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าว มีเจตนาเชาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง นำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ว่า หลักการปกครองเสรีประชาธิปไตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ และการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายตามนโยบายที่ให้ไว้ต่อประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการกระทำในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติพรรคการเมืองนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ กลับดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้น (เอกสารหมาย ศ ๗/๙ ถึง ศ ๗/๑๓) ทั้งผู้ถูกร้องทั้งสองเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญยอมรับว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอนโยบายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และปัจจุบันยังคงปรากฏนโยบายดังกล่าวอยู่บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (เอกสารหมาย ร ๔) ข้อโต้แย้งนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ใช้เฉพาะกับบุคคลธรรมดา ไม่ใช้กับพรรคการเมืองนั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะที่เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่เมื่อพิจารณาความในรัฐธรรมนูญ หมวด ๓ มิได้กำหนดเฉพาะบุคคลที่เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ ประกอบมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๕) บัญญัติหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้อย่างชัดเจน รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงใช้บังคับกับพรรคการเมืองซึ่งเป็นนิติบุคคลได้

เมื่อพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แสดงบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมืองสอดรับกับความเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ โดยการรณรงค์ ปลุกเร้า และยุยงปลุกปั่นเพื่อสร้างกระแสในสังคมให้สนับสนุนการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีกลุ่มบุคคลผู้มีชื่อทำกิจกรรมยืน หยุด ขัง มีข้อเรียกร้องให้พรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งมีกลุ่มบุคคลซึ่งปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมชุมนุม โดยแนวร่วมคณะราษฎรยกเลิก ๑๑๒ (ครย. ๑๑๒) มีการรณรงค์ให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และ นายรังสิมันต์ โรม นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล มีพฤติการณ์สนับสนุนเรียกร้องให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยการโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัว นอกจากนี้ ยังมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการเป็นนายประกันให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยในข้อหาตามมาตรา ๑๑๒ ได้แก่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายชัยธวัช ตุลาธน นายรังสิมันต์ โรม นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นายทองแดง เบ็ญจะปัก นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นายชวลิต เลาหอุดมพันธ์ นางสาวณธีภัสร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ และ นายธีรัจชัย พันธุมาศ ในขณะเป็นหรือเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามหนังสือของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ (เอกสารหมาย ศ ๒๐) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (เอกสารหมาย ศ ๒๑ ถึง ศ ๓๖) สภาความมั่นคงแห่งชาติ (เอกสารหมาย ศ ๓๗) ศาลอาญา (เอกสารหมาย ศ ๔๖) เว็บไซต์สำนักข่าวคม ชัด ลึก และคำเบิกความของผู้ถูกร้องทั้งสองต่อศาลรัฐธรรมนูญ อีกทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ได้แก่ นายปิยรัฐ จงเทพ นางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว และ นางสาวรักชนก ศรีนอก ปรากฏตามหนังสือของศาลอาญา (เอกสารหมาย ศ ๔๖) เว็บไซต์ไอลอว์ และคำเบิกความของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ นั้น เป็นความผิดอาญาที่ผู้กระทำจะต้องมีการกระทำที่เข้าองค์ประกอบแห่งความผิด จึงจะถูกกล่าวหาและดำเนินคดีได้ ผู้ถูกร้องทั้งสองจึงไม่อาจกล่าวอ้างได้ว่าเป็นความเห็นต่างหรือเป็นคดีการเมือง เพราะการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ มีข้อห้ามมิให้ใช้สิทธิหรือเสรีภาพหากเป็นการกระทำที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน พฤติการณ์แสดงความความคิดเห็นหรือเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นนายประกันให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

หรือเป็นผู้กระทำความผิดในข้อหาดังกล่าวเสียเอง พฤติการณ์ต่าง ๆ ดังกล่าวประกอบกันย่อมแสดงให้เห็นว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นกลุ่มการเมืองซึ่งมีเจตนาแอบแฝงต้องการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือยกเลิก บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ ณ สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดย นางสาวทานตะวัน ตัวตุลานนท์ และ นางสาวอรวรรณ ภู่พงษ์ ขึ้นเวทีปราศรัย และเชิญชวนให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ รวมถึงว่าที่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกิจกรรม “คุณคิดว่ามาตรา ๑๑๒ ควรยกเลิกหรือแก้ไข” ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติกเกอร์สีแดง ปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ โต้แย้งและเบิกความต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าเป็นเพียงการแสดงออก เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ตั้งกระทู้ถามและผู้ฟังการปราศรัยโดยทั่วไปสงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังคำปราศรัย ถึงเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเป็นการบริหารสถานการณ์ ไม่ให้เกิดความรุนแรงนั้น แต่ข้อเท็จจริงปรากฏในหนังสือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยความตอนหนึ่งว่า “... พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก ม. ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกล ก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น ต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องแก้ไข ม. ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ” (เอกสารหมาย ศ ๓๓) แสดงให้เห็นถึงเจตนา ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในขณะนั้น ที่พร้อมจะสนับสนุนการยกเลิก ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทำให้บทบัญญัติในการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์หมดสิ้นไป เพราะหากไม่ได้รับการแก้ไขภายในสภาผู้แทนราษฎรก็พร้อมที่จะดำเนินการโดยอาศัยวิถีทางอื่น นอกเหนือจากกระบวนการนิติบัญญัติ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ว่า “การกระทำที่มีเจตนาทำลายล้างสถาบันพระมหากษัตริย์โดยชัดแจ้งเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญ ได้วางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขว่า พระมหากษัตริย์ทรงดำรงสถานะอยู่เหนือการเมืองและเป็นกลางทางการเมือง การกระทำใด ๆ ทั้งการส่งเสริม หรือทำลายให้สถาบันพระมหากษัตริย์สูญเสียสถานะที่จะต้องอยู่เหนือการเมืองหรือดำรงความเป็นกลาง ทางการเมือง ย่อมเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง เข้าลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แม้ผู้ถูกร้องทั้งสองโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีองค์ประกอบของการกระทำอันจะเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้นั้น จะต้องเป็นการใช้ “สิทธิหรือเสรีภาพ” ก็ตาม แต่คำว่า “สิทธิ” หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองและให้ความคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลใดรุกล้ำหรือใช้สิทธิเกินส่วนของตนเองอันถือเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น ส่วนคำว่า “เสรีภาพ” หมายถึง เป็นสภาวะของมนุษย์ที่เป็นอิสระในการกำหนดว่าตนเองจะกระทำการหรือไม่กระทำการอันใด แต่ทั้งนี้ การใช้เสรีภาพจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๔ กำหนดกรอบการใช้สิทธิและเสรีภาพสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ข้อ ๑๙ ไว้ ๓ ประการ ดังนี้ (๑) ต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ (๒) ต้องไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อย และ (๓) ต้องไม่กระทบสิทธิและเสรีภาพของคนอื่น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเรียกร้องให้มีการทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยซ่อนเร้นผ่านการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรค แม้เหตุการณ์ตามคำร้องผ่านพ้นไปแล้ว แต่การดำเนินการรณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาของผู้ถูกร้องทั้งสองมีลักษณะดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเป็นขบวนการ โดยใช้หลายพฤติการณ์ประกอบกัน ทั้งการชุมนุมเรียกร้อง การจัดกิจกรรมทางการเมือง การรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร และการใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้ง หากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการดังกล่าวต่อไปย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง โดยมาตรา ๔๙ วรรคสอง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด

การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นเพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งไม่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบ ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิรุฬห์ แสงเทียน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิรนิติ หะวานนท์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนภดล เทพพิทักษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดม รัฐอมฤต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร	ผู้ร้อง
	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑ พรรคก้าวไกล ที่ ๒	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีการกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง” บทบัญญัติดังกล่าวมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นมาตรการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ระบอบประชาธิปไตย และพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คำว่า “ระบอบประชาธิปไตย” เป็นรูปแบบการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ส่วนคำว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประมุข" เป็นการให้ความหมายถึงประมุขของรัฐว่า ประเทศนั้นปกครองโดยมีประมุขของรัฐรูปแบบพระมหากษัตริย์ หลักการของบทบัญญัติมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ปรากฏเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และบัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญต่อมาทุกฉบับ เป็นการวางหลักการเพื่อพิทักษ์ปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจากภัยคุกคามอันเกิดจากการกระทำซึ่งเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในลักษณะมุ่งหมายให้หลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิให้ล้มเลิกหรือสูญเสียไป บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความมุ่งหมายมิให้มีการใช้สิทธิและเสรีภาพที่จะส่งผลเป็นการบั่นทอนทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ และสั่นคลอนรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่ดำรงอยู่ให้เสื่อมโทรม หรือต้องสิ้นสลายไป จึงบัญญัติให้มีกลไกปกป้องระบอบการปกครอง (self-defending democracy) จากการถูกบั่นทอนบ่อนทำลายโดยการใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่เกินขอบเขตของบุคคลหรือพรรคการเมืองไว้

การที่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้พระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหนึ่งนั้น สืบเนื่องมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ โบราณราชประเพณี นิติประเพณี ซึ่งนอกจากจะมีลักษณะเป็นสถาบันหลักของประเทศแล้ว องค์พระมหากษัตริย์ยังทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะที่ผู้ใดจะละเมิดมิได้ จะกล่าวหาหรือฟ้องร้องในทางใด ๆ มิได้ และเพื่อรักษาพระเกียรติคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ ผดุงไว้ซึ่งเกียรติยศของประเทศและรักษาคุณลักษณะประการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีความชอบธรรมที่ต้องมีกฎหมายคุ้มครองมิให้มีการละเมิดพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐและสถาบันหลักของประเทศตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๖ ที่บัญญัติว่า "องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้" และมีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ บัญญัติว่า "ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี" ซึ่งเป็นการกำหนดโทษที่สูงกว่าบุคคลธรรมดาโดยทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๓๙๓

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) หัวหน้าพรรคก้าวไกล ในขณะนั้น และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคก้าวไกล ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิด

ฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีเนื้อหาให้ย้ายมาตรา ๑๑๒ จากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรมาอยู่ลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ลดอัตราโทษหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์ ระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้นโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้งเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งมีเนื้อหาเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวและยังดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์รณรงค์ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายดังกล่าวเรื่อยมา การเข้าร่วมการชุมนุมซึ่งจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ต้องหาหรือเป็นนายประกันผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เคยแสดงความคิดเห็นทั้งให้แก้ไขและยกเลิกกฎหมายดังกล่าวผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์เรื่อยมา

มีข้อที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นก่อนว่า การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของผู้ถูกร้องทั้งสองสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

เห็นว่า กฎหมายหรือพระราชบัญญัติเป็นกฎเกณฑ์ที่ผู้มีอำนาจตราขึ้นเพื่อใช้บังคับบุคคลให้ปฏิบัติตามเป็นการทั่วไปเพื่อกำหนดระเบียบแห่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือระหว่างบุคคลกับรัฐหรือเพื่อให้ใช้ในการบริหารประเทศ การที่สังคมหนึ่งจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่เกิดการเอารัดเอาเปรียบย่อมจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนและเป็นธรรม เมื่อฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นองค์กรหลักในการใช้อำนาจอธิปไตยในด้านนิติบัญญัติของประเทศภายใต้หลักการตามรัฐธรรมนูญ (Constitutional Principles) การใช้อำนาจในการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติจึงเป็นการใช้อำนาจที่ได้รับมอบมาจากรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นนิติกรรมทางนิติบัญญัติ การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎรถือเป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะเสนอกฎหมายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) อันเป็นการกระทำทางนิติบัญญัติ ไม่ใช่การกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ และกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย

ของฝ่ายนิติบัญญัติมีขั้นตอนในการกลั่นกรอง ตั้งแต่การเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย มีการพิจารณาอยู่ในขั้นตอนของสภาผู้แทนราษฎรถึงสามวาระ ได้แก่ วาระที่ ๑ ซึ่งเป็นขั้นตอนพิจารณาหลักการของร่างกฎหมาย โดยผู้เสนอร่างกฎหมายจะมาชี้แจงหลักการและเหตุผลประกอบความจำเป็นที่ต้องออกกฎหมายนั้น ๆ จากนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาจะอภิปรายเหตุผลคัดค้านหรือสนับสนุน ถามข้อสงสัยและตั้งข้อสังเกต แล้วจึงขอมติที่ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรว่าจะรับหลักการหรือไม่ วาระที่ ๒ ขั้นการพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการ เป็นการพิจารณาร่างกฎหมายเป็นรายมาตราโดยคณะกรรมาธิการ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งในรูปแบบคณะกรรมาธิการเต็มสภา หรือรูปแบบของคณะกรรมาธิการที่สภาแต่งตั้ง ที่จะทำหน้าที่แปรญัตติด้วยการเพิ่มเติม ตัดทอน หรือแก้ไขบางมาตรา หรือบางถ้อยคำให้สมบูรณ์ขึ้น แต่ต้องไม่ขัดแย้งกับหลักการของร่างกฎหมายฉบับนั้น และวาระที่ ๓ เรียกว่า ขั้นลงมติเห็นชอบ เป็นการลงมติเห็นชอบร่างกฎหมายทั้งฉบับ ซึ่งหลังจากผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ร่างกฎหมายดังกล่าวต้องนำเข้าสู่การพิจารณากลั่นกรองของวุฒิสภาอีกขั้นตอนหนึ่ง และภายหลังวุฒิสภาให้ความเห็นชอบแล้ว รัฐธรรมนูญ และมาตรา ๑๔๕ ยังระบุให้นายกรัฐมนตรีรอไว้ ๕ วัน จึงให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ภายใน ๒๐ วัน เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว จึงให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้ ทั้งนี้ นอกเหนือจากกระบวนการนิติบัญญัติแล้ว หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาหรือนายกรัฐมนตรี เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญสามารถเสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จึงเป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในการกระทำตามหน้าที่และอำนาจดังกล่าวต้องกระทำภายในขอบเขตของฝ่ายนิติบัญญัติและภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยไม่นำประเด็นการแก้ไขดังกล่าวมาเป็นประเด็นทางการเมือง และใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงกับประชาชน เพราะจะเป็นการดึงเอาสถาบันพระมหากษัตริย์มาเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชน และจะเป็นการขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้

มีข้อที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีเนื้อหาและความมุ่งหมายอย่างไร

เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) หัวหน้าพรรคก้าวไกลในขณะนั้น และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคก้าวไกล ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีเนื้อหาให้ย้ายมาตรา ๑๑๒ จากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรมาอยู่ลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ลดอัตราโทษหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ บัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์

เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด ได้แบ่งลักษณะความผิดเป็น ๑๒ ลักษณะ โดยจัดเรียงตั้งแต่ลักษณะความผิดอันเป็นการกระทำที่กระทบต่อรัฐ ความผิดที่เป็นการกระทำที่กระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดที่เป็นการกระทำต่อสาธารณชน ความผิดที่กระทบต่อสังคมและบุคคล และความผิดที่กระทบต่อปัจเจกบุคคล โดยเป็นการบัญญัติเรียงลำดับตามความสำคัญและความร้ายแรงในแต่ละหมวดในแต่ละมาตราไว้ โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อยู่ในลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เนื่องจากต้องการคุ้มครองทั้งความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและเกียรติยศของประมุขของรัฐ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ ที่บัญญัติรับรองว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันพระมหากษัตริย์จึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะพระมหากษัตริย์กับประเทศไทยหรือชาติไทยดำรงอยู่คู่กันเป็นเนื้อเดียวกัน เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ และธำรงความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในประเทศ การกระทำความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นการกระทำผิดต่อความมั่นคงของประเทศด้วย การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอให้ย้ายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เป็นการกระทำเพื่อมุ่งผลให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ไม่เป็นความผิดที่มีความสำคัญและความร้ายแรงระดับเดียวกับความผิดในหมวดของลักษณะ ๑ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และไม่ให้ถือเป็นความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศอีกต่อไป และมีเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบัน

พระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกัน ซึ่งมีผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐและเป็นสถาบันหลักของประเทศ จึงเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๒๘-๒๙/๒๕๕๕ วางหลักเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไว้ว่า การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่น หรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ประกอบกับเพื่อพิทักษ์ ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายได้โดยง่าย

กรณีที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอให้ลดอัตราโทษของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์เป็น “ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และหมิ่นประมาทพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็น “ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” นั้น เห็นว่า วัตถุประสงค์ของการลงโทษในคดีอาญา ประการหนึ่ง คือ เพื่อเป็นการข่มขู่ ยับยั้งไม่ให้คนทั่วไปกระทำและไม่ให้ผู้กระทำแล้วทำผิดซ้ำอีก เพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขตัวผู้กระทำความผิด โดยการลงโทษจะต้องประกอบด้วยวัตถุประสงค์หลายประการประกอบกัน อัตราการกำหนดโทษในความผิดอาญาจึงต้องบัญญัติให้เหมาะสมและสร้างดุลยภาพภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ของการลงโทษดังกล่าว สำหรับเจตนารมณ์ของการกำหนดระวางโทษตามมาตรา ๑๑๒ นั้น ปรากฏตามคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตราดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่าระวางโทษของมาตรานี้ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สมควรแก้ไขอัตราโทษเหล่านั้นให้สูงขึ้น เมื่อลดอัตราโทษลงแล้วอาจทำให้บุคคลทั่วไปไม่เกรงกลัวต่อโทษเพราะเป็นอัตราโทษที่ไม่มีความรุนแรง และผู้ที่เคยกระทำความผิดแล้วอาจกระทำความผิดซ้ำเพราะการกำหนดโทษดังกล่าวไม่มีมาตรการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดลดความรู้สึกต่อต้านกฎหมายและกลับมามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและเห็นดีเห็นชอบกับการปฏิบัติตามกฎหมาย จึงกระทบต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษในคดีอาญาในการป้องปรามบุคคลทั่วไปไม่ให้กระทำความผิด หรือไม่ให้ผู้กระทำความผิดแล้วกระทำความผิดซ้ำ หรือการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มจำนวนผู้กระทำความผิดและการกระทำความผิดที่กระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในท้ายที่สุด

กรณีที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอให้มีการบัญญัติเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ นั้น เห็นว่า การที่ร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของผู้ถูกร้องทั้งสองให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ตามร่างมาตรา ๖ ให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๓๕/๗ ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิด และมาตรา ๑๓๕/๘ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดจะใช้ข้อกล่าวอ้างว่าตนเข้าใจผิดและเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นความจริง เป็นข้อต่อสู้และขอพิสูจน์ความจริงในทุกคดี เช่นเดียวกับการที่ผู้กระทำความผิดในคดีหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไปยกขึ้นต่อสู้ ทั้งที่ลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าและเจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าวมุ่งประสงค์เคารพและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ประกอบกับหากมีการพิจารณาคดีก็จะต้องมีการสืบพยานหลักฐานและมีการพิสูจน์เหตุดังกล่าว ซึ่งอาจจำต้องพาดพิงหรือกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ในสถานะอันควรเคารพสักการะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ย่อมไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้

กรณีที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างกฎหมายให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้และให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์ นั้น มีเจตนาที่จะให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ซึ่งเป็นความผิดอาญาแผ่นดินมีผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และกระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐจึงต้องเข้าดำเนินการเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษกลายเป็นความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมน้อย เพื่อให้มีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นเรื่องส่วนพระองค์ของสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้รัฐไม่ต้องเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวโดยตรงอีกต่อไป ส่งผลให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่การกระทำความผิดที่กระทบต่อชาติและประชาชน ทั้งที่การกระทำความผิดดังกล่าวย่อมเป็นการทำร้ายจิตใจของชนชาวไทยที่มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เพราะทรงเป็นประมุขและศูนย์รวมความเป็นชาติที่รัฐจำเป็นต้องคุ้มครองและต้องเป็นผู้เสียหาย การให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์เป็นการผลักภาระให้สำนักพระราชวังเพื่อให้เป็นคู่กรณีกับประชาชนโดยตรง อันทำให้เกิดความรู้สึกเป็นปรปักษ์กับพระมหากษัตริย์

ดังนั้น แม้การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จะเป็นกระบวนการทางนิติบัญญัติที่ผู้ถูกร้องทั้งสองสามารถกระทำได้ และร่างกฎหมายดังกล่าวไม่ได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม เนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคก้าวไกลเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... แก้ไขมาตรา ๑๑๒ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และนายสุชาติ ตันเจริญ รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑ (ในขณะนั้น) เป็นผู้พิจารณาเรื่องระเบียบวาระมีความเห็นว่าร่างกฎหมายดังกล่าวอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงส่งคืนให้แก้ไข แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกลมีหนังสือยืนยันไม่แก้ไข จึงไม่ได้มีการบรรจุเข้าวาระการประชุม เมื่อพิจารณาเนื้อหาของร่างกฎหมายที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอเป็นพฤติการณ์ที่แสดงออกถึงความคิดเห็นของผู้ถูกร้องทั้งสองที่มีเจตนารมณ์ต้องการลดทอนการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ลงผ่านร่างกฎหมายโดยอาศัยกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อสร้างความชอบธรรม โดยซ่อนเร้นวิธีการผ่านกระบวนการทางรัฐสภาเพื่อให้มีการเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์โดยวิธีการลดทอนความสำคัญของสถาบันให้ต่ำลงหรืออ่อนแอลง จนนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด ดังนั้น ผู้ถูกร้องย่อมทราบอยู่แล้วว่าการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในลักษณะดังกล่าวข้างต้น เป็นการไม่เหมาะสม แต่ผู้ถูกร้องทั้งสองยังคงไม่นำพาและนำมาใช้เป็นนโยบายในการมาใช้หาเสียง การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงกระทำการที่ไม่บังควรและไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

มีข้อที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่า การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้นโยบายเสนอการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการหาเสียงเลือกตั้งเป็นการกระทำล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่ นั้น เห็นว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองโดยเฉพาะผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับทราบการท้วงติงจากประธานสภาผู้แทนราษฎรในปัญหาว่า อาจจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ และมีการท้วงติงจากทุกภาคส่วนในสังคมว่าจะเป็นการสร้างความแตกแยกในสังคม แต่ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่นำพาทั้งยังคงมีพฤติการณ์รณรงค์เสนอแนวความคิดดังกล่าวให้กับประชาชนทั่วไปเพื่อให้เป็นฉันทานุมัติผ่านรูปแบบนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อย่างต่อเนื่อง พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องทั้งสองที่เกี่ยวกับการรณรงค์แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ นำเสนอนโยบายดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์การหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และปัจจุบันยังคงปรากฏนโยบายแก้ไขเพิ่มเติมอยู่บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องทั้งสอง สมาชิกพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค และแนวร่วมกระบวนการต่าง ๆ ปรากฏข้อมูลจากหนังสือของผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาตลิ่งชัน ศาลจังหวัดนนทบุรี และศาลจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งจากการไต่สวนพยานบุคคล เฟซบุ๊กส่วนตัวของกลุ่มบุคคลที่เป็นกระบวนการ พบว่า มีกลุ่มบุคคลผู้มีชื่อทำกิจกรรม “ยืน หยุด ขัง” มีข้อเรียกร้องให้พรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีกลุ่มบุคคลซึ่งปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดชุมนุมโดยแนวร่วมคณะราษฎรยกเลิก ๑๑๒ (ครย. ๑๑๒) มีการรณรงค์ให้ยกเลิกหรือแก้ไขมาตรา ๑๑๒ มีพฤติการณ์สนับสนุนเรียกร้องให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยโพสต์ข้อความในเฟซบุ๊กส่วนตัว มีทั้งกลุ่มบุคคลทั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ ณ สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยนางสาวทานตะวัน ตัวตุลานนท์ และนางสาวอรวรรณ ภู่พงษ์ ขึ้นเวทีปราศรัยและเชิญชวนให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ รวมถึงว่าที่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกิจกรรม “คุณคิดว่า มาตรา ๑๑๒ สมควรยกเลิกหรือแก้ไข” ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ติดสติกเกอร์ในช่อง “ยกเลิก” ผู้ถูกร้องที่ ๑ โต้แย้งว่าเป็นเพียงการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ตั้งกระทู้ถามและผู้ฟังการปราศรัยโดยทั่วไปสงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยถึงเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มากกว่าที่จะยกเลิกนั้น แต่เมื่อปรากฏในหนังสือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยความตอนหนึ่งว่า “...พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก ม. ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องแก้ไข ม. ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ” แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในขณะนั้นที่พร้อมจะสนับสนุนการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทำให้บทบัญญัติในการคุ้มครองสถาบันกษัตริย์หมดสิ้นไป เพราะหากไม่ได้รับการแก้ไขภายในสภาผู้แทนราษฎรก็พร้อมที่จะดำเนินการโดยอาศัยวิถีทางอื่นนอกเหนือจากกระบวนการนิติบัญญัติ

นอกจากนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หลายราย ได้แก่ นายปิยรัฐ จงเทพ จำนวน ๒ คดี นางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว จำนวน ๒ คดี และนางสาวรัชนก ศรีนอก เป็นต้น การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ นั้น เป็นความผิดอาญา ผู้กระทำจะต้องมีการกระทำที่เข้าองค์ประกอบแห่งความผิด จึงจะถูกกล่าวหาและดำเนินคดีได้ ผู้ถูกร้องทั้งสองจึงไม่อาจกล่าวอ้างได้ว่าเป็นความเห็นต่างหรือเป็นคดีการเมือง เพราะการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ มีข้อห้ามมิให้ใช้สิทธิหรือเสรีภาพ หากเป็นการกระทำที่ส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน นอกจากนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรืออดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการเป็นนายประกันให้กับผู้ต้องหา หรือจำเลยในข้อหาตามมาตรา ๑๑๒ ได้แก่ นายรังสิมันต์ โรม นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา นายทองแดง เบ็ญจะปัก นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล และนายธีรัจชัย พันธุมาศ หากประชาชนทั่วไปซึ่งไม่รู้เจตนาแท้จริงของผู้ถูกร้องทั้งสองอาจหลงตามกับความคิดเห็นที่ผู้ถูกร้องทั้งสองแสดงออกผ่านการเสนอร่างกฎหมายและนโยบายของพรรค ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ ได้วางหลักไว้ว่า สาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของระบอบการปกครองประชาธิปไตยของไทย ได้ระบุไว้ในความของพระราชหัตถเลขาที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่า พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงดำรงฐานะอยู่เหนือการเมือง โดยเฉพาะในแง่การไม่เข้าไปมีบทบาทเป็นฝักฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจจะนำมาซึ่งการโจมตี ติเตียน และกระทบกระเทือนต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องถูกลบล้างไป ดังปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๓ และสอดคล้องกับหลักการที่ถือว่า พระมหากษัตริย์ “ทรงราชย์ แต่มิได้ทรงปกครอง”

การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้นโยบายการเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันมีผลเป็นการลดสถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง และยังคงดำเนินการและรณรงค์อย่างต่อเนื่อง เป็นการใช้นโยบายพรรคการเมืองโดยนำสถาบันพระมหากษัตริย์ลงมาเพื่อหวังผลคะแนนเสียงและประโยชน์ในการชนะการเลือกตั้ง มุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์ของประเทศไทยที่เป็นศูนย์รวมใจคนไทยทั้งชาติอยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องเข้าเป็นฝักฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจจะนำมาซึ่งการโจมตี ติเตียน โดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีหลักสำคัญว่าพระมหากษัตริย์ต้องดำรงฐานะอยู่เหนือการเมืองและความเป็นกลางทางการเมือง การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง จึงเป็นการกระทำที่ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ ลดทอนความสำคัญของสถาบันให้ต่ำลง หรืออ่อนแอลง จนกระทั่งนำไปสู่การล้มล้างปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด

ในส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ว่า ตามหลักการปกครองเสรีประชาธิปไตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ และการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายตามนโยบายที่ให้ไว้ต่อประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการกระทำในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติพรรคการเมืองนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นการดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้น โดยผู้ถูกร้องทั้งสองได้เบิกความต่อศาลยอมรับว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำเสนอนโยบายดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และปัจจุบันยังคงปรากฏนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อยู่บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นอกจากนี้ พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องทั้งสองตามที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น การกระทำเป็นเครื่องชี้เจตนาเห็นได้ว่า เป็นการกระทำที่มีเจตนาทำลายล้างสถาบันพระมหากษัตริย์โดยชัดแจ้ง เป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจรับฟังได้

กรณีที่ผู้ถูกร้องทั้งสองโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีองค์ประกอบของการกระทำอันจะเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้นั้น จะต้องเป็นการใช้ “สิทธิหรือเสรีภาพ” แต่เมื่อพิจารณาคำว่า “สิทธิ” หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองและให้ความคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลใดรุกล้ำหรือใช้สิทธิเกินส่วนของตนเองอันถือเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น ส่วนคำว่า “เสรีภาพ” หมายถึง เป็นสภาวะของมนุษย์ที่เป็นอิสระในการกำหนดว่าตนเองจะกระทำการหรือไม่กระทำการอันใด ทั้งนี้ การใช้เสรีภาพจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วยซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดกรอบการใช้สิทธิเสรีภาพตามหลักสากล (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ไว้ ๓ ข้อ ดังนี้ (๑) ต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ (๒) ต้องไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อย และ (๓) ต้องไม่กระทบสิทธิเสรีภาพของคนอื่น พิจารณาพฤติกรรม

ของผู้ถูกร้องทั้งสองแล้ว จึงรับฟังได้ว่า จากพฤติการณ์ทั้งหมดของผู้ถูกร้องทั้งสอง กรรมย่อมเป็นเครื่องชี้เจตนาว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองยังใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเรียกร้องให้มีการทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเจตนาซ่อนเร้นหรือเซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นนโยบายโดยผ่านการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรค การดำเนินการรณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาของผู้ถูกร้องทั้งสอง ยังคงมีลักษณะดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กระทำเป็นขบวนการโดยใช้หลายพฤติการณ์ประกอบกัน ทั้งการชุมนุมเรียกร้อง การรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้ง และการเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร หากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการดังกล่าวต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสมดังเจตนาของผู้ถูกร้องได้ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้ตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ผู้ร้อง

นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑

พรรคก้าวไกล ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ ปรากฏว่า ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ (นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์) และผู้ถูกร้องที่ ๒ (พรรคก้าวไกล) ใช้นโยบายหาเสียงเลือกตั้ง โดยเสนอให้มีการแก้ไขหรือยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี” และได้ปราศรัยเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวผ่านเวทีปราศรัยเลือกตั้งต่าง ๆ อีกทั้งได้มีการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวต่อสื่อมวลชนทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายต่อหลายครั้ง นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ กรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในอดีตและปัจจุบัน และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติการณ์แสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ทางการเมืองให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตลอดจนเป็นหลักประกันให้ผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระหว่างวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ นายกฤษฐ์หิรัญ เลิศอุฤทธิ์ภักดี นายสกล สุนทรวาณิชย์กิจ นายเชตวัน เตือประโคน นายทวิวงศ์ โตทวิวงศ์ และนายสหวัต คุ้มคง เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง ที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดชลบุรี ตามลำดับ ทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีข้อเรียกร้องให้ทุกพรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

ระหว่างวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ นางสาวธิษะณา ชุณหะวัน นายปิยรัฐ จงเทพ และนายรังสิมันต์ โรม เข้าร่วมชุมนุมเพื่อทำกิจกรรม “ราษฎรไปสภา เดินหน้ายกเลิก ๑๑๒” ที่หน้ารัฐสภา และ “ราษฎรประสงค์ ยกเลิก ๑๑๒” ที่บริเวณแยกราชประสงค์ ทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งการชุมนุมมีการเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้โพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัว เชิญชวนให้ประชาชนยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ และวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๖ นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางมาให้กำลังใจนายปิยบุตร แสงกนกกุล โดยชูป้ายซึ่งมีข้อความ “ยกเลิก ๑๑๒” และโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่า “หากสภาผู้แทนราษฎรไม่ร่วมมือกันอย่างแข็งขันเพื่อช่วยกันแก้ไขให้กฎหมายนี้เป็นธรรมขึ้นได้ สังคมก็เหลือเพียงตัวเลือกสุดท้าย คือ ยกเลิก มาตรา ๑๑๒ ไปอย่างถาวรตามข้อเรียกร้องของประชาชน”

วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖ นางสาวเบญจา แสงจันทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง เพื่อร่วมรับฟังและส่งข้อเรียกร้องของประชาชน ซึ่งมีข้อเรียกร้องระบุให้พรรคการเมืองต้องเสนอนโยบายยกเลิก มาตรา ๑๑๒

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๖ นางปัญญารัตน์ นันทภูษิตานนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางเข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง และชูป้ายข้อความ “ยกเลิก มาตรา ๑๑๒”

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ ที่จังหวัดชลบุรี ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขึ้นปราศรัยบนเวทีมีข้อความตอนหนึ่งว่า “ตอนนี้ผมในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกลปิดสติกเกอร์คำว่ายกเลิก แต่ผมต้อขอโทษน้องทั้งสองว่าขอให้ผมแก้ไขก่อนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ สำหรับคำตอบคำถามนี้ว่าทำไมต้องแก้ไข เพราะผมเชื่อว่าการแก้ไขจะทำให้โอกาสที่กฎหมายนี้ได้รับการแก้ไขในสภามากกว่าและผมเชื่อว่าร่างของพรรคก้าวไกลไม่ว่าจะเป็นเรื่องการที่ไม่ใช่ว่าให้ใครเอาสถาบันมา

ทำร้ายกัน ตั้งคำวิจารณ์ ไม่ต้องติดคุก การลดโทษออกมา การเอากฎหมายฉบับนั้นฉบับนี้ออกจากความมั่นคง ไม่มีใครต้องติดคุกเพียงแค่ตั้งคำถามอีกต่อไป พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิกมาตรา ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องขอแก้ไข มาตรา ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ”

เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปรายเกี่ยวกับการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในรายการไทยรัฐดีเบต “เวทีดีเบตเลือกตั้ง ๖๖”

เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปรายเกี่ยวกับการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในรายการเดอะสแตนดาร์ดดีเบต “หมอวรงค์ ปะทะ พิธา ประเด็น ม. ๑๑๒ เสรีพิศุทธ์ ขอร่วมดีเบต”

และเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวประจำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสำนักข่าวต่างประเทศ (BBC) ในหัวข้อ “พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ไม่ใช่นักกฎหมายในแบบคุณ” มีการแปลบทสัมภาษณ์เป็นภาษาไทยท้ายคลิปว่า นโยบายแก้ไขกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ “... นั่นคือสิ่งที่เราสัญญากับประชาชนไว้ เรามีฉันทามติมากพอ เราได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน ๑๔ ล้านคน พวกเขาเข้าใจ มันชัดเจนและโปร่งใสว่า นี่เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่เราต้องการผลักดัน ...”

นอกจากนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ใช้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลักประกันในการขอประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อาทิเช่น ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายรังสิมันต์ โรม นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา และนายทองแดง เบ็ญจะปัก

ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องทั้งสองเคยได้ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีเนื้อหาให้ย้ายมาตรา ๑๑๒ จากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร มาอยู่ลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ และให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ อย่างไรก็ตามร่างกฎหมายดังกล่าวไม่ได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า

“ผู้ใดทราบว่ามีการกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศ (political regime) ให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อีกทั้งกำหนดให้ผู้ที่ทราบว่ามีการกระทำอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุด และในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญเองได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงมุ่งหมายให้ปวงชนชาวไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการทำหน้าที่ตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง อันเป็นการวางหลักการเพื่อปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากภัยคุกคามอันเกิดจากการกระทำซึ่งเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในลักษณะมุ่งหมายให้หลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขถูกล้มเลิกและสูญเสียไป

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทยวางอยู่บนรากฐานของหลักการทางรัฐธรรมนูญ (Constitutional Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ อันได้แก่ ประการแรก หลักการว่าด้วยรูปแบบของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ ที่กำหนดให้ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยวและเป็นราชอาณาจักรซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศ ประการที่สอง หลักการว่าด้วยรูปแบบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ ซึ่งกำหนดรูปแบบการปกครองของประเทศว่าเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประการที่สาม หลักการการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ ซึ่งบัญญัติให้อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และมีพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจดังกล่าวผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันเป็นไปตามหลักการทางรัฐธรรมนูญใน

ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาในนานาอารยะประเทศซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของรัฐที่ถือว่า พระมหากษัตริย์ทรงราชย์แต่มิได้ทรงปกครอง (reigns, but does not rule) กล่าวคือ สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นบ่อเกิดแห่งความชอบธรรมของระบบการเมืองและธำรงความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันของชนในชาติ พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของรัฐทรงใช้อำนาจอธิปไตยผ่านสถาบันการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบผู้แทนโดยมีบุคคลผู้มีหน้าที่และอำนาจในองค์กรเหล่านั้นเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตามที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และประการที่สี่ หลักการว่าด้วยความคุ้มกันของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และวรรคสองที่กำหนดให้ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้

หลักการว่าด้วยความคุ้มกันขององค์พระมหากษัตริย์และสมาชิกพระบรมราชวงศ์ในการดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพเหนือการถูกติเตียน ปรากฏในหลักการพื้นฐานแต่แรกเริ่มของการวางรากฐานระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย รัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับรวมทั้งฉบับพุทธศักราช ๒๕๖๐ มีหมวดว่าด้วยพระมหากษัตริย์เป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นบทบัญญัติรับรองสถานะพิเศษของสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามคติการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยเหตุนี้ การกระทำอันเป็นการละเมิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ประมุขของรัฐตามรัฐธรรมนูญจึงเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

อนึ่ง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขยังตั้งอยู่บนรากฐานของคุณค่าทางรัฐธรรมนูญ (Constitutional Values) ที่สำคัญ ๓ ประการ อันได้แก่ ประการแรก การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๓ ซึ่งกำหนดหลักประกันเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยมีเงื่อนไขแต่เพียงว่าการใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สอดคล้องกับเงื่อนไขในการใช้สิทธิและเสรีภาพตามปฏิญญาสากลและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) กล่าวคือ การใช้สิทธิและเสรีภาพต้องไม่กระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ต้องไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อย และต้องไม่กระทบสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น ประการที่สอง การคุ้มครองความเสมอภาคของบุคคลซึ่งเป็นคุณค่าสำคัญที่บัญญัติ

ไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด ๑ มาตรา ๔ บัญญัติว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ประการที่สาม การยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่หลักของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด ๔ หน้าที่ของปวงชนชาวไทย ซึ่งเป็นคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่มาคู่กับสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับรองไว้ในหมวด ๓

หน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวเนื่องกับสิทธิหรือเสรีภาพทางการเมืองปรากฏชัดเจนในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ที่กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ทั้งนี้ การทำหน้าที่ของบุคคลในการพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในส่วนที่สัมพันธ์กับการใช้สิทธิหรือเสรีภาพทางการเมืองของบุคคลโดยการรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองปรากฏในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ โดยวรรคหนึ่งของมาตราดังกล่าว บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ” โดยความที่ว่า “ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” เป็นเงื่อนไขสำคัญของการจัดตั้งพรรคการเมือง กล่าวคือ แม้ว่าพรรคการเมืองจะสามารถตั้งขึ้นมาตามอุดมการณ์ใด ๆ ของประชาชนที่มาร่วมกันในการจัดตั้งพรรคการเมือง แต่อุดมการณ์นั้นต้องไม่ขัดต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองย่อมต้องสอดคล้องกับหน้าที่หลักของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

การทำหน้าที่ของบุคคลในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ซึ่งได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหลายมาตรา กล่าวคือ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ความคุ้มครองการใช้สิทธิหรือเสรีภาพทุกกรณี ทั้งที่บัญญัติเป็นการเฉพาะ และที่มิได้มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นห้ามหรือจำกัดไว้ โดยมีเงื่อนไขว่าการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองนั้นต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น และมาตรา ๓๔ บัญญัติให้ความคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน มาตราดังกล่าวยังได้บัญญัติให้ความคุ้มครองเสรีภาพทางวิชาการ แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้นโยบายหาเสียงเลือกตั้งเสนอให้มีการแก้ไขหรือยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยได้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่องผ่านการปราศรัยบนเวทีปราศรัยทางการเมืองในช่วงของการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และได้มีการเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ทางการเมืองให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งยังให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวตลอดมา ตลอดจนเคลื่อนไหวผลักดันข้อเสนอในการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องทั้งสองได้เคยเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎร โดยเป็นการแก้ไขสาระสำคัญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวทั้งหมด แต่ร่างกฎหมายดังกล่าวไม่ได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร กรณีจึงเป็นปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองอันมีลักษณะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการดังกล่าวในขณะดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมือง และผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องทั้งสองย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญโดยเคร่งครัด

เมื่อสถานภาพของผู้ถูกร้องทั้งสองมีที่มาจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ซึ่งกำหนดให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ ที่กำหนดให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง ดังนั้น การใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำในนามของพรรคการเมืองซึ่งตนดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรค กล่าวคือ ผู้ถูกร้องที่ ๒ อีกทั้ง

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมมีหน้าที่ดูแลมิให้สมาชิกพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตลอดจนระมัดระวังมิให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะพรรคการเมืองกระทำการอันถือว่าเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ

การแสดงความคิดเห็นและการรณรงค์เคลื่อนไหวผลักดันการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเพื่อเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศย่อมเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพโดยสุจริตของบุคคลในฐานะพลเมือง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นเป็นไปโดยสอดคล้องกับหน้าที่ของปวงชนชาวไทยซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับการตรากฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาตามขั้นตอนของกระบวนการนิติบัญญัติย่อมกระทำได้ตามหน้าที่และอำนาจของรัฐสภา หากกระบวนการดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญทั้งในเชิงกระบวนการและเนื้อหา ในกรณีนี้ผู้ถูกร้องทั้งสองได้กระทำการอันเป็นการรณรงค์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่องในลักษณะปลุกระดมสาธารณชนให้สนับสนุนการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ถึงแม้ว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องทั้งสองจะเป็นการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และเป็นไปตามอุดมการณ์ทางการเมืองและแนวนโยบายหาเสียงของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ แต่ทั้งนี้ พฤติการณ์กลับแสดงถึงเจตนามุ่งประสงค์ให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายในทิศทางที่ส่งผลกระทบโดยอ้อมต่อสถานะของพระมหากษัตริย์ในประการสำคัญ กล่าวคือ ส่งผลกระทบโดยอ้อมต่อการเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ของพระมหากษัตริย์ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ มาตรา ๖

เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ มีสถานะเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีตำแหน่งในสภาผู้แทนราษฎร และผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กลับไปแสดงบทบาทเคลื่อนไหวทางการเมืองสอดรับกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองต่าง ๆ โดยการรณรงค์ ปลุกเร้า และยุยงปลุกปั่นเพื่อสร้างกระแสในสังคมให้ร่วมสนับสนุนการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งมีเจตนารมณ์ในการมุ่งคุ้มครองประมุขของรัฐตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กรณีจึงเป็นการกระทำที่ส่งผลทำให้หลักการและคุณค่าที่เป็นรากฐานของระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญต้องถูกทำลายลง เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แม้จะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายในลำดับพระราชบัญญัติ แต่มีสารัตถะเกี่ยวกับประมุขของรัฐซึ่งเป็นสถาบันที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ โดยกฎหมายมาตราดังกล่าวมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองพระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นประมุขของรัฐตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากการ

ถูกหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย อันเป็นการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญจากภัยอันตราย และสอดคล้องกับหลักการว่าด้วยสถาบันพระมหากษัตริย์ในระบบรัฐสภา ซึ่งรับรองพระราชสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของชาติ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิด กล่าวหา หรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวรณรงค์ทางการเมืองเพื่อสร้างกระแสในสังคมให้เกิดการเรียกร้องและสนับสนุนให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นการกระทำที่ย่อมเล็งเห็นได้ว่าจะกระทบต่อความสมบูรณ์ในการมีผลใช้บังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองพระราชสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ว่าทรงเป็นประมุขของรัฐที่ผู้ใดจะกล่าวหาหรือละเมิดมิได้ เนื่องจากการแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายดังกล่าวจะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่เคารพสักการะอันนำไปสู่การสร้างความปั่นป่วน อีกทั้งการกระทำดังกล่าวย่อมเป็นการทำร้ายจิตใจของปวงชนชาวไทยที่มีความเคารพรักและเทิดทูนองค์พระมหากษัตริย์และสถาบันพระมหากษัตริย์ อันอาจก่อให้เกิดความขุ่นเคืองขึ้นในหมู่ประชาชนและนำมาซึ่งความแตกแยกระหว่างชนในชาติ ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ จึงเป็นการกระทำที่มีเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอันเป็นเหตุกระทบกระเทือน สั่นคลอน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย และก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม ซึ่งอาจก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อความเป็นเอกภาพของชาติ

เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองในส่วนของการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ผ่านการปราศรัยบนเวทีปราศรัยทางการเมืองในช่วงของการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ การเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ทางการเมืองให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และการให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ปรากฏลักษณะทางอุดมการณ์ที่ต่อต้านหรือละเมิดหลักการทางรัฐธรรมนูญควบคู่ไปกับลักษณะทางพฤติกรรมที่บ่อนทำลายหรือฝ่าฝืนคุณค่าทางรัฐธรรมนูญ อันเป็นการมุ่งหมายให้หลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขถูกล้มเลิกและสูญเสียไป ทั้งนี้ การกระทำใดที่มีเจตนาเพื่อทำลายหลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญให้สูญสลายหมดสิ้นไป ไม่ให้ดำรงอยู่หรือมีอยู่อีกต่อไป ย่อมเป็นการกระทำที่ส่งผลทำให้การปกครองตามรัฐธรรมนูญ

เกิดความชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง และถูกล้มล้างให้สิ้นไปได้ในที่สุด ดังนั้น การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

สำหรับกรณีที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเคยได้ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวขึ้นใหม่ โดยที่ร่างกฎหมายดังกล่าวไม่ได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใดนั้น ถือเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในกระบวนการทางนิติบัญญัติที่ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำได้ภายใต้กรอบข้อจำกัดและเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ดังนั้น การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องทั้งสอง จึงมิใช่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองในส่วนของการยุยงปลุกปั่นและรณรงค์ทางการเมืองให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีผลให้สถานะอันเป็นที่เคารพสักการะของสถาบันพระมหากษัตริย์เสื่อมทรามหรืออ่อนแอลง เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ทั้งนี้ จึงสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกกระทำการดังกล่าวอันมีลักษณะเป็นการปลุกระดมเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตลอดจนเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น อันเป็นการยุยงปลุกปั่นและรณรงค์ทางการเมืองเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร	ผู้ร้อง
	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑ พรรคก้าวไกล ที่ ๒	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ (Constitution) หมายถึง กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศโดยบัญญัติกฎเกณฑ์ในการจัดระเบียบทางการเมืองการปกครองของรัฐ รูปแบบของรัฐ องค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตย มุ่งจำกัดอำนาจขององค์กรที่ใช้อำนาจรัฐและมีหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สำหรับรัฐธรรมนูญของประเทศเสรีประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขบัญญัติเกี่ยวกับพระราชสถานะของพระมหากษัตริย์ อาทิเช่น

(๑) รัฐธรรมนูญนอร์เวย์ ค.ศ. ๑๘๑๔ มาตรา ๕ บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นที่เคารพสักการะและจะถูกกล่าวหา หรือตรวจสอบมิได้”

(๒) รัฐธรรมนูญเดนมาร์ก ค.ศ. ๑๙๕๓ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ไม่ต้องทรงรับผิดทางการเมืองและทรงเป็นที่เคารพสักการะ...”

(๓) รัฐธรรมนูญเบลเยียม ค.ศ. ๑๘๓๑ มาตรา ๘๘ บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันละเมิดมิได้ รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบแทนพระมหากษัตริย์”

(๔) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสเปน ค.ศ. ๑๙๗๘ มาตรา ๕๖ (๓) บัญญัติว่า "องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันละเมิดมิได้ และไม่ต้องทรงรับผิดชอบใด ๆ ทางการเมือง..."

(๕) รัฐธรรมนูญแห่งราชรัฐลักเซมเบิร์ก ค.ศ. ๑๘๖๘ มาตรา ๔ บัญญัติว่า "องค์แกรนด์ดยุกทรงดำรงอยู่ในฐานะอันละเมิดมิได้"

สำหรับกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทองค์พระมหากษัตริย์หรือประมุขของรัฐมีดังนี้

(๑) ภูมิภาคยุโรป เช่น

๑.๑ ประเทศสวีเดน กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญา บทที่ ๑๘ มาตรา ๒ บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือดูหมิ่นพระมหากษัตริย์หรือสมาชิกราชวงศ์มีโทษจำคุกสูงสุด ๔ ปี หรือหากกระทำการหมิ่นประมาทอย่างรุนแรงมีโทษจำคุกสูงสุด ๖ ปี

๑.๒ ประเทศเดนมาร์ก กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๖๗ ประกอบมาตรา ๑๑๕ บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทองค์พระมหากษัตริย์หรือผู้สำเร็จราชการมีโทษปรับหรือโทษจำคุกสูงสุด ๔ เดือน และความผิดฐานหมิ่นประมาทคู่สมรสองค์พระมหากษัตริย์หรือองค์รัชทายาทมีโทษปรับหรือโทษจำคุกสูงสุด ๒ เดือน

๑.๓ ประเทศเยอรมนี กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ (๑) ประกอบ (๓) บัญญัติเกี่ยวกับความผิดหมิ่นประมาทประธานาธิบดีในที่สาธารณะ ในที่ชุมนุมหรือการเผยแพร่เอกสารที่เป็นการหมิ่นประมาทประธานาธิบดีมีโทษจำคุก ๖ เดือนถึง ๕ ปี

๑.๔ ประเทศอิตาลี กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๘ บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำให้ประธานาธิบดีเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือเกียรติยศมีโทษจำคุก ๑ ปีถึง ๕ ปี

(๒) ภูมิภาคตะวันออกกลาง เช่น

๒.๑ ประเทศจอร์แดน กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๕ บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี องค์รัชทายาท ผู้สำเร็จราชการหรือสมาชิกราชวงศ์ไม่ว่าจะทำโดยการส่งข้อความ ข้อความเสียง หรือข้อความอิเล็กทรอนิกส์หรือภาพถ่ายหรือภาพล้อเลียนที่เป็นการทำให้พระองค์เสื่อมพระเกียรติมีโทษจำคุก ๑ ปีถึง ๓ ปี

๒.๒ ประเทศซาอุดีอาระเบีย กล่าวคือ กฎหมายต่อต้านการก่อการร้าย ค.ศ. ๒๐๑๔ มาตรา ๓๐ บัญญัติเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทองค์พระมหากษัตริย์ องค์รัชทายาทหรือเจ้าผู้ครองรัฐที่เป็นการขัดต่อความยุติธรรมหรือหลักศาสนามีความผิดฐานก่อการร้ายมีโทษจำคุก ๕ ปีถึง ๑๐ ปี

(๓) ภูมิภาคอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ เช่น

๓.๑ ประเทศแคนาดา กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานปลุกปั่น ยุยงให้เกิดความเกลียดชัง หมิ่นประมาทต่อพระราชินี รัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่นและศาล มาตรา ๖๐ บัญญัติเกี่ยวกับข้อยกเว้นกรณีกระทำการโดยสุจริต มาตรา ๖๑ บัญญัติเกี่ยวกับโทษจำคุกไม่เกิน ๑๔ ปี

๓.๒ ประเทศบราซิล กล่าวคือ Law no. ๗, ๑๗๐ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๓ มาตรา ๒๖ บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทประธานาธิบดีมีโทษจำคุก ๑ ปีถึง ๔ ปี

(๔) ภูมิภาคเอเชีย เช่น

๔.๑ ประเทศมาเลเซีย กล่าวคือ Sedition Act ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๓ (๑) และมาตรา ๔ บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานก่อให้เกิดความเกลียดชังหรือหมิ่นประมาทสุลต่านองค์ใดหรือรัฐบาลใดมีโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔.๒ ประเทศบรูไน กล่าวคือ Sedition Act ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๓ (๑) และมาตรา ๔ (๑) บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานปลุกปั่น ยุยงให้เกลียดชังสุลต่าน และความผิดฐานหมิ่นประมาทสุลต่านมีโทษปรับ ๕,๐๐๐ ดอลลาร์บรูไน และจำคุกสูงสุด ๓ ปี

สำหรับประเทศต่าง ๆ ในโลกที่มีพระมหากษัตริย์ มีจำนวน ๒๖ ประเทศ โดยจำแนกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มแรก เรียกว่า พระมหากษัตริย์ผู้ทรงปกครอง ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศมุสลิม เช่น ซาอุดีอาระเบีย โดยพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประธานการประชุมคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

๒. กลุ่มที่สอง เรียกว่า พระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ เช่น อังกฤษ เบลเยียม นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ สเปน ญี่ปุ่น และไทย โดยพระมหากษัตริย์ไม่ทรงปกครองแต่ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีผู้ถวายคำแนะนำ กลุ่มนี้แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มย่อย คือ

๒.๑ เป็นสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีประวัติศาสตร์ยืนยาวมาตั้งแต่ครั้งราชาธิปไตยในสมัยโบราณ และเมื่อเปลี่ยนมาเป็นประชาธิปไตย ยังคงมีนิติราชประเพณีเคร่งครัดแต่ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์แนบแน่นกับประชาชนมากนัก เช่น พระมหากษัตริย์อังกฤษ ญี่ปุ่น เป็นต้น

๒.๒ เป็นสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีประวัติศาสตร์ยืนยาวมาเช่นเดียวกัน แต่เมื่อเปลี่ยนมาเป็นประชาธิปไตยแล้ว พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติพระองค์เยี่ยงคนธรรมดา เช่น พระมหากษัตริย์ในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย เป็นต้น

๒.๓ เป็นสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีประวัติศาสตร์ยืนยาวมาตั้งแต่ครั้งราชาธิปไตย มีสถานะสูงส่งทั้งทางศาสนาและสังคม มีนิติราชประเพณียาวนาน แต่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและเป็นที่เคารพรักของประชาชนอย่างยิ่ง เพราะพระราชกรณียกิจนานัปการที่ทรงประกอบเพื่อประชาชน เช่น พระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทย เป็นต้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๔๙ บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้

ผู้ใดทราบว่ามีการกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๒๑๐ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

(๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

(๓) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้นำความในมาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๙๐ มาตรา ๑๙๑ และมาตรา ๑๙๓ มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ

๒ ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑๒ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดีด้วยความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้องและเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นที่ยุติ แบ่งการพิจารณาออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

(๑) ด้านกระบวนการ ได้ปฏิบัติตามหลักสิทธิการดำเนินคดีที่เป็นธรรมอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบด้วย การให้คู่กรณีได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา การอนุญาตขยายระยะเวลาการยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งละ ๓๐ วัน รวม ๖๐ วัน การอนุญาตขอไต่สวนพยานของผู้ถูกร้อง การแสวงหาข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม ศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาตลิ่งชัน ศาลอาญาธนบุรี ศาลอาญาพระโขนง ศาลอาญามีนบุรี ศาลจังหวัดนนทบุรี ศาลจังหวัดสมุทรปราการ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง **การออกนั่งพิจารณาเพื่อไต่สวนพยานบุคคล และการทำคำแถลงการณ์ปิดคดี รวมระยะเวลาตั้งแต่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องพิจารณาวินิจฉัย คือ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ จนถึงวันแถลงด้วยวาจา ประชุมปรึกษาหารือและลงมติ คือ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ เป็นระยะเวลา ๖ เดือน ๒๐ วัน โดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ และประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยถือว่าเป็นคำร้องที่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒**

(๒) ด้านโครงสร้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๒.๑ กลุ่มแรก กล่าวคือ การดูหมิ่นบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๙๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีการหมิ่นประมาทบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๒ กลุ่มที่สอง กล่าวคือ การดูหมิ่นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ การดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๘ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๗ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๓ กลุ่มที่สาม กล่าวคือ การหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ ปี ถึง ๑๕ ปี

เมื่อประมวลความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวได้จำแนกการกระทำดูหมิ่น หมิ่นประมาทไว้ตามสถานะ (Status) ของบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อันเป็นการสอดคล้องกับจริยธรรมของสังคมไทย ทั้งนี้ ศาลจะพิพากษาความผิดโดยดูจากเจตนาทั้งภายในและเจตนาภายนอก ประกอบกับการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษโดยชอบด้วยความเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ ที่วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง

(๓) ด้านการกระทำของผู้ถูกร้องแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ พฤติกรรมโดยองค์กรเครือข่ายของผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้อง และพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเป็นหลักประกันให้ผู้ต้องหา ดังนี้

๓.๑ พฤติกรรมโดยองค์กรเครือข่ายของผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยพฤติการณ์ในการรณรงค์ให้ยกเลิก มาตรา ๑๑๒ ตามหนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ลับมาก ที่ ตช. ๐๐๒๘.๑๕๑/๔๔๑๒ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๖ ดังนี้

๓.๑.๑ การเข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง โดยนายกฤษฐ์หิรัญ เลิศอุฤทธิ์ภักดี นายสกล สุนทรวาณิชย์กิจ นายเชตวัน เตือประโคน นายทวิวงศ์ โตทวิวงศ์ และนายสหวัต คุ้มคง เข้าร่วมกิจกรรมที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดชลบุรี โดยมีข้อเรียกร้องให้พรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

๓.๑.๒ การเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวของกลุ่มรณรงค์ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยนายรังสิมันต์ โรม นางสาวธิษะณา ชุณหะวัน และนายปิยรัฐ จงเทพ มีการชุมนุมเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

๓.๑.๓ การแสดงพฤติการณ์สนับสนุนการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นายรังสิมันต์ โรม โพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวเชิญชวนให้ประชาชนยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๖ นางปัญญารัตน์ นันทภูษิตานนท์ เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง และชูป้ายซึ่งมีข้อความว่ายกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคก้าวไกลจัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ ณ สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยติดสติกเกอร์ในช่องยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

๓.๒ พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเป็นหลักประกันให้ผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตามหนังสือสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ที่ นร ๐๖๐๒/๖๔๗๕ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๖ เช่น

๓.๒.๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายธีรัจชัย พันธุมาศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร เขต ๑๘ ของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้เกี่ยวข้อง ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว โดยใช้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกันตัวนายอานนท์ นำภา นายพริษฐ์ ชิวารักษ์ นายภานุพงศ์ จาดนอก นายจตุภัทร บุญภัทรรักษา และนางสาวเบนจา อะปัญ แกนนำกลุ่มราษฎรที่ถูกอัยการยื่นฟ้องคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นต้น

๓.๒.๒ นายชัยธวัช ตุลาธน หัวหน้าพรรคก้าวไกล ใช้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกันตัวนางสาวรักชนก ศรีนอก คดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่ศาลอาญา หมายเลขคดีดำที่ อ ๖๘๓/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖ และประกันตัวในวันเดียวกัน ตามคำเบิกความของการไต่สวนศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อประมวลความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ กับผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้ว พบว่าผู้ถูกร้องและผู้เกี่ยวข้องที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกันเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และการประกันตัวผู้ต้องหาตามความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จำนวน ๑๗ คน

แยกเป็นกระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๙ คน และกระทำขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๘ คน

ตารางแสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และผู้ถูกร้องทั้งสอง

ลำดับ	บุคคล	เหตุการณ์	หมายเหตุ
๑.	นายกฤษฐ์หิรัญ เลิศอุฤทธิ์ภักดี	เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง	กระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๒.	นายสกล สุนทรวาณิชย์กิจ	เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง	กระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๓.	นายเชตวัน เตือประโคน	เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง	กระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๔.	นายทวิวงศ์ โตทวิวงศ์	เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง	กระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๕.	นายสหวัต คุ้มคง	เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง	กระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๖.	นางสาวธิษะณา ชุณหะวัณ	- เข้าร่วมกิจกรรมความเคลื่อนไหวของกลุ่มรณรงค์ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ (ครย. ๑๑๒)	กระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๗.	นายปิยรัฐ จงเทพ	- เข้าร่วมกิจกรรมความเคลื่อนไหวของกลุ่มรณรงค์ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ (ครย. ๑๑๒) - เป็นผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒	กระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๘.	นางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว	เป็นผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒	กระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๙.	นางสาวรักชนก ศรีนอก	เป็นผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒	กระทำก่อนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

ลำดับ	บุคคล	เหตุการณ์	หมายเหตุ
๑๐.	ผู้ถูกร้องที่ ๑	- ติดสติกเกอร์ยกเลิก มาตรา ๑๑๒ - เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง	กระทำขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๑๑.	นายรังสิมันต์ โรม	- เข้าร่วมกิจกรรมความเคลื่อนไหวของกลุ่มรณรงค์ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ (ครย. ๑๑๒) - โพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวเชิญชวนให้ประชาชนยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ - ประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒	กระทำขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๑๒.	นางสาวเบญจา แสงจันทร์	- เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง - ถือป้าย ซึ่งมีข้อความว่า “ยกเลิก ๑๑๒”	กระทำขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๑๓.	นางปัญญารัตน์ นันทภูษิตานนท์	- เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง - ถือป้าย ซึ่งมีข้อความว่า “ยกเลิก มาตรา ๑๑๒”	กระทำขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒
๑๔.	นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา	ประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒	กระทำขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (ปัจจุบันไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)
๑๕.	นายทองแดง เบ็ญจะปัก	ประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒	กระทำขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (ปัจจุบันไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)
๑๖.	นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล	ประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒	กระทำขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (ปัจจุบันไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)

ลำดับ	บุคคล	เหตุการณ์	หมายเหตุ
๑๗.	นายธีรัจชัย พันธุมาศ	ประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒	กระทำขณะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

พิเคราะห์แล้วเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญได้วางบรรทัดฐานคำว่า “ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๘ - ๒๒/๒๕๕๕ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙ หมายถึง การกระทำที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือล้างผลาญให้สูญสลายหมดสิ้นไป ไม่ให้ดำรงอยู่หรือมีอยู่อีกต่อไป โดยเป็นภัยร้ายแรงต่อรัฐธรรมนูญและระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญที่สุดวิสัยที่จะแก้ไขให้กลับคืนได้ หลักการสำคัญของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๙ ประกอบด้วย มีการกระทำ (Actions) โดยเป็นขบวนการผ่านกลุ่มองค์กรเครือข่ายอย่างต่อเนื่องด้วยเป้าหมายเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามข้อเท็จจริงการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองตามพฤติกรรมโดยองค์กรเครือข่ายและพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องทั้งสองและผู้เกี่ยวข้องตามหนังสือสำนักข่าวกรองแห่งชาติ หนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ลับมาก หนังสือสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคำเบิกความของผู้ถูกร้องทั้งสองต่อศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏอย่างชัดเจนว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งอดีตและปัจจุบัน และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง มีพฤติการณ์แสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นหลักประกันให้ผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นผู้กระทำความผิดในข้อหาดังกล่าว แม้ข้อบังคับพรรคก้าวไกลตามประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ ตามเอกสารชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาผู้ถูกร้อง คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมือง ข้อ ๙ วรรคสองว่า “พรรคก้าวไกลยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข...” และข้อ ๑๐ นโยบายของพรรคก้าวไกล (๑) นโยบายด้านประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนว่า “พรรคก้าวไกลมุ่งแก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญ กฎหมายและสถาบันการเมืองทั้งหลายให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข...” โดยได้รับการจดทะเบียนจากนายทะเบียนพรรคการเมือง รวมทั้งการที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ถือเป็นกระบวนการทางนิติบัญญัติของสมาชิกรัฐสภาก็ตาม แต่มีการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองทั้งพฤติกรรมโดยองค์กรเครือข่ายและพฤติการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับข้อบังคับพรรคก้าวไกลดังกล่าวที่ได้รับการจดทะเบียนแล้ว โดยพรรคการเมืองมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเป็นกฎหมายมหาชนตามแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๖๓ รวมทั้งการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมที่กระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ทั้งระบบ เช่น การเสนอย้ายมาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร การเสนอความผิดตามมาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้และการเสนอสำนักพระราชวังเป็นหน่วยงานแจ้งความดำเนินคดีในฐานะผู้เสียหาย เป็นต้น จึงเป็นการเสนอร่างกฎหมายที่มีเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายเพื่อลดสถานะด้วยการด้อยค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยถือว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และลดความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์และนำไปสู่การล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ในที่สุด อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๕ ที่ผู้ถูกร้องทั้งสองต้องเคารพหลักการชั่วนิรันดร์ (Eternity Clause) และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” ประกอบกับสถาบันพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทยมีความแตกต่างจากสถาบันพระมหากษัตริย์ในบางประเทศ โดยมีประวัติศาสตร์ยืนยาวมาตั้งแต่ครั้งราชาธิปไตย มีสถานะสูงทางศาสนาและสังคม มีนิติราชประเพณีอันยาวนาน มีความใกล้ชิดกับประชาชนและเป็นที่เคารพรักของประชาชนอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชกรณียกิจนานัปการที่ทรงประกอบเพื่อประชาชน ดังนั้น แม้เหตุการณ์ตามคำร้องได้ผ่านพ้นไปแล้วก็ตาม แต่ยังคงมีการกระทำดำเนินเป็นขบวนการอย่างต่อเนื่อง ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ หากปล่อยให้ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์

การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

นายปัญญา อุดชาชน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร	ผู้ร้อง
	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑ พรรคก้าวไกล ที่ ๒	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เพื่อขอให้อัยการสูงสุดร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ แล้ว แต่อัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ในขณะนั้น และผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตามร่างมาตรา ๔ ที่บัญญัติว่า “ให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙” และร่างมาตรา ๖ ที่บัญญัติว่า “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มาตรา ๑๓๕/๕ มาตรา ๑๓๕/๖ มาตรา ๑๓๕/๗ มาตรา ๑๓๕/๘ และมาตรา ๑๓๕/๙ ในภาค ๒ ความผิด แห่งประมวลกฎหมายอาญา” และย้าย

หมวดความผิดจากเดิมที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็น หมวด ๔ ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ และแก้ไขอัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จากเดิมที่บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี” เป็นให้เพิ่มความว่า “มาตรา ๑๓๕/๕ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และ “มาตรา ๑๓๕/๖ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ซึ่งเป็นการเสนอให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีระวางโทษน้อยกว่าระวางโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และร่างมาตรา ๖ ยังบัญญัติให้เพิ่มความว่า “มาตรา ๑๓๕/๗ ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิดตามมาตรา ๑๓๕/๕ และมาตรา ๑๓๕/๖” และ “มาตรา ๑๓๕/๘ วรรคหนึ่ง ความผิดฐานในลักษณะนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ” ซึ่งเป็นการเปิดช่องให้บุคคลทั่วไปก้าวล่วงพระราชอำนาจโดยการวิพากษ์วิจารณ์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์โดยไม่มีความผิดหรือไม่ต้องรับโทษใด ๆ และเพิ่มความในมาตรา ๑๓๕/๙ วรรคหนึ่งด้วยว่า “ความผิดฐานในลักษณะนี้เป็นความผิดอันยอมความได้” และวรรคสอง “ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” อันเป็นการบัญญัติให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้เช่นเดียวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไป โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และเป็นผู้เสียหายเท่านั้น และยื่นคำร้องเพิ่มเติมว่า การที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ได้รับการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากนายสุชาติ ตันเจริญ อดีตรองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑ ผู้พิจารณาเรื่องระเบียบวาระมีความเห็นว่าร่างกฎหมายดังกล่าวอาจมีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงส่งกลับไปให้ผู้ถูกร้องทั้งสอง

แก้ไข แต่ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ได้ดำเนินการใด ๆ และผู้ถูกร้องทั้งสองยังคงมีความประสงค์จะยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ให้สำเร็จ แม้ว่าสมาชิกรัฐสภาจะอภิปรายโดยไม่เห็นด้วยกับการเสนอนโยบายนี้ในระหว่างการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖ แล้วในระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้นโยบายเสนอให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้ง และดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขึ้นปราศรัยบนเวทีของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ยืนยันนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่อง “ยกเลิก ม.๑๑๒” บนเวที ต่อมาวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปรายหรือดีเบตในรายการไทยรัฐดีเบต “เวทีดีเบตเลือกตั้ง ๖๖” วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปรายในรายการเดอะสแตนดาร์ดดีเบต “หมอวรงค์ ปะทะ พิธา ประเด็น ม.๑๑๒ เสรีพิศุทธ์ ขอร่วมดีเบต” วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล (MOU) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอบคำถามสื่อมวลชนกรณีการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยยืนยันว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จะดำเนินการต่อไปให้สำเร็จ และวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้สัมภาษณ์นายโจนาธาน เฮด ผู้สื่อข่าวประจำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสำนักข่าวต่างประเทศ BBC ในหัวข้อ “พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ไม่ใช่นักกฎหมายในแบบคุณ” มีการแปลบทสัมภาษณ์เป็นภาษาไทยท้ายคลิปที่ถามว่า ทำไมไม่ชะลอนโยบายการแก้ไขกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพไปก่อน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอบว่า เพราะคือสิ่งที่เราสัญญากับประชาชนไว้ เรามีฉันทามติมากพอ เราได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ คน พวกเขาเข้าใจ มันชัดเจนและโปร่งใสว่า นี่เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่เราต้องการผลักดัน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ไว้แล้ว และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติให้คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงมีผลผูกพันให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยคดีนี้เช่นเดียวกัน เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เพื่อกระทำการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นการฝ่าฝืนล่วงละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะ

อันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้” ย่อมไม่ไกลเกินกว่าเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ขอให้มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกดำเนินการใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่กระทำอยู่และที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีองค์ประกอบภายนอก คือ การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ และมีเจตนาพิเศษคือ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้หมดสิ้นไป การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นกระบวนการนิติบัญญัติที่ต้องมีการถกเถียง อภิปราย ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และต้องผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๓๗ อีกทั้งพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการยับยั้งร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๖ หรือหากร่างกฎหมายผ่านกลไกการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่บทกฎหมายที่กำหนดรูปแบบการปกครองของรัฐ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่กระทบหรือทำให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ และมาตรา ๒ สิ้นไป และไม่มีผลกระทบลิดรอนพระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามที่รับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ มาตรา ๖ ถึงมาตรา ๒๔ ตามหลักการปกครองเสรีประชาธิปไตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประชาชนมีหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายตามนโยบายที่ให้ไว้แก่ประชาชนย่อมเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชน โดยกระทำผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยวิธีการทางรัฐสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมาย การใช้อำนาจเข้าแทรกแซงการกระทำทางนิติบัญญัติเป็นการกระทบลิดรอนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการกระทำของ “บุคคล” ไม่รวมถึง “พรรคการเมือง” การเสนอร่างกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการใช้หน้าที่และอำนาจในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งต้องไม่ตกอยู่ใต้อาณัติมอบหมายหรือครอบงำจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ โดยการแก้ไข

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อการรักษาสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะของพระมหากษัตริย์ เพราะกฎหมายดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการปราบปรามประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกดึงลงมาเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชน กระทบต่อสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะอย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ และได้มีความพยายามแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มาแล้ว เช่น เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ได้จัดทำรายงานความเห็นต่อสถานการณ์ปัญหาของตัวบทบัญญัติและการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคดีอื่นก็ตาม แต่ต้องมีประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในคดีเป็นประเด็นเดียวกันด้วย เมื่อข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ เป็นเรื่องการชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการยื่นข้อเรียกร้อง ๑๐ ประการ ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่ประเด็นแห่งคดีนี้เป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันเป็นการกระทำทางนิติบัญญัติ ข้อเท็จจริงของทั้งสองคดีจึงแตกต่างกัน คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ จึงไม่มีผลให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องผูกพันตามด้วยดังกล่าว ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ใช่ร่างกฎหมายที่เสนอเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เนื่องจากมีการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายดังกล่าวอยู่ การเสนอเปลี่ยนแปลงเลขมาตราเป็นการจัดหมวดหมู่กฎหมายใหม่ให้เป็นระบบเท่านั้น ผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้เสนอให้ย้ายฐานความผิดตามกฎหมายดังกล่าวให้อยู่ในหมวด ๔ ว่าด้วยความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ แต่เสนอให้ย้ายฐานความผิดไปบัญญัติไว้ในลักษณะความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อย่างเป็นระบบเป็นการเฉพาะ จึงไม่เป็นการลดสถานะความคุ้มครองของพระมหากษัตริย์ เพราะประมวลกฎหมายอาญามิได้กำหนดลำดับศักดิ์ของหมวดหมู่และลักษณะของกฎหมายไว้ บทกฎหมายที่บัญญัติฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญาทุกมาตราจึงมีลำดับศักดิ์เท่าเทียมกัน การจัดหมวดหมู่และลักษณะของกฎหมายไม่ก่อให้เกิดผลแตกต่างในทางนิตินัย และผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้เสนอให้ลดอัตราโทษเฉพาะบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ เพียงมาตราเดียว แต่ให้แก้ไขระวางโทษสำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทและดูหมิ่นบุคคลในแต่ละฐานะแตกต่างกันไป ดังนั้น ความผิดว่าด้วยการหมิ่นพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งสูงกว่าระวางโทษสำหรับการกระทำความผิดต่อบุคคลทั่วไป และการเสนอลดอัตราโทษสอดคล้องกับ

ข้อเสนอที่กลุ่มนิติราษฎร์ได้เสนอไว้ การเสนอร่างมาตรา ๖ ให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ เป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยที่คุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาได้พิสูจน์การกระทำตามบทยกเว้นความผิดและบทยกเว้นโทษ ทั้งยังสอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานไว้เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ ว่า แม้ข้อความที่ใส่ความจะเป็นความจริงก็ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย การสร้างบทยกเว้นความผิดและบทยกเว้นโทษขึ้นมาในกรณีที่ข้อที่ใส่ความเป็นการปกป้องส่วนได้เสียของตนโดยธรรม หรือข้อที่ใส่ความนั้นเป็นความจริงและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนำกฎหมายหมิ่นประมาทไปบังคับใช้ในทางที่ไม่ชอบและไม่เป็นธรรม และการให้เพิ่มเนื้อความตามมาตรา ๑๓๕/๙ เป็นการกำหนดในการเริ่มและยุติคดี เพื่อคงไว้ซึ่งพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้ผู้ร้องต้องบรรยายเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องในลักษณะยืนยันข้อเท็จจริง พร้อมอธิบายข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อกล่าวหาตลอดจนพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง การที่ผู้ร้องอ้างอิงความเห็นและคำสัมภาษณ์ของบุคคลไม่มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง และมีลักษณะเป็นการคาดคะเน ส่วนข่าวการประชุมรัฐสภาและคำให้สัมภาษณ์ของเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเพียงการคัดลอกพาดหัวข่าวมาลง โดยไม่ได้ระบุข้ออ้าง ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจข้อกล่าวหาได้เพียงพอที่จะชี้แจงได้ กรณีเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ เป็นเพียงการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ถามและผู้ฟังการปราศรัยสงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มากกว่าที่จะยกเลิกมาตราดังกล่าว และในระหว่างการรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้นโยบายให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่มีการปราศรัยหรือหาเสียงโดยเสนอให้ยกเลิกกฎหมายดังกล่าวแต่ประการใด การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ แถลงข่าวการลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล (MOU) ได้ตอบคำถามของสื่อมวลชนว่าจะดำเนินการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการทางรัฐสภาเท่านั้น ทั้งการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวไม่ได้อยู่ในข้อตกลงร่วมจัดตั้งรัฐบาลอีกด้วย การถอดบทดำเนินรายการของสื่อมวลชน ซึ่งเป็นความเห็นส่วนตัว โดยผู้ร้องได้ตัดต่อสลับตำแหน่งบทสัมภาษณ์ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง คำร้องของผู้ร้องเป็นคำร้องที่ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒)

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติมและเอกสารประกอบคำร้องแล้ว ผู้ร้องกล่าวอ้างโดยอ้างเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งวัตถุพยานที่เป็นภาพนิ่ง บันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงพร้อมถอดข้อความเป็นลายลักษณ์อักษรในเหตุการณ์ที่แสดงถึงการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองประกอบมาท้ายคำร้อง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำร้อง คำร้องจึงมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเข้าใจสภาพของการกระทำที่เป็นข้อกล่าวหาและสามารถต่อสู้คดีได้ จึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ แล้ว ข้อเท็จจริงที่คู่ความรับกันและเบิกความรับในการไต่สวนของศาลฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ตามเอกสารหมาย ร ๓ และใช้เป็นแนวนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยผู้ถูกร้องทั้งสองได้เบิกความรับต่อศาลว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำเสนอนโยบายดังกล่าวเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องปัจจุบันยังคงปรากฏนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อยู่บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามเอกสารหมาย ร ๔ นอกจากนั้น ยังเข้าร่วมการชุมนุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตามเอกสารหมาย ศ ๒๑ ถึง ศ ๓๖ และมีกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นผู้ต้องหาและเป็นนายประกันให้แก่ผู้ต้องหาในคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตามเอกสารหมาย ศ ๑๙ และ ศ ๒๐ และเคยแสดงความคิดเห็นทั้งให้แก้ไขและยกเลิกกฎหมายดังกล่าวผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์เรื่อยมา ตามเอกสารหมาย ศ ๓๗

เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ บัญญัติว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” และตามประวัติศาสตร์ โบราณราชประเพณี ขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมของชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหลักของประเทศ และพระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทยตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘ บัญญัติไว้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง จึงบัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้” แม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่ตัวบทกฎหมายที่กำหนดรูปแบบการปกครองของรัฐ อีกทั้งการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเป็นอำนาจและหน้าที่ของรัฐสภาในการตราร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๓๓

วรรคหนึ่ง (๒) ก็ตาม แต่การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยการย้ายมาตรา ๑๑๒ จากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ไปอยู่ในลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นการกระทำเพื่อมุ่งผลให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่เป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรอีกต่อไป แสดงให้เห็นถึงเจตนาโดยชัดแจ้งที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรออกจากกัน ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ ไว้แล้วว่า การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่น หรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ นอกจากนี้เห็นได้ว่าไม่มีการบัญญัติเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ การที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิด เหตุยกเว้นโทษและไม่ต้องรับโทษได้ตามร่างมาตรา ๖ ที่ให้เพิ่มมาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ ซึ่งจะทำให้ในการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมจะต้องมีการสืบพยานตามข้อกล่าวอ้างและข้อต่อสู้ของคู่ความในคดี การพิสูจน์เหตุดังกล่าวย่อมจะต้องพาดพิงหรือกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ในสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งการกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้นั้น มีเจตนาโดยชัดแจ้งที่ต้องการให้การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดที่ไม่มีความร้ายแรง อันเป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมิให้รัฐเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวโดยตรงหรือมิให้ประชาชนเป็นผู้กล่าวโทษได้อีกต่อไป ทั้ง ๆ ที่การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการทำร้ายจิตใจของปวงชนชาวไทยที่มีความเคารพรักและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ต้องพิทักษ์รักษา เพราะทรงเป็นประมุขและศูนย์รวมของความเป็นชาติที่รัฐต้องคุ้มครองเพราะเป็นหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง และเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ (๑) แม้การเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจะเป็นกระบวนการทางนิติบัญญัติ และยังมิได้รับการบรรจุไว้ในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม หากผู้ร้องทั้งสองถือว่าการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นกระบวนการทางนิติบัญญัติที่กระทำได้ ย่อมต้องกระทำในรัฐสภาโดยตรงเพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการนิติบัญญัติเท่านั้น มิใช่นำมาเป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการกำหนดลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง” และคณะกรรมการการเลือกตั้งออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการหาเสียงและลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยในหมวด ๔ ลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง ข้อ ๑๗ กำหนดว่า “ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือผู้ใด นำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้ง” อันเป็นการห้ามมิให้นำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้งทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนเทิดทูน หรือดังที่ผู้ถูกร้องทั้งสองได้ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยเนื้อหาของร่างกฎหมายที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เสนอเป็นพฤติการณ์ที่แสดงออกถึงเจตนาของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ต้องการลดทอนการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ลง โดยอ้างกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อสร้างความชอบธรรม แต่แอบแฝงซ่อนเร้นเจตนาอันไม่บริสุทธิ์ ไร้ซึ่งจิตสำนึกในหน้าที่ของปวงชนชาวไทยที่จะต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งพระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์ในการรณรงค์เสนอแนวความคิดเห็นดังกล่าวแก่ประชาชนทั่วไป โดยอ้างว่าเป็นกระบวนการทางนิติบัญญัติปกติทั่วไป และเป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อย่างต่อเนื่อง หากประชาชนทั่วไปซึ่งไม่รู้เจตนาที่แท้จริงของผู้ถูกร้องทั้งสอง อาจหลงเชื่อคล้อยตามที่ผู้ถูกร้องทั้งสองแสดงออกมาดังกล่าว จึงเป็นการใช้นโยบายพรรคการเมืองที่นำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องเพื่อหวังคะแนนเสียงและประโยชน์ในการเลือกตั้ง มุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะเป็นปัญหาทางกฎหมายที่มีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องทั้งสอง ทำให้แบ่งแยกเป็นฝักฝ่ายในขณะมีการหาเสียงเลือกตั้ง ดังในรายการไทยรัฐดีเบต “เวทีดีเบตเลือกตั้ง ๖๖” ตามเอกสารหมาย ร ๙ และรายการเดอะแสตนดาร์ดดีเบต “หมอวรงค์ ปะทะ พิธา ประเด็นมาตรา ๑๑๒ เสรีพิสุทธิ์ ขอร่วมดีเบต” ตามเอกสารหมาย ร ๑๐ โดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ว่า พระมหากษัตริย์ต้องดำรงฐานะอยู่เหนือการเมืองและความเป็นกลางทางการเมือง และตามคำเบิกความของผู้ถูกร้องทั้งสองในการไต่สวนว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นสมาชิกและกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในอดีตและปัจจุบันสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้แสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเป็นหลักประกันให้ผู้ต้องหาในคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นผู้กระทำความผิดในข้อหาดังกล่าวเสียเอง เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง ที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดชลบุรี โดยกิจกรรมดังกล่าว

มีข้อเรียกร้องให้ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ยุติการดำเนินคดีทางการเมือง และให้พรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และมีการยืนชูป้ายข้อความติดแฮชแท็กว่า “#ยกเลิก ม.๑๑๒” โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ เบิกความรับว่า เคยไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง “กลุ่มยืน หยุด ขัง” ในหลายฐานะ เช่น ผู้สังเกตการณ์ กรรมาธิการ การเข้าร่วมชุมนุมเพื่อทำกิจกรรม “ราษฎรไปสภา เดินหน้ายกเลิก ๑๑๒” ที่หน้ารัฐสภา และ “ราษฎรประสงค์ ยกเลิก ๑๑๒” ที่บริเวณแยกราชประสงค์ โดยในการชุมนุมมีการเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีการรวบรวมรายชื่อประชาชนให้ได้ ๒๐,๐๐๐ คน มีการตั้งโต๊ะพร้อมติดป้ายข้อความว่า “ยกเลิก ๑๑๒” “๑๑๒ ปิดปากประชาชน” และ “ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์” และในการจัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ของผู้ถูกร้องที่ ๒ บริเวณสวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขึ้นปราศรัยบนเวทีมีข้อความตอนหนึ่งว่า “... ตอนนี้ผมในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกลปิดสติกเกอร์คำว่า “ยกเลิก” แต่ผมต้องขอโทษน้องทั้งสองว่าขอให้ผมแก้ไขก่อน ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ สำหรับคำตอบคำถามนี้ว่าทำไมต้องแก้ไข เพราะผมเชื่อว่าการแก้ไขจะทำให้โอกาสที่กฎหมายนี้ได้รับการแก้ไขในสภามากกว่า และผมเชื่อว่าร่างของพรรคก้าวไกลไม่ว่าจะเป็นเรื่องการที่ไม่ใช่ว่า ให้ใครเอาสถาบันมาทำร้ายกัน ตั้งคำวิจารณ์ ไม่ต้องติดคุก การลดโทษออกมา การเอากฎหมายฉบับนั้นฉบับนี้ออกจากความมั่นคง ไม่มีใครต้องติดคุกเพียงแค่ตั้งคำถามอีกต่อไป พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิกมาตรา ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องขอแก้ไขมาตรา ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ” การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างว่าเป็นเพียงการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ตั้งกระทู้ถามและผู้ฟังการปราศรัยโดยทั่วไปสงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยถึงเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มากกว่าที่จะยกเลิก และเบิกความว่า การปิดสติกเกอร์คำว่า “ยกเลิก” เป็นการแสดงเจตนารมณ์ต่อสถานการณ์เฉพาะหน้า แต่ยังเน้นในเรื่องของการแก้ไขกฎหมายผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติเท่านั้น ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยสนับสนุนให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ นั้น เห็นว่า การปราศรัยว่าจะขอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ก่อนนั้น เป็นการอ้างอิงเพื่อให้เป็นไปตามวิธีการกระบวนการนิติบัญญัติตามที่วินิจฉัยมาข้างต้น โดยแท้จริงแล้วมีเจตนายกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตามที่ต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กล่าวว่า ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขในสภา ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกัน ซึ่งก็คือต่อสู้ให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังที่มีการหาเสียงเลือกตั้งใช้นโยบายการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ว่า “... ประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก มาตรา ๑๑๒ เข้ามา

พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน” นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ประกันตัวผู้ต้องหาคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ เบิกความรับว่า เคยเป็นผู้ประกันตัวนางสาวทานตะวัน (ตะวัน) ตัวตุลานนท์ จำเลยหรือผู้ต้องหาในคดีที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๑๑๒ โดยได้รับการติดต่อมาจากทนายความของศูนย์ทนายเพื่อสิทธิมนุษยชน ผู้ถูกร้องที่ ๑ เชื่อในการเข้าถึงสิทธิในการประกันตัวและหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ของกลุ่มดังกล่าว แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของผู้ต้องหา ส่วนความผิดฐานอื่นผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยไปประกันตัวเนื่องจากไม่เคยได้รับการติดต่อจากคดีอื่น เช่นเดียวกับผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็เบิกความรับว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นนายประกันของนางสาวรักชนก ศรีนอก จำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๖๘๓/๒๕๖๕ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖ เพราะนางสาวรักชนกมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทนายความจึงให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้ตำแหน่งและหลักทรัพย์ในการประกันตัว เพื่อให้ได้สิทธิออกมาต่อสู้คดีจนถึงที่สุดเท่านั้น ซึ่งเป็นสิทธิปกติในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนทุกคนควรจะได้รับ แต่หากเป็นการกระทำที่เป็นการหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายก็ผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวในลักษณะของการเชิญชวนให้ประชาชนยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และพรรคการเมืองต้องเสนอนโยบายยกเลิกมาตรา ๑๑๒ พร้อมกับข้อความติดแฮชแท็ก “#ม๑๑๒” “#ม๑๑๖” และ “#ยกเลิก ๑๑๒” ตามเอกสารหมาย ศ ๑๙ ถึง ศ ๓๗ จึงเห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ให้แก้ไขเพิ่มเติมและยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และบางคนเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วย และเป็นนายประกันให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำผิดซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองจะทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์องค์พระมหากษัตริย์ถูกเปลี่ยนแปลงไปเพื่อมิให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในระบอบประชาธิปไตยต่อไป อันเป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และนำไปสู่การล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองที่กระทำก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งรับคำร้องของผู้ร้องวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ได้สิ้นสุดไปแล้ว จึงไม่อาจให้ยกเลิกการกระทำดังกล่าวที่ผ่านไปแล้วได้ คงได้แต่ห้ามมิให้ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการดังกล่าวอีกต่อไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องของผู้ร้องวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖

จึงมีความเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำเพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการดังกล่าวซึ่งมิใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบ และเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการดังกล่าวซึ่งมิใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบอีกต่อไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องของผู้ร้องวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร	ผู้ร้อง
	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑ พรรคก้าวไกล ที่ ๒	ผู้ถูกร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงพยานผู้เชี่ยวชาญ พยานหลักฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำเบิกความในวันไต่สวน บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญ คำแถลงปิดคดีของผู้ถูกร้องทั้งสอง และเอกสารประกอบ เห็นว่า คดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องและผู้ถูกร้องทั้งสองไม่โต้แย้งกัน ฟังเป็นยุติว่าเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมจำนวน ๔๔ คน ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร (เอกสารหมาย ร ๒) และระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้นโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

ในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ (ตามเว็บไซต์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ เอกสารหมาย ร ๔) โดยผู้ถูกร้องทั้งสองรณรงค์ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว (ตามหนังสือของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ เอกสารหมาย ศ ๑๙ – ๒๐) และแสดงความคิดเห็นให้แก้ไขกฎหมายดังกล่าวผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์เรื่อยมา (ตามหนังสือของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เอกสารหมาย ศ ๓๗)

มีปัญหาต้องวินิจฉัยก่อนตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องทั้งสองซึ่งตั้งประเด็นเป็นข้อโต้แย้งว่า ผู้ร้องบรรยายคำร้องโดยอ้างความคิดเห็นของบุคคล มีลักษณะเป็นการคาดคะเน ไม่ยืนยันข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง และไม่ได้ระบุข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาว่าผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างไร ทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจได้ จึงเป็นคำร้องที่ไม่ชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒) นั้น เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ วรรคสาม บัญญัติว่า “คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง” เช่นนี้ คำร้องใดที่มีรายการที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นอนุมาตราใด หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลต้องให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้องเสียก่อน ดังนั้น จึงไม่อาจมีกรณีที่คำร้องของผู้ร้องจะเคลือบคลุมไม่ชอบตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒) ไปได้ ประกอบกับพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้อง เป็นกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งและยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง โดยอ้างเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งภาพนิ่ง บันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียง พร้อมถอดข้อความเป็นลายลักษณ์อักษรของเหตุการณ์ที่แสดงถึงการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองประกอบมาท้ายคำร้อง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำร้อง คำร้องจึงมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเข้าใจสภาพของการกระทำที่เป็นข้อกล่าวหาและสามารถต่อสู้คดีได้ โดยที่ไม่ต้องให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นก่อน คำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ส่วนประเด็นวินิจฉัยนั้น พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีการกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติในภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวดที่ ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทและผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยบัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทและผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี”

เห็นว่า แม้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นองค์กรในการใช้อำนาจอธิปไตยในด้านนิติบัญญัติ และการเสนอร่างกฎหมายต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นวิธีการทางรัฐสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่และอำนาจโดยตรงในการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ แต่เมื่อร่างกฎหมายผ่านกลไกการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) อันถือเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลฝ่ายนิติบัญญัติ ดังนั้น การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ กำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญให้เข้ามาตรวจสอบการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยไม่ได้บัญญัติยกเว้นการกระทำใดไว้เป็นการเฉพาะที่ไม่ให้ศาลรัฐธรรมนูญเข้าไปตรวจสอบ การเสนอร่างกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติจึงเป็นการกระทำหนึ่งซึ่งอาจถูกตรวจสอบได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นมาตรการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยหลักการตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และบัญญัติในทำนองเดียวกัน

ไว้ในรัฐธรรมนูญต่อมาทุกฉบับ เป็นการวางหลักการเพื่อพิทักษ์ปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากภัยคุกคามอันเกิดจากการกระทำซึ่งเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในลักษณะมุ่งหมายให้หลักการและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิให้ล้มเลิกหรือสูญเสียไป บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความมุ่งหมายมิให้มีการใช้สิทธิและเสรีภาพที่จะส่งผลเป็นการบั่นทอนทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญและสั่นคลอนรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยที่ดำรงอยู่ให้เสื่อมโทรมหรือต้องสิ้นสลายไป จึงบัญญัติให้มีกลไกปกป้องระบอบการปกครองจากการถูกบั่นทอนบ่อนทำลาย โดยการใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่เกินขอบเขตของบุคคลหรือพรรคการเมืองไว้ ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดและกำหนดอัตราโทษแก่ผู้ที่กระทำการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หากผู้ใดกระทำความผิดตามมาตราดังกล่าวก็จะต้องได้รับโทษทางอาญาเพราะเหตุแห่งการกระทำนั้น การที่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้พระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหนึ่งในรัฐธรรมนูญนั้น สืบเนื่องมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ โบราณราชประเพณี นิติประเพณีซึ่งนอกจากจะมีลักษณะเป็นสถาบันหลักของประเทศแล้ว องค์พระมหากษัตริย์ยังทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะที่ผู้ใดจะละเมิดมิได้ จะกล่าวหาหรือฟ้องร้องในทางใด ๆ มิได้ และด้วยพระเกียรติคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการผดุงไว้ซึ่งเกียรติยศของประเทศและรักษาคุณลักษณะประการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีความชอบธรรมที่ต้องมีกฎหมายคุ้มครองมิให้มีการละเมิดพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐและสถาบันหลักของประเทศ ตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้การรับรองและคุ้มครองไว้

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีเนื้อหาให้ย้ายมาตรา ๑๑๒ จากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร มาอยู่ลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ นั้น การที่ประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด ได้แบ่งลักษณะความผิดเป็น ๑๒ ลักษณะ โดยจัดเรียงตั้งแต่ลักษณะความผิดอันเป็นการกระทำที่กระทบต่อรัฐ ความผิดที่เป็นการกระทำที่กระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดที่เป็นการกระทำต่อสาธารณชน ความผิดที่กระทบต่อสังคม

และบุคคล และความผิดที่กระทบต่อปัจเจกบุคคล แม้ผู้ถูกร้องทั้งสองโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายอาญามิได้กำหนดลำดับศักดิ์ของหมวดหมู่และลักษณะกฎหมายไว้ก็ตาม แต่ประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละลักษณะได้บัญญัติเรียงลำดับตามความสำคัญและความร้ายแรงในแต่ละหมวดในแต่ละมาตราไว้ โดยมาตรา ๑๑๒ อยู่ในลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เนื่องจากต้องการคุ้มครองทั้งความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์ อันสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ ที่บัญญัติรับรองว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่นนี้ สถาบันพระมหากษัตริย์จึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะพระมหากษัตริย์กับประเทศไทยหรือชาติไทยดำรงอยู่คู่กันเป็นเนื้อเดียวกัน เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ และธำรงความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในประเทศ ทำให้การกระทำความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นการกระทำผิดต่อความมั่นคงของประเทศด้วย การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอให้ย้ายมาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เป็นการกระทำเพื่อมุ่งผลให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ไม่เป็นความผิดที่มีความสำคัญและความร้ายแรงระดับเดียวกับความผิดในหมวดของลักษณะ ๑ และไม่ให้ถือเป็นความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศอีกต่อไป แสดงว่ามีเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกัน ซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ และศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ ได้วางหลักเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไว้ว่า การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่น หรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ประกอบกับเพื่อพิทักษ์ ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายได้โดยง่าย จึงไม่มีการบัญญัติเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ การที่ร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก ให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ตามร่างมาตรา ๖ ให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๓๕/๗ ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิดตามมาตรา ๑๓๕/๕ มาตรา ๑๓๕/๖ และมาตรา ๑๓๕/๘ วรรคหนึ่ง ความผิดฐานในลักษณะนี้ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดจะใช้ข้อกล่าวอ้างว่าตนเข้าใจผิดและเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นความจริงเป็นข้อต่อสู้และขอพิสูจน์ความจริงในทุกคดีเช่นเดียวกับการที่ผู้กระทำความผิดในคดีหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไปยกขึ้นต่อสู้ทั้งที่ลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่น หรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาประกอบกับเพื่อพิทักษ์ ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มิให้ถูกล่วงละเมิด ซึ่งในการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมจะต้องมีการสืบพยานหลักฐานตามข้ออ้างข้อเถียงข้อต่อสู้ ระหว่างคู่ความในคดี การพิสูจน์เหตุดังกล่าวจำต้องพาดพิงหรือกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ในสถานะอันควรเคารพสักการะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ย่อมไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ อีกทั้งการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอร่างกฎหมายให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้นั้น ก็โดยมีเจตนาที่จะให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ กลายเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้เป็นเรื่องส่วนพระองค์ของสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น อันเป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้รัฐไม่ต้องเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวโดยตรงอีกต่อไป ส่งผลให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่การกระทำความผิดที่กระทบต่อชาติและประชาชน ทั้งที่การกระทำความผิดดังกล่าวย่อมเป็นการทำร้ายจิตใจของชนชาวไทยที่มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เพราะทรงเป็นประมุขและศูนย์รวมความเป็นชาติที่รัฐจำเป็นต้องคุ้มครองและต้องเป็นผู้เสียหาย ดังนั้น แม้การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ จะเป็นกระบวนการทางนิติบัญญัติและร่างกฎหมายดังกล่าวจะไม่เคยได้รับการบรรจุในวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่เนื้อหาของร่างกฎหมายที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวกเสนอเป็นพฤติการณ์ที่แสดงออกถึงความคิดเห็นของผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก ที่ต้องการลดทอนการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ลง ผ่านร่างกฎหมายโดยอาศัยกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อสร้างความชอบธรรมโดยซ่อนเร้นวิธีการผ่านกระบวนการทางรัฐสภา ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ ได้วางหลักไว้ว่า สาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของระบอบการปกครองประชาธิปไตยของไทย ได้ระบุไว้ในความของพระราชหัตถเลขาที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่า พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงดำรงฐานะอยู่เหนือการเมือง โดยเฉพาะในแง่การไม่เข้าไปมีบทบาทเป็นฝักฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจจะนำมาซึ่งการโจมตี ติเตียน และกระทบกระเทือนต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องถูกลบล้างไป ดังปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๓ และสอดคล้องกับหลักการที่ถือว่าพระมหากษัตริย์ “ทรงราชย์ แต่มิได้ทรงปกครอง”

ยิ่งไปกว่านั้น การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้การเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้ง แม้ไม่มีร่างที่จะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ให้เห็นว่าจะแก้ไขในประเด็นใดเสนอมาพร้อมนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และทางไต่สวนผู้ถูกร้องที่ ๑ และนายชัยธวัช ตุลาธน หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จะอ้างว่ายังไม่ทราบว่าจะมีเนื้อหาเหมือนกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ หรือไม่ แต่ตามเว็บไซต์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่กล่าวถึงการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ กลับมีเนื้อหาที่จะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทำนองเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ที่ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร อันมีผลเป็นทำนองเดียวกันที่จะลดสถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์ดังวินิจฉัยมาข้างต้น จึงแสดงให้เห็นว่าเป็นการใช้นโยบายพรรคการเมืองโดยนำสถาบันพระมหากษัตริย์ลงมาเพื่อหวังผลคะแนนเสียงและประโยชน์ในการชนะการเลือกตั้งมุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยที่เป็นศูนย์รวมใจคนไทยทั้งชาติอยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องเข้าเป็นฝักเป็นฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจจะนำมาซึ่งการถูกโจมตีติเตียน โดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีหลักสำคัญว่าพระมหากษัตริย์ต้องดำรงฐานะอยู่เหนือการเมืองและความเป็นกลางทางการเมือง การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง จึงเป็นการกระทำที่ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทรามหรืออ่อนแอลง จนกระทั่งนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด

อนึ่ง แม้การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ที่ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ จะกระทำโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่อาจเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ ได้ก็ตาม แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก รวม ๔๔ คน ต่างเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้น ซึ่งผู้ถูกร้องทั้งสองยังมีพฤติการณ์รณรงค์เสนอแนวความคิดการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังกล่าวให้แก่ประชาชนทั่วไปเพื่อให้เป็นฉันทานุมัติผ่านรูปแบบนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อย่างต่อเนื่อง หากประชาชนทั่วไปซึ่งไม่รู้

เจตนาแท้จริงของผู้ถูกร้องทั้งสองอาจหลงตามกับความคิดเห็นที่แสดงออกผ่านการเสนอร่างกฎหมายและนโยบายของพรรคนั้น ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ว่า ตามหลักการปกครองเสรีประชาธิปไตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ และการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายตามนโยบายที่ให้ไว้ต่อประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการกระทำในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติพรรคการเมืองนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ กลับดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้นเพียงพรรคเดียว (เอกสารหมาย ศ ๗/๘ - ศ ๗/๑๓) ทั้งผู้ถูกร้องทั้งสองได้เบิกความต่อศาลยอมรับว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำเสนอนโยบายดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และปัจจุบันยังคงปรากฏนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อยู่บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (เอกสารหมาย ร ๔) เช่นนี้ ถือได้ว่าเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองฟังไม่ขึ้น

นอกจากนี้ พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องทั้งสองตามหนังสือของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคำเบิกความของผู้ถูกร้องทั้งสองต่อศาลรัฐธรรมนูญปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในอดีตและปัจจุบัน และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติการณ์แสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ รวมทั้งสมาชิกพรรคบางคนยังเป็นหลักประกันให้ผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นผู้กระทำความผิดในข้อหาดังกล่าวเสียเอง ย่อมแสดงให้เห็นว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นกลุ่มการเมืองซึ่งมีอุดมการณ์ต้องการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ โต้แย้งว่าเป็นเพียงการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ตั้งกระทู้ถามและผู้ฟังการปราศรัยโดยทั่วไปสงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยถึงเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มากกว่าที่จะยกเลิกนั้น แต่เมื่อปรากฏในหนังสือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยความตอนหนึ่งว่า “...พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก ม. ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องแก้ไข ม. ๑๑๒

ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ" (ตามเอกสารถอดเทปในการปราศรัย เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ เอกสารหมาย ศ ๓๓) แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในขณะนั้นที่พร้อมจะสนับสนุนการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยหากไม่ได้รับการแก้ไขภายในสภาผู้แทนราษฎรก็พร้อมที่จะดำเนินการโดยอาศัยวิถีทางอื่นนอกเหนือจากกระบวนการนิติบัญญัติ อันจะทำให้บทบัญญัติในการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์หมดสิ้นไป ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ว่า การกระทำที่มีเจตนาทำลายล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยชัดแจ้งเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แม้ภายหลังผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเบิกความต่อศาลว่าเป็นการบริหารสถานการณ์ไม่ให้เกิดความรุนแรง ก็ไม่ทำให้ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองฟังขึ้น

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์ในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเรียกร้องให้มีการทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเจตนาซ่อนเร้นผ่านการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคเพื่อนำไปสู่การบริหารประเทศ แต่การดำเนินการใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสถาบันหลักของประเทศไทย ได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะเป็นที่เคารพสักการะ ซึ่งถือเป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งประเทศจะกระทำมิได้ ไม่ว่าโดยวิธีการพูด การเขียน หรือการกระทำใด ๆ ที่เป็นการเซาะกร่อน บ่อนทำลาย หรือด้อยค่า หรือทำให้อ่อนแอลง จึงจำต้องช่วยกันระมัดระวังอย่างยิ่งยวดในการทำนุบำรุงและธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของประเทศ ดังนั้น แม้เหตุการณ์ตามคำร้องผ่านพ้นไปแล้ว แต่การดำเนินการรณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาของผู้ถูกร้องทั้งสอง มีลักษณะดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเป็นขบวนการ โดยใช้หลายพฤติการณ์ประกอบกัน ทั้งการชุมนุมเรียกร้อง การรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร และการใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งหากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการดังกล่าวต่อไป ย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งวรรคสองให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมิชอบ ทั้งให้เลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง ตามที่ผู้ร้องขอมา

นายวิรุฬห์ แสงเทียน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง	นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร	ผู้ร้อง
	นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑ พรรคก้าวไกล ที่ ๒	ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ กล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อครั้งเป็นหัวหน้าพรรคก้าวไกล และพรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ซึ่งบัญญัติในภาค ๒ ความผิดลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ว่า ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี โดยย้ายไปบัญญัติในหมวด ๔ เพิ่มความเป็นลักษณะ ๑/๒ ตั้งแต่มาตรา ๑๓๕/๕ ถึงมาตรา ๑๓๕/๙ เปลี่ยนแปลงหลักการเดิม ด้วยการลดระวางโทษน้อยกว่าระวางโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และเป็นผู้เสียหายเท่านั้น เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปก้าวล่วงพระราชอำนาจโดยการวิพากษ์วิจารณ์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์โดยไม่มี

ความผิดหรือไม่ต้องรับโทษใด ๆ แม้ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว ไม่ได้รับการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากรองประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่า อาจมีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ แต่ผู้ถูกร้องยังคงมีความประสงค์จะยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ให้สำเร็จ ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งในระหว่างหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องทั้งสองนำเสนอนโยบายให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการนำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่อง “ยกเลิก ม.๑๑๒” บนเวทีหาเสียง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยืนยันว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ จะดำเนินการต่อไปให้สำเร็จ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองมีเจตนาบ่อนทำลายด้อยคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์และมุ่งผลประโยชน์ทางการเมือง เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ อันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดแล้ว แต่อัยการสูงสุดไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ขอให้มีคำสั่งว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำดังกล่าว และเลิกกระทำการเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่บทกฎหมายกำหนดรูปแบบการปกครองของรัฐ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่กระทบหรือทำให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ และมาตรา ๒ สิ้นไป ไม่มีผลกระทบลิดรอนพระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่เป็นการเสนอเปลี่ยนแปลงเลขมาตราเป็นการจัดหมวดหมู่กฎหมายใหม่ให้เป็นระบบเท่านั้น การบรรยายคำร้องว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ มีลักษณะเป็นการคาดคะเน ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจข้อกล่าวหาเพียงพอที่จะชี้แจงได้ คำร้องของผู้ร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ นำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ เป็นเพียงการแสดงออกเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ถามและผู้ฟังการปราศรัยสงบสติอารมณ์ลงก่อนที่จะฟังเหตุผลที่สมควรแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มากกว่าที่จะยกเลิกมาตราดังกล่าว กรณีไม่ปรากฏเรื่องหรือการกระทำอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ

มีคำวินิจฉัย และคำร้องไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เอกสาร ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ ซึ่งบัญญัติในภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ความว่า ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี โดยย้ายไปตั้งเป็นลักษณะใหม่ คือ ลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ บัญญัติใหม่เป็น มาตรา ๑๓๕/๕ ถึงมาตรา ๑๓๕/๙ ดังนี้

มาตรา ๑๓๕/๕ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๕/๖ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๕/๗ ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิดตามมาตรา ๑๓๕/๕ และมาตรา ๑๓๕/๖

มาตรา ๑๓๕/๘ ความผิดฐานในลักษณะนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

มาตรา ๑๓๕/๙ ความผิดฐานในลักษณะนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว รองประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่า อาจมีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้คืนร่างไปแก้ไขใหม่ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวจึงไม่ได้รับการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎร

ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ หาเสียงโดยชูนโยบายของผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการหาเสียง นำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิก มาตรา ๑๑๒ บนเวทีหาเสียง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยืนยันว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ จะดำเนินการต่อไปให้สำเร็จ ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่า สมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวนมากร่วมกิจกรรมกับบุคคลที่แสดงเจตนาชัดเจนว่าต้องการยกเลิกมาตรา ๑๑๒ โดยอ้างว่ามาตรา ๑๑๒ มีปัญหาและถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง มีเยาวชนจำนวนมากที่ถูกดำเนินคดีตามมาตรา ๑๑๒

สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองที่อ้างว่า คำร้องบรรยายการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองอาจจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มีลักษณะเป็นการคาดคะเน ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจข้อกล่าวหาได้เพียงพอที่จะชี้แจงได้ นั้น เห็นว่า คำร้อง และคำร้องเพิ่มเติม บรรยายถึงการกระทำไว้แล้ว มีเอกสารภาพนิ่ง บันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียง พร้อมถอดข้อความเป็นลายลักษณ์อักษร แสดงถึงการกระทำที่อ้างว่าเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขทั้งหลายของผู้ถูกร้องทั้งสองเพียงพอที่จะเข้าใจได้ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องทั้งสองเข้าใจคำร้องและชี้แจงต่อสู้คดีตรงตามประเด็น คำร้องของผู้ร้องจึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ แล้ว

พิเคราะห์พยานหลักฐานในสำนวนแล้ว เห็นว่า ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสามสถาบันหลักยึดโยงเกื้อกูลรวมกันเป็นประเทศไทย อันเป็นประเพณีการปกครองที่สืบทอดกันตลอดมาเป็นเวลายาวนาน พระมหากษัตริย์ทรงก่อตั้งและต่อสู้ปกป้องประเทศไทยให้คงเป็นเอกราชมาถึงปัจจุบัน แม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย สถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงเป็นที่เคารพและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนตลอดมา โดยพระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นความมั่นคงที่จะต้องช่วยกันรักษาไว้ การทำลายสถาบันใดสถาบันหนึ่ง ชาติไทยย่อมไม่อาจดำรงอยู่ได้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และรัฐธรรมนูญทุกฉบับก่อนหน้านั้นรับรองให้ความคุ้มครองพระมหากษัตริย์ให้ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ อันเป็นประเพณีปฏิบัติที่ยึดถือตลอดมาโดยไม่เคยเกิดความขัดแย้งหรือมีความพยายามที่จะก้าวล่วงสถาบันพระมหากษัตริย์ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จึงบัญญัติไว้ในลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรว่า ผู้ใดกระทำการด้วยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นความผิดและ

ต้องรับโทษ อันเป็นบทบัญญัติคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ในฐานะประมุขของชาติ ซึ่งถือเป็นความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศชาติ

คดีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้ โดยการกระทำอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๓ ว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางทางการเมือง” คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า “การกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่จำต้องถึงขนาดมีเจตนาที่จะล้มล้างหรือทำลายให้สิ้นไป ทั้งยังไม่จำต้องขนาดตั้งตนเป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น เพียงแค่กระทำที่มีลักษณะขัดขวางหรือสกัดกั้นมิให้เจริญก้าวหน้า หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นการบ่อนทำลาย จนเกิดความชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง ก็ถือเป็นการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์แล้ว หาจำต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือต้องรอให้เกิดความเสียหายร้ายแรงเสียก่อนไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นมาตรการป้องกันความเสียหายร้ายแรงที่อาจจะเกิดแก่สถาบันหลักของประเทศไว้ก่อน ... คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องย่อมทราบดีว่า ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เป็นพระราชธิดาพระองค์ใหญ่ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทั้งยังเป็นพระเชษฐภคินีในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แม้ทรงกราบถวายบังคมลาออกจากฐานันดรศักดิ์ไปแล้ว แต่ยังคงดำรงอยู่ในฐานะสมาชิกแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการนำสมาชิกชั้นสูงในพระบรมราชวงศ์มาเป็นฝักฝ่ายในทางการเมือง ทั้งยังเป็นการกระทำที่วิญญูชนคนไทยทั่วไปย่อมรู้สึกได้ว่าสามารถทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยที่เป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ ต้องถูกนำไปใช้เพื่อความได้เปรียบทางการเมืองอย่างแยบยลให้ปรากฏผลเสมือนเป็นฝักฝ่ายทางการเมือง และมุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการสุ่มเสี่ยงต่อการสูญเสียสถานะที่จะต้องอยู่เหนือการเมือง และดำรงความเป็นกลางในทางการเมือง อันเป็นจุดเริ่มต้นของการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลงเข้าลักษณะของการกระทำที่อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) อย่างชัดแจ้งแล้ว ...” และคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ว่า “การกระทำที่มีเจตนาทำลายล้างสถาบันพระมหากษัตริย์โดยชัดแจ้งเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ดังนั้น เห็นได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขว่า พระมหากษัตริย์ทรงดำรงสถานะอยู่เหนือการเมือง และเป็นกลางทางการเมือง การกระทำใด ๆ ทั้งการส่งเสริมหรือทำลายให้สถาบันพระมหากษัตริย์สูญเสียสถานะที่จะต้องอยู่เหนือการเมืองหรือดำรงความเป็นกลางทางการเมืองย่อมเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลาย เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง เข้าลักษณะเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มีปัญหาต้องวินิจฉัยก่อนว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ของผู้ถูกร้องต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่ เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กับพวก เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นไปตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) โดยเสนอให้นำมาตรา ๑๑๒ ของประมวลกฎหมายอาญา ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ไปบัญญัติไว้เป็นลักษณะใหม่ มีบทบัญญัติให้อ้างความสุจริตและให้พิสูจน์ความจริงในข้อความการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นการขยายข้อความดังกล่าวออกสู่สาธารณชน และการบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และผู้เสียหาย เป็นการดึงสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งทรงดำรงสถานะที่ผู้ใดจะละเมิดมิได้ลงมาเป็นคู่ความในศาล อันจะนำมาซึ่งการเซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างไรก็ดี การเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต้องผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ และศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายดังกล่าวด้วย การใช้หน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติย่อมไม่อยู่ในความหมายของการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของปวงชนชาวไทย รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติกระบวนการจัดการแก้ไขปัญหานี้ไว้ต่างกัน

มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองมีการกระทำอื่นใดถึงขนาดเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่ เห็นว่า ภายหลังจากการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องทั้งสอง

นำประเด็นการแก้ไขดังกล่าวไปใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมทำกิจกรรมกับกลุ่มบุคคลที่มีเจตนาชัดเจนว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ กล่าวหาว่าสถาบันพระมหากษัตริย์มีปัญหา เป็นเหตุให้มีการเรียกร้องให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ข้อเท็จจริงปรากฏตามหนังสือของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคำเบิกความของผู้ถูกร้องทั้งสองต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองและสมาชิกของผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติการณ์แสดงความคิดเห็นหรือเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเป็นผู้ดำเนินการขอให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นผู้กระทำความผิดในข้อหาดังกล่าวเสียเอง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมแสดงความเห็นในการหาเสียงกับกลุ่มบุคคลที่ต้องการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยนำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่องยกเลิกมาตรา ๑๑๒ การกระทำหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย ย่อมเป็นความผิดอาญาในเนื้อหาและเป็นการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมพื้นฐานของบุคคลทั่วไป ไม่ว่ากระทำต่อบุคคลใด ผู้กระทำย่อมสมควรได้รับโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประมุขของรัฐซึ่งเป็นสัญลักษณ์ความมั่นคงของชาติ ยิ่งไม่สมควรกระทำอย่างยิ่ง มาตรา ๑๑๒ มิได้เป็นปัญหาหรือให้โทษต่อสุจริตชนโดยทั่วไป เพราะเป็นสิ่งที่สุจริตชนไม่กระทำอยู่แล้ว การกระทำความผิดเดียวกันอาจกำหนดอัตราโทษที่แตกต่างกันได้ตามลักษณะบุคคลของผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำ และพฤติการณ์ของการกระทำ เช่น เจ้าพนักงานกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีอัตราโทษสูงกว่าบุคคลทั่วไปกระทำความผิด สำหรับการกระทำความผิดต่อบุคคลซึ่งมีสถานะแตกต่างกัน เช่น การฆ่าบุพการีมีอัตราโทษสูงกว่าการฆ่าบุคคลทั่วไป หรือการดูหมิ่นเจ้าพนักงานมีอัตราโทษสูงกว่าการดูหมิ่นบุคคลทั่วไป การกำหนดอัตราโทษที่กระทำต่อประมุขของรัฐซึ่งกระทบถึงความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรย่อมต้องมีอัตราโทษสูงกว่าอัตราโทษที่กระทำต่อบุคคลทั่วไป การนำบทบัญญัติความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรก็ดี การแก้ไขเพื่อลดอัตราโทษก็ดี ยอมให้ผู้กระทำความผิดอ้างความสุจริตก็ดี ยอมให้พิสูจน์ความจริงในข้อความที่กระทำความผิดก็ดี รวมถึงการให้เป็นความผิดอันยอมความได้ก็ดี ย่อมเป็นการลดความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ กระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เป็นการบ่อนทำลาย จนเกิดความชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง สำหรับข้ออ้างที่อ้างว่า มาตรา ๑๑๒ ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อกลั่นแกล้งบุคคล นั้น ซึ่งปัญหาก็ไม่ได้มาจากบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ แต่เป็นปัญหาที่เกิดจากผู้ใช้บังคับกฎหมายไม่สุจริต ใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือเพื่อกลั่นแกล้งบุคคลอื่น ซึ่งจะต้องแก้ปัญหาที่ผู้ใช้บังคับกฎหมาย การแก้ไขบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ตรงต่อเหตุ

นอกจากนี้ บุคคลที่ถูกดำเนินคดีในฐานความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ล้วนแต่มีข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เมื่อพิจารณาประกอบกับพฤติการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรม การให้ความช่วยเหลือในการขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา ย่อมแสดงให้เห็นเจตนาบ่อนทำลายให้เกิดความชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์และความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร อันถือว่าเป็นการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยไม่อาจรอให้เกิดความเสียหายร้ายแรงเสียก่อน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การอภิปรายหาเสียง หรือชักชวนด้วยประการใด ๆ เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำดังกล่าว รวมทั้งเลิกกระทำการนั้นที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

นายจิรนิติ หะวานนท์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน

ของ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง

นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ผู้ร้อง

นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑

พรรคก้าวไกล ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ใดทราบว่ามีการกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้” วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง” บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์ปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปวงชนชาวไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการพิทักษ์ปกป้องคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อพิทักษ์ปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อย่างไรก็ตาม การกระทำที่จะเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายและความประสงค์นั้นถึงระดับที่วิญญูชนควรจักอาจคาดเห็นได้ว่าน่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ อันเป็นการสอดคล้องกับที่อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

มีข้อที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นก่อนว่า การเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของผู้ถูกร้องทั้งสอง เป็นการกระทำล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ หัวหน้าพรรคก้าวไกลในขณะนั้น และผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ย้ายหมวดความผิดตามมาตราดังกล่าว จากเดิมที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิดลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นหมวด ๔ ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ แก้ไขอัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ให้มีระวางโทษน้อยกว่าระวางโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ แก้ไขให้ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ เป็นการเปิดช่องให้บุคคลทั่วไปก้าวล่วงพระราชอำนาจโดยการวิพากษ์วิจารณ์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยไม่มีความผิดหรือไม่ต้องรับโทษใด ๆ และการบัญญัติให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้เช่นเดียวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไป โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และเป็นผู้เสียหายเท่านั้น ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยมีเจตนาเพื่อเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และมุ่งหมายผลประโยชน์ทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภาโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งในการตรากฎหมาย รัฐธรรมนูญได้บัญญัติขอบเขตทั้งในด้านเนื้อหาและกระบวนการตรากฎหมายไว้ มีผลให้การใช้อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาต้องตรากฎหมายให้มีเนื้อหาไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและกระบวนการตราถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ โดยขอบเขตทางด้านเนื้อหานั้น นอกจากต้องเป็นไปตามเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ที่บัญญัติให้การตรากฎหมายต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ จะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง แล้วยังต้องชอบด้วยบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องของรัฐธรรมนูญด้วย ส่วนขอบเขตกระบวนการตรานั้น เป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับแบบพิธีในการตรากฎหมายของรัฐสภา ประกอบด้วยหลักการสำคัญหลายประการ เช่น ผู้มีอำนาจเสนอกฎหมาย ลำดับขั้นตอนการพิจารณากฎหมาย การประกาศใช้กฎหมาย เป็นต้น โดยหลักการสาระสำคัญจะบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ส่วนรายละเอียดจะกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภาและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา แล้วแต่กรณี

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน และจะเสนอได้ก็แต่โดย (๑) คณะรัฐมนตรี (๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน (๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาเป็น ๓ วาระ โดยวาระที่หนึ่ง ขั้นรับหลักการ เป็นการพิจารณาหลักการโดยทั่วไปของร่างพระราชบัญญัติ โดยผู้เสนอร่างกฎหมายจะอภิปรายชี้แจงหลักการและเหตุผลในการเสนอร่างต่อสภาผู้แทนราษฎร จากนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาจะอภิปรายเหตุผลคัดค้านหรือสนับสนุนและถามข้อสงสัยและตั้งข้อสังเกตแล้วที่ประชุมของสภาผู้แทนราษฎรจะลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่ วาระที่สอง ขั้นการพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการ เป็นการพิจารณาในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติ โดยคณะกรรมาธิการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถเสนอคำแปรญัตติ

เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติต่อคณะกรรมาธิการได้ ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการสามารถสงวนคำแปรญัตติและสงวนความเห็นได้ เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วจะนำเสนอร่างและรายงานการพิจารณาร่างต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับมาตรา และวาระที่สามขั้นลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติใดแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะดำเนินการเสนอร่างนั้นต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณากลั่นกรองต่อไป ซึ่งดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับสภาผู้แทนราษฎร ภายหลังวุฒิสภาให้ความเห็นชอบแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ ระบุให้นายกรัฐมนตรีรอไว้ ๕ วัน จึงให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้า ฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ภายใน ๒๐ วัน เมื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว จึงให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้ตามมาตรา ๘๑ วรรคสอง และก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติใดขึ้นทูลเกล้า ฯ เพื่อถวายพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาหรือนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญสามารถเสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๑๔๘ เห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการตรากฎหมายของรัฐสภาทั้งในด้านเนื้อหาและกระบวนการตราซึ่งมีแบบแผนและลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผูกพันรัฐสภาต้องตรากฎหมายไม่ให้มีเนื้อหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและกระบวนการตราต้องถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ อีกทั้ง รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ตรวจสอบว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่ นอกจากทำให้การตรากฎหมายเป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว หลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวยังเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคก้าวไกลผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒) ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) ที่บัญญัติให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคนสามารถเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎรได้ อันเป็นการกระทำทางนิติบัญญัติ

นอกจากนี้ เห็นว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์มุ่งจะควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคม คุ้มครองความปลอดภัย รักษาความสงบสุขให้แก่สมาชิกของสังคม รวมทั้งเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม โดยกำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ ให้เป็นความผิดและกำหนดโทษทางอาญาไว้ เพื่อให้รัฐได้ใช้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ปกป้องคุ้มครองสังคมและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดอาญา นอกจากนี้ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกสหประชาชาติจึงมีพันธกรณีที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามและหากจำเป็นก็สามารถทบทวนปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับและกฎหมายของไทยให้สอดคล้องเป็นไปตามพันธกรณีและหลักสากลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน (Freedom of expression and speech) เพราะถ้าปราศจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแล้ว พลเมืองก็ไม่อาจรักษาสิทธิขั้นพื้นฐานและความสามารถในการปกครองตนเองในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจึงต้องชอบด้วยกฎหมายจำเป็นและได้สัดส่วน และมีความชอบธรรม เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีปัญหาในเรื่องการกำหนดอัตราโทษที่ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด เนื่องจากประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐภาคีของสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนได้รับข้อสังเกตจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้แสดงความเห็นทั่วไปหมายเลขที่ ๓๔ ว่าด้วยกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๔ ข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสังเกตการณ์ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐ และผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในฐานะผู้ถืออาณัติ มีข้อกังวลเกี่ยวกับกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของประเทศไทยว่าไม่มีความชัดเจนและกว้างเกินไป มีการกำหนดโทษที่รุนแรง และพบว่ามีการคุมขังและดำเนินคดีกับประชาชนในข้อหาความผิดตามกฎหมายดังกล่าวจำนวนมากขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะให้ประเทศไทยทบทวนหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๙๖ ข้อ ๑๙ (เอกสารหมาย ศ ๕๒) การที่ผู้ถูกร้องทั้งสอง เสนอให้มีการแก้ไขประเด็นประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวจึงเป็นเหตุที่พอจะรับฟังได้และปรากฏข้อเท็จจริงว่าร่างพระราชบัญญัติที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอดังกล่าวไม่ได้รับการบรรจุเข้าสู่วาระการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร และผู้ถูกร้องทั้งสอง

เบิกความในชั้นไต่สวนพยานบุคคลว่าไม่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ประการใดอีก เหตุการณ์ตามที่คำร้องได้ผ่านพ้นไปแล้ว ไม่ปรากฏพฤติการณ์หรือการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการในลักษณะดังกล่าวอีกในปัจจุบัน

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้นโยบายโดยการเสนอยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นการกระทำล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้นโยบายเสนอให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และยังดำเนินการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยบนเวทีของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ยืนยันนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่อง “ยกเลิก ม.๑๑๒” บนเวที เป็นต้น โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการกระทำโดยมีเจตนาเพื่อเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และมุ่งหมายผลประโยชน์ทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ

ผู้ถูกร้องทั้งสองโต้แย้งว่า ตามหลักการปกครองเสรีประชาธิปไตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ และการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายตามนโยบายที่ให้ไว้ต่อประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการกระทำในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติพรรคการเมืองนั้น และข้อเท็จจริงปรากฏว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นการดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้น (เอกสารหมาย ศ ๗/๙ - ศ ๗/๑๓) ทั้งนี้ผู้ถูกร้องทั้งสองได้เบิกความต่อศาลยอมรับว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำเสนอนโยบายดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และปัจจุบันยังคงปรากฏนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อยู่บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (เอกสารหมาย ร ๔)

เห็นว่า พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน กำหนดทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายที่สำคัญในการปกครองและ

บริหารประเทศ ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่การอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง ให้ความรู้ทางการเมือง สร้างสำนึกทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองและการแสดงออกทางการเมือง ตลอดจนเป็นสถาบันทางการเมืองที่สรรสร้างผู้นำทางการเมือง พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบอบการปกครองของประเทศ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม การดำเนินกิจกรรมทางเมืองของพรรคการเมืองอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย จึงต้องกระทำด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การคัดเลือกสมาชิกหรือบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรม จริยธรรม เข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือตำแหน่งอื่นหรือเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตลอดจนมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าว เมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา พรรคการเมืองต้องควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมัครเข้ารับเลือกตั้งไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และประการสำคัญพรรคการเมืองต้องไม่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) แล้วแต่กรณี

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องทั้งสองได้รณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร แม้ปรากฏว่าร่างดังกล่าว

ไม่ได้รับการบรรจุเข้าสู่วาระการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่ต่อมาผู้ถูกร้องทั้งสองยังได้นำเรื่องดังกล่าวมาเป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ในช่วงเวลาที่มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎรและในช่วงเวลาหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองในวันเวลาและสถานที่ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจำนวนหลายครั้ง กิจกรรมดังกล่าวมีการใช้ถ้อยคำในลักษณะว่า “ยกเลิกมาตรา ๑๑๒” หรือ “แก้ไขมาตรา ๑๑๒” แม้ผู้ถูกร้องจะอ้างว่า เป็นเพียงวิธีการเชิญชวนให้คนมาสนใจกิจกรรมหรือข้อเรียกร้อง แต่วัตถุประสงค์สำคัญของกิจกรรมเป็นการเชิญชวนและเรียกร้องให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และให้ทุกพรรคการเมืองเสนอนโยบายดังกล่าว ซึ่งเป็นไปในทิศทางที่สอดรับกับกรณีที่ผู้ถูกร้องทั้งสองได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ จึงย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่าการรณรงค์หาเสียงโดยเสนอนโยบายดังกล่าว ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองดังกล่าวของผู้ถูกร้องที่ ๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง มีวัตถุประสงค์ที่ผู้ถูกร้องทั้งสองจะนำไปผลักดันเสนอต่อรัฐสภาซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติให้ดำเนินการตราขึ้นเป็นกฎหมายตามกระบวนการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีกรณีเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยบนเวทีของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ยืนยันนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่อง “ยกเลิก ม.๑๑๒” บนเวที นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังได้ปราศรัยด้วยว่า “... ตอนนี้ผมในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกลปิดสติกเกอร์คำว่ายกเลิก แต่ผมต้องขอโทษน้องทั้งสองว่าขอให้ผมแก้ไขก่อนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ สำหรับคำตอบคำถามนี้ว่าทำไมต้องแก้ไข เพราะผมเชื่อว่าการแก้ไขจะทำให้โอกาสที่กฎหมายนี้ได้รับการแก้ไขในสภามากกว่าและผมเชื่อว่าร่างของพรรคก้าวไกลไม่ว่าจะเป็นเรื่องการที่ไม่ใช่ว่าให้ใครเอาสถาบันมาทำร้ายกัน ตั้งคำวิจารณ์ไม่ต้องติดคุก การลดโทษออกมา การเอากฎหมายฉบับนั้นฉบับนี้ออกจากความมั่นคง ไม่มีใครต้องติดคุกเพียงแค่ตั้งคำถามอีกต่อไป พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก มาตรา ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องขอแก้ไข มาตรา ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ ...” นั้น แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยืนยันต่อ

ศาลว่าการปราศรัยดังกล่าวผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้มีเจตนาที่จะเรียกร้องให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่อย่างใด อีกทั้งยังปรากฏในภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องทั้งสองได้จัดทำบันทึกความเข้าใจร่วมกันเพื่อจัดตั้งรัฐบาล (MOU) โดยไม่ปรากฏมีนโยบายการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่อย่างใด และผู้ถูกร้องทั้งสองได้ยืนยันว่าปัจจุบันมิได้ใช้ข้อเสนอหรือนโยบายดังกล่าวในการพบปะประชาชน หรือมีแนวคิดที่จะยื่นร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎร หรือสนับสนุนให้มีการยื่นแต่อย่างใด เนื่องจากเรื่องดังกล่าวยังเป็นคดีพิพาทอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ

เห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องจะอ้างว่า การนำเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายของพรรค ที่ได้นำเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาอนุมัติเห็นชอบแล้วก็ตาม แต่ไม่ปรากฏบทบัญญัติที่ชัดเจนในรัฐธรรมนูญที่บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการรณรงค์หาเสียงของพรรคการเมืองโดยเฉพาะการนำเอาเรื่องการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มาใช้เป็นนโยบายหาเสียง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำตามนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” และแม้จะฟังได้ว่ากรณีที่ผู้ถูกร้องทั้งสองรณรงค์ให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังกล่าวข้างต้น อาจจะยังไม่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่การรณรงค์เรื่องดังกล่าว เป็นการนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการหาเสียงเลือกตั้งและยุ่งเกี่ยวกับการเมือง และอาจทำให้ประชาชนสับสนได้ว่าเป็นการเสนอให้มีการยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าว เพราะไม่มีการเสนอต่อรัฐสภาให้พิจารณาตราเป็นกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมตามกระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เป็นการกระทำที่ล่อแหลมต่อการนำไปสู่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ หากปล่อยให้มีการกระทำในลักษณะดังกล่าวต่อไปจะเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลายการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันจะเกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรง อาจพ้นวิสัยต่อการแก้ไขเยียวยาได้ในภายหลัง อีกทั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นสถาบันทางการเมือง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่มีอุดมการณ์ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดละเมิดมิได้ และผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำซึ่งเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในลักษณะมุ่งหมายให้หลักการและคุณค่าทาง

รัฐธรรมนูญที่รองรับการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ต้องถูกด้อยค่าลงหรือถูกล้มเลิกหรือสูญเสียไป การกระทำใด ๆ ในทางการเมืองหรือของพรรคการเมืองที่ต้องการดึงสถาบันพระมหากษัตริย์ลงมายุ่งเกี่ยวกับพรรคหรือกลุ่มการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในทางตรงหรือทางอ้อมและไม่ว่าจะเพื่อเป็นการเทิดทูนด้อยค่าหรือดูแคลนเป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้เพราะย่อมกระทบต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ทรงอยู่เหนือการเมือง อันจะนำมาซึ่งการถูกโจมตีติเตียน ด้อยค่าและอาจถูกล้มล้างไปในที่สุดได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ (ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๒) วางหลักไว้ว่า สาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของระบอบการปกครองประชาธิปไตยของไทย ได้ระบุไว้ในพระราชหัตถเลขาที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่า “พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงดำรงฐานะอยู่เหนือการเมือง โดยเฉพาะในแง่การไม่เข้าไปมีบทบาทเป็นฝักฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจจะนำมาซึ่งการโจมตี ติเตียน และกระทบกระเทือนต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องถูกลบล้างไป” ดังปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๓ และสอดคล้องกับหลักการที่ถือว่า พระมหากษัตริย์ “ทรงราชย์ แต่มิได้ทรงปกครอง” (reigns, but does not rule) การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้การเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันมีผลเป็นการลดสถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการใช้นโยบายพรรคการเมืองโดยนำสถาบันพระมหากษัตริย์ลงมาเพื่อหวังผลคะแนนเสียงและประโยชน์ในการชนะการเลือกตั้ง มุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยที่เป็นศูนย์รวมใจคนไทยทั้งชาติอยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องเข้าเป็นฝักฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจจะนำมาซึ่งการโจมตี ติเตียน โดยไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีหลักสำคัญว่าพระมหากษัตริย์ดำรงฐานะอยู่เหนือการเมืองและความเป็นกลางทางการเมือง จึงเป็นการกระทำที่เข้าข่ายมีเจตนาจะเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ให้ชำรุดทรุดโทรม หรืออ่อนแอลง อันอาจจะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุดได้ เห็นควรให้ผู้ถูกร้องทั้งสองงดเว้นการกระทำ การรณรงค์ การสนับสนุนการกระทำ ตลอดจนการเข้าร่วมในกิจกรรมที่มีลักษณะให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จึงเป็นการกระทำที่ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยไม่ชอบย่อมจะนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุดได้

นายนภดล เทพพิทักษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง
นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ผู้ร้อง
นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑
พรรคก้าวไกล ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) หัวหน้าพรรคก้าวไกล ในขณะนั้น และพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ได้ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยร่างมาตรา ๔ บัญญัติว่า “ให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙” และร่างมาตรา ๖ บัญญัติว่า “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มาตรา ๑๓๕/๕ มาตรา ๑๓๕/๖ มาตรา ๑๓๕/๗ มาตรา ๑๓๕/๘ และมาตรา ๑๓๕/๙ ในภาค ๒ ความผิด แห่งประมวลกฎหมายอาญา” และย้ายหมวดความผิด จากเดิมที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นหมวด ๔ ความผิดต่อความสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ จึงเป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ และแก้ไขอัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จากเดิมที่บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี” เป็นให้เพิ่มความว่า “มาตรา ๑๓๕/๕ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และ “มาตรา ๑๓๕/๖ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” เป็นการเสนอให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ มีระวางโทษน้อยกว่าระวางโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และร่างมาตรา ๖ บัญญัติให้เพิ่มความว่า “มาตรา ๑๓๕/๗ ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต โดยรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิดตามมาตรา ๑๓๕/๕ และมาตรา ๑๓๕/๖” และ “มาตรา ๑๓๕/๘ วรรคหนึ่ง ความผิดฐานในลักษณะนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ...” เป็นการเปิดช่องให้บุคคลทั่วไปก้าวล่วงพระราชอำนาจโดยการวิพากษ์วิจารณ์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยไม่มีความผิดหรือไม่ต้องรับโทษใด ๆ และเพิ่มความในมาตรา ๑๓๕/๙ วรรคหนึ่ง ว่า “ความผิดฐานในลักษณะนี้เป็นความผิดอันยอมความได้” และวรรคสอง “ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” เป็นการบัญญัติให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ เช่นเดียวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไป โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และเป็นผู้เสียหายเท่านั้น

นอกจากนั้นในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้นโยบายเสนอให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้ง และยังดำเนินการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยบนเวทีของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ยืนยันนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่อง “ยกเลิก ม.๑๑๒” บนเวที วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปราย (ดีเบต) ในรายการไทยรัฐดีเบต “เวทีดีเบตเลือกตั้ง ๖๖” วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปรายในรายการ

เดอะสแตนดาร์ดดีเบต “หมอวรงค์ ปะทะ พิธา ประเด็น ม.๑๑๒ เสรีพิศุทธ์ ขอร่วมดีเบต” และภาพข่าว เรื่อง “ตะวัน – แบม ขึ้นเวทีก้าวไกลถามจะแก้ไขหรือยกเลิก ๑๑๒ พิธา ตอบพร้อมขอโทษ” ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล (MOU) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอบคำถามสื่อมวลชนกรณีการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยยืนยันว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จะดำเนินการต่อไปให้สำเร็จ และวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสำนักข่าวต่างประเทศ (BBC) ในหัวข้อ “พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ไม่ใช่นักกฎหมายในแบบคุณ” มีการแปลบทสัมภาษณ์เป็นภาษาไทยท้ายคลิปว่า นโยบายการแก้ไขกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ “... นั่นคือสิ่งที่เราสัญญากับประชาชนไว้ เรามีฉันทามติมากพอ เราได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน ๑๔ ล้านคน พวกเขาเข้าใจ มันชัดเจนและโปร่งใสว่า นี่เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่เราต้องการผลักดัน ...”

ผู้ร้องเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ วินิจฉัยว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยเป็นเสาหลักสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำใด ๆ ที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องสิ้นสลายไป ไม่ว่าจะโดยวิธีการพูด การเขียน หรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่า หรือทำให้อ่อนแอลง ย่อมแสดงให้เห็นถึงการมีเจตนาเพื่อล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนั้น การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเรียกร้องให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าวจะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่เคารพสักการะ อันนำไปสู่การสร้างความปั่นป่วนและความกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่เกินความพอเหมาะพอควร มีผลกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และจะนำไปสู่การบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติให้คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงมีผลผูกพันให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยคดีนี้เช่นเดียวกัน

เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เพื่อกระทำการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

เป็นการกระทำโดยมีเจตนาเพื่อเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และมุ่งหมายผลประโยชน์ทางการเมือง โดยไม่คำนึงถึงหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เพื่อขอให้อัยการสูงสุดร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง แต่ผู้ร้องเห็นว่าอัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ดังนี้

(๑) การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

(๒) มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

(๓) มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

การที่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ไม่ได้รับการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากนายสุชาติ ตันเจริญ อดีตรองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่ ๑ เป็นผู้พิจารณาเรื่องระเบียบวาระแล้วมีความเห็นว่า ร่างกฎหมายดังกล่าวอาจมีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงส่งกลับไปให้ผู้ถูกร้องทั้งสองแก้ไข แต่ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ได้ดำเนินการใด และผู้ถูกร้องทั้งสองยังคงมีความประสงค์จะยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ให้สำเร็จ แม้ว่าสมาชิกรัฐสภาจะอภิปรายโดยไม่เห็นด้วยกับการเสนอนโยบายนี้ในระหว่างการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำร้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ที่ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ จึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณา

สำนักงานอัยการสูงสุดส่งข้อมูลพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ขอให้ตรวจสอบกรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำเนินการเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมาย

อาญา มาตรา ๑๑๒ และยังดำเนินการต่อเนื่องจนกว่าจะยกเลิก มาตรา ๑๑๒ สำเร็จ เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งไม่รับคำร้อง เนื่องจากการเสนอร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา เป็นการใช้วิธีการทางรัฐสภา ซึ่งจะต้องผ่านความเห็นชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งอาจเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวก็ได้ และการหาเสียงเลือกตั้งกรณีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งว่าจะกระทำโดยใช้วิธีการทางรัฐสภา จึงไม่มีลักษณะเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีองค์ประกอบภายนอกคือ "การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ" และมีเจตนาพิเศษคือ "เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" การกระทำที่เป็นการล้มล้างการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ต้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพโดยมีเจตนารมณ์พิเศษเพื่อทำลายให้หมดสิ้นไปซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นกระบวนการนิติบัญญัติที่ต้องมีการถกเถียง อภิปราย ซึ่งต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และต้องผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๓๗ และพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการยับยั้งร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๖ อีกชั้นหนึ่ง หรือหากร่างกฎหมายผ่านกลไกลการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๑) อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่บทกฎหมายที่กำหนดรูปแบบการปกครองของรัฐ การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่กระทบหรือทำให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ และมาตรา ๒ สิ้นไป และไม่มีผลกระทบลิดรอนพระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามที่รับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ มาตรา ๖ ถึงมาตรา ๒๔

ตามหลักการปกครองเสรีประชาธิปไตย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของประชาชน มีหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายตามนโยบายที่ให้ไว้กับประชาชนย่อมเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชน โดยกระทำผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยวิธีการทางรัฐสภา ซึ่งรัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมาย การใช้อำนาจเข้าแทรกแซงการกระทำทางนิติบัญญัติจึงเป็นการกระทบลิดรอนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การใช้สิทธิหรือเสรีภาพอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ต้องเป็นการกระทำของ "บุคคล" ไม่รวมถึง "พรรคการเมือง" การเสนอร่างกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นการใช้หน้าที่และอำนาจในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนผู้ราษฎร ซึ่งต้องไม่ตกอยู่ใต้อาณัติมอบหมายหรือครอบงำจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติให้ผู้ร้องต้องบรรยายเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง ผู้ร้องจึงต้องบรรยายเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายของผู้ถูกร้องทั้งสองในลักษณะยืนยันข้อเท็จจริง พร้อมอธิบายข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อกล่าวหา ตลอดจนพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง การที่ผู้ร้องอ้างอิงความเห็น และคำสัมภาษณ์ของบุคคลไม่มีลักษณะเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง และการบรรยายคำร้องต่อไปว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองอาจจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ จึงมีลักษณะเป็นการคาดคะเน ส่วนข่าวการประชุมรัฐสภาและคำให้สัมภาษณ์ของเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเพียงการคัดลอกพาดหัวข่าวมาลง โดยไม่ได้ระบุข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อาจเข้าใจข้อกล่าวหาได้เพียงพอที่จะชี้แจงได้ คำร้องของผู้ร้องจึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง (๒)

การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อการรักษาสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะของพระมหากษัตริย์ กฎหมายดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในการปราบปรามประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกดึงลงมาเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชน กระทบต่อสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะอย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งได้มีความพยายามแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มาแล้ว เช่น เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ได้จัดทำรายงานความเห็นต่อสถานการณ์ปัญหาของตัวบทบัญญัติและการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แม้รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคดีอื่นก็ตาม แต่ต้องมีประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในคดีเป็นประเด็นเดียวกันด้วย เมื่อข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ เป็นเรื่องการชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการยื่นข้อเรียกร้อง ๑๐ ประการ ให้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่ประเด็นแห่งคดีนี้เป็นกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันเป็นการกระทำทางนิติบัญญัติ ข้อเท็จจริงของทั้งสองคดีจึงแตกต่างกัน คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ จึงไม่มีผลให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องผูกพันตามด้วยดังกล่าว

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไม่ใช่ร่างกฎหมายที่เสนอเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เนื่องจากมีการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายดังกล่าวอยู่ การเสนอเปลี่ยนแปลงเลขมาตราเป็นการจัดหมวดหมู่กฎหมายใหม่ให้เป็นระบบเท่านั้น ผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้เสนอให้ย้ายฐานความผิดตามกฎหมายดังกล่าว ให้อยู่ในหมวด ๔ ว่าด้วยความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ แต่เสนอให้ย้ายฐานความผิดไปบัญญัติไว้ในลักษณะความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อย่างเป็นระบบเป็นการเฉพาะ จึงไม่เป็นการลดสถานะความคุ้มครองของพระมหากษัตริย์ เพราะประมวลกฎหมายอาญามิได้กำหนดลำดับศักดิ์ของหมวดหมู่และลักษณะของกฎหมายไว้ บทกฎหมายที่บัญญัติฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญาทุกมาตราจึงมีลำดับศักดิ์เท่าเทียมกัน การจัดหมวดหมู่และลักษณะของกฎหมายไม่ก่อให้เกิดผลแตกต่างในทางนิตินัย และผู้ถูกร้องทั้งสองมิได้เสนอให้ลดอัตราโทษเฉพาะบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ เพียงมาตราเดียว แต่ให้แก้ไขระวางโทษสำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทและดูหมิ่นบุคคลในแต่ละฐานะแตกต่างกันไป ดังนั้น ความผิดว่าด้วยการหมิ่นพระเกียรติของพระมหากษัตริย์มีระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งสูงกว่าระวางโทษสำหรับการกระทำความผิดต่อบุคคลทั่วไป และการเสนอลดอัตราโทษนี้สอดคล้องกับข้อเสนอที่กลุ่มนิติราษฎร์ได้เสนอไว้ การเสนอร่างมาตรา ๖ ให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๓๕/๗ และมาตรา ๑๓๕/๘ เป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยที่คุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหาได้พิสูจน์การกระทำตามบทยกเว้นความผิดและบทยกเว้นโทษ ทั้งยังสอดคล้องกับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานไว้เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ ว่าแม้ข้อความที่ใส่ความจะเป็นความจริงก็ถือเป็นความผิดตามกฎหมาย การสร้างบทยกเว้นความผิดและบทยกเว้นโทษขึ้นมาในกรณีที่ข้อที่ใส่ความเป็นการปกป้องส่วนได้เสีย

ของตนโดยธรรม หรือข้อที่ใส่ความนั้นเป็นความจริงและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนำกฎหมายหมิ่นประมาทไปบังคับใช้ในทางที่ไม่ชอบและไม่เป็นธรรม และการให้เพิ่มเนื้อความตามมาตรา ๑๓๕/๙ เป็นการกำหนดให้สำนักพระราชวังเป็นผู้เสียหายและมีอำนาจหน้าที่ในการเริ่มและยุติคดี เพื่อคงไว้ซึ่งพระราชอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่จะริเริ่มดำเนินคดีหรือยุติคดีเมื่อใดก็ได้

ผู้ถูกร้องที่ ๑ โต้แย้งคำร้องของผู้ร้องโดยมีเนื้อหาในลักษณะเดียวกันกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องทั้งสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งคำชี้แจงต่อศาลแล้ว สรุปได้ดังนี้

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า มีคณะกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมหรือปรากฏตัวในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังนี้

ระหว่างวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ นายกฤษฐ์หิรัญ เลิศอุฤทธิ์ภักดี นายสกล สุนทรวาณิชย์กิจ นายเชตวัน เตือประโคน นายทวิวงศ์ โตทวิวงศ์ และนายสหวัต คุ้มคง เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง ที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดชลบุรี ตามลำดับ ทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีข้อเรียกร้องให้ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ยุติการดำเนินคดีทางการเมือง และให้พรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีการยืนชูป้ายข้อความว่า “#ยกเลิก ม.๑๑๒”

ระหว่างวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ นางสาวธิษะณา ชุณหะวัณ นายปิยรัฐ จงเทพ และนายรังสิมันต์ โรม เข้าร่วมชุมนุมเพื่อทำกิจกรรม “ราษฎรไปสภา เดินหน้า ยกเลิก ๑๑๒” ที่หน้ารัฐสภา และ “ราษฎรประสงค์ ยกเลิก ๑๑๒” ที่บริเวณแยกราชประสงค์ ทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งการชุมนุมมีการเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีการรวบรวมรายชื่อประชาชนให้ได้ ๑๐,๐๐๐ คน มีการตั้งโต๊ะพร้อมติดป้ายข้อความว่า “ยกเลิก ๑๑๒” “๑๑๒ ปิดปากประชาชน” และ “ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์”

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ของพรรคก้าวไกล บริเวณสวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผู้ถูกร้องที่ ๑ ขึ้นปราศรัยบนเวทีมีข้อความตอนหนึ่งว่า “... ตอนนี้ผมในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกลปิดสติกเกอร์คำว่ายกเลิก

แต่ผมต้องขอโทษน้องทั้งสองว่าขอให้ผมแก้ไขก่อนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ สำหรับคำตอบคำถามนี้ว่าทำไมต้องแก้ไข เพราะผมเชื่อว่าการแก้ไขจะทำให้โอกาสที่กฎหมายนี้ได้รับการแก้ไขในสภามากกว่า และผมเชื่อว่าร่างของพรรคก้าวไกลไม่ว่าจะเป็นเรื่องการที่ไม่ใช่ว่าให้ใครเอาสถาบันมาทำร้ายกัน ตั้งคำวิจารณ์ไม่ต้องติดคุก การลดโทษออกมา การเอากฎหมายฉบับนั้นฉบับนี้ออกจากความมั่นคง ไม่มีใครต้องติดคุกเพียงแค่ตั้งคำถามอีกต่อไป พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก มาตรา ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องขอแก้ไขมาตรา ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ ...”

ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และคณะก้าวหน้ามีการรณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทั้งในเชิงกายภาพและในสื่อสังคมออนไลน์ โดยการชี้ว่ากฎหมายดังกล่าวอาจมีปัญหาและถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ วิจารณ์ว่ามีการบังคับใช้กฎหมายนี้กับประชาชนเป็นจำนวนมาก ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกตั้งคำถามและเสื่อมเสียพระเกียรติ จึงเสนอให้มีการลดโทษ ให้กำหนดตัวบุคคลผู้ฟ้องคดี และย้ายฐานความผิดออกจากหมวดความมั่นคง กรณีดังกล่าวพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายนี้ เนื่องจากนางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อยู่ระหว่างได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวจากการเป็นผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ส่วนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตามนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๖ รวมทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ด้วย และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังเรียกร้องสิทธิในการประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยอ้างว่าเป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามหลักสากลที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมกับภาคีเครือข่าย และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลักประกันในการขอประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ประกอบด้วยผู้ถูกร้องที่ ๑ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒) นายทองแดง เบ็ญจะปัก (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒) พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และคณะก้าวหน้ามีการกล่าวถึงการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในสองสถานะ คือ ผู้เคยมีส่วนบังคับใช้กฎหมายโดยตรง ได้แก่ พล.ต.ต. สุพิศาล ภักดีนฤนาท สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งได้ออกแถลงการณ์ขอโทษกรณีที่เคยจับกุมผู้ต้องหาในข้อหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑๒ ส่วนสถานะของผู้ถูกผลกระทบจากกฎหมายดังกล่าว คือ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าคณะก้าวหน้า และนางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งคณะก้าวหน้าประกาศจุดยืนสนับสนุนการรณรงค์ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยเปิดเว็บไซต์ให้ประชาชนเข้าชื่อกันเสนอได้

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า พบข้อเท็จจริงและข้อมูลบ่งชี้ว่า คณะก้าวหน้า พรรคก้าวไกล และบุคคลที่เกี่ยวข้องรณรงค์ให้แก้ไขและให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกในปัจจุบันหรือในอดีตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กระทำการในลักษณะของการรณรงค์ให้แก้ไขเพิ่มเติมและยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังนี้

๑. การรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้โพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัว เชิญชวนให้ประชาชนยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ และวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๖ นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางมาให้กำลังใจนายปิยบุตร แสงกนกกุล แกนนำคณะก้าวหน้า ที่เข้าพบพนักงานสอบสวนตามหมายเรียกผู้ต้องหา ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยชูป้ายซึ่งมีข้อความ “#ยกเลิก ๑๑๒” และโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่า “... หากสภาผู้แทนราษฎรไม่ร่วมมือกันอย่างแข็งขันเพื่อช่วยกันแก้ไขให้กฎหมายนี้เป็นธรรมขึ้นได้ สังคมก็จะเหลือเพียงตัวเลือกสุดท้าย คือ ยกเลิก ม.๑๑๒ ไปอย่างถาวรตามข้อเรียกร้องของประชาชน”

วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖ นางสาวเบญจา แสงจันทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง เพื่อร่วมรับฟังและส่งข้อเรียกร้องของประชาชน ๓ ข้อ หนึ่งในนั้น ได้แก่ “... ๓. พรรคการเมืองต้องเสนอนโยบายยกเลิก #ม๑๑๒ #ม๑๑๖” โดยมีการถือป้ายข้อความ “#ยกเลิก ๑๑๒”

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๖ นางปัญญารัตน์ นันทภูษิตานนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางเข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง และชูป้ายข้อความ “ยกเลิกมาตรา ๑๑๒”

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคก้าวไกลจัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ ณ สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยนางสาวทานตะวัน (ตะวัน) ตัวตุลานนท์ และนางสาวอรวรรณ (แบม) ภู่พงษ์ ได้ขึ้นเวทีปราศรัยได้ให้นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ รวมถึงว่าที่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่วมกิจกรรมในโพล “คุณคิดว่า ม.๑๑๒ สมควรยกเลิกหรือแก้ไข” ซึ่งนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ได้ติดสติกเกอร์ในช่องยกเลิก แต่ระบุว่า “... การแก้ไขจะทำให้โอกาสที่กฎหมายนี้ได้รับการแก้ไขในสภามีมากกว่า ...”

๒. การรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยคณะก้าวหน้า

(๑) วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นายปิยบุตร แสงกนกกุล ได้อธิบายปัญหาของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ “ในหัวข้อเรื่อง สรุปครบจบที่เดียว : หมดเวลา ๑๑๒ ถึงเวลาอนาคตสังคมไทย”

(๒) วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นางสาวพรรณิการ์ วานิช อธิบายวิธีลงชื่อเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ผ่านระบบออนไลน์ เฟซบุ๊ก “คณะก้าวหน้า – Progressive Movement”

๓. การรณรงค์ให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

(๑) วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

(๒) ระหว่างวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ – ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เสนอนโยบายและรณรงค์ให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการหาเสียงเลือกตั้ง

๔. การรณรงค์ให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยคณะก้าวหน้า

ระหว่างวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ – ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๖ คณะก้าวหน้าได้มีการรณรงค์ให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

ความเห็นต่อกรณีการรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังกล่าวข้างต้น จะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่เคารพสักการะอันจะนำไปสู่การสร้างความปั่นป่วนและความกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน และอาจจะส่งผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ในคำนิยาม “ความมั่นคงแห่งชาติ” ตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔ โดยถูกกำหนดไว้ในนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๑ การสร้างเสริมความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ เป้าหมายที่ ๑ การธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ กลยุทธ์หลักที่ ๑ การปกป้องและเชิดชูสถาบัน และอาจ

ส่งผลกระทบต่อการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ และประสิทธิภาพการดำเนินงานและกลไกการธำรงรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการด้านการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐)

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้พยานผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๔ คน คือ ศาสตราจารย์กิตติคุณ วิทิต มันตาภรณ์ รองศาสตราจารย์ ภูริ ฟูวงศ์เจริญ รองศาสตราจารย์ ศุภมิตร ปิติพัฒน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ รณกรณ์ บุญมี ทำความเห็นเกี่ยวกับประเด็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพระมหากษัตริย์ ซึ่งพยานผู้เชี่ยวชาญทั้งสี่คนได้ทำความเห็นเป็นหนังสือส่งให้ศาลแล้ว

นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะพยานผู้ถูกร้องทั้งสอง และนายชัยธวัช ตุลาธน หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้า ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งศาลได้รับไว้แล้ว

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เบิกความเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ไม่ได้มีการปรึกษาหารือกันในพรรค แต่เป็นการทำความเข้าใจกัน เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ต้องตกอยู่ภายใต้อาณัติของใครและมีเอกสิทธิ์ของตนเอง การเสนอกฎหมายจึงไม่ได้ผ่านมติกรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นด้วยตนเองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) เนื่องจากตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ มีการใช้มาตรา ๑๑๒ ดำเนินคดีกับประชาชนประมาณ ๒๖๘ คดี โดยเฉพาะมีผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี จำนวน ๒๐ คดี มีการใช้มาตรานี้สูงขึ้น ไม่เป็นผลดีกับสถาบันพระมหากษัตริย์ พยานต้องการบรรเทาวิกฤติทางการเมืองให้คลี่คลาย จึงคิดว่าหากนำเรื่องนี้เข้าสู่ระบบกลไกที่ใช้หาฉันทามติของสังคมได้ จะไม่มีใครผูกขาดความคิดเห็นแบบใดแบบหนึ่ง เพราะการเสนอร่างกฎหมายมีการตั้งกรรมาธิการ มีวุฒิสภา และมีกระบวนการยับยั้งในหลายชั้น กระบวนการทางนิติบัญญัติจึงเป็นทางออกของสังคม ทำให้บ้านเมืองที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์จะเป็นศูนย์รวมจิตใจ และมั่นคงสถาพรอยู่กับประเทศชาติ

ผู้ถูกร้องที่ ๑ เคยเป็นผู้ประกันตัวนางสาวทานตะวัน (ตะวัน) ตัวตุลานนท์ จำเลยหรือผู้ต้องหาในคดีที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๑๑๒ โดยได้รับการติดต่อมาจากทนายความของศูนย์ทนายเพื่อสิทธิมนุษยชน และพยานเชื่อในการเข้าถึงสิทธิในการประกันตัวและหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of innocence) ผู้พิพากษาในคดีมีสิทธิชี้ขาดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับการประกันตัวหรือไม่ ถ้าผู้พิพากษาไม่ให้ประกันตัวก็ไม่สามารถที่จะประกันตัวได้ ไม่ได้หมายความว่าพยานจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของผู้ต้องหา ส่วนพยานไม่เคยไปประกันตัว

ผู้ต้องหาในความผิดฐานอื่น เนื่องจากไม่เคยได้รับการติดต่อจากคดีอื่น พยานเคยไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง “กลุ่มยืน หยุด ขัง” โดยไปในหลายฐานะ เช่น ผู้สังเกตการณ์ กรรมาธิการ พยานไม่ได้ไปคนเดียว แต่จะมีตัวแทนจากหลายพรรคการเมืองและมีรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมร่วมไปด้วย แม้พยานไปร่วมแต่ไม่ได้สนับสนุนข้อเรียกร้องของกลุ่มดังกล่าว

พยานเห็นว่าการกระทำที่ถือเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คือการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองจากรัฐเดี่ยว หรือระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่การดำเนินการตามกระบวนการนิติบัญญัติตามหน้าที่และอำนาจของรัฐธรรมนูญไม่เป็นการล้มล้างการปกครองแต่อย่างใด และเห็นด้วยกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๘ – ๒๙/๒๕๕๕ ว่าการคุ้มครองประมุขของรัฐนั้นต้องสูงกว่าสามัญชน แต่สิ่งที่สำคัญคือการกำหนดโทษทางอาญาต้องได้สัดส่วน เช่น สมัย ร.ศ. ๑๑๘ การกำหนดโทษตามความผิดฐานนี้คือจำคุกสามปี ดังนั้น จึงต้องหาดุลยภาพระหว่างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสังคมกับเรื่องของการปกครองและความมั่นคงของรัฐในหลายรูปแบบ ซึ่งต้องนำเรื่องนี้เข้าสู่กระบวนการทางรัฐสภา สิ่งที่เราคิดว่ามันเป็นจินตนาการ ทำลายหรือเป็นปฏิปักษ์ สกัด เซาะกร่อนจะหายไปจะน้อยลง

ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีอุดมการณ์ทางการเมือง ในข้อที่ ๙ ว่า เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ เป็นเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ต้องการให้เกิดความเท่าเทียมกันและเท่าทันโลก ไม่เกี่ยวข้องกับการมีเจตนาที่จะล้มล้างหรือมีการเปลี่ยนการปกครองแต่อย่างใด หลักการดังกล่าวใช้กับคนหรือประชาชนทั่วไป ไม่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข Constitutional Monarchy เท่านั้น

พยานไม่ทราบว่ามีการยุยงปลุกปั่นเยาวชนให้กระทำผิดตามมาตรา ๑๑๒ หรือไม่ แต่ในฐานะพรรคการเมืองหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องพยายามลดปัญหาเพื่อไม่เกิดความขัดแย้ง พยานเคยทราบมาว่า กรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์ ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งพยานได้พยายามทำความเข้าใจกับบุคคลดังกล่าวว่าข้อเสนอในการยกเลิกนั้นไม่ตรงกับอุดมการณ์ของพรรคและไม่ตรงกับสิ่งที่พรรคนำเสนอกับสาธารณชน เนื่องจากพยานและพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยืนยันว่าจะต้องเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายผ่านกระบวนการนิติบัญญัติเท่านั้น ส่วนสมาชิกพรรคตอนนี้มีประมาณ ๘๐,๐๐๐ – ๙๐,๐๐๐ คน พยานจึงไม่อาจทราบได้ว่ามีสมาชิกคนใดแสดงความคิดเห็นดังกล่าวเช่นเดียวกันอีก และตามเอกสารหมายที่ ศ ๓๓/๑ พยานปราศรัยที่จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖

ว่า “พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก มาตรา ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลจะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องแก้ไข มาตรา ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไขก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ” เป็นการแสดงเจตนารมณ์ต่อสถานการณ์เฉพาะหน้า แต่ยังเน้นย้ำในเรื่องของการแก้ไขกฎหมายผ่านกระบวนการทางนิติบัญญัติเท่านั้น พยานไม่เคยสนับสนุนให้ยกเลิก มาตรา ๑๑๒

นายชัยธวัช ตุลาธน หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เบิกความเพิ่มเติมต่อศาลศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า การเสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ได้เป็นมติพรรค แต่เป็นการใช้เอกสิทธิ์ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมาย ทั้งนี้ ไม่ใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทุกคนลงชื่อในการเสนอร่างกฎหมายดังกล่าว การนำนโยบายเรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ลงเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบหรือเป็นมติพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคก่อน เป็นหน้าที่ของทีมสื่อของพรรคที่สามารถนำไปลงได้ ซึ่งทั้ง ๓๐๐ นโยบายนี้ได้ยื่นให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ไม่ต้องผ่านกรรมการบริหารพรรคอีก และไม่จำเป็นที่หัวหน้าพรรคหรือเลขาธิการพรรคต้องรู้ข้อความที่ลง ส่วนข้อบังคับพรรคของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ข้อ ๙ ที่บัญญัติว่า อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคก้าวไกล คือ เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ หมายถึง พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ไม่มีบุคคลใดถูกเลือกปฏิบัติ แต่พระมหากษัตริย์ในฐานะที่เป็นประมุขของรัฐก็จะได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ ทั้งนี้ พยานจำรายละเอียดถึงสาเหตุการเพิ่มเติมอุดมการณ์ทางการเมืองดังกล่าวของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้

ประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์ยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ พยานเบิกความว่า บางครั้งที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่านไปสังเกตการณ์ในที่ชุมนุมหรือเข้าร่วมสังเกตการณ์ในฐานะกรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากช่วงเวลานั้นการชุมนุมหลายครั้งเกิดการปะทะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับผู้ชุมนุม และพยานเองเคยไปร่วมสังเกตการณ์การชุมนุมที่หน้าสภาผู้แทนราษฎรด้วย แต่ไม่ได้ขึ้นปราศรัยแต่อย่างใด ส่วนการแสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์ของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ การแสดงความคิดเห็นของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือว่าสมาชิกพรรค พยานไม่สามารถทราบได้ว่ามีใครบ้างแสดงความเห็นอย่างไร และเมื่อใด แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยยื่นร่างกฎหมายเพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือว่ามีการประชุมกันในประเด็นดังกล่าว และใน

เฟซบุ๊กของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยสื่อสารหรือสนับสนุนให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่ประการใด

การที่พยานเป็นนายประกันของนางสาวรักชนก ศรีนอก เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๖ จำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๖๘๓/๒๕๖๕ ความผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เพราะนางสาวรักชนก มีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทนายความจึงให้พยานใช้ตำแหน่งและหลักทรัพย์ในการประกันตัว ซึ่งการเป็นนายประกันที่ผ่านมามีบ่อยครั้ง ไม่ได้เฉพาะข้อกล่าวหาหรือความผิดใดความผิดหนึ่ง และการประกันตัวนางสาวรักชนก เพื่อให้ได้สิทธิออกมาต่อสู้คดีจนถึงที่สุดเท่านั้น ซึ่งเป็นสิทธิปกติในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนทุกคนควรจะได้รับ ไม่ได้หมายความว่า ผู้ประกันตัวจะสนับสนุนการกระทำแต่อย่างใด

ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำแถลงการณ์ปิดคดี สรุปได้ว่า นับตั้งแต่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๓ ได้มีมติที่ประชุมใหญ่ให้ยกเลิกข้อบังคับพรรคก้าวไกล พ.ศ. ๒๕๖๓ และใช้ข้อบังคับพรรคก้าวไกล พ.ศ. ๒๕๖๓ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๓) ต่อเนื่องมาจนถึงการประกาศใช้ข้อบังคับพรรคก้าวไกล พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรค คือ “เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ” ถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำเช่นเดียวกันกับคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคอนาคตใหม่ ตามข้อบังคับพรรคอนาคตใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๓ ว่าข้อบังคับพรรคอนาคตใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๑ ไม่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และข้อบังคับพรรคก้าวไกล ข้อ ๙ วรรคสอง ยังระบุต่อไปด้วยว่า “พรรคก้าวไกลยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีอุดมการณ์ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกมิได้

มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๕ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๖ องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้

มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น

มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

มาตรา ๔๙ บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้

ผู้ใดทราบว่ามีการกระทำตามวรรคหนึ่ง ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ ผู้ร้องขอจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การดำเนินการตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๑๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์

มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

มีประเด็นสมควรวินิจฉัยตามข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีตามคำร้องของผู้ร้องนี้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง วางหลักการการใช้สิทธิและเสรีภาพไว้ดังนี้ “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มิได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” จึงมีข้อพิจารณาว่า บทบัญญัติที่ว่า “ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ...” มีความหมายว่าอย่างไร เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นศาลรัฐธรรมนูญให้สั่งยุบพรรคการเมืองได้ เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือมีการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จะเห็นได้ว่าการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลและพรรคการเมืองมีข้อจำกัดอยู่ที่ไม่สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพให้เป็นการล้มล้างการปกครองหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองอ้างว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเป็นการใช้วิถีทางรัฐสภา และการเข้าชื่อกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย

อาญาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ถือเป็นการกระทำตามหน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการทางนิติบัญญัติซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจก้าวล่วงได้นั้น เห็นว่า ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องทั้งสองนั้นเป็นคนละประเด็นกับกรณีตามคำร้องนี้ซึ่งเป็นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้สิทธิและเสรีภาพออกไปนอกขอบเขตที่รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามมิให้กระทำไว้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพที่อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองหรืออาจเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้ว ย่อมไม่อาจอ้างว่าเป็นสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำได้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในฐานะที่เป็นบุคคลธรรมดา หรือผู้มีตำแหน่งหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกระทำในสถานะเป็นพรรคการเมืองก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ที่บัญญัติว่า การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ (๓) ประกอบมาตรา ๔๙ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า พฤติการณ์และการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ได้ดำเนินการในการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต่อสภาผู้แทนราษฎร และใช้กรณีดังกล่าวเป็นนโยบายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ นั้น เป็นการกระทำที่เข้าข่ายว่าเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งเสนอโดยผู้ถูกร้องทั้งสองนั้น ประธานสภาผู้แทนราษฎรมิได้บรรจุเข้าวาระการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากเห็นว่าร่างแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวบางประการจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องทั้งสองได้พิจารณาแก้ไขอย่างไร และในการรณรงค์เพื่อให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ตามนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ทั้งก่อนการเลือกตั้งจนกระทั่งเสร็จสิ้นการเลือกตั้งไปแล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้สนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้มีพฤติการณ์กระทำเป็นที่ปรากฏให้เห็นได้ตามข้อมูลและพยานหลักฐานที่หน่วยงานด้านความมั่นคงของรัฐได้ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ อาทิเช่น

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า

ระหว่างวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ นางสาวธิษะณา ชุณหะวัณ นายปิยรัฐ จงเทพ และนายรังสิมันต์ โรม ปัจจุบันทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมชุมนุมเพื่อทำกิจกรรม “ราษฎรไปสภา เดินหน้า ยกเลิก ๑๑๒” ที่หน้ารัฐสภา และ “ราษฎรประสงค์ ยกเลิก ๑๑๒” ที่บริเวณแยกราชประสงค์ การชุมนุมมีการเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีการรวบรวมรายชื่อประชาชนให้ได้ ๑๐,๐๐๐ คน มีการตั้งโต๊ะพร้อมติดป้ายข้อความว่า “ยกเลิก ๑๑๒” “๑๑๒ ปิดปากประชาชน” และ “ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์”

ระหว่างวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ถึงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ นายกฤษฐ์หิรัญ เลิศอุฤทธิ์ภักดี นายสกล สุนทรวาณิชย์กิจ นายเชตวัน เตือประโคน นายทวิวงศ์ โตทวิวงศ์ และนายสหวัต คุ้มคง ปัจจุบันทั้งหมดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง ที่จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดชลบุรี ตามลำดับ เรียกร้องให้พรรคการเมืองทุกพรรคเสนอนโยบายยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มีการยืนชูป้ายข้อความว่า “#ยกเลิก ม.๑๑๒” ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม และยุติการดำเนินคดีทางการเมือง

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จัดกิจกรรมปราศรัยใหญ่ของพรรคก้าวไกล บริเวณสวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในขณะนั้นคือนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ขึ้นปราศรัยบนเวทีมีข้อความตอนหนึ่งว่า “... ตอนนี้ผมในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกลปิดสติกเกอร์คำว่ายกเลิก แต่ผมต้องขอโทษน้องทั้งสองว่าขอให้ผมแก้ไขก่อนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ สำหรับคำตอบคำถามนี้ว่าทำไมต้องแก้ไข เพราะผมเชื่อว่าการแก้ไขจะทำให้โอกาสที่กฎหมายนี้ได้รับการแก้ไขในสภามากกว่าและผมเชื่อว่าร่างของพรรคก้าวไกลไม่ว่าจะเป็นเรื่องการที่ไม่ใช่ว่าให้ใครเอาสถาบันมาทำร้ายกัน ตั้งคำวิจารณ์ไม่ต้องติดคุก การลดโทษออกมา การเอากฎหมายฉบับนั้นฉบับนี้ออกจากความมั่นคง ไม่มีใครต้องติดคุกเพียงแค่ตั้งคำถามอีกต่อไป พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก มาตรา ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องขอแก้ไข มาตรา ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไขก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ ...”

ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และคณะก้าวหน้ามีการรณรงค์ให้มีการยกเลิก

หรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ทั้งในเชิงกายภาพและในสื่อสังคมออนไลน์ โดยการชี้ว่ากฎหมายดังกล่าวอาจมีปัญหาและถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ วิจารณ์ว่ามีการบังคับใช้กฎหมายนี้กับประชาชนเป็นจำนวนมาก ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกตั้งคำถามและเสื่อมเสียพระเกียรติ จึงเสนอให้มีการลดโทษ ให้กำหนดตัวบุคคลผู้ฟ้องคดี และย้ายฐานความผิดออกจากหมวดความมั่นคง กรณีดังกล่าวพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายนี้ เนื่องจากนางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อยู่ระหว่างได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวจากการเป็นผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ส่วนในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตามนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และมาตรา ๑๑๖ รวมทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ด้วย และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังเรียกร้องสิทธิในการประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยอ้างว่าเป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามหลักสากลที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมกับภาคีเครือข่าย และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ใช้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลักประกันในการขอประกันตัวผู้ต้องหาในข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ประกอบด้วย ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นางสาวสุทธวรรณ สุบรรณ ณ อยุธยา (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒) นายทองแดง เบ็ญจะปัก (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒) พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และคณะก้าวหน้ามีการกล่าวถึงการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในสองสถานะ คือ ผู้เคยมีส่วนบังคับใช้กฎหมายโดยตรง ได้แก่ พล.ต.ต. สุพิศาล ภักดีนฤนาท สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งได้ออกแถลงการณ์ขอโทษกรณีที่เคยจับกุมผู้ต้องหาในข้อหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ส่วนสถานะของผู้ถูกผลกระทบจากกฎหมายดังกล่าว คือ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าคณะก้าวหน้า (อดีตหัวหน้าพรรคอนาคตใหม่) และนางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งคณะก้าวหน้าประกาศจุดยืนสนับสนุนการรณรงค์ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยเปิดเว็บไซต์ให้ประชาชนเข้าชื่อกันเสนอได้

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ส่งข้อมูลและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าพบข้อเท็จจริงและข้อมูลบ่งชี้ว่า คณะก้าวหน้า พรรคก้าวไกล และบุคคลที่เกี่ยวข้องรณรงค์ให้แก้ไขและให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกในปัจจุบันหรือในอดีตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้กระทำการในลักษณะของการรณรงค์ให้แก้ไขเพิ่มเติมและยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ดังนี้

๑. การรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นายรังสิมันต์ โรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้โพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัว เชิญชวนให้ประชาชนยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๕ และวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๖ นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางมาให้กำลังใจนายปิยบุตร แสงกนกกุล แกนนำคณะก้าวหน้า ที่เข้าพบพนักงานสอบสวนตามหมายเรียกผู้ต้องหา ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยชูป้ายซึ่งมีข้อความ “#ยกเลิก ๑๑๒” และโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กส่วนตัวว่า “... หากสภาผู้แทนราษฎรไม่ร่วมมือกันอย่างแข็งขันเพื่อช่วยกันแก้ไขให้กฎหมายนี้เป็นธรรมขึ้นได้ สังคมก็จะเหลือเพียงตัวเลือกสุดท้าย คือ ยกเลิก ม.๑๑๒ ไปอย่างถาวรตามข้อเรียกร้องของประชาชน”

วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖ นางสาวเบญจา แสงจันทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง เพื่อร่วมรับฟังและส่งข้อเรียกร้องของประชาชน ๓ ข้อ หนึ่งในนั้น ได้แก่ “... ๓. พรรคการเมืองต้องเสนอนโยบายยกเลิก #ม๑๑๒ #ม๑๑๖” โดยมีการถือป้ายข้อความ “#ยกเลิก ๑๑๒”

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๖ นางปัญญารัตน์ นันทภูษิตานนท์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เดินทางเข้าร่วมกิจกรรมยืน หยุด ขัง และชูป้ายข้อความ “ยกเลิกมาตรา ๑๑๒”

๒. การรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยคณะก้าวหน้า

(๑) วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นายปิยบุตร แสงกนกกุล ได้อธิบายปัญหาของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในหัวข้อเรื่อง “สรุปครบจบที่เดียว : หมดเวลา ๑๑๒ ถึงเวลาอนาคตสังคมไทย”

(๒) วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ นางสาวพรรณิการ์ วานิช อธิบายวิธีลงชื่อเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ผ่านระบบออนไลน์ เฟซบุ๊ก “คณะก้าวหน้า – Progressive Movement”

๓. การรณรงค์ให้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

(๑) วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เสนอร่างแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

(๒) ระหว่างวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ – ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เสนอนโยบายและรณรงค์ให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในการหาเสียงเลือกตั้ง

พฤติการณ์และการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองดังที่ปรากฏข้างต้นเป็นการนำเอาเรื่องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์มาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะ และจะนำไปสู่การสร้างความปั่นป่วนหรือก่อให้เกิดความขัดแย้งกันในหมู่ประชาชนจนอาจจะส่งผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันที่เป็นความมั่นคงของชาติตามคำนิยาม “ความมั่นคงแห่งชาติ” ตามพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔ โดยถูกกำหนดไว้ในนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) นโยบายและแผนความมั่นคงที่ ๑ การสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ เป้าหมายที่ ๑ การธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ กลยุทธ์หลักที่ ๑ การปกป้องและเชิดชูสถาบัน นอกจากนั้นการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองยังส่งผลกระทบต่อการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งประสิทธิภาพการดำเนินงานและกลไกการธำรงรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการด้านการธำรงรักษาสถาบันหลักของชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๗๐) อีกด้วย

เมื่อประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปกครองของไทยจึงประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ระบอบประชาธิปไตยและพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คำว่า “ระบอบประชาธิปไตย” เป็นรูปแบบการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ส่วนคำว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” เป็นการให้ความหมายถึงประมุขของรัฐว่า ประเทศไทยปกครองโดยมีประมุขของรัฐในรูปแบบพระมหากษัตริย์หลักการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๕ และมีการบัญญัติในทำนองเดียวกันไว้ในรัฐธรรมนูญต่อมาทุกฉบับ เป็นการวางหลักให้มีการพิทักษ์ปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจากภัยคุกคามอันเกิดจากการกระทำซึ่งอ้างว่าเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติมาตรานี้จึงมีความมุ่งหมายมิให้มีการใช้สิทธิและเสรีภาพที่จะส่งผลเป็นการบั่นทอนทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ หรือมิให้มีการสั่นคลอนคติรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้เกิดความเสื่อมโทรมหรือต้องสิ้นสลายไป รัฐธรรมนูญจึงบัญญัติให้มีกลไกปกป้องระบอบการปกครองดังกล่าวจากการถูกบั่นทอนบ่อนทำลายโดยบุคคลหรือพรรคการเมืองที่จะใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมือง

ที่เกินขอบเขต ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดและกำหนดอัตราโทษแก่ผู้ที่กระทำการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การที่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้พระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหนึ่งในรัฐธรรมนูญและถือว่าเป็นหลักแห่งความมั่นคงของชาติด้วยนั้น ก็สืบเนื่องมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ โบราณราชประเพณี นิติประเพณี ซึ่งนอกจากองค์พระมหากษัตริย์จะมีลักษณะเป็นสถาบันหลักของประเทศแล้ว ยังทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะที่ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ เป็นการดำรงไว้ซึ่งพระเกียรติของสถาบันพระมหากษัตริย์ และผดุงไว้ซึ่งเกียรติยศของประเทศ และรักษาคุณลักษณะสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงมีความชอบธรรมที่ต้องมีกฎหมายคุ้มครองมิให้มีการละเมิดพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐและสถาบันหลักของประเทศ ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้การรับรองและคุ้มครองไว้

ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยเฉพาะในประเด็นที่ให้ยกมาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ไปไว้ในลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยผู้ถูกร้องทั้งสองอ้างว่าประมวลกฎหมายอาญามิได้กำหนดลำดับศักดิ์ของหมวดหมู่และลักษณะกฎหมายไว้ ทั้งที่ปรากฏชัดว่าประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละลักษณะได้บัญญัติเรียงลำดับตามความสำคัญและความร้ายแรงในแต่ละหมวดในแต่ละมาตราไว้อยู่แล้ว โดยกำหนดให้มาตรา ๑๑๒ อยู่ในลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เนื่องจากต้องการคุ้มครองทั้งความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและพระเกียรติยศของประมุขของรัฐ ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ ที่บัญญัติว่า ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสอดคล้องกับหลักอันเป็นนิรันดร์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ซึ่งเป็นประชามติของปวงชนชาวไทยที่บัญญัติว่า การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐจะกระทำมิได้ สถาบันพระมหากษัตริย์จึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ เพราะพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยต้องดำรงอยู่คู่เป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติและธำรง

ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในประเทศ การกระทำความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นการกระทำผิดต่อความมั่นคงของประเทศด้วย การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองมีเจตนาให้ยกมาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร จึงเป็นการกระทำโดยมีเจตนาให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ไม่เป็นความผิดที่สำคัญและร้ายแรงระดับเดียวกับความผิดในหมวดของลักษณะ ๑ กล่าวคือ ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอแก้ไขเพื่อไม่ให้ถือเป็นความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศอีกต่อไป จึงเป็นการแสดงเจตนาให้เห็นชัดแจ้งว่า มุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกัน ซึ่งการสร้างความคิดและลงมือกระทำการดังกล่าวก่อเกิดอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศอย่างร้ายแรง ทั้งที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๒๘ – ๒๙/๒๕๕๕ วางหลักเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไว้แล้วว่า การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ประกอบกับเพื่อพิทักษ์ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิให้ถูกละเมิดโดยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายได้โดยง่าย จึงไม่มีการบัญญัติเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ ส่วนร่างกฎหมายที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ ตามร่างมาตรา ๖ ให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๓๕/๗ ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิด และมาตรา ๑๓๕/๘ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดจะใช้ข้อกล่าวอ้างว่าตนเข้าใจผิดและเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นความจริงเป็นข้อต่อสู้และขอพิสูจน์ความจริงในทุกคดีเช่นเดียวกับการที่ผู้กระทำความผิดในคดีหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไปยกขึ้นต่อสู้ ทั้งที่ลักษณะของการกระทำความผิดมีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่น หรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดา และเป็นบทบัญญัติเพื่อพิทักษ์ ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มิให้ถูกละเมิด ร่างกฎหมายดังกล่าวของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และการที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างกฎหมายให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ ก็มีเจตนาที่จะให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒

กลายเป็นความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมเล็กน้อย เพื่อให้มีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นเรื่องส่วนพระองค์ของสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น เห็นได้ว่าย่อมเป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์โดยไม่ให้รัฐเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวโดยตรงอีกต่อไป ทั้งที่การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำความผิดทั้งต่อความมั่นคงของประเทศและต่อปวงชนชาวไทยที่มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขและเป็นศูนย์รวมแห่งความเป็นชาติ รัฐจึงต้องให้การคุ้มครองและรัฐต้องเป็นผู้เสียหายโดยกฎหมายด้วย

ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองอ้างว่า การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นกระบวนการทางนิติบัญญัติ แต่เนื้อหาของร่างกฎหมายที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอตามที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น ย่อมเห็นได้ถึงพฤติการณ์การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองอย่างชัดแจ้งว่ามีเจตนาที่แท้จริงคือการลดทอนการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ลง โดยอาศัยกระบวนการทางนิติบัญญัติเพื่อสร้างความชอบธรรมว่าได้ผ่านกระบวนการทางรัฐสภา ในขณะเดียวกันผู้ถูกร้องทั้งสองก็มีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวโดยกระบวนการนอกรัฐสภา โดยใช้วิธีการรณรงค์สร้างแนวร่วมนอกสภาปลุกระดมประชาชนทั่วไปเพื่อให้เกิดเป็นฉันทานุมัติด้วยข้ออ้างว่าเป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง อันมีลักษณะที่เป็นการกระทำกันเป็นกระบวนการอย่างมีระบบ เป็นการแสดงออกโดยชัดแจ้งถึงเจตนาของผู้กระทำว่าเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อลดทอนพระราชสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ดังได้กล่าวมาแล้ว แม้ผู้ถูกร้องทั้งสองจะอ้างว่าการรณรงค์ดังกล่าวเป็นการหาเสียงในการเลือกตั้งของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ห้ามมิให้กระทำ ก็หาได้ทำให้พฤติการณ์และการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองที่นำเอาเรื่องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์มาใช้เป็นเครื่องมือในการหาเสียงเลือกตั้งนั้นกลายเป็นความถูกต้องชอบธรรมไปได้

นอกจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ วางหลักไว้ว่าสาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ได้ระบุไว้ในความของพระราชหัตถเลขาที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่า พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงดำรงฐานะอยู่เหนือการเมือง โดยเฉพาะในแง่การไม่เข้าไปมีบทบาทเป็นฝักฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจจะนำมาซึ่งการโจมตี ติเตียน และกระทบกระเทือนต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องถูกลบล้างไป ดังปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๓ การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้วิธีการเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อันมีผลเป็นการลดพระราชสถานะขององค์พระมหากษัตริย์ โดยอ้างว่าเป็นนโยบายพรรคเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง และใช้วิธีการปลุกระดมสมาชิกและบุคคลที่เชื่อถือหรือเป็นแนวร่วม

ของพรรคออกไปร่วมกันรณรงค์ให้มีการดำเนินการทั้งการแก้ไขและการให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นการแอบแฝงใช้ข้ออ้างว่าเป็นนโยบายของพรรคโดยการนำเอาสถาบันพระมหากษัตริย์ลงมาเกี่ยวข้องกับปัญหาทางการเมืองเพื่อหวังผลประโยชน์ในการชนะการเลือกตั้ง อันเป็นการทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกเข้าใจไปว่ามีความเกี่ยวข้องกับการแข่งขันรณรงค์ทางการเมือง โดยผู้ถูกร้องทั้งสองไม่คำนึงถึงหลักการพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีหลักการสำคัญว่าพระมหากษัตริย์ต้องดำรงฐานะอยู่เหนือการเมืองและต้องเป็นกลางทางการเมือง การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองดังกล่าวจึงมีเจตนาไม่สุจริต เป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการรวมกลุ่มกันเป็นกระบวนการโดยมีเจตนาที่จะเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นเหตุให้ชำรุดทรุดโทรม เสื่อมทราม หรืออ่อนแอลง จนกระทั่งนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงสมควรมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการนำเรื่องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์มาปลุกระดมหรือใช้เป็นนโยบายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในลักษณะดังที่ได้วินิจฉัยไว้ข้างต้นนั้นทั้งหมด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นส่วนตน
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๗ **เรื่องพิจารณาที่ ๑๙/๒๕๖๖**

วันที่ ๓๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง
นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ผู้ร้อง
นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ หัวหน้าพรรคก้าวไกล ที่ ๑
พรรคก้าวไกล ที่ ๒ ผู้ถูกร้อง

นายธีรยุทธ สุวรรณเกษร (ผู้ร้อง) ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ (ผู้ถูกร้องที่ ๑) หัวหน้าพรรคก้าวไกล ในขณะนั้น และพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ได้ร่วมกันเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยร่างมาตรา ๔ บัญญัติว่า “ให้ยกเลิกมาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๑๙” และร่างมาตรา ๖ บัญญัติว่า “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มาตรา ๑๓๕/๕ มาตรา ๑๓๕/๖ มาตรา ๑๓๕/๗ มาตรา ๑๓๕/๘ และมาตรา ๑๓๕/๙ ในภาค ๒ ความผิด แห่งประมวลกฎหมายอาญา” และย้ายหมวดความผิดจากเดิมที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด จากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด ๑ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นลักษณะ ๑/๒ ซึ่งเพิ่มขึ้นใหม่ จึงเป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์โดยมีการแก้ไขอัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จากเดิมที่บัญญัติว่า “ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี”

เป็นให้เพิ่มความว่า “มาตรา ๑๓๕/๕ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้าย พระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และ “มาตรา ๑๓๕/๖ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” เป็นการเสนอให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ มีระวางโทษน้อยกว่าระวางโทษในความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และร่างมาตรา ๖ บัญญัติให้เพิ่มความว่า “มาตรา ๑๓๕/๗ “ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิดตามมาตรา ๑๓๕/๕ และมาตรา ๑๓๕/๖” และมาตรา ๑๓๕/๘ วรรคหนึ่ง “ความผิดฐานในลักษณะนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ...” เป็นการเปิดช่องให้บุคคลทั่วไปก้าวล่วงพระราชอำนาจโดยการวิพากษ์วิจารณ์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยไม่มีความผิดหรือไม่ต้องรับโทษใด ๆ และเพิ่มความในมาตรา ๑๓๕/๙ วรรคหนึ่ง ว่า “ความผิดในลักษณะนี้เป็นความผิดอันยอมความได้” และวรรคสอง “ให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายในความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” เป็นการบัญญัติให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้เช่นเดียวกับความผิดฐานหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไป โดยให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์และเป็นผู้เสียหายเท่านั้น

ผู้ร้องยังกล่าวอ้างอีกว่า ในระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้นโยบายเสนอให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้งและยังดำเนินการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยบนเวทีของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ยืนยันนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนำสติกเกอร์สีแดงปิดลงในช่อง “ยกเลิก ม.๑๑๒” บนเวที เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ อภิปราย (ดีเบต) ในรายการไทยรัฐดีเบต “เวทีดีเบตเลือกตั้ง ๖๖” เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑

อภิปรายในรายการเดอะสแตนดาร์ดดีเบต “หมอวรงค์ ปะทะ พิธา ประเด็น ม.๑๑๒ เสรีพิศุทธ์ ขอร่วมดีเบต” และภาพข่าว เรื่อง “ตะวัน - แบม ขึ้นเวทีก้าวไกล ถามจะแก้ไขหรือยกเลิก ๑๑๒ พิธาตอบพร้อมขอโทษ”

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ลงนามข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล (MOU) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอบคำถามสื่อมวลชนกรณีการเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยยืนยันว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จะดำเนินการต่อไปให้สำเร็จ และเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวประจำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสำนักข่าวต่างประเทศ (BBC) ในหัวข้อ “พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ไม่ใช่นักกฎหมายในแบบคุณ” มีการแปลบทสัมภาษณ์เป็นภาษาไทยท้ายคลิปว่า นโยบายการแก้ไขกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ “... นั่นคือสิ่งที่เราสัญญากับประชาชนไว้ เรามีฉันทามติมากพอ เราได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน ๑๔ ล้านคน พวกเขาเข้าใจ มันชัดเจนและโปร่งใสว่า นี่เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่เราต้องการผลักดัน ...”

ผู้ร้องเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ วินิจฉัยว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยเป็นเสาหลักสำคัญที่จะขาดเสียมิได้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำใด ๆ ที่มีเจตนาเพื่อทำลายหรือทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องสิ้นสลายไป ไม่ว่าจะโดยวิธีการพูด การเขียน หรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่า หรือทำให้อ่อนแอลง ย่อมแสดงให้เห็นถึงการมีเจตนาเพื่อล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนั้น การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเรียกร้องให้มีการยกเลิกกฎหมายที่ห้ามผู้ใดล่วงละเมิด หมิ่นประมาท หมิ่นพระบรมเดชานุภาพสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งการแก้ไขรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าวจะส่งผลให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่เคารพสักการะ อันนำไปสู่การสร้างความปั่นป่วนและความกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่เกินความพอเหมาะพอควร มีผลกระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และจะนำไปสู่การบ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติให้คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงมีผลผูกพันให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยคดีนี้เช่นเดียวกัน

เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และ การรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ เพื่อกระทำการยกเลิกประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และใช้เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นการกระทำโดยมีเจตนาเพื่อเป็นการบ่อนทำลาย ด้อยคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และมุ่งหมายผลประโยชน์ทางการเมืองโดยไม่คำนึงถึงหลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

ผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เพื่อขอให้อัยการสูงสุดร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสอง แต่อัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ดังนี้

(๑) การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

(๒) มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำเพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

(๓) มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องยื่นคำร้องเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

การที่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ถูกร้องทั้งสองยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ไม่ได้รับการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากนายสุชาติ ตันเจริญ อดีตรองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่ ๑ เป็นผู้พิจารณาเรื่องระเบียบวาระแล้วมีความเห็นว่า ร่างกฎหมายดังกล่าวอาจมีปัญหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ จึงส่งกลับไปให้ผู้ถูกร้องทั้งสองแก้ไข แต่ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่ได้ดำเนินการใด ๆ และผู้ถูกร้องทั้งสองยังคงมีความประสงค์จะยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ให้สำเร็จ แม้ว่าสมาชิกรัฐสภาจะอภิปรายโดยไม่เห็นด้วยกับการเสนอนโยบายนี้ในระหว่างการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ หรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสาร

ประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ หรือไม่ ซึ่งผู้ร้องยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง แล้ว แต่อัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการตามที่มีการร้องขอภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ที่ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ จึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องทั้งสองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา ให้แจ้งอัยการสูงสุดว่าหากอัยการสูงสุดได้รับพยานหลักฐานใดเพิ่มเติม ให้จัดส่งศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงและพยานหลักฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบ รวมทั้งการไต่สวนพยานและคำแถลงการณ์ปิดคดีของผู้ถูกร้องทั้งสองแล้ว เห็นว่าคดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง และกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ประเด็นวินิจฉัย

การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร สาระสำคัญสามารถแยกการแก้ไขได้เป็นสองส่วนด้วยกันคือ ส่วนหนึ่งที่เป็นเนื้อหาของการเสนอแก้ไขกฎหมาย อันได้แก่ บรรดาความผิดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่วนที่สองเป็นข้อเท็จจริงข้างเคียงเพื่อให้เห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบมิได้พุ่งเป้าไปที่สถาบันพระมหากษัตริย์ แต่เป็นการแก้ไขในเชิงโครงสร้างภาพรวมของการกำหนดความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวพันกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดง

ความคิดเห็น โดยข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่ได้รับการจัดเป็นวาระในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดก่อน และระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้นโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในเนื้อหาเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และยังคงยืนยันที่จะดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวต่อไป ประกอบกับผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์รณรงค์ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายดังกล่าวเรื่อยมา โดยการเข้าร่วมหรือจัดชุมนุมซึ่งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และเคยแสดงความคิดเห็นทั้งให้แก้ไขและยกเลิกกฎหมายดังกล่าวผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์เรื่อยมา

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า การกระทำทั้งหลายของผู้ถูกร้องทั้งสองมีลักษณะเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ถึงแม้ว่าการตรากฎหมายในระดับพระราชบัญญัติจะเป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ แต่ในการใช้อำนาจดังกล่าว จะต้องดำเนินไปตามกรอบเนื้อหา กระบวนการ และขั้นตอนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ ฝ่ายนิติบัญญัติจึงไม่อาจใช้อำนาจตรากฎหมายไปในทางที่เป็นการฝ่าฝืนหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญวางกรอบไว้ได้ ดังนั้น ฝ่ายนิติบัญญัติจึงผูกพันในการเสนอและพิจารณาร่างกฎหมายโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ นอกจากร่างกฎหมายจะต้องผ่านการตรวจสอบโดยกระบวนการในฝ่ายนิติบัญญัติเองแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายหรือกฎหมาย รวมถึงการกระทำตามหน้าที่และอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติได้ด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ อันเป็นไปตามหลักการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจในโครงสร้างการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐที่ยึดหลักกฎหมายเป็นใหญ่ ดังนั้น การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ กำหนดหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยไม่ได้บัญญัติยกเว้นการกระทำใดไว้เป็นการเฉพาะเพื่อไม่ให้ศาลรัฐธรรมนูญเข้าไปตรวจสอบ การเสนอร่างกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติจึงเป็นการกระทำหนึ่งซึ่งอยู่ในเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะตรวจสอบได้ว่าเป็นการกระทำที่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นมาตรการปกป้องคุ้มครองรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะการคุ้มครองหลักการที่เป็นแก่นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ อันได้แก่การพิทักษ์รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อไม่ให้มีการกระทำที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยมิชอบ ในลักษณะที่ทำให้หลักการที่เป็นแก่นสาระสำคัญและคุณค่าทางรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บทบัญญัตินี้จึงมีความมุ่งหมายมิให้มีการใช้สิทธิและเสรีภาพที่จะส่งผลเป็นการทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญซึ่งย่อมรวมถึงรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้ดำรงอยู่โดยไม่เสื่อมลงหรือต้องสิ้นสลายไป จึงบัญญัติให้มีกลไกปกป้องระบอบการปกครอง (self-defending Constitution) จากการกระทำที่เป็นการบั่นทอนหรือการทำลาย อันเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองเกินขอบเขตที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้

ในประเด็นข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองที่เห็นว่าการใช้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จำกัดอยู่เฉพาะกับการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลธรรมดาเท่านั้น ไม่รวมถึงพรรคการเมืองซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลนั้น เห็นว่ามาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ลักษณะของหลักเกณฑ์ที่เป็นหลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพก็ดี หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจรัฐจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพก็ดี อาจมีผลบังคับได้ทั้งต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลในการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่มีข้อจำกัดโดยลักษณะเฉพาะแห่งสิทธิหรือเสรีภาพนั้นเองที่อาจมีได้เฉพาะแต่บุคคลธรรมดา ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วางข้อจำกัดมิให้บุคคลกระทำการอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมไม่มีข้อจำกัดในทางใดที่ทำให้เห็นว่ามุ่งให้ใช้บังคับได้แต่เฉพาะบุคคลธรรมดา โดยเฉพาะกรณีพรรคการเมืองที่แม้มีสถานะเป็นนิติบุคคล พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ ได้วางกรอบวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๕) ได้บัญญัติหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ต้องให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้อย่างชัดเจน รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงใช้บังคับกับพรรคการเมืองซึ่งเป็นนิติบุคคลได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงฟังไม่ขึ้น

ในประเด็นเกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พบว่ามีแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ วางเป็นแนวไว้ว่า “... พระมหากษัตริย์กับชาติไทยดำรงอยู่คู่กันเป็นเนื้อเดียวกันนับแต่อดีตถึงปัจจุบัน

และจะดำรงอยู่ด้วยกันต่อไปในอนาคต แม้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้ว ปวงชนชาวไทยยังเห็นพ้องร่วมกันอัญเชิญพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นสถาบันหลักคู่ชาติไทย และถวายความเคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ทั้งนี้ เพื่อธำรงความเป็นชาติไทยไว้ ... เห็นได้ว่าประวัติศาสตร์นับแต่ยุคสุโขทัย อยุธยา ตลอดจนกรุงรัตนโกสินทร์ การปกครองของไทยนั้น อำนาจการปกครองเป็นของพระมหากษัตริย์ ทรงมีพระราชภารกิจที่สำคัญยิ่งเพื่อรักษาความอยู่รอดของบ้านเมืองและประชาชนโดยจะต้องดำรงตำแหน่งจอมทัพไทยเพื่อนำกองทัพต่อสู้ปกป้องและขยายราชอาณาจักรตลอดเวลาในยุคก่อน ประกอบกับทรงถือหลักการปกครองตามหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนา คือ ทศพิธราชธรรมเป็นหลักในการปกครองประเทศ พระมหากษัตริย์ของไทยจึงเป็นที่เคารพและศรัทธา เป็นศูนย์รวมจิตใจและความเป็นหนึ่งเดียวกันของปวงชนชาวไทยมาโดยตลอดเวลาหลายร้อยปี ดังนั้น แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของไทยเมื่อปี ๒๔๗๕ ให้อำนาจการปกครองเป็นของราษฎรทั้งหลายหรือมาจากปวงชนชาวสยาม คณะราษฎรผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงและประชาชนชาวไทยยังคงเห็นพ้องกันอัญเชิญพระมหากษัตริย์เพื่อทรงเป็นสถาบันหลักที่จะต้องคงอยู่คู่กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและทรงใช้อำนาจอธิปไตยนั้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยเรียกรูปแบบการปกครองนี้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และราชอาณาจักรไทยได้คงไว้ซึ่งการปกครองระบอบนี้ต่อเนื่องมาโดยตลอดทำนองเดียวกับประเทศต่าง ๆ ที่มีความเป็นมาของชาติและเอกราชแตกต่างกัน ..."[๑]

จากแนวคำวินิจฉัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่าสถาบันพระมหากษัตริย์นั้นเป็นคุณค่าพื้นฐานอันสำคัญที่มิอาจแยกได้จากรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำผิดในบางลักษณะที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอย่างมาก จึงถูกกำหนดขึ้นเป็นความผิดเฉพาะเจาะจงเป็นพิเศษในลักษณะ ๑ ว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรนั่นเอง แม้ความผิดต่อชีวิต ต่อร่างกาย ต่อเสรีภาพ ในทางกายภาพอาจจะพิจารณาได้ชัดเจนว่ามีความร้ายแรงกว่าการกระทำที่กระทบต่อชื่อเสียงหรือเกียรติยศอันเป็นนามธรรมที่อาจไม่ได้รับความกระทบกระเทือนทางกายภาพใด ๆ เลย แต่หากคำนึงถึงว่าสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นคุณค่าพื้นฐานอันสำคัญยิ่งของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำที่จะกระทบต่อชื่อเสียงหรือเกียรติยศของสถาบันพระมหากษัตริย์ ย่อมส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ ลดทอนหรือลบล้างคุณค่าพื้นฐานอันสำคัญของระบอบการปกครองของประเทศ และย่อมกระทบกระเทือนต่อการดำรงอยู่ของสถาบันหลักของประเทศ

---

[๑] คำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ หน้า ๒๔ – ๒๕

ที่รัฐธรรมนูญมุ่งคุ้มครอง จึงกล่าวได้ว่าชื่อเสียงหรือเกียรติยศของสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเรื่องที่อยู่ในขอบเขตแห่งความมั่นคงของประเทศและระบอบการปกครองอย่างแยกกันไม่ออก

มีข้อสังเกตว่าผู้ถูกร้องทั้งสองนำเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยไม่จัดความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เป็นไปเพื่อยกเลิกสถานะของมาตรา ๑๑๒ อันเป็นความผิดต่อแผ่นดิน หรือเป็นความผิดอันยอมความไม่ได้ ซึ่งบุคคลใดก็อาจกล่าวโทษหรือร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานที่มีอำนาจดำเนินคดีได้ ให้เปลี่ยนเป็นความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการลดความร้ายแรงของการกระทำความผิดที่เป็นการล่วงละเมิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ลงไปเป็นอย่างมีนัยยะสำคัญ แม้ผู้ถูกร้องจะอ้างความเห็นของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) เพื่อสนับสนุนข้อเสนอของผู้ถูกร้อง แต่เมื่อพิจารณาลงไปในรายละเอียดแล้ว คอป. มิได้เสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติมาตรา ๑๑๒ เช่นที่ผู้ถูกร้องนำเสนอ คงเป็นแต่เพียงตั้งข้อสังเกตว่ามีการนำมาตรา ๑๑๒ ไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง และเสนอให้มีการปรับแก้แนวทางในการใช้บังคับกฎหมายบางส่วนเท่านั้น เช่น การเสนอให้สำนักพระราชวังเป็นผู้พิจารณาว่าควรมีการดำเนินคดีอาญากับบุคคลที่ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๑๑๒ หรือไม่ โดยอ้างหลัก “ความผิดที่ต้องให้อำนาจ” (*Ermächtigungsdelikten*) ตามหลักกฎหมายเยอรมันซึ่งใช้กับความผิดต่อประมุขของรัฐที่เป็นประธานาธิบดี หรือเสนอให้ลดระดับโทษให้กลับมาใช้ระดับโทษจำคุกไม่เกิน ๗ ปี เหมือนบทบัญญัติเดิมที่มีมาก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมในปี ๒๕๑๙ ข้อเสนอการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายของ คอป. ที่ผู้ถูกร้องอ้างจึงไม่อาจใช้ยืนยันว่าข้อเสนอของผู้ถูกร้องมิได้ก่อผลกระทบต่อการให้ความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่อย่างใด ส่วนประเด็นแนวคิดการแก้ไขเพิ่มประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของ คอป. ที่ผู้ถูกร้องกล่าวถึงนั้น เห็นว่ามีแนวคิดต่างจากผู้ถูกร้อง เนื่องจาก คอป. เห็นว่าการที่จะยกเลิกความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ นั้น น่าจะยังไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยและสถานการณ์ของบ้านเมือง แต่การที่จะคงสภาพความเป็นความผิดอาญาในลักษณะปัจจุบันโดยไม่มีทางออกใด ๆ ในการดำเนินคดีกับผู้ที่ต้องหาว่ากระทำความผิดที่เหมาะสมนั้น ก็ไม่ถูกต้องเช่นกัน เพราะจะยังคงมีการใช้หรือพยายามใช้ความผิดฐานนี้เป็นเครื่องมือในทางการเมือง ทั้งเพื่อปกป้องสถาบันและเพื่อผลประโยชน์ในทางการเมืองต่อไป อันจะเป็นอุปสรรคในการสร้างความปรองดองของคนในชาติ โดยมีข้อเสนอคือการให้มีผู้แทนพระองค์ ซึ่งเป็นการนำเอาหลักการในระบบกฎหมายเยอรมันมาเป็นตัวอย่าง โดยกำหนดให้มี “ความผิดที่ต้อง

ให้อำนาจ” โดยเสนอเรื่องต่อเลขาธิการสำนักพระราชวัง เป็นการเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่เสนอโดย คอป. จึงอยู่บนแนวคิดคนละฐานกับผู้ถูกร้อง

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดการกระทำอันเป็นความผิดและกำหนดอัตราโทษแก่ผู้ที่กระทำการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หากผู้ใดกระทำความผิดตามมาตราดังกล่าวก็จะต้องได้รับโทษทางอาญาเพราะเหตุแห่งการกระทำนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงมุ่งคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อีกทั้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ บัญญัติให้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหนึ่งในรัฐธรรมนูญนั้น และบัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะที่ผู้ใดจะละเมิดมิได้ จะกล่าวหาหรือฟ้องร้องในทางใด ๆ มิได้ กฎหมายจึงต้องกำหนดมาตรการคุ้มครองมิให้มีการละเมิดพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐและสถาบันหลักของประเทศ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตประการสำคัญว่า ในสังคมไทย ความผิดฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพไม่ได้มีฐานมาจากหลักกฎหมายระหว่างประเทศหรือหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งสากลทั่วไปยอมรับเท่านั้น แต่มีฐานมาจากบริบทเฉพาะของสังคมไทยที่สถาบันพระมหากษัตริย์มิได้เป็นเพียงสัญลักษณ์หรือศูนย์รวมที่สะท้อนความเป็นเอกภาพของรัฐเท่านั้น แต่มีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งซึ่งมิอาจแยกออกจากกันได้จากความเป็นชาติและไม่อาจแยกออกจากการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓

จากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่มีบทบัญญัติคุ้มครองเป็นพิเศษก็เพราะพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหนึ่งในรัฐธรรมนูญ และเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังหลักการในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ “องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดไม่ได้” สำหรับมาตรา ๖ ดังกล่าวนี้ ไม่ใช่บทบัญญัติใหม่ เพราะตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ ที่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญถาวรฉบับแรกเป็นต้นมา ก็มีบทบัญญัติอย่างเดียวกันนี้มาทุกฉบับ จึงเป็นเหตุให้การบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต้องแตกต่างจากความผิดที่กระทำต่อบุคคลทั่วไป ไม่เปิดโอกาสพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ที่จะก่อผลกระทบความเชื่อถือศรัทธาที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความรวมถึงการพิสูจน์ความสุจริตของบุคคลที่แสดงความคิดเห็นโดยมีความปรารถนาดีและเคารพเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งกระทำการในเชิงสร้างสรรค์

เพื่อให้สถาบันพระมหากษัตริย์ธำรงอยู่อย่างเหมาะสมในแนวทางต่าง ๆ และมุ่งประสงค์ให้ระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเข้มแข็งและยั่งยืนสถาพรต่อไป

การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีเนื้อหาให้ย้ายมาตรา ๑๑๒ จากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรมาอยู่ลักษณะ ๑/๒ ความผิดเกี่ยวกับพระเกียรติของ พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และเกียรติยศของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งการที่ประมวล กฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด ได้แบ่งลักษณะความผิดเป็น ๑๓ ลักษณะ โดยจัดเรียงตั้งแต่ลักษณะความผิดอันเป็นการกระทำที่กระทบต่อรัฐ ความผิดที่เป็นการกระทำที่กระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดที่เป็นการกระทำต่อสาธารณชน ความผิดที่กระทบต่อสังคมและบุคคล และความผิดที่กระทบต่อปัจเจกบุคคล แม้ผู้ถูกร้องทั้งสองโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายอาญามิได้กำหนดลำดับศักดิ์ของหมวดหมู่และลักษณะกฎหมายไว้ก็ตาม แต่ประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละลักษณะได้บัญญัติเรียงลำดับตามความสำคัญและความร้ายแรงในแต่ละหมวดในแต่ละมาตราไว้ โดยมาตรา ๑๑๒ อยู่ในลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เนื่องจากต้องการคุ้มครองทั้งความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและเกียรติยศของประมุขของรัฐ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ ที่บัญญัติรับรองว่าประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันพระมหากษัตริย์จึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ การกระทำความผิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นการกระทำผิดต่อความมั่นคงของประเทศด้วย การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอให้ย้าย มาตรา ๑๑๒ ออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เห็นว่า การใช้ถ้อยคำว่า “ย้าย” หรือ “แก้ไข” อาจเป็นการใช้ถ้อยคำเพื่อเป็นเทคนิคในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย อาจตีความได้ว่าหลักกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไม่มีหลักการเปลี่ยนแปลงไปจากหลักกฎหมายเดิม เพียงแค่เป็นการย้ายตัวบทเท่านั้น แต่ในข้อเท็จจริงตามร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงในหลักการสำคัญของกฎหมาย จึงถือเป็นการเปลี่ยนแปลงมากกว่าการย้าย เป็นการกระทำเพื่อมุ่งผลให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ไม่เป็นความผิดที่มีความสำคัญหรือร้ายแรงระดับเดียวกับความผิดในลักษณะ ๑ และไม่ให้ถือเป็นความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศอีกต่อไป มีเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกัน และศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ ได้วางหลักเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไว้ว่า การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาต

มาดร้าย พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่น หรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ประกอบกับเพื่อพิทักษ์ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายได้โดยง่าย จึงไม่มีการบัญญัติเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ การที่ร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของผู้ถูกร้องทั้งสอง ให้เพิ่มบทบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดสามารถพิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษได้ตามร่างมาตรา ๖ ที่ให้เพิ่มความตามมาตรา ๑๓๕/๗ ผู้ใดติชม แสดงความคิดเห็น หรือแสดงข้อความโดยสุจริต เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อธำรงไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ผู้นั้นไม่มีความผิด และมาตรา ๑๓๕/๘ วรรคหนึ่ง ความผิดฐานในลักษณะนี้ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นความผิดนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดจะใช้ข้อกล่าวอ้างว่าตนเข้าใจผิดและเชื่อโดยสุจริตว่าเป็นความจริงเป็นข้อต่อสู้และขอพิสูจน์ความจริงในทุกคดี เช่นเดียวกับการที่ผู้กระทำความผิดในคดีหมิ่นประมาทบุคคลทั่วไปยกขึ้นต่อสู้ ทั้งที่ลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่น หรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลทั่วไป ประกอบกับเพื่อพิทักษ์ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิให้ถูกล่วงละเมิดซึ่งการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมจะต้องมีการสืบพยานหลักฐานตามข้ออ้าง ข้อเถียง ข้อต่อสู้ ระหว่างคู่ความในคดี การพิสูจน์เหตุดังกล่าวจำต้องพาดพิงหรือกล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ ย่อมไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ที่บัญญัติให้องค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ อีกทั้งการที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอร่างกฎหมายให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้นั้น มีเจตนาที่จะให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ กลายเป็นความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมน้อยเพื่อให้มีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นเรื่องส่วนพระองค์ของสถาบันพระมหากษัตริย์เท่านั้น เป็นการลดสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ให้รัฐไม่ต้องเป็นผู้เสียหายในความผิดดังกล่าวโดยตรง ส่งผลให้การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ไม่ใช่การกระทำความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงอีกต่อไป

ดังนั้น แม้การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จะเป็นหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่เนื้อหาของร่างกฎหมายที่ผู้ถูกร้องทั้งสองเสนอเป็นพฤติการณ์ที่แสดงออกถึงความคิดเห็นของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ต้องการเปลี่ยนแปลงระบบการคุ้มครอง

สถาบันพระมหากษัตริย์ผ่านร่างกฎหมายโดยอาศัยกระบวนการทางนิติบัญญัติ เพื่อให้เป็นฉันทานุมัติผ่านรูปแบบนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และยังคงยืนยันนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่องไม่เปลี่ยนแปลง และอาจทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าใจว่าเป็นเพียงข้อเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายตามหน้าที่ปกติ ทั้งที่ในความเป็นจริง การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวมีผลกระทบต่อหลักการรับรองสถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เป็นอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและจริยธรรมที่แสดงให้เห็นความผูกพันระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ ได้วางหลักไว้ว่า สาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของระบอบการปกครองประชาธิปไตยของไทย ได้ระบุไว้ในความของพระราชหัตถเลขาที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ว่าพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงดำรงฐานะอยู่เหนือการเมือง โดยเฉพาะในแง่การไม่เข้าไปมีบทบาทเป็นฝักฝ่ายต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมืองอันอาจจะนำมาซึ่งการโจมตี ติเตียน และกระทบกระเทือนต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ต้องถูกลบล้างไป ดังปรากฏเป็นที่ประจักษ์ในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๓ และสอดคล้องกับหลักการที่ถือว่าพระมหากษัตริย์ “ทรงราชย์ แต่มิได้ทรงปกครอง” (reigns, but does not rule)[๒] การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองใช้การเสนอกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มาเป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นการกระทำที่ใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยเจตนาเซาะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ จนกระทั่งนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ว่าการเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่มีผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงฟังไม่ขึ้น

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองที่ว่า ตามหลักการปกครองเสรีประชาธิปไตยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายที่หาเสียงไว้ และการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายตามนโยบายที่ให้ไว้ต่อประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการกระทำในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นเอกสิทธิ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ วรรคหนึ่ง (๒) ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติพรรคการเมืองนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... กลับดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้น ทั้งผู้ถูกร้องทั้งสองได้เบิกความต่อศาลยอมรับว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นำเสนอ

---

[๒] Bogdanor, Vernon (1996), "The Monarchy and the Constitution", 49 Parliamentary Affairs 3, 407.

นโยบายดังกล่าวให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อใช้เป็นนโยบายรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และปัจจุบันยังคงปรากฏนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อยู่บนเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ (เอกสารหมาย ร ๔) การเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงเป็นการกระทำเชิงนโยบายที่สำคัญซึ่งแยกไม่ออกจากการควบคุมและกำกับดูแลซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ บัญญัติให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ดังนี้พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ย่อมไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบต่อการดำเนินการดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังปรากฏพฤติการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกร้องทั้งสองตามหนังสือของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสภาความมั่นคงแห่งชาติ (เอกสารหมาย ศ ๑๙ ๒๐ และ ศ ๓๗) และคำเบิกความของผู้ถูกร้องทั้งสองต่อศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กรรมการบริหารพรรค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในอดีตและปัจจุบัน และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีพฤติการณ์แสดงความความคิดเห็นหรือเข้าร่วมการชุมนุมที่มีการรณรงค์ให้ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ย่อมแสดงให้เห็นว่าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นกลุ่มการเมืองซึ่งมีอุดมการณ์ต้องการเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะการที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปราศรัยความตอนหนึ่งว่า “ตอนนี้ผมในฐานะหัวหน้าพรรคก้าวไกลปิดสติกเกอร์คำว่ายกเลิก แต่ผมต้องขอโทษน้องทั้งสองว่าขอให้ผมแก้ไขก่อนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้สำหรับคำตอบคำถามนี้ว่าทำไมต้องแก้ไข เพราะผมเชื่อว่าการแก้ไขจะทำให้โอกาสที่กฎหมายนี้ได้รับการแก้ไขในสภามากกว่า และผมเชื่อว่าร่างของพรรคก้าวไกลไม่ว่าจะเป็นเรื่องการที่ไม่ใช่ว่าให้ใครเอาสถาบันมาทำร้ายกัน ตั้งคำวิจารณ์ ไม่ต้องติดคุกเพียงแค่ตั้งคำถามอีกต่อไป พี่น้องประชาชนเสนอกฎหมายยกเลิก ม. ๑๑๒ เข้ามา พรรคก้าวไกลก็จะสนับสนุนเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นต้องขอโทษน้องทั้งสองคนที่พี่ต้องแก้ไข ม. ๑๑๒ ในสภาก่อน ถ้าสภายังไม่ได้รับการแก้ไข ก้าวไกลจะออกไปสู้ด้วยกันครับ” แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในขณะนั้น พร้อมจะสนับสนุนการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เพื่อยืนยันที่จะเปลี่ยนแปลงหลักการคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ทั้งตามวิถีทางของรัฐสภาในฐานะที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพร้อมที่จะดำเนินการโดยอาศัยวิถีทางอื่นนอกเหนือจากกระบวนการนิติบัญญัติเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว การประกาศเจตนาของผู้ถูกร้องที่ ๑ เช่นนี้ ย่อมมีลักษณะของ

การกระทำในทำนองเดียวกับกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ กรณีการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่เห็นว่า เป็นการกระทำที่มีเจตนาทำลายล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยชัดแจ้ง เป็นการเซาะกร่อน บ่อนทำลายการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แม้ภายหลังผู้ถูกร้องที่ ๑ จะเบิกความต่อศาลว่าเป็นการบริหารสถานการณ์เพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงก็ตาม ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงฟังไม่ขึ้น

แม้ผู้ถูกร้องทั้งสองโต้แย้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ มีองค์ประกอบของการกระทำอันจะเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้นั้น จะต้องเป็นการใช้ “สิทธิหรือเสรีภาพ” ก็ตาม แต่ทั้งนี้ การใช้สิทธิหรือเสรีภาพนอกจากจะต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐแล้ว ยังจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติเป็นหลักการไว้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)[๓] โดยเฉพาะในกรณีการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ก็ยืนยันในกรอบของการใช้เสรีภาพในทำนองเดียวกัน

เมื่อได้พิจารณาจากเนื้อหาอันเป็นสาระสำคัญของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งนำเสนอมาในเอกสารร่างแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาของผู้ถูกร้องทั้งสอง อันได้แก่ การนำออกจากลักษณะความผิดต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร การให้เป็นความผิดที่ยอมความได้ การให้สำนักพระราชวังเป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษหรือเป็นผู้เสียหาย การให้พิสูจน์เหตุยกเว้นความผิดและเหตุยกเว้นโทษ การตัดออกไปซึ่งอัตราโทษจำคุกให้คงเหลือแต่โทษปรับ และหากร่างกฎหมายนี้ผ่านการพิจารณาในขั้นตอนของรัฐสภาและมีการประกาศ

---

[๓] International Covenant on Civil and Political Rights Article 19

1. Everyone shall have the right to hold opinions without interference.

2. Everyone shall have the right to freedom of expression; this right shall include freedom to seek, receive and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any other media of his choice.

3. The exercise of the rights provided for in paragraph 2 of this article carries with it special duties and responsibilities. It may therefore be subject to certain restrictions, but these shall only be such as are provided by law and are necessary:

(a) For respect of the rights or reputations of others;

(b) For the protection of national security or of public order (ordre public), or of public health or morals.

ในราชกิจจานุเบกษาให้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว อาจเรียกได้ว่าเป็นการเปิดพื้นที่สาธารณะให้แก่การแสดงความคิดเห็นไปในทางต่าง ๆ โดยเฉพาะอาจมีการวิพากษ์วิจารณ์ให้เกิดความเสื่อมเสียแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ได้อย่างเปิดกว้าง ทำให้อาจมีผู้แสดงออกซึ่งการกระทำและความคิดเห็นในหลายลักษณะ ทั้งในฝ่ายของผู้มีความปรารถนาดีและเคารพเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งกระทำการในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้สถาบันพระมหากษัตริย์ธำรงอยู่อย่างเหมาะสมในแนวทางต่าง ๆ ไปจนถึงผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปในทางตรงกันข้าม ซึ่งมุ่งหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในสถานการณ์ของบ้านเมืองที่เปิดพื้นที่ให้กับการแสดงออกซึ่งความหลากหลายของการกระทำและทัศนคติต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เช่นนี้ ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเฉพาะในสังคมที่การสื่อสารระหว่างบุคคลในโลกออนไลน์ไม่อาจถูกกำกับดูแลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ในสื่อมวลชนต่าง ๆ ย่อมยากที่จะทำให้เกิดความชัดเจนในประเด็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ อันนำมาซึ่งความเข้าใจที่อยู่บนฐานของความเชื่อส่วนบุคคลยิ่งกว่าการประจักษ์รู้ด้วยเหตุและผล อีกทั้งข้อมูลที่แตกต่างหลากหลายยังทำให้ง่ายต่อการที่บุคคลจะเคลือบแคลงสงสัย ซึ่งอาจจะนำมาซึ่งการขาดความศรัทธาต่อระบบสังคม รวมถึงระบอบการเมืองการปกครองที่เป็นอยู่เดิม และในท้ายที่สุดตกอยู่ภายใต้การเลือกรับข้อมูลจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่สอดคล้องกับค่านิยมและความเชื่อพื้นฐานที่มีอยู่ และนำมาซึ่งความอ่อนแอและเสื่อมลงของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองมีพฤติการณ์ที่เข้าข่ายเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกระทำผ่านการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรค แม้เหตุการณ์ตามคำร้องผ่านพ้นไปแล้ว แต่การดำเนินการรณรงค์ให้มีการยกเลิกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาของผู้ถูกร้องทั้งสอง มีลักษณะดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลายพฤติการณ์ประกอบกัน ทั้งการชุมนุมเรียกร้อง การรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร และการใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้ง อีกทั้งคำแถลงอย่างเป็นทางการสองครั้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในวันที่มีการประกาศผลเลือกตั้งในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และในวันที่มีการลงนามความร่วมมือเพื่อจัดตั้งรัฐบาล ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ว่าเป็นนโยบายของพรรคที่จะดำเนินการแก้ไขประมวลกฎหมายมาตรา ๑๑๒ ต่อไป และในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญ

ได้ไต่สวนข้อเท็จจริงยังมีระบุใน ๙ เสานโยบายก้าวไกล ซึ่งเป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการผลักดันต่อที่จะแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยปรากฏในเว็บไซต์ทางการของพรรคก้าวไกล

จากการกระทำดังกล่าว หากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำการต่อไป ย่อมเป็นเหตุที่นำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่เข้าข่ายการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งวรรคสองให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสองเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่เข้าข่ายเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องทั้งสองเลิกการกระทำเพื่อให้มีการยกเลิกหรือ แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอให้เปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าวให้เป็นความผิดที่ลดระดับความร้ายแรงลง ทั้งในการเปลี่ยนลักษณะความผิดไม่ให้เป็นความผิดต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร เปลี่ยนระดับโทษสูงสุดให้น้อยลงอย่างมีนัยยะสำคัญ การกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ รวมการวางบทบัญญัติของกฎหมายที่ทำให้เกิดประเด็นข้อวิพากษ์วิจารณ์องค์พระมหากษัตริย์ ด้วยการให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อไม่ต้องรับผิดหรือไม่ต้องรับโทษได้ รวมทั้งการสร้างเงื่อนไขเพื่อให้องค์พระมหากษัตริย์กลายเป็นคู่กรณีกับผู้ถูกกล่าวหาโดยการบัญญัติให้สำนักพระราชวังเป็นผู้แทนพระองค์ในฐานะผู้เสียหายที่อำนาจในการยื่นคำร้องทุกข์ และให้หยุดการกระทำที่เป็นการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เพื่อให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญข้างต้นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๔ ด้วย

นายอุดม รัฐอมฤต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์)
เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐-๒๑๔๑-๗๗๗ Call Center ๑๒๐๑
โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๙๕๒๒
www.constitutionalcourt.or.th
E-mail: saraban@constitutionalcourt.or.th